

SPRAWOZDANIE

z działalności Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego
oraz Komisji Nadzoru Finansowego w 2019 roku

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 180, 284, 568 i 695) Urząd Komisji Nadzoru Finansowego przedstawia Prezesowi Rady Ministrów coroczne sprawozdanie ze swojej działalności oraz działalności Komisji Nadzoru Finansowego w terminie do dnia 31 lipca następnego roku. Realizując powyższy obowiązek ustawowy, Komisja Nadzoru Finansowego w dniu 13 maja 2020 r. przyjęła „Sprawozdanie z działalności Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego oraz Komisji Nadzoru Finansowego w 2019 roku” w zakresie swojej właściwości. W dniu 13 maja 2020 r. „Sprawozdanie z działalności Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego oraz Komisji Nadzoru Finansowego w 2019 roku” zatwierdził Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego kierujący działalnością Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego.

SPIS TREŚCI

LIST OD PRZEWODNICZĄCEGO KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO.....	6
1. KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO.....	9
2. RYNEK FINANSOWY W POLSCE – PODSTAWOWE INFORMACJE.....	14
2.1. Sektor bankowy.....	19
2.2. Sektor usług płatniczych.....	21
2.3. Rynek ubezpieczeniowy.....	22
2.4. Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOK).....	27
2.5. Rynek emerytalny.....	27
2.6. Rynek kapitałowy i towarowy.....	36
3. PION NADZORU BANKOWEGO.....	48
3.1. Banki i instytucje kredytowe.....	49
3.2. Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe (SKOK).....	69
3.3. Krajowe instytucje płatnicze, krajowe instytucje pieniądza elektronicznego, małe instytucje płatnicze, dostawcy świadczący wyłącznie usługę dostępu do informacji o rachunku, biura usług płatniczych.....	70
3.4. Pośrednicy kredytu hipotecznego i ich agenci.....	76
3.5. Prowadzenie rejestru pośredników kredytu konsumenckiego.....	77
3.6. Prowadzenie rejestru instytucji pożyczkowych.....	77
4. PION NADZORU NAD RYNKIEM KAPITAŁOWYM.....	78
4.1. Firmy inwestycyjne i banki powiernicze, agenci firm inwestycyjnych, maklerzy papierów wartościowych, doradcy inwestycyjni.....	79
4.2. Podmioty rynku emerytalnego.....	90
4.3. Towarowe domy maklerskie oraz podmioty prowadzące rachunki lub rejestry towarów giełdowych.....	92
4.4. Podmioty rynku funduszy inwestycyjnych i alternatywnych spółek inwestycyjnych.....	92
4.5. Zatwierdzanie prospektów emisyjnych instrumentów finansowych innych niż certyfikaty inwestycyjne.....	99
4.6. Udzielanie zezwoleń na przywrócenie akjom formy dokumentu (zniesienie dematerializacji akcji).....	100
4.7. Nadzór nad emitentami papierów wartościowych niebędących funduszami inwestycyjnymi.....	101
4.8. Nadzór inwestycji emerytalnych.....	104
5. PION NADZORU UBEZPIECZENIOWEGO.....	109
5.1. Podmioty rynku ubezpieczeniowego.....	110

6. PION STRATEGII I WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ.....	126
6.1. Współpraca międzynarodowa.....	127
6.2. Działania regulacyjno-nadzorcze.....	134
6.3. Nadzór nad spółkami prowadzącymi rynek regulowany, rynek towarów giełdowych oraz depozyt papierów wartościowych.....	136
7. PION INNOWACJI I TECHNOLOGII.....	138
7.1. Rozwój technologii informatycznych.....	139
7.2. Działania związane z nadzorem nad cyberbezpieczeństwem rynku finansowego i Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego.....	140
7.3. Działania wspierające rozwój innowacji finansowych (fintech).....	143
8. PION PRAWNO-REGULACYJNY.....	146
8.1. Udział w pracach legislacyjnych.....	147
8.2. Działania związane ze zwalczaniem nadużyć na rynku finansowym.....	152
8.3. Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.....	160
8.4. Ochrona interesów nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego.....	164
8.5. Sąd polubowny przy Komisji Nadzoru Finansowego.....	177
8.6. Działania regulacyjno-ostrożnościowe.....	179
9. POZOSTAŁE DZIAŁANIA.....	189
9.1. Działania edukacyjne i informacyjne.....	190
9.2. Współpraca z organami państwowymi oraz podmiotami zewnętrznymi.....	192
9.3. Nadzór publiczny realizowany przez KNF w związku z ustawą o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym.....	196
10. NOWY STATUS PRAWNY I ORGANIZACJA URZĘDU KOMISJI.....	200
11. ANEKSY.....	212
Aneks 1. Informacje o uchwałach, decyzjach administracyjnych i postanowieniach wydanych przez KNF oraz na podstawie upoważnienia udzielonego przez Przewodniczącego KNF oraz postanowień o wszczęciu postępowania z urzędu lub o rozszerzeniu zakresu przedmiotowego postępowania – z art. 13 ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym, wydanych w 2019 r.....	213
Aneks 2. Emitenci, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez KNF w 2019 r. oraz publiczne fundusze inwestycyjne zamknięte, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez KNF w 2019 r.....	224
Aneks 3. Wykaz pozycji Dziennika Urzędowego Komisji Nadzoru Finansowego wydanego w 2019 r.....	225
Aneks 4. Przegląd rozporządzeń i projektów rozporządzeń opiniowanych w trakcie prac legislacyjnych prowadzonych w 2019 r.....	229
Aneks 5. Ochrona nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego – działania analityczne i wyjaśniające, podejmowane przez UKNF w 2019 r. w zakresie nieprawidłowych praktyk, stosowanych przez podmioty podlegające nadzorowi KNF.....	232

Aneks 6. Przedmiotowy podział wystąpień kierowanych do UKNF.....	236
Aneks 7. Zestawienie wydarzeń zorganizowanych przez UKNF, w ramach projektu CEDUR w 2019 r.....	243
Aneks 8. Zestawienie rekomendacji, stanowisk Komisji Nadzoru Finansowego i Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, komunikatów UKNF oraz pism okólnych w 2019 r.....	247
Aneks 9. Zestawienie kosztów działalności UKNF oraz KNF poniesionych w 2019 r., w podziale na obszary nadzoru określone w art. 1 ust. 2 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, oraz kosztów administracyjnych.....	250
Spis tabel.....	251
Spis wykresów.....	255

LIST OD PRZEWODNICZĄCEGO KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

Rok 2019 był czasem wielu zmian dla Komisji Nadzoru Finansowego oraz Urzędu KNF. Z dniem 1 stycznia 2019 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku, na mocy których dotychczasowa Komisja Nadzoru Finansowego została zniesiona, a Urząd Komisji Nadzoru Finansowego uległ likwidacji. Jednocześnie ustawa utworzyła Urząd Komisji Nadzoru Finansowego jako państwową osobę prawną, której zadaniem jest zapewnienie obsługi Komisji Nadzoru Finansowego i Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego. Komisja i Przewodniczący Komisji uzyskali status organów nowo utworzonego Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego. Pomimo zmiany rozwiązań ustrojowych podstawowe zasady sprawowania nadzoru nad rynkiem finansowym nie uległy zmianie. Komisja Nadzoru Finansowego, podobnie jak w stanie prawnym sprzed 1 stycznia 2019 r., nadal dysponuje wszystkimi kompetencjami związanymi z wykonywaniem nadzoru nad rynkiem finansowym, a przepisy przejściowe zachowały w mocy wszelkie czynności nadzorcze, decyzje administracyjne, zalecenia i rekomendacje wydane przez Komisję Nadzoru Finansowego przed 1 stycznia 2019 r. Od dnia 15 grudnia 2018 r., po wejściu w życie części przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku, Komisja Nadzoru Finansowego działała w rozszerzonym, dwunastoosobowym składzie. Kolejna zmiana przepisów w ustawie o nadzorze nad rynkiem finansowym, która dokonała się w październiku 2019 r., umożliwiła poszerzenie składu Komisji o trzeciego Zastępcę Przewodniczącego KNF. Moją intencją było, aby osoba ta była odpowiedzialna za rynek ubezpieczeniowy. Celem tej zmiany było jeszcze większe skupienie naszej uwagi na zagadnieniach tego rynku i skutecz-

ne ich uwzględnianie w ramach prac prowadzonych przez Komisję i Urząd. W grudniu 2019 r. na stanowisko Zastępcy Przewodniczącego Komisji została powołana Dagmara Wieczorek-Bartczak.

W 2019 roku zmieniła się także dość zasadniczo struktura Urzędu. 1 kwietnia 2019 r. wszedł w życie nowy Statut UKNF. Ideą, która przyświecała utworzeniu nowej struktury, był bardziej efektywny podział dotychczas realizowanych obowiązków, a także sprawne wypełnianie pojawiających się nowych zadań w ramach nowo utworzonych komórek organizacyjnych. Wprowadzona została funkcja Dyrektora Generalnego, który jest odpowiedzialny za zapewnienie funkcjonowania i ciągłość pracy Urzędu, warunki jego działania, a także organizację pracy, w szczególności m.in. przez opracowanie projektu założeń do planu finansowego Urzędu oraz nadzór nad realizacją tego planu. Utworzone zostały także nowe departamenty: Departament Compliance oraz Departament Audytu Wewnętrznego. Kluczowym zadaniem tego pierwszego jest wzmocnienie, rozwijanie i utrzymanie zaufania do Urzędu Komisji, przez budowanie kultury organizacyjnej w oparciu o zasadę przestrzegania prawa, regulacji wewnętrznych i zasad etycznych. Departament compliance realizuje swoje zadania między innymi przez doradztwo w zarządzaniu potencjalnymi konfliktami interesów wśród pracowników, przeprowadzanie właściwej edukacji i komunikacji związanej z obszarem compliance oraz przeciwdziałanie zagrożeniu korupcji. Do zadań tego departamentu należy również efektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności działalności Urzędu Komisji z przepisami prawa, standardami obowiązującymi organy nadzorcze i regulacjami wewnętrznymi oraz wykonywanie zadań KNF wynikających z przepisów ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Departament Audytu Wewnętrznego realizuje natomiast zadania z zakresu kontroli wewnętrznej w Urzędzie, w szczególności przez badanie prawidłowości wykonywania zadań należących do zakresu właściwości

kontrolowanych komórek organizacyjnych, a także komitetów, rad i zespołów, odpowiednio do przedmiotu kontroli oraz weryfikację efektywności funkcjonujących mechanizmów kontrolnych.

Na uwagę zasługują również działania Urzędu w obszarze cyberbezpieczeństwa. Powołany do życia w strukturze UKNF Departament Cyberbezpieczeństwa przez niecały rok istnienia w istotny sposób wzmocnił i rozbudował swoje kompetencje – zarówno w odniesieniu do obszaru działań nadzorczych, prowadzonych wobec profesjonalnych uczestników rynku, jak i w obszarze niskopoziomowych i technicznych kompetencji i zadań realizowanych na rzecz samego Urzędu. Na mocy ustawy o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa Komisja Nadzoru Finansowego została Organem Właściwym (OW) dla sektora bankowości i infrastruktury rynków finansowych. Jako pierwszy OW zidentyfikowaliśmy i wyłoniliśmy w sektorze finansowym podmioty mające „kluczowe znaczenie dla utrzymania krytycznej działalności społecznej lub gospodarczej”, określone w ustawie jako Operatorzy Usługi Kluczowej (OUK). W naszych działaniach nie ograniczamy się jedynie do roli nadzorczej, ale uczestniczymy również w działaniach podmiotów krajowego systemu cyberbezpieczeństwa w zakresie wymiany dobrych praktyk i doświadczeń.

Jednym z celów, jakie stawiamy sobie w ramach kierownictwa UKNF, jest otwarty i merytoryczny dialog z rynkiem. Chcemy być dla rynku finansowego partnerem nastawionym na rozwiązywanie problemów, których rozwiązanie leży w naszym wspólnym interesie, jakim jest rozwój rynku. Ten cel przyświeca też realizowanej przez UKNF strategii kadrowej. Tworzymy w Urzędzie mix osób z doświadczeniem rynkowym oraz z kompetencjami nadzorczymi, a także osób legitymujących się sukcesami w modernizowaniu administracji publicznej – w szczególności jej informatyzacji i optymalizacji procesów zarządczych.

Zdając sobie sprawę ze znaczenia zaufania dla właściwego funkcjonowania rynku finansowego, jako nadzór dążymy do usprawniania procesów analitycznych i nadzorczych i do lepszej koordynacji prac poszczególnych departamentów UKNF. W kontekście modernizacji nadzoru finansowego i jego transformacji uważam, że szeroki i wciąż rosnący strumień danych wpływających do UKNF w ramach licznych obowiązków sprawozdawczych powoduje, że w wielu obszarach tradycyjna formuła działań nadzorczych może się niedługo wyczerpać. Analiza tych danych w czasie rzeczywistym, a w każdym razie w czasie, który pozwala na skuteczną reakcję, będzie wymagała coraz szerszego zastosowania zaawansowanych narzędzi analizy danych. Dlatego następstwem prac, jakie wykonaliśmy przez ostatni rok, było określenie naszych planów działania w sferze technologicznej w postaci ogłoszenia w grudniu tzw. „Cyfrowej Agendy Nadzoru”. Chcemy, aby UKNF był nowoczesnym urzędem, jednocześnie aktywnie wspierają-

cym uczestników rynku finansowego i stwarzającym im przyjazne warunki do wdrażania bezpiecznych innowacji finansowych. Dlatego Agenda obejmuje szereg działań, nakierowanych zarówno na technologiczne wyzwania stojące przed podmiotami nadzorowanymi, jak i na wewnętrzne sprawy Urzędu związane m.in. z dokonującą się diametralną przebudową funkcji IT w UKNF.

W 2019 roku w ramach nadzoru bankowego prowadzone były intensywne działania w zakresie monitorowania sytuacji ekonomiczno-finansowej banków komercyjnych i spółdzielczych, a także wykonywane były zadania związane z nadzorem analitycznym i bieżącym w zakresie wynikającym z właściwych przepisów nad działalnością spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, instytucji płatniczych, instytucji pieniądza elektronicznego, biur usług płatniczych, dostawców świadczących usługę dostępu do informacji o rachunku oraz pośredników kredytu hipotecznego. W roku 2019 UKNF po raz dziesiąty przeprowadził stress testy sektora bankowego. Celem tego badania było określenie potencjalnego wpływu zmiennego otoczenia makroekonomicznego na sytuację finansową i kapitałową instytucji polskiego sektora bankowego oraz ocena odporności sektora na zadany szok. W badaniu uczestniczyły banki komercyjne pokrywające 86% aktywów sektora. Opublikowane wyniki wskazują na wysoką odporność sektora bankowego na hipotetyczne szoki rynkowe oraz jego dobrą kapitalizację. Dodatkowo UKNF przeprowadził również pierwszą edycję nadzorczych stress testów płynnościowych. Celem badania w ramach stress testów płynnościowych była analiza wrażliwości krótkoterminowej pozycji płynnościowej banków, weryfikacja posiadanych przez banki buforów płynnościowych, a także oszacowanie ewentualnych niedoborów aktywów płynnych do poziomów wymaganych do spełnienia regulacyjnej normy LCR.

Rok 2019 okazał się również istotny z punktu widzenia dostosowania się polskiego rynku finansowego do wymogów rozporządzenia PE i RE (UE) nr 2016/1011 ws. wskaźników referencyjnych (tzw. BMR). Organ nadzoru wydał pierwsze zezwolenie na prowadzenie działalności w charakterze administratora wskaźników referencyjnych w zakresie indeksów giełdowych WIG. Z kolei najważniejszy krajowy wskaźnik referencyjny WIBOR z inicjatywy UKNF został wpisany na listę kluczowych wskaźników referencyjnych prowadzoną przez Komisję Europejską. W 2020 r. są kontynuowane prace nad dostosowaniem procesu opracowywania WIBOR do wymogów BMR i będzie to wymagało zaangażowania krajowego sektora bankowego.

W 2019 r. UKNF kontynuował istotne zaangażowanie w prace nad opracowaniem koncepcji i przygotowaniem założeń, a potem dokumentu Strategii

Rozwoju Rynku Kapitałowego (SRRK). W ramach prac nad SRRK UKNF przygotowywał propozycję konkretnych rozwiązań przyjętych w strategii, jak również brał udział w roboczych i formalnych uzgodnieniach i spotkaniach z przedstawicielami Ministerstwa Finansów i uczestnikami rynku kapitałowego.

UKNF był także zaangażowany w proces systemowej nowelizacji ustawy o ofercie publicznej, której projekt współtworzył wraz z Ministerstwem Finansów. Prace te związane były z nowym unijnym reżimem prawnym dotyczącym prospektu, który wszedł w życie w połowie 2019 r. Ze względu na niedopasowanie terminów wejścia w życie przepisów powodujące równoległe stosowanie zarówno obowiązujących bezpośrednio przepisów unijnych, jak i nieznówelizowanych jeszcze przepisów krajowych, UKNF opracował i opublikował szczegółowe wyjaśnienia w zakresie kwestii związanych z prawami i obowiązkami, które umożliwiło zasadniczo bezproblemowe kontynuowanie działań przez podmioty zaangażowane w oferty publiczne.

W 2019 roku najistotniejszym dla nadzoru ubezpieczeniowego zagadnieniem w unijnych pracach regulacyjnych był przegląd reżimu Wypłacalność II w dwóch obszarach, które dotyczyć będą w zasadzie każdego krajowego zakładu ubezpieczeń/reasekuracji, tj. w obszarze metodyki (w tym parametrów) obliczania kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) za pomocą formuły standardowej oraz w obszarze funkcjonowania nadzoru nad zakładami ubezpieczeń/reasekuracji w grupach. Prace te są kontynuowane w 2020 r.

W 2019 r. rozpoczęto prace nad tzw. interwencją produktową w sprawie ograniczenia możliwości wprowadzania do obrotu, dystrybucji lub sprzedaży ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, charakteryzujących się nieakceptowalnymi z punktu widzenia organu nadzoru cechami (takimi jak nieprzejrzystość umowy, rozbieżność pomiędzy zyskownością produktu dla klienta a ryzykiem straty oraz jakością aktywów bazowych). Wydanie decyzji dotyczącej interwencji produktowej planowane jest do końca 2020 r.

Rok 2019 to również okres wdrożenia nowego modelu nadzoru nad dystrybucją ubezpieczeń, w związku z wejściem w życie w dniu 1 października 2018 r. ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o dystrybucji ubezpieczeń. Model ten koncentruje się na działaniach wobec dystrybutorów ubezpieczeń systemowo istotnych, czyli posiadających znaczący udział w rynku sprzedaży ubezpieczeń. W 2019 r. organ nadzoru rozpoczął czynności kontrolne pośredników ubezpieczeniowych w zakresie wypełniania obowiązków związanych z oferowaniem ubezpieczeń na podstawie nowej ustawy o dystrybucji ubezpieczeń. W szczególności badane jest wykonywanie czynności związanych z określeniem, na podstawie uzyskanych od klienta informacji jego wymagań i potrzeb ubezpieczeniowych,

a także w przypadku brokerów tryb i sposób udzielania porady odnośnie do rekomendacji najwłaściwszej umowy ubezpieczenia.

Kontynuując ponad 15-letnie szerokie zaangażowanie we wspieraniu rozwijających się rynków finansowych w regionie Europy Centralnej i Wschodniej, UKNF został już po raz czwarty wybrany przez Komisję Europejską na głównego wykonawcę przekrojowego dwuletniego unijnego projektu współpracy bliźniaczej (twinning), tym razem na rzecz partnerskiego Narodowego Banku Gruzji. UKNF, jako nadzór doświadczony i uznany w obszarze międzynarodowych projektów pomocowych, wspiera gruzińską administrację w obszarze usług bankowych i płatniczych w celu dostosowania przepisów prawa do prawodawstwa Unii oraz wdrożenia mechanizmów nadzoru finansowego zgodnych z najlepszymi praktykami.

Jako Urząd KNF swoją rolę widzimy także w edukacji uczestników rynku, promowaniu transparentności naszych działań oraz otwartej komunikacji z naszym interesariuszami. W 2019 r. opublikowaliśmy szereg materiałów edukacyjnych adresowanych do szerokiej publiczności, poświęconych zjawiskom z zakresu rynku finansowego. Cennym źródłem informacji są dla nas sygnały o nieprawidłowościach w działaniu podmiotów nadzorowanych, które jest wykorzystywane w ramach działań nadzorczych – m.in. na podstawie zgłoszeń od nieprofesjonalnych uczestników rynku zidentyfikowaliśmy zagadnienie rosnącego zainteresowania społeczeństwa inwestycjami w apartotele i condohotele, co było podstawą do przeprowadzenia wspólnie z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz Ministerstwem Inwestycji i Rozwoju szerokiej, społecznej kampanii informacyjnej dotyczącej ryzyk związanych z inwestowaniem w tego rodzaju przedsięwzięcia.

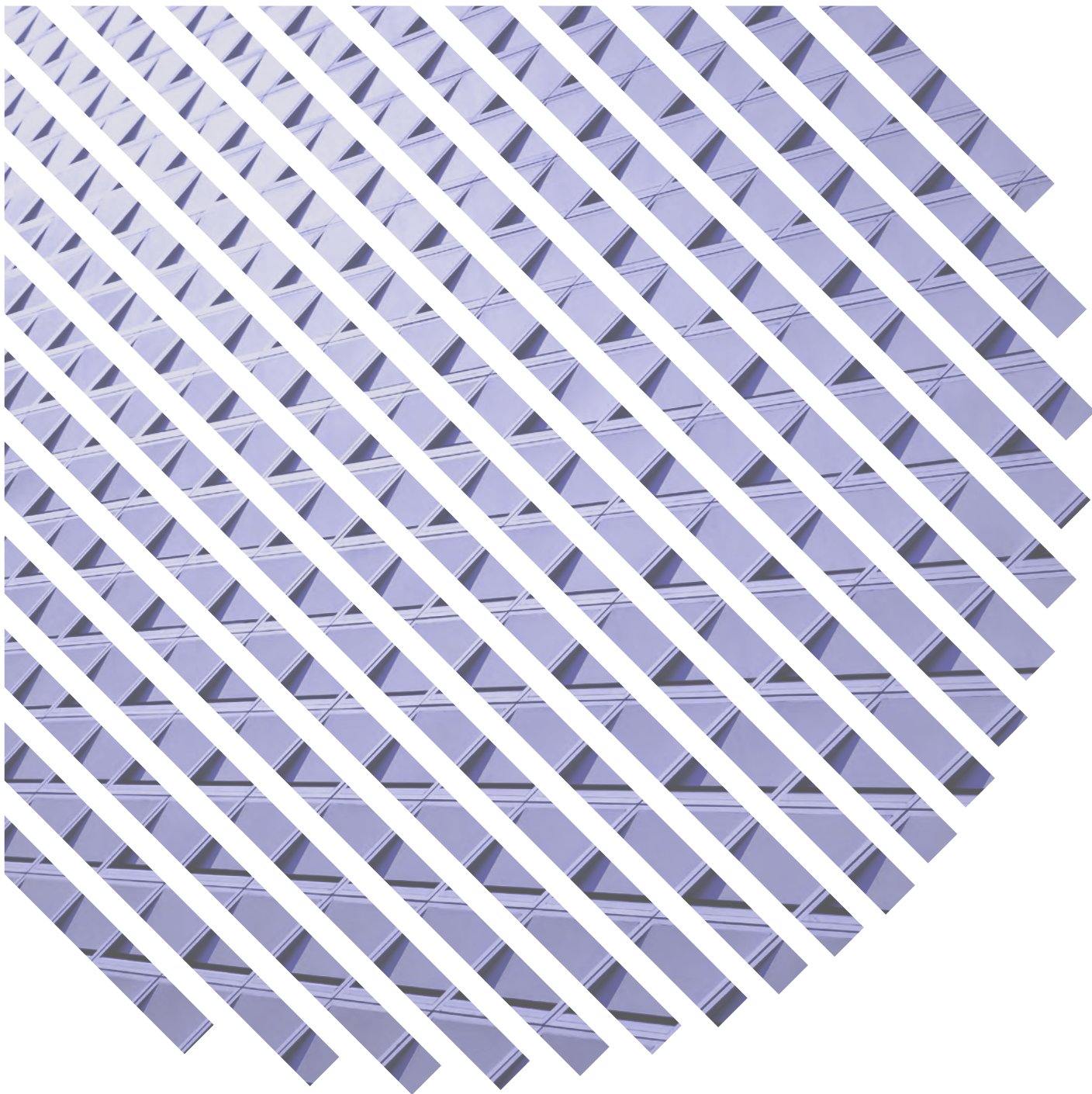
Ponadto w 2019 roku Komisja po raz pierwszy skorzystała z uprawnień do podejmowania decyzji o interwencji produktowej w przypadku zdiagnozowania poważnych obaw dotyczących ochrony inwestorów, wprowadzając zakaz wprowadzania do obrotu, dystrybucji lub sprzedaży klientom detalicznym opcji binarnych oraz ograniczeniu takich działań w odniesieniu do kontraktów na różnicę.

Wspomniałem tu o kluczowych wydarzeniach i kierunkach działań organu nadzoru w 2019 r. Pełną i szczegółową informację zawiera „Sprawozdanie z działalności Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego oraz Komisji Nadzoru Finansowego w 2019 roku”, do zapoznania się z którym zapraszam.

Jacek Jastrzębski

Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego

1

KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

PODSTAWY PRAWNE DZIAŁANIA KOMISJI
NADZORU FINANSOWEGO

Komisja Nadzoru Finansowego (dalej: Komisja, KNF lub organ nadzoru) działa na podstawie ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym¹ (zwanej dalej: ustawą o nadzorze nad rynkiem finansowym). Zgodnie z ustawą o nadzorze nad rynkiem finansowym KNF jest właściwa w sprawach nadzoru nad rynkiem finansowym, który według stanu prawnego na dzień 31 grudnia 2019 r. obejmował: nadzór bankowy, nadzór emerytalny, nadzór ubezpieczeniowy, nadzór nad rynkiem kapitałowym, nadzór nad instytucjami płatniczymi, biurami usług płatniczych, instytucjami pieniądza elektronicznego, oddziałami zagranicznych instytucji pieniądza elektronicznego, nadzór nad agencjami ratingowymi, nadzór uzupełniający nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń, zakładami reasekuracji i firmami inwestycyjnymi wchodzącymi w skład konglomeratu finansowego, nadzór nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi i Krajową Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową, nadzór nad pośrednikami kredytu hipotecznego oraz ich agentami, a także nadzór w zakresie przewidzianym przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniającego dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014 (Dz. Urz. UE L 171 z dnia 29.06.2016, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 137 z dnia 24.05.2017, str. 41) oraz nadzór w zakresie przewidzianym przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2402 z dnia 12 grudnia 2017 r. w sprawie ustanowienia ogólnych ram dla sekurytyzacji oraz utworzenia szczególnych ram dla prostych, przejrzystych i standardowych sekurytyzacji, a także zmieniającego dyrektywy 2009/65/WE, 2009/138/WE i 2011/61/UE oraz rozporządzenia (WE) nr 1060/2009 i (UE) nr 648/2012 (Dz. Urz. UE L 347 z 28.12.2017, str. 35).

Celem nadzoru nad rynkiem finansowym jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania tego rynku, jego stabilności, bezpieczeństwa oraz przejrzystości, zaufania do rynku finansowego, a także zapewnienie ochrony interesów uczestników tego rynku. Zgodnie z ustawą cel ten realizowany ma być również poprzez rzetelną informację dotyczącą funkcjonowania rynku, przez realizację celów określonych w szczególności w ustawie – Prawo bankowe, ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym, ustawie z dnia 15 kwietnia 2005 r. o nadzorze uzupełniającym nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń, zakładami reasekuracji i firmami inwestycyjnymi wchodzącymi w skład konglomeratu finansowego, ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym, ustawie z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych oraz ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych.

Ustawowo wyznaczone zadania Komisji, poza sprawowaniem nadzoru nad rynkiem finansowym, obejmują w szczególności:

- podejmowanie działań służących prawidłowemu funkcjonowaniu rynku finansowego oraz działań mających na celu rozwój rynku finansowego i jego konkurencyjności, a także wspieranie rozwoju innowacyjności rynku finansowego,
- podejmowanie działań edukacyjnych i informacyjnych w zakresie funkcjonowania rynku finansowego, jego zagrożeń oraz podmiotów na nim funkcjonujących w celu ochrony uzasadnionych interesów uczestników rynku finansowego, w szczególności poprzez nieodpłatne publikowanie – w formie i czasie przez siebie określonym – ostrzeżeń i komunikatów w publicznym radiu i telewizji w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2019 r. poz. 361, 643, 1495 i 1655),
- udział w przygotowywaniu projektów aktów prawnych w zakresie nadzoru nad rynkiem finansowym,
- stwarzanie możliwości polubownego i pojednawczego rozstrzygania sporów między uczestnikami rynku finansowego, w szczególności sporów wynikających ze stosunków umownych między podmiotami podlegającymi nadzorowi Komisji, a odbiorcami usług świadczonych przez te podmioty.

Od 1 stycznia 2019 r. organ nadzoru nad rynkiem finansowym funkcjonuje w nowej formule ustrojowej. W 2018 r. została uchwalona ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku (Dz. U. poz. 2243), w wyniku której dotychczasowa Komisja Nadzoru Finansowego została zniesiona, a dotychczasowy Urząd Komisji Nadzoru Finansowego uległ likwidacji. Jednocześnie ustawa z dniem 1 stycznia 2019 r. utworzyła Urząd Komisji Nadzoru Finansowego jako państwową osobę prawną, której zadaniem jest zapewnienie obsługi Komisji Nadzoru Finansowego i Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego. Komisja Nadzoru Finansowego i Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego uzyskały zaś status organów nowo utworzonego Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego.

Pomimo zmiany rozwiązań ustrojowych zasady sprawowania nadzoru nad rynkiem finansowym nie uległy zmianie. Komisja Nadzoru Finansowego, podobnie jak w stanie prawnym sprzed 1 stycznia 2019 r., nadal dysponuje wszystkimi kompetencjami związanymi z wykonywaniem nadzoru nad rynkiem finansowym, a przepisy przejściowe zachowały w mocy wszelkie czynności nadzorcze, decyzje administracyjne, zalecenia i rekomendacje wydane przez Komisję Nadzoru Finansowego przed 1 stycznia 2019 r.

¹ W dniu 15 lutego 2019 r. został ogłoszony tekst jednolity ustawy (Dz. U. poz. 298), obejmujący m.in. zmiany, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2019 r. – ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 2215 i 2243. Zmiany tekstu jednolitego w 2019 r. zostały ogłoszone w Dz. U. poz. 326, 730, 875, 1571 i 2217.

SKŁAD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

Komisja Nadzoru Finansowego jest organem kolegialnym. W skład Komisji wchodzi Przewodniczący oraz jego zastępcy, pozostali członkowie z prawem głosu oraz członkowie Komisji z głosem doradczym. Zgodnie ze stanem prawnym, jaki ukształtował się z dniem 15 grudnia 2018 r., w okresie od 1 stycznia 2019 r. do 29 listopada 2019 r. Komisja działała w składzie: Przewodniczący, 2 Zastępców Przewodniczącego oraz 9 członków.

Skład osobowy Komisji Nadzoru Finansowego, w tym także w odniesieniu do Przewodniczącego Komisji i jego Zastępców, nie uległ zmianie w związku z utworzeniem nowej Komisji Nadzoru Finansowego działającej jako organ Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego. W dniu 30 listopada 2019 r. weszła w życie kolejna nowelizacja ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym², która rozszerzyła skład Komisji o trzeciego Zastępcę Przewodniczącego Komisji.

Zgodnie z ustawą 9 członków wchodzących w skład Komisji to odpowiednio:

- minister właściwy do spraw instytucji finansowych albo jego przedstawiciel,
- minister właściwy do spraw gospodarki albo jego przedstawiciel,
- minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego albo jego przedstawiciel,
- Prezes Narodowego Banku Polskiego albo delegowany przez niego członek Zarządu Narodowego Banku Polskiego,
- przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
- przedstawiciel Prezesa Rady Ministrów,
- przedstawiciel Bankowego Funduszu Gwarancyjnego,
- przedstawiciel Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
- przedstawiciel ministra – członka Rady Ministrów właściwego do spraw koordynowania działalności służb specjalnych, a jeżeli nie został wyznaczony – przedstawiciel Prezesa Rady Ministrów.

Przedstawiciel Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, przedstawiciel Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz przedstawiciel ministra – członka Rady Ministrów właściwego do spraw koordynowania działalności służb specjalnych, a jeżeli nie został wyznaczony – przedstawiciel Prezesa Rady Ministrów to członkowie Komisji, którzy biorą udział w posiedzeniach jedynie z głosem doradczym.

W 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego działała w następującym składzie osobowym:

PRZEWODNICZĄCY KOMISJI

Jacek Jastrzębski

Zastępca Przewodniczącego Komisji

Marcin Pachucki – do 10 marca 2019 r.
Rafał Mikusiński – od 11 marca 2019 r.

Zastępca Przewodniczącego Komisji

Andrzej Diakonow – do 30 stycznia 2019 r.
Małgorzata Iwanicz-Drozdowska – od 4 lutego 2019 r. do 6 grudnia 2019 r.

Zastępca Przewodniczącego Komisji

Dagmara Wieczorek-Bartczak – od 20 grudnia 2019 r.

CZŁONKOWIE KOMISJI:

Minister właściwy do spraw instytucji finansowych albo jego przedstawiciel

Marcin Obroniecki – przedstawiciel ministra właściwego do spraw instytucji finansowych – do 24 kwietnia 2019 r.
Małgorzata Palczewska – przedstawiciel ministra właściwego do spraw instytucji finansowych od 25 kwietnia 2019 r. do 1 sierpnia 2019 r.
Marian Banaś – Minister Finansów – od 2 sierpnia 2019 r. do 30 sierpnia 2019 r.
Mateusz Morawiecki – Prezes Rady Ministrów – od 30 sierpnia 2019 r. do 20 września 2019 r.
Jerzy Kwieciński – Minister Finansów – od 20 września 2019 r. do 15 listopada 2019 r.
Tadeusz Kościński – Minister Finansów – od 15 listopada 2019 r. do 3 grudnia 2019 r.
Krzysztof Budzich – przedstawiciel ministra właściwego do spraw instytucji finansowych – od 4 grudnia 2019 r.

Przedstawiciel ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego

Jan Wojtyła

Prezes Narodowego Banku Polskiego albo delegowany przez niego członek Zarządu NBP

Andrzej Kaźmierczak – Członek Zarządu NBP

Przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

Cezary Kochalski – do 20 grudnia 2019 r.

Przedstawiciel ministra właściwego do spraw gospodarki

Mariusz Haładyj – do 5 lutego 2019 r.
Jan Pawelec – od 20 lutego 2019 r.

Przedstawiciel Prezesa Rady Ministrów

Tadeusz Kościński – od 7 stycznia 2019 r. do 20 listopada 2019 r.

CZŁONKOWIE KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO Z GŁOSEM DORADCZYM:

Przedstawiciel Bankowego Funduszu Gwarancyjnego

Zdzisław Sokal – do 8 kwietnia 2019 r.
Mirosław Panek – od 8 kwietnia 2019 r.

Przedstawiciel Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Marek Niechciał³

Przedstawiciel ministra – członka Rady Ministrów właściwego do spraw koordynowania działalności służb specjalnych

Maciej Wąsik

² Zmiana wprowadzona ustawą z dnia 16 października 2019 r. o zmianie ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2217).

³ Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów bezpośrednio realizował prawo udziału w posiedzeniach Komisji jako członek z głosem doradczym.

POSIEDZENIA I UCHWAŁY KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

Komisja Nadzoru Finansowego w zakresie swojej właściwości podejmuje uchwały, w tym wydaje decyzje administracyjne i postanowienia. Komisja podejmuje uchwały zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym. W okresie od 1 stycznia do 29 listopada 2019 r. Komisja podejmowała uchwały w obecności co najmniej czterech osób wchodzących w jej skład, w tym Przewodniczącego Komisji lub jego Zastępcy. W związku ze zmianą liczby osób wchodzących w skład Komisji – po ustawowym wprowadzeniu stanowiska trzeciego Zastępcy Przewodniczącego – od 30 listopada 2019 r. kworum wynosi co najmniej pięć osób wchodzących w jej skład, w tym Przewodniczącego Komisji lub jego Zastępcy.

W razie równej liczby głosów rozstrzyga głos Przewodniczącego Komisji, a w razie jego nieobecności – głos Zastępcy Przewodniczącego upoważnionego do kierowania pracami Komisji. Zgodnie ze znowelizowanymi w grudniu 2018 r. przepisami członkowie Komisji będący przedstawicielami odpowiednio: BFG, Prezesa UOKiK oraz ministra – członka Rady Ministrów, Koordynatora służb specjalnych nie biorą udziału w głosowaniu, ani nie są uwzględniani przy liczeniu kworum.

W 2019 r. odbyło się 51 posiedzeń Komisji, na których podjęto łącznie 540 uchwał, spośród których 450 miało postać decyzji i 1 postanowienia.

Szczegółowe informacje dotyczące liczby podjętych uchwał w podziale na przedmiot sprawy znajdują się w Tabeli 1.1. w Aneksie 1.

Tabela 1. Liczba uchwał podjętych przez KNF w latach 2016–2019

Przedmiot uchwały	Liczba podjętych uchwał			
	2016	2017	2018	2019
Sprawy dotyczące sektora bankowego	95	102	116	150
Sprawy dotyczące sektora skok	93	47	24	15
Sprawy dotyczące sektora usług płatniczych	355	79	23	76
Sprawy dotyczące rynku ubezpieczeniowego	57	58	57	52
Sprawy dotyczące rynku emerytalnego	47	47	27	24
Sprawy dotyczące rynku kapitałowego i towarowego	212	284	237	201
Sprawy międzysektorowe oraz dotyczące organizacji wewnętrznej prac Komisji	5	3	3	22
Razem	864	620	487	540

Źródło: opracowanie własne UKNF

POSTANOWIENIA WYDANE PRZEZ PRZEWODNICZĄCEGO KNF

W 2019 r. Przewodniczący KNF wydał 117 postanowień o wszczęciu postępowania z urzędu lub o rozszerzeniu zakresu przedmiotowego postępowania – z art. 13 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 1871, z późn. zm., dalej: ustawa o nadzorze nad rynkiem kapitałowym).

POSTANOWIENIA I DECYZJE ADMINISTRACYJNE WYDANE NA PODSTAWIE UPOWAŻNIENIA KNF

Zgodnie z artykułem 12 ust. 1 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym KNF może upoważnić

Przewodniczącego Komisji, Zastępców Przewodniczącego oraz pracowników Urzędu Komisji do podejmowania działań w zakresie właściwości Komisji, w tym do wydawania postanowień i decyzji administracyjnych. Komisja udzieliła takiego upoważnienia zarówno Przewodniczącemu Komisji, jak i jego zastępcom. Są to upoważnienia, które zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym pozwalają na udzielanie dalszych upoważnień innym pracownikom UKNF.

W 2019 r. na podstawie upoważnienia udzielonego przez Komisję Nadzoru Finansowego wydano 3639 decyzji i postanowień.

Tabela 2. Liczba decyzji oraz postanowień wydanych w 2019 r. na podstawie upoważnienia udzielonego przez KNF oraz na podstawie upoważnienia udzielonego przez Przewodniczącego KNF, w latach 2016–2019

Przedmiot decyzji oraz postanowień	Liczba decyzji oraz postanowień			
	2016	2017	2018	2019
Sprawy dotyczące sektora bankowego	2380	1200	1106	1154
Sprawy dotyczące sektora SKOK	230	88	16	15
Sprawy dotyczące sektora usług płatniczych	110	291	69	45
Sprawy dotyczące rynku ubezpieczeniowego	390	349	233	238
Sprawy dotyczące rynku emerytalnego	342	294	567	1310
Sprawy dotyczące rynku kapitałowego i towarowego	894	825	751	721
Sprawy dotyczące pośredników kredytu hipotecznego	-	49	273	125
Sprawy dotyczące pośredników kredytu konsumenckiego	-	0	27	6
Sprawy dotyczące instytucji pożyczkowych	-	0	7	0
Sprawy dotyczące innych obszarów	9	3	92	25
Razem	4355	3099	3141	3639

Źródło: opracowanie własne UKNF

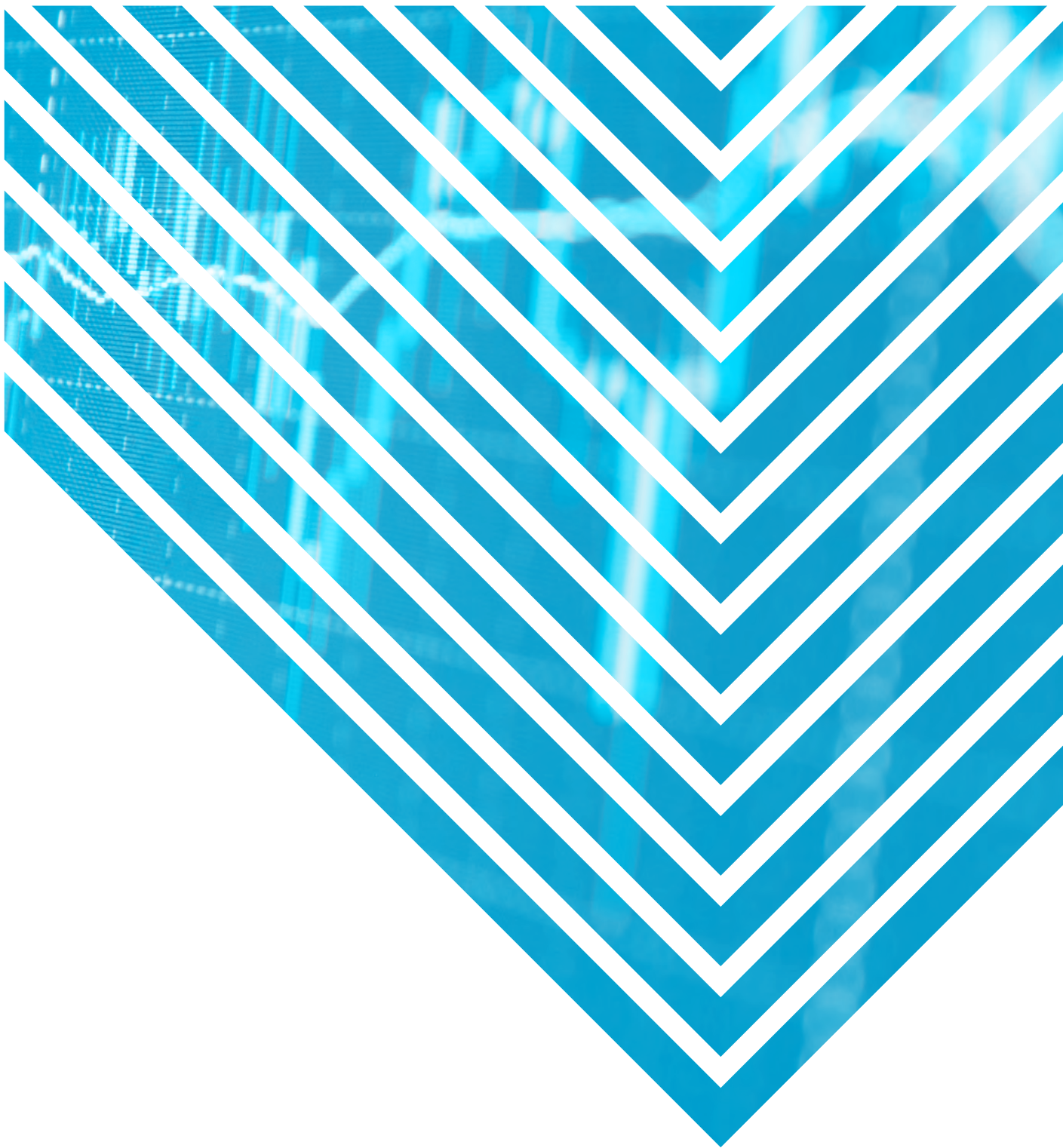
Szczegółowe informacje dotyczące liczby decyzji oraz postanowień wydanych w 2019 r. na podstawie upoważnienia udzielonego przez Komisję oraz na podstawie upoważnienia udzielonego przez Przewodniczącego KNF w podziale na przedmiot sprawy znajdują się w Tabeli 1.2. w Aneksie 1.

DZIENNIK URZĘDOWY KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

Od dnia 1 stycznia 2019 r. podmiotem wydającym Dziennik Urzędowy KNF jest Przewodniczący Komisji, a przepisy, które regulują zasady wydawania Dziennika Urzędowego KNF zostały umieszczone w ustawie z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461). Zgodnie z art. 12 ust. 1a tej ustawy w Dzienniku Urzędowym Komisji Nadzoru Finansowego ogłasza się: uchwały i decyzje Komisji Nadzoru Finansowego, obwieszczenia, ogłoszenia, komunikaty oraz inne akty lub dokumenty, a także rejestry (listy) – jeżeli wynika to z odrębnych przepisów prawa. W przypadku gdy z przepisów odrębnych nie wynika obowiązek ogłoszenia uchwały Komisji Nadzoru Finansowego w Dzienniku Urzędowym Komisji Nadzoru Finansowego, Komisja Nadzoru Finansowego może zdecydować o ogłoszeniu podjętej uchwały w Dzienniku Urzędowym Komisji Nadzoru Finansowego. Także Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego może kierować do ogłoszenia obwieszczenia, ogłoszenia lub komunikaty, o ile są związane z zadaniami organów Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego.

W roku 2019 w Dzienniku Urzędowym KNF decyzją Komisji ogłoszono dwie uchwały w sprawie „Regulaminu Sądu Polubownego przy Komisji Nadzoru Finansowego”, uchwałę w sprawie trybu wykonywania nadzoru nad działalnością bankową, uchwałę w sprawie wydania Rekomendacji B dotyczącej ograniczenia ryzyka inwestycji oraz uchwałę w sprawie wydania Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie. W Dzienniku Urzędowym KNF w przypadkach przewidzianych w ustawie ogłaszane są również decyzje administracyjne Komisji o zastosowaniu sankcji wobec podmiotów nadzorowanych, przede wszystkim o nałożeniu kar pieniężnych – w 2019 r. było 9 takich ogłoszeń i dotyczyły głównie kar pieniężnych nakładanych na towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Poza tym w Dzienniku Urzędowym KNF zgodnie z odrębnymi przepisami ogłaszane są komunikaty KNF lub Przewodniczącego KNF, a także komunikaty komisji egzaminacyjnych przeprowadzających egzaminy zawodowe dla maklerów papierów wartościowych oraz doradców inwestycyjnych. Komunikaty stanowią zwykle większość pozycji Dziennika Urzędowego KNF, i tak było także w 2019 r.

W 2019 r. w Dzienniku Urzędowym Komisji Nadzoru Finansowego ogłoszono łącznie 45 pozycji. Wykaz pozycji Dziennika Urzędowego Komisji Nadzoru Finansowego ogłoszonych w 2019 r. zamieszczony został w Aneksie 3.

2

RYNEK FINANSOWY W POLSCE

PODSTAWOWE INFORMACJE

Według wstępnych szacunków wzrost PKB Polski w całym 2019 r. wyniósł 4,1% (wobec 5,1% w 2018 r. oraz 4,8% w 2017 r.).

Tym samym pomimo lekkiego osłabienia tempa wzrostu gospodarczego wobec tego odnotowanego w poprzednich latach, było ono nadal, na tle innych krajów europejskich, wysokie, co wskazuje na odporność polskiej gospodarki na globalne spowolnienie (w szczególności w I połowie roku). W 2019 r. głównym czynnikiem wzrostu krajowego PKB, podobnie jak w latach poprzednich, była konsumpcja prywatna wspierana przez korzystną sytuację na rynku pracy i zwiększające się dochody gospodarstw domowych, a także inwestycje w środki trwałe związane z realizacją projektów infrastrukturalnych współfinansowanych ze środków unijnych. Czynnikiem wspierającym wzrost popytu konsumpcyjnego na przestrzeni 2019 r. była również wypłata świadczeń socjalnych.

Na krajowym rynku pracy kontynuowany był trwający od 2013 r. pozytywny trend, w ramach którego stopa bezrobocia rejestrowanego spadła na koniec 2019 r. do poziomu 5,2% (wobec 5,8% na koniec 2018 r.). Podobnie wyrównana sezonowo stopa bezrobocia mierzona metodą BAEL spadła z 3,7% na koniec 2018 r. do 2,9% na koniec 2019 r. Mniejsza niż w poprzednich kilku latach skala spadków stopy bezrobocia rejestrowanego związana była głównie z ograniczeniami podażowymi na rynku pracy.

Średnioroczna inflacja CPI w 2019 r. ukształtowała się na poziomie równym 2,3% wobec 1,6% w 2018 r. Na wzrost presji inflacyjnej na przestrzeni 2019 r. oddziaływały zarówno czynniki podażowe (wzrost cen żywności), jak również komponent bazowy, czyli m.in. rosnące koszty pracy. Rada Polityki Pieniężnej (RPP) utrzymywała w 2019 r. stopy procentowe NBP na niezmiennym od marca 2015 r. poziomie (stopa referencyjna równa 1,5%). Według RPP ten poziom stóp sprzyjał utrzymaniu polskiej gospodarki na ścieżce zrównoważonego wzrostu gospodarczego i pozwalał zachować równowagę makroekonomiczną.

Skumulowane saldo obrotów na rachunku bieżącym z poprzednich dwunastu miesięcy wyniosło w grudniu 2019 r. 25,4 mld zł (wobec - 21,7 mld zł w grudniu 2018 r.). Różnice w stosunku do roku poprzedniego obserwowane były w szczególności w obszarze obrotów towarowych, których saldo było o 30,9 mld zł wyższe niż w tym samym okresie roku poprzedniego.

Według danych za styczeń–grudzień 2019 r. zanotowano niskie wykonanie deficytu budżetowego (47,9% rocznego planu), a sam deficyt osiągnął poziom 13,7 mld zł. Dochody budżetu zrealizowane zostały w 103,3% i wyniosły 400,6 mld zł. Wydatki zostały zrealizowane na poziomie 99,5% i wyniosły 414,2 mld zł.

W porównaniu z rokiem poprzednim w 2019 r. na rynku walutowym nie obserwowano dużych zmian

wartości złotego wobec głównych walut. Na koniec roku kurs średni złotego względem euro wyniósł 4,26 wobec 4,3 na początku roku, franka szwajcarskiego 3,92 (wobec 3,82), a dolara 3,8 (wobec 3,76). Na koniec 2019 r. oprocentowanie dziesięcioletnich obligacji Skarbu Państwa wynosiło 2,1% i było niższe niż przed rokiem (2,81%).

Suma bilansowa sektora bankowego na koniec grudnia 2019 r. wyniosła 2000,5 mld zł i była wyższa niż w roku poprzednim (1893,7 mld zł) o ok. 5,6%. Banki w omawianym okresie wypracowały zysk w wysokości 14,6 mld zł i był on o ok. 11,6% wyższy niż w roku poprzednim (13,1 mld zł).

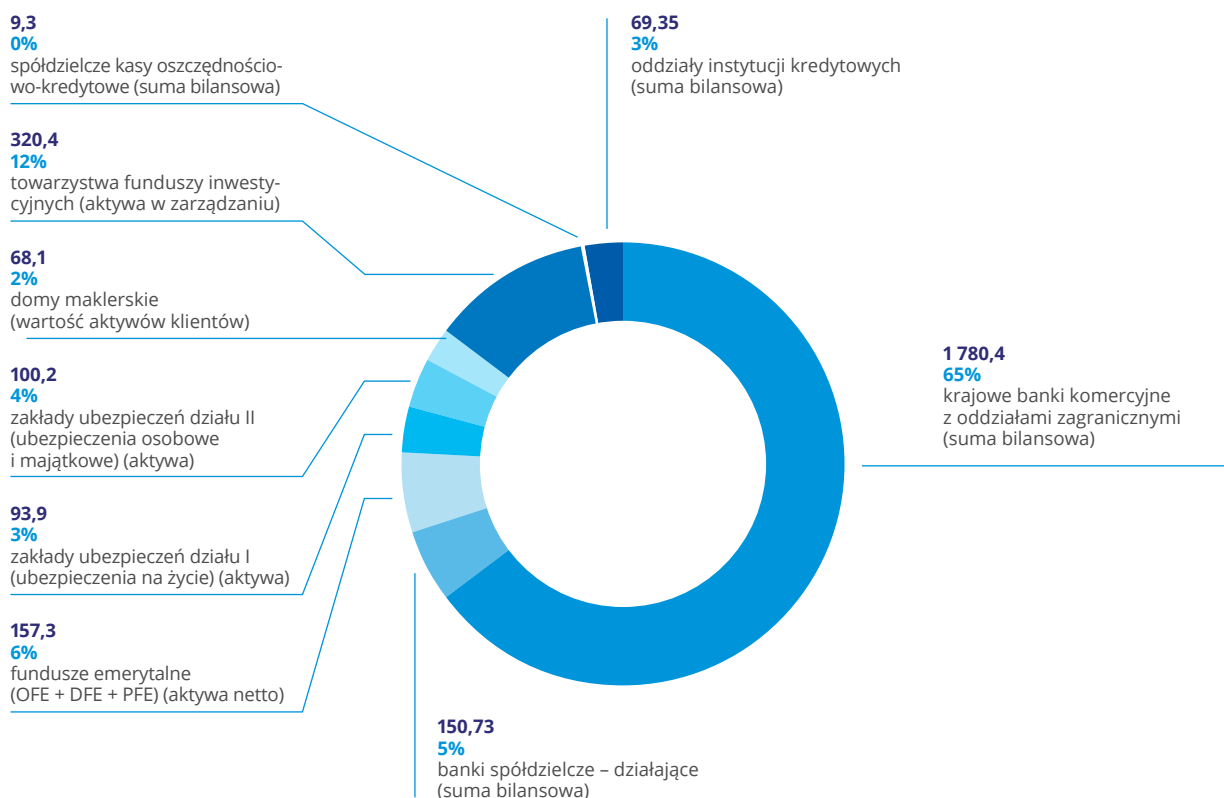
Aktywa spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych na koniec IV kwartału 2019 r. wynosiły ponad 9,3 mld zł. Według danych sprawozdawczych sektor SKOK w 2019 r. odnotował zysk netto w wysokości 42,2 mln zł. Wysokość funduszy własnych kas liczona według ustawy o skok na koniec 2019 r. wyniosła 499,8 mln zł. Przedstawione dane mają charakter wstępny, nie zostały zaudytowane przez biegłego rewidenta i mogą ulec zmianie.

Suma bilansowa sektora ubezpieczeniowego wzrosła w ciągu roku o 0,7% i na koniec grudnia 2019 r. wyniosła 194 mld zł, z czego 93,9 mld zł przypadało na zakłady z działu I – ubezpieczenia na życie, a 100,2 mld zł na zakłady z działu II – pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe. W omawianym okresie ubezpieczyciele wypracowali zysk w wysokości 7,2 mld zł (z czego 2,6 mld zł przypadało na dział I, a 4,6 mld zł na dział II), który był wyższy niż w roku poprzednim o 8%.

Łączna wartość aktywów netto OFE (otwarte fundusze emerytalne), DFE (dobrowolne fundusze emerytalne) i PFE (pracownicze fundusze emerytalne) według stanu na 31 grudnia 2019 r. wyniosła 157,3 mld zł i była niższa od wartości na koniec roku poprzedniego (159,5 mld zł) o 1,4%.

W 2019 r. zanotowano nieznaczne zmiany indeksów na warszawskiej giełdzie. WIG zyskał w ciągu roku 0,25%, a WIG20 stracił 5,56%. Wartość obrotów akcjami wyniosła 191 mld zł i była o ok. 10% niższa niż w roku poprzednim (212 mld zł). Na koniec roku kapitalizacja spółek krajowych wyniosła 550 mld zł (spadek ok. 10% w stosunku do roku poprzedniego), a zagranicznych 554 mld zł (wobec 550 mld zł rok wcześniej). W omawianym okresie zanotowano 7 debiutów oraz 22 wycofania – w efekcie czwarty rok z rzędu liczba notowanych spółek nie wzrosła w ciągu roku.

Wartość aktywów zarządzanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych wyniosła na koniec 2019 r. 320 mld zł i była o około 1,1% wyższa niż na koniec roku poprzedniego (316,8 mld zł). Wartość aktywów klientów zapisanych na rachunkach w domach maklerskich według stanu na koniec 2019 r. wyniosła 68 mld zł i była o 14,2% niższa niż przed rokiem (79,3 mld zł).

Wykres 1. Struktura aktywów polskiego sektora finansowego według stanu na koniec 2019 r. (w mld zł)*

Źródło: opracowanie własne UKNF

*Prezentowane dane za 2019 r. nie są audytowane.

Tabela 3. Liczba podmiotów podlegających nadzorowi KNF według stanu na 31 grudnia 2019 r.

Rodzaj podmiotu	Liczba podmiotów
Banki komercyjne (w tym 1 bank państwowy i 2 banki zrzeszające)	30
Banki spółdzielcze	538
Przedstawicielstwa banków zagranicznych i instytucji kredytowych	8
Systemy Ochrony Instytucjonalnej (IPS)	2
Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa	26
Instytucje pieniądza elektronicznego	1
Instytucje płatnicze	38
Dostawcy świadczący wyłącznie usługę dostępu do informacji o rachunku	2
Małe instytucje płatnicze	46
Biura usług płatniczych	1 367
Pośrednicy kredytu hipotecznego	795
Agenci pośredników kredytu hipotecznego	6 755
Domy maklerskie	38
Banki prowadzące działalność maklerską	9
Agenci firm inwestycyjnych	273

Rodzaj podmiotu	Liczba podmiotów
Banki powiernicze	12
Podmioty infrastruktury rynku kapitałowego (GPW SA w Warszawie, KDPW SA, KDPW_CCP, BondSpot SA)*	4
Emitenci, których instrumenty finansowe zostały dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym, w tym:	481
– emitenci akcji, dla których Polska jest państwem macierzystym	w tym: 404
– emitenci obligacji i listów zastawnych	32
– emitenci zagraniczni	45
Fundusze inwestycyjne	813
Towarzystwa funduszy inwestycyjnych	57
Zarządzający ASI	156
Inne podmioty prowadzące obsługę funduszy inwestycyjnych lub alternatywnych funduszy inwestycyjnych, w tym podmioty, którym zostało powierzony wykonywanie obowiązków towarzystwa funduszy inwestycyjnych lub zarządzającego ASI w rozumieniu ustawy o funduszach inwestycyjnych**	308
Podmioty infrastruktury rynku towarowego (Towarowa Giełda Energii SA, Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych SA)	2
Towarowe domy maklerskie	1
Przedsiębiorstwa energetyczne prowadzące rachunki lub rejestry towarów giełdowych	58
Otwarte fundusze emerytalne	10
Powszechne towarzystwa emerytalne	10
Pracownicze fundusze emerytalne	2
Pracownicze towarzystwa emerytalne	2
Depozytariusze funduszy emerytalnych	6
Agenci transferowi funduszy emerytalnych	6
Dobrowolne fundusze emerytalne	7
Dobrowolne fundusze emerytalne zdefiniowanej daty	24
Zakłady ubezpieczeń działu I (ubezpieczenia na życie)	26
Zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji działu II (ubezpieczenia osobowe oraz majątkowe)	33
Brokerzy ubezpieczeniowi	1 415
Brokerzy reasekuracyjni	53

Źródło: opracowanie własne UKNF

*podmioty wymienione w art. 5 ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym, a mianowicie: spółki prowadzące rynek regulowany, Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA, spółki prowadzące izbę rozliczeniową, spółki prowadzące izbę rozrachunkową, spółka, której Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA przekazał wykonywanie czynności z zakresu zadań, o których mowa w art. 48 ust. 1 pkt 1–6 lub ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, centralny depozyt papierów wartościowych w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia 909/2014.

**podana liczba zawiera liczbę dystrybutorów jednostek uczestnictwa, agentów transferowych, depozytariuszy funduszy, zewnętrznych podmiotów wyceniających, podmiotów posiadających zezwolenie na zarządzanie sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszu sekurytyzacyjnego.

Tabela 4. Liczba podmiotów, wobec których KNF nie sprawuje nadzoru, a zostały wpisane do stosownych rejestrów prowadzonych przez KNF według stanu na 31 grudnia 2019 r.

Rodzaj podmiotu	Stan rejestru
Agenci ubezpieczeniowi	31 293
Osoby wykonujące czynności agencyjne	237 033
Pośrednicy kredytu konsumenckiego	32 264
Institucje pożyczkowe	499
Przedsiębiorcy telekomunikacyjni prowadzący działalność określoną w art. 6 pkt 12 ustawy o usługach płatniczych, do których zastosowanie ma art. 6d ust. 1 ustawy o usługach płatniczych	7
Zagraniczne firmy inwestycyjne bez oddziału	1 914

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 5. Liczba podmiotów, które notyfikowały działalność w Polsce w formie oddziału, według stanu na 31 grudnia 2019 r.

Rodzaj podmiotu	Liczba podmiotów
Institucje kredytowe ⁱ	32
Institucje płatnicze ⁱ	9
Institucje pieniądza elektronicznego ⁱ	4
Zakłady ubezpieczeń ⁱⁱ	29
Zakłady reasekuracji ⁱⁱ	1
Firmy inwestycyjne ⁱ	18
Spółki zarządzające ^{i,*}	4

Źródło: opracowanie własne UKNF

ⁱ Zasadą jest, że nadzór nad oddziałami sprawuje organ nadzoru państwa macierzystego, a w ograniczonym zakresie, określonym w ustawach sektorowych, nadzór państwa goszczącego.

ⁱⁱ Nadzór nad oddziałami zakładów ubezpieczeń i reasekuracji z siedzibą w innym niż RP państwie członkowskim UE sprawuje organ nadzoru państwa macierzystego.

* Podmiot, który uzyskał zezwolenie właściwego organu w państwie członkowskim na wykonywanie działalności w zakresie zarządzania funduszami prowadzącymi działalność zgodnie z prawem wspólnotowym regulującym zasady zbiorowego inwestowania w papiery wartościowe.

2.1. SEKTOR BANKOWY

Na koniec 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego nadzorowała 30 banków komercyjnych (w tym 1 bank państwowy i 2 banki zrzeszające), 2 systemy ochrony instytucjonalnej, 538 banków spółdzielczych oraz 32 oddziały instytucji kredytowych.

W roku 2019 Komisja Nadzoru Finansowego udzieliła zgody na przeprowadzenie procesów łączeniowych w przypadku 10 banków spółdzielczych.

Wykres 2. Podstawowe dane sektora bankowego w Polsce w latach 2016–2019 (w mld zł)

Źródło: opracowanie własne UKNF

Prezentowane dane za 2019 r. pochodzą ze sprawozdawczości miesięcznej banków za grudzień 2019 r. i nie są audytowane. Dane za poprzednie lata mogą różnić się od publikowanych we wcześniejszych sprawozdaniach ze względu na korekty dokonywane przez same banki, jak również późniejszy proces audytorski.

Suma bilansowa polskiego sektora bankowego na koniec grudnia 2019 r. wyniosła 2000,7 mld zł (wzrost o 5,6% w relacji do końca grudnia 2018 r.). Na krajowe banki komercyjne (z oddziałami zagranicznymi) przypada 89,0% wartości aktywów sektora, 3,5% na oddziały instytucji kredytowych, a 7,5% na banki spółdzielcze.

W strukturze aktywów 67,0% (1340,8 mld zł) stanowiły kredyty i inne należności, 17,1% (341,4 mld zł)

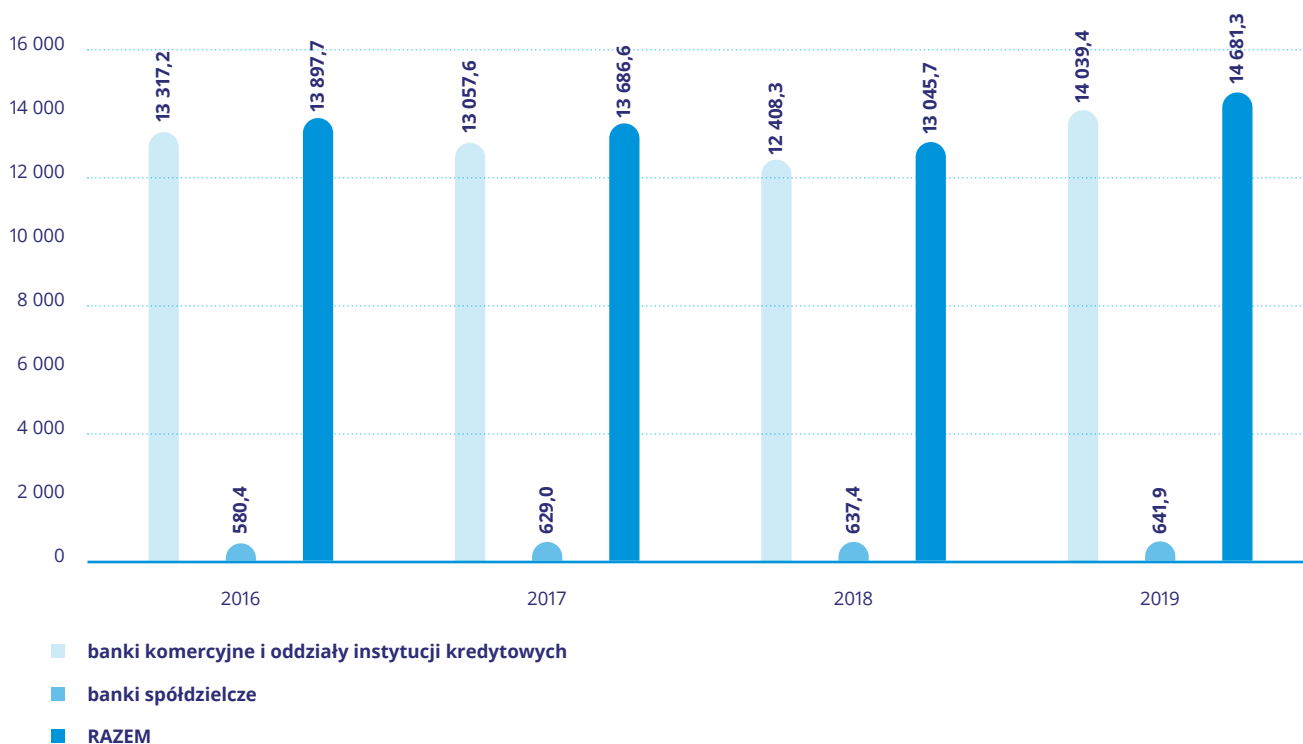
aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, 1,3% aktywa finansowe przeznaczone do obrotu (26,2 mld zł), a 5,8% (115,2 mld zł) – kasa, środki w bankach centralnych i inne depozyty płatne na żądanie.

Po stronie pasywów depozyty stanowiły 74,4% sumy bilansowej (1487,4 mld zł), a kapitały 10,5% (209,8 mld zł). Należności brutto od sektora niefinansowego wzrosły w 2019 r. o 4,1%, osiągając na koniec grudnia wartość 1148,8 mld zł.

Istotnym składnikiem aktywów sektora bankowego są kredyty mieszkaniowe, w tym denominowane we franku szwajcarskim (CHF) bądź indeksowane do tej waluty. W 2019 r. następował – kolejny rok z rzędu – wyraźny spadek wolumenu kredytów w CHF – ich suma w walucie oryginalnej zmniejszyła się z 27,5 mld CHF na koniec grudnia 2018 r. do 25,0 mld CHF na koniec grudnia 2019 r., co ozna-

cza spadek o 8,9%, a w perspektywie pięcioletniej – spadek o 33,2% (z poziomu 37,4 mld CHF na koniec grudnia 2014 r.). Jednocześnie jakość kredytów mieszkaniowych, w tym denominowanych w CHF, pozostaje dobra – w 2019 r. była na poziomie zbliżonym do 2018 r., a udział kredytów zagrożonych jest w portfolio kredytów mieszkaniowych najniższy ze wszystkich portfeli kredytów.

Wykres 3. Wynik finansowy netto sektora bankowego w latach 2016–2019 (w mln zł)

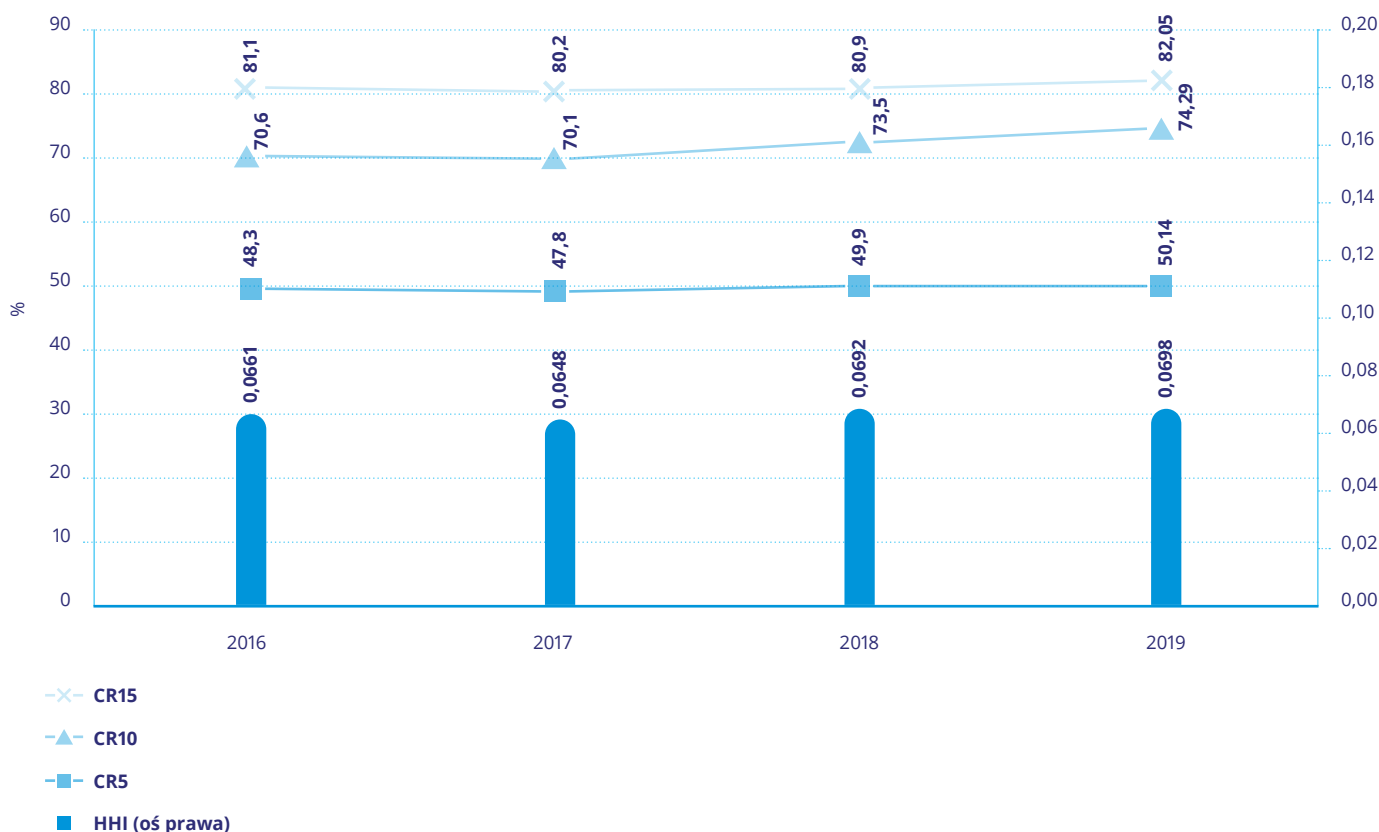
Źródło: opracowanie własne UKNF

Prezentowane dane za 2019 r. pochodzą ze sprawozdawczości miesięcznej banków za grudzień 2019 r. i nie są audytowane. Dane za poprzednie lata mogą różnić się od publikowanych we wcześniejszych sprawozdaniach ze względu na korekty dokonywane przez same banki, jak również późniejszy proces audytorski.

Wynik finansowy netto sektora bankowego w 2019 r. wyniósł 14,7 mld zł i był wyższy o 12,5% w porównaniu z 2018 r. W 2019 r. 16 banków komercyjnych i 8 oddziałów instytucji kredytowych zapłaciło łącznie 4,1 mld zł podatku bankowego. Jest to o 0,43 mld zł (+11,8%) więcej niż w 2018 r. Wynik z tytułu odsetek był równy 49,2 mld zł (+9,8% r/r), z czego przychody odsetkowe

wyniosły 66,1 mld zł (+9,4% r/r), a koszty odsetkowe 16,9 mld zł (+8,0%). Wynik z tytułu prowizji ukształtował się na poziomie 13,3 mld zł (+8,3% r/r). Koszty działania banków były o 4,1% wyższe w stosunku do roku poprzedniego i wyniosły 34,8 mld zł, a odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów finansowych zmniejszyły się o 1,6% r/r do 8,8 mld zł.

Wykres 4. Koncentracja aktywów w latach 2016–2019

Źródło: opracowanie własne UKNF

CR5, CR10, CR15 – wskaźniki określające udziały 5, 10 oraz 15 największych banków w sumie aktywów sektora bankowego ogółem.

HHI – wskaźnik Herfindahla-Hirschmana (suma kwadratów udziałów banków w aktywach sektora bankowego), będący miarą koncentracji rynku, wykorzystywaną do oceny poziomu konkurencji na danym rynku. Wskaźnik ten uwzględnia nie tylko liczbę podmiotów, ale ich względną wielkość. HHI na poziomie 0,0698 opisuje rynek konkurencyjny.

Prezentowane dane za 2019 r. pochodzą ze sprawozdawczości miesięcznej banków za grudzień 2019 r. i nie są audytowane. Dane za poprzednie lata mogą różnić się od publikowanych we wcześniejszych sprawozdaniach ze względu na korekty dokonywane przez same banki, jak również późniejszy proces audytorski.

2.2. SEKTOR USŁUG PŁATNICZYCH

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. zezwolenia posiadało łącznie 38 krajowych instytucji płatniczych i 1 instytucja pieniądza elektronicznego. W rejestrze usług płatniczych według stanu na 31 grudnia 2019 r. ujętych było 1367 biur usług płatniczych. W rejestrze małych instytucji płatniczych według stanu na 31 grudnia 2019 r. zarejestrowanych było 46 małych instytucji płatniczych. Natomiast do rejestru dostawców świadczących wyłącznie usługę dostępu do informacji o rachunku wpisane zostały 2 podmioty. Z uwagi na określone w przepisach ustawy o usługach płatniczych warunki i terminy przekazywania

przez dostawców usług płatniczych danych sprawozdawczych, na koniec okresu objętego sprawozdaniem, KNF dysponuje danymi sprawozdawczymi KIP, BUP oraz MIP za okres obejmujący I, II i III kwartał 2019 r. Z posiadanych przez KNF danych wynika, że wraz z uzyskiwaniem przez kolejne podmioty zezwoleń na prowadzenie działalności w charakterze krajowych instytucji płatniczych w kolejnych kwartałach utrzymuje się dynamiczny wzrost dysproporcji pomiędzy łączną skalą działalności KIP a BUP i MIP, mierzoną łączną liczbą oraz łączną wartością realizowanych przez te podmioty transakcji.

Wykres 5. Porównanie łącznej liczby i wartości transakcji płatniczych zrealizowanych przez BUP, MIP i KIP za okres od III kw. 2018 r. do III kw. 2019 r.

Źródło: opracowanie własne UKNF

2.3. RYNEK UBEZPIECZENIOWY⁴

PODMIOTY RYNKU UBEZPIECZENIOWEGO

Według stanu na koniec 2019 r., zezwolenie na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej w Polsce posiadało 59 krajowych zakładów ubezpieczeń – 26 zakładów ubezpieczeń działu I (ubezpieczenia na życie) i 32⁵ zakłady ubezpieczeń działu II (pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe) oraz 1 zakład reasekuracji (PTR SA).

Wśród krajowych zakładów ubezpieczeń działalność ubezpieczeniową prowadziło 25⁶ zakładów ubezpieczeń na życie, 32 zakłady ubezpieczeń osobowych i majątkowych oraz 1 zakład reasekuracji.

BILANS ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ

Wartość aktywów zakładów ubezpieczeń w 2019 r. wyniosła 194,01 mld zł i wzrosła w porównaniu z poprzednim rokiem o 0,73%, tj. o 1,42 mld zł.

Aktywa zakładów ubezpieczeń na życie, równe 93,85 mld zł, spadły o 1,55% (tj. o 1,48 mld zł) w porównaniu z poprzednim okresem.

W zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych wartość aktywów wyniosła 100,16 mld zł, co w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego stanowiło wzrost o 2,98%, tj. o 2,90 mld zł.

⁴ Prezentowane dane za 2019 r. pochodzą ze sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji za IV kwartały 2019 r. i należy je traktować jako wstępne. Dane za poprzednie lata mogą różnić się od publikowanych we wcześniejszych sprawozdaniach ze względu na korekty dokonywane przez same zakłady.

⁵ W stosunku do TUW MEDICUM, na mocy decyzji KNF z dnia 23 grudnia 2019 r., cofnięto zezwolenie na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej.

⁶ W dniu 31 października 2019 r. nastąpiło połączenie Generali Życie T.U. S.A. (spółka przejmująca) i WTUŻIR Concordia Capital SA (spółka przejmowana), poprzez przeniesienie całego majątku spółki przejmowanej na spółkę przejmującą. POLSKI GAZ TUW na ŻYCIE, na podstawie decyzji KNF z dnia 5 listopada 2019 r., otrzymał zezwolenie na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej, ale nie rozpoczął działalności ubezpieczeniowej w 2019 r.

Wykres 6. Suma bilansowa w latach 2016–2019 (w mld zł)

Źródło: opracowanie własne UKNF

Prezentowane dane za 2019 r. pochodzą ze sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji za IV kwartały 2019 r. i należy je traktować jako wstępne. Dane za poprzednie lata mogą różnić się od publikowanych we wcześniejszych sprawozdaniach ze względu na korekty dokonywane przez same zakłady.

Główną pozycją aktywów zakładów ubezpieczeń są lokaty, stanowiące 61,80% sumy bilansowej, oraz aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający, których udział w sumie bilansowej wynosi 25,28%. W strukturze pasywów dominują rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto, stanowiące 76,90% pasywów, oraz kapitały własne wynoszące 20,65%.

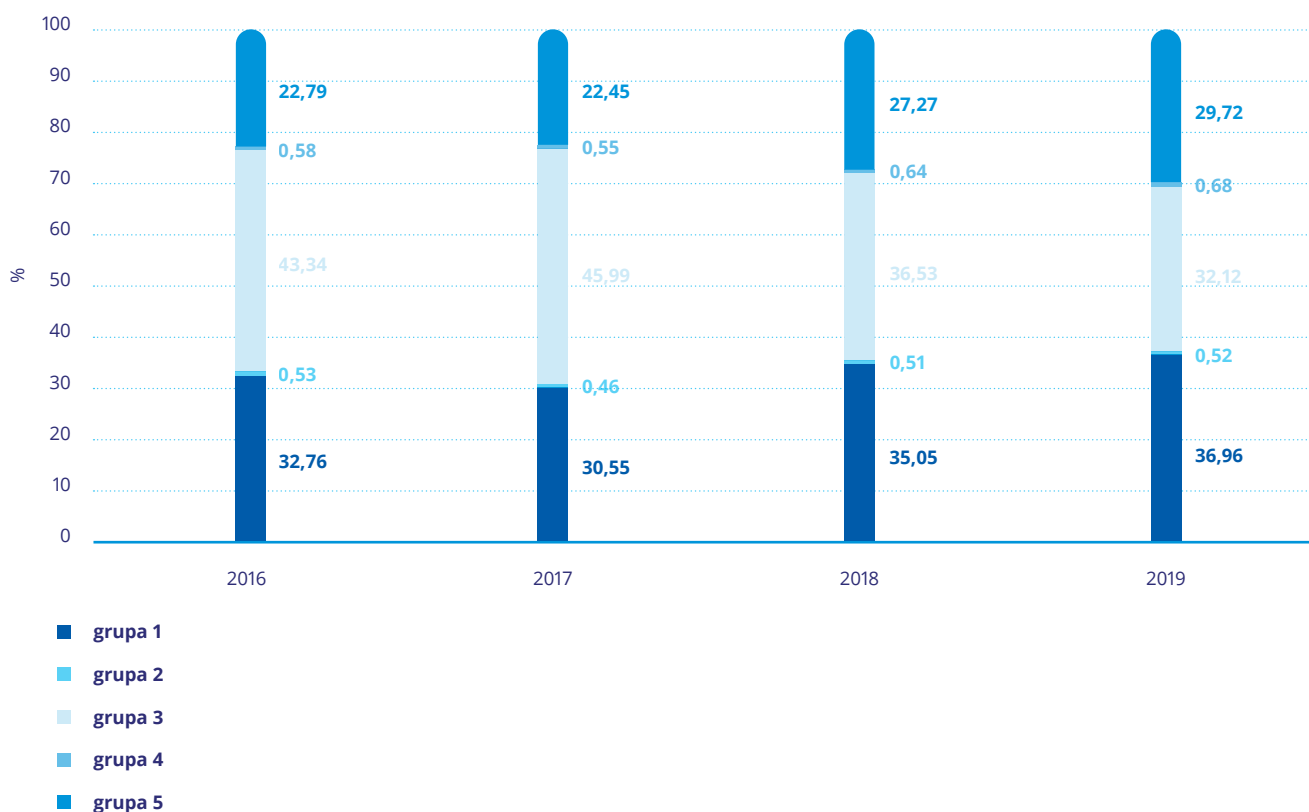
PRZYCHODY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ

W 2019 r. składka przypisana brutto, będąca głównym źródłem przychodów zakładów ubezpieczeń, wyniosła 63,83 mld zł, co oznacza, że rynek ubezpieczeń zanotował w stosunku do 2018 r. wzrost równy 2,69%. Na tę zmianę wpłynęło obniżenie składki przypisanej brutto dla zakładów działu I o 0,44 mld zł, tj. o 2,01% (składka osiągnęła wysokość 21,27 mld zł), przy jed-

noczesnym wzroście składki zakładów ubezpieczeń osobowych i majątkowych (działu II) o 2,11 mld zł, tj. o 5,21% (składka równa 42,56 mld zł).

W portfelu ubezpieczeń bezpośrednich działu I dominowały ubezpieczenia grupy 1 (ubezpieczenia na życie) ze składką równą 7,86 mld zł i stanowiły one 36,96% łącznej składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich zakładów działu I. W grupie tej zanotowano wzrost składki przypisanej brutto o 0,25 mld zł. Ubezpieczenia grupy 3 (ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, a także ubezpieczenia na życie, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe) ze składką równą 6,83 mld zł (roczny spadek o 1,10 mld zł) stanowiły 32,12% ubezpieczeń bezpośrednich działu I.

Wykres 7. Struktura portfela ubezpieczeń działu I w latach 2016–2019

Źródło: opracowanie własne UKNF

W przypadku zakładów ubezpieczeń osobowych i majątkowych największy wzrost składki przypisanej brutto zanotowano w grupie 3 (autocasco), o 0,37 mld zł do poziomu 8,67 mld zł (4,41% r/r) oraz w grupie 8 (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami, obejmujące szkody rzeczowe nieujęte w grupach 3–7), o 0,24 mld zł do wartości 3,55 mld zł (7,40% r/r).

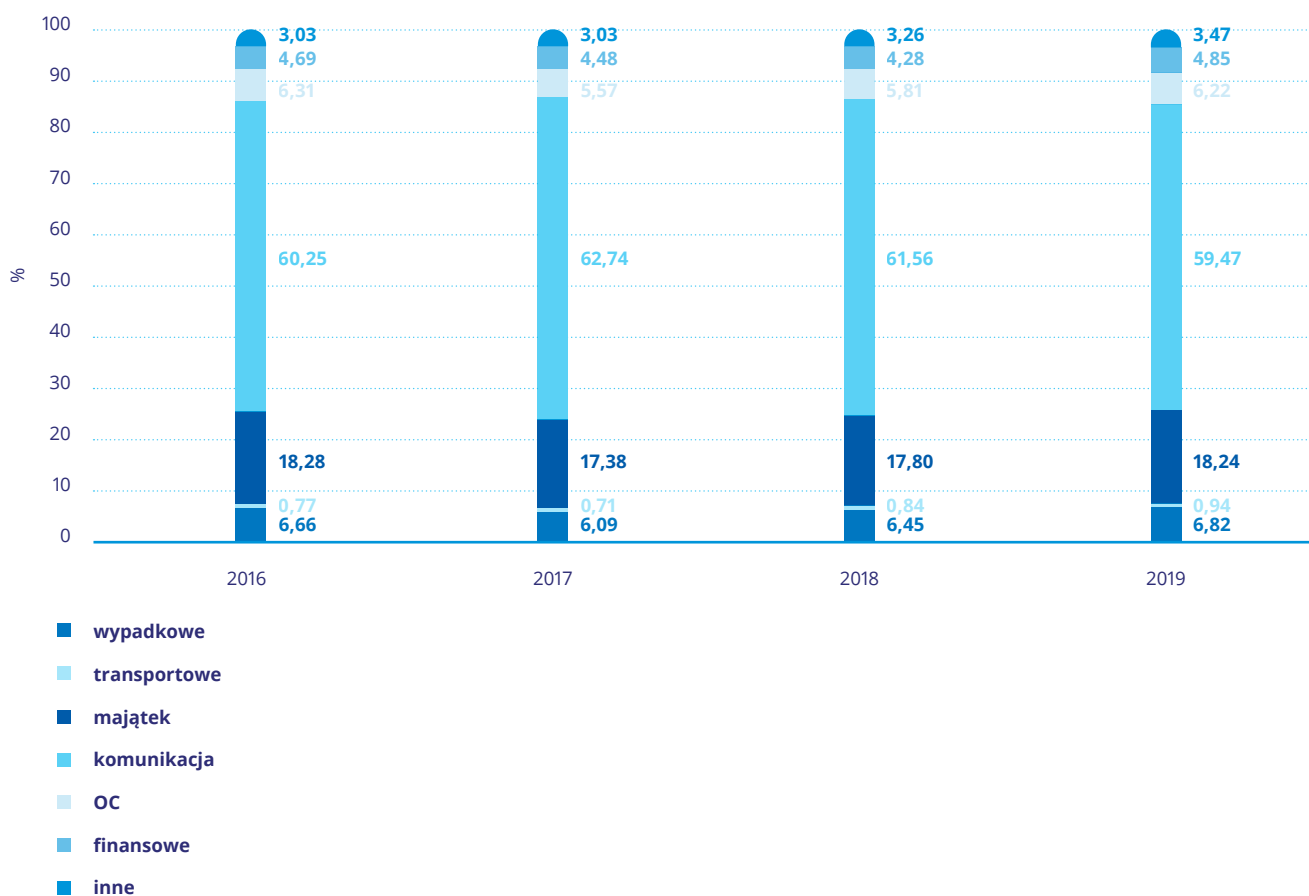
Warto również zauważyć wzrost w grupie 13 (ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej nieujętej w grupach 10–12), o 0,21 mld zł do wartości 2,38 mld zł (9,62% r/r), ponadto w grupie 9 (ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych, nieujęte w grupach 3–7, ale wywołane przez inne żywioły niż w grupie 8) o 0,20 mld zł do poziomu 3,69 mld zł (5,80% r/r), w grupie 16 (ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych) o 0,19 mld zł do wysokości 0,94 mld zł (25,67% r/r), w grupie 18 (ubezpieczenia świadczenia pomocy na korzyść osób, które popadły w trudności

w czasie podróży lub podczas nieobecności w miejscu zamieszkania) o 0,15 mld zł do poziomu 1,29 mld zł (12,97% r/r) oraz w grupie 1 (ubezpieczenia wypadku, w tym wypadku przy pracy i choroby zawodowej) o 0,15 mld zł do wartości 1,69 mld zł (9,45% r/r); 8 z pozostałych 11 grup ubezpieczeń działu II również odnotowało wzrost składki (grupy: 2, 5, 6, 7, 11, 12, 14, 15).

Spośród 18 grup ubezpieczeń działu II spadek składki miał miejsce w trzech grupach, z czego szczególną uwagę należy zwrócić na ubezpieczenia komunikacyjne, czyli grupę 10 (OC komunikacyjne), gdzie zanotowano spadek o 0,26 mld zł (tj. o 1,69% r/r) do wartości 14,92 mld zł. Pozostałe spadki zanotowano w grupie 4 i 17, na łączną wartość 0,02 mld zł.

W strukturze ubezpieczeń działu II nadal dominują ubezpieczenia komunikacyjne (OC i AC), które stanowią 59,47% portfela ubezpieczeń bezpośrednich.

Wykres 8. Struktura portfela ubezpieczeń działu II w latach 2016–2019

Źródło: opracowanie własne UKNF

WYNIKI ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ

Rynek ubezpieczeń ogółem odnotował zysk techniczny równy 6,18 mld zł (wyższy o 2,83% w porównaniu z 2018 r.) oraz zysk finansowy równy 7,22 mld zł (wyższy o 8,01% niż w roku ubiegłym).

W dziale ubezpieczeń na życie wypracowano zysk techniczny w wysokości 3,25 mld zł (wyższy o 5,40% w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego) oraz zysk finansowy w wysokości 2,58 mld zł (wyższy o 5,72% w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego). Z punktu widzenia wyników poszczególnych grup ubezpieczeń, o polepszeniu zysku technicznego zdecydowała poprawa wyniku technicznego w grupie 1 (ubezpieczenia na życie) – o 0,14 mld zł (21,76%).

W ubezpieczeniach pozostałych osobowych i majątkowych osiągnięto zysk techniczny równy 2,93 mld zł (wyższy o 0,13% w porównaniu z analogicznym

okresem roku ubiegłego) oraz zysk finansowy netto równy 4,64 mld zł (wyższy o 9,33% w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego). Z punktu widzenia wyników w poszczególnych grupach ubezpieczeń, o wzroście zysku technicznego na przestrzeni roku zdecydowało głównie polepszenie się wyniku w grupie 10 (OC komunikacyjne) – największy wzrost w dziale II o 0,46 mld zł oraz w grupie 13 (ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej ogólnej) nieujętej w grupach 10–12) – wzrost o 0,10 mld zł w porównaniu do roku ubiegłego. W przypadku pozostałych grup, w których nastąpiła poprawa wyniku technicznego, dla żadnej z nich nie przekroczyła ona 0,04 mld zł. Zanotowano natomiast znaczące pogorszenie wyniku technicznego w grupie 3 (autocasco) o 0,34 mld zł (spadek o 42,34% r/r) oraz w grupie 8 (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami, obejmujące szkody rzeczowe nieujęte w grupach 3–7) o 0,23 mld zł (spadek o 69,18% r/r).

Tabela 6. Podstawowe wielkości charakteryzujące działalność zakładów ubezpieczeń działu I w latach 2016–2019 (dane finansowe w mld zł)

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Wybrane pozycje bilansowe				
Lokaty (pozycja B)	40,84	40,67	39,77	40,36
Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	56,99	59,13	50,76	49,05
Kapitał własny	12,22	11,93	11,54	11,46
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto	87,36	88,84	80,63	78,95
Suma bilansowa	103,17	104,68	95,33	93,85
Wybrane pozycje rachunków wyników				
Składki przypisane brutto	23,85	24,56	21,70	21,27
Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	18,43	20,44	21,50	18,33
Koszty działalności ubezpieczeniowej	5,42	5,34	5,10	5,07
Koszty akwizycji	3,93	3,87	3,59	3,45
Koszty administracyjne	1,71	1,65	1,64	1,71
Wynik techniczny	2,94	3,04	3,08	3,25
Zysk (strata) netto	2,17	2,28	2,44	2,58

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 7. Podstawowe wielkości charakteryzujące działalność zakładów ubezpieczeń działu II w latach 2016–2019 (dane finansowe w mld zł)

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Wybrane pozycje bilansowe				
Lokaty (pozycja B)	63,13	72,16	77,14	79,54
Kapitał własny	21,98	24,65	26,17	28,60
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto	55,29	60,91	65,99	70,24
Suma bilansowa	81,97	92,01	97,26	100,16
Wybrane pozycje rachunków wyników				
Składki przypisane brutto	32,10	37,78	40,46	42,56
Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	15,41	17,81	19,50	20,40
Koszty działalności ubezpieczeniowej	7,95	8,39	9,17	9,98
Koszty akwizycji	7,11	7,94	8,99	9,69
Koszty administracyjne	1,99	2,04	2,03	2,22
Wynik techniczny	0,37	2,07	2,93	2,93
Zysk (strata) netto	1,93	3,49	4,24	4,64

Źródło: opracowanie własne UKNF

SEKTOR SPÓŁDZIELCZYCH KAS

2.4. OSZCZĘDNOŚCIOWO-KREDYTOWYCH (SKOK)

Na koniec 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego nadzorowała 25 spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz Krajową Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową (KSKOK). Komisja w 2019 r. wyraziła zgodę na połączenie 3 kas z innymi kasami, a w przypadku 1 kasy zdecydowała o jej przejściu przez bank krajowy.

Aktywa spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych na koniec IV kwartału 2019 r. wynosiły ponad 9,34 mld zł. Według danych sprawozdawczych sektor skok w 2019 r. odnotował zysk netto w wysokości 42,25 mln zł. Wysokość funduszy własnych kas liczona według ustawy o SKOK na koniec 2019 r. wyniosła 499,78 mln zł. Przedstawione dane mają charakter wstępny, nie zostały zaudytowane przez biegłego rewidenta i mogą ulec zmianie.

2.5. RYNEK EMERYTALNY

OTWARTE FUNDUSZE EMERYTALNE I POWSZECHNE TOWARZYSTWA EMERYTALNE

Według stanu na koniec 2019 r. zezwolenie na prowadzenie działalności posiadało 10 otwartych funduszy emerytalnych (OFE) i tyle samo zarządzających nimi powszechnych towarzystw emerytalnych (PTE).

Tabela 8. Wartość aktywów netto OFE w latach 2016–2019 (według stanu na 31 grudnia)

Otwarty fundusz emerytalny	Aktywa netto (w mln zł)				Udział w rynku (w %)
	2016	2017	2018	2019	
Aegon OFE	6 312,0	15 479,4	13 620,0	13 391,0	8,6
Allianz Polska OFE	6 964,6	8 090,6	7 152,3	7 160,2	4,6
Aviva OFE Aviva Santander	33 682,2	39 468,9	34 493,3	33 803,3	21,8
AXA OFE	9 867,1	11 555,5	10 126,9	9 829,6	6,3
Generali OFE	7 483,0	8 803,8	7 825,8	7 679,6	5,0
MetLife OFE	12 326,6	14 256,7	12 391,7	12 064,3	7,8
Nationale-Nederlanden OFE	37 556,3	44 576,6	39 748,0	39 632,0	25,6
Nordea OFE	7 154,3	-	-	-	-
Pekao OFE	2 262,6	2 655,2	-	-	-
PKO BP Bankowy OFE	7 015,0	8 074,9	7 046,0	6 922,3	4,5
OFE Pocztylion	2 831,5	3 234,2	2 809,9	2 727,0	1,8
OFE PZU „Złota Jesień”	19 979,3	23 333,5	22 120,1	21 606,8	14,0
Razem	153 434,5	179 529,3	157 334,9	154 816,1	100,0

Źródło: opracowanie własne UKNF na podstawie sprawozdań dziennych OFE

Na koniec 2019 r. aktywa netto otwartych funduszy emerytalnych osiągnęły wartość 154,8 mld zł i były niższe o 2,5 mld zł (1,6%) niż rok wcześniej.

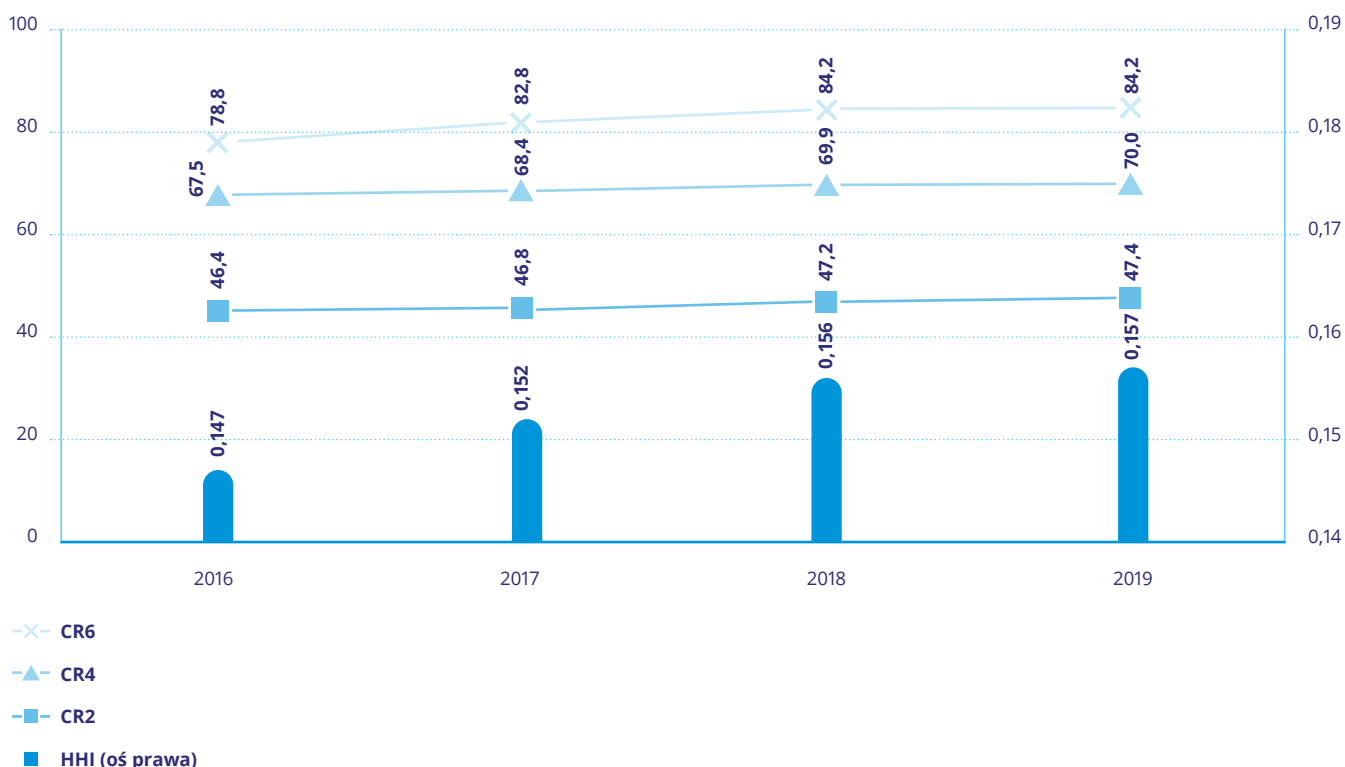
Głównym czynnikiem, który wpłynął na spadek wartości aktywów netto OFE w ciągu 2019 r. było ujemne saldo rozliczeń pomiędzy OFE a ZUS. W 2019 r. OFE przekazały do ZUS 6,9 mld zł, o 1,1 mld zł mniej niż w 2018 r. w ramach tzw. suwaka bezpieczeństwa, czyli mechanizmu sukcesywnego przekazywania środków z rachunku członków, którym do osiągnięcia wieku emerytalnego pozostało mniej niż 10 lat.

W tym samym okresie ZUS przekazał do OFE 3,5 mld zł składek, o 0,2 mld zł więcej niż w ubiegłym roku.

Udział w rynku czterech największych funduszy emerytalnych mierzony wartością aktywów w ciągu 2019 r. wzrósł o 0,1 pkt. proc. (do poziomu 70,0%). Wskaźnik CR6 nie uległ zmianie w stosunku do 2018 r. i wyniósł 84,2%, natomiast wskaźnik HHI osiągnął poziom 0,157.

Na Wykresie 9 przedstawiono koncentrację aktywów netto OFE w latach 2016–2019.

Wykres 9. Koncentracja aktywów netto OFE w latach 2016–2019 (według stanu na 31 grudnia)

Źródło: opracowanie własne UKNF

CR2, CR4, CR6 – wskaźniki określające udziały 2, 4 oraz 6 największych OFE w sumie aktywów ogółem.

HHI – wskaźnik Herfindahla-Hirschmana: miara koncentracji rynku określająca szacunkowy poziom zagęszczenia w danej branży obliczany jako suma kwadratów udziałów w rynku poszczególnych podmiotów (np. suma kwadratów udziałów poszczególnych OFE w aktywach OFE ogółem).

Na koniec 2019 r. do OFE należało 15,7 mln osób. W ciągu całego roku po raz kolejny nastąpił spadek liczby członków o 0,2 mln osób. Łączny udział w ryn-

ku trzech największych funduszy nie zmienił się w stosunku do poprzedniego roku, osiągając prawie połowę całego rynku (49,9%).

Tabela 9. Liczba członków OFE w latach 2016–2019 (według stanu na 31 grudnia)

Otwarty fundusz emerytalny	Liczba członków (w tys.)				Udział w rynku (w %)
	2016	2017	2018	2019	
Aegon OFE	913,9	1 829,7	1 804,0	1 776,9	11,3
Allianz Polska OFE	1 072,2	1 059,6	1 050,7	1 032,0	6,6
Aviva OFE Aviva BZ WBK	2 631,0	2 577,2	2 539,4	2 496,1	15,9
AXA OFE	1 146,7	1 130,8	1 119,4	1 106,3	7,1
Generali OFE	995,0	980,4	970,4	959,6	6,1
MetLife OFE	1 581,4	1 554,2	1 536,2	1 516,8	9,7
Nationale-Nederlanden OFE	3 061,7	3 013,5	2 981,6	2 945,0	18,8
Nordea OFE	982,2	-	-	-	-
Pekao OFE	332,9	327,0	-	-	-
PKO BP Bankowy OFE	937,4	922,9	912,6	901,4	5,7
OFE Pocztylion	582,3	573,4	567,6	561,3	3,6
OFE PZU „Złota Jesień”	2 188,1	2 133,9	2 420,0	2 375,0	15,2
Razem	16 424,8	16 102,6	15 901,9	15 670,4	100,0

Źródło: Zakład Ubezpieczeń Społecznych

W 2019 r. średnia stopa zwrotu wypracowana przez otwarte fundusze emerytalne była dodatnia i wyniosła 0,9%, w przeciwieństwie do 2018 r., kiedy była ona ujemna. Nie wszystkie OFE osiągnęły dodatnią stopę zwrotu, dwa z nich zakończyły rok z ujemną stopą zwrotu. Pozostałe podmioty wypracowały stopy

zwrotu w przedziale od 1,9% do 0,5%. Zmienność wyników inwestycyjnych jest rezultatem silnego zaangażowania funduszy w krajowe instrumenty udziałowe, co jest konsekwencją znacznego uzależnienia osiąganych wyników od koniunktury na rynku akcji.

Tabela 10. Stopy zwrotu OFE w latach 2016–2019 (w %)

Otwarty fundusz emerytalny	2016	2017	2018	2019
Aegon OFE	10,0	16,4	-9,3	0,8
Allianz Polska OFE	9,9	17,8	-9,5	1,9
Aviva OFE Aviva BZ WBK	9,7	19,8	-9,4	1,2
AXA OFE	9,1	18,8	-9,9	-0,7
Generali OFE	8,4	19,4	-8,8	-0,1
MetLife OFE	11,5	19,4	-9,3	0,8
Nationale-Nederlanden OFE	8,9	19,6	-9,4	0,8
Nordea OFE	11,7	-	-	-
Pekao OFE	11,3	19,6	-	-
PKO BP Bankowy OFE	11,4	17,5	-10,0	0,8
OFE Pocztylion	10,7	17,8	-9,3	0,5
OFE PZU „Złota Jesień”	10,2	20,9	-10,7	1,6
Średnia	10,2	18,8	-9,6	0,9

Źródło: opracowanie własne UKNF na podstawie sprawozdań dziennych OFE

W 2019 r. dominującymi kategoriami w rachunku wyników powszechnych towarzystw emerytalnych były przychody i koszty związane z zarządzaniem funduszami emerytalnymi (OFE i DFE), w tym:

- przychody z opłaty za zarządzanie OFE (74,2% przychodów),
- przychody z opłat od składek do OFE (5,2% przychodów),
- przychody z wycofania środków na rachunku rezerwowym – dodatkowe wynagrodzenie PTE za dobre wyniki inwestycyjne (5,9% przychodów),

oraz koszty:

- ogólne zarządzania PTE (38,4% kosztów),
- agenta transferowego OFE i DFE (22,2% kosztów),
- akwizycji na rzecz OFE i DFE (8,1% kosztów).

PRACOWNICZE FUNDUSZE I TOWARZYSTWA EMERYTALNE

W 2019 r. zmniejszyła się liczba pracowniczych towarzystw emerytalnych zarządzających pracowniczymi funduszami emerytalnymi (PFE) z uwagi na likwidację Pracowniczego Funduszu Emerytalnego Unilever Polska. W procesie likwidacji zatwierdzono bilans otwarcia likwidacji, program likwidacji oraz sprawozdanie finansowe Pracowniczego Funduszu Emerytalnego Unilever Polska w likwidacji, sporządzone na dzień zakończenia likwidacji, przedstawione przez Pracownicze Towarzystwo Emerytalne Unilever Polska SA w likwidacji. Według stanu na 31 grudnia 2019 r. dwa pracownicze towarzystwa emerytalne zarządzały dwoma pracowniczymi funduszami emerytalnymi, do których należało 32,2 tys. członków, o 1 tys. mniej (spadek o 3,1%) niż rok wcześniej. W okresie objętym sprawozdaniem na rachunki członków PFE przekazano składki podstawowe i dodatkowe w kwocie 107,9 mln zł. Wartość aktywów netto zgromadzonych w pracowniczych funduszach emerytalnych na koniec 2019 r. wyniosła 1,9 mld zł. W stosunku do 2018 r. wartość aktywów netto PFE wzrosła o 78,2 mln zł, tj. o 4,3%.

Tabela 11. Aktywa netto PFE w latach 2016–2019 (według stanu na 31 grudnia)

Pracowniczy fundusz emerytalny	Aktywa netto (w mln zł)				Udział w rynku (w %)
	2016	2017	2018	2019	
PFE Nestle Polska	0	-	-	-	-
PFE „Nowy Świat”	426,1	466,4	406,0	401,9	21,4
PFE Orange Polska	1 268,2	1 396,0	1 394,2	1 476,5	78,6
PFE Unilever Polska	77,2	0,6	0	-	-
Razem	1 771,5	1 863,0	1 800,2	1 878,4	100,0

Źródło: pracownicze fundusze emerytalne

Obydwa pracownicze fundusze emerytalne funkcjonujące na koniec 2019 r. uzyskały w okresie sprawozdawczym dodatnie stopy zwrotu.

Tabela 12. Stopy zwrotu PFE w latach 2016–2019 (w %)

Pracowniczy fundusz emerytalny	2016	2017	2018	2019
PFE Nestle Polska	-	-	-	-
PFE „Nowy Świat”	3,9	8,9	-2,7	1,6
PFE Orange Polska	3,2	8,2	-1,1	5,6
PFE Unilever Polska	4,9	-	-	-

Źródło: pracownicze fundusze emerytalne

DOBROWOLNE FUNDUSZE EMERYTALNE

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. zezwolenie na prowadzenie działalności posiadało 7 dobrowolnych funduszy emerytalnych (DFE), które były zarządzane przez powszechne towarzystwa emerytalne. Wszystkie działające DFE gromadziły wpłaty od oszczędzających w ramach umów o prowadzenie indywidualnych kont zabezpieczenia emerytalnego (IKZE), natomiast 5 z nich prowadziło również indywidualne konta emerytalne (IKE). Od 1 lipca 2019 r. powszechne towarzystwa emerytalne zarządzają

również dobrowolnymi funduszami emerytalnymi zdefiniowanej daty (FZD).

Na koniec 2019 r. do DFE należało 66,9 tys. członków (spadek w stosunku do roku poprzedniego o 36,6%), którzy gromadzili w nich oszczędności w formie IKE lub IKZE. Wartość zagregowanych aktywów netto zgromadzonych w DFE wyniosła na koniec 2019 r. 550,3 mln zł, co stanowiło wzrost o 44,1% w porównaniu do roku poprzedniego (głównie spowodowany napływem składek do DFE w kwiecie 158 mln zł).

Tabela 13. Aktywa netto DFE w latach 2016–2019 (według stanu na 31 grudnia)

Dobrowolny fundusz emerytalny	Aktywa netto (w mln zł)				Udział w rynku (w %)
	2016	2017	2018	2019	
Allianz Polska DFE	8,0	11,7	13,5	16,7	3,0
Generali DFE	0,2	0,3	0,5	0,7	0,1
MetLife DFE	28,1	33,4	30,5	34,9	6,4
Nationale-Nederlanden DFE	33,6	69,5	98,7	152,6	27,7
DFE Pekao	51,2	82,0	-	-	-
PKO DFE	34,0	55,0	67,8	86,9	15,8
DFE Pocztylion Plus	1,1	1,4	2,4	4,0	0,7
DFE PZU	26,4	45,6	168,4	254,5	46,3
Razem	182,6	298,9	381,8	550,3	100,0

Źródło: dobrowolne fundusze emerytalne

W 2019 r., w przeciwieństwie do 2018 r., wszystkie DFE osiągnęły dodatnie stopy zwrotu. Duże zróżnicowanie wyników inwestycyjnych DFE było spowodowane niejednorodnością w stosowanych przez zarządzających

strategiach inwestycyjnych. Poszczególne fundusze różniły się zarówno poziomem alokacji poszczególnych klas aktywów, doбором pojedynczych instrumentów finansowych, jak również tempem zmiany składu portfela.

Tabela 14. Stopy zwrotu DFE w latach 2016–2019 (w %)

Dobrowolny fundusz emerytalny	2016	2017	2018	2019
Allianz Polska DFE	* 7,8	* 11,5	* -6,6	* 5,4
Generali DFE	18,3	6,4	-10,4	16,5
MetLife DFE	3,8	6,6	-16,6	9,7
Nationale-Nederlanden DFE	* 13,3	* 9,0	* -8,6	* 8,9
DFE Pekao	4,9	6,8	-	-
PKO DFE	5,7	8,6	-6,7	0,1
DFE Pocztylion Plus	3,6	-1,0	-4,8	1,0
DFE PZU	16,2	14,7	-9,9	3,4

Źródło: Dobrowolne fundusze emerytalne

* Stopa zwrotu wyliczona na podstawie jednostki rozrachunkowej typu A.

PRACOWNICZE PROGRAMY EMERYTALNE, INDYWIDUALNE KONTA EMERYTALNE I INDYWIDUALNE KONTA ZABEZPIECZENIA EMERYTALNEGO

Pracownicze programy emerytalne (PPE), indywidualne konta emerytalne (IKE) oraz indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego (IKZE), w których uczestnictwo jest dobrowolne, mają – w przeciwieństwie do pozostałych form dobrowolnego gromadzenia oszczędności z przeznaczeniem na cel

emerytalny – charakter instytucjonalny, a środki są w nich gromadzone na zasadach określonych przepisami prawa.

Rozwój tego elementu systemu emerytalnego jest wzmacniany poprzez zachęty w postaci zwolnień podatkowych i możliwość korzystania z ulg w zakresie składek na ubezpieczenia społeczne.

Rynek PPE istnieje od 1999 r. Rozwój rynku PPE w latach 2016–2019 przedstawia Tabela 15.

Tabela 15. Rozwój PPE w latach 2016–2019

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Liczba PPE	1 036	1 054	1 230	1 907
Liczba uczestników (w tys.)	396	396	425	613
Wartość zgromadzonych aktywów (w mln zł)	11 394	12 643	12 735	14 545

Źródło: opracowanie własne UKNF, instytucje zarządzające środkami pracowniczych programów emerytalnych

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. funkcjonowało 1907 pracowniczych programów emerytalnych, w tym:

- 590 w formie umowy grupowego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym,
- 1290 w formie umowy o wnoszenie przez pracodawcę składek pracowników do funduszu inwestycyjnego,
- 27 w formie pracowniczego funduszu emerytalnego.

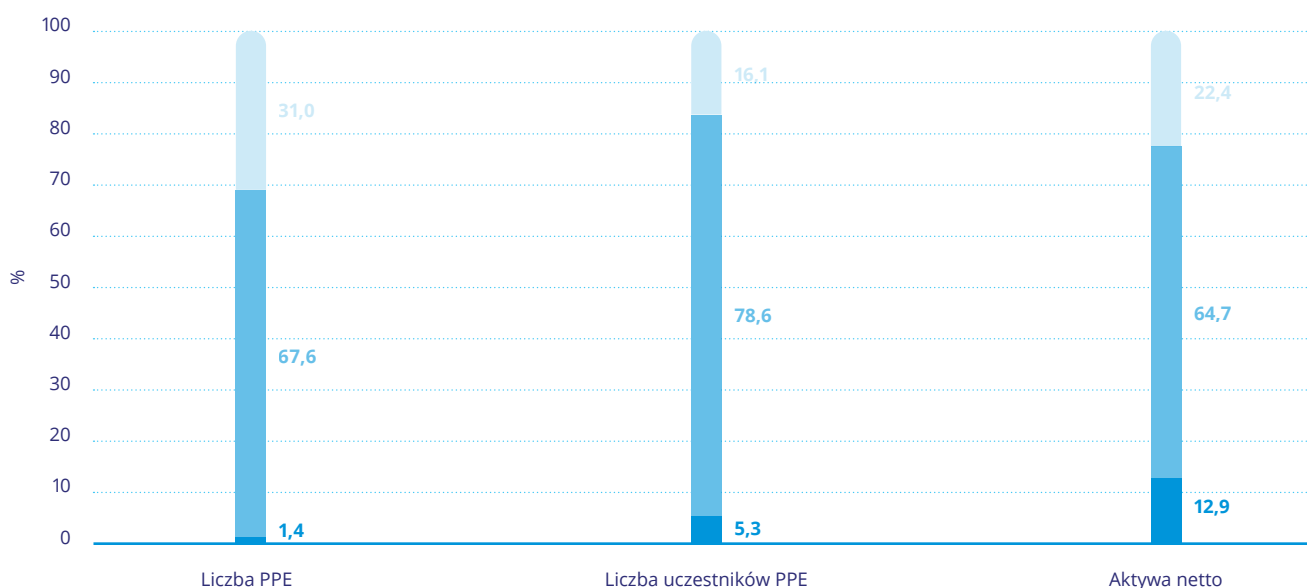
W 2019 r. do rejestru pracowniczych programów emerytalnych wpisano 710 nowych pracowniczych

programów emerytalnych. Dodatkowo w omawianym okresie do programów międzyzakładowych zarejestrowanych w rejestrze PPE przystąpiło 68 pracodawców.

W PPE uczestniczyło na koniec 2019 r. blisko 613 tys. osób, a wartość zgromadzonych aktywów wyniosła 14 545 mln zł, co oznacza wzrost wartości aktywów zgromadzonych na rachunkach uczestników PPE o 1810 mln zł w stosunku do 2018 r. (o ponad 14%).

Udział poszczególnych form w rynku PPE obrazuje Wykres 10.

Wykres 10. Struktura rynku PPE w 2019 r. (w %)

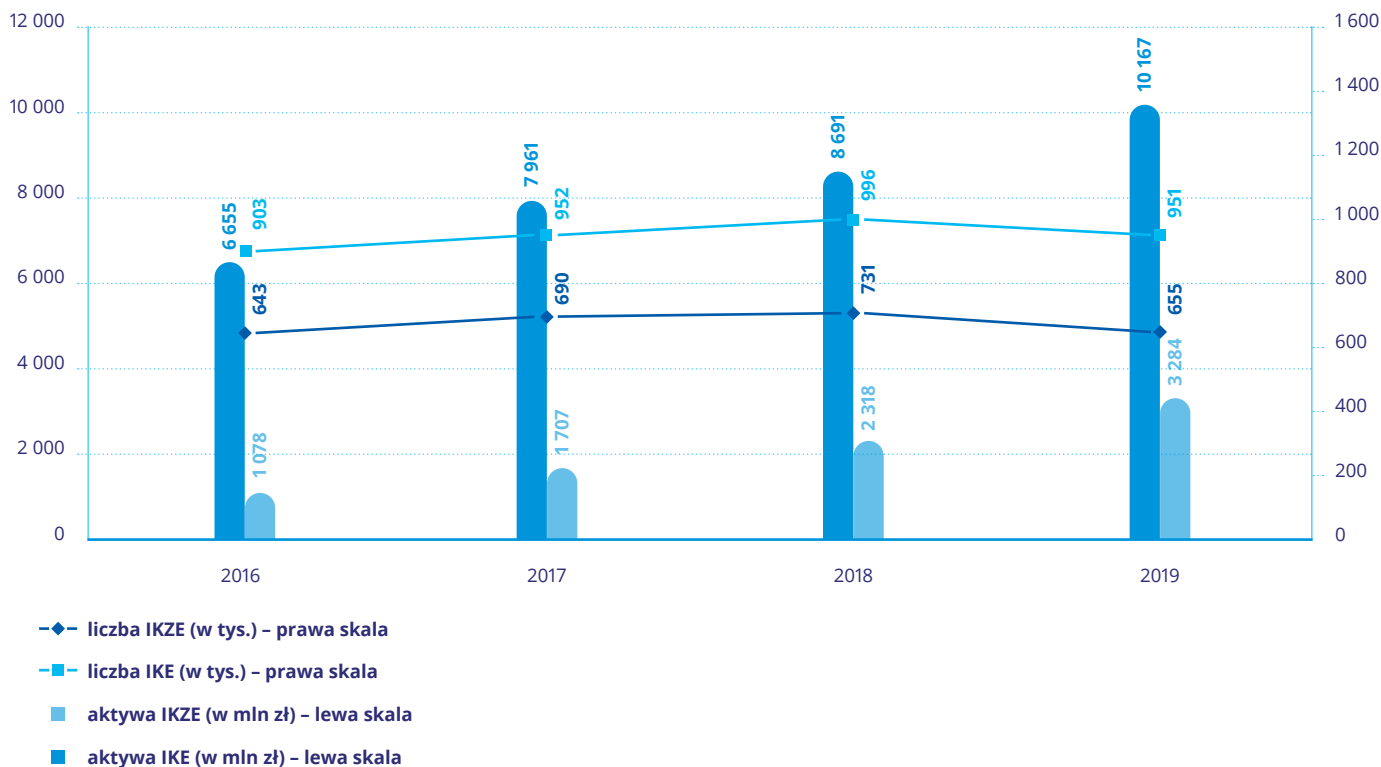
- grupowe ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym
- fundusz inwestycyjny
- pracowniczy fundusz emerytalny

Źródło: opracowanie własne UKNF, instytucje zarządzające środkami pracowniczych programów emerytalnych

IKE i IKZE są to dobrowolne, a zarazem indywidualne formy oszczędzania na cele emerytalne. Okres ich funkcjonowania jest różny: IKE funkcjonują od 2004 r., natomiast IKZE od 2012 r.

Na posiedzenie KNF przedłożono raport „Pracownicze programy emerytalne w 2019 r”.

Wykres 11. Wartość aktywów oraz liczba kont IKE i IKZE w latach 2016–2019 (według stanu na 31 grudnia)

Źródło: opracowanie własne UKNF, instytucje prowadzące IKE lub IKZE

Według stanu na koniec 2019 r. podmioty uprawnione do prowadzenia IKE lub IKZE obsługiwały 950,8 tys. IKE i 654,6 tys. IKZE, na których zgromadzono aktywa odpowiednio w wysokości 10,2 mld zł i 3,3 mld zł.

W 2019 r. oszczędzający wpłacili na konta IKE 1,7 mld zł, natomiast na konta IKZE 0,9 mld zł, łącznie o 21,5% więcej niż rok wcześniej.

Tabela 16. Liczba kont oraz aktywa IKE w latach 2016–2019 (według stanu na 31 grudnia)

Podmioty prowadzące IKE	Liczba kont (w tys.)				Udział w rynku (w%)	Wartość aktywów (w mln zł)				Udział w rynku (w%)
	2016	2017	2018	2019		2016	2017	2018	2019	
Zakłady ubezpieczeń	571,1	568,5	562,5	462,2	48,6	2 283,0	2 591,9	2 582,7	2 738,9	26,9
Fundusze inwestycyjne	236,3	275,8	317,1	355,0	37,3	1 995,2	2 447,0	2 725,0	3 266,4	32,1
Podmioty prowadzące działalność maklerską	27,6	30,4	32,6	39,0	4,1	1 075,6	1 285,1	1 434,7	1 784,7	17,6
Banki	64,0	71,9	78,3	88,5	9,3	1 266,1	1 581,2	1 886,5	2 296,7	22,6
Dobrowolne fundusze emerytalne	3,6	4,9	5,3	6,1	0,7	35,6	56,1	62,7	80,7	0,8
Ogółem	902,6	951,5	995,8	950,8	100,0	6 655,5	7 961,3	8 691,6	10 167,4	100,0

Źródło: opracowanie własne UKNF, instytucje prowadzące IKE

Tabela 17. Liczba kont oraz wartość aktywów IKZE w latach 2016–2019 (według stanu na 31 grudnia)

Podmioty prowadzące IKZE	Liczba kont (w tys.)				Udział w rynku (w%)	Wartość aktywów (w mln zł)				Udział w rynku (w%)
	2016	2017	2018	2019		2016	2017	2018	2019	
Zakłady ubezpieczeń	446,1	448,9	447,3	376,8	57,6	398,6	545,4	635,1	783,6	23,9
Fundusze inwestycyjne	87,5	120,2	150,9	175,0	26,7	407,9	719,8	1 086,1	1 608,7	49,0
Podmioty prowadzące działalność maklerską	6,2	8,5	11,2	16,8	2,6	57,0	94,3	119,4	197,2	6,0
Banki	15,6	18,1	20,3	24,4	3,7	66,6	106,7	156,2	224,3	6,8
Dobrowolne fundusze emerytalne	87,8	94,3	101,4	61,4	9,4	148,0	240,7	320,8	470,0	14,3
Ogółem	643,2	690,0	731,1	654,4	100,0	1 078,1	1 706,9	2 317,6	3 283,8	100,0

Źródło: opracowanie własne UKNF, instytucje prowadzące IKZE

PRACOWNICZE PLANY KAPITAŁOWE

Na mocy ustawy z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych, od dnia 1 lipca 2019 r. funkcjonują pracownicze plany kapitałowe (PPK). Uczestnikiem PPK jest osoba fizyczna, która ukończyła 18. rok życia, w imieniu i na rzecz której podmiot zatrudniający zawarł umowę o prowadzenie PPK z instytucją finansową. W 2019 r. zostało wpi-

sanych do ewidencji PPK 21 instytucji finansowych uprawnionych do prowadzenia PPK:

- 16 towarzystw funduszy inwestycyjnych,
- 3 powszechne towarzystwa emerytalne,
- 2 zakłady ubezpieczeń (w tym 1 podmiot nie podjął działalności).

Zgodnie z informacjami otrzymanymi od instytucji obsługujących PPK na koniec 2019 r. na rachunkach PPK zgromadzono aktywa o wartości 83,1 mln zł.

2.6. RYNEK KAPITAŁOWY I TOWAROWY

Nadzorowany przez Komisję Nadzoru Finansowego rynek kapitałowy i towarowy tworzą podmioty prowadzące działalność na rynku papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych, instytucje zbiorowego inwestowania

oraz podmioty prowadzące działalność na rynku towarowym.

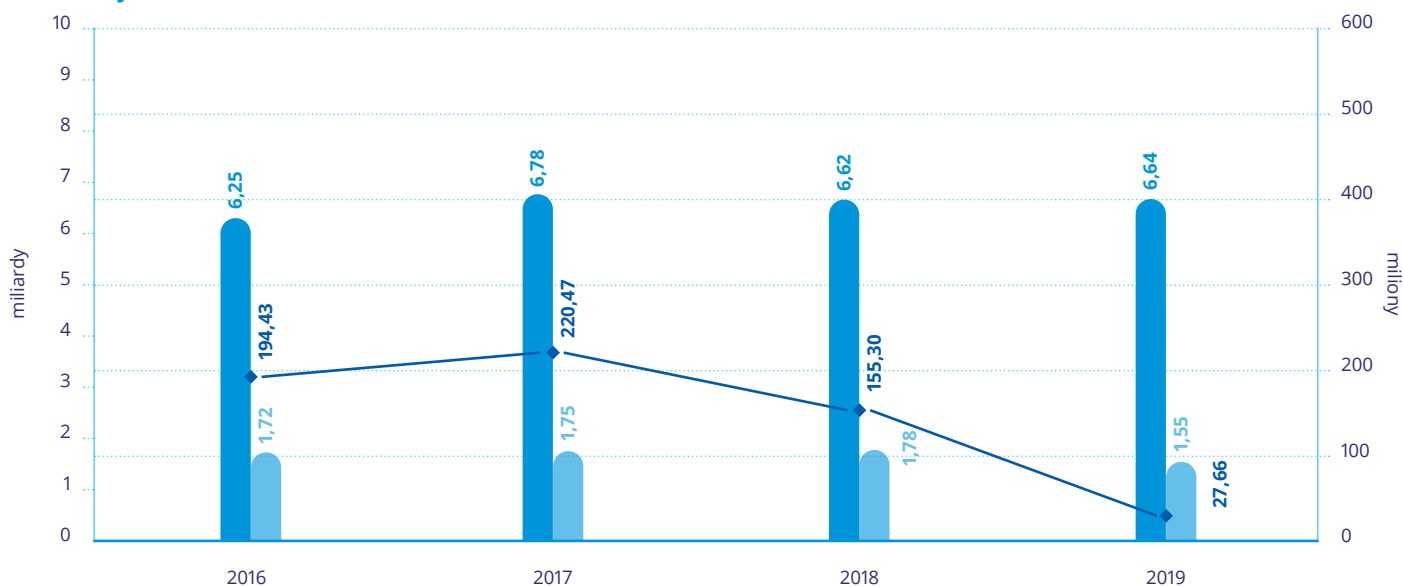
PODMIOTY PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ MAKLERSKĄ I POWIERNICZĄ

Tabela 18. Liczba podmiotów prowadzących działalność maklerską i powierniczą w latach 2016–2019

Rodzaj podmiotu	2016	2017	2018	2019
Domy maklerskie	46	44	40	38
Towarowe domy maklerskie	1	1	1	1
Banki prowadzące działalność maklerską	11	11	9	9
Banki powiernicze	13	13	12	12
Razem	71	69	62	60

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wykres 12. Podstawowe dane sektora domów maklerskich w latach 2016–2019

- ◆ wynik finansowy (oś prawa)
- kapitał własny (oś lewa)
- suma aktywów (oś lewa)

Źródło: opracowanie własne UKNF

Dane z lat 2016–2018 pochodzą ze zbadanych sprawozdań finansowych, dane dotyczące 2019 r. pochodzą z miesięcznych sprawozdań MDF wg stanu na 31.12.2019 r.

Dane nie obejmują danych domu maklerskiego, którego rok obrotowy nie pokrywa się z rokiem kalendarzowym. Ww. dane uwzględniają zmieniającą się liczbę domów maklerskich działających w latach 2016–2019.

Tabela 19. Dane dotyczące liczby rachunków klientów domów i biur maklerskich w latach 2016–2019

Wyszczególnienie	Liczba rachunków klientów				Udział w wartości ogółem (w %)
	2016	2017	2018	2019	
Domy maklerskie	838 793	744 399	714 957	563 321	29,66%
Banki prowadzące działalność maklerską	1 187 939	1 192 413	1 113 066	1 335 830	70,34%
Razem	2 026 732	1 936 812	1 828 023	1 899 151	100%

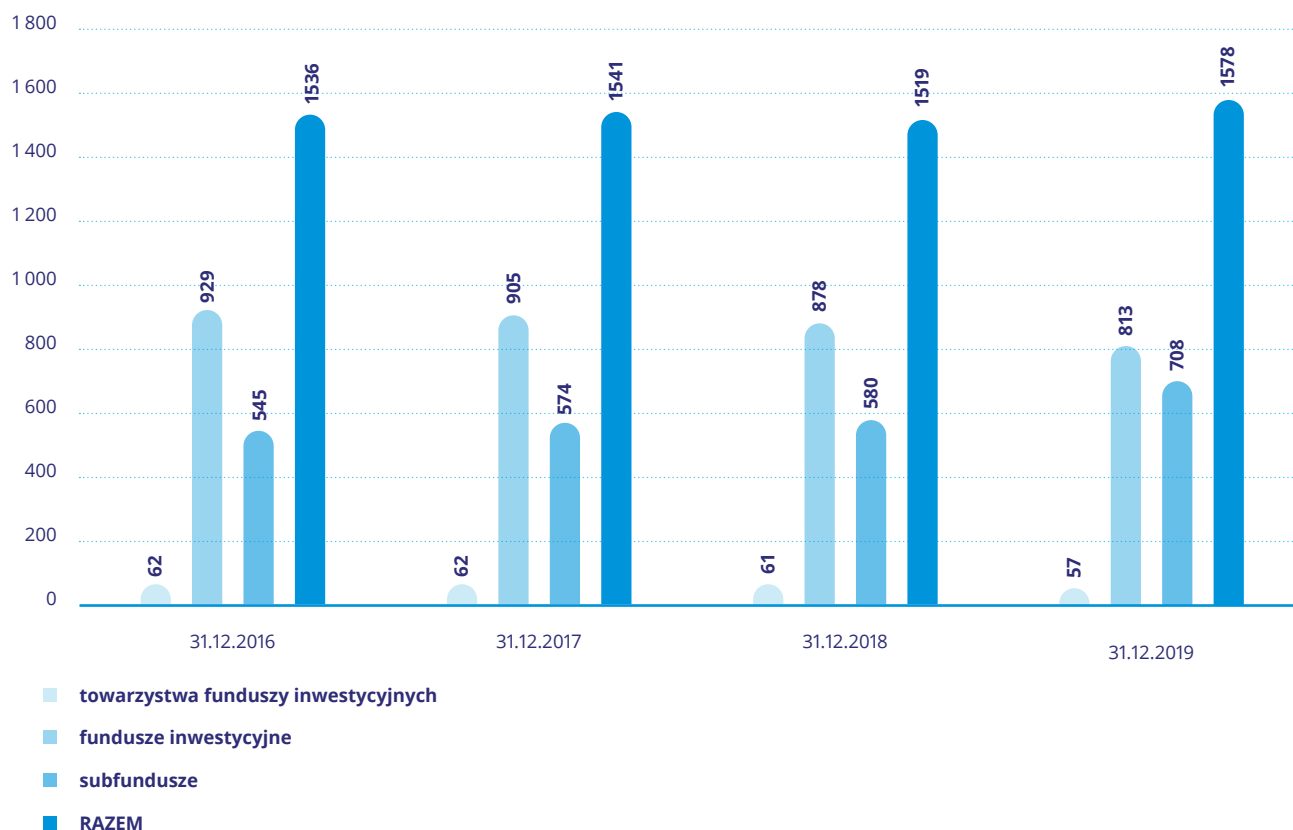
Źródło: opracowanie własne UKNF

TOWARZYSTWA FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH I FUNDUSZE INWESTYCYJNE

Rok 2019 był rokiem, w którym zaobserwowano spadek liczby towarzystw funduszy inwestycyjnych

i funduszy inwestycyjnych, ale nastąpił wzrost liczby subfunduszy, w związku z czym ogólna liczba podmiotów nadzorowanych wzrosła, co obrazuje Wykres 13 (narastająco).

Wykres 13. Łączna liczba nadzorowanych towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz funduszy inwestycyjnych i subfunduszy na koniec lat 2016–2019 (narastająco z podziałem na rodzaje)

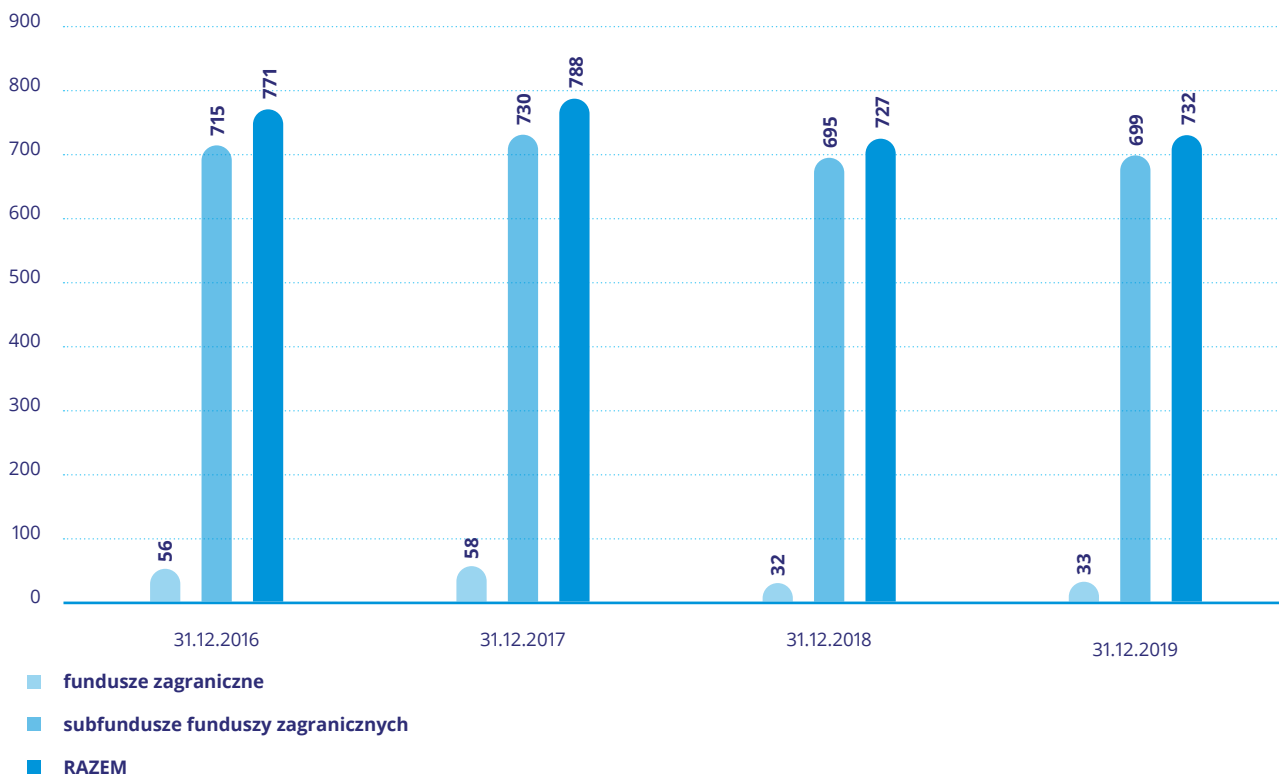

Źródło: opracowanie własne UKNF

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. zezwolenie Komisji Nadzoru Finansowego posiadało 57 towarzystw funduszy inwestycyjnych, zarządzających łącznie 813 funduszami inwestycyjnymi, w tym: 48 funduszami inwestycyjnymi otwartymi, 66 specjalistycznymi funduszami inwestycyjnymi otwartymi oraz 699 funduszami inwestycyjnymi zamkniętymi.

Komisja Nadzoru Finansowego wykonuje nadzór nad zbywaniem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tytułów uczestnictwa emitowanych przez fundusze zagraniczne.

Wykres 14. Łączna liczba nadzorowanych zagranicznych funduszy inwestycyjnych (typu UCITS) i subfunduszy wchodzących w skład zagranicznych funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2016–2019 (narastająco z podziałem na rodzaje)

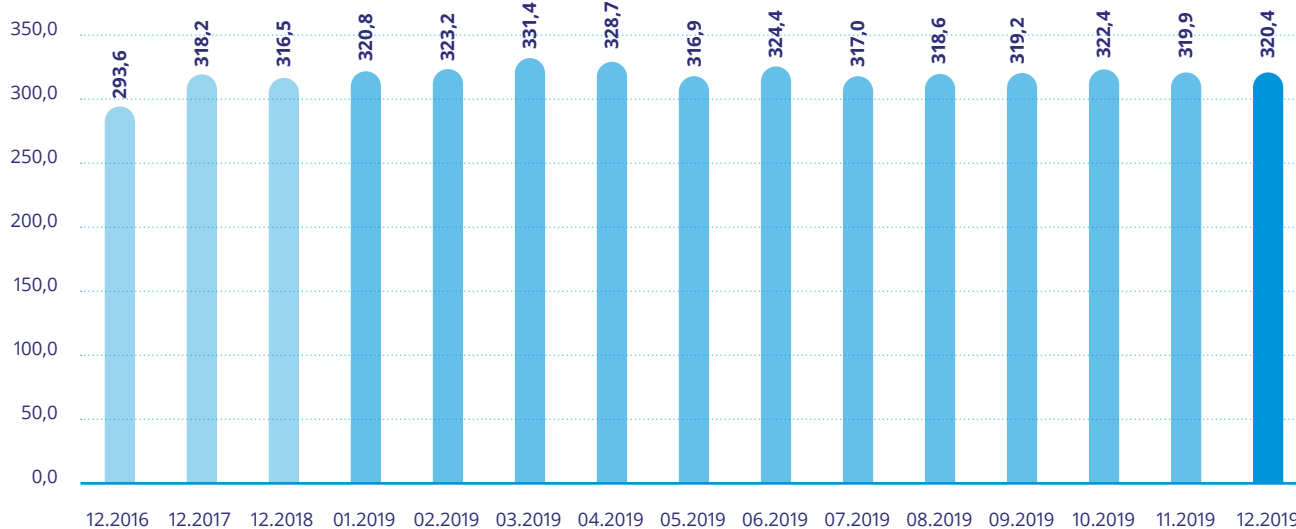
Źródło: opracowanie własne UKNF

Po spadku zanotowanym na koniec 2018 r. w pierwszych miesiącach 2019 r. wartość aktywów funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez towarzystwa wzrosła, osiągając na koniec marca 2019 r. poziom 331,4 mld zł. W kolejnych miesiącach łączna wartość aktywów funduszy uległa obniżeniu do około 317 mld zł i do końca 2019 r. kształtowała się na poziomie około 320 mld zł.

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. wartość aktywów funduszy wyniosła 320,4 mld zł i była wyższa o 3,9 mld zł w porównaniu do poziomu z grudnia 2018 r.

Wykres 15 przedstawia wartość aktywów funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez TFI na koniec lat 2016–2018 oraz w poszczególnych miesiącach 2019 r.

Wykres 15. Aktywa funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2016–2018 oraz w 2019 r. (w mld zł)⁷

Źródło: opracowanie własne UKNF

⁷ Na podstawie sprawozdań miesięcznych przekazywanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Sprawozdania miesięczne nie są poddawane badaniu ani przeglądowi przez biegłego rewidenta, w związku z czym zawarte w nich informacje mogą podlegać późniejszym korektom.

Jak wynika z Wykresu 15, w odniesieniu do wartości aktywów funduszy inwestycyjnych w pierwszym kwartale 2019 r. utrzymywał się trend wzrostowy. Po spadkach zanotowanych w kwietniu i maju, na koniec drugiego kwartału 2019 r. wartość aktywów funduszy wzrosła do 324,4 mld zł. Na początku drugiego półrocza 2019 r. wartość aktywów funduszy inwestycyjnych uległa ponownie obniżeniu i do końca roku utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Największe wzrosty wartości aktywów funduszy inwestycyjnych zanotowane zostały w marcu oraz w czerwcu, natomiast do największego zmniejszenia ich poziomu doszło w maju oraz w lipcu.

Mimo że wartość aktywów funduszy inwestycyjnych wzrosła na koniec 2019 r. w porównaniu do poziomu z grudnia 2018 r., to średni poziom z poszczególnych miesięcy 2019 r. był niższy niż w roku poprzednim, co wpłynęło na obniżenie sumy przychodów wypracowanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Suma przychodów ogółem w 2019 r. wyniosła 3559 mln zł, o 9,7% mniej niż w 2018 r. Natomiast suma kosztów ogółem była równa 2371 mln zł, o 15,1% mniej niż w roku poprzednim. Ponieważ koszty ograniczone zostały w większym stopniu niż przychody, zagregowany wynik finansowy netto TFI za 2019 r. był wyższy o 5,1% niż w 2018 r. i wyniósł 957 mln zł⁸.

Tabela 20. Zagregowane koszty, przychody i wynik finansowy netto towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2016–2019 (w mln zł)⁹

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	
Przychody ogółem	3 241	3 884	3 940	3 559	-
Koszty ogółem, w tym:	2 610	3 036	2 794	2 371	100,00%
– koszty stałe	986	1 158	1 243	1 190	50,19%
– koszty zmienne, w tym:	1 624	1 878	1 551	1 181	49,81%
• koszty zmienne dystrybucji*	1 213	1 398	936	521	21,97%
Wynik finansowy netto	498	546	911	957	-

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Koszty pozostające w bezpośrednim związku z przyjmowaniem i realizowaniem zleceń zbycia, odkupienia lub zamiany jednostek uczestnictwa lub przyjmowaniem zapisów na certyfikaty inwestycyjne i ich przydziałem, stanowiące wynagrodzenie dystrybutorów lub poniesione z tytułu promocji lub marketingu funduszu.

ZARZĄDZAJĄCY ASI ORAZ ALTERNATYWNE SPÓŁKI INWESTYCYJNE

2019 r. obejmował kontynuację zadań związanych z rozpatrywaniem wniosków o wpis do rejestru zarządzających ASI oraz o udzielenie zezwolenia na wykonywanie działalności zarządzającego ASI, złożonych zarówno na podstawie przepisów przejściowych ustawy zmieniającej¹⁰, jak również na podstawie aktualnie obowiązujących przepisów ustawy o funduszach. Zespół Zarządzających ASI podejmował zintensyfikowane czynności prowadzące do zakończenia zwłaszcza postępowań wszczętych w latach ubiegłych, w tym w przypadku spraw, w których podmioty nie podejmowały współpracy z UKNF w toku prowadzonego postępowania. W wielu takich sprawach UKNF rekomendował wydanie decyzji o odmowie wpisu do rejestru zarządzających ASI.

Jednocześnie w roku 2019 szczególna uwaga poświęcona była w dalszym ciągu analizie prawnych i faktycznych aspektów związanych z funkcjonowaniem ASI i ich zarządzających, w tym zwłaszcza problemów zgłaszanych przez uczestników rynku kapitałowego.

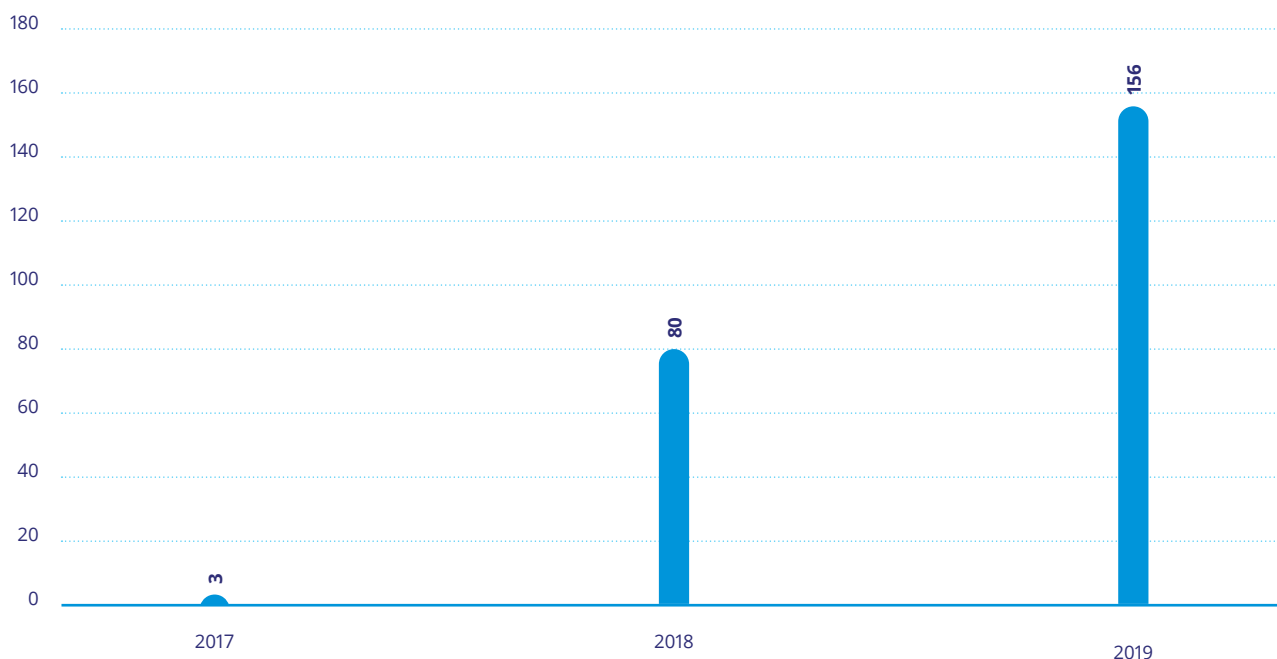
Ponadto w konsekwencji znacznej liczby wpisów do rejestru zarządzających ASI dokonanych w 2018 r., po raz pierwszy prowadzone były zintensyfikowane czynności związane z weryfikacją obowiązków sprawozdawczych zarządzających ASI za ten właśnie rok. Analiza przekazywanych sprawozdań rocznych pozwoliła na ustalenie, iż wartość aktywów w zarządzaniu na koniec 2018 r. wyniosła 160,1 mln zł.

Wszystkie podmioty objęte nadzorem KNF jako zarządzający ASI zostały wpisane do rejestru zarządzających ASI w latach 2017–2019.

⁸ Na podstawie sprawozdań miesięcznych przekazywanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Sprawozdania miesięczne nie są poddawane badaniu ani przeglądowi przez biegłego rewidenta, a zawarte w nich informacje mogą podlegać późniejszym korektom.

⁹ Na podstawie sprawozdań miesięcznych przekazywanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Sprawozdania miesięczne nie są poddawane badaniu ani przeglądowi przez biegłego rewidenta, w związku z czym zawarte w nich informacje mogą podlegać późniejszym korektom.

¹⁰ Ustawa z dnia 31 marca 2016 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r. poz. 615, dalej: ustawa zmieniająca).

Wykres 16. Liczba podmiotów zarządzających ASI nadzorowanych przez KNF, w latach 2017–2019 (narastająco)

Źródło: opracowanie własne UKNF

ZORGANIZOWANE RYNKI PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

GIEŁDA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH W WARSZAWIE SA

Rynek regulowany

Podstawowym przedmiotem działalności Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA jest prowadzenie rynku regulowanego. Rynek regulowany jest stałym, wielostronnym systemem obrotu instrumentami finansowymi, zapewniającym inwestorom

powszechny i równy dostęp do informacji rynkowej w tym samym czasie przy kojarzeniu ofert nabycia i zbycia instrumentów finansowych, oraz jednakowe warunki nabywania i zbywania tych instrumentów. Rynek regulowany funkcjonuje w oparciu o Regulamin Giełdy, którego zmiany zatwierdzane są przez KNF oraz, precyzujące postanowienia tego dokumentu, Szczegółowe Zasady Obrotu Giełdowego.

Głównym przedmiotem obrotu na Giełdzie są papiery wartościowe: akcje, obligacje, prawa poboru, prawa do akcji, certyfikaty inwestycyjne oraz instrumenty pochodne (kontrakty terminowe, opcje, jednostki indeksowe).

Tabela 21. Stopy zwrotu indeksów GPW w latach 2016–2019 (w %)

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
WIG	11,38	23,17	-9,50	0,25
WIG20	4,77	26,35	-7,50	-5,56
mWIG40	18,18	14,99	-19,35	-0,03
sWIG80	7,93	2,36	-27,57	13,94

Źródło: <https://www.gpw.pl/podstawowe-statystyki-gpw>

Tabela 22. Liczba instrumentów notowanych na GPW w latach 2016–2019

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Spółki	487	482	465	449
– w tym zagraniczne	53	50	51	48
Liczba debiutów	19	15	7	7
Liczba wycofań	20	20	25	22
Obligacje	153	178	195	231
– w tym zagraniczne	4	4	6	8
Kontrakty terminowe	166	174	178	183
Opcje	228	218	232	230

Źródło: <https://www.gpw.pl/podstawowe-statystyki-gpw>

Tabela 23. Kapitalizacja GPW na koniec lat 2016–2019 (w mln zł)

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Spółki krajowe	557 124	710 336	615 517	550 234
Spółki zagraniczne	558 596	708 882	549 559	553 603
Obligacje krajowe	617 985	652 524	687 223	713 366
Obligacje zagraniczne	3 122	8 207	15 010	21 107
Razem	1 736 827	2 079 949	1 869 327	1 838 310

Źródło: <https://www.gpw.pl/podstawowe-statystyki-gpw>

Tabela 24. Wartość obrotów na GPW w latach 2016–2019 (w mln zł)

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Akcje	202 293	260 979	211 850	195 266
Obligacje	1 426	1 447	1 331	1 589
Kontrakty terminowe	188 439	230 203	223 168	191 808
Opcje	6 833	7 072	6 731	5 625

Źródło: <https://www.gpw.pl/podstawowe-statystyki-gpw>

Alternatywny system obrotu GPW SA (NewConnect)

Poza rynkiem regulowanym GPW SA prowadzi również zorganizowany rynek instrumentów finansowych w formule alternatywnego systemu obrotu pod nazwą NewConnect. Zgodnie z założeniami organizatora rynek ten jest dedykowany powstającym oraz młodym firmom o stosunkowo niewielkiej przewidywanej kapitalizacji. W porównaniu z rynkiem regulowanym formalności związane z wprowadzeniem instrumentów finansowych do obrotu są uproszczone, zaś koszty debiutu na rynku – niższe. Mniej rygorystyczne są także obowiązki informacyjne ciążące na emitentach.

W 2019 r. NewConnect¹¹ otrzymał status rynku SME Growth Market (ASO MŚP). Status SME Growth Market przyznany alternatywnemu systemowi obrotu wprowadzonemu przez GPW SA w danym roku wprowadził dodatkowe ułatwienia dla emitentów, dotyczące przede wszystkim obowiązków wynikających z rozporządzenia MAR (w zakresie zasad prowadzenia listy dostępu do informacji poufnej i sposobu publikacji informacji poufnych), a także obowiązków prospektowych.

Tabela 25. Dane dotyczące alternatywnego systemu obrotu NewConnect w latach 2016–2019

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Wartość NCIndex na koniec roku	306,50	278,22	198,72	237,06
Stopa zwrotu NCIndex w bieżącym roku (%)	10,11	-9,23	-28,57	19,29
Kapitalizacja spółek na koniec roku (mln zł)	9 799	9 408	7 386	9 705
Liczba spółek na koniec roku	414	401	381	375
Liczba debiutów	16	19	15	15
Liczba sesji	251	250	247	248
Wartość obrotów (mln zł)	1 360	1 322	1 574	1 438
Liczba transakcji na sesję	3 417	3 401	3 058	3 296
Średnia wartość obrotu na sesję (mln zł)	5,41	5,28	6,37	5,80

Źródło: <https://newconnect.pl/statystyki-okresowe>

BONDSPOT SA**Rynek regulowany**

Obrót na rynku regulowanym w Polsce prowadzi również spółka BondSpot SA podlegająca nadzоровi KNF. Głównym przedmiotem obrotu na rynku prowadzonym przez BondSpot SA są obligacje skarbowe, obligacje korporacyjne, obligacje spółdzielcze oraz inne papiery dłużne, które notowane są w ramach systemu Catalyst¹².

Alternatywny system obrotu BondSpot SA

Poza rynkiem regulowanym, BondSpot SA organizuje także obrót instrumentami dłużnymi w ramach alternatywnego systemu obrotu. Rynek ten również stanowi jeden z segmentów systemu Catalyst. Podobnie jak w przypadku rynku regulowanego, organizowanego przez BondSpot SA, notowane w alternatywnym systemie obrotu mogą być zdemateryalizowane obligacje, listy zastawne i inne dłużne instrumenty finansowe inkorporujące prawa majątkowe odpowiadające prawom wynikającym z zaciągnięcia długu.

¹¹ Uzyskanie statusu SME Growth Market (ASO MŚP) dotyczy ASO prowadzonego przez GPW SA, na który składają się zarówno rynek akcji NewConnect, jak i rynek instrumentów dłużnych Catalyst.

¹² Catalyst stanowi funkcjonalne połączenie w zakresie autoryzacji, dopuszczania oraz notowania instrumentów dłużnych na czterech rynkach instrumentów dłużnych (tj. dwóch rynkach regulowanych oraz dwóch alternatywnych systemach obrotu). Spośród czterech z funkcjonalnie połączonych rynków, dwa organizowane są przez GPW, a dwa przez BondSpot SA (każda ze spółek organizuje jeden rynek regulowany oraz jeden alternatywny system obrotu). Zgodnie z dokonaniem przez spółki podziałem rynki organizowane przez GPW stanowią tzw. segment detaliczny „platformy” Catalyst. Natomiast obrót hurtowy dokonywany jest na rynkach organizowanych przez BondSpot SA.

Tabela 26. Dane dotyczące rynku pozagiełdowego oraz ASO w latach 2016–2019

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
RRP BondSpot				
Wartość obrotu ses. (mln zł)	12,36	0,52	20,75	18,66
Liczba transakcji sesyjnych	12	3	12	7
Liczba instrumentów	130	144	149	172
ASO BondSpot				
Wartość obrotu ses. (mln zł)	122,33	175,36	81,77	18,99
Liczba transakcji sesyjnych	371	341	166	63
Liczba instrumentów	214	237	209	186

Źródło: https://gpwcatalyst.pl/pub/CATALYST/statystyki/statystyki_roczne/2019_CAT.pdf

Treasury BondSpot Poland

BondSpot SA, po wejściu w życie ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz niektórych innych ustaw (dalej: ustawa zmieniająca), prowadzi drugi alternatywny system obrotu tzn. Treasury BondSpot Poland (TBSP). Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy zmieniającej elektroniczny rynek skarbowych papierów wartościowych organizowany w dniu wejścia w życie ustawy zmieniającej przez spółkę prowadzącą rynek regulowany na podstawie umowy zawartej z ministerstwem właściwym do spraw budżetu w ramach realizacji powierzonych zadań, związanych z zarządzaniem długiem Skarbu Państwa, z dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej, został uznany za alternatywny system obrotu (z zastrzeżeniem ust. 2 tego artykułu przewidującego, iż spółka ma 12 miesięcy na dostosowanie się do obowiązujących przepisów – tj. do dnia 21 kwietnia 2019 r.).

SYSTEM ROZLICZENIOWO-DEPOZYTOWY

KRAJOWY DEPOZYT PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH SA (dalej: Krajowy Depozyt albo KDPW) jest centralną, jedyną w Polsce instytucją odpowiedzialną za prowadzenie i nadzorowanie systemu depozytowo-rozrachunkowego w zakresie obrotu instrumentami finansowymi. Właścicielami KDPW są w równych częściach GPW, Skarb Państwa oraz Narodowy Bank Polski. Do podstawowych zadań Krajowego Depozytu należy rejestracja i prowadzenie depozytu papierów wartościowych, rozrachunek transakcji, nadzór nad zgodnością wielkości emisji z liczbą papierów wartościowych znajdujących się w obrocie, obsługa zdarzeń korporacyjnych, realizacja zobowiązań emitentów, a także prowadzenie obowiązkowego systemu rekompensat.

Wśród zadań Krajowego Depozytu znajduje się również prowadzenie agencji numerującej, odpowiedzialnej za nadawanie numerów ISIN, FISN, CFI dla papierów wartościowych oraz kodów LEI stanowiących unikalny identyfikator dla podmiotów prawnych prowadzących działalność w obrocie instrumentami finansowymi.

Ponadto KDPW prowadzi repozytorium transakcji zgodnie z rozporządzeniem EMIR. Dodatkowo, KDPW świadczy usługę zatwierdzonego mechanizmu sprawozdawczego (Approved Reporting Mechanism, ARM), która polega na pośrednictwie w przekazywaniu do organu nadzoru informacji o szczegółach transakcji zawieranych w obrocie instrumentami finansowymi przez podmioty, na które obowiązek dokonywania takich zgłoszeń nałożony został przez art. 26 rozporządzenia MiFIR (raportowanie o transakcjach).

W 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego zatwierdziła zmiany w Regulaminie KDPW w celu dostosowania zasad funkcjonowania systemu depozytowego do zmian wprowadzonych ustawą z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku, które weszły w życie w dniu 1 lipca 2019 r. Ustawa ta m.in. wprowadziła wymóg rejestrowania w depozycie papierów wartościowych, obligacji, listów zastawnych oraz certyfikatów inwestycyjnych.

Ponadto w 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego zatwierdziła zmiany w Regulaminie Krajowego Depozytu związane z wdrożeniem nowej usługi oferowanej przez KDPW emitentom, polegającej na umożliwieniu obsługi głosowania na walnym zgromadzeniu z użyciem środków komunikacji elektronicznej (eVoting). Aplikacja eVoting jest pierwszą z usług, jaką KDPW udostępniła w ramach Platformy Blockchain dla Rynku Kapitałowego.

Zgodnie z art. 69 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 909/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie usprawnienia rozrachunku papierów wartościowych w Unii Europejskiej i w sprawie centralnych depozytów papierów wartościowych zmieniające dyrektywy 98/26/WE i 2014/65/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 236/2012 (Dz. Urz. UE L 257 z 28.08.2014, str. 1; dalej: rozporządzenie CSDR), każdy CDPW (Centralny Depozyt Papierów Wartościowych) był zobowiązany złożyć

do swojego właściwego organu wniosek o udzielenie zezwolenia koniecznego do celów wskazanego wyżej rozporządzenia do dnia 30 września 2017 r. W związku z powyższym do Komisji Nadzoru Finansowego wpłynął wniosek KDPW SA o udzielenie zezwolenia na działalność centralnego depozytu papierów wartościowych na podstawie art. 69 ust. 2 w związku z art. 16 rozporządzenia CSDR. We wrześniu 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego stwierdziła kompletność ww. wniosku KDPW SA. Zgodnie z art. 17 ust. 8 rozporządzenia CSDR, w terminie sześciu miesięcy od złożenia kompletnego wniosku Komisja jest zobowiązana do wydania pisemnej decyzji o udzieleniu bądź nieudzieleniu zezwolenia KDPW SA.

KDPW_CCP SA jest izbą rozliczeniową, w której KDPW posiada 100% udział w kapitale zakładowym. Od dnia 8 kwietnia 2014 r. KDPW_CCP SA prowadzi działalność jako CCP na podstawie art. 14 w związku z art. 17 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji (Dz. Urz. UE L. 201 z 2012, str. 1; dalej: rozporządzenie EMIR). KDPW_CCP SA przejmując zobowiązania stron rozliczanych transakcji, stając się kupującym dla każdego sprzedającego i sprzedającym dla każdego kupującego oraz zabezpieczając jednocześnie rozliczane transakcje majątkiem własnym.

KDPW_CCP SA dokonuje rozliczeń transakcji zawieranych w obrocie zorganizowanym, tj. na regulowanych rynkach kasowych i terminowych (GPW SA i BondSpot SA) oraz w alternatywnych systemach obrotu (ASO GPW SA oraz ASO BondSpot SA), jak również dokonuje rozliczeń instrumentów pochodnych zawieranych poza obrotem zorganizowanym oraz transakcji repo. KDPW_CCP SA organizuje system zabezpieczania płynności rozliczeń transakcji zgodny z rozporządzeniem EMIR. KDPW_CCP SA rozlicza transakcje w polskim złotym oraz euro.

W 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego zatwierdziła regulacje KDPW_CCP SA dotyczące zmiany metodologii wyliczania wpłat do funduszy zabezpieczających. Od dnia wprowadzenia przedmiotowych zmian aktualizacja funduszy jest dokonywana przez KDPW_CCP SA raz dziennie zamiast raz na miesiąc jak było dotychczas. Wprowadzenie przedmiotowej zmiany ma znaczenie dla zwiększenia bezpieczeństwa rozliczanych przez KDPW_CCP SA transakcji.

Ponadto w 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała KDPW_CCP SA zezwolenie na rozszerzenie zakresu zezwolenia na świadczenie usług rozlicze-

niowych jako CCP w zakresie działalności związanej z rozliczaniem uprawnień do emisji EUA/EUAA, zgodnie ze Statutem oraz Regulaminem rozliczeń i rozrachunku transakcji sprzedaży uprawnień do emisji EUA/EUAA w odniesieniu do transakcji zawartych w ramach aukcji prowadzonych przez platformę aukcyjną.

OFERTY PUBLICZNE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH INNYCH NIŻ CERTYFIKATY INWESTYCYJNE

W związku z wejściem w życie z dniem 21 lipca 2019 r. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1129 z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie prospektu, który ma być publikowany w związku z ofertą publiczną papierów wartościowych lub dopuszczeniem ich do obrotu na rynku regulowanym oraz uchylecia dyrektywy 2003/71/WE uległa zmianie definicja oferty publicznej papierów wartościowych, która rozszerza przypadki, w których do niej dochodzi. W myśl nowej definicji ofertą publiczną jest komunikat skierowany do odbiorców (a więc do co najmniej dwóch osób) w dowolnej formie i za pomocą dowolnych środków, przedstawiający wystarczające informacje na temat warunków oferty i oferowanych papierów wartościowych, w celu umożliwienia inwestorowi podjęcia decyzji o nabyciu lub subskrypcji tych papierów wartościowych.

W 2019 r. nastąpił spadek wartości ofert publicznych w porównaniu z poprzednim rokiem. Wartość ofert publicznych wyniosła ogółem prawie 5,5 mld zł, co odpowiada spadkowi o blisko 20% w porównaniu z rokiem ubiegłym.

Spadek wartości ofert widoczny był w większości segmentów rynku. W najważniejszym segmencie pozyskiwania kapitału poprzez oferty publiczne akcji (rynek pierwotny) liczba przeprowadzonych subskrypcji wzrosła z 48 do 58, jednak ich wartość spadła o 34%.

Liczba publicznych ofert sprzedaży akcji, podobnie jak w 2018 r., była na niskim poziomie, ale ich wartość nieznacznie wzrosła, o ponad 7% w porównaniu z 2018 r.

Liczba pierwszych ofert publicznych akcji wzrosła z 29 w 2018 r. do 38 w 2019 r., jednak ich wartość spadła o niecałe 70% w porównaniu z rokiem poprzednim.

Największym pod względem wartości segmentem rynku ofert publicznych był rynek publicznych ofert obligacji, który również odnotował spadek wartości (o ponad 18%).

Łącznie w 2019 r. emitenci przeprowadzili 175 ofert publicznych, których strukturę przedstawia Tabela 27.

Tabela 27. Charakterystyka ofert publicznych przeprowadzonych w 2019 r.**175 ofert publicznych, w tym:****174
oferty o charakterze
gotówkowym**77
publicznych ofert
akcji56
publicznych ofert
produktów
strukturyzowanych41
publicznych ofert
obligacji

w tym:

64
oferty
przeprowadzone
bez konieczności
sporządzenia
i zatwierdzenia
prospektu31
ofert
przeprowadzonych
przez emitentów
zagranicznych19
publicznych
ofert
sprzedaży58
publicznych
subskrypcji**1
oferta o charakterze
bezugotówkowym**

w tym:

24
oferty
przeprowadzone
bez konieczności
sporządzenia
i zatwierdzenia
prospektu emisyjnego

Źródło: opracowanie własne UKNF

Łączna wartość przeprowadzonych w 2019 r. ofert publicznych o charakterze gotówkowym wyniosła 5476,7 mln zł, w tym wartość subskrypcji akcji wyniosła 697,7 mln zł, wartość publicznych ofert sprzedaży akcji – 356 mln zł, wartość ofert obligacji 3580,3 mln zł, a wartość ofert produktów strukturyzowanych 842,8 mln zł.

Dane dotyczące wartości i liczby ofert publicznych o charakterze gotówkowym w latach 2016–2019 przedstawia Tabela 28.

Tabela 28. Wartość i liczba ofert publicznych o charakterze gotówkowym w latach 2016–2019

Rok	2016		2017		2018		2019	
	Liczba ofert*	Wartość (w mln zł)	Liczba ofert**	Wartość (w mln zł)	Liczba ofert***	Wartość (w mln zł)	Liczba ofert****	Wartość (w mln zł)
Publiczne emisje akcji	64	3 564,04	71	2 184,62	48	1 058,30	58	697,65
Publiczne oferty obligacji	74	6 820,93	72	7 759,08	37	4 399,85	41	3 580,25
Publiczne oferty sprzedaży akcji	38	579,80	51	7 047,82	20	331,27	19	356,01
Publiczne oferty produktów strukturyzowanych	0		43	490,07	60	1 030,60	56	842,79
Publiczne oferty razem	176	10 964,77	237	17 481,59	165	6 820,02	174	5 476,70
w tym								
Pierwsze oferty publiczne	46	1 322,5	48	7 776,8	29	343,9	38	106,8

Źródło: opracowanie własne UKNF

* w 2016 r. przeprowadzono również 1 publiczną ofertę akcji, która nie miała charakteru gotówkowego

** w 2017 r. przeprowadzono również 2 publiczne oferty akcji, które nie miały charakteru gotówkowego

*** w 2018 r. przeprowadzono również 2 publiczne oferty akcji, które nie miały charakteru gotówkowego

**** w 2019 r. przeprowadzono również 1 publiczną ofertę akcji, która nie miała charakteru gotówkowego

RYNEK TOWARÓW GIEŁDOWYCH

TOWAROWA GIEŁDA ENERGII SA

Giełda towarowa

Obok funkcjonującego rynku kapitałowego, w Polsce istnieje również rynek towarów giełdowych, który prowadzony jest przez Towarową Giełdę Energii SA. TGE SA prowadziła w 2019 r. siedem rynków, na których przedmiotem obrotu mogły być energia elektryczna, prawa majątkowe, gaz ziemny, a także rynek terminowy towarowy energii elektrycznej oraz gazu ziemnego. Stronami transakcji zawieranych na giełdzie mogą być wyłącznie podmioty, które zawarły z giełdą umowę o członkostwo i zostały dopuszczone do działania na giełdzie. TGE SA jest podmiotem wchodzącym w skład Grupy Kapitałowej GPW SA.

Na koniec grudnia 2019 r. status członka na Rynku Towarów Giełdowych (RTG) miało 78 spółek. W Rejestrze Świadczeń Pochodzenia prowadzonym przez Towarową Giełdę Energii według stanu na 31 grudnia 2019 r. członkami rejestru było 3890 podmiotów. Status członka Rejestru Gwarancji Pochodzenia posiadało 619 podmiotów.

Rynek regulowany

Rynek regulowany prowadzony jest przez Towarową Giełdę Energii SA pod nazwą „Rynek Instrumentów Finansowych”. Przedmiotem obrotu na tym rynku mogą być wyłącznie instrumenty finansowe, niebędące papierami wartościowymi, których instrumentem bazowym jest towar giełdowy dopuszczony do obrotu na giełdzie towarowej. Rynek regulowany funkcjonuje w oparciu o Regulamin obrotu Rynku Instrumentów Finansowych Towarowej Giełdy Energii SA, którego zmiany zatwierdzane są przez KNF, oraz precyzujące postanowienia tego dokumentu Szczegółowe Zasady Obrotu Rynku Instrumentów Finansowych TGE SA. Przedmiotem obrotu są Uprawnienia do emisji EUA. Na koniec grudnia 2019 r. status członka na Rynku Instrumentów Finansowych miało 8 spółek.

DANE DOTYCZĄCE OBROTU ENERGIĄ NA TOWAROWEJ GIEŁDZIE ENERGII SA¹³

Energia elektryczna

Wolumen obrotu energią elektryczną na TGE wyniósł w 2019 r. 228 905 528 MWh, co oznacza wzrost o 1,3% w stosunku do roku 2018. Jest to zarazem najlepszy rezultat w historii notowań na TGE.

¹³ Na szczeblu krajowym kwestie monitorowania rynku energii reguluje ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne, znowelizowana w dniu 11 września 2015 r. w związku z koniecznością dostosowania regulacji krajowych do wymogów określonych w rozporządzeniu REMIT. W konsekwencji Prezes URE odpowiada za:

- monitorowanie hurtowego rynku energii,
- współpracę z ACER, organami regulacyjnymi państw członkowskich UE, UOKiK i KNF, w zakresie niezbędnym dla wykonywania obowiązków wynikających z Rozporządzenia REMIT,
- przekazywanie do ACER informacji o podejrzeniach manipulacji na rynku,
- prowadzenie rejestru uczestników hurtowego rynku energii,
- prowadzenie kontroli oraz postępowań wyjaśniających w sprawie manipulacji lub prób manipulacji oraz w sprawie niewłaściwego wykorzystywania informacji wewnętrznej na rynku energii,
- możliwość nakładania kar pieniężnych.

W związku z powyższym za nadzór TGE SA w zakresie Rynku Dnia Bieżącego energii elektrycznej, Rynku Dnia Bieżącego gazu, Rynku Dnia Następnego energii elektrycznej, Rynku Dnia Następnego Gazu, RTT energii elektrycznej oraz RTT gazu odpowiada Prezes URE, zaś w zakresie Rynku Praw Majątkowych, uprawnień do emisji, towarowych instrumentów pochodnych (instrumenty finansowe) – Komisja Nadzoru Finansowego.

Na rynku spot wolumen wzrósł o 22,4% do poziomu 33 915 069 MWh. Wolumen na Rynku Dnia Następnego (RDN) wyniósł 33 740 542 MWh (wzrost o 22,1%), a na Rynku Dnia Bieżącego 174 527 MWh (wzrost o 125,3%). Na Rynku Terminowym Towarowym (RTT) wolumen obrotu zmalał o 1,7%, do poziomu 194 990 459 MWh.

Średnioważona cena BASE na Rynku Dnia Następnego ukształtowała się w roku 2019 na poziomie 229,62 zł/MWh, rosnąc o 4,91 zł/MWh względem roku 2018. Analogiczna cena dla grudnia wyniosła 184,80 zł/MWh, co oznacza spadek w skali miesięcznej o 33,10 zł/MWh. Z kolei na RTT średnioważona cena kontraktu rocznego z dostawą pasmową w roku 2019 (BASE_Y-20) wyniosła w całym 2019 r. 266,40 zł/MWh, co oznacza wzrost o 24,00 zł/MWh w stosunku do ceny z notowań kontraktu BASE_Y-19 w roku 2018. W grudniu analogiczna cena BASE_Y-20 spadła względem listopada o 13,76 zł/MWh, do najniższej w całym 2019 roku wartości 242,14 zł/MWh.

Gaz ziemny

Całkowity wolumen transakcji zawartych na rynkach gazu ziemnego w roku 2019 wyniósł 146 106 097 MWh, co oznacza wzrost r/r o 2,0% i stanowi najlepszy wynik w historii notowań na TGE. Na Rynku Dnia Następnego i Bieżącego gazu (RDNiBg) wolumen wyniósł 22 639 240 MWh, malejąc względem roku 2018 o 4,4%. Na RDNg wolumen wyniósł 16 949 762 MWh (spadek o 3,7%), a na RDBg 5 689 478 MWh (spadek o 6,3%). Wolumen obrotu na RTT wyniósł 11 897 255 MWh i wzrósł o 3,2% względem 2018 r. Średnioważona cena na RDNiBg wyniosła w 2019 r. 72,72 zł/MWh, czyli o 33,30 zł/MWh mniej niż w roku 2018. Analogiczna cena grudniowa spadła w skali miesięcznej o 5,10 zł/MWh, do poziomu 70,16 zł/MWh. Z kolei na RTT cena średnioważona kontraktu z dostawą w roku 2020 (GAS_BASE_Y-20) wyniosła w 2019 r. 89,91 zł/MWh, czyli o 16,37 zł/MWh mniej względem analogicznej ceny z notowań kontraktu GAS_BASE_Y-19 w roku 2018. W grudniu 2019 r. analogiczna cena GAS_BASE_Y-20 wyniosła 74,00 zł/MWh, a więc o 6,90 zł/MWh mniej niż w listopadzie 2019 r.

Prawa majątkowe

Łączny wolumen obrotu prawami majątkowymi dla energii elektrycznej wyniósł w 2019 r. 43 896 220 MWh. Wolumen obrotu samymi zielonymi certyfikatami (instrumenty PMOZE i PMOZE_A na Rynku Praw Majątkowych) ukształtował się w roku 2019 na poziomie 25 923 678 MWh, a więc o 15,8% mniej niż w roku 2018.

Cena średnioważona na sesjach RPM wyniosła w 2019 r. dla instrumentu PMOZE_A 132,19 zł/MWh, czyli o 28,37 zł/MWh więcej w porównaniu do roku 2018. W grudniu 2019 r. cena ta spadła względem listopada 2019 r. o 1,46 zł/MWh, do poziomu 147,56 zł/MWh.

Wolumen obrotu prawami majątkowymi dla efektywności energetycznej w roku 2019 wyniósł 492 163 toe, co oznacza wzrost r/r o 49,1% oraz najwyższą wartość w historii notowań. W grudniu 2019 r. wolumen obrotu zmalał r/r o 13,2%, do poziomu 26 493 toe. Wolumen obrotu samym instrumentem PMEF wyniósł w grudniu 2019 r. 12 712 toe, przy średniej ważonej cenie sesyjnej w wysokości 1701,48 zł/toe (wzrost względem listopada 2019 r. o 56,27 zł/toe).

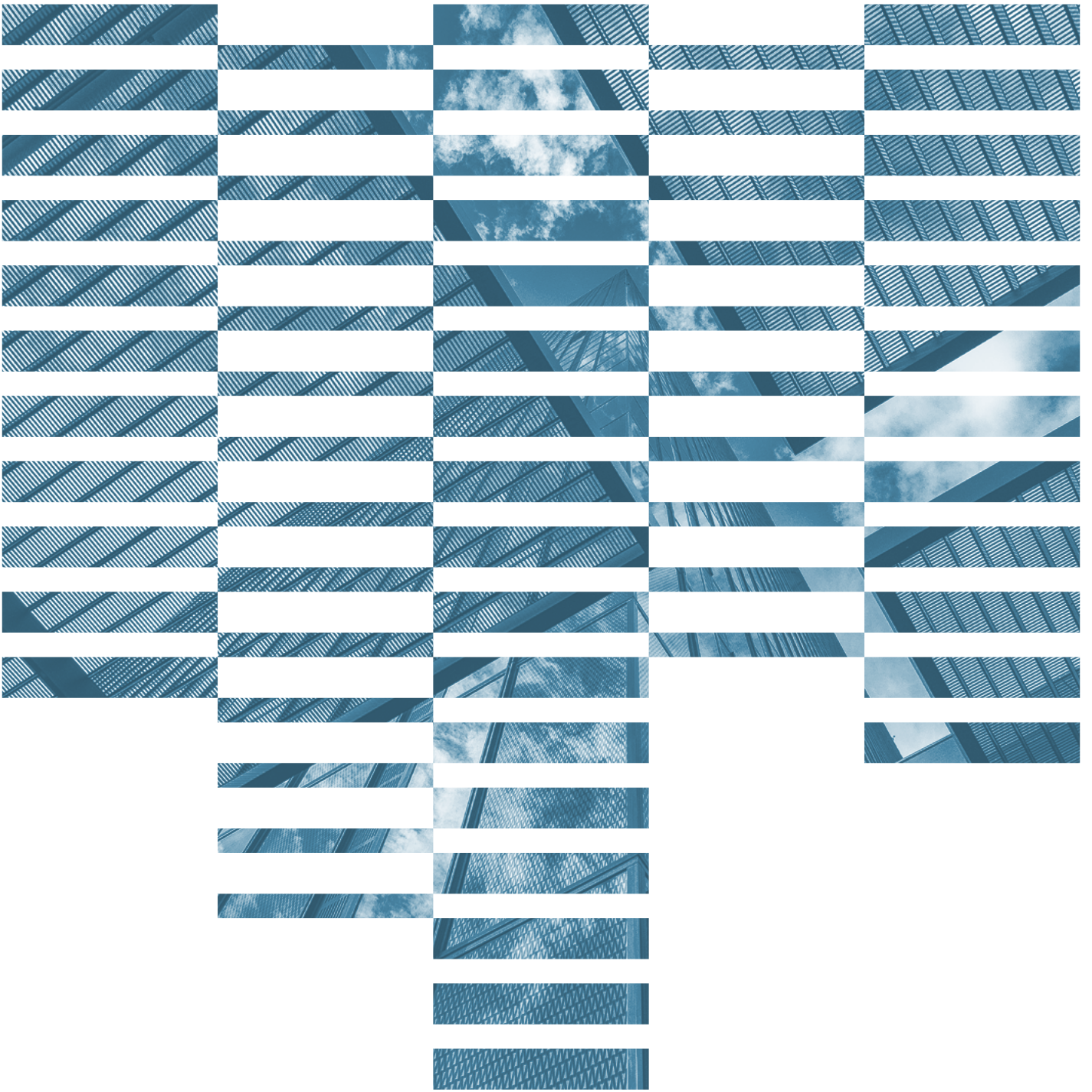
Rejestr Gwarancji Pochodzenia

W całym roku 2019 w Rejestrze Gwarancji Pochodzenia zawarto transakcje o wolumenie 19 124 096 MWh, co oznacza wzrost o 13,5% r/r.

W grudniu 2019 r. wolumen transakcji wyniósł 1 996 929 MWh, a cena średnioważona 0,97 zł/MWh.

Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych SA

Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych SA (dalej: IRGiT SA) posiada zezwolenie na prowadzenie Izby Rozliczeniowej i Izby Rozrachunkowej, co jest jednym z warunków koniecznych dla prowadzenia rozrachunku i rozliczeń instrumentów finansowych na rynku regulowanym. W powyższym obszarze IRGiT SA rozpoczęła w dniu 4 listopada 2015 r. rozliczanie instrumentów finansowych wraz z rozpoczęciem notowań na Rynku Instrumentów Finansowych Towarowej Giełdy Energii SA. Natomiast zgodnie z art. 68a ust. 14 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi Izba Rozliczeniowa i Rozrachunkowa może pełnić funkcję Giełdowej Izby Rozrachunkowej w rozumieniu ustawy o giełdach towarowych. Od czerwca 2010 r. prowadzona przez IRGiT SA, Giełdowa Izba Rozrachunkowa rozlicza transakcje zawierane na wszystkich rynkach Towarowej Giełdy Energii SA (dalej: TGE SA), w tym również zawierane na rynku gazu. Giełdowa Izba Rozrachunkowa jest partnerem TGE SA w transgranicznym handlu energią w ramach projektu market coupling oraz XBiD. Ponadto IRGiT SA jest podmiotem należącym w 100% do Towarowej Giełdy Energii SA oraz wchodzącym w skład Grupy Kapitałowej GPW SA.

3

PION NADZORU BANKOWEGO

3.1. BANKI I INSTYTUCJE KREDYTOWE

3.1.1. DZIAŁALNOŚĆ LICENCYJNA

UTWORZENIE BANKU I ROZPOCZĘCIE DZIAŁALNOŚCI

Komisja Nadzoru Finansowego w 2019 r. podjęła w formie uchwały 3 decyzje w sprawie zezwolenia na utworzenie instytucji pomostowych będących bankami w formie spółki akcyjnej. Instytucje te nie rozpoczęły działalności w 2019 r.

Instytucja pomostowa jest podmiotem utworzonym na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz. U. z 2019 r. poz. 795, z późn. zm.), którego jedynym akcjonariuszem lub podmiotem dominującym jest BFG, utworzonym w celu przeniesienia na ten podmiot praw udziałowych podmiotu w restrukturyzacji, jego przedsiębiorstwa albo praw majątkowych lub zobowiązań podmiotu w restrukturyzacji w celu kontynuowania w całości lub części działalności prowadzonej przez podmiot w restrukturyzacji.

Komisja Nadzoru Finansowego w 2019 r. podjęła w formie uchwały decyzję zezwalającą na rozpoczęcie działalności przez ING Bank Hipoteczny Spółka Akcyjna, na którego utworzenie wydała zezwolenie w 2018 r. KNF zatwierdziła również regulamin ustalania bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości oraz wydała decyzje w sprawie powołania powiernika i zastępcy powiernika przy tym banku.

W wyniku rozpatrzenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy KNF utrzymała w mocy decyzję administracyjną z 2018 r. odmawiającą wydania zezwolenia na rozpoczęcie działalności przez Polski Bank Apeksowy Spółka Akcyjna.

ZADANIA DOTYCZĄCE ZMIAN WE WŁADZACH BANKÓW

Komisja Nadzoru Finansowego w 2019 r. podjęła w formie uchwał 59 decyzji w sprawie zgody na powołanie lub powierzenie funkcji członków zarządów, w tym prezesów, z czego:

- 4 decyzje w sprawie wyrażenia zgody na powołanie prezesów zarządów banków działających w formie spółki akcyjnej,

- 42 decyzje w sprawie wyrażenia zgody na powołanie prezesów zarządów banków spółdzielczych,
- 4 decyzje w sprawie wyrażenia zgody na powołanie lub powierzenie funkcji członków zarządów nadzorujących zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności banków w formie spółki akcyjnej,
- 4 decyzje w sprawie wyrażenia zgody na powołanie lub powierzenie funkcji członków zarządów nadzorujących zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności banków spółdzielczych,
- 3 decyzje odmawiające wyrażenia zgody na powołanie prezesów zarządów banków spółdzielczych,
- 2 decyzje w sprawie powołania prezesa zarządu i członka zarządu spółdzielczego systemu ochrony.

Ponadto w wyżej wskazanych sprawach zostało wydanych 12 decyzji umarzających postępowania.

ZADANIA DOTYCZĄCE ZMIAN W STRUKTURZE AKCJONARIATU I ŁĄCZENIA BANKÓW - SPÓŁEK AKCYJNYCH

Komisja Nadzoru Finansowego w 2019 r. podjęła w formie uchwały 1 decyzję w sprawie stwierdzenia braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec planowanego nabycia akcji banku lub stania się podmiotem dominującym względem banku krajowego. Ponadto KNF umorzyła 1 postępowanie w tej sprawie.

Komisja Nadzoru Finansowego w 2019 r. podjęła w formie uchwały 3 decyzje w sprawie połączenia banków, w tym 2 decyzje dotyczyły połączenia transgranicznego. KNF wydała również 1 decyzję odmowną w sprawie połączenia banków krajowych.

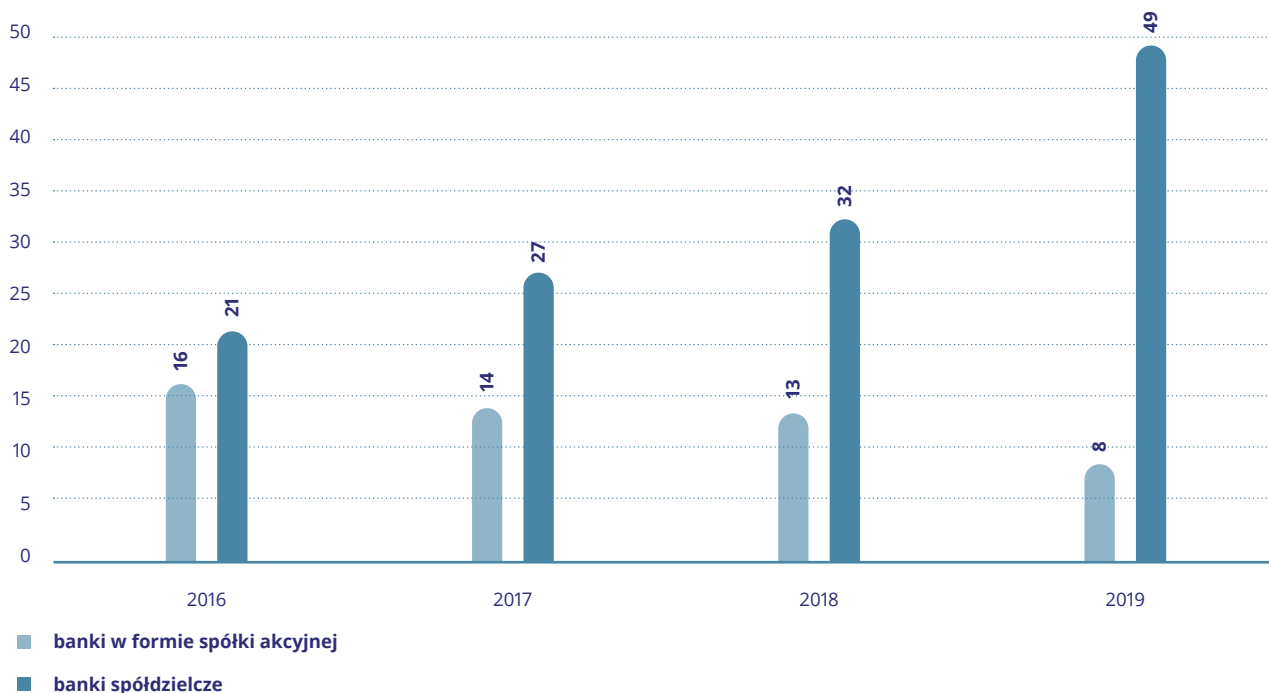
ZMIANY W STATUTACH BANKÓW

W wyniku rozpatrzenia złożonych wniosków dotyczących zmian w statutach banków Komisja Nadzoru Finansowego wydała w 2019 r. 231 decyzji, w tym:

- 43 decyzje w sprawie wydania zezwolenia na dokonanie zmian w statutach banków w formie spółki akcyjnej,
- 188 decyzji w sprawie wydania zezwolenia na dokonanie zmian w statutach banków spółdzielczych.

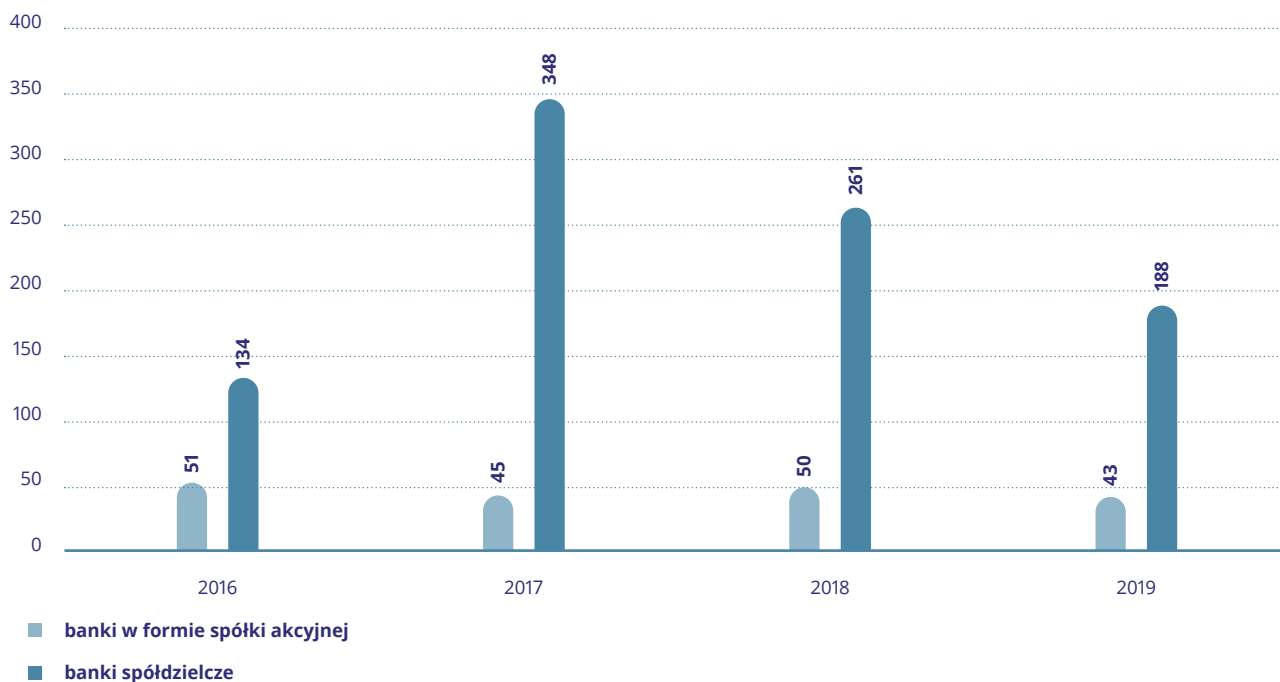
KNF umorzyła też 9 postępowań w sprawie zezwolenia na zmiany w statutach banków.

Wykres 17. Liczba decyzji wydanych w formie uchwał, rozstrzygających co do istoty sprawy, w sprawie zgody na powołanie lub powierzenie funkcji członków zarządów, w tym prezesów, banków komercyjnych oraz banków spółdzielczych w latach 2016–2019

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wykres 18. Liczba wydanych decyzji rozstrzygających co do istoty sprawy, zezwalających na zmiany w statutach banków komercyjnych oraz banków spółdzielczych w latach 2016–2019

Źródło: opracowanie własne UKNF

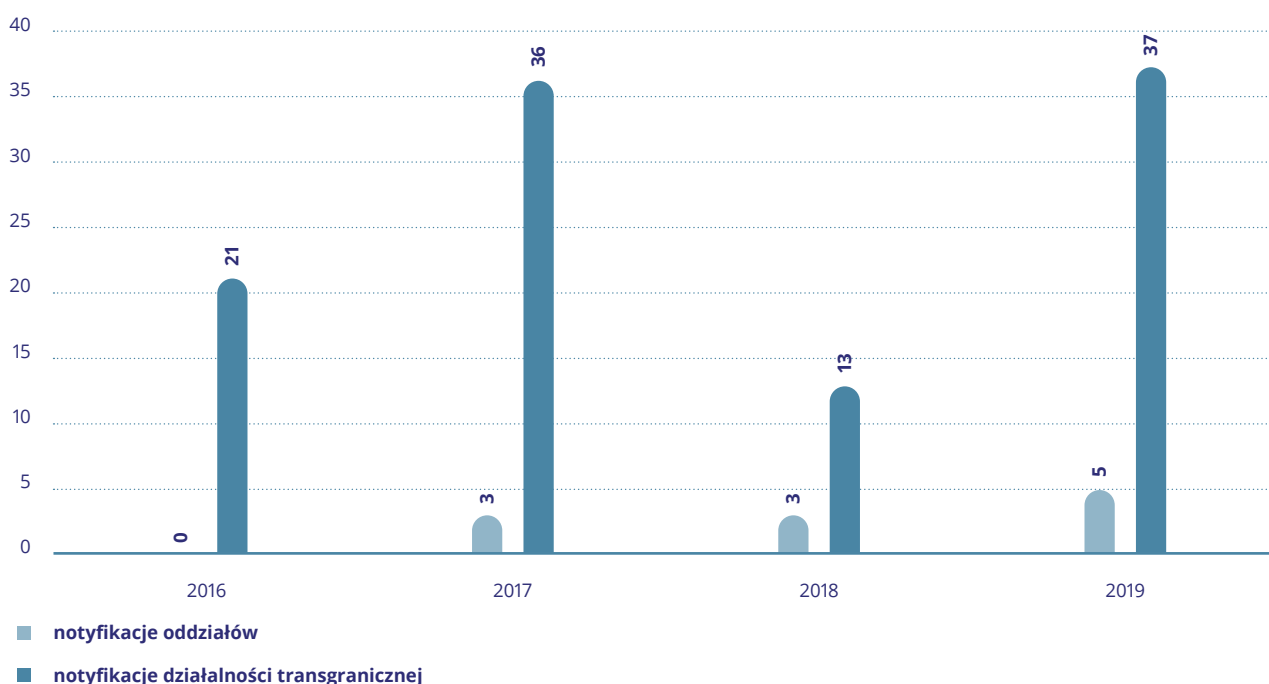
PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH DZIAŁALNOŚCI TRANSGRANICZNEJ

W 2019 r. do Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęło:

- 5 zawiadomień instytucji kredytowych w sprawie podjęcia działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej poprzez oddział,
- 1 zawiadomienie o zaprzestaniu działalności w formie oddziału przez instytucję kredytową,

- 37 zawiadomień instytucji kredytowych o zamiarze prowadzenia działalności transgranicznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 12 zawiadomień instytucji kredytowych o zaprzestaniu działalności transgranicznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 1 zawiadomienie banku krajowego o zamiarze prowadzenia działalności poprzez oddział i działalności transgranicznej na terytorium państwa należącego do Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Wykres 19. Liczba nowych notyfikacji instytucji kredytowych i instytucji finansowych działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej poprzez oddział i w ramach działalności transgranicznej w latach 2016–2019

Źródło: opracowanie własne UKNF

W związku z notyfikacjami instytucji kredytowych działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej poprzez oddział, które wpłynęły w latach 2018 i 2019, Komisja Nadzoru Finansowego w 2019 r. wydała 7 decyzji w przedmiocie wskazania warunków, które w interesie dobra ogólnego oddział instytucji kredytowej musi spełniać przy prowadzeniu działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

PRZEDSTAWICIELSTWA INSTYTUCJI KREDYTOWYCH I BANKÓW ZAGRANICZNYCH W POLSCE

W związku ze zgłoszonym zakończeniem działalności na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, w 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała 3 decyzje stwierdzające wygaśnięcie zezwolenia na otwarcie przedstawicielstw instytucji kredytowych i banków zagranicznych.

POZOSTAŁE ROZSTRZYGNĘCIA W OBSZARZE LICENCYJNYM SEKTORA BANKOWEGO

W 2019 r. wydanych zostało także 18 innych rozstrzygnięć w formie uchwał Komisji Nadzoru Finansowego oraz decyzji i postanowień wydanych z upoważnienia Komisji.

3.1.2. DZIAŁALNOŚĆ NADZORCZA

NADZÓR OSTROŻNOŚCIOWY NAD BANKAMI KRAJOWYMI

Czynności nadzorcze podjęte w 2019 r. przez UKNF polegały na bieżącym monitowaniu oraz kwartalnej analizie sytuacji ekonomiczno-finansowej banków (ocena nadana za IV kw. 2018 r. oraz 3 kwartały 2019 r.). Na jej podstawie nadawano kwartalnie oceny banku w systemie KOBRA. W 2019 r. ocenie poddane zostały wszystkie banki komercyjne. Przygotowano 194 analizy kwartalne banków komercyjnych. W 2019 r. kontynuowano proces cyklicznego przeglądu i oceny nadzorczej banków spółdzielczych i zrzeszających. Przygotowano 2182 analizy kwartalne banków spółdzielczych oraz 8 analiz kwartalnych banków zrzeszających.

Oprócz oceny kwartalnej banki są objęte analizą w ramach procesu BION, tj. Badania i Oceny Nadzorczej. Szczegółowe informacje na temat oceny BION w sektorze bankowym przedstawione zostały w sekcji Badanie i Ocena Nadzorcza (BION).

W ramach nadzoru skonsolidowanego analizowano skonsolidowane sprawozdania finansowe banków, sytuację ekonomiczno-finansową holdingów oraz podmiotów dominujących wobec banków. W ramach bezpośredniego nadzoru analitycznego typowano banki do inspekcji kompleksowych i problemowych, a następnie przekazywano te informacje do komórek organizacyjnych UKNF odpowiedzialnych za prowadzenie działań inspekcyjnych. Przygotowywano dane dla inspekcji w bankach.

Prowadzono analizy porównawcze klasyfikacji należności od tego samego kredytobiorcy przez różne banki, a także prezentacji akcjonariatu niektórych znaczących klientów banków – w przypadku stwierdzenia rozbieżności podejmowano odpowiednie działania, polegające na stosownych wystąpieniach do nadzorowanych jednostek. Analizie podlegała również struktura geograficzna i branżowa należności banków krajowych i oddziałów instytucji kredytowych.

Prowadzono działania nadzorcze m.in. w następującym zakresie:

- wzmocnienia bazy kapitałowej, w tym zasady wypłacania dywidendy,
- procesów przekształceniowych,
- postępowań administracyjnych, w tym wniosków o zaliczenie do funduszy zobowiązań podporządkowanych, zysków okresowych,
- płynności,

- sprawdzenia odporności banków na możliwe negatywne zmiany w otoczeniu makroekonomicznym (stress testy),
- planów postępowania naprawczego (PPN), w tym w zakresie oceny stopnia ich realizacji czy zakończenia PPN,
- procesów akceptacji planów naprawy, a także ich dalszego monitorowania,
- nadawania ocen BION,
- realizacji zaleceń wydanych w ramach inspekcji, procesu BION oraz innych wydanych w ramach nadzoru „zza biurka”.

W 2019 r. KNF zapoznała się z następującymi opracowaniami dotyczącymi sektora bankowego:

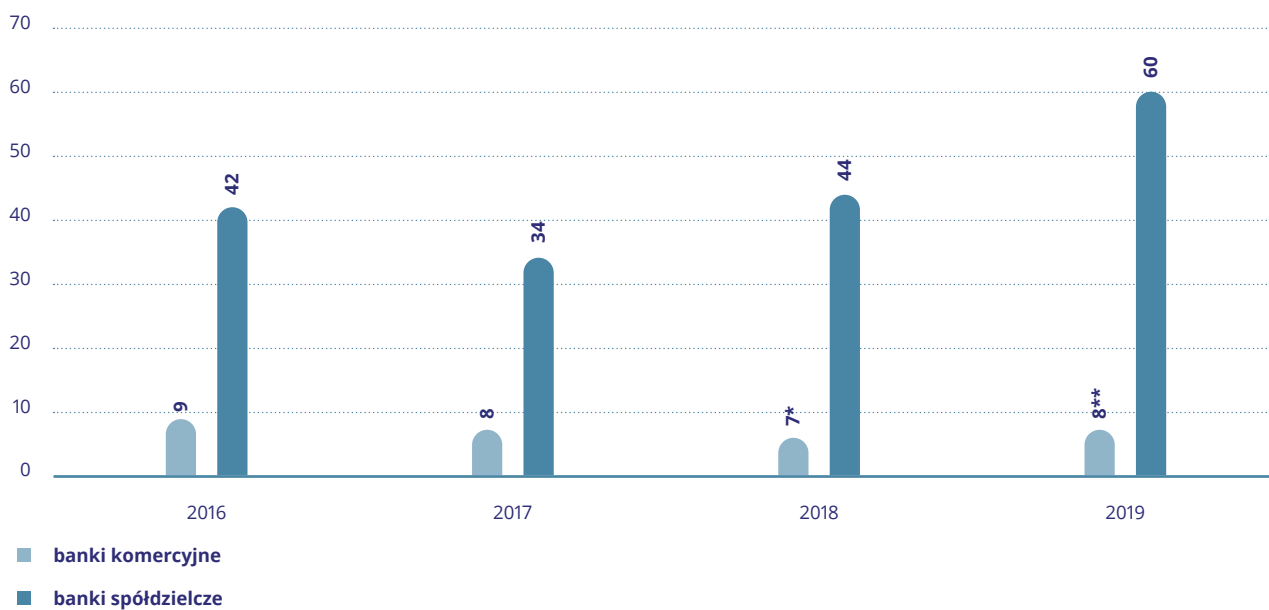
- Raportem o sytuacji banków w 2018 r.,
- Informacją o sytuacji banków w I kwartale 2019 r.,
- Informacją o sytuacji banków w II kwartale 2019 r.,
- Informacją o sytuacji banków w III kwartale 2019 r.,
- Informacją o sytuacji bankowego sektora spółdzielczego w III kwartale 2018 r.,
- Informacją o sytuacji bankowego sektora spółdzielczego w 2018 r.,
- Informacją o sytuacji bankowego sektora spółdzielczego w I kwartale 2019 r.,
- Informacją o sytuacji bankowego sektora spółdzielczego w II półroczu 2019 r.,
- Informacją o sytuacji bankowego sektora spółdzielczego w III kwartale 2019 r.,
- Raportem BION dla sektora banków spółdzielczych i zrzeszających za 2018 r.,
- Informacją o podziale zysku wypracowanego przez banki spółdzielcze w 2018 r.

NADZÓR NAD BANKAMI OBJĘTYMI POSTĘPOWANIEM NAPRAWCZYM

W 2019 r. postępowaniem naprawczym było objętych 6 banków komercyjnych. Na koniec 2018 r. działaniom naprawczym podlegały 44 banki spółdzielcze oraz jeden bank zrzeszający. Natomiast na koniec 2019 r. działaniami naprawczymi objętych było 60 banków spółdzielczych oraz 2 banki zrzeszające.

KNF zapoznała się z 2 półrocznymi raportami na temat sytuacji banków komercyjnych objętych postępowaniami naprawczymi oraz 2 półrocznymi raportami na temat sytuacji banków spółdzielczych objętych postępowaniami naprawczymi.

Wykres 20. Liczba banków komercyjnych i spółdzielczych objętych postępowaniem naprawczym w latach 2016–2019

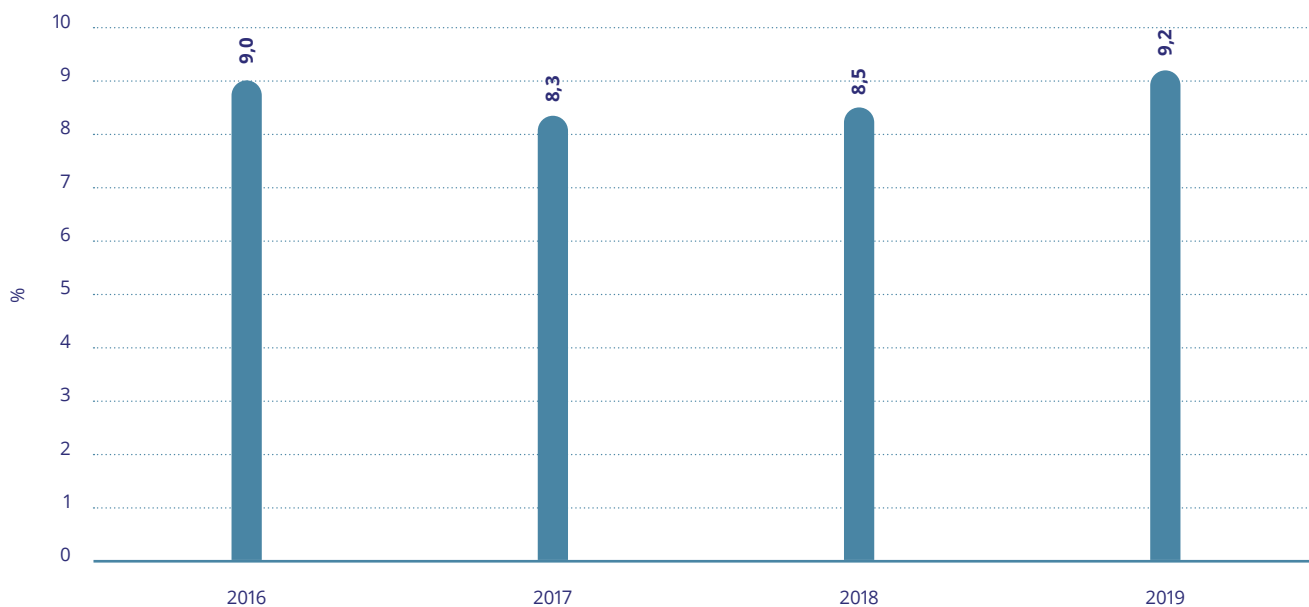

Źródło: opracowanie własne UKNF

* w tym jeden bank zrzeszający

** w tym dwa banki zrzeszające

Wykres 21. Udział aktywów banków komercyjnych i spółdzielczych objętych postępowaniem naprawczym w aktywach sektora bankowego (w %) w latach 2016–2019

Źródło: opracowanie własne UKNF

Udział aktywów banków spółdzielczych objętych programem postępowania naprawczego w aktywach sektora bankowego wyniósł na koniec 2019 r. 1,14%.

DECYZJE W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH

Decyzje wydane w 2019 r. w sprawach indywidualnych związane były z:

- wyrażeniem zgody na zakwalifikowanie środków pieniężnych banku, pozyskanych z emisji obligacji długoterminowych i pożyczek podporządkowanych, jako instrumenty w kapitale Tier II – 19 decyzji,
- zezwoleniem na zaliczenie do kapitału Tier 1 banku zysku za dany okres – 30 decyzji,
- zezwoleniem do zaklasyfikowania wyemitowanych akcji do kapitału podstawowego Tier I – 8 decyzji,
- zezwoleniem na wcześniejszy wykup obligacji podporządkowanych zaliczonych do kapitału Tier II – 1 decyzja,
- zezwoleniem na wcześniejszy zwrot środków pieniężnych pochodzących z pożyczki podporządkowanej zaliczanych do kapitału Tier II – 3 decyzje,
- zleceniem bankowi utrzymywania dodatkowego wymogu w zakresie funduszy własnych zgodnie z art. 138 ust. 1 pkt 2a – 8 decyzji,
- wyrażeniem zgody na zaklasyfikowanie do kapitału Tier I zobowiązań wynikających z wyemitowanych przez bank instrumentów finansowych – 113 decyzji,
- wyrażeniem zgody na obniżenie funduszy własnych – 402 decyzje,
- wyrażeniem zgody na obniżenie funduszy własnych – zgoda uprzednia – 34 decyzje,
- stwierdzeniem wygaśnięcia decyzji w przedmiocie zalecenia utrzymywania funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z zabezpieczonych hipoteką walutowych kredytów i pożyczek dla gospodarstw domowych – 2 decyzje.

DECYZJE W ZAKRESIE POŁĄCZEŃ

KNF zezwoliła na połączenie:

- Banku Millennium (jako banku przejmującego) z Euro Bankiem (jako bankiem przejmowanym),
- Banku Spółdzielczego w Starej Białej (bank przejmujący) z Bankiem Spółdzielczym w Żychlinie (bank przejmowany),
- Banku Spółdzielczego w Płońsku (bank przejmujący) z Bankiem Spółdzielczym w Załuskach (bank przejmowany),
- Banku Spółdzielczego w Końskowoli (bank przejmujący) z Nadwiślańskim Bankiem Spółdzielczym w Puławach (bank przejmowany),
- Krakowskiego Banku Spółdzielczego (bank przejmujący) z Bankiem Spółdzielczym w Siewierzu (bank przejmowany),
- Krakowskiego Banku Spółdzielczego (bank przejmujący) z Bankiem Spółdzielczym Bytom (bank przejmowany),

- Banku Spółdzielczego w Międzyrzeczu Podlaskim (bank przejmujący) z Bankiem Spółdzielczym w Konstancynie (bank przejmowany),
- Gospodarczego Banku Spółdzielczego w Międzyrzeczu (bank przejmujący) z Bankiem Spółdzielczym w Santoku (bank przejmowany),
- Banku Spółdzielczego w Starogardzie Gdańskim (bank przejmujący) z Bankiem Spółdzielczym w Smętowie Granicznym (bank przejmowany),
- Banku Spółdzielczego w Brodnicy (bank przejmujący) z Bankiem Spółdzielczym w Ostrołęce (bank przejmowany),
- Banku Spółdzielczego w Starej Białej (bank przejmujący) z Sierpeckim Bankiem Spółdzielczym (bank przejmowany).

TESTY WARUNKÓW SKRAJNYCH (STRESS TESTY)

W roku 2019 Urząd KNF po raz dziesiąty przeprowadził stress testy sektora bankowego. Celem tego badania było określenie potencjalnego wpływu zmiennego otoczenia makroekonomicznego na sytuację finansową i kapitałową instytucji polskiego sektora bankowego oraz ocena odporności sektora na zadany szok. W badaniu uczestniczyły banki komercyjne pokrywające 86% aktywów sektora.

Po otrzymaniu danych przez Urząd KNF nastąpił proces ich wstępnej weryfikacji. Analizowano dane pod względem ich poprawności oraz zgodności z obowiązującymi oraz przyszłymi przepisami, spójności wewnętrznej oraz realności prognozowanych trendów. Dodatkowo do weryfikacji prognoz banków wykorzystano modele opracowane w UKNF. Wszelkie wątpliwości wynikłe podczas tego procesu były na bieżąco konsultowane z bankami. Opublikowane wyniki wskazują na wysoką odporność sektora bankowego na hipotetyczne szoki rynkowe oraz jego dobrą kapitalizację.

W 2019 r. UKNF przeprowadził również pierwszą edycję nadzorczych stress testów płynnościowych. Celem badania w ramach stress testów płynnościowych była analiza wrażliwości krótkoterminowej pozycji płynnościowej banków, weryfikacja posiadanych przez banki buforów płynnościowych, a także oszacowanie ewentualnych niedoborów aktywów płynnych do spełnienia regulacyjnej normy LCR.

BADANIE I OCENA NADZORCZA (BION)

W marcu 2019 r. UKNF przekazał bankom informację o umieszczeniu na stronie internetowej KNF znowelizowanej Metodyki Badania i Oceny Nadzorczej banków komercyjnych, zrzeszających oraz spółdzielczych (dalej: Metodyka BION).

Nowelizacją Metodyki BION wprowadzono do procesu badania i oceny nadzorczej banków postanowienia krajowych regulacji prawnych związanych z systemem MiFID II¹⁴, obowiązujących banki od dnia 21 października 2018 r., wprowadzone w szczególności:

- ustawą z dnia 1 marca 2018 r. o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz niektórych innych ustaw,
- rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz banków powierniczych,
- rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 8 czerwca 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych i organizacyjnych dla firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi i banków powierniczych.

Zaadresowanie ww. przepisów w ramach procesu badania i oceny nadzorczej miało na celu zwiększenie kontroli przestrzegania przez banki oferujące instrumenty finansowe przepisów regulujących wykonywanie działalności w zakresie m.in.: zarządzania produktowego, sposobu wykonywania zleceń klientów, zasad rekomendowania inwestycji klientom oraz wiedzy i doświadczenia pracowników obsługujących klientów.

Wprowadzone w 2019 r. zmiany w Metodyce BION obejmowały również wdrożenie wymogów innych przepisów prawa oraz dobrych praktyk nadzorczych, w tym w szczególności postanowień dotyczących banków uznanych za operatorów usług kluczowych oraz banków będących dostawcami usług płatniczych, które wynikały z:

- ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw, implementującej postanowienia PSD2¹⁵ do krajowego porządku prawnego,
- ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa.

Ponadto, w celu zwiększenia stopnia spójności procesu badania i oceny nadzorczej z wymogami europejskimi, w procesie BION prowadzonym w 2019 r. uwzględniono postanowienia nowelizacji Wytycznych

SREP¹⁶ opracowanych przez Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (dalej: EUNB), które określają jednolite zasady prowadzenia przeglądu nadzorczego i procesu oceny w krajach UE. Obowiązująca od dnia 1 stycznia 2019 r. nowelizacja Wytycznych SREP była podstawą do rozszerzenia procesu BION w zakresie:

- oceny nadzorczej testów warunków skrajnych wykonywanych przez banki,
- planowania i prowadzenia w Urzędzie KNF nadzorczych testów warunków skrajnych oraz testów wrażliwości.

W 2019 r. badano również stopień przygotowania banków do wdrożenia Wytycznych ws. IRRBB¹⁷ przenoszących na grunt europejski zmiany w zakresie dobrych praktyk zarządzania ryzykiem stopy procentowej w portfelu bankowym wprowadzone standardem Komitetu Bazylejskiego ds. Nadzoru Bankowego z kwietnia 2016 r.

Prowadzony przez UKNF proces BION uwzględnia w sposób komplementarny i spójny ustalenia z czynności analitycznych i inspekcyjnych wykonywanych przez nadzór w bankach.

W 2019 r., wobec zaobserwowanych nieprawidłowości w zakresie pośrednictwa banków w oferowaniu produktów na rynku kapitałowym, w ramach nowych struktur Urzędu KNF, Pion Nadzoru Bankowego rozszerzył współpracę z Pionem Nadzoru nad Rynkiem Kapitałowym, który otrzymał delegację do prowadzenia czynności kontrolnych na miejscu w bankach.

Intensywność procesu BION w poszczególnych bankach uzależniona jest przede wszystkim od oceny końcowej BION nadanej w ramach poprzedniego cyklu BION oraz grupowania banków w trakcie procesu kategoryzacji. Metodyka BION zakłada ciągłość aktualizacji ocen BION w ramach kwartalnych analiz „zza biurka” oraz dialog nadzoru z bankami. Podobnie jak w poprzednich latach, w badaniu i ocenie nadzorczej były również uwzględnione wyniki analiz ad hoc prowadzonych przez organ nadzoru, np. w trybie badań ankietowych.

W 2019 r. bankom komercyjnym nadano 27 ocen końcowych BION, natomiast bankom spółdzielczym nadano 538 ocen końcowych BION.

¹⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniająca dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE oraz powiązane rozporządzenia delegowane i wykonawcze.

¹⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniająca dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylająca dyrektywę 2007/64/WE (Tekst mający znaczenie dla EOG).

¹⁶ Wytyczne dotyczące wspólnych procedur i metod stosowanych w ramach procesu przeglądu i oceny nadzorczej oraz nadzorczych testów warunków skrajnych, zmieniające EBA/GL/2014/13 z dnia 19 grudnia 2014 r. (EBA/GL/2018/03).

¹⁷ Wytyczne EBA/GL/2018/02 z 19 lipca 2018 r. w sprawie zarządzania ryzykiem stopy procentowej wynikającym z działalności zaliczonej do portfela niehandlowego.

PLANY NAPRAWY

Podstawowym celem planu naprawy jest wprowadzenie rozwiązań pozwalających na uniknięcie eskalacji negatywnych zjawisk mogących prowadzić w skrajnych przypadkach do upadłości banku lub uruchomienia narzędzi przymusowej restrukturyzacji przez organ przymusowej restrukturyzacji oraz zabezpieczenie kontynuacji działalności w obszarach uznanych za krytyczne.

Rok 2019 był kolejnym, w którym banki składały stosowne wnioski dotyczące zatwierdzenia planu naprawy przez Komisję Nadzoru Finansowego w drodze decyzji. W większości przypadków były to wnioski wynikające z konieczności co najmniej rocznej aktualizacji planu naprawy, o której mowa w art. 141m ust. 4 ustawy – Prawo bankowe (wniosek o zatwierdzenie aktualizacji planu naprawy). W 2019 r. zaakceptowano 13 planów naprawy, a na koniec 2019 r. 5 wniosków było w trakcie procesu zatwierdzenia.

MONITOROWANIE PRZESTRZEGANIA PRZEZ BANKI OBOWIĄZUJĄCYCH REGULACJI

UKNF na bieżąco monitoruje „zza biurka” sytuację finansową banków, w tym płynnościową i kapitałową. W 2019 r. po raz kolejny szczególny nacisk położono na zachowanie przez banki dobrej jakości kapitałów własnych oraz ich odpowiedniej wysokości. Kapitały własne zapewniają bankowi bezpieczeństwo na wypadek niepożądanych zdarzeń zewnętrznych, które mogą zaistnieć na przykład w związku z kryzysem w sferze realnej lub zawirowaniami na międzynarodowych rynkach finansowych.

POLITYKA DYWIDENDOWA I DODATKOWY WYMÓG KAPITAŁOWY

W celu utrzymania adekwatności kapitałowej na poziomie uznawanym za bezpieczny, organ nadzoru po raz kolejny wydał bankom komercyjnym rekomendacje dotyczące możliwości wypłaty dywidendy. Bezpośrednim celem polityki dywidendowej jest zapewnienie stabilności sektora bankowego poprzez wzmacnianie bazy kapitałowej oraz ochrona odbiorców usług finansowych, w tym deponentów. Rezulta-

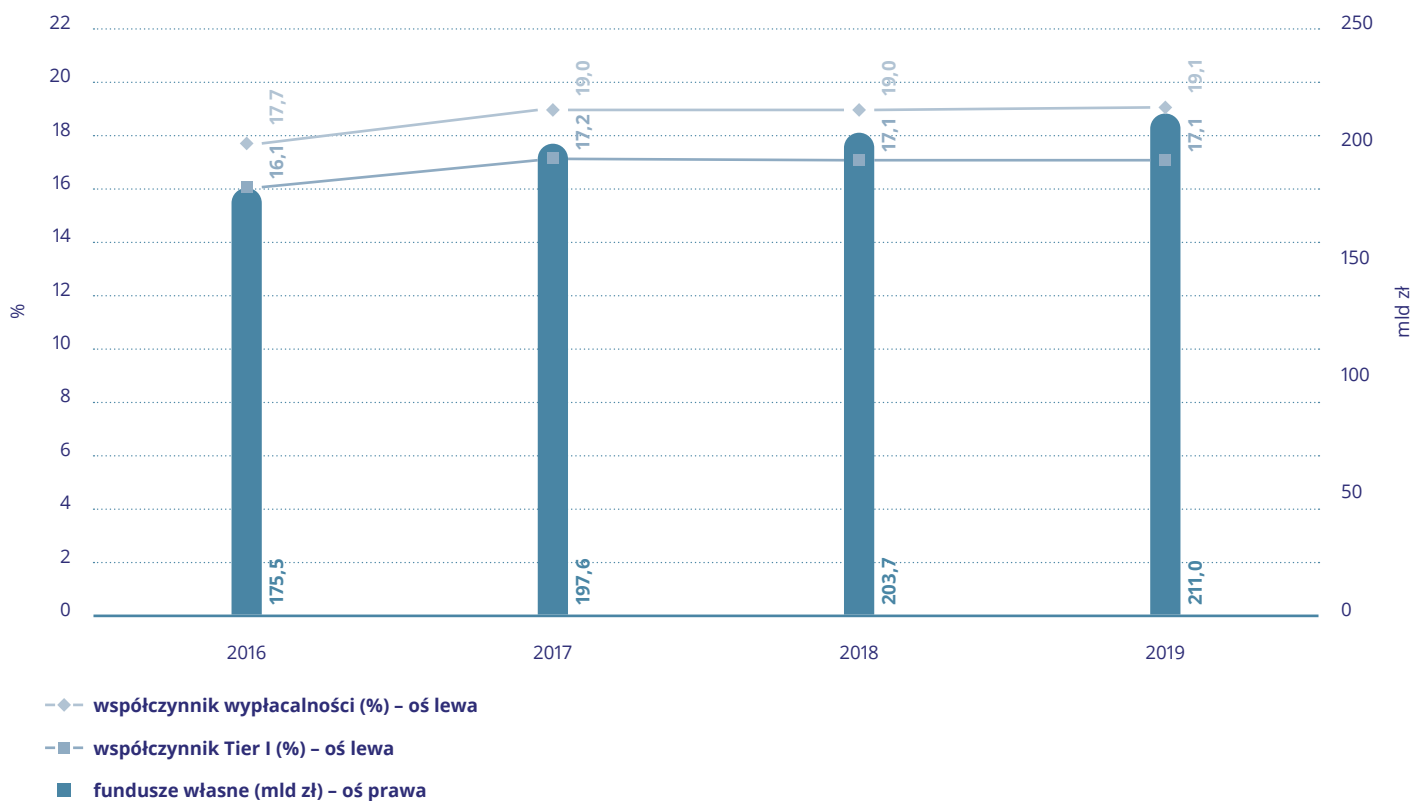
tem dotychczasowej polityki dywidendowej UKNF jest stabilny i wysoki łączny współczynnik kapitałowy sektora na poziomie 19,10% na koniec 2019 r. (na koniec 2018 r. wynosił 19,05%).

Określając politykę dywidendową, kierowano się uwzględnionymi już we wcześniejszych latach zaleceniami Europejskiego Banku Centralnego (EBC) w sprawie zasad wypłaty dywidend oraz utrzymano kryteria dodatkowe dla banków zaangażowanych w kredyty walutowe. Wielkość potencjalnej dywidendy jest zależna od poziomu współczynników kapitałowych banku, uzyskanej oceny BION, poziomu dźwigni finansowej, wielkości posiadanego portfela kredytów walutowych mieszkaniowych oraz udziału w portfelu kredytów udzielonych w latach 2007–2008. Dodatkowo możliwość wypłaty 100% zysku została ograniczona do instytucji wykazujących stosunkowo małą wrażliwość kapitału na niekorzystny scenariusz makroekonomiczny.

Pomimo dobrej sytuacji bieżącej, rekomendowane jest utrzymanie mocnej bazy kapitałowej, a w przypadku niektórych banków jej dalsze wzmocnienie, co wynika z poziomu ryzyka już zakumulowanego w bilansach banków, jak też niepewności co do przyszłego rozwoju koniunktury gospodarczej.

W tym celu w 2019 r. KNF po raz kolejny wydała zalecenia nakładające na 12 banków dodatkowe wymogi kapitałowe (na bazie solo lub skonsolidowanej) wynikające z posiadania przez te podmioty portfeli zabezpieczonych hipotecznie kredytów walutowych gospodarstw domowych w EUR i w CHF. Dodatkowy wymóg kapitałowy wyliczany jest w ramach filaru II dla portfeli kredytowych obciążonych szczególnie dużym ryzykiem i zapewnia zindywidualizowane oddziaływanie na banki posiadające znaczne portfele kredytów walutowych udzielonych kredytobiorcom niezabezpieczonym, tj. osiągającym dochody w walucie innej niż waluta kredytu. Zgodnie z rekomendacjami uchwały KSF nr 14/2017 od 2017 r. w ramach filaru II dodatkowe wymogi kapitałowe uzupełnione są także o wymogi z tytułu ryzyka operacyjnego, ryzyka rynkowego oraz ryzyka zbiorowego niewykonania zobowiązań w zakresie czynników ryzyka związanych z portfelem kredytów walutowych.

Wykres 22. Fundusze własne i adekwatność kapitałowa krajowego sektora bankowego w latach 2016–2019

Źródło: opracowanie własne UKNF

Prezentowane dane za 2019 r. pochodzą ze sprawozdawczości miesięcznej banków za grudzień 2019 r. i nie są audytowane. Dane za poprzednie lata mogą różnić się od publikowanych we wcześniejszych sprawozdaniach ze względu na korekty dokonywane przez same banki, jak również późniejszy proces audytorski.

IDENTYFIKACJA INNYCH INSTYTUCJI O ZNACZENIU SYSTEMOWYM (O-SIIS)

Zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym¹⁸ Komisja Nadzoru Finansowego została zobowiązana do identyfikacji innych instytucji o znaczeniu systemowym oraz do nałożenia na nie stosownych buforów kapitałowych.

Przeprowadzona przez KNF po raz pierwszy w 2016 r. identyfikacja innych instytucji o znaczeniu systemowym odbyła się w oparciu o następujące kryteria: wielkość danej instytucji finansowej, jej znaczenie dla gospodarki Rzeczypospolitej Polskiej i Unii Europejskiej, znaczenie prowadzonej przez nią działalności transgranicznej oraz zbadanie wzajemnych powiązań danej instytucji lub danej grupy z systemem finansowym.

Wyżej wymieniona ustawa nakłada również na KNF obowiązek corocznego przeglądu adekwatności wskaźnika bufora innych instytucji o znaczeniu systemowym. W 2019 r. KNF, zgodnie z przepisami ww. ustawy, dokonała przeglądu adekwatności wskaźnika bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym.

W wyniku dokonanego przeglądu i po uwzględnieniu opinii Komitetu Stabilności Finansowej, decyzjami z 14 października 2019 r., KNF potwierdziła identyfikację 9 banków oraz zaprzestała identyfikowanie 2 banków jako innych instytucji o znaczeniu systemowym. Na tej podstawie KNF zdecydowała również o nałożeniu stosownych buforów kapitałowych.

BADANIE PORTFELA KREDYTÓW KONSUMPCYJNYCH GOSPODARSTW DOMOWYCH WEDŁUG STANU NA KONIEC 2018 R. + ŚRÓDROCZNIE 2019 R.

Badanie portfela kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych UKNF przeprowadza z częstotliwością roczną od 2008 r., dodatkowo od 2019 r. realizowane są śródroczne ankiety z tego zakresu.

W portfelach banków objętych badaniem na koniec 2018 r. (na koniec I półrocza 2019 r.¹⁹) znajdowało się odpowiednio 20,5 mln (18,9 mln) kredytów konsumpcyjnych o łącznej wartości 164,3 mld zł (164,4 mld zł) i średniej wartości 8,0 tys. zł (8,7 tys. zł). W ujęciu wartościowym dominowały kredyty gotówkowe (63,8% ogólnej wartości kredytów na koniec 2018 r. i 71% na koniec I półrocza 2019 r.).

¹⁸ Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1513, z późn. zm.).

¹⁹ Badanie śródroczne dotyczące kredytów konsumpcyjnych w 2019 r. nie objęło portfela kredytowego Euro Banku.

W 2018 r. i w I półroczu 2019 r. odnotowano wzrost popytu i podaży kredytów konsumpcyjnych, w rezultacie czego odnotowano rekordową sprzedaż w ujęciu wartościowym (odpowiednio 87,2 mld zł i 46,4 mld zł) oraz wzrost średniej kwoty kredytu (z 9,2 tys. zł w 2018 r. do 10 tys. zł w I półroczu 2019 r.).

Wraz ze wzrostem kwoty kredytów zaobserwowano obniżenie ich jakości. Najniższą jakość wykazują kredyty o kwotach powyżej 100 tys. zł (na koniec I półroczu 2019 r. kredyty ze stwierdzoną utratą wartości stanowiły 11,4% ogólnej liczby tych kredytów oraz 14,9% ich ogólnej wartości).

Począwszy od 2012 r. obserwowany jest dynamiczny wzrost wysokokwotowych kredytów konsumpcyjnych. Na koniec 2018 r. w portfelach banków biorących udział w badaniu znajdowało się 1,0 mln kredytów na kwotę powyżej 50 tys. zł (5,1% ogólnej liczby kredytów), o łącznej wartości 73,3 mld zł (44,6% ogólnej wartości portfela). Na koniec I półroczu 2019 r. liczba tych kredytów wynosiła 1,05 mln (5,1% ogólnej liczby kredytów), a łączna wartość – 73,9 mld zł (44,9% ogólnej wartości portfela). Z punktu widzenia długości okresu kredytowania dominują kredyty udzielone na okres powyżej 5 lat, na które na koniec 2018 r. przypadało 82% ogólnej wartości kredytów udzielonych na kwotę powyżej 50 tys. zł (86% na koniec I półroczu 2019 r.). Należy przy tym mieć na uwadze, że część z tych kredytów ma charakter kredytów konsolidacyjnych.

Udział (według wartości bilansowej brutto) kredytów o wartości nominalnej w momencie udzielenia powyżej 50 tys. zł i pierwotnym okresie spłaty powyżej 5 lat wzrósł w I półroczu 2019 r. do 38,5% z 36,7% w 2018 r.

BADANIE PORTFELA KREDYTÓW MIESZKANIOWYCH GOSPODARSTW DOMOWYCH WEDŁUG STANU NA KONIEC 2018 R. + ŚRÓDROCZNIE 2019 R.

Na koniec 2018 r. w portfelach banków objętych badaniem znajdowało się 2,2 mln kredytów mieszkaniowych udzielonych gospodarstwom domowym, o łącznej wartości 406,4 mld zł (odpowiednio 2,2 mln kredytów o wartości 410,7 mld zł na koniec I półroczu 2019 r.²⁰). W portfelu dominowały kredyty złote (75,5% ogólnej liczby udzielonych kredytów oraz 70,1% ogólnej wartości portfela kredytowego na koniec I półroczu 2019 r.). Liczba i wartość kredytów walutowych ulega systematycznemu zmniejszeniu – na

koniec 2018 r. (na koniec I półroczu 2019 r.) w portfelach banków znajdowało się 555,9 tys. (540,1 tys.) kredytów walutowych o łącznej wartości 128,6 mld zł (122,7 mld zł), w tym 457,3 tys. (442,7 tys.) kredytów CHF o łącznej wartości 104,8 mld zł (99,7 mld zł).

Od kilku lat liczba i wartość kredytów ze stwierdzoną utratą wartości oraz opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni utrzymuje się na względnie stabilnym poziomie (na koniec I półroczu 2019 r. 37,3 tys. kredytów zagrożonych o łącznej wartości 10,1 mld zł, co stanowiło 1,69% liczby kredytów oraz 2,45% ich ogólnej wartości).

W 2019 r. odnotowano wzrost akcji kredytowej (wartość udzielonych kredytów w I połowie 2019 r. wzrosła o 11,9% w stosunku do I połowy 2018 r., przy spadku liczby udzielonych kredytów o 0,7%). Średnia wartość udzielonego w I połowie 2019 r. kredytu mieszkaniowego wynosiła 275 tys. zł, i była wyższa niż w 2018 r. o 21 tys. zł.

Dla kredytów udzielonych w I półroczu 2019 r. nastąpił wzrost wskaźnika LtV w porównaniu do kredytów udzielonych w 2018 r. Dla 74% kredytów udzielonych w 2018 r., LtV w momencie uruchomienia kredytu było nie wyższe niż 80%, a LtV 26% kredytów mieściło się w przedziale od 80% do 90%. Dla kredytów udzielonych w I połowie 2019 r. udział wynosił odpowiednio 64% i 36%.

3.1.3. DZIAŁALNOŚĆ INSPEKCYJNA

INSPEKcje W BANKACH KOMERCYJNYCH – INFORMACJE OGÓLNE

Czynności kontrolne w bankach komercyjnych w 2019 r. realizowano na podstawie przepisów prawa i rekomendacji ostrożnościowych KNF, z uwzględnieniem wytycznych Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (EBA) i Bazylejskiego Komitetu ds. Nadzoru Bankowego (BCBS), w oparciu o jednolite standardy i procedury badania zawarte w Podręczniku inspekcji oraz w szczegółowych metodykach stanowiących uzupełnienie ww. Podręcznika.

Czynności kontrolne realizowano w formie inspekcji kompleksowych i problemowych, postępowań wyjaśniających oraz postępowań walidacyjnych.

Tabela 29. Czynności kontrolne przeprowadzone przez UKNF w bankach komercyjnych w 2019 r.²¹

Czynności kontrolne	Liczba
Inspekcje problemowe	17
Inspekcje kompleksowe	3
Postępowania wyjaśniające	1

Źródło: opracowanie własne UKNF

²⁰ Badanie śródroczne dotyczące kredytów mieszkaniowych w 2019 r. nie objęło portfela kredytowego Euro Banku.

²¹ Niniejsza tabela nie obejmuje postępowań walidacyjnych (przeprowadzanych w bankach komercyjnych) oraz inspekcji w przedstawicielstwach banków zagranicznych.

INSPEKcje KOMPLEKSOWE I PROBLEMOWE W BANKACH KOMERCYJNYCH

W przypadku inspekcji kompleksowych czynności kontrolne koncentrowały się przede wszystkim na badaniu procesu zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka przez banki, w szczególności ryzykiem kredytowym, płynności, rynkowym i operacyjnym oraz ocenie adekwatności kapitałowej banków i zarządzania bankiem – z uwzględnieniem przestrzegania przepisów prawa regulujących działalność bankową, standardów nadzorczych w tym zakresie, statutu i spełniania warunków określonych w zezwoleniu na utworzenie banku.

W ramach inspekcji kompleksowych oraz wybranych problemowych, czynnościami kontrolnymi objęto również badanie zagadnień w formule tzw. przekrojowej, tj. ukierunkowanych na badanie jednakowego zestawu zagadnień, w szczególności w bankach systemowo ważnych (tzw. inspekcje przekrojowe). Zakres tych inspekcji obejmował takie tematy jak:

- wycena aktywów wg MSSF 9²²,
- system kontroli wewnętrznej, z uwzględnieniem nowych wymogów regulacyjnych i standardów nadzorczych (w tym w szczególności rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem

i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach (Dz. U. z 2017 r. poz. 637) oraz Rekomendacji H KNF dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach).

W ramach pozostałych inspekcji problemowych przeprowadzonych w bankach komercyjnych badaniami były objęte, w szczególności, następujące obszary/zagadnienia:

- zarządzanie ryzykiem płynności i finansowania,
- zarządzanie ryzykiem rynkowym i ryzykiem ogólnym stóp procentowych w portfelu bankowym,
- adekwatność kapitałowa.

Na potrzeby współpracy UKNF z NBP, w trakcie 3 inspekcji kompleksowych w bankach komercyjnych przeprowadzone zostały kontrole prawidłowości naliczania i odprowadzania wymaganej wysokości rezerwy obowiązkowej.

W Tabelach 30–35 przedstawiona została syntetyczna informacja nt. zidentyfikowanych istotnych nieprawidłowości (które w różnym stopniu dotyczyły kontrolowanych podmiotów) w odniesieniu do:

- zagadnień badanych w formule tzw. inspekcji przekrojowych,
- pozostałych istotnych zagadnień badanych w trakcie inspekcji problemowych i kompleksowych.

²² Rozporządzenie Komisji (UE) 2016/2067 z dnia 22 listopada 2016 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1126/2008 przyjmujące określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości Finansowej 9.

Tabela 30. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2019 r. w obszarze ryzyka kredytowego w zakresie wyceny aktywów wg MSSF 9**Ryzyko kredytowe w aspekcie wyceny aktywów wg MSSF 9**

1.	Nieprawidłowości dotyczące szacowania oczekiwanej straty kredytowej oraz odpisów i rezerw: <ul style="list-style-type: none"> – niewłaściwe modelowanie parametrów ryzyka kredytowego: <ul style="list-style-type: none"> • brak uwzględniania czynnika „forward looking information”, • modelowanie EAD – brak lub niewłaściwe uwzględnienie wcześniejszych spłat oraz wydłużenia spłat, • niepoprawne założenia na potrzeby wyznaczenia stopy niewykonania zobowiązania, – błędny sposób wyznaczenia behawioralnego okresu życia ekspozycji, – niewłaściwe szacowanie zdyskontowanych przepływów pieniężnych: <ul style="list-style-type: none"> • brak stosowania co najmniej dwóch scenariuszy zakładających ryzyko lub prawdopodobieństwo wystąpienia straty kredytowej, • brak uwzględnienia informacji dotyczących prognoz przyszłych warunków gospodarczych.
2.	Nieprawidłowości dotyczące identyfikacji utraty wartości aktywów finansowych: <ul style="list-style-type: none"> – niespójność definicji niewykonania zobowiązania stosowanej na potrzeby zarządzania ryzykiem oraz do wyznaczenia oczekiwanej straty kredytowej, – zastrzeżenia do kryteriów klasyfikacji do Fazy 3.
3.	Nieprawidłowości dotyczące identyfikacji znacznego wzrostu ryzyka kredytowego: <ul style="list-style-type: none"> – brak lub niewystarczające kryteria ilościowe i jakościowe, – uzależnianie oceny znacznego wzrostu ryzyka w stosunku do pojedynczej ekspozycji od jakości innych instrumentów finansowych zaliczonych do homogenicznej puli, – identyfikacja ekspozycji charakteryzujących się niskim ryzykiem kredytowym na podstawie kryteriów uznaniowych.
4.	Brak realizacji oczekiwań nadzoru dotyczących kredytów konsumpcyjnych, w tym kart kredytowych, z konstrukcją oprocentowania zawierającą mnożnik > 1.
5.	Brak rozpoznawania aktywów kredytowych objętych restrukturyzacją o charakterze modyfikacji istotnej jako aktywów POCL.
6.	Zastrzeżenia do zasad klasyfikacji instrumentów finansowych do kategorii instrumentów finansowych charakteryzujących się niskim ryzykiem kredytowym.
7.	Brak oceny znacznego wzrostu ryzyka kredytowego jako skutek niewłaściwej klasyfikacji aktywów finansowych do kategorii instrumentów finansowych charakteryzujących się niskim ryzykiem kredytowym.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 31. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2019 r. w zakresie systemu kontroli wewnętrznej, z uwzględnieniem nowych wymogów regulacyjnych i standardów nadzorczych (w tym w szczególności rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach (Dz. U. z 2017 r. poz. 637) oraz Rekomendacji H KNF dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach)**System kontroli wewnętrznej, z uwzględnieniem nowych wymogów regulacyjnych i standardów nadzorczych**

1.	Nieprawidłowości odnoszące się do systemu kontroli wewnętrznej (dalej: SKW), w tym: <ul style="list-style-type: none"> – brak nadania przez radę nadzorczą rocznej oceny SKW lub nadanie niejednoznacznej oceny, – zbyt ogólne kryteria oceny adekwatności i skuteczności SKW, – zbyt ogólne zasady kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych w ramach SKW, w szczególności nieprawidłowości znaczących i krytycznych, uniemożliwiające jednoznaczne wskazanie kategorii nieprawidłowości, – niejednoznaczne lub niepełne kryteria wyodrębniania procesów istotnych, umożliwiające dowolność i uznaniowość podejścia, w tym nieuwzględnienie czynników ilościowych, – niejednoznaczne zdefiniowanie kategorii nieprawidłowości stwierdzonych w ramach funkcji kontroli i przez komórkę audytu wewnętrznego.
----	---

System kontroli wewnętrznej, z uwzględnieniem nowych wymogów regulacyjnych i standardów nadzorczych

2.	Nieprawidłowości w zakresie dokumentowania funkcji kontroli, obejmującej mechanizmy kontrolne i niezależne monitorowanie ich przestrzegania, przedstawianej w formie matrycy funkcji kontroli, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – niekompletna lista procesów istotnych i matryca funkcji kontroli, – brak aktualizacji danych w matrycy funkcji kontroli, – brak lub nieprawidłowe zasady niezależnego monitorowania mechanizmów kontrolnych, w tym brak raportowania o wynikach testowania pionowego, – zbyt ogólne kryteria wyboru kluczowych mechanizmów kontrolnych.
3.	Nieprawidłowości w zakresie zapewniania zgodności w ramach funkcji kontroli i procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – brak zapewnienia adekwatnych zasobów kadrowych w stosunku do realizowanych zadań przez komórkę ds. zgodności, – niezapewnienie pełnej niezależności funkcji compliance, w szczególności brak bezpośredniego podporządkowania prezesowi banku komórki ds. zgodności oraz brak uczestnictwa kierującego komórką ds. zgodności lub osoby zastępującej w niektórych posiedzeniach zarządu lub/i rady nadzorczej, – brak zapewnienia pełnej realizacji planów testów zgodności w okresach rocznych.
4.	Nieprawidłowości w zakresie funkcjonowania komórki audytu wewnętrznego, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – niezapewnienie pełnej niezależności komórki audytu wewnętrznego, – niska jakość i niewystarczający zakres badań audytu wewnętrznego, – brak zapewnienia pełnej realizacji planów audytów w okresach rocznych, – brak lub nieprawidłowe zasady współpracy komórki audytu wewnętrznego z analogicznymi komórkami podmiotu dominującego/podmiotów zależnych, – niekompletna karta audytu.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 32. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2019 r. w obszarze zarządzania ryzykiem płynności i finansowania, w aspekcie pomiaru i limitowania ryzyka, testów warunków skrajnych oraz poprawności obliczania wymogu pokrycia wypływów netto LCR

Zarządzanie ryzykiem płynności i finansowania

1.	Nieprawidłowości dotyczące metod pomiaru ryzyka płynności, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – niewystarczający zakres przyjętych metod pomiaru ryzyka, w tym brak sporządzania prognoz przepływów pieniężnych dla średniego i długiego okresu, – brak aktualnego udokumentowania metod pomiaru ryzyka, – niewystarczająca częstotliwość sporządzania pogłębionej analizy płynności długoterminowej, – zastrzeżenia do sposobu urealniania terminów zapadalności/wymagalności.
2.	Nieprawidłowości dotyczące systemu limitów wewnętrznych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – niewystarczająco konserwatywny poziom przyjętych limitów, – brak udokumentowanych analiz będących podstawą do określenia limitów, – niewystarczający zakres limitów, – brak uwzględnienia w przeglądzie i aktualizacji poziomu limitów wyników testów warunków skrajnych.
3.	Nieprawidłowości odnoszące się do testowania warunków skrajnych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – przyjęcie niewystarczająco konserwatywnych założeń testów niezapewniających rzetelnego oszacowania ryzyka, – niewystarczający zakres scenariuszy testów, w tym brak przeprowadzania testów odwróconych, nieuwzięcie poważnych zakłóceń operacyjnych i rozliczeniowych zaburzających funkcjonowanie systemów płatniczych i rozliczeniowych, brak scenariuszy uwzględniających dotkliwie warunki skrajne o charakterze krótkoterminowym i mniej dotkliwie, ale utrzymujące się w czasie, – brak ujęcia w testach niektórych wpływów, np. z tytułu zobowiązań pozabilansowych, – brak wykorzystania wyników testów w procesie zarządzania ryzykiem płynności.

Zarządzanie ryzykiem płynności i finansowania

4.	<p>Nieprawidłowości dotyczące obliczania wskaźnika LCR, związane z nieprzestrzeganiem wymogów rozporządzenia 2015/61²³, polegające na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykazywaniu aktywów płynnych w wartości bilansowej, zamiast w wartości rynkowej, - ujmowaniu wpływów z ekspozycji kredytowych bez wyłączenia środków przeterminowanych oraz ekspozycji, w przypadku których można oczekiwać niewykonania zobowiązania w perspektywie 30 dni kalendarzowych, - niewłaściwym określeniu definicji depozytu detalicznego, m.in. w zakresie spełnienia warunków wymaganych dla rachunku transakcyjnego, - uwzględnianiu w grupie depozytów detalicznych środków lokowanych przez podmioty finansowe, - braku lub nieprawidłowym przeprowadzaniu analiz depozytów detalicznych pod kątem identyfikacji depozytów podlegających wyższemu wypływowi, - nieuprawnionym wyłączeniu detalicznych depozytów terminowych z wypływów, - niewłaściwej identyfikacji depozytów operacyjnych, w tym braku uwzględnienia wymogu znacznych ograniczeń prawnych lub operacyjnych powodujących, że ich wycofanie w terminie 30 dni kalendarzowych jest nieprawdopodobne, - braku szacowania wartości i stóp potencjalnych wypływów z tytułu innych produktów i usług, - ujmowaniu zobowiązań z tytułu emisji obligacji z wagą przewidzianą dla depozytów detalicznych, pomimo braku informacji o posiadaczach tych obligacji.
----	---

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 33. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2019 r. w obszarze zarządzanie ryzykiem rynkowym i ryzykiem ogólnym stóp procentowych w portfelu bankowym

Zarządzanie ryzykiem rynkowym i ryzykiem ogólnym stóp procentowych w portfelu bankowym

1.	<p>Nieprawidłowości w zakresie pomiaru ryzyka, polegające m.in. na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - braku określenia w regulacjach wewnętrznych miar stosowanych do pomiaru ryzyka, odrębnie w portfelu bankowym i handlowym, - braku dokonywania pomiaru ryzyka walutowego w ujęciu skonsolidowanym, - braku przeprowadzania analiz na potrzeby behawioralnego traktowania rachunków bieżących i rachunków oszczędnościowych w raportach ryzyka stopy procentowej w portfelu bankowym, - braku uwzględniania scenariuszy warunków skrajnych w pomiarze ryzyka stóp procentowych w portfelu bankowym.
2.	<p>Nieprawidłowości dotyczące systemu limitów, polegające m.in. na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - niedostosowaniu limitów ryzyka stopy procentowej i walutowego do wielkości i profilu ryzyka, - akceptowaniu możliwości okresowego przekraczania przyjętych limitów, które były ustanowione na poziomie apetytu na ryzyko, - licznych przekroczeniach limitów, w tym miar apetytu i tolerancji na ryzyko, - braku podejmowania skutecznych działań w celu wyeliminowania przekroczeń limitów, - braku cyklicznej weryfikacji/aktualizacji limitów w oparciu o udokumentowane analizy, - określaniu lub zmianie poziomu limitów bez formalnych analiz uzasadniających nowe wysokości limitów, - nieuwzględnianiu wyników testów warunków skrajnych przy wyznaczaniu i okresowej weryfikacji limitów, - braku regularnej aktualizacji limitów wewnętrznych dla kontrahentów rynku międzybankowego.

²³ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wymogu pokrycia wpływów netto dla instytucji kredytowych.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym i ryzykiem ogólnym stóp procentowych w portfelu bankowym

3.	<p>W zakresie testów warunków skrajnych (dalej: TWS) nieprawidłowości dotyczyły m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w zakresie ryzyka stopy procentowej w portfelu bankowym: <ul style="list-style-type: none"> • braku przeprowadzania TWS na wrażliwość dochodu odsetkowego netto na zmianę stóp procentowych, • niedokonywania TWS z wykorzystaniem założenia znacznych zmian kształtu i przesunięć krzywej dochodowości, - braku przeprowadzania TWS dla instrumentów pochodnych, - braku uwzględnienia wpływu TWS na transakcje pochodne oferowane klientom niebankowym na ich łączne ryzyko kredytowe kontrahenta, - braku analiz uzasadniających przyjmowane wielkości zmian kursów walutowych w poszczególnych scenariuszach TWS, - braku uwzględnienia w założeniach TWS scenariusza otwartej pozycji walutowej, - przyjmowania zbyt liberalnych założeń TWS, - braku lub niejednoznacznych zapisów w regulacjach wewnętrznych, w tym brak określenia: <ul style="list-style-type: none"> • granicznych poziomów dla wyników przeprowadzonych TWS, po przekroczeniu których podejmowane byłyby działania celem ograniczenia narażenia na ryzyko, • szczegółowych zasad przeprowadzania odwróconych TWS, skutkujące brakiem przeprowadzania tych testów.
4.	<p>Nieprawidłowości w procesie zawierania skarbowych transakcji klientowskich, polegające m.in. na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - możliwości wielokrotnego rolowania przez klientów transakcji pochodnych, - braku przekazywania klientom okresowej informacji o poziomie wykorzystania limitu kredytowego kontrahenta, - braku wykorzystania wyników analiz wrażliwości bezpośrednio w procesie oceny ryzyka kredytowego poszczególnych kontrahentów, - braku okresowej weryfikacji adekwatności, wykorzystywanych przez klientów, walutowych transakcji pochodnych w relacji do pozycji zabezpieczanej.
5.	<p>Nieprawidłowości w procesie weryfikacji rynkowości cen transakcyjnych, polegające m.in. na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - braku objęcia procesem części rodzajów transakcji dealerskich bądź brak ustalenia dopuszczalnych odchyłeń dla części typów transakcji, - braku weryfikacji dopuszczalnego odchylenia ceny transakcji w relacji do zmienności obserwowanej na rynku oraz dopuszczalnych poziomów odchyłeń w zależności od rodzaju waluty i tenoru czasowego, - zbyt niskiej częstotliwości przeprowadzanych kontroli w tym obszarze, - braku zapewnienia niezależności prowadzonych kontroli w tym obszarze, - braku lub niespójności w regulacjach wewnętrznych odnoszących się do procesu weryfikacji rynkowości.
6.	<p>Nieprawidłowości w zakresie systemu informacji zarządczej (SIZ), w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - niewystarczający zakres SIZ, w tym brak uwzględnienia: <ul style="list-style-type: none"> • informacji o wynikach przeprowadzanych TWS (w raportach dla rady nadzorczej), • informacji na temat procesu badania rynkowości cen transakcyjnych dla transakcji na rynku międzybankowym, • informacji na temat ryzyka wynikających z transakcji rolowanych zawieranych z klientami banku, • (przynajmniej rocznego) raportowania do rady nadzorczej, obejmującego ryzyko opcji klienta w portfelu bankowym, - niewystarczająca częstotliwość SIZ (np. w zakresie raportowania wyników procesu badania cen transakcyjnych), - niska jakość raportów zarządczych (w tym błędy rachunkowe oraz błędne interpretacje raportowanych danych), - niesporządzanie raportów z pomiaru ryzyka stopy procentowej w podmiotach zależnych, w ujęciu skonsolidowanym.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 34. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2019 r., w obszarze adekwatności kapitałowej dotyczące poprawności obliczania wymogów kapitałowych oraz kapitału wewnętrznego

Adekwatność kapitałowa

1.	<p>Nieprawidłowości dotyczące błędnego sposobu dokonywania segmentacji ekspozycji kredytowych oraz przypisywania wag ryzyka:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w zakresie klasyfikacji ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach: <ul style="list-style-type: none"> • przyjmowanie, jako zabezpieczenie ekspozycji, nieruchomości niespełniającej definicji nieruchomości mieszkalnej, • nieuzasadnione uznawanie ekspozycji za w pełni i całkowicie zabezpieczoną na nieruchomości mieszkalnej/komercyjnej, • nieuzasadnione stosowanie preferencyjnej wagi ryzyka 35% (zamiast wagi 100%) wobec ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach mieszkalnych, - przypisywanie ekspozycjom wobec instytucji wagi ryzyka 50%, zamiast 100%, - przypisywanie ekspozycjom wobec rządów i banków centralnych, które dotyczą środków w walucie na rachunku NBP wagi ryzyka 0%, zamiast 20%, - przypisywanie błędnej wagi ryzyka ekspozycjom z rozpoznaniem niewykonaniem zobowiązania, - błędne stosowanie kategorii ekspozycji wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych zamiast kategorii ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego.
2.	<p>Przypisywanie zobowiązaniom pozabilansowym niezgodnie z zapisami Załącznika I rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (dalej: rozporządzenie nr 575/2013), współczynnika CCF o wysokości 0% zamiast 20% lub 50% (w zależności od terminu), np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w przypadku braku jednoznacznego określenia w regulacjach wewnętrznych sytuacji wskazujących na pogorszenie wiarygodności kredytowej kredytobiorcy, - w przypadku braku jednoznacznego określenia dla jakich produktów oraz ze względu na jakie zapisy umów do udzielonych zobowiązań pozabilansowych można zastosować współczynnik CCF 0%. <p>Przypisywanie zobowiązaniom pozabilansowym wysokości współczynnika CCF 0% do zobowiązań pozabilansowych kredytobiorców w statusie niewykonania zobowiązania.</p>
3.	<p>Nieprawidłowości związane z procesem szacowania kapitału wewnętrznego, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak udokumentowania procesu szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w zakresie oceny ryzyk uznanych za istotne, np. w odniesieniu do ryzyka walutowych kredytów hipotecznych gospodarstw domowych, - błędy w szacowaniu kapitału wewnętrznego na niektóre rodzaje ryzyka, np. ryzyko kredytowe, ryzyko koncentracji zaangażowań, ryzyko rynkowe, - brak określenia sposobu zarządzania przez bank ryzykami uznanymi za nieistotne, - nieprawidłowości związane z przeprowadzaniem rocznego przeglądu szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego.
4.	<p>Zastrzeżenia dotyczące awaryjnego planowania kapitałowego, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ograniczona skuteczność awaryjnego planu kapitałowego wynikająca z braku precyzyjnego wskazania limitów, których przekroczenie spowoduje uruchomienie planu, - brak uwzględnienia w kapitałowym planie awaryjnym działań w przypadku obniżenia się poziomu współczynników kapitałowych oraz wzrostu poziomu kapitału wewnętrznego, - brak określenia w kapitałowym planie awaryjnym częstotliwości raportowania do zarządu banku i rady nadzorczej o efektach zastosowanych działań awaryjnych.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 35. Pozostałe istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2019 r.**Pozostałe istotne nieprawidłowości stwierdzone w bankach komercyjnych**

1.	<p>W zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym nieprawidłowości dotyczyły m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zbyt niskiego poziomu, przyjmowanych w kalkulacji oceny zdolności kredytowej osób prywatnych, zobowiązań wynikających z posiadanych kart kredytowych i kredytów o charakterze odnawialnym, - braku właściwej weryfikacji źródła i wysokości dochodów oraz badania stabilności uzyskiwanych dochodów, - niewystarczających mechanizmów kontrolnych lub niedostatecznego niezależnego monitorowania ich przestrzegania w celu uniknięcia występujących nieprawidłowości i naruszeń przepisów prawa w obszarze ryzyka kredytowego, w tym ryzyka koncentracji, - braku zapewnienia skutecznego systemu pozyskiwania aktualnych danych finansowych od dłużników wobec których prowadzony jest proces restrukturyzacji zadłużenia, - odstępowania od konieczności zabezpieczania wysokokwotowych pożyczek/kredytów gotówkowych i konsolidacyjnych, - nieskutecznego procesu aktualizacji polis ubezpieczeniowych nieruchomości, w tym m.in. ze względu na brak zapewnienia monitorowania w ww. zakresie, - braku zastosowania standardów Rekomendacji C KNF dotyczącej zarządzania ryzykiem koncentracji w odniesieniu do testów warunków skrajnych w zakresie ryzyka koncentracji, - uwzględniania w systemie wczesnego ostrzegania zdarzeń wskazujących zaistnienie przesłanek utraty wartości lub niewykonania zobowiązania, - niepełnego zakresu informacji zarządczej (m.in. z uwagi na brak uwzględnienia istotnych informacji dotyczących instrumentów finansowych innych niż kredyty i ryzyka kredytowego generowanego przez te instrumenty, brak raportowania skali i istotności zastosowanych odstępstw od polityki kredytowej).
2.	<p>W zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym nieprawidłowości dotyczyły m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - niewystarczającego – z perspektywy profilu ryzyka banku – katalogu monitorowanych Kluczowych Wskaźników Ryzyka, - braku analiz wprowadzonych limitów wewnętrznych na ryzyko operacyjne oraz okresowej weryfikacji przyjętych limitów, - braku kompletności, spójności i aktualności części regulacji wewnętrznych odnoszących się do procesu zarządzania ryzykiem, w tym niejednorodnych zapisów procedur wewnętrznych w zakresie kwoty straty operacyjnej podlegającej raportowaniu oraz ustalenia zbyt długiego terminu na rejestrację zdarzeń operacyjnych w bazie zdarzeń operacyjnych, - nieterminowej rejestracji zdarzeń operacyjnych, - braku przeglądu i aktualizacji planu utrzymania ciągłości działania, w tym braku cyklicznych testów weryfikujących skuteczność tych planów dla krytycznych procesów biznesowych, - przyjęcia zbyt długiego okresu odtworzenia dla procesu krytycznego związanego z raportowaniem do BFG, - braku identyfikowania umów outsourcingowych w zakresie ich krytyczności/istotności pod kątem ciągłości działania, - braku opracowania zasad szacowania wysokości rezerw na zobowiązania związane ze skutkami toczących się z udziałem banku postępowań sądowych, - braku określenia w regulacjach wewnętrznych okoliczności szczególnie skomplikowanego przypadku, uniemożliwiającego rozpatrzenie reklamacji w terminie 30 dni.
3.	<p>W zakresie zarządzania bankiem nieprawidłowości dotyczyły m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizacji i funkcjonowania organów banku oraz struktury organizacyjnej banku, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • braku zapewnienia niezależności systemu zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie od zarządzania na drugim poziomie, • braku powołania komitetu audytu, - stosowania zasad ładu korporacyjnego, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • braku jednoznacznej oceny rady nadzorczej wdrożenia i stosowania przez bank Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych, • braku zapewnienia anonimowości oraz ochrony przed działaniami o charakterze represyjnym bezwzględnie każdemu zgłaszającemu nieprawidłowość w ramach procesu powiadamiania przez pracowników o naruszeniach prawa, - braku analizy zgodności wprowadzanego produktu ze strategią zarządzania ryzykiem i strategią banku, - polityki wynagrodzenia, w związku z przypadkami wprowadzenia kwotowego limitu na wypłatę zmiennego składnika wynagrodzenia dla pracowników mających istotny wpływ na profil ryzyka banku, - różnych aspektów wypełniania obowiązków wobec posiadaczy rachunków oraz innych uprawnionych osób, związanych z nieprzestrzeganiem wymogów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 2357 t.j., z późn. zm.) dotyczące tzw. „rachunków uśpionych” oraz terminowego odbierania i wysyłania odpowiedzi z/do Centralnej Informacji.

WALIDACJA NADZORCZA METOD WEWNĘTRZNYCH WYKORZYSTYWANYCH DO OBLICZANIA WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH ORAZ MODELI WEWNĘTRZNYCH

Realizowane w 2019 r. – w ramach analizy „zza biurka” i/lub w toku czynności kontrolnych – prace w zakresie postępowań walidacyjnych w zakresie metod wewnętrznych w odniesieniu do banków krajowych koncentrowały się przede wszystkim na różnych aspektach fazy poaplikacyjnej, tj. obejmującej działania realizowane po uzyskaniu przez bank zezwolenia na stosowanie metody wewnętrznej. W zakresie metody IRB²⁴, priorytetem działań – realizowanych we współpracy z Europejskim Bankiem Centralnym (dalej: EBC) – była ocena dostosowywania się banków krajowych do nowych wymogów dotyczących definicji niewykonania zobowiązania kredytowego (które wejdą w życie z początkiem 2021 r.), a w zakresie metody AMA²⁵ – ocena zgodności rozwiązań banków z nowymi wymogami dotyczącymi tej metody (które weszły w życie w lipcu 2019 r.)²⁶. Postępowania walidacyjne obejmowały też – stosownie do wniosków oraz informacji składanych w zakresie banków krajowych – ocenę rozszerzeń i zmian w metodzie IRB i AMA, jak również weryfikację realizacji warunków, zaleceń, rekomendacji wynikających z wcześniejszych zezwoleń właściwych organów nadzoru. Łącznie przeprowadzono 13 postępowań walidacyjnych w zakresie metod wewnętrznych, gdzie w odniesieniu do 2 spraw zostały wydane decyzje KNF, a w zakresie 11 spraw – sformułowano opinię KNF lub stanowisko.

W zakresie postępowań dotyczących modeli wewnętrznych, KNF wydała 5 decyzji w zakresie wniosków banków dotyczących uzyskania zezwolenia na

stosowanie własnych modeli wyceny opcji pozagiełdowych do celów obliczania ekwiwalentów delta.

INSPEKJE W PRZEDSTAWICIELSTWACH BANKÓW ZAGRANICZNYCH

W 2019 r. zostały przeprowadzone 2 inspekcje w przedstawicielstwach banków zagranicznych, podczas których zbadano przestrzeganie warunków określonych w zezwoleniu Komisji Nadzoru Finansowego na prowadzenie działalności przedstawicielstwa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Ustalenia przeprowadzonych inspekcji nie wykazały istotnych nieprawidłowości. Działalność przedstawicielstw była zgodna z zakresem zezwolenia KNF.

INSPEKJE W BANKACH SPÓŁDZIELCZYCH – INFORMACJE OGÓLNE

Czynności kontrolne w bankach spółdzielczych w 2019 r. realizowano na podstawie przepisów prawa i rekomendacji ostrożnościowych KNF, z uwzględnieniem wytycznych Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (EBA) i Bazylejskiego Komitetu ds. Nadzoru Bankowego (BCBS), w oparciu o jednolite standardy i procedury badania zawarte w Podręczniku inspekcji oraz w szczegółowych metodykach stanowiących uzupełnienie Podręcznika.

Czynności kontrolne realizowano w formie inspekcji kompleksowych, problemowych oraz postępowań wyjaśniających.

W przypadku czynności kontrolnych w bankach spółdzielczych podstawowym obszarem badania było ryzyko kredytowe.

Tabela 36. Czynności kontrolne przeprowadzone przez UKNF w bankach spółdzielczych w 2019 r.

Czynności kontrolne	Liczba
Inspekcje kompleksowe w bankach spółdzielczych	2
Inspekcje problemowe w bankach spółdzielczych	36
Postępowania wyjaśniające w bankach spółdzielczych	1

Źródło: opracowanie własne UKNF

²⁴ Metoda wewnętrznych ratingów (ryzyko kredytowe) – 4 banki krajowe.

²⁵ Metoda zaawansowanego pomiaru (ryzyko operacyjne) – 3 banki krajowe.

²⁶ Tj. wynikającymi z rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2018/959 z dnia 14 marca 2018 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych określających metodę oceny, w ramach której właściwe organy zezwalają instytucjom na stosowanie metod zaawansowanego pomiaru na potrzeby obliczania ryzyka operacyjnego.

Tabela 37. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach spółdzielczych w obszarze ryzyka kredytowego (badane w trakcie inspekcji problemowych i kompleksowych)

Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach spółdzielczych w obszarze ryzyka kredytowego

1.	<p>Nieprawidłowości w zakresie oceny zdolności kredytowej klienta, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przypadki nieprzestrzegania ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 2357 t.j., z późn. zm.; dalej: ustawa – Prawo bankowe) w zakresie oceny zdolności kredytowej kredytobiorcy, związane m.in. z brakiem na moment udzielania kredytu: <ul style="list-style-type: none"> • weryfikacji danych ilościowych prezentowanych przez klientów, • weryfikacji źródła dochodu oraz/lub prognoz finansowych na cały okres kredytowania, • pozyskiwania lub oceny planów naprawy gospodarki lub brak ustanowienia szczególnego sposobu zabezpieczenia w przypadku, gdy klient nie posiadał zdolności kredytowej, • przyjmowania minimalnych kosztów utrzymania gospodarstwa domowego na poziomie nie niższym od wskaźników cyklicznie publikowanych przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, • uwzględniania kosztów utrzymania gospodarstwa domowego dla mikroprzedsiębiorstw oraz rolników indywidualnych (lub przyjmowanie ich na zbyt niskim poziomie), - nieuwzględnianie wpływu zmian stopy procentowej na zdolność kredytową (lub przyjmowanie jej na zbyt niskim poziomie), - brak przeprowadzania własnej oceny zdolności kredytowej (oraz przeglądu i klasyfikacji ekspozycji) w przypadku kredytów udzielanych w ramach konsorcjów bankowych, - przypadki nieprzestrzegania ustawy – Prawo bankowe w związku z brakiem oceny przez bank sytuacji finansowej i gospodarczej klienta w przypadku zmiany określonych w umowie warunków lub terminów spłaty kredytu.
2.	<p>Nieprawidłowości w klasyfikacji ekspozycji kredytowych do kategorii ryzyka, skutkujące nieprawidłową prezentacją portfela kredytowego, wystąpieniem brakujących rezerw celowych i odpisów aktualizujących, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak rozpoznania znaczącego pogorszenia sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, - brak dokonywania analiz poszczególnych pozycji bilansu i rachunku wyników oraz zachodzących w nich zmian, - brak rozpoznania znacznych negatywnych odchyłeń osiąganych wyników z działalności od prognoz finansowych w tym zakresie, zakładanych we wnioskach kredytowych, - klasyfikowanie ekspozycji do kategorii ryzyka „pod obserwacją” ze względu na sytuację ekonomiczno-finansową kredytobiorcy, - reklasyfikacja ekspozycji do niższej kategorii ryzyka mimo braku odzyskania przez dłużnika zdolności kredytowej i nie uwzględnienie kryterium co najmniej 3 miesięcy terminowej obsługi zadłużenia, - brak automatycznej klasyfikacji należności pod względem kryterium terminowości spłat należności, - brak uwzględnienia kryterium terminowości spłaty należności.
3.	<p>Nieprawidłowości w procesie wyceny zabezpieczeń skutkujące, w niektórych przypadkach, wystąpieniem brakujących rezerw celowych i odpisów aktualizujących, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pomniejszanie podstawy naliczania rezerw celowych i odpisów aktualizujących na podstawie nieaktualnych operatów szacunkowych nieruchomości komercyjnych lub bez uwzględniania wcześniejszych obciążeń w księdze wieczystej, - nieuwzględnianie ograniczeń prawnych, ekonomicznych i faktycznych mogących wpłynąć na rzeczywistą możliwość zaspokojenia się banku z przedmiotu zabezpieczenia, - brak weryfikacji wiarygodności, rzetelności założeń i parametrów rynkowych na etapie przyjmowania zabezpieczenia i monitoringu zabezpieczeń, - brak wykorzystywania wiarygodnej, międzybankowej bazy danych o rynku nieruchomości, - brak lub niska jakość danych w wewnętrznej bazie danych o nieruchomościach.

Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach spółdzielczych w obszarze ryzyka kredytowego

4.	<p>Nieprawidłowości w procesie kredytowym odnoszące się do stosowanych odstępstw m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w procesie udzielania kredytów: <ul style="list-style-type: none"> • osobom/podmiotom nieposiadającym zdolności kredytowej bez przyjęcia szczególnego zabezpieczenia oraz bez przedstawienia programu naprawy sytuacji ekonomiczno-finansowej, • przy ocenie punktowej w BIK wskazującej, że klient jest niewiarygodny lub przy przekroczeniu dopuszczalnych zaległości wynikających z raportu BIK, • z niższym od wymaganego wkładem własnym, - w zakresie przyjmowanych zabezpieczeń, np. przekroczenie maksymalnego poziomu wskaźnika LtV, - w procesie przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych umożliwiających dla pewnych grup kredytowych nieprzeprowadzanie lub przeprowadzanie przeglądów z częstotliwością sprzeczną z zapisami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków, - brak przeprowadzania analiz i monitorowania wpływu zastosowanych odstępstw na poziom ryzyka kredytowego i wynik finansowy banku, - brak raportowania (na poziom zarządu i rady nadzorczej) informacji nt. zakresu, skali i wpływu stosowanych odstępstw.
5.	<p>Nieprawidłowości wynikające z ograniczonego zakresu uregulowań wewnętrznych, co mogło wpływać na niewłaściwą identyfikację ryzyka kredytowego, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak zapisów dotyczących akceptowalnych wartości mierników ilościowych uwzględniających specyfikę działalności kredytobiorców, - brak określenia branż, które w ocenie banku wymagają szczególnej uwagi, - brak opracowania zasad dotyczących procesu restrukturyzacji zadłużenia, w tym klasyfikowania i reklasyfikacji ekspozycji zrestrukturyzowanych, - brak zasad w zakresie stosowania odstępstw od procedur kredytowych, w tym określenia katalogu dopuszczalnych odstępstw i limitu na łączną kwotę kredytów udzielonych z tymi odstępstwami.
6.	<p>Pozostałe identyfikowane nieprawidłowości w obszarze ryzyka kredytowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak lub nieprawidłowa identyfikacja grup podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, w tym przekraczanie limitu określonego w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012, - brak lub niewłaściwa identyfikacja działań o charakterze restrukturyzacji zadłużenia, - niedostosowanie systemu limitów wewnętrznych do profilu ryzyka banku oraz skali prowadzonej działalności, - brak niezależności zarządzania ryzykiem kredytowym na pierwszym i drugim poziomie.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 38. Pozostałe istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas inspekcji w bankach spółdzielczych

1.	<p>W zakresie ryzyka płynności i finansowania istotne nieprawidłowości stwierdzono w odniesieniu do regulacji wewnętrznych (m.in. brak weryfikacji i przeglądu regulacji), identyfikacji i pomiaru ryzyka (np. brak analiz uzasadniających przyjęte wysokości progów zaliczania do dużych deponentów), systemu limitów ostrożnościowych (w tym ustalanie wysokości limitów bez uwzględnienia wyników testów warunków skrajnych) oraz wylizania wymogu LCR (m.in. uwzględnianie we wpływach kredytów mimo możliwości prolongowania terminu zapadalności, zastosowanie niewłaściwej stopy wpływu do depozytów wysokooprocentowanych).</p>
2.	<p>W zakresie ryzyka rynkowego stwierdzono istotne nieprawidłowości w odniesieniu do identyfikacji i pomiaru ryzyka (m.in. brak określenia apetytu na ryzyko stopy procentowej pod kątem dopuszczalnego wpływu wahań stóp procentowych na wartość ekonomiczną banku, nieprawidłowe uznawanie niektórych pozycji w kategorii pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych, brak dokonywania analiz istotności ryzyka opcji klienta), systemu limitów (m.in. brak analiz będących podstawą do określenia wysokości limitów oraz przyczyn wzrostu wykorzystania limitów, brak obowiązku informowania rady nadzorczej o przekroczeniu limitów i akceptacji działań służących ograniczeniu ryzyka przez radę nadzorczą w sytuacji, gdy limity pokrywały się z apetytem na ryzyko zaakceptowanym przez radę), regulacji wewnętrznych (błędy oraz niejednolite zapisy w regulacjach wewnętrznych) oraz jakości i zakresu systemu kontroli wewnętrznej.</p>

3.	W odniesieniu do ryzyka operacyjnego stwierdzone istotne nieprawidłowości dotyczyły m.in. procesu gromadzenia informacji o stratach operacyjnych, konstrukcji i monitorowania Kluczowych Wskaźników Ryzyka (KRI), przeprowadzania samooceny oraz testów warunków skrajnych w zakresie ryzyka operacyjnego. Stwierdzano braki w procesie zarządzania ciągłością działania, w tym brak określenia kolejności wznowienia procesów krytycznych biznesowych oraz okresowych testów scenariusza ciągłości działania zakładającego przeniesienie działalności operacyjnej do siedziby zapasowej banku. Ustalenia wskazywały na brak opracowania zasad oceny ryzyka i szacowania wysokości rezerw na zobowiązania związane ze skutkami toczących się z udziałem banku postępowań sądowych oraz na nieprawidłowości w procesie rozpatrywania reklamacji.
4.	W odniesieniu do adekwatności kapitałowej istotne nieprawidłowości stwierdzono w zakresie obliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego (stosowanie błędnej segmentacji i wag ryzyka), kapitału wewnętrznego (m.in. niekompletny przegląd szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego, brak analiz istotności ryzyk) oraz funduszy własnych (brak pomniejszenia o kwotę udziałów kapitałowych w podmiotach finansowych).
5.	W zakresie zarządzania bankiem stwierdzone istotne nieprawidłowości odnosiły się do organizacji i funkcjonowania organów banku, polityki wynagrodzeń, organizacji systemu zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej, powiadamiania o nadużyciach oraz tzw. rachunków uśpionych. W szczególności polegały one na nieuwzględnianiu przez banki części wymogów wynikających z rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach (Dz. U. z 2017 r. poz. 637), ustawy – Prawo bankowe oraz standardów Rekomendacji H KNF dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach. Negatywnie oceniono, m.in. brak stosowania przez bank zasady odraczania, tj. wypłaty minimum 40% zmiennych składników wynagrodzenia po zakończeniu okresu oceny, za jaki to wynagrodzenie przysługuje. Zastrzeżenia budził nadzór rady nadzorczej nad systemem kontroli wewnętrznej, w tym brak dokonania przez radę nadzorczą corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej. Zastrzeżenia budził też proces obsługi tzw. rachunków uśpionych, w świetle obowiązków nałożonych ustawą – Prawo bankowe.

Źródło: opracowanie własne UKNF

SPÓŁDZIELCZE KASY OSZCZĘDNOŚCIOWO-KREDYTOWE (SKOK)

3.2.

3.2.1. DZIAŁALNOŚĆ LICENCYJNA

ZATWIERDZENIE ZMIANY STATUTU KASY KRAJOWEJ I STATUTÓW SKOK

W 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała 1 decyzję dotyczącą zatwierdzenia zmiany statutu Kasy Krajowej, 9 decyzji w sprawie zatwierdzenia zmian statutów kas oraz 2 decyzje umarzające postępowanie administracyjne w przedmiocie zatwierdzenia zmian statutów kas.

ZATWIERDZENIE I POWOŁANIE PREZESÓW ZARZĄDÓW SKOK

W 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała:

- 2 decyzje umarzające postępowanie,
- 2 decyzje w wyniku rozpatrzenia wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy, uchylające decyzje odmawiające zatwierdzenia prezesów SKOK oraz umarzające postępowania.

POSTANOWIENIA W INNYCH SPRAWACH

W 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała:

- 1 postanowienie dotyczące podjęcia zawieszzonego postępowania,
- 1 postanowienie dotyczące odmowy dopuszczenia podmiotu do udziału na prawach strony w postępowaniu administracyjnym dotyczącym ustanowienia zarządcy komisarycznego w SKOK.

3.2.2. DZIAŁALNOŚĆ NADZORCZA

Na koniec 2019 r. 14 kas objętych było postępowaniami naprawczymi. W 2019 r. KNF podjęła decyzję o przejęciu jednej spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej przez bank krajowy na podstawie ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych. Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa „Jaworzno” została przejęta przez Alior Bank SA.

Komisja Nadzoru Finansowego w 2019 r. wyraziła zgodę na połączenie na podstawie ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych 3 kas tj.: Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej „Energia” ze Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową „Świętokrzyska”, Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. Kwiatkowskiego ze Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową im. Królowej Jadwigi oraz Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. Kwiatkowskiego z Rzeszowską Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową.

KNF umorzyła 1 postępowanie administracyjne wszczęte z urzędu na podstawie art. 73 ust. 1 ustawy o skok celem wyjaśnienia czy występuje w jednej ze spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych groźba zaprzestania spłacania jej zobowiązań.

W 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego zapoznała się łącznie z 4 okresowymi raportami o sytuacji sektora spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych: Informacją o sytuacji spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w III kwartale 2018 r., w IV kwartale 2018 r., w I kwartale 2019 r., II kwartale 2019 r. W 2019 r. Komisja zapoznała się także

z raportami na temat sytuacji kas zobowiązanych do realizacji programów postępowania naprawczego za rok 2018 oraz za I półrocze 2019 r.

3.2.3. DZIAŁALNOŚĆ INSPEKCYJNA

W 2019 r. w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych przeprowadzono 4 kontrole (w tym 2 kontrole w zakresie oceny jakości aktywów i zarządzania ryzykiem kredytowym oraz 2 kontrole dotyczące oceny realizacji zaleceń wydanych po wcześniejszych kontrolach).

W ich wyniku wniesiono zastrzeżenia do jakości zarządzania działalnością tych podmiotów, w szczególności ze względu na stwierdzone nieprawidłowości w procesie identyfikacji, pomiaru i kontroli ryzyka kredytowego. Główne zastrzeżenia dotyczyły:

- wyceny ekspozycji pożyczkowo-kredytowych skutkującej brakującymi odpisami aktualizującymi,
- wyceny udziałów,
- procesu oceny zdolności kredytowej,
- zarządzania ryzykiem koncentracji,
- procesu restrukturyzacji,
- systemu zabezpieczeń ekspozycji kredytowych.

KRAJOWE INSTYTUCJE PŁATNICZE, KRAJOWE INSTYTUCJE PIENIĄDZA ELEKTRONICZNEGO, MAŁE INSTYTUCJE PŁATNICZE, DOSTAWCY ŚWIADCZĄCY WYŁĄCZNIE USŁUGĘ DOSTĘPU DO INFORMACJI O RACHUNKU, BIURA USŁUG PŁATNICZYCH

3.3.

3.3.1. DZIAŁALNOŚĆ LICENCYJNA

KRAJOWE INSTYTUCJE PŁATNICZE I KRAJOWE INSTYTUCJE PIENIĄDZA ELEKTRONICZNEGO

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. zezwolenia posiadało łącznie 38 krajowych instytucji płatniczych i 1 instytucja pieniądza elektronicznego.

W 2019 r. do Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęło 16 wniosków dotyczących krajowych instytucji płatniczych, w tym 8 wniosków dotyczących zmiany wydane wcześniej zezwolenia. W tym okresie zostały wydane 2 decyzje w sprawie zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej i 4 decyzje w sprawie zmiany takiego zezwolenia, a także 1 decyzja w sprawie zezwolenia dla instytucji pienią-

dza elektronicznego. Wydano 1 decyzję odmawiającą wydania zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej, 1 postępowanie w sprawie wydania zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej zostało zawieszono, a 3 – umorzone. W wyniku tzw. postępowania reautoryzacyjnego KNF wydała 1 decyzję w przedmiocie cofnięcia zezwolenia dla krajowej instytucji płatniczej. W 2019 r. przekazano do innych państw członkowskich 7 notyfikacji dotyczących działalności krajowych instytucji płatniczych.

W roku 2019 rozpatrzono 69 wniosków krajowych instytucji płatniczych o zmianę danych wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 4 ust. 3 ustawy o usługach płatniczych (UUP).

MAŁE INSTYTUCJE PŁATNICZE I DOSTAWCY ŚWIADCZĄCY WYŁĄCZNIE USŁUGĘ DOSTĘPU DO INFORMACJI O RACHUNKU

Od dnia 20 czerwca 2018 r. istnieje możliwość świadczenia usług płatniczych w charakterze małej instytucji płatniczej lub dostawcy świadczącego wyłącznie usługę dostępu do informacji o rachunku po uzyskaniu wpisu do prowadzonego przez KNF rejestru dostawców usług płatniczych, o którym mowa w art. 4 ust. 3 UUP. Te dwie formy działalności są działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców, co oznacza, że ich podejmowanie jest możliwe na podstawie uzyskanego wpisu do rejestru na podstawie złożonego wniosku wraz z oświadczeniem o spełnieniu warunków do jej wykonywania, wynikających z przepisów ustawy o usługach płatniczych.

Do 31 grudnia 2019 r. do Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęło 56 wniosków o wpis do rejestru jako mała instytucja płatnicza; zostały dokonane 44 wpisy, a 2 małe instytucje płatnicze zostały wykreślone; 5 wniosków zostało pozostawionych bez rozpoznania, natomiast 5 wniosków wycofano. W rejestrze usług płatniczych, według stanu na 31 grudnia 2019 r., ujętych było 46 małych instytucji płatniczych.

Do 31 grudnia 2019 r. wpłynęło 5 wniosków o wpis do rejestru dostawców świadczących wyłącznie usługę dostępu do informacji o rachunku i w tym terminie zostały dokonane 2 wpisy do rejestru, a 1 wniosek pozostawiono bez rozpoznania.

BIURA USŁUG PŁATNICZYCH

W 2019 r. do Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęły 422 wnioski dotyczące biur usług płatniczych, z czego 249 wniosków dotyczyło wpisu do rejestru, natomiast 172 wykreślenia z rejestru, a 1 wniosek został wycofany. W rejestrze dostawców usług płatniczych, według stanu na 31 grudnia 2019 r. wpisanych było 1367 biur usług płatniczych.

ZAWIADOMIENIA W TRYBIE ART. 72A USTAWY Z DNIA 19 SIERPNI 2011 R. O USŁUGACH PŁATNICZYCH, DOTYCZĄCE ZAMIARU NABYCIA ZNACZNYCH PAKIETÓW AKCJI LUB UDZIAŁÓW KRAJOWYCH INSTYTUCJI PŁATNICZYCH

W 2019 r. było rozpatrywanych 9 zawiadomień dotyczących zamiaru bezpośredniego lub pośredniego nabycia lub objęcia akcji lub udziałów krajowej instytucji płatniczej w liczbie zapewniającej osiągnięcie lub przekroczenie odpowiednio 20%, 30% lub 50% ogólnej liczby głosów w organie stanowiącym lub udziału w kapitale zakładowym, z czego w 6 sprawach nie został zgłoszony sprzeciw, a w 2 przypadkach odmówiono wszczęcia postępowania.

NOTYFIKACJE DOTYCZĄCE UNIJNYCH INSTYTUCJI PŁATNICZYCH I UNIJNYCH INSTYTUCJI PIENIĄDZA ELEKTRONICZNEGO

W 2019 r. do Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęło 140 zawiadomień od właściwych władz nadzorczych dotyczących notyfikacji działalności unijnych instytucji płatniczych i 80 dotyczących działalności unijnych instytucji pieniądza elektronicznego w Polsce w formie oddziały, za pośrednictwem agentów i w ramach działalności transgranicznej.

3.3.2. DZIAŁALNOŚĆ NADZORCZA

OBOWIĄZEK STOSOWANIA SILNEGO UWIERZYTELNIENIA KLIENTA

Z dniem 14 września 2019 r. powstał obowiązek stosowania art. 32i ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych oraz rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2018/389 z dnia 27 listopada 2017 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego (...) w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących silnego uwierzytelniania klienta i wspólnych i bezpiecznych otwartych standardów komunikacji (Rozporządzenie). Zgodnie z art. 32i ustawy o usługach płatniczych dostawcy usług płatniczych zobowiązani są do zastosowania silnego uwierzytelniania klienta, w przypadku gdy klient-płatnik:

- uzyskuje dostęp do swojego rachunku w trybie on-line,
- inicjuje elektroniczną transakcję płatniczą,
- przeprowadza za pomocą kanału zdalnego czynność, która może wiązać się z ryzykiem oszustwa związanego z wykonywanymi usługami płatniczymi lub innych nadużyć.

W szczególności silne uwierzytelnianie klienta powinno być stosowane w przypadku logowania klienta do systemu bankowości elektronicznej, inicjowania płatności kartą płatniczą lub innym instrumentem płatniczym oraz płatności internetowych.

W związku ze zgromadzonymi przez Europejski Urząd Nadzoru Bankowego informacjami w zakresie europejskiego rynku usług płatniczych, które wskazywały na niedostateczne przygotowanie uczestników tego rynku do pełnego wdrożenia zasad silnego uwierzytelniania klienta przy płatnościach dokonywanych za pośrednictwem kanałów elektronicznych, w tym zwłaszcza w obszarze e-commerce, mając na uwadze konieczność wprowadzenia niezbędnych zmian wymaganych do pełnego, niepowodującego zakłóceń na tych rynkach wdrożenia rozwiązań w zakresie silnego uwierzytelniania klienta, Europejski Urząd Nadzoru Bankowego w dniu 21 czerwca 2019 r.

wydał opinię dotyczącą stosowania silnego uwierzytelniania klienta. Stwierdził w niej, że na zasadzie wyjątku i w celu uniknięcia niezamierzonych negatywnych konsekwencji dla użytkowników usług płatniczych po 14 września 2019 r., organy nadzorcze państw członkowskich mogły dopuścić dodatkowy, ograniczony czas na umożliwienie migracji stosowanych obecnie przez dostawców usług płatniczych metod uwierzytelnienia do rozwiązań w pełni zgodnych z wymogami w zakresie silnego uwierzytelniania klienta.

KNF w komunikacie z dnia 19 sierpnia 2019 r. uznała za dopuszczalne zastosowanie proponowanego przez Europejski Urząd Nadzoru Bankowego rozwiązania w odniesieniu do płatności internetowych przy wykorzystaniu karty płatniczej oraz płatności zbliżeniowych (bezstykowych) realizowanych w terminalach płatniczych. Oznaczało to, że wobec dostawców usług płatniczych, którzy przed 14 września 2019 r. zgłosili KNF potrzebę zastosowania omawianego rozwiązania, a następnie przedstawią stosowny, uzgodniony z KNF realny „plan migracji”, w okresie prawidłowej realizacji tego planu, nie będą stosowane inne środki nadzorcze związane z niestosowaniem silnego uwierzytelniania klienta. Przy czym nawet w takim przypadku ryzyko związane z niestosowaniem po 13 września 2019 r. silnego uwierzytelniania klienta zgodnego z przepisami Rozporządzenia w pełni obciąża zobowiązanych do tego dostawców usług płatniczych. W opinii Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego z dnia 16 października 2019 r. wskazane zostały warunki brzegowe, w tym maksymalny termin dla wdrożenia rozwiązań w zakresie silnego uwierzytelniania w ramach „planu migracji”, tj. 31 grudnia 2020 r. W tym celu UKNF zobowiązał dostawców usług płatniczych, którzy przed 14 września 2019 r. zgłosili potrzebę wydłużenia terminu na wdrożenie rozwiązań w pełni zgodnych w zakresie silnego uwierzytelniania klienta, do przekazania „planów migracji”. Według stanu na 31 grudnia 2019 r. UKNF weryfikował przekazane „plany migracji” oraz monitorował terminowość ich wykonania.

NADZÓR BIEŻĄCY

Z dniem 20 czerwca 2018 r., nowelizacją UUP, zostały wprowadzone nowe kategorie podmiotów – małe instytucje płatnicze oraz podmioty świadczące wyłącznie usługę dostępu do informacji do rachunku. Podmioty te, po uzyskaniu wpisu do prowadzonego przez KNF rejestru dostawców usług płatniczych, mogą świadczyć usługi płatnicze na zasadach określonych w ustawie.

Działalność w zakresie usług płatniczych, prowadzona przez krajowe instytucje płatnicze (KIP), krajowe instytucje pieniądza elektronicznego (KIPE), małe instytucje płatnicze (MIP), biura usług płatniczych (BUP) oraz działalność dostawców świadczących wyłącznie usługę dostępu do informacji o rachunku, objęta jest nadzorem KNF w zakresie i na zasadach określonych w przepisach ustawy o usługach płatniczych oraz w ustawie o nadzorze nad rynkiem finansowym. Zasadniczym celem sprawowanego przez KNF nadzoru nad działalnością w zakresie usług płatniczych oraz w zakresie wydawania pieniądza elektronicznego jest zapewnienie prowadzenia tej działalności zgodnie z obowiązującymi przepisami krajowymi i unijnymi, regulującymi zasady funkcjonowania rynku usług płatniczych oraz ochrona interesów użytkowników i posiadaczy pieniądza elektronicznego.

W ramach sprawowanego nadzoru KNF cofnęła 4 zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze KIP oraz wydała 9 zakazów prowadzenia działalności w charakterze BUP.

Analiza przekazanych KNF danych sprawozdawczych, dotyczących krajowego rynku usług płatniczych, prowadzi do wniosku, że pozycja dominująca w tym obszarze należy do kilku KIP o ugruntowanej pozycji rynkowej, które prowadzą działalność na szeroką skalę. Krajowe instytucje płatnicze, świadczące wyłącznie usługę przekazu pieniężnego (Grupa C), zrealizowały w III kwartale 2019 r. 2,09% wszystkich transakcji płatniczych (10,11 mln transakcji). Druga grupa podmiotów (Grupa B), które poza usługą przekazu pieniężnego świadczą także inne usługi płatnicze, m.in. polecenia przelewu i zapłaty, zrealizowały w tym okresie 0,02% (0,11 mln transakcji). Zdecydowana większość transakcji płatniczych, tj. 97,89% (474,54 mln transakcji), zrealizowana została przez Grupę A – KIP, które poza świadczeniem usług płatniczych z ww. Grupy B działają także jako agenci rozliczeniowi na podstawie zgody Prezesa NBP i umożliwiają wykonanie transakcji płatniczych, zainicjowanych przez akceptanta lub za jego pośrednictwem, instrumentem płatniczym płatnika, polegające w szczególności na obsłudze autoryzacji, przesłaniu do wydawcy karty płatniczej lub systemów płatności zleceń płatniczych płatnika lub akceptanta, mających na celu przekazanie akceptantowi należnych mu środków (acquiring). Zgodnie z oświadczeniem jedynej instytucji pieniądza elektronicznego, od momentu uzyskania zezwolenia KNF do końca III kwartału 2019 r. nie rozpoczęła ona działalności w zakresie wydawania pieniądza elektronicznego.

Tabela 39. Zestawienie funduszy własnych KIP (w tys. zł)

Pozycja	III kw. 2018 (zł)	IV kw. 2018 (zł)	I kw. 2019 (zł)	II kw. 2019 (zł)	III kw. 2019 (zł)
Fundusze własne, w tym:	640 489 276,00	620 004 889,00	789 883 236,70	760 461 848,00	803 996 072,00
- kapitał założycielski	519 146 860,00	541 203 649,00	420 113 851,00	391 764 245,00	407 328 203,00
- kapitał z aktualizacji wyceny	9 595 737,00	14 595 948,00	0,00	5 000 211,00	40 440,00
- niepodzielony zysk z lat ubiegłych	17 188 387,00	21 170 382,00	12 622 167,00	6 823 254,00	13 510 644,00
- zysk w trakcie zatwierdzania oraz zysk netto bieżącego okresu sprawozdawczego	67 887 703,00	37 496 463,02	17 923 531,00	4 203 574,00	7 396 417,00
- kapitał zapasowy*	-	-	185 585 946,70	190 460 913,00	214 505 322,00
- pozostałe kapitały rezerwowe*	-	-	162 193 565,00	162 209 651,00	161 215 046,00
Pomniejszenia funduszy własnych:	204 869 645,00	206 257 783,00	222 381 232,77	202 024 722,00	202 626 370,00
- akcje lub udziały własne posiadane przez instytucję płatniczą, wycenione według wartości bilansowej, pomniejszone o odpisy spowodowane trwałą utratą ich wartości	21 270,00	21 412,00	21 418,00	21 173,00	0,00
- wszelkie zobowiązania z tytułu emisji akcji uprzywilejowanych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- wartości niematerialne i prawne wycenione według wartości bilansowej	101 823 870,00	103 217 862,88	105 475 642,61	97 086 512,00	104 558 535,00
- strata z lat ubiegłych	96 104 511,00	94 028 910,00	100 018 116,00	88 662 661,00	91 000 028,00
- strata w trakcie zatwierdzania	0,00	0,00	5 874 638,53	1 053 132,00	0,00
- strata netto bieżącego okresu	5 749 409,00	7 525 072,00	9 749 871,85	15 201 243,00	7 067 807,00
Fundusze własne (po pomniejszeniach)	434 980 007,00	413 747 104,00	567 502 003,93	558 437 127,00	601 369 702,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

*Brak danych w III i IV Q 2018 r. spowodowany jest zmianą raportowania poziomu funduszy własnych przez KIP od 2019 r. Wcześniej te pozycje były ujmowane łącznie z kapitałem założycielskim.

Tabela 40. Liczba transakcji (w mln szt.) wykonanych przez krajowe instytucje płatnicze

KIP	III kw. 2018	IV kw. 2018	I kw. 2019	II kw. 2019	III kw. 2019
Grupa A	392,95	417,21	414,47	459,02	474,54
Grupa B	0,08	0,08	0,09	0,10	0,10
Grupa C	10,40	10,54	49,56	10,96	10,11
Razem	403,43	427,83	464,12	470,08	484,75

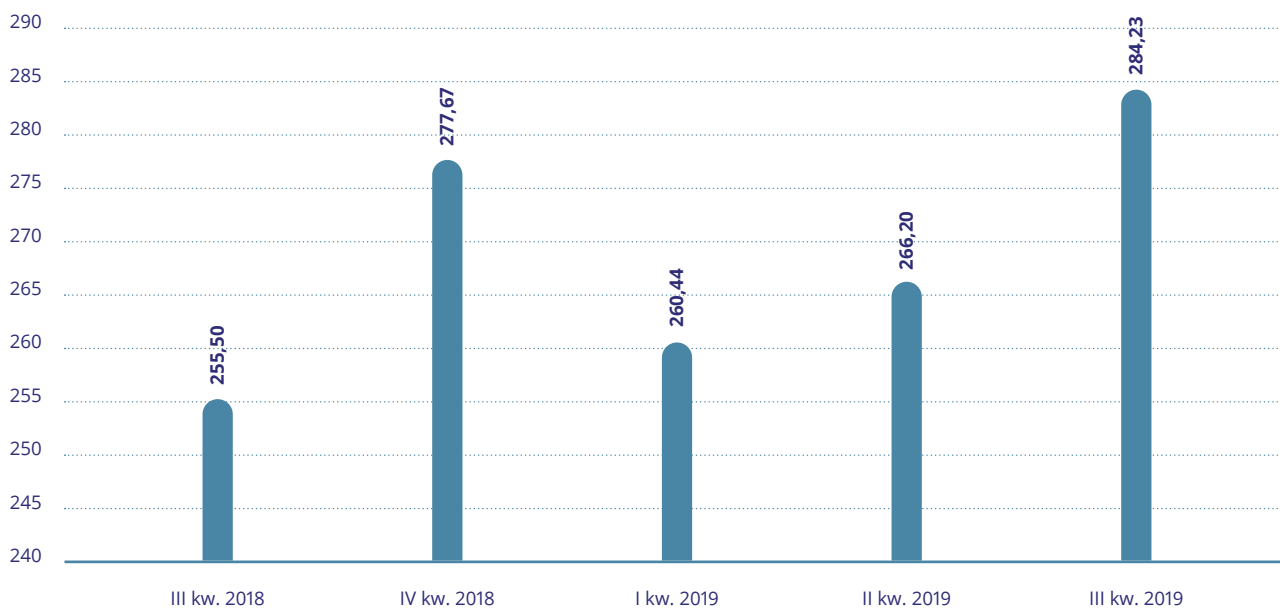
Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 41. Wartość transakcji (w mln zł) wykonanych przez krajowe instytucje płatnicze

KIP	III kw. 2018	IV kw. 2018	I kw. 2019	II kw. 2019	III kw. 2019
Grupa A	31 738,53	35 534,29	33 835,11	38 514,88	40 952,36
Grupa B	112,78	74,95	181,33	125,75	147,13
Grupa C	3 049,66	3 502,71	2 779,77	3 040,52	3 011,95
Razem	34 900,97	39 111,95	36 796,21	41 681,15	44 111,44

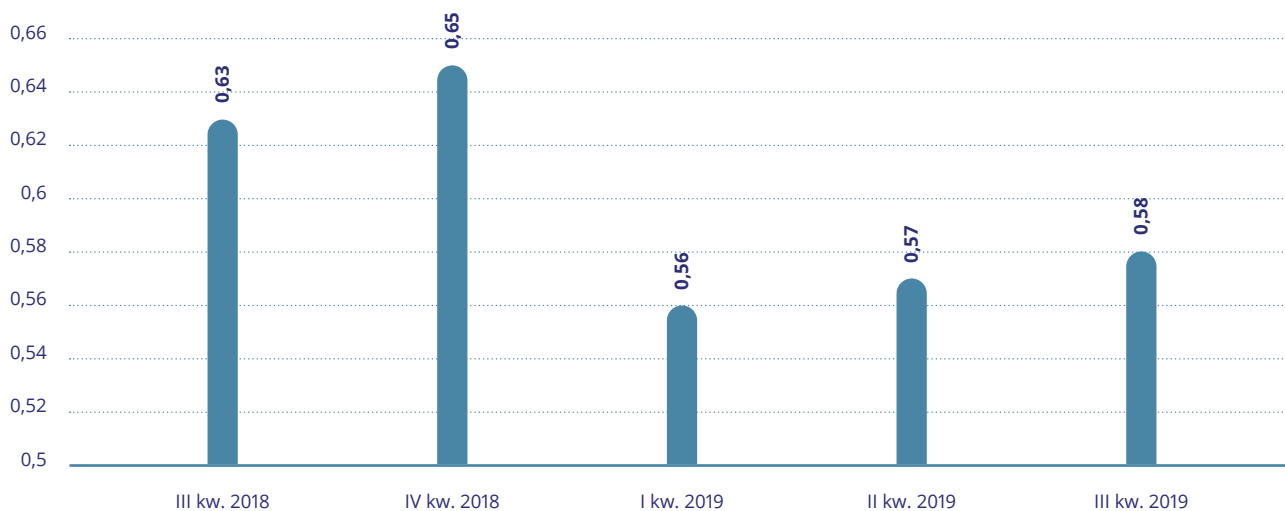
Źródło: opracowanie własne UKNF

Wykres 23. Wartość pobranych opłat i prowizji (w mln zł) przez wszystkie krajowe instytucje płatnicze w okresie III kw. 2018 – III kw. 2019.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wykres 24. Średnia wysokość opłat i prowizji od transakcji pobranych przez KIP (w zł) w okresie III kw. 2018 – III kw. 2019.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Średnia wartość opłat i prowizji od pojedynczej transakcji płatniczej w KIP w III kwartale 2019 r. wyniosła 0,59 zł (w II kwartale 2019 r. 0,57 zł, w I kwartale 2019 r. 0,56 zł).

Biura usług płatniczych na podstawie UUP obowiązujące są przekazywać KNF informacje sprawozdawcze za okresy kwartalne i roczne, zawierające dane o liczbie i wartości zrealizowanych przekazów pieniężnych.

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. zarejestrowanych było 1367 BUP (a średnio w okresie całego 2019 r. – 1381), które zgodnie z przekazaną sprawoz-

dawczością za kwartały I–III 2019 r. wykonały łącznie 24,2 mln transakcji płatniczych (przekazy pieniężne) o wartości 4,5 mld zł. Średnia wartość pojedynczej transakcji płatniczej w BUP wyniosła 184,50 zł. W analizowanym okresie średnio ok. 15,87% BUP nie przesyłało wymaganych przepisami informacji sprawozdawczych o liczbie i wartości wykonanych przekazów pieniężnych. Ponadto średnio ok. 5,9% BUP nie wykonywało obowiązku dostarczenia KNF dokumentów potwierdzających zawarcie umowy ubezpieczenia albo umowy gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej dotyczących świadczonych usług płatniczych.

Na gruncie obowiązujących przepisów, regulujących funkcjonowanie krajowego rynku usług płatniczych, organ nadzoru nie posiada uprawnień, które umożliwiłyby mu wykreślenie z rejestru tych BUP, które nie wywiązują się z ciężących na nich obowiązków sprawozdawczych, o których mowa powyżej. Poziom zabezpieczenia wykonywanych przez biura usług płatniczych transakcji (poziom ochrony środków) ustalany jest na podstawie relacji wartości posiadanych przez nie zabezpieczeń (tj. zawartych umów ubezpieczenia albo umów gwarancji) do średniej miesięcznej wartości zrealizowanych przez te podmioty przekazów pieniężnych.

Działania nadzorcze KNF wobec BUP obejmują monitorowanie terminowości przekazywania informacji sprawozdawczych, monitorowanie przestrzegania obowiązku ochrony środków klientów, informowanie BUP o obowiązku ograniczenia skali działalności albo konieczności przekształcenia się w KIP w razie przekroczenia ustawowego limitu miesięcznych obrotów w wysokości 500 tys. euro.

Na koniec III kwartału 2019 r. działalność prowadziło w sumie 28 MIP. Zgodnie z przekazaną sprawozdawczością w analizowanym kwartale wykonały one łącznie 834,1 tys. transakcji płatniczych o wartości 100,9 mln zł. Działania nadzorcze KNF wobec MIP obejmują monitorowanie terminowości przekazywania informacji sprawozdawczych, monitorowanie przestrzegania obowiązku ochrony środków klientów, informowanie MIP o obowiązku ograniczenia skali działalności albo konieczności przekształcenia się w KIP w razie przekroczenia ustawowego limitu miesięcznych obrotów w wysokości 1,5 mln euro.

Zgodnie z oświadczeniem jedynej krajowej instytucji pieniądza elektronicznego, od momentu uzyskania zezwolenia KNF do końca III kwartału 2019 r., nie rozpoczęła ona działalności operacyjnej w zakresie wydawania pieniądza elektronicznego.

W ramach działań nadzorczych wobec krajowych instytucji płatniczych, KNF przeprowadza analizę merytoryczną wniosków o udzielenie zezwolenia na

prorowadzenie działalności w charakterze krajowej instytucji płatniczej oraz dokonuje analizy wyników finansowych KIP w kontekście ich zgodności z przedstawionymi na etapie udzielania zezwoleń planami finansowymi. Ponadto w 2019 r. w 4 wytypowanych przez KNF krajowych instytucjach płatniczych odbyły się kompleksowe inspekcje, mające na celu weryfikację bezpieczeństwa finansowego KIP, zgodności danych ujawnianych w okresowych informacjach sprawozdawczych ze stanem faktycznym oraz funkcjonowania KIP zgodnie z obowiązującymi przepisami, regulującymi zasady funkcjonowania rynku usług płatniczych na poziomie krajowym i unijnym.

Na posiedzenia KNF przedłożono następujące opracowania dotyczące podmiotów sektora usług płatniczych:

- Informację o sytuacji KIP, MIP i BUP w I kwartale 2019 r. według stanu na 31 lipca 2019 r.,
- Informację o sytuacji KIP, MIP i BUP w II kwartale 2019 r. według stanu na 8 października 2019 r.,
- Informację o sytuacji KIP, MIP i BUP w III kwartale 2019 r. według stanu na 20 grudnia 2019 r.

3.3.3. INSPEKCJE W KRAJOWYCH INSTYTUCJACH PŁATNICZYCH

W 2019 r. w krajowych instytucjach płatniczych przeprowadzono 5 kontroli w zakresie jakości systemu zarządzania krajową instytucją płatniczą (w tym SKW) oraz zgodności jej działalności z ustawą z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz. U. z 2019 r. poz. 659 t.j., z późn. zm.).

Najistotniejsze nieprawidłowości zidentyfikowane w trakcie czynności kontrolnych dotyczyły:

- organizacji i funkcjonowania SKW,
- zarządzania ryzykiem operacyjnym (w tym zarządzania ciągłością działania),
- jakości (rzetelności) i terminowości sprawozdawczości na potrzeby KNF,
- nieprawidłowości w procesie rozpatrywania reklamacji,
- braku uwzględnienia części wskazań Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych.

3.4. POŚREDNICY KREDYTU HIPOTECZNEGO I ICH AGENCI

Zgodnie z ustawą o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami (Dz. U. z 2017 r. poz. 819, z późn. zm.; dalej: ustawa o kredycie hipotecznym) pośrednicy kredytu hipotecznego i ich agenci są objęci nadzorem KNF.

Odnośnie do pośredników kredytu hipotecznego ustawa o kredycie hipotecznym przewiduje dwa tryby ich rejestracji:

- wydanie zezwolenia (na wniosek podmiotu), którego konsekwencją jest dokonanie wpisu pośrednika kredytu hipotecznego do działu I rejestru pośredników kredytowych,
- dokonanie wpisu pośrednika kredytu hipotecznego do działu I rejestru pośredników kredytowych na wniosek kredytodawcy (banku) w trybie art. 57 ustawy o kredycie hipotecznym (bez zezwolenia).

Pośrednicy kredytu hipotecznego są wpisywani do działu I rejestru pośredników kredytowych pod właściwym numerem RPH.

W 2019 r. KNF dokonała wpisu 156 pośredników kredytowych do działu I rejestru pośredników kredytowych, z czego:

- 22 pośredników kredytu hipotecznego wpisano na podstawie udzielonego zezwolenia (22 decyzje w sprawie wydania zezwolenia),
- 134 pośredników kredytu hipotecznego wpisano na podstawie wniosków kredytodawców (banków).

W 2019 r. KNF dokonała wykreślenia 235 pośredników kredytu hipotecznego z działu I rejestru pośredników kredytowych, z czego:

- 86 pośredników wykreślono na podstawie decyzji o cofnięciu zezwolenia,
- 149 pośredników wykreślono na podstawie wniosków kredytodawców o wykreślenie zgłoszonych przez nich pośredników.

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. do rejestru było wpisanych 795 pośredników kredytu hipotecznego.

W ramach pozostałych postępowań toczących się wobec pośredników kredytu hipotecznego należy

wskazać, iż w 2019 r. KNF wydała: 14 decyzji o umorzeniu postępowania w sprawie cofnięcia zezwolenia, 2 decyzje o umorzeniu postępowania w sprawie wydania zezwolenia oraz 1 decyzję o odmowie udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie pośrednictwa kredytu hipotecznego.

W 2019 r. utworzony został odrębny rejestr powiadomień paszportowych dotyczących działalności pośredników kredytu hipotecznego na terytorium RP, korzystających ze swobody świadczenia usług. Do przedmiotowego rejestru wpisane zostały 4 podmioty – 3 z Francji i 1 z Niemiec.

W kwestii istotnego warunku formalnego dla wydania zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie pośrednictwa kredytu hipotecznego dotyczącego złożenia z wynikiem pozytywnym egzaminu na pośrednika kredytu hipotecznego, o którym mowa w art. 49 ust. 1 pkt 1 litera d w związku z art. 53 ustawy o kredycie hipotecznym należy wskazać, że Komisja Egzaminacyjna dla Pośredników Kredytu Hipotecznego, o której mowa w art. 52 ustawy o kredycie hipotecznym, działała w 2019 r. w stałym składzie i przeprowadziła 5 egzaminów (w dniach 20 stycznia, 17 lutego, 18 marca, 27 maja oraz 21 października), do których podeszło łącznie 147 osób, z czego egzamin złożyło z wynikiem pozytywnym 87 osób.

Odnośnie do agentów pośredników kredytu hipotecznego ustawa o kredycie hipotecznym przewiduje dokonanie wpisu agenta do działu I rejestru pośredników kredytowych na wniosek pośrednika kredytu hipotecznego. Agenci pośrednika kredytu hipotecznego są wpisywani do działu I rejestru pośredników kredytowych pod właściwym numerem RHA.

W 2019 r. KNF dokonała:

- wpisu 2024 agentów (každorazowo na wniosek pośrednika kredytu hipotecznego);
- wykreśleń 1130 agentów (každorazowo na wniosek pośrednika kredytu hipotecznego).

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. do rejestru było wpisanych 6755 agentów pośredników kredytu hipotecznego.

PROWADZENIE REJESTRU POŚREDNIKÓW KREDYTU KONSUMENCKIEGO

3.5.

Dział II rejestru pośredników kredytowych dotyczy pośredników kredytu konsumenckiego w rozumieniu art. 5 pkt 3 ustawy o kredycie konsumenckim (j.t. Dz. U. z 2019 r. poz. 1083). KNF nie sprawuje nadzoru wobec tej grupy pośredników, a jedynie prowadzi ich rejestr. Wpis pośrednika kredytu konsumenckiego do działu II rejestru pośredników kredytowych następuje na jego wniosek. Pośrednicy kredytu konsumenckiego są wpisywani do działu II rejestru pośredników kredytowych pod właściwym numerem RPK.

W 2019 r. KNF dokonała:

- wpisu 5982 pośredników kredytu konsumenckiego,
- wykreślenia 57 pośredników kredytu konsumenckiego.

W ramach postępowań administracyjnych dotyczących pośredników kredytu konsumenckiego należy wskazać, że w 2019 r. KNF wydała:

- 5 decyzji odmownych w sprawie wpisu pośrednika kredytowego do rejestru pośredników kredytowych,
- 1 decyzję w sprawie umorzenia postępowania w przedmiocie odmowy wpisu do rejestru pośredników kredytowych.

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. do rejestru było wpisanych 32 264 pośredników kredytu konsumenckiego.

PROWADZENIE REJESTRU INSTYTUCJI POŻYCZKOWYCH

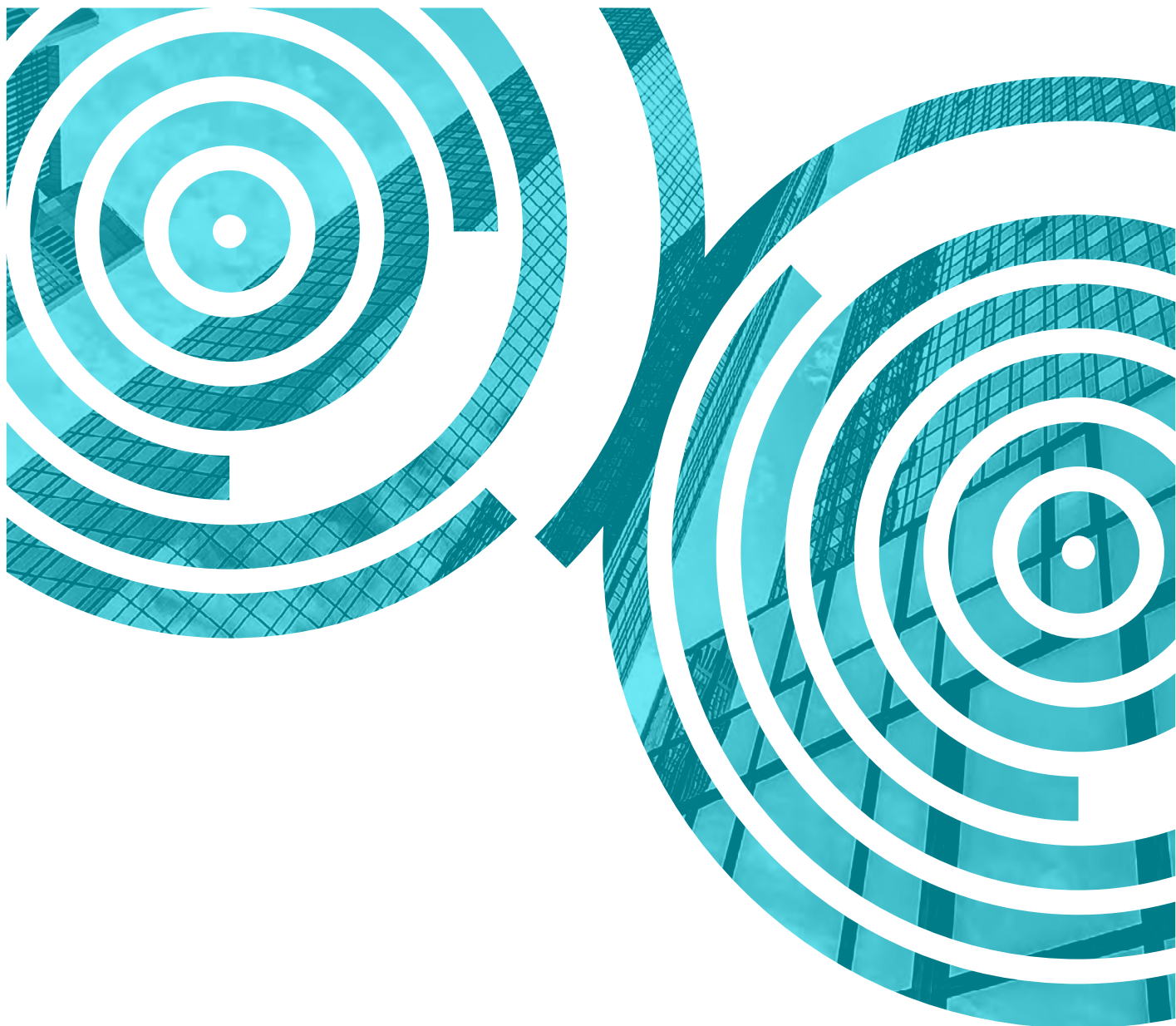
3.6.

Instytucje pożyczkowe, zdefiniowane w art. 5 pkt 2a ustawy o kredycie konsumenckim, nie są objęte nadzorem KNF. KNF prowadzi rejestr instytucji pożyczkowych, o którym mowa w art. 59ab ustawy o kredycie konsumenckim. Wpis do rejestru instytucji pożyczkowych jest dokonywany na wniosek instytucji pożyczkowej. Instytucja pożyczkowa jest wpisana pod właściwym numerem RIP.

W 2019 r. KNF dokonała:

- wpisu 66 instytucji pożyczkowych,
- wykreślenia 12 instytucji pożyczkowych.

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. do rejestru było wpisanych 499 instytucji pożyczkowych.

4

PION NADZORU NAD RYNKIEM
KAPITAŁOWYM

4.1. FIRMY INWESTYCYJNE I BANKI POWIERNICZE, AGENCI FIRM INWESTYCYJNYCH, MAKLERZY PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH, DORADCY INWESTYCYJNI

FIRMY INWESTYCYJNE I BANKI POWIERNICZE

W 2019 r. KNF wydała 1 decyzję w przedmiocie udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej, 2 decyzje w przedmiocie rozszerzenia działalności maklerskiej, 1 decyzję w sprawie odmowy udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej, 5 decyzji w sprawie wyrażenia zgody na powołanie prezesa zarządu domu maklerskiego, 6 decyzji w sprawie wyrażenia zgody na powołanie członka zarządu domu maklerskiego odpowiedzialnego za nadzorowanie systemu zarządzania ryzykiem oraz 1 decyzję w przedmiocie wyrażenia zgody na sprawowanie przez członka rady nadzorczej domu maklerskiego jednej dodatkowej funkcji członka rady nadzorczej w innym podmiocie.

KNF wydała również 13 decyzji w przedmiocie umorzenia postępowania – 1 decyzję dotyczącą rozszerzenia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej, 1 decyzję dotyczącą uchylenia w części zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej, 9 decyzji dotyczących wyrażenia zgody na powołanie prezesa zarządu domu maklerskiego lub członka zarządu domu maklerskiego odpowiedzialnego za nadzorowanie systemu zarządzania ryzykiem oraz 2 decyzje w sprawie wyrażenia zgody na sprawowanie przez członka rady nadzorczej domu maklerskiego jednej dodatkowej funkcji członka rady nadzorczej w innym podmiocie. Bez rozpoznania pozostawiono 1 wniosek w sprawie udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej, 1 wniosek w przedmiocie rozszerzenia działalności maklerskiej i 2 wnioski w przedmiocie wyrażenia zgody na powołanie prezesa zarządu domu maklerskiego lub członka zarządu domu maklerskiego odpowiedzialnego za nadzorowanie systemu zarządzania ryzykiem.

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. w trakcie rozpatrywania były 2 wnioski o udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej, 8 wniosków na rozszerzenie działalności maklerskiej, 1 wniosek o uchylenie w części zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej, 7 wniosków o wyrażenie zgody na powołanie prezesa zarządu domu maklerskiego lub członka zarządu domu maklerskiego odpowiedzialnego za nadzorowanie systemu zarządzania ryzykiem.

W 2019 r. rozpatrzono 4 zawiadomienia o zamiarze nabycia lub objęcia akcji domów maklerskich. W 1 przypadku KNF nie zgłosiła sprzeciwu, a w 3 przypadkach postępowanie zostało umorzone. Według stanu na 31 grudnia 2019 r. w trakcie rozpatrywania było 1 postępowanie w sprawie zawiadomienia o zamiarze nabycia lub objęcia akcji domu maklerskiego.

DZIAŁALNOŚĆ MAKLERSKA

W roku 2019 w związku z konsolidacjami działalności maklerskiej 2 domy maklerskie wchodzące w skład grupy kapitałowej zostały przejęte przez bank – jako podmiot dominujący w grupie. W związku z powyższym zostały wydane 2 decyzje w sprawie sprzeciwu wobec przejścia zezwoleń na prowadzenie działalności maklerskiej. Ponadto wydano 1 decyzję w przedmiocie cofnięcia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej z jednoczesnym nałożeniem kary dla jednego domu maklerskiego.

Niezależnie od powyższego wydano 3 decyzje dotyczące przeniesienia instrumentów finansowych i środków pieniężnych oraz dokumentów związanych z prowadzeniem rachunków, o których mowa w art. 69 ust. 4 pkt 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi.

NOTYFIKACJE FIRM INWESTYCYJNYCH

W okresie objętym sprawozdaniem do KNF wpłynęło 159 zawiadomień o zamiarze prowadzenia działalności maklerskiej bez oddziału oraz 3 zawiadomienia o zamiarze prowadzenia działalności maklerskiej w formie oddziału na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez zagraniczne firmy inwestycyjne, a także 519 zawiadomień dotyczących zmiany danych objętych zakresem pierwotnej notyfikacji. Żadna z zagranicznych firm inwestycyjnych nie zrezygnowała z prowadzenia działalności maklerskiej na terytorium RP w formie oddziału.

Tabela 42. Liczba notyfikowanych zagranicznych firm inwestycyjnych na koniec lat 2016–2019

Rodzaj podmiotu	2016	2017	2018	2019
Zagraniczna firma inwestycyjna bez oddziału	1919	1975	2062	1914
Zagraniczna firma inwestycyjna – oddział	15	14	15	18
Razem	1934	1989	2077	1932

Źródło: opracowanie własne UKNF

W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego podjęła 7 uchwał w sprawie przekazania informacji dotyczących zamiaru prowadzenia przez polską firmę inwestycyjną działalności maklerskiej bez otwierania oddziału na terytorium innych państw członkowskich. Jedna firma inwestycyjna zrezygnowała z prowadzenia działalności transgranicznej na terenie dwóch państw, oraz 1 – na terenie jednego państwa.

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. Komisja nie prowadziła żadnego postępowania w sprawie zawiadomienia o zamiarze prowadzenia przez polskie firmy inwestycyjne działalności maklerskiej na terytorium innych państw członkowskich.

Tabela 43. Liczba polskich firm inwestycyjnych, które notyfikowały zamiar prowadzenia działalności maklerskiej poza terytorium RP na koniec lat 2016–2019

Rodzaj podmiotu	2016	2017	2018	2019
Dom maklerski (liczba oddziałów)	2 (8)	2 (8)	2 (8)	2 (8)
Dom maklerski bez oddziału	12	11	12	11

Źródło: opracowanie własne UKNF

NADZÓR BIEŻĄCY NAD FIRMAMI INWESTYCYJNYMI

Komisja nadzoruje działalność firm inwestycyjnych oraz sytuację finansową domów maklerskich, prowadząc:

- analizę raportów bieżących i raportów okresowych firm inwestycyjnych, w tym sprawozdań finansowych domów maklerskich, przesyłanych zgodnie z przepisami prawa krajowego,
- analizę raportów bieżących i raportów okresowych wynikających z przepisów rozporządzenia CRR²⁷ oraz wydanego na jego podstawie rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) Nr 680/2014²⁸,
- postępowania zmierzające do wydania decyzji w zakresie stosowania szczególnych przepisów CRR przez poszczególne domy maklerskie,
- postępowania zmierzające do wydania decyzji w sprawie zatwierdzenia planów naprawy przez wybrane domy maklerskie.

Analiza raportów bieżących i okresowych prowadzona jest zarówno pod kątem terminowości ich przekazywania, jak i ich treści. W przypadku pozyskania informacji budzących wątpliwości prowadzona jest dalsza korespondencja w celu doprecyzowania bądź

pozyskania dodatkowych wyjaśnień, a w przypadku stwierdzenia naruszeń podejmowane są działania w celu doprowadzenia działalności podmiotów nadzorowanych do stanu zgodnego z przepisami prawa.

Ponadto na podstawie art. 110r ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2018 r. poz. 2286, z późn. zm.) prowadzony jest proces badania i oceny nadzorczej regulacji, strategii, procesów i mechanizmów wdrożonych przez domy maklerskie w zakresie zarządzania ryzykiem, w ramach którego uwzględniane są również wyniki analizy raportów bieżących i okresowych.

W 2019 r. w ramach nadzoru nad działalnością firm inwestycyjnych poddano analizie, raporty miesięczne i raporty bieżące 40 domów maklerskich oraz 7 banków prowadzących działalność w formie biur maklerskich, a także roczne sprawozdania finansowe za rok 2018, półroczne sprawozdania finansowe za I półrocze 2019 r. oraz raporty z zakresu adekwatności kapitałowej domów maklerskich. W sumie analizie poddano łącznie ok. 5 tys. raportów przekazanych za pośrednictwem Elektronicznego Systemu Przekazywania Informacji. W 2019 r. analizie podle-

²⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. Urz. UE L 176 z 27.6.2013, z późn. zm.).

²⁸ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 680/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne dotyczące sprawozdawczości nadzorczej instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 (Dz. Urz. UE L 191 z 28.6.2014).

gały również, przekazane zgodnie z obowiązującymi przepisami, skonsolidowane sprawozdania finansowe za 2018 rok oraz raporty dotyczące skonsolidowanych norm adekwatności kapitałowej domów maklerskich. Wśród wskazanych 40 domów maklerskich 3 domy maklerskie zakończyły prowadzenie działalności maklerskiej w 2019 r.

W wyniku prowadzonych analiz, podjęto szereg działań o charakterze nadzorczym, wyjaśniając powstałe wątpliwości, jak również wydając ustalenia w ramach procesu badania i oceny nadzorczej, mające na celu poprawę efektywności wdrożonych przez podmioty nadzorowane systemów wewnętrznych oraz eliminację zidentyfikowanych niedoskonałości. W przypadkach identyfikacji istotnych naruszeń podejmowane również były działania o charakterze sankcyjnym.

W 2019 r. wydano 1 postanowienie o wszczęciu postępowania z urzędu w związku z możliwym naruszeniem wymogów adekwatności kapitałowej przez dom maklerski. Ponadto w wyniku postępowania administracyjnego wszczętego z urzędu w 2018 r., podjęta została decyzja o cofnięciu zezwolenia i nałożeniu kary pieniężnej na jeden dom maklerski w związku z prowadzeniem usługi oferowania instrumentów finansowych w sposób naruszający przepisy prawa.

W ramach nadzoru nad stosowaniem przez domy maklerskie przepisów prawa z zakresu adekwatności kapitałowej, w wyniku postępowań prowadzonych na wnioski domów maklerskich wydano 6 decyzji oraz 1 postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania administracyjnego. Zatwierdzono zaktualizowane plany naprawy 10 domów maklerskich.

W ramach realizowanego nadzoru bieżącego aktualizowano także prezentowane na stronie internetowej KNF dane podmiotów podlegających nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego. Zamieszczono również kwartalne dane finansowe oraz kwartalne dane z zakresu adekwatności kapitałowej domów maklerskich. Na posiedzeniu KNF przedłożono „Raport dotyczący sytuacji finansowej domów maklerskich w 2018 r.”.

Analiza sprawozdawczości finansowej wskazuje na pogorszenie się sytuacji sektora w 2019 r., co podyktowane było m.in. istotnym spadkiem przychodów ogółem prowadzonej działalności. Należy zaznaczyć, że sektor domów maklerskich w 2019 r., podobnie jak w latach poprzednich, wygenerował stratę na działalności podstawowej, i głównie dzięki dodatniemu wynikowi z operacji instrumentami przeznaczonymi do obrotu, cały sektor zamknął rok wynikiem dodatnim. W Tabelach 44–46 zaprezentowano podstawowe informacje dotyczące sytuacji finansowej oraz adekwatności kapitałowej sektora.

Tabela 44. Średnia wartość funduszy własnych (w mln zł), łącznej kwoty ekspozycji (w mln zł) i łącznego współczynnika kapitałowego w domach maklerskich w latach 2016–2019

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Średni poziom funduszy własnych	31,24	34,83	39,30	38,85
Średnia łączna kwota ekspozycji na ryzyko	107,79	141,54	127,14	155,76
Łączny współczynnik kapitałowy	28,98%	24,61%	30,91%	24,94%

Źródło: opracowanie własne UKNF

Dane pochodzą ze sprawozdań kwartalnych COREP wg stanu na 31.12.2016 r., 31.12.2017 r., 31.12.2018 r. i 31.12.2019 r.

Ww. dane uwzględniają zmieniającą się liczbę domów maklerskich działających w latach 2016–2019.

Tabela 45. Podstawowe dane z bilansu domów maklerskich (w mln zł) w latach 2016–2019

Bilans	2016	2017	2018	2019
I. Środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	3 957,23	4 391,39	4 437,24	4 205,79
II. Należności krótkoterminowe	1 550,30	1 608,56	1 425,81	1 746,83
III. Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	206,82	260,81	223,72	287,78
IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	16,92	14,77	14,86	15,78
V. Udzielone pożyczki krótkoterminowe	5,55	8,13	18,40	11,72
VI. Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu zapadalności	88,87	93,21	100,55	26,03
VII. Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	244,35	225,91	230,37	183,25
VIII. Należności długoterminowe	5,08	6,58	9,04	9,45
IX. Udzielone pożyczki długoterminowe	5,84	8,09	8,77	16,12
X. Wartości niematerialne i prawne	38,33	33,66	33,65	22,82
XI. Rzeczowe aktywa trwałe	69,40	67,00	62,21	65,29
XII. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	60,87	58,05	52,53	44,47
XIII. Należne wpłaty na kapitał podstawowy	0,00	0,00	0,00	0,00
XIV. Udziały własne	0,23	2,35	1,20	1,19
SUMA AKTYWÓW	6 249,79	6 778,51	6 618,35	6 636,52
I. Zobowiązania krótkoterminowe	4 390,64	4 884,31	4 717,30	4 983,78
II. Zobowiązania długoterminowe	13,03	6,63	9,52	19,28
III. Rozliczenia międzyokresowe	51,11	57,49	43,39	28,07
IV. Rezerwy na zobowiązania	64,11	64,70	53,66	53,92
V. Zobowiązania podporządkowane	14,82	13,06	13,84	0,71
VI. Kapitał własny	1 716,08	1 752,32	1 780,64	1 550,76
SUMA PASYWÓW	6 249,79	6 778,51	6 618,35	6 636,52

Źródło: opracowanie własne UKNF

Dane z lat 2016–2018 pochodzą ze zbadanych sprawozdań finansowych, dane dotyczące 2019 r. pochodzą z miesięcznych sprawozdań MDF wg stanu na 31.12.2019 r.

Dane nie obejmują danych jednego domu maklerskiego, którego rok obrotowy nie pokrywa się z rokiem kalendarzowym.

Ww. dane uwzględniają zmieniającą się liczbę domów maklerskich działających w latach 2016–2019.

Tabela 46. Podstawowe dane z rachunku zysków i strat domów maklerskich (w mln zł) w latach 2016–2019

Rachunek zysków i strat	2016	2017	2018	2019
I. Przychody z działalności podstawowej, w tym:	725,06	775,29	640,28	455,82
1. Przychody z działalności maklerskiej	709,71	724,90	569,90	402,62
2. Przychody z pozostałej działalności podstawowej	15,35	50,39	70,38	53,20
II. Koszty działalności maklerskiej	889,17	889,10	857,36	720,82
III. Zysk (strata) z działalności podstawowej (I–II)	-164,11	-113,81	-217,08	-265,00
IV. Przychody z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	355,98	419,21	391,81	398,49
V. Koszty z tytułu instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	13,75	45,02	37,53	98,64
VI. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu (IV–V)	342,23	374,19	354,28	299,85
VII. Przychody z instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności	2,17	1,90	2,06	0,47
VIII. Koszty z tytułu instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności	0,15	0,48	0,21	0,01
IX. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi utrzymywanymi do terminu zapadalności (VII–VIII)	2,02	1,42	1,85	0,46
X. Przychody z instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	27,34	31,50	37,75	11,68
XI. Koszty z tytułu instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	1,92	13,19	8,46	22,06
XII. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi dostępnymi do sprzedaży (X–XI)	25,42	18,31	29,29	-10,38
XIII. Pozostałe przychody operacyjne	30,41	29,22	29,87	25,74
XIV. Pozostałe koszty operacyjne	28,60	35,76	41,18	24,92
XV. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (III+VI+IX+XII+XIII–XIV)	207,37	273,57	157,03	25,75
XVI. Przychody finansowe	52,81	48,13	55,30	41,91
XVII. Koszty finansowe	14,41	48,21	18,20	13,89
XVIII. Zysk (strata) brutto (XV+XVI–XVII)	245,77	273,49	194,13	53,77
XIX. Podatek dochodowy	51,34	53,02	38,83	26,59
XX. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	0,00	0,00	0,00	-0,48
XXI. Zysk (strata) netto (XVIII–XIX–XX)	194,43	220,47	155,30	27,66

Źródło: opracowanie własne UKNF

Dane z lat 2016–2018 pochodzą ze zbadanych sprawozdań finansowych, dane dotyczące 2019 r. pochodzą z miesięcznych sprawozdań MDF wg stanu na 31.12.2019 r.

Dane nie obejmują danych jednego domu maklerskiego, którego rok obrotowy nie pokrywa się z rokiem kalendarzowym.

Ww. dane uwzględniają zmieniającą się liczbę domów maklerskich działających w latach 2016–2019.

BADANIE I OCENA NADZORCZA (BION) DOMÓW MAKLERSKICH

Opracowano metodykę BION dla badania domów maklerskich w 2019 r. W okresie objętym sprawozdaniem przeprowadzono proces nadawania oceny nadzorczej domom maklerskim. Badaniu podlegało 38 domów maklerskich. Proces nadania 11 ocen nadzorczych miał charakter uproszczony i był oparty wyłącznie na analizie informacji przekazywanych przez domy maklerskie w ramach wypełniania obowiązków informacyjnych wynikających z przepisów prawa. Proces nadania 20 ocen nadzorczych miał charakter standardowy i był oparty na analizie przekazanych informacji w ramach procesu oraz wnioskach płynących z analizy przekazywanych zgodnie z przepisami prawa raportów bieżących i okresowych. Proces nadania 6 ocen nadzorczych miał charakter pełny. Jednym z elementów badania pełnego, poza analizą przekazanych informacji i raportów, jest spotkanie z członkami organów domu maklerskiego w siedzibie KNF. Ponadto w 1 przypadku ocena nadzorcza została nadana w trybie aktualizacji oceny.

W 2019 r. wydawano oceny na 2 daty odcięcia, tj. 31 grudnia 2018 r. oraz 30 czerwca 2019 r.

Na posiedzeniu KNF przedłożono raport dotyczący procesu badania i oceny nadzorczej (BION) domów maklerskich w 2018 r.

AGENCI FIRM INWESTYCYJNYCH

Rejestr agentów firm inwestycyjnych według stanu na 31 grudnia 2019 r. zawierał 273 podmioty, w tym 47 osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej oraz 226 osób fizycznych.

W 2019 r. do rejestru agentów firm inwestycyjnych zostało wpisanych 15 osób fizycznych oraz 14 osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej. Na podstawie art. 79 ust. 9 pkt 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi Komisja wydała 41 decyzji w przedmiocie skreślenia z rejestru agentów firm inwestycyjnych. Komisja umorzyła 10 postępowań w przedmiocie wpisu do rejestru agentów firm inwestycyjnych.

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. w trakcie rozpatrywania było 6 wniosków w przedmiocie wpisu do rejestru agentów firm inwestycyjnych.

Tabela 47. Stan rejestru agentów firm inwestycyjnych na koniec lat 2016–2019

Agenci firm inwestycyjnych	2016	2017	2018	2019
Osoby fizyczne	150	187	244	226
Osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej	29	36	41	47
Razem	179	223	285	273

Źródło: opracowanie własne UKNF

MAKLERZY PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. liczba licencjonowanych maklerów papierów wartościowych wyno-

siła 3142 osoby. Na listę maklerów papierów wartościowych w roku 2019 wpisane zostały 73 osoby. W 2019 r. jeden makler papierów wartościowych został skreślony z listy na wniosek.

Tabela 48. Liczba osób wpisanych na listę maklerów papierów wartościowych w latach 2016–2019 oraz łączna liczba licencjonowanych maklerów papierów wartościowych wg stanu na koniec lat 2016–2019

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Liczba osób wpisanych na listę maklerów papierów wartościowych w danym roku	67	37	63	73
Łączna liczba licencjonowanych maklerów papierów wartościowych	2974	3008	3070	3142

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2019 r. odbyły się 2 egzaminy na maklera papierów wartościowych. Do egzaminów tych przystąpiło łącznie 261 osób, a zdało je łącznie 68 osób. Dotychczas egzamin na maklera papierów wartościowych zdały 3324 osoby.

Ponadto w okresie objętym sprawozdaniem odbył się 1 egzamin uzupełniający dla maklerów papierów wartościowych. Do egzaminu tego przystąpiło 7 osób, a zdały 4 osoby. Dotychczas egzamin uzupełniający dla maklerów papierów wartościowych zdało 105 osób.

W 2019 r. odbył się także 1 sprawdzian umiejętności dla maklerów papierów wartościowych. Do sprawdzianu tego przystąpiły 3 osoby, a zdała 1 osoba. Dotychczas sprawdzian umiejętności zdała 1 osoba.

DORADCY INWESTYCYJNI

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. liczba licencjonowanych doradców inwestycyjnych wynosiła 752 osoby. Na listę doradców inwestycyjnych w 2019 r. wpisanych zostało 45 osób.

Tabela 49. Liczba osób wpisanych na listę doradców inwestycyjnych w latach 2016–2019 oraz łączna liczba licencjonowanych doradców inwestycyjnych na koniec lat 2016–2019

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Liczba osób wpisanych na listę doradców inwestycyjnych w danym roku	33	87	51	45
Łączna liczba licencjonowanych doradców inwestycyjnych	571	657	708	752

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2019 r. odbyło się 6 egzaminów cząstkowych egzaminu na doradcę inwestycyjnego. Cały cykl egzaminacyjny dla doradców zdało 28 osób. Ponadto odbyły się dwa sprawdziany umiejętności. Egzaminy zdało 13 osób. Łącznie egzaminy dla doradców i sprawdziany umiejętności zdało 41 osób.

KONTROLE DOMÓW MAKLESKICH, AGENTÓW FIRM INWESTYCYJNYCH I BANKÓW, O KTÓRYCH MOWA W ART. 70 UST. 2 USTAWY O OBROTCIE INSTRUMENTAMI FINANSOWYMI

W 2019 r. zakończono 3 kontrole rozpoczęte w 2018 r. i przeprowadzono 8 kolejnych kontroli. Trzy kontrole niezakończone do 31 grudnia 2019 r. dotyczą przede wszystkim oferowania w trybie niepublicznym certyfikatów inwestycyjnych oraz obligacji korporacyjnych przez podmioty powiązane kapitałowo lub osobowo z emitentami.

Problematyka ta jest kontynuowana od kilku lat, ponieważ wiąże się istotnie z działalnością prowadzoną przez firmy inwestycyjne oraz podmioty z nimi współpracujące. W tym zakresie skontrolowano także 2 domy maklerskie, 1 biuro maklerskie oraz dwa banki, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami. Pozostałe 3 kontrole firm inwestycyjnych dotyczyły: działalności oddziału zagranicznego, kwestii związanych z nadzorem domu maklerskiego nad pracownikami (w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa) oraz działalności na rynku Forex. Skontrolowano także wykonywanie czynności przez agenta firmy inwestycyjnej.

Poza tematyką wyszczególnioną wyżej, przeprowadzone kontrole były w szczególności poświęcone następującym obszarom działalności:

- strukturze organizacyjnej i warunkom technicznym prowadzonej działalności, w tym systemów IT,
- funkcjonowaniu systemu kontroli wewnętrznej, systemu nadzoru zgodności działalności z prawem oraz systemu audytu wewnętrznego,
- nadzorowi firmy inwestycyjnej nad wykonywaniem czynności przez agenta firmy inwestycyjnej,
- wykonywaniu działalności przez bank prowadzący działalność maklerską w wyodrębnionej jednostce organizacyjnej,
- wykonywaniu czynności maklerskich w związku ze świadczeniem usług maklerskich,
- wykonywaniu czynności, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi,
- postępowaniu w kontaktach z klientem.

Przedmiotem weryfikacji w kontrolach było m.in. wdrożenie nowych przepisów implementujących dyrektywę MiFiD II, w tym w szczególności w takich obszarach jak: badanie adekwatności i odpowiedności usług maklerskich i instrumentów finansowych dla klienta, zarządzanie produktowe, przyjmowanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych, autoryzowanie pracowników, utrwalanie kontaktu z klientem w związku ze świadczeniem usług maklerskich, funkcjonowanie systemów nadzoru wewnętrznego, wykonywanie usług przyjmowania i przekazywania zleceń, w tym do emitenta instrumentów finansowych, w celu ich wykonania.

Ustalenia kontroli wskazały na naruszenia przez kontrolowane podmioty:

- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi,
- rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2017/565 z dnia 25 kwietnia 2016 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do wymogów organizacyjnych i warunków prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne oraz pojęć zdefiniowanych na potrzeby tej dyrektywy (Dz. U. UE. L z 2017.87.1),
- rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie trybu i warunków postępowania

firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz banków powierniczych (Dz. U. poz. 1112),

- rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 kwietnia 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych i organizacyjnych dla firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, i banków powierniczych (Dz. U. poz. 1111),
- regulaminów wewnętrznych firm inwestycyjnych, regulaminów świadczenia usług maklerskich oraz umów zawartych przez firmy inwestycyjne z klientami w zakresie świadczenia usług maklerskich.

Tabela 50. Główne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2019 r. w obszarze oferowania instrumentów finansowych

Oferowanie instrumentów finansowych

1.	Brak zapewnienia realnego udziału w czynnościach oferowania przez firmę inwestycyjną i nadzoru nad nimi osoby posiadającej tytuł zawodowy maklera papierów wartościowych.
2.	Brak wskazania w regulaminie świadczenia usługi w zakresie oferowania instrumentów finansowych, zakresu i sposobu wykonywania usługi oferowania instrumentów finansowych na podstawie umowy.
3.	Brak uwzględnienia cech i ryzyk związanych z instrumentem finansowym przy badaniu adekwatności usługi oferowania.
4.	Brak świadczenia usług oferowania instrumentów finansowych przez firmę inwestycyjną zgodnie z zapisami umowy o świadczenie usługi oferowania oraz warunkami emisji.
5.	Naruszenie przez bank zakresu przedmiotowego działalności określonej w art. 113 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, poprzez dokonywanie czynności maklerskich, zastrzeżonych dla firmy inwestycyjnej.
6.	Brak ujawnienia i zapobiegania naruszaniu obowiązków wynikających z przepisów prawa regulujących prowadzenie działalności maklerskiej w zakresie, w jakim dotyczyło to usługi oferowania instrumentów finansowych.
7.	Brak dochowania obowiązku powierzenia czynności agencyjnych podmiotom wpisanym do rejestru agentów firm inwestycyjnych.
8.	Brak prowadzenia przez firmę inwestycyjną działalności maklerskiej w zakresie oferowania instrumentów finansowych w sposób rzetelny i profesjonalny oraz zgodnie z zasadami uczciwego obrotu.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 51. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2019 r., w obszarze struktury organizacyjnej, funkcjonowania i warunków technicznych prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne

Struktura organizacyjna, funkcjonowanie i warunki techniczne prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne	
1.	Brak badania stosowanych systemów oraz wdrożonych regulaminów względem ich prawidłowości i skuteczności w wypełnianiu przez bank obowiązków wynikających z przepisów prawa o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, w sposób prawidłowy.
2.	Brak organizacyjnego wyodrębnienia działalności maklerskiej od pozostałej działalności banku.
3.	Brak wdrożenia i utrzymania skutecznej polityki nagrywania rozmów telefonicznych z klientem lub potencjalnym klientem, dostosowanej do rozmiarów i struktury organizacyjnej banku wykonującego czynności, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi.
4.	Brak identyfikacji ryzyk braku zgodności z przepisami prawa regulującymi wykonywanie przez bank czynności, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz brak odpowiedniej strategii wykrywania ww. ryzyk.
5.	Brak regularnej weryfikacji przez system audytu wewnętrznego stosowanych systemów kontroli wewnętrznej pod względem ich prawidłowości i skuteczności w wypełnianiu przez bank obowiązków wynikających z przepisów prawa, regulujących działalność z art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi.
6.	Brak ustanowienia i wdrożenia przez bank, o którym mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, polityki w zakresie przeprowadzania szkoleń i potwierdzania wiedzy i kompetencji oraz zasad i wyboru podmiotu zewnętrznego (szkolenie zewnętrzne).
7.	Brak uzyskania przez bank, o którym mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, od pracowników dedykowanych do wykonywania czynności, o których mowa w art. 82a ust. 1 pkt 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, niezbędnych dokumentów i informacji w celu ustalenia posiadanego przez te osoby poziomu wiedzy i kompetencji.
8.	Brak uwzględnienia przez bank, o którym mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi w badaniu wiedzy pracowników wszystkich wymaganych przepisami obszarów.
9.	Brak należytej weryfikacji przez bank, o którym mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, zatrudniania osób, pod kątem wiedzy i kompetencji w zakresie czynności wykonywanych przez bank.
10.	Brak wykonywania czynności agenta firmy inwestycyjnej w miejscach wskazanych w umowie agencyjnej i zgłoszonych przez firmę inwestycyjną do UKNF.
11.	Brak opracowania i wdrożenia przez firmę inwestycyjną i bank, o którym mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, procedury, która określa, z jaką częstotliwością przeprowadzane są przeglądy instrumentów finansowych.
12.	Brak podejmowania dostatecznych działań w celu wypełniania przez firmę inwestycyjną obowiązków wynikających z przepisów prawa regulujących prowadzenie działalności maklerskiej.
13.	Brak podejmowania dostatecznych działań w celu wyeliminowania wszelkich nieprawidłowości w wypełnianiu przez firmę inwestycyjną jej zobowiązań, w ramach obowiązków wynikających z art. 83b ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi.
14.	Brak nadzoru firmy inwestycyjnej nad terminowym raportowaniem transakcji osobistych przez osoby zaangażowane.
15.	Brak utrzymania systemu audytu wewnętrznego związanego z działalnością prowadzoną przez firmę inwestycyjną, w ramach którego firma inwestycyjna bada i ocenia adekwatność i skuteczność stosowanych systemów, weryfikuje wdrożone regulaminy i procedury wewnętrzne pod względem ich prawidłowości i skuteczności w wypełnianiu obowiązków wynikających z przepisów prawa.
16.	Brak zabezpieczenia przed niekontrolowanym dostępem osób nieuprawnionych do pomieszczeń firmy inwestycyjnej, w których prowadzona jest działalność maklerska.
17.	Niedozwolone prowadzenie działalności maklerskiej przez pracowników i zleceniobiorców firmy inwestycyjnej poza siedzibą lub oddziałami.

Struktura organizacyjna, funkcjonowanie i warunki techniczne prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne

18.	Brak skutecznego nadzoru firmy inwestycyjnej nad agentem firmy inwestycyjnej z uwagi na dopuszczenie do udzielania przez agenta będącego osobą fizyczną dalszych pełnomocnictw (niedozwolona subagencja).
19.	Brak nadzoru firmy inwestycyjnej w zakresie konfliktu interesów w związku z zatrudnieniem pracowników agenta firmy inwestycyjnej będącego osobą prawną, u innych pracodawców lub prowadzenia przez nich własnej działalności gospodarczej.
20.	Brak zapewnienia rejestracji wszystkich istotnych informacji związanych z rozmowami agenta firmy inwestycyjnej w bezpośredniej obecności klienta.
21.	Brak dostatecznego nadzoru firmy inwestycyjnej nad działalnością agenta firmy inwestycyjnej.
22.	Brak zapoznawania pracowników firmy inwestycyjnej z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi.
23.	Brak zabezpieczania systemów i podsystemów informatycznych przed nieuprawnionym dostępem do przetwarzanych danych.
24.	Brak realizacji działań wdrożonego systemu kontroli wewnętrznej zapobiegających przypadkom działania niezgodnego z procedurami wewnętrznymi przyjętymi przez firmę inwestycyjną.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 52. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2019 r., w obszarze postępowania przez firmy inwestycyjne w kontaktach z klientem

Postępowanie w kontaktach z klientem

1.	Brak zamieszczania w dyspozycjach klientów kompletnej informacji o woli i wiedzy klienta.
2.	Brak przekazania klientowi informacji o warunkach umów zawieranych w ramach sprzedaży krzyżowej.
3.	Brak zawarcia przez firmę inwestycyjną z klientem detalicznym umowy o świadczenie usług przyjmowania i przekazywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych w formie pisemnej pod rygorem nieważności.
4.	Brak świadczenia dla klientów detalicznych usług maklerskich przyjmowania i przekazywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych na podstawie regulaminu świadczenia tych usług.
5.	Brak prawidłowego zwrócenia się do klienta o informacje w zakresie wiedzy o instrumentach finansowych, które mają być przedmiotem czynności wykonywanych przez bank na podstawie art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi.
6.	Brak dochowania przez bank, o którym mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, obowiązku w zakresie umożliwiania nabycia lub objęcia instrumentów finansowych odpowiadających potrzebom i cechom klienta.
7.	Brak sporządzenia bądź wybiórcze wypełnienie przez pracowników banku, o którym mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, protokołów lub notatek z rozmów przeprowadzonych w bezpośredniej obecności klienta lub potencjalnego klienta, a przez to uniemożliwienie odtworzenia przebiegu spotkań.
8.	Brak przekazania potencjalnemu klientowi przed zawarciem umowy o świadczenie usługi maklerskiej informacji dotyczących działań podejmowanych przez firmę inwestycyjną w celu zapewnienia ochrony aktywów (środków pieniężnych).
9.	Brak prawidłowej oceny klienta pod kątem spełniania kryterium wiedzy w ramach określenia grupy docelowej, poprzez uwzględnianie odpowiedzi na pytania, które nie odnoszą się do świadczonych usług maklerskich.
10.	Brak precyzyjnego zdefiniowania pojęć i terminologii odnoszącej się do rodzaju instrumentów finansowych, zastosowanej przy określaniu grup docelowych.

Postępowanie w kontaktach z klientem

11.	Brak badania doświadczenia klienta w odniesieniu do rodzaju danego instrumentu finansowego.
12.	Brak prezentowania informacji w sposób niebudzący wątpliwości co do ustalenia przez klienta obowiązków podatkowych związanych z emitowanym papierem wartościowym.
13.	Brak skonstruowania zapisów umowy o świadczenie usługi maklerskiej w zakresie przyjmowania i przekazywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych, w sposób umożliwiający klientowi rozwiązanie umowy przed wejściem w życie nowej wersji regulaminu.
14.	Brak udzielania klientom adekwatnych i odpowiednich informacji dotyczących kosztów i opłat związanych ze świadczeniem usług maklerskich w tabeli opłat i prowizji w odniesieniu do certyfikatów inwestycyjnych.
15.	Brak przekazywania klientowi przed podpisaniem umowy o świadczenie usługi maklerskiej na trwałym nośniku informacji o przysługującym mu prawie zmiany złożenia wniosku o zmianę kategorii klienta.
16.	Brak przekazywania klientowi przed zawarciem umowy o świadczenie usługi maklerskiej informacji o jej warunkach oraz o usłudze maklerskiej.
17.	Brak przekazywania klientowi przed zawarciem umowy o świadczenie usługi maklerskiej informacji o ryzyku instrumentów finansowych mających być przedmiotem usług maklerskich oraz opisu ich ogólnego charakteru.
18.	Brak przekazywania klientom sprawozdania dotyczącego przyjęcia i przekazania zlecenia lub przekazanie go klientom z opóźnieniem.
19.	Brak przekazywania klientom sprawozdania dotyczącego przyjęcia i przekazania zlecenia zawierającego wszelkie wymagane przepisami dane lub przekazywanie błędnych danych.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 53. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2019 r., w obszarze świadczenia usług maklerskich przez firmy inwestycyjne

Świadczenie usług maklerskich

1.	Brak prawidłowej redakcji regulaminu świadczenia usług maklerskich, poprzez nieuwzględnienie wszystkich wymogów w zakresie sposobu i formy przyjmowania i przekazywania zleceń, a także informacji o sposobie, trybie oraz terminie potwierdzania klientowi przyjęcia zlecenia.
2.	Brak uwzględnienia w regulaminie organizacyjnym czynności wykonywanych przez bank na podstawie art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, w szczególności poprzez nieprecyzyjne nakreślenie zadań i obowiązków jednostek organizacyjnych w tym zakresie oraz niejednoznaczne przypisanie tym jednostkom zakresu obowiązków.
3.	Brak przyjęcia procedur i środków, które służą temu, aby członkowie organów banku, o którym mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, wykonywali swoją działalność będąc niezależnymi w stopniu adekwatnym do rozmiarów i działalności banku.
4.	Brak stosowania takiego badania odpowiedniości usługi, które pozwalała na ustalenie w sposób wystarczający, czy klient ma doświadczenie i wiedzę konieczne do tego, by zdywcać sobie sprawę z ryzyka związanego z oferowanym mu produktem.
5.	Brak stosowania przyjętych przez firmę inwestycyjną regulacji wewnętrznych w zakresie świadczenia usług maklerskich.
6.	Brak prawidłowego opracowania, wdrożenia i stosowania procedur i środków zarządzania konfliktem interesów, adekwatnych do rodzaju i zakresu prowadzonej działalności maklerskiej.
7.	Brak prawidłowego określenia wszystkich okoliczności, które w odniesieniu do poszczególnych czynności z zakresu działalności maklerskiej powodują lub mogą powodować powstanie konfliktu interesów związanego z istotnym ryzykiem naruszenia interesów klienta.
8.	Brak uwzględnienia określonych okoliczności, które mogą stanowić albo stanowią konflikt interesów w związku z prowadzoną działalnością maklerską, służących prawidłowemu monitorowaniu i nadzorowaniu zarządzania konfliktami interesów w firmie inwestycyjnej.

Świadczenie usług maklerskich

9.	Brak opracowania strategii i praktyki w zakresie wynagrodzeń na mocy odpowiednich procedur wewnętrznych, uwzględniających interesy wszystkich klientów firmy inwestycyjnej, dążąc do zapewnienia rzetelnego traktowania klientów i braku szkody dla ich interesów ze strony przyjętej przez firmę inwestycyjną strategii w zakresie wynagrodzeń w krótkim, średnim lub długim okresie.
10.	Brak przestrzegania przepisów ustawy o obrocie instrumentami finansowymi dotyczących tajemnicy zawodowej poprzez jej ujawnienie osobie nieuprawnionej.
11.	Prowadzenie przez firmę inwestycyjną bez zezwolenia rachunku pieniężnego w związku z przyjmowaniem środków pieniężnych od emitentów w celu ich przekazania do obligatariuszy na podstawie umowy i regulaminu.
12.	Brak przedstawienia klientowi, co najmniej raz na rok, przy użyciu trwałego nośnika informacji, danych obejmujących wysokości aktywów (środków pieniężnych) według stanu na koniec okresu, za który sporządzana jest informacja.
13.	Brak regularnego uaktualniania rejestru konfliktów interesów.
14.	Brak przestrzegania procedur i środków zarządzania konfliktem interesów poprzez preferowanie jednego klienta wobec innego klienta firmy inwestycyjnej.

Źródło: opracowanie własne UKNF

W wyniku przeprowadzonych kontroli, wobec skontrolowanych podmiotów wydano zalecenia pokontrolne.

W odniesieniu do części podmiotów nadzorowanych, według stanu na 31 grudnia 2019 r. pro-

wadzona była dalsza analiza w zakresie wszczęcia postępowania administracyjnego w celu nałożenia kary pieniężnej w związku ze stwierdzonymi naruszeniami przepisów prawa lub złożenia zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

4.2. PODMIOTY RYNKU EMERYTALNEGO

4.2.1. DZIAŁALNOŚĆ LICENCYJNA

FUNDUSZE EMERYTALNE I TOWARZYSTWA EMERYTALNE

W zakresie funkcji licencyjnych przeprowadzono na rynku emerytalnym postępowania administracyjne, które zostały zakończone wydaniem 34 decyzji administracyjnych. Względem podmiotów rynku emerytalnego wydano również 5 postanowień. Liczba i przedmiot wydanych decyzji i postanowień zostały przedstawione w Tabeli 1.1. w Aneksie 1.

Cofnięcie zezwolenia na utworzenie Pracowniczego Towarzystwa Emerytalnego Unilever Polska SA i likwidacja Pracowniczego Funduszu Emerytalnego Unilever Polska

W dniu 26 lutego 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego podjęła decyzję o cofnięciu zezwolenia na utworzenie Pracowniczego Towarzystwa Emerytalnego Unilever Polska SA, której datę wejścia w życie określono na dzień 30 listopada 2019 r. W związku z powyższym, w dniu 28 maja 2019 r. podjęto decyzję o zarządzeniu likwidacji Pracowniczego Funduszu

Emerytalnego Unilever Polska, wyznaczając datę rozpoczęcia likwidacji na dzień 30 czerwca 2019 r. oraz datę jej zakończenia na dzień 30 września 2019 r.

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. rynek funduszy emerytalnych ukształtował się na poziomie 10 otwartych funduszy emerytalnych, 7 dobrowolnych funduszy emerytalnych oraz 24 dobrowolnych funduszy emerytalnych zdefiniowanej daty.

PRACOWNICZE PROGRAMY EMERYTALNE (PPE)

Wpisy do rejestru

W okresie objętym sprawozdaniem Urząd KNF stwierdził:

- wzrost liczby wniosków o wpis programu do rejestru o ponad 112,3% (620 wniosków w 2019 r. i 292 wnioski w roku poprzednim),
- spadek liczby wniosków o wpis zmian programu do rejestru o blisko 11% (237 wniosków w 2019 r. i 266 wniosków w roku poprzednim),
- spadek liczby wniosków o wykreślenie programu z rejestru o ponad 16,6% (30 wniosków w 2019 r. i 36 wniosków w roku poprzednim),

- spadek liczby zawiadomień o zmianie danych pracodawcy lub zarządzającego o blisko 49,2% (30 zawiadomień w 2019 r. i 59 zawiadomień w roku poprzednim).

Dodatkowo, w 2019 r. do Urzędu Komisji wpłynęło 69 wniosków w przedmiocie wpisu pracodawcy do zarejestrowanego w rejestrze PPE programu międzyzakładowego.

W 2019 r. do Urzędu Komisji wpłynęła zdecydowanie większa niż w latach ubiegłych liczba wniosków z zakresu rejestracji pracowniczych programów emerytalnych. Powyższe związane było z implementacją obowiązkowych pracowniczych planów kapitałowych, które w 2019 r. stały się nowym elementem polskiego systemu emerytalnego. Pracownicze programy emerytalne stanowią z jednej strony alternatywę dla pracowniczych planów kapitałowych ponieważ zgodnie z przepisami ustawy o pracowniczych planach kapitałowych, pracodawca prowadzący pracowniczy program emerytalny jest zwolniony z obowiązku prowadzenia pracowniczego planu kapitałowego, pod warunkiem że umowa zakładowa zawarta w ramach tego programu będzie określać składkę podstawową w wysokości co najmniej 3,5% wynagrodzenia uczestnika. Z drugiej strony ustawa o pracowniczych planach kapitałowych nie wyklucza jednoczesnego prowadzenia przez pracodawcę pracowniczego programu emerytalnego oraz pracowniczego planu kapitałowego.

Liczba i przedmiot wydanych w 2019 r. decyzji dotyczących PPE, na podstawie upoważnienia udzielonego przez KNF, przedstawia Tabela 1.2. w Aneksie 1.

NADZÓR NAD PRACOWNICZYMI PROGRAMAMI EMERYTALNYMI PPE

Pracodawca realizujący PPE ma obowiązek corocznie przedkładać organowi nadzoru informację o realizacji prowadzonego przez niego PPE za dany rok kalendarzowy. W ten sposób organ nadzoru uzyskuje istotne informacje o funkcjonowaniu poszczególnych PPE, a po agregacji sprawozdań – dane dotyczące rynku, istotnych zjawisk oraz trendów.

Na koniec 2019 r. funkcjonowało 1907 PPE, przy czym część PPE ma charakter międzyzakładowy, w których uczestniczy więcej niż 1 pracodawca, co oznacza, że obowiązek złożenia sprawozdania o prowadzonym PPE za rok 2019 ciąży na 2158 pracodawcach, którzy według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. prowadzili PPE.

W 2019 r. organ nadzoru prowadził 218 postępowań wobec pracodawców, którzy nie wypełnili obowiązku złożenia sprawozdania o prowadzonym PPE za rok 2018 w przewidzianym do tego terminie.

4.2.2. DZIAŁALNOŚĆ INSPEKCYJNA

KONTROLE POWSZECHNYCH TOWARZYSTW EMERYTALNYCH I OTWARTYCH FUNDUSZY EMERYTALNYCH

W okresie objętym sprawozdaniem przeprowadzono 2 kontrole w powszechnych towarzystwach emerytalnych oraz zarządzanych przez nie otwartych funduszach emerytalnych.

Tabela 54. Wybrane nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w powszechnych towarzystwach emerytalnych w 2019 r., w obszarze zarządzania przez nie otwartymi funduszami emerytalnymi

Sprawdzenie zgodności prowadzonej przez powszechne towarzystwo emerytalne działalności z prawem

1.	Naruszenie ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1906, 2215, z późn. zm.) w zakresie braku pełnego (trzyosobowego) składu zarządu.
2.	Naruszenie ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1421, z późn. zm.) w zakresie braku monitorowania przez Komitet Audytu procesu sprawozdawczości finansowej.
3.	Naruszenie ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 300, z późn. zm.), poprzez wysłanie informacji do ZUS o jednej osobie, na rzecz której nastąpił podział środków zgromadzonych na rachunku w OFE w związku ze śmiercią członka OFE oraz jego udziale w tych środkach, po upływie 14 dni od dnia dokonania tego podziału.
4.	Naruszenie ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 505, z późn. zm.), w zakresie braku podpisów wszystkich obecnych na posiedzeniu członków rady nadzorczej towarzystwa na protokołach z posiedzenia rady nadzorczej towarzystwa.

Źródło: opracowanie własne UKNF

TOWAROWE DOMY MAKLERSKIE ORAZ PODMIOTY PROWADZĄCE RACHUNKI LUB REJESTRY TOWARÓW GIEŁDOWYCH

4.3.

4.3.1. DZIAŁANIA LICENCYJNE

W 2019 r. udzielono 3 zezwoleń dla przedsiębiorstw energetycznych na prowadzenie rachunków lub rejestrów towarów giełdowych i wydano 1 decyzję w przedmiocie zmiany decyzji w sprawie udzielenia zezwolenia na prowadzenie rejestrów towarów giełdowych. Bez rozpoznania pozostawiono 1 wniosek w sprawie udzielenia zezwolenia na prowadzenie rachunków i rejestrów towarów giełdowych.

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. w trakcie rozpatrywania był 1 wniosek o udzielenie zezwolenia na prowadzenie rejestrów towarów giełdowych, 1 wnio-

sek w sprawie zmiany decyzji w przedmiocie udzielenia zezwolenia na prowadzenie rejestrów towarów giełdowych oraz 1 wniosek o udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności przez towarowy dom maklerski w zakresie obrotu towarami giełdowymi. Zezwoleniem na prowadzenie rachunków lub rejestrów towarów giełdowych legitymowało się 58 przedsiębiorstw energetycznych, natomiast zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie obrotu towarami giełdowymi posiadał 1 towarowy dom maklerski.

PODMIOTY RYNKU FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH I ALTERNATYWNYCH SPÓŁEK INWESTYCYJNYCH

4.4.

4.4.1. DZIAŁANIA LICENCYJNE

W 2019 r. organ nadzoru wydał 243 decyzje i postanowienia dotyczące podmiotów rynku funduszy inwestycyjnych.

Liczba i przedmiot przyjętych uchwał oraz decyzji i postanowień wydanych na podstawie upoważnienia udzielonego przez Komisję Nadzoru Finansowego w 2019 r. zostały przedstawione odpowiednio w Tabeli 1.1. oraz Tabeli 1.2. w Aneksie 1.

W 2019 r. Przewodniczący KNF wydał 13 postanowień o wszczęciu postępowania z urzędu lub o roz-

szerzeniu zakresu przedmiotowego postępowania – z art. 13 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 1871, z późn. zm., dalej: ustawa o nadzorze nad rynkiem kapitałowym).

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. zezwolenie Komisji Nadzoru Finansowego posiadało 57 towarzystw funduszy inwestycyjnych, zarządzających łącznie 813 funduszami inwestycyjnymi, w tym: 48 funduszami inwestycyjnymi otwartymi, 66 specjalistycznymi funduszami inwestycyjnymi otwartymi oraz 699 funduszami inwestycyjnymi zamkniętymi.

Tabela 55. Liczba towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyjnych w latach 2016–2019

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Towarzystwa funduszy inwestycyjnych	62	62	61	57
Fundusze inwestycyjne	929	905	878	813

W 2019 r. cofnięto 3 zezwolenia na wykonywanie działalności przez następujące towarzystwa funduszy inwestycyjnych:

- SATURN TFI SA,
- Lartiq TFI SA (wcześniej Trigon TFI SA),
- GO TFI SA.

W 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała:

- 2 zezwolenia na utworzenie specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego,
- 4 zezwolenia na utworzenie publicznego funduszu inwestycyjnego zamkniętego.

W 2019 r. rozpoczęło działalność 18 funduszy z wydzielonymi subfunduszami, tzw. funduszy PPK. W wyniku ich powstania oraz zmian statutów funduszy w zakresie utworzenia nowych subfunduszy nastąpił wzrost liczby subfunduszy wydzielonych w ramach funduszy tego typu z 580 subfunduszy w grudniu 2018 r. do 708 subfunduszy na koniec grudnia 2019 r.

W 2019 r. zostały zarejestrowane 22 fundusze inwestycyjne zamknięte, których certyfikaty inwestycyjne zgodnie ze statutem funduszu nie będą oferowane w drodze oferty publicznej ani dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym, ani wprowadzone do alternatywnego systemu obrotu.

W 2019 r. KNF w zakresie sektora funduszy inwestycyjnych wydała 16 decyzji w sprawie zatwierdzenia prospektów emisyjnych oraz aneksów/suplementów, w tym:

- 6 decyzji zatwierdzających prospekty emisyjne certyfikatów inwestycyjnych emitowanych przez publiczne fundusze inwestycyjne zamknięte,
- 10 decyzji zatwierdzających aneksy/suplementy do prospektów emisyjnych certyfikatów inwestycyjnych emitowanych przez publiczne fundusze inwestycyjne zamknięte.

NABYCIE LUB OBJĘCIE AKCJI LUB PRAW Z AKCJI

W 2019 r. rozpatrzono 3 zawiadomienia o zamiarze nabycia lub objęcia akcji towarzystwa funduszy inwestycyjnych. W 2 przypadkach wydano decyzję o braku sprzeciwu wobec zamiaru nabycia lub objęcia akcji towarzystwa funduszy inwestycyjnych i wyznaczeniu terminu, w ciągu którego nabycie lub objęcie może zostać dokonane natomiast w 1 przypadku wydano decyzję o umorzeniu postępowania przez wzgląd na jego bezprzedmiotowość. Według stanu na 31 grudnia 2019 r. w toku rozpatrywania znajdowały się 2 postępowania w sprawie zawiadomienia o zamiarze nabycia lub objęcia akcji towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

DZIAŁALNOŚĆ TRANSGRANICZNA

W 2019 r. do Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęło drogą elektroniczną 11 kompletnych zawiadomień o zamiarze zbywania tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych typu UCITS na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które dotyczyły 1 nowego funduszu zagranicznego i 20 nowych subfunduszy funduszy zagranicznych. Dla porównania w 2018 r. wpłynęło 14 kompletnych zawiadomień dotyczących 3 nowych funduszy zagranicznych i 60 nowych subfunduszy wydzielonych w funduszach zagranicznych.

W 2019 r. do Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęło 10 notyfikacji spółek zarządzających (podmioty zarządzające funduszami typu UCITS) zamierzających prowadzić na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność na zasadzie swobody świadczenia usług (tj. bez zakładania oddziału). W tym okresie wpłynęły także 3 notyfikacje spółki zarządzającej zamierzającej prowadzić na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność w formie oddziału. Dla porównania w 2018 r. wpłynęły 4 notyfikacje spółek zarządzających zamierzających prowadzić na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność na zasadzie swobody świadczenia usług i 1 notyfikacja spółki zarządzającej zamierzającej prowadzić na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność w formie oddziału.

W odniesieniu do alternatywnych funduszy inwestycyjnych (tj. niebędących funduszami typu UCITS) z siedzibą w państwie Unii Europejskiej innym niż Rzeczpospolita Polska, w 2019 r. do Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęło 150 kompletnych zawiadomień o zamiarze wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej 152 alternatywnych funduszy inwestycyjnych, 14 europejskich funduszy venture capital (EuVECA), natomiast nie odnotowano zawiadomień europejskich funduszy przedsiębiorczości społecznej (EuSEF). Dla porównania w 2018 r. do Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęły 104 kompletne zawiadomienia o zamiarze wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej 97 alternatywnych funduszy inwestycyjnych, 24 europejskich funduszy venture capital (EuVECA) oraz 1 europejskiego funduszu przedsiębiorczości społecznej (EuSEF).

Ponadto w 2019 r. do Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęły notyfikacje 16 zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi z siedzibą poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej o zamiarze prowadzenia działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez zakładania oddziału oraz 1 notyfikacja zarządzającego alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi z siedzibą poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej o zamiarze prowadzenia działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w formie oddziału. Dla porównania w 2018 r.

wpłynęło 10 notyfikacji dotyczących zamiaru wykonywania działalności bez zakładania oddziału oraz 1 notyfikacja zarządzającego alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi z siedzibą poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej o zamiarze prowadzenia działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w formie oddziału.

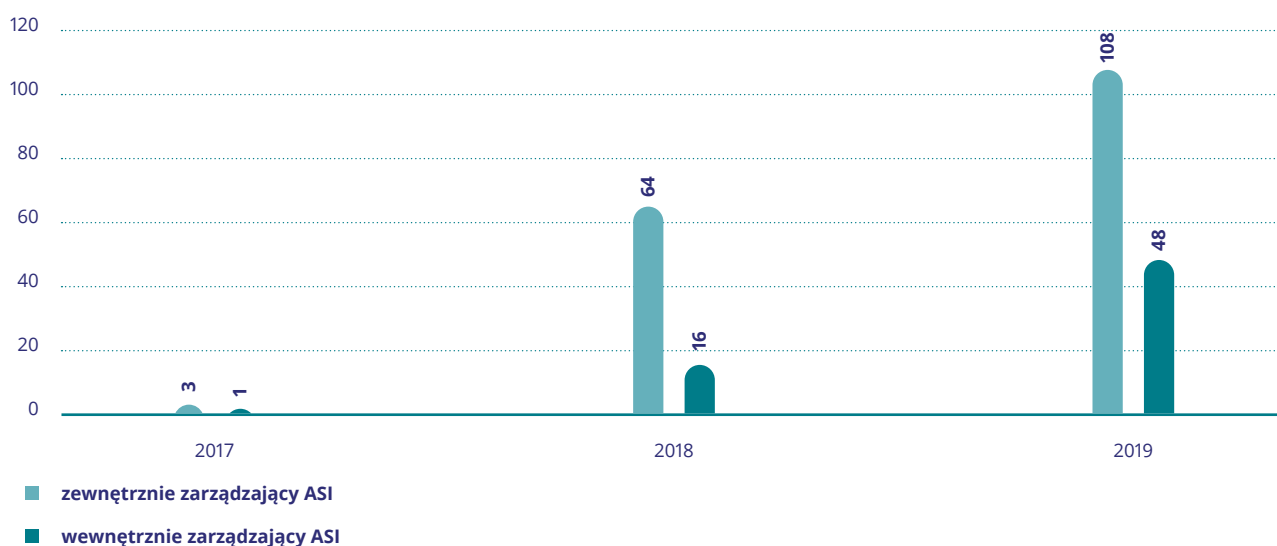
W 2019 r. do Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęła 1 notyfikacja towarzystwa funduszy inwestycyjnych zamierzającego prowadzić działalności na terytorium innego państwa Unii Europejskiej niż Rzeczpospolita Polska, w zakresie zarządzania alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi utworzonymi na terytorium tego państwa. Ponadto wpłynęły 2 notyfikacje towarzystw funduszy inwestycyjnych,

o zamiarze wprowadzania zarządzanych przez siebie funduszy do obrotu poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej. Dla porównania w 2018 r. brak było tego rodzaju notyfikacji.

ZARZĄDZAJĄCY ASI I ALTERNATYWNE SPÓŁKI INWESTYCYJNE

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. w rejestrze zarządzających ASI ujawnionych było 156 zarządzających ASI, z czego 108 zewnętrznie zarządzających ASI oraz 48 wewnętrznie zarządzających ASI. W 2019 r. Komisja dokonała wpisu do rejestru zarządzających ASI 76 podmiotów, z czego 44 zewnętrznie zarządzających ASI oraz 32 wewnętrznie zarządzających ASI.

Wykres 25. Liczba podmiotów zarządzających ASI nadzorowanych przez KNF, w latach 2017–2019 (narastająco)

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Wewnętrznie zarządzający to jeden podmiot, który jest zarówno zarządzającym ASI i ASI.

Zarządzający ASI działający na podstawie wpisu do rejestru zarządzających ASI są zobowiązani do przekazania rocznych sprawozdań z działalności inwestycyjnej odrębnie – zarządzającego ASI oraz każdej z zarządzanych alternatywnych spółek inwestycyjnych.

Ze względu na obowiązującą ww. podmioty roczną częstotliwość przekazywania sprawozdań okresowych ZAFI, w terminie do 31 stycznia roku następnego po roku, za który składane jest sprawozdanie, na dzień 31 grudnia 2019 r. dostępne były dane dotyczące wartości aktywów w zarządzaniu przez zarządzających ASI za rok 2018. W konsekwencji dane dotyczące ogólnej wartości aktywów w zarządzaniu przez zarządzających ASI za 2019 r. powinny zostać przekazane do dnia 31 stycznia 2020 r.

W związku z powyższym na dzień 31 grudnia 2017 r. wartość aktywów w zarządzaniu przez zarządzających ASI wpisanych do rejestru zarządzających ASI

wynosiła 54,4 mln zł (z czego 53,6 mln zł zarządzanych przez wewnętrznie zarządzających ASI, a 0,8 mln zł przez zewnętrznie zarządzających ASI).

Na dzień zaś 31 grudnia 2018 r. wartość aktywów w zarządzaniu przez zarządzających ASI wpisanych do rejestru zarządzających ASI wynosiła 160,1 mln zł, przy czym 82,2 mln zł aktywów było w zarządzaniu przez wewnętrznie zarządzających ASI, zaś 77,9 mln zł przez zewnętrznie zarządzających ASI.

Natomiast według stanu na 31 grudnia 2019 r. wartość aktywów w zarządzaniu przez zarządzających ASI wpisanych do rejestru zarządzających ASI ustalona na podstawie prawidłowych sprawozdań ZASI (74% wszystkich ZASI zobligowanych do przesłania sprawozdania za 2019 r.) wynosiła 786,24 mln zł, przy czym 357,72 mln zł aktywów było w zarządzaniu przez wewnętrznie zarządzających ASI, zaś 428,52 mln zł przez zewnętrznie zarządzających ASI.

Tabela 56. Wartość aktywów w zarządzaniu przez zarządzających ASI

Wartość aktywów w zarządzaniu przez zarządzających ASI (w mln zł)	2017	2018	2019
Zewnętrznie zarządzający ASI	0,81	77,94	428,52
Wewnętrznie zarządzający ASI	53,63	82,17	357,72
Ogółem	54,44	160,11	786,24

Źródło: opracowanie własne UKNF

Jednocześnie według stanu na 31 grudnia 2019 r. od momentu objęcia nadzorem zarządzających ASI, do UKNF wpłynęło w sumie 297 wniosków dotyczących tych podmiotów, w tym 288 wniosków dotyczących wpisu do rejestru zarządzających ASI, 1 wniosek o wy-

danie zezwolenia na wykonywanie działalności zarządzającego ASI oraz 8 wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy zakończonej decyzją KNF w przedmiocie odmowy wpisu do rejestru zarządzających ASI.

Tabela 57. Liczba wniosków, które wpłynęły do KNF do 31 grudnia 2019 r.

Typ wniosku	2016	2017	2018	2019	2016-2019
Wnioski o wpis do rejestru zarządzających ASI	1	174	73	40	288
Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy	0	1	6	1	8
Wniosek o wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności zarządzającego ASI	0	1	0	0	1
Razem	1	176	79	41	297

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2019 r. po raz pierwszy miało miejsce wykreślenie z urzędu zarządzającego ASI z rejestru zarządzających ASI na podstawie art. 70zf ustawy o funduszach. Postępowanie w tej sprawie zostało wszczęte postanowieniem w przedmiocie wszczęcia postępowania w sprawie wykreślenia z rejestru zarządzających ASI na podstawie art. 70zf ust. 1 pkt 1 u.f.i. oraz art. 61 §1 k.p.a.

W zakresie rynku alternatywnych spółek inwestycyjnych Komisja Nadzoru Finansowego w 2019 r. wydała 49 decyzji i postanowień, w tym:

- 13 decyzji w przedmiocie odmowy wpisu do rejestru zarządzających ASI,
- 1 decyzję w II instancji w przedmiocie utrzymania w mocy decyzji KNF w sprawie odmowy wpisu do rejestru zarządzających ASI,
- 1 decyzję w II instancji w przedmiocie uchylenia decyzji KNF w sprawie odmowy wpisu do rejestru zarządzających ASI i umorzenia postępowania administracyjnego w całości jako bezprzedmiotowego,
- 24 decyzje w przedmiocie umorzenia postępowania, z uwagi na złożenie przez stronę wniosku o umorzenie postępowania,

- 1 decyzję w przedmiocie wykreślenia z urzędu zarządzającego ASI z rejestru zarządzających ASI,
- 9 postanowień, obejmujących:

- 2 postanowienia w przedmiocie zawieszenia postępowania na wniosek strony na podstawie art. 98 § 1 k.p.a.,
- 1 postanowienie w przedmiocie zawieszenia postępowania z urzędu na podstawie art. 97 § 1 pkt 3 k.p.a.,
- 5 postanowień w przedmiocie odmowy wyłączenia pracowników na podstawie art. 24 § 3 i art. 123 §1 k.p.a.,
- 1 postanowienie w przedmiocie podjęcia postępowania na podstawie art. 98 § 2 k.p.a.

Jednocześnie podkreślenia wymaga, że wpis do rejestru zarządzających ASI jest czynnością materialno-techniczną i nie wymaga wydania władczego aktu administracyjnego, jakim jest decyzja administracyjna.

Ponadto w 2019 r. w ramach bieżącej pracy kontynuowane były działania o charakterze edukacyjnym w zakresie obowiązków informacyjnych i sprawozdawczych dotyczących zarządzających ASI wpisanych

do rejestru zarządzających ASI. Na stronie internetowej KNF zamieszczone były stanowiska dotyczące formalnych i praktycznych aspektów wypełniania obowiązków sprawozdawczych przez zarządzających ASI wpisanych do rejestru zarządzających ASI.

PODMIOTY POŚREDNICZĄCE W ZBYWANIU I ODKUPYWANIU JEDNOSTEK LUB TYTUŁÓW UCZESTNICTWA

Zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych lub tytuły uczestnictwa funduszy zagranicznych mogą być zbywane i odkupywane za pośrednictwem podmiotu z siedzibą lub miejscem zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. lista dystrybutorów jednostek uczestnictwa lub/i tytułów uczestnictwa posiadających zezwolenie Komisji Nadzoru Finansowego obejmowała 79 podmiotów. W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego wydała 1 zezwolenie na pośredniczenie w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych lub/i tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych oraz wydała 6 decyzji stwierdzających wygaśnięcie decyzji w sprawie udzielenia zezwolenia na prowadzenie przedmiotowej działalności.

NADZÓR NAD INSTYTUCJAMI ZBIOROWEGO INWESTOWANIA

Działania nadzorcze Komisji Nadzoru Finansowego wobec towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz funduszy inwestycyjnych, po uzyskaniu przez te podmioty stosownych zezwoleń, obejmują m.in. monitorowanie bieżącej sytuacji tych podmiotów, poprzez analizę raportów bieżących, informacji bieżących, sprawozdań okresowych oraz raportów okresowych.

Raporty bieżące i informacje bieżące funduszy inwestycyjnych dzielą się na dwie zasadnicze grupy:

- raporty bieżące i informacje bieżące funduszy inwestycyjnych otwartych, specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych oraz funduszy inwestycyjnych zamkniętych, przekazywane wyłącznie Komisji Nadzoru Finansowego,
- raporty bieżące publicznych funduszy inwestycyjnych zamkniętych przekazywane do Komisji Nadzoru Finansowego oraz podawane do publicznej wiadomości.

Oprócz półrocznych i rocznych sprawozdań finansowych funduszy inwestycyjnych do grupy sprawozdań okresowych dostarczanych obligatoryjnie zaliczane są także:

- sprawozdania kwartalne funduszy inwestycyjnych otwartych, specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych oraz funduszy inwestycyjnych zamkniętych, emitujących niepubliczne certyfikaty inwestycyjne, które to sprawozdania przekazywane są wyłącznie Komisji Nadzoru Finansowego,
- raporty kwartalne publicznych funduszy inwestycyjnych zamkniętych przekazywane do Komisji Nadzoru Finansowego oraz podawane do publicznej wiadomości.

Do sprawozdań okresowych towarzystw funduszy inwestycyjnych należą m.in.:

- sprawozdania miesięczne,
- roczne sprawozdania finansowe,
- roczne sprawozdania z funkcjonowania kontroli wewnętrznej.

Realizując działania nadzorcze wobec towarzystw i funduszy inwestycyjnych, Komisja Nadzoru Finansowego dokonuje również regularnych analiz informacji przesyłanych przez depozytariuszy funduszy inwestycyjnych na podstawie art. 231 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi.

Tabela 58. Liczba przeanalizowanych raportów bieżących i okresowych funduszy inwestycyjnych i towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz informacji od depozytariuszy w latach 2016–2019

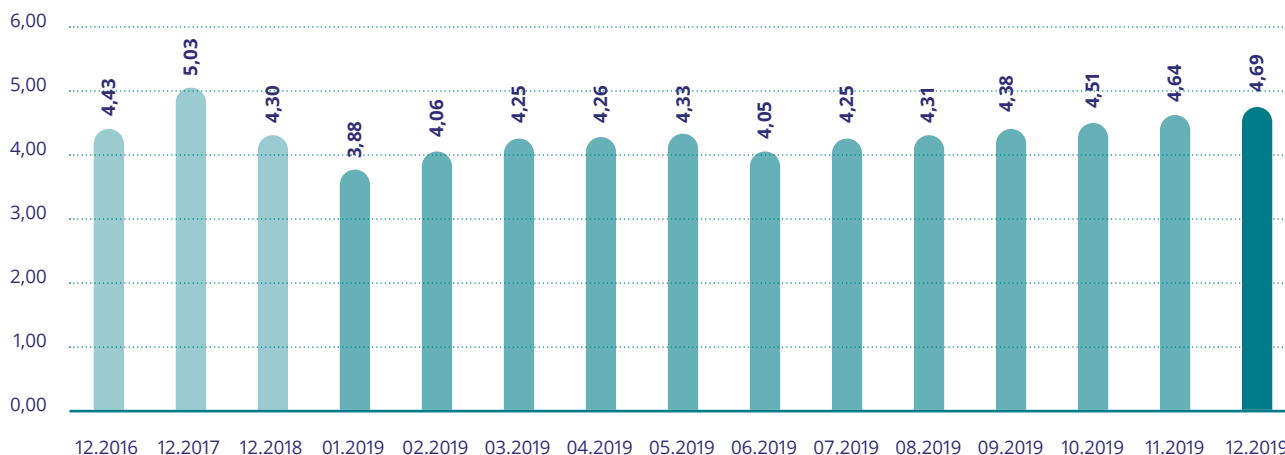
Rodzaj raportu/informacji	2016	2017	2018	2019
Raporty bieżące i okresowe towarzystw funduszy inwestycyjnych	6 381	5 791	5 990	4 746
Raporty bieżące i okresowe funduszy inwestycyjnych	30 639	28 851	29 072	24 588
Informacje od depozytariuszy	4 478	4 398	4 506	4 135
Razem	41 498	39 040	39 568	33 469

Źródło: opracowanie własne UKNF

Analiza raportów bieżących i informacji przekazywanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych, fundusze inwestycyjne i depozytariuszy skutkowało kierowaniem korespondencji nadzorczej przez UKNF do podmiotów nadzorowanych. Informacje dotyczące sytuacji nadzorowanych podmiotów były również przedmiotem korespondencji pomiędzy komórkami

organizacyjnymi UKNF, umożliwiając w ten sposób podjęcie stosownych działań zgodnie z właściwością merytoryczną departamentów.

W ramach sprawowanego nadzoru KNF monitoruje również wypełnianie przez TFI wymogów kapitałowych.

Wykres 26. Średnia wartość współczynnika pokrycia kapitału towarzystw funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2016–2018 oraz w 2019 r. (kapitał własny/minimalny wymóg kapitałowy)²⁹

Źródło: opracowanie własne UKNF

Po zmniejszeniu średniej wartości współczynnika pokrycia minimalnego wymogu kapitałowego sektora towarzystw funduszy inwestycyjnych do poziomu 3,88 w styczniu 2019 r., w kolejnych miesiącach jego wysokość rosła aż do czerwca, kiedy uległ obniżeniu do poziomu 4,05. Kolejne miesiące 2019 r. przyniosły jednak dalszy wzrost wskaźnika i na koniec grudnia 2019 r. jego średni poziom dla towarzystw funduszy inwestycyjnych był równy 4,69. Zmniejszenie poziomu średniej wartości współczynnika w styczniu 2019 r. wynikało między innymi ze wzrostu wymogu określonego zgodnie z art. 50 ust. 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych na podstawie kosztów towarzystw funduszy inwestycyjnych poniesionych w 2018 r.

Z kolei spadek średniej wartości współczynnika pokrycia wymogu kapitałowego w czerwcu 2019 r. spowodowany był wypłatami dywidend dokonywanymi przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych z zysków za 2018 r.

BADANIE I OCENA NADZORCZA (BION) TOWARZYSTW FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH

W 2019 r. prowadzone były prace nad zmianą metodyki badania i oceny nadzorczej towarzystw funduszy inwestycyjnych. W związku z tym proces nadawania oceny BION nie został zakończony w 2019 r. Zakończenie procesu przewidziane jest na początek 2020 r.

²⁹ Na podstawie sprawozdań miesięcznych przekazywanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Sprawozdania miesięczne nie są poddawane badaniu ani przeglądowi przez biegłego rewidenta, w związku z czym zawarte w nich informacje mogą podlegać późniejszym korektom.

Na posiedzenia KNF przedłożono następujące raporty dotyczące działalności podmiotów rynku funduszy inwestycyjnych:

- Materiał informacyjny na temat zbywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tytułów uczestnictwa emitowanych przez fundusze zagraniczne w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r.,
- Raport dotyczący sytuacji finansowej towarzystw funduszy inwestycyjnych w 2018 r.,
- Raport na temat procesu BION towarzystw funduszy inwestycyjnych za 2018 r.,
- Informację na temat dźwigni finansowej stosowanej przez zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi w odniesieniu do zarządzanych alternatywnych funduszy inwestycyjnych oraz wpływu jej stosowania na narastanie ryzyka systemowego, ryzyka zakłóceń na rynkach lub zagrożeń dla rozwoju gospodarczego na 31 grudnia 2018 r.,
- Informację w zakresie założeń dotyczących stanowiska organu nadzoru w sprawie polityki dywidendowej towarzystw funduszy inwestycyjnych w 2020 r.

KONTROLE PODMIOTÓW RYNKU FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH

W okresie objętym sprawozdaniem rozpoczęto lub przeprowadzono 12 kontroli, w tym 4 kontrole w towarzystwach funduszy inwestycyjnych oraz w zarządzanych przez nie funduszach inwestycyjnych, 3 kontrole w podmiotach zarządzających sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszy sekurytyzacyjnych, 3 kontrole u depozytariusza, 1 kontrolę u agenta transferowego oraz 1 kontrolę w podmiocie, któremu towarzystwo powierzyło wykonywanie czynności związanych z działalnością prowadzoną przez towarzystwo.

Tabela 59. Wybrane nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych u depozytariuszy dla funduszy inwestycyjnych, w obszarze wykonywania obowiązków zgodnie z prawem lub umową o wykonywanie funkcji depozytariusza w 2019 r.

Sprawdzenie wykonywania obowiązków depozytariusza zgodnie z prawem lub umową o wykonywanie funkcji depozytariusza, a w szczególności z ustawą o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi

1.	Brak weryfikacji wyceny wartości poszczególnych składników lokat funduszy w sposób rzetelny, dochowując należytej staranności wynikającej z profesjonalnego charakteru prowadzonej działalności, a także brak działania zgodnie z zasadami uczciwego obrotu.
2.	Brak zapewnienia, aby wartość aktywów netto oraz wartość aktywów netto na certyfikat inwestycyjny funduszu obliczane były zgodnie z przepisami prawa.
3.	Naruszenie ustawy o funduszach w zakresie, w jakim depozytariusz nie dokonywał weryfikacji raportów z wycen z akcji spółek stanowiących składniki lokat funduszy.
4.	Brak wykonywania przez depozytariusza w sposób prawidłowy i rzetelny obowiązków w zakresie stałej kontroli czynności faktycznych i prawnych dokonywanych przez fundusz.
5.	Brak weryfikacji zgodności działania funduszu inwestycyjnego z przepisami prawa oraz brak weryfikacji zgodności działania przez fundusz ze statutem.
6.	Niewykonywanie obowiązków wynikających z umów o wykonywanie funkcji depozytariusza zgodnie z jej postanowieniami.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 60. Wybrane nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach zarządzających sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszy sekurytyzacyjnych w 2019 r.**Zgodność prowadzonej działalności z umowami zawartymi z towarzystwami funduszy inwestycyjnych oraz postanowieniami procedury zarządzania sekurytyzowanymi wierzytelnościami**

1.	Wykonywanie działalności zarządzającego sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszy inwestycyjnych z naruszeniem wybranych postanowień umów o zarządzanie sekurytyzowanymi wierzytelnościami.
2.	Nieprowadzenie działalności w zakresie zarządzania portfelami funduszy w sposób rzetelny, profesjonalny oraz z zachowaniem należytej staranności.
3.	Wykonywanie obowiązków wynikających z wybranych umów o zarządzanie sekurytyzowanymi wierzytelnościami z rażącym naruszeniem przepisów prawa oraz wykonywanie działalności z naruszeniem interesów uczestników funduszu sekurytyzacyjnego.
4.	Dokonywanie wyceny wierzytelności wybranych pakietów w wartościach niestanowiących wartości godziwej.
5.	Podejmowanie w ramach wykonywania czynności zarządzania wybranymi portfelami inwestycyjnymi funduszy inwestycyjnych działań, polegających na zawieraniu przez te fundusze umów w celu wykreowania w sposób sztuczny zrealizowanego zysku z tytułu zbycia składników lokat, stanowiących działania naruszające zasady uczciwego obrotu.
6.	Nieprowadzenie działalności w zakresie zarządzania sekurytyzowanymi wierzytelnościami z zachowaniem zasad uczciwego obrotu oraz w sposób należyście zabezpieczający interesy uczestników funduszu sekurytyzacyjnego.
7.	Niezapobieżenie powstaniu konfliktu interesów.

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2019 r. przygotowano zalecenia pokontrolne dla 8 podmiotów nadzorowanych. Zweryfikowano wykonanie zaleceń pokontrolnych dla 12 podmiotów nadzorowanych.

ZATWIERDZANIE PROSPEKTÓW EMISYJNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH INNYCH NIŻ CERTYFIKATY INWESTYCYJNE

4.5.

W 2019 r. KNF wydała 71 decyzji w sprawie zatwierdzenia prospektów, memorandów informacyjnych oraz aneksów/suplementów aktualizujących ich treść, w tym:

- 18 decyzji zatwierdzających prospekty papierów wartościowych innych niż certyfikaty inwestycyjne (sporządzone w formie 1 lub 3 dokumentów),
- 53 decyzje zatwierdzające aneksy/suplementy do prospektów papierów wartościowych innych niż certyfikaty inwestycyjne.

Dane dotyczące liczby zatwierdzonych prospektów emisyjnych, aneksów/suplementów do prospektów emisyjnych oraz memorandów informacyjnych w latach 2016–2019 przedstawia Tabela 61.

Tabela 61. Liczba zatwierdzonych prospektów emisyjnych, memorandumów informacyjnych oraz aneksów/suplementów do prospektów emisyjnych w latach 2016–2019

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Liczba zatwierdzonych prospektów emisyjnych	40	37	25	18
Liczba zatwierdzonych memorandumów informacyjnych	3	3	2	0
Liczba zatwierdzonych aneksów/suplementów	100	96	71	53

Źródło: opracowanie własne UKNF

W okresie objętym sprawozdaniem do KNF wpłynęły również 42 potwierdzenia zatwierdzenia prospektu emisyjnego od organów nadzoru innych państw członkowskich.

W toku prowadzonych w 2019 r. 38 postępowań o zatwierdzenie prospektu emisyjnego, KNF wystosowała ponad 3600 uwag do składanych dokumentów. Ponadto KNF wydała 9 postanowień o zawieszeniu postępowań administracyjnych w sprawie zatwierdzenia prospektu, 2 postanowienia o podjęciu zawieszonych postępowań oraz 9 decyzji w sprawie umorzenia postępowania administracyjnego w sprawie

zatwierdzenia prospektu emisyjnego (aneksu/suplementu do prospektu).

Zestawienie emitentów, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez Komisję Nadzoru Finansowego w 2019 r. zamieszczono w Tabeli 2.1 w Aneksie 2, natomiast aktualna lista prospektów zatwierdzonych przez KNF znajduje się na stronie internetowej Komisji.

W 2019 r. do KNF wpłynęły również 72 zawiadomienia o zamiarze przeprowadzenia akcji promocyjnej związanej z publiczną ofertą papierów wartościowych.

UDZIELANIE ZEZWOLEŃ NA PRZYWRÓCENIE AKCJOM FORMY DOKUMENTU (ZNIESIENIE DEMATERIALIZACJI AKCJI)

4.6.

W 2019 r. do UKNF wpłynęło, na podstawie art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (dalej: ustawa o ofercie publicznej), 20 wniosków o udzielenie zezwolenia na przywrócenie akcjom formy dokumentów (zniesienie dematerializacji akcji). Komisja udzieliła 16 zezwoleń na zniesienie dematerializacji akcji. Ponadto 2 postępowania administracyjne w tym przedmiocie zostały zawieszono (w tym jedno z 2018 r.), a jedno postępowanie zostało umorzone z urzędu.

Od dnia 30 listopada 2019 r., tj. od dnia nowelizacji ustawy o ofercie publicznej, do końca 2019 r. do Komisji wpłynęły 3 wnioski złożone na podstawie nowelizowanego art. 91 ust. 1 ww. ustawy, o wycofanie akcji z obrotu na rynku regulowanym lub w alternatywnym systemie obrotu.

Dane dotyczące liczby decyzji udzielających zezwolenia na przywrócenie akcjom spółki publicznej formy dokumentu przedstawia Tabela 62.

Tabela 62. Liczba decyzji udzielających zezwolenia na przywrócenie akcjom spółki publicznej formy dokumentu (zniesienie dematerializacji akcji – art. 91 ust. 1 ustawy o ofercie publicznej) w latach 2016–2019

2016	2017	2018	2019
18	21	22	16

Źródło: opracowanie własne UKNF

NADZÓR NAD EMITENTAMI PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH NIEBĘDĄCYCH FUNDUSZAMI INWESTYCYJNYMI

4.7.

NADZÓR NAD OBOWIĄZKAMI INFORMACYJNYMI

Do zadań Komisji Nadzoru Finansowego należy również sprawowanie nadzoru nad wykonywaniem obowiązków informacyjnych określonych przepisami rozporządzenia MAR oraz ustawy o ofercie publicznej przez emitentów, których papiery wartościowe dopuszczone są do obrotu na rynku regulowanym.

W zakresie emitentów, których papiery wartościowe są wprowadzone do alternatywnego systemu obrotu, KNF sprawuje nadzór nad obowiązkami informacyjnymi związanymi z przekazywaniem wykazu akcjonariuszy posiadających co najmniej 5% liczby głosów na walnym zgromadzeniu. Nadzór nad informacją poufną tych emitentów, zgodnie z ustawą o ofercie prowadzony jest przez organizatora obrotu. KNF współpracuje z Giełdą Papierów Wartościowych w Warszawie w tym zakresie oraz podejmuje interwencje, w przypadku gdy organizator alternatywnego systemu obrotu ma trudności z uzyskaniem wyjaśnień od emitentów.

W 2019 r. UKNF zweryfikował pod względem zgodności z przepisami prawa około 26 tys. raportów bieżących, okresowych oraz informacji poufnych przekazanych przez spółki publiczne. W wyniku weryfikacji podjęto 441 interwencji w przypadkach podejrzenia nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych. UKNF skierował do spółek publicznych 202 zalecenia w celu zaprzestania naruszania obowiązków informacyjnych. Zalecenia te dotyczyły nieprawidłowości dotyczących: raportów okresowych (61 zaleceń, w tym 8 zaleceń w zakresie informacji niefinansowych); informacji poufnych (55 zaleceń), przekazywania KNF wykazu akcjonariuszy uprawnionych do udziału w walnym zgromadzeniu spółki lub wykazu akcjonariuszy posiadających co najmniej 5% liczby głosów na walnym zgromadzeniu, które się odbyło (48 zaleceń); raportów bieżących (34 zalecenia), innych informacji publikowanych przez spółki (4 zalecenia).

W 2019 r. w ramach prowadzonego nadzoru nad sprawozdawczością emitentów papierów wartościowych niebędących funduszami inwestycyjnymi, m.in.:

- przeanalizowano około 160 sprawozdań finansowych (w tym skonsolidowanych) 96 emitentów, pod kątem ich zgodności z obowiązującymi standardami rachunkowości, w szczególności MSSF, tj. Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej, wybranych w oparciu o metody selekcji (wyboru), o których mowa w Wytycznych ESMA w sprawie nadzoru nad informacją finansową (ESMA/2014/1293pl, 28.10.2014). Na podstawie wyników przeprowadzonej analizy sporządzany jest raport, który publikowany jest na stronie internetowej KNF,
- opracowanych i przekazanych zostało 105 stanowisk i opinii dla podmiotów zewnętrznych dotyczących m.in.: stosowania MSSF, prawidłowości wypełniania przez emitentów obowiązków informacyjnych w zakresie raportów okresowych oraz wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek zainteresowania publicznego,
- wydane zostały 3 zalecenia w celu zaprzestania naruszania obowiązków informacyjnych, w zakresie sprawozdań finansowych,

oraz prowadzono:

- 1 postępowanie administracyjne zakończone wydaniem decyzji, na podstawie art. 62 ust. 4 ustawy o ofercie publicznej, w przedmiocie udzielenia zgody na przekazywanie zamiast niektórych informacji bieżących i okresowych, o których mowa w art. 56 ust. 1 ustawy o ofercie, informacji wymaganych przepisami prawa państwa siedziby emitenta,

- 3 postępowania zakończone wydaniem decyzji o nałożeniu kary administracyjnej, o której mowa w art. 96 ust. 1 ustawy o ofercie publicznej,
- 1 postępowanie administracyjne dotyczące ponownego rozpoznania sprawy zakończonej wydaniem decyzji Komisji wydanej w I instancji o nałożeniu, na podstawie art. 96 ustawy o ofercie publicznej, administracyjnej kary pieniężnej,
- 3 postępowania administracyjne prowadzone, na podstawie z art. 17 ust. 6 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 537/2014 w sprawie zezwolenia na przedłużenie maksymalnego okresu trwania zlecenia na wykonanie badania sprawozdań finansowych: 1 postępowanie zostało zakończone wydaniem zezwolenia, a 2 zostały zakończone decyzją o umorzeniu postępowania,
- 6 postępowań administracyjnych zakończonych wydaniem decyzji prowadzonych na podstawie art. 17 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 596/2014 (MAR) w przedmiocie wyrażenia zgody na opóźnienie podania do wiadomości publicznej informacji poufnej.

NADZÓR NAD KOMITETAMI AUDYTU

Nadzór nad komitetami audytu jednostek zainteresowania publicznego będących emitentami papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym w 2019 r. obejmował 429 podmiotów. W związku z wątpliwościami, co do prawidłowości składu komitetów audytu, wobec 80 emitentów zostały podjęte działania nadzorcze. Wobec 4 emitentów podjęto działania nadzorcze związane z analizą funkcjonowania komitetów audytu w zakresie wykonywania zadań wynikających z ustawy.

NADZÓR NAD INFORMACJAMI NIEFINASOWYMI

Prowadzona w 2019 r. analiza raportów rocznych za rok 2018 wykazała, że obowiązkowi ujawnienia informacji niefinansowych podlegało 158 emitentów, których papiery wartościowe zostały dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym, z czego 63 podmioty sporządziły oświadczenia na temat informacji niefinansowych na podstawie art. 49b ust. 1 ustawy o rachunkowości, 86 – odrębne sprawozdania na temat informacji niefinansowych na podstawie art. 49b ust. 9 ustawy, a 9 skorzystało ze zwolnienia przewidzianego w art. 49b ust. 11 ustawy. W 8 przypadkach UKNF skierował zalecenia przekazywania do publicznej wiadomości raportów rocznych zawierających oświadczenia/sprawozdania na temat informacji niefinansowych w zakresie określonym przepisami prawa.

NADZÓR NAD OFERTAMI PUBLICZNYMI

W ramach sprawowanego nadzoru nad ofertami publicznymi w 2019 r. przeanalizowano 72 oferty publiczne notyfikowane na podstawie art. 53 ust. 9c ustawy o ofercie, przeprowadzone bez obowiązku

sporządzania prospektu emisyjnego lub memorandum informacyjnego. Statystyki notyfikowanych do UKNF akcji promocyjnych ofert publicznych wskazują, że 57 ofert publicznych dotyczyło akcji, a 15 obligacji. Za pośrednictwem platform crowdfundingowych przeprowadzono 39 takich ofert. W jednym przypadku podjęto działania nadzorcze związane z zakazem dalszego prowadzenia oferty publicznej i subskrypcji akcji. Podstawą decyzji o zastosowaniu takiego środka było podejrzenie naruszenia przez emitenta przepisów dotyczących podstaw prawnych prowadzonej emisji.

W związku z nowelizacją ustawy o ofercie publicznej i uchyleniem obowiązku notyfikacji planowanej akcji promocyjnej oferty publicznej, UKNF prowadzi bieżący monitoring największych platform crowdfundingowych w celu prowadzenia działań nadzorczych.

W 2019 r. przeprowadzono 1 postępowanie administracyjne zakończone wydaniem, na podstawie art. 16 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o ofercie publicznej, decyzji o zakazaniu dalszego prowadzenia oferty publicznej.

NADZÓR NAD WYPEŁNIANIEM OBOWIĄZKÓW DOTYCZĄCYCH OGŁOSZENIA I PRZEPROWADZENIA WEZWAŃ DO ZAPISYWANIA SIĘ NA SPRZEDAŻ LUB ZMIANĘ AKCJI SPÓŁEK PUBLICZNYCH

Do zadań Komisji Nadzoru Finansowego należy sprawowanie nadzoru nad prawidłowością formalno-prawną ogłaszania i przeprowadzania wezwań do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji spółek publicznych, w związku z przekraczaniem przez akcjonariuszy poszczególnych progów w ogólnej liczbie głosów. W przypadku gdy ogłoszone wezwanie nie odpowiada wymaganiom ustawowym, Komisja Nadzoru Finansowego może zgłosić żądanie wprowadzenia niezbędnych zmian lub uzupełnień w treści wezwania. Ponadto Komisja Nadzoru Finansowego może zgłosić żądanie przekazania wyjaśnień dotyczących treści wezwania.

W 2019 r. ogłoszono 31 wezwań do zapisywania się na sprzedaż akcji spółek publicznych, które zostały poddane analizie formalno-prawnej, 7 wezwań do zapisywania się na sprzedaż akcji zostało ogłoszonych w związku z przekroczeniem progu 33% w ogólnej liczbie głosów w spółkach publicznych, natomiast 23 wezwania ogłoszono na wszystkie pozostałe akcje spółek. W 2019 r. ogłoszono również 1 wezwanie w związku z zamiarem wycofania z obrotu na rynku regulowanym prowadzonym wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej akcji zagranicznej spółki publicznej.

W 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego w przypadku 1 wezwania zgłosiła na podstawie art. 78 ust. 1 ustawy o ofercie publicznej żądanie przekazania wyjaśnień dotyczących treści wezwania.

Wartość akcji będących przedmiotem wezwań ogłoszonych w 2019 r. wyniosła prawie 11,2 mld zł. Dla porównania wartość wezwań ogłoszonych w 2018 r. wyniosła prawie 4,5 mld zł, w 2017 r. wyniosła ponad 11,7 mld zł, natomiast w 2016 r. ponad 6,6 mld zł.

NADZÓR NAD WYPEŁNIANIEM OBOWIĄZKÓW NOTYFIKACYJNYCH AKCJONARIUSZY SPÓŁEK PUBLICZNYCH W ZWIĄZKU Z OBROTEM ZNACZNYMI PAKIETAMI AKCJI ORAZ NADZÓR NAD WYPEŁNIANIEM OBOWIĄZKÓW NOTYFIKACYJNYCH OSÓB PEŁNIĄCYCH OBOWIĄZKI ZARZĄDCZE U EMITENTÓW ORAZ OSÓB BLISKO Z NIMI ZWIĄZANYCH

Do zadań Komisji Nadzoru Finansowego należy sprawowanie nadzoru nad wykonywaniem obowiązków notyfikacyjnych określonych przepisami ustawy o ofercie publicznej w zakresie obrotu znacznymi pakietami akcji spółek publicznych (art. 69 i nast.) oraz obowiązków notyfikacyjnych wynikających z art. 19 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku oraz uchylającego dyrektywę 2003/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady i dyrektywę Komisji 2003/124/WE, 2003/125/WE i 2004/72/WE (Dz. Urz. UE L 173 z 12.06.2014, str. 1, z późn. zm., dalej: rozporządzenie MAR) o transakcjach dokonywanych przez osoby pełniące obowiązki zarządcze oraz osoby blisko z nimi związane. Ponadto do zadań Komisji Nadzoru Finansowego należy nadzór nad przestrzeganiem przez osoby pełniące obowiązki zarządcze zakazu dokonywania transakcji w okresach zamkniętych.

W 2019 r. UKNF zweryfikował pod względem zgodności z przepisami prawa ponad 1300 zawiadomień przekazanych przez osoby nabywające i zbywające znaczne pakiety akcji spółek publicznych na podstawie art. 69 ustawy o ofercie publicznej, a także około 3100 zawiadomień przekazanych przez podmioty zobowiązane na podstawie art. 19 rozporządzenia MAR – dotyczących transakcji osób pełniących obowiązki zarządcze oraz osób blisko z nimi związanych. W 2019 r. podjęto około 170 interwencji nadzorczych w przypadkach podejrzenia nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych akcjonariuszy spółek publicznych. Oznacza to, że w większości przypadków notyfikacji przekazanych przez akcjonariuszy spółek publicznych nie stwierdzono podejrzenia nienależytego wypełnienia obowiązków informacyjnych.

W celu ułatwienia wypełniania obowiązków wynikających z art. 19 ust. 1 rozporządzenia MAR, pod koniec 2019 r. na stronie internetowej KNF udostępniono elektroniczny formularz umożliwiający składa-

nie do Komisji Nadzoru Finansowego powiadomień przez osoby pełniące obowiązki zarządcze oraz osoby blisko z nimi związane.

INNE CZYNNOŚCI NADZORCZE PODJĘTE WOBEC EMITENTÓW PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH NIEBĘDĄCYCH FUNDUSZAMI INWESTYCYJNYMI

W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego podjęła:

- uchwałę w sprawie przekazania do publicznej wiadomości informacji o zaistnieniu okoliczności wskazujących na dokonanie manipulacji, o której mowa w rozporządzeniu 596/2014, w obrocie akcjami spółki FTI Profit SA oraz o złożeniu zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa,
- uchwałę w sprawie przekazania do publicznej wiadomości informacji o złożeniu zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa w związku z obrotem akcjami Ursus SA oraz o blokadzie rachunku papierów wartościowych i rachunku pieniężnego.

W 2019 r. Komisja wydała ponadto:

- 16 decyzji w przedmiocie żądania od Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA, na podstawie art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, zawieszenia obrotu akcjami spółki publicznej w związku z możliwością naruszenia interesów inwestorów, w szczególności poprzez niewykonanie obowiązków informacyjnych w terminie lub brak przekazania rzetelnych informacji dotyczących sytuacji finansowej emitenta,
- 1 decyzję w przedmiocie żądania od Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA, na podstawie art. 78 ust. 3 w zw. z art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, zawieszenia obrotu obligacjami, których emitentem jest spółka publiczna, w związku z możliwością naruszenia interesów inwestorów poprzez brak przekazania rzetelnych informacji dotyczących sytuacji finansowej emitenta,
- 6 decyzji w przedmiocie rozpoznania wniosków wystosowanych przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie SA oraz BondSpot SA o zwolnienie z obowiązków związanych z przejrzystością dla systemów obrotu określoną w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady nr 600/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniającego rozporządzenie nr 648/2012.

4.8. NADZÓR INWESTYCJI EMERYTALNYCH

Celem nadzoru nad działalnością statutową podmiotów rynku emerytalnego jest przede wszystkim ochrona interesów członków funduszy emerytalnych. Analitycznym nadzorem objęta jest zatem sytuacja finansowa oraz działalność inwestycyjna i operacyjna towarzystw i funduszy emerytalnych (tzw. II i III filara systemu emerytalnego, w tym dobrowolnych funduszy emerytalnych, w ramach których prowadzone są IKE i IKZE). Organ nadzoru monitoruje także zgodność funkcjonowania wspomnianych instytucji z przepisami prawa i ich statutami oraz wypełnianie obowiązków informacyjnych.

MONITOROWANIE SYTUACJI FINANSOWEJ ORAZ DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ I OPERACYJNEJ TOWARZYSTW I FUNDUSZY EMERYTALNYCH

Zadania z zakresu bieżącego nadzoru nad działalnością finansową oraz operacyjną i polityką inwestycyjną otwartych, pracowniczych i dobrowolnych funduszy emerytalnych oraz działalnością statutową powszechnych i pracowniczych towarzystw emerytalnych wykonywane były poprzez analizę danych sprawozdawczych przekazywanych przez podmioty nadzorowane do UKNF w formie elektronicznej:

- dziennych i kwartalnych raportów finansowych funduszy emerytalnych, zawierających bilanse funduszy wraz z notami objaśniającymi, zestawienia portfeli inwestycyjnych, rachunki wyników wraz z notami objaśniającymi, zestawienia zawartych transakcji i ważnych zleceń oraz informacje o wartości i liczbie jednostek rozrachunkowych,
- miesięcznych, półrocznych i rocznych struktur aktywów funduszy,
- raportów operacyjnych funduszy, dotyczących zawartych umów o członkostwo w funduszu, przekazanej składki, zewnętrznych i wewnętrznych wypłat transferowych, liczby członków oraz liczby prowadzonych rachunków, zdarzeń mających wpływ na zmianę wysokości kapitałów otwartych funduszy emerytalnych,
- sprawozdań finansowych towarzystw emerytalnych, obejmujących bilanse, rachunki wyników, informacje o wynagrodzeniach w PTE, zobowiązania PTE oraz relacje kapitałowe towarzystw emerytalnych.

Monitorowanie sytuacji finansowej towarzystw emerytalnych oraz działalności statutowej funduszy emerytalnych realizowano m.in. poprzez następujące czynności:

- analizowanie transakcji zawieranych na rynku kapitałowym, pod kątem rentowności oraz ryzyka związanego z nabyciem określonego instrumentu finansowego, wynikającego z jego konstrukcji oraz z sytuacji finansowej emitenta,
- monitorowanie działań inwestycyjnych funduszy emerytalnych w zakresie zachowania nadrzędnej zasady rentowności i bezpieczeństwa lokat,
- weryfikowanie wycen instrumentów finansowych znajdujących się w portfelach inwestycyjnych funduszy emerytalnych,
- analizowanie struktury portfeli inwestycyjnych funduszy emerytalnych, jej zmienności w czasie i przyjętego poziomu ryzyka,
- ocenę efektywności działalności inwestycyjnej funduszy emerytalnych na tle bieżącej sytuacji na rynku kapitałowym oraz sytuacji makroekonomicznej,
- analizę procedur wewnętrznych oraz deklaracji zasad prowadzenia działalności inwestycyjnej w podmiotach nadzorowanych,
- monitorowanie działalności funduszy w zakresie powierzenia zarządzania aktywami podmiotom z siedzibą poza granicami kraju oraz wydawanie decyzji nakazującej funduszowi zmianę lub rozwiązanie ww. umowy,
- monitorowanie procesu stopniowego przekazywania do ZUS kapitału członków OFE, którym do osiągnięcia wieku emerytalnego brakowało mniej niż 10 lat (tzw. suwak bezpieczeństwa),
- monitorowanie przeliczeń środków i umorzeń jednostek rozrachunkowych mających wpływ na zmianę wysokości kapitałów otwartych funduszy emerytalnych,
- monitorowanie prawidłowości działalności OFE i PTE w zakresie przepisów dotyczących Funduszu Gwarancyjnego,
- monitorowanie sytuacji kapitałowej towarzystw emerytalnych, w szczególności spełniania wymogów dotyczących wysokości kapitałów własnych wynikających z przepisów prawa oraz rekomendacji organu nadzoru,

- monitorowanie działalności inwestycyjnej towarzystw emerytalnych w zakresie ich zgodności z przepisami prawa oraz ryzyka wynikającego z prowadzonej przez towarzystwa emerytalne działalności inwestycyjnej,
 - monitorowanie terminowości i prawidłowości realizacji obowiązków informacyjnych związanych z publikacją struktur aktywów funduszy emerytalnych,
 - ocenę realizacji przez podmioty nadzorowane wytycznych KNF dotyczących polityki dywidendowej towarzystw emerytalnych.
- Innym kluczowym zadaniem organu nadzoru jest

obowiązek każdorazowej weryfikacji przesyłanych przez fundusze emerytalne szczegółowych metodologii wycen instrumentów finansowych, dla których nie jest określony rynek wyceny lub nie jest możliwe dokonanie wyceny w sposób rynkowy, z zachowaniem zasady ostrożności. W okresie objętym sprawozdaniem, ocenie organu nadzoru podlegało 411 wycen przedstawionych przez OFE, PFE, DFE w ramach IKE lub IKZE i DFE w ramach PPK. W przypadku 2 metodologii wyceny instrumentu finansowego zastosowanej przez fundusz emerytalny organ nadzoru wystosował żądanie zmiany.

Tabela 63. Metodologie wyceny przekazane przez fundusze emerytalne do akceptacji KNF w latach 2016–2019

Rodzaj funduszy	Liczba przesłanych metodologii			
	2016	2017	2018	2019
OFE	291	344	285	306
PFE	12	16	5	16
DFE i FZD*	44	54	50	89
Razem	347	414	340	411

Źródło: opracowanie własne UKNF

*w 2019 r. łącznie dobrowolne fundusze emerytalne łącznie z funduszami zdefiniowanej daty

Znaczna część działań nadzorczych wobec pracowniczych towarzystw emerytalnych – ze względu na duży udział ich bieżącego i sukcesywnego finansowania przez pracodawców – realizowana jest w ramach nadzoru pośredniego. Jest to warunek bezpieczeństwa finansowego i ciągłości funkcjonowania tych podmiotów. Specyfiką pracowniczych towarzystw jest też większy niż w powszechnych towarzystwach emerytalnych udział procesów realizowanych przez podmioty zewnętrzne, co powoduje, iż część działań nadzorczych obejmuje podmioty inne niż towarzystwa emerytalne.

W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego dwukrotnie ustaliła i podała do publicznej wiadomości wysokość średniej ważonej stopy zwrotu wszystkich otwartych funduszy emerytalnych za okresy od 31 marca 2016 r. do 29 marca 2019 r. oraz od 30 września 2016 r. do 30 września 2019 r. Od 2014 r. nie jest ustalana minimalna wymagana stopa zwrotu OFE oraz ewentualny niedobór.

Tabela 64. Ustawowe stopy zwrotu OFE wyliczone i opublikowane przez KNF w 2019 r. (w %)

Nazwa OFE	Stopy zwrotu za okres od 31.03.2016 r. do 29.03.2019 r.	Nazwa OFE	Stopy zwrotu za okres od 30.09.2016 r. do 30.09.2019 r.
MetLife OFE	22,284	OFE PZU „Złota Jesień”	17,326
OFE PZU „Złota Jesień”	22,058	Generali OFE	17,222
PKO BP Bankowy OFE	20,995	Aviva OFE Aviva Santander	16,900
Nationale-Nederlanden OFE	20,052	MetLife OFE	16,648
Generali OFE	19,808	Nationale-Nederlanden OFE	16,350
Aviva OFE Aviva Santander	19,381	Allianz Polska OFE	14,437
OFE Pocztylion	19,180	AXA OFE	13,739
Allianz Polska OFE	17,511	AEGON OFE	13,238
AXA OFE	16,740	OFE Pocztylion	13,152
AEGON OFE	16,411	PKO BP Bankowy OFE	12,928
Średnia ważona stopa zwrotu	19,700	Średnia ważona stopa zwrotu	15,679

Źródło: opracowanie własne UKNF

Na posiedzenia KNF przedłożono następujące raporty dotyczące działalności podmiotów rynku emerytalnego:

- „Sytuacja finansowa powszechnych towarzystw emerytalnych w 2018 roku”,
- „Sytuacja finansowa powszechnych towarzystw emerytalnych w I połowie 2019 roku”,
- „Informacja o działalności inwestycyjnej funduszy emerytalnych w okresie od 30 września 2015 roku do 28 września 2018 roku”,
- „Informacja o działalności inwestycyjnej funduszy emerytalnych w okresie od 31 marca 2016 roku do 29 marca 2019 roku”,
- „Informacja o działalności inwestycyjnej funduszy emerytalnych w okresie od 30 września 2016 roku do 30 września 2019 roku”,
- „Rynek otwartych funduszy emerytalnych w IV kwartale 2018 roku”,
- „Rynek otwartych funduszy emerytalnych w I kwartale 2019 roku”,
- „Rynek otwartych funduszy emerytalnych w II kwartale 2019 roku”,
- „Indywidualne konta emerytalne oraz indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego w 2018 roku”,
- „Pracownicze programy emerytalne w 2018 roku”.

Na podstawie wszystkich informacji przesyłanych do UKNF w 2019 r. regularnie opracowywano i publikowano miesięczne, kwartalne lub roczne dane statystyczne i finansowe o rynku OFE, PPE i IKE/IKZE oraz informacje o transferach członków OFE.

NADZÓR NAD PRZESTRZEGANIEM PRZEPISÓW PRAWA PRZEZ TOWARZYSTWA I FUNDUSZE EMERYTALNE ORAZ INNE PODMIOTY RYNKU EMERYTALNEGO

Nadzór realizowany przez UKNF w obszarze monitorowania zgodności działalności funduszy emerytalnych i towarzystw emerytalnych z przepisami prawa obejmował, m.in. następujące czynności:

- spełnianie wymogów kapitałowych towarzystw emerytalnych określonych przepisami prawa,
- badanie zgodności zaangażowania aktywów funduszy emerytalnych w określone przez przepisy prawa kategorie lokat,
- monitorowanie wysokości kosztów pokrywanych z aktywów funduszy emerytalnych,
- realizację wypełniania obowiązków informacyjnych przez podmioty nadzorowane wobec organu nadzoru.

Tabela 65. Przepisy prawa w zakresie limitów inwestycyjnych naruszone przez fundusze emerytalne w 2019 r.

Przepis prawa	Liczba przekroczeń*
Art. 141 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych	360
Art. 142 ust. 1 pkt 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych	21
Art. 142 ust. 1 pkt 4 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych	470
§ 2 ust. 1 w związku z ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie dodatkowych ograniczeń w zakresie prowadzenia działalności lokacyjnej przez fundusze emerytalne	570
Art. 37 ust. 11 pkt 1 ustawy o pracowniczych planach kapitałowych	226
Art. 37 ust. 11 pkt 2 ustawy o pracowniczych planach kapitałowych	436
Art. 37 ust. 13 pkt 1 ustawy o pracowniczych planach kapitałowych	927
Art. 37 ust. 13 pkt 2 ustawy o pracowniczych planach kapitałowych	510
Art. 37 ust. 13 pkt 3 ustawy o pracowniczych planach kapitałowych	682
Art. 37 ust. 13 pkt 4 ustawy o pracowniczych planach kapitałowych	925
Art. 37 ust. 8 ustawy o pracowniczych planach kapitałowych	3
Art. 40 ust. 1 pkt 3 ustawy o pracowniczych planach kapitałowych	115
Art. 40 ust. 1 pkt 4 ustawy o pracowniczych planach kapitałowych	217
Art. 40 ust. 1 pkt 5 ustawy o pracowniczych planach kapitałowych	561
Art. 96 ust. 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi	666
Art. 96 ust. 2 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi	120
Art. 96 ust. 3 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi	461
Art. 96 ust. 5 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi	120

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Naruszenia tego samego przepisu prawa przez ten sam fundusz w zakresie tego samego instrumentu lub grupy instrumentów występujące w następujących po sobie dniach wyceny są do celów sprawozdawczych traktowane jako kolejne przekroczenia limitu inwestycyjnego. Kontrola naruszeń przepisów wykazała, że powstały one w następstwie zmiany cen rynkowych stanowiących podstawę wyceny aktywów i zobowiązań funduszy, kursów walut albo powiązań organizacyjnych lub kapitałowych między podmiotami, których instrumenty finansowe są przedmiotem lokaty aktywów funduszu, albo w następstwie innych okoliczności, na które fundusz nie miał bezpośredniego wpływu.

W ramach nadzoru wykonywania obowiązków informacyjnych, weryfikacji UKNF podlegała terminowość i poprawność dziennych i kwartalnych raportów finansowych, raportów operacyjnych funduszy emerytalnych, sprawozdań finansowych towarzystw emerytalnych, jak również publikowanych przez OFE

miesięcznych, półrocznych i rocznych struktur aktywów. Przyjmowanie oraz weryfikacja poprawności przekazanych raportów dziennych oraz innych informacji było wykonywane na bieżąco – wraz z równoczesnym wyjaśnianiem ewentualnych błędów stwierdzonych w przesyłanych danych.

Tabela 66. Raporty elektroniczne dotyczące działalności finansowej i operacyjnej wraz z korektami przesłane i zweryfikowane w ramach realizacji obowiązków informacyjnych funduszy i towarzystw emerytalnych otrzymane w 2019 r.

Rodzaj przesłanych raportów	Raporty poprawne	Raporty błędne
Raporty finansowe OFE	36 983	163
Raporty operacyjne OFE	5 353	86
Raporty finansowe DFE* i FZD**	4 046	189
Raporty operacyjne DFE* i FZD**	70	0
Raporty finansowe PrFE	101	3
Raporty operacyjne PrFE	22	0
Raporty PTE	468	39
Raporty PrTE	12	0
Razem	47 055	480

Źródło: opracowanie własne UKNF

*Dobrowolny fundusz emerytalny prowadzący IKE lub IKZE

**Dobrowolny fundusz emerytalny zdefiniowanej daty w ramach PPK

Wyniki przeprowadzonych weryfikacji oraz analiz wskazują, iż towarzystwa emerytalne, co do zasady prawidłowo i terminowo wypełniały powyższe obowiązki informacyjne. Prowadzony monitoring sytuacji finansowej i inwestycyjnej towarzystw emerytalnych oraz zarządzanych przez nie funduszy emerytalnych pozwoliły na stwierdzenie, że:

- sytuacja finansowa towarzystw emerytalnych była stabilna,
- fundusze emerytalne prawidłowo realizowały obowiązki ustawowe, w tym miały zapewnioną zdolność do terminowej realizacji wypłat dla członków oraz realizacji cyklicznych wypłat do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Realizacja przez towarzystwa emerytalne i fundusze emerytalne obowiązków informacyjnych, w tym sprawozdawczych, podlegają stałej kontroli i weryfikacji oraz analizie. Wyniki tej analizy, w zależności od istotności i charakteru, stanowią podstawę do podejmowania dalszych indywidualnych decyzji nadzorczych oraz wspierają proces oceny BION PTE.

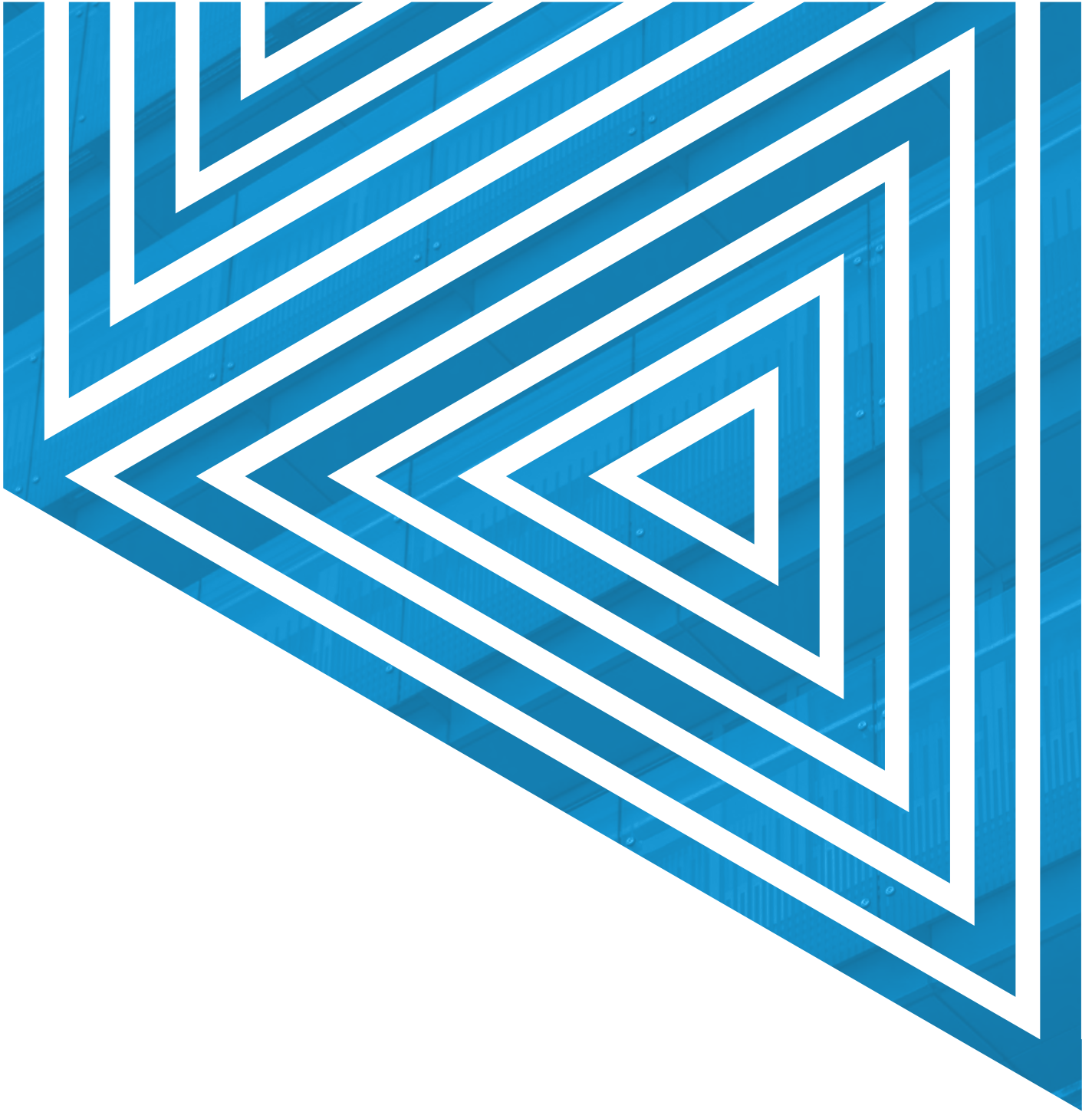
Nadzór UKNF obejmował również badanie zgodności z przepisami prawa działalności podmiotów innych niż towarzystwa i fundusze emerytalne:

- banków depozytariuszy w zakresie wykonywania przez te podmioty obowiązków w zakresie przechowywania aktywów funduszy emerytalnych oraz obowiązków informacyjnych względem organu nadzoru,

- agentów transferowych w zakresie wykonywania czynności powierzonych przez fundusz lub towarzystwo emerytalne (w szczególności prowadzenie rejestru członków, prowadzenie ksiąg rachunkowych oraz realizację obowiązków informacyjnych względem członków funduszu i organu nadzoru),
- podmiotów, którym pracownice fundusze emerytalne powierzyły zarządzanie aktywami,
- Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych w zakresie administrowania Funduszem Gwarancyjnym.

BADANIE I OCENA NADZORCZA (BION) POWSZECHNYCH TOWARZYSTW EMERYTALNYCH

Badanie i ocena nadzorczą (BION) jest całościowym procesem wykorzystującym wszelkie dostępne informacje powzięte przez organ nadzoru w toku wykonywania nadzoru bezpośredniego w ramach działań inspekcji w siedzibach podmiotów nadzorowanych oraz nadzoru pośredniego realizowanego poprzez czynności związane z licencjonowaniem, analizą danych sprawozdawczych i dodatkowych zapytań kierowanych do PTE w formie wezwań nadzorczych bądź ankiet. W 2019 r. przeprowadzono proces oceny nadzorczą BION powszechnych towarzystw emerytalnych za 2018 r. Ocenę nadzorczą nadano 10 PTE i 21 października 2019 r. przekazano jej wyniki zarządom 10 podmiotów prowadzących działalność na dzień wysyłki korespondencji.

5

PION NADZORU
UBEZPIECZENIOWEGO

5.1. PODMIOTY RYNKU UBEZPIECZENIOWEGO

5.1.1. DZIAŁALNOŚĆ LICENCYJNA

ZEZWOLENIA NA PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ I REASEKURACYJNEJ

W 2019 r. wydano 1 decyzję w przedmiocie udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej przez krajowy zakład ubezpieczeń oraz 2 decyzje w przedmiocie rozszerzenia rzeczowego zakresu działalności ubezpieczeniowej dla krajowego zakładu ubezpieczeń.

Ponadto w zakresie reglamentacji działalności ubezpieczeniowej Komisja Nadzoru Finansowego w 1 przypadku cofnęła zezwolenie na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej przez krajowy zakład ubezpieczeń.

W 2019 r. doszło również do połączenia 2 krajowych zakładów ubezpieczeń oraz została zatwierdzona uchwała o przekształceniu towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych w spółkę akcyjną (demutualizacja).

NOTYFIKACJE W ZAKRESIE WYKONYWANIA DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ W POLSCE

Notyfikację na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w Polsce w ramach swobody świadczenia usług na koniec 2019 r. posiadało 716 zakładów ubezpieczeń z państw członkowskich Unii Europejskiej i innych państw należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, natomiast w formie oddziału notyfikację posiadało 29 zakładów ubezpieczeń oraz 1 zakład reasekuracji.

W 2019 r. do KNF wpłynęły 44 zawiadomienia zagranicznych zakładów ubezpieczeń o zamiarze wykonywania transgranicznej działalności ubezpieczeniowej – na zasadzie swobody świadczenia usług (w tym 1 zawiadomienie dotyczące zamiaru utworzenia oddziału w Polsce przez zagraniczny zakład ubezpieczeń z państw członkowskich Unii Europejskiej na podstawie swobody przedsiębiorczości).

Dodatkowo 34 zakłady ubezpieczeń z państw członkowskich Unii Europejskiej notyfikowały zamiar zmiany zakresu działalności ubezpieczeniowej pro-

wadzonej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach swobody świadczenia usług oraz 27 zakładów ubezpieczeń (w tym 2 działające przez oddział) z państw członkowskich Unii Europejskiej zgłosiło zaprzestanie prowadzenia działalności ubezpieczeniowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Ponadto w 2019 r. otrzymano 19 zawiadomień dotyczących zamiaru przeniesienia lub przejęcia portfela ubezpieczeń w całości lub w części, w tym:

- 11 dotyczyło przeniesienia portfela między zakładami ubezpieczeń, z których każdy był notyfikowany w Polsce,
- 5 dotyczyło przeniesienia portfela między zakładami ubezpieczeń, z których przynajmniej jeden był notyfikowany w Polsce,
- 3 dotyczyły przeniesienia portfela między zakładami ubezpieczeń nieposiadającymi notyfikacji w Polsce.

Ponadto otrzymano 2 zawiadomienia dotyczące połączenia zakładów ubezpieczeń wraz z przeniesieniem portfela w całości lub części (obydwa dotyczyły zakładów notyfikowanych w Polsce).

ZMIANY WE WŁADZACH ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ I REASEKURACJI

W 2019 r. KNF wydała 20 decyzji w przedmiocie wyrażenia zgody na powołanie członków zarządu zakładów ubezpieczeń i reasekuracji (8 decyzji w sprawie o wyrażenie zgody na powołanie prezesa zarządu zakładu ubezpieczeń, a 12 w sprawie o wyrażenie zgody na powołanie członka zarządu zakładu ubezpieczeń odpowiedzialnego za zarządzanie ryzykiem). W 1 sprawie o wyrażenie zgody na powołanie członka zarządu postępowanie zakończyło się umorzeniem.

ZMIANY W STATUTACH PODMIOTÓW NADZOROWANYCH

W 2019 r. KNF wydała 14 decyzji w przedmiocie zatwierdzenia zmian w statutach krajowych zakładów ubezpieczeń. Ponadto w 4 sprawach o zatwierdzenie zmian w statutach krajowych zakładów ubezpieczeń postępowanie zakończyło się umorzeniem.

NABYCIE LUB OBJĘCIE AKCJI LUB PRAW Z AKCJI

Komisja Nadzoru Finansowego w 2019 r. wydała 7 decyzji w przedmiotowych postępowaniach. W 4 przypadkach stwierdzono brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu co do bezpośredniego i pośredniego nabycia akcji, w jednym przypadku co do bezpośredniego nabycia udziałów. W 2 przypadkach KNF umorzyła postępowanie co do zamiaru nabycia akcji krajowego zakładu ubezpieczeń.

WPIS DO REJESTRU AKTUARIUSZY

W okresie objętym sprawozdaniem wydanych zostało 9 decyzji w przedmiocie wpisu do rejestru aktuariuszy.

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. w rejestrze figurowało 404 aktuariuszy.

NOWY REJESTR POŚREDNIKÓW UBEZPIECZENIOWYCH

W dniu 1 października 2018 r. weszła w życie ustawa z dnia 15 grudnia 2017 r. o dystrybucji ubezpieczeń, wdrażająca przede wszystkim zapisy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/97 z dnia 20 stycznia 2016 r. w sprawie dystrybucji ubezpieczeń. Ustawa o dystrybucji ubezpieczeń wprowadziła kilka istotnych zmian w zakresie rejestru pośredników ubezpieczeniowych (RPU), polegających m.in. na prowadzeniu przez organ nadzoru rejestru pośredników ubezpieczeniowych w systemie rejestracji internetowej (art. 52 ust. 3 ustawy), w miejsce dotychczasowego systemu informatycznego. Szczegółowe wymogi zostały zaś zawarte w aktach wykonawczych wydanych na podstawie ustawy, w szczególności w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 27 grudnia 2018 r. w sprawie prowadzenia rejestru pośredników ubezpieczeniowych oraz udostępniania informacji z tego rejestru. Dla pełnego tła realizacji nowego rejestru pośredników ubezpieczeniowych nadmienienia wymaga, iż ustawa o dystrybucji ubezpieczeń rozszerzyła zarówno zakres podmiotowy rejestru wprowadzając typ agentów oferujących ubezpieczenia uzupełniające, jak również katalog danych rejestrowych, które obejmują także tożsamość akcjonariuszy lub udziałowców posiadających co najmniej 10% udziału w kapitale zakładowym agenta/brokera oraz wysokość tych udziałów oraz tożsamość osób, które mają bliskie powiązania z agentem/brokerem.

Formularz elektroniczny do składania wniosków do RPU został uruchomiony zgodnie z terminem wskazanym w aktach wykonawczych do ustawy, tj. 15 stycznia 2019 r. Uruchomienie formularza poprzedziło zasilanie bazy użytkowników systemu danymi osób uprawnionych do składania wniosków, przekazany w odpowiedzi na pismo UKNF. Złożenie wniosku o wpis/zmianę wpisu następuje po uwierzytelnieniu osoby uprawnionej za pomocą profilu zaufanego na stronie internetowej KNF.

Niezależnie od działań związanych z bieżącą rejestracją wniosków w roku 2019 następował systematyczny rozwój poszczególnych elementów zewnętrznego formularza elektronicznego oraz rejestru wewnętrznego w celu osiągnięcia kompletności rozwiązań aplikacji z wymogami regulacyjnymi.

Jednocześnie należy wskazać istotne novum polskiej ustawy o dystrybucji ubezpieczeń, polegające na jawności prowadzonego przez organ nadzoru rejestru, którego realizacja również wymagała istotnych prac informatycznych po stronie UKNF. Zgodnie z art. 52 ust. 4 i ust. 8 ustawy o dystrybucji ubezpieczeń, rejestr agentów i rejestr brokerów są jawne. W myśl rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie prowadzenia rejestru pośredników ubezpieczeniowych oraz udostępniania informacji z tego rejestru dane te są udostępniane za pośrednictwem strony internetowej organu nadzoru, po wypełnieniu formularza elektronicznego. Dane są udostępniane poprzez wyszukiwarkę internetową dostępną pod adresem: <https://rpu.knf.gov.pl/>. Dodatkowo, zgodnie z art. 52 ust. 5 i 9 ustawy o dystrybucji ubezpieczeń informacje ze wskazanych rejestrów dotyczące danych historycznych mogą być udzielane na wniosek osoby fizycznej lub prawnej, której te informacje dotyczą. Również w tym przypadku jednym ze sposobów złożenia wniosku oraz uzyskania swoich danych jest aplikacja elektroniczna.

AGENCI UBEZPIECZENIOWI

W 2019 r. w prowadzonym w formie elektronicznej rejestrze agentów ubezpieczeniowych zarejestrowano łącznie 118 955 wniosków, w tym 11 140 wniosków o wpis, 98 022 wnioski o zmianę danych objętych wpisem oraz 9793 wnioski o wykreślenie z rejestru.

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. w rejestrze wpisanych było 31 293 agentów ubezpieczeniowych oraz 237 033 osoby wykonujące czynności agencyjne.

Tabela 67. Liczba zarejestrowanych agentów ubezpieczeniowych w latach 2016–2019

Wyszczególnienie		2016	2017	2018	2019
Agenci	wyłącznie	5 696	6 172	7 575	7 352
	multiagenci	3 916	2 968	3 172	3 788
	Razem	9 612	9 140	10 747	11 140

Źródło: opracowanie własne UKNF

W rejestrze agentów ubezpieczeniowych w 2019 r. zarejestrowano również 14 podmiotów wykonujących czynności agencyjne przez osoby zatrudnione w bankach oraz spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych wykonujących czynności agencyjne jedynie w odniesieniu do umów ubezpieczenia lub umów gwarancji ubezpieczeniowych zawieranych przez te podmioty lub za ich pośrednictwem (w tym 12 banków i 2 SKOK-i) oraz 23 agentów oferujących ubezpieczenia uzupełniające zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy o dystrybucji ubezpieczeń.

W 2019 r. w ramach czynności nadzorczych upoważnieni przedstawiciele UKNF uczestniczyli w charakterze obserwatorów w 28 egzaminach dla osób ubiegających się o wykonywanie czynności agencyjnych, zgodnie z § 7 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 21 sierpnia 2018 r. (Dz. U. poz. 1746) w sprawie egzaminu dla osób ubiegających się o wykonywanie czynności agencyjnych, czynności dystrybucyjnych zakładu ubezpieczeń oraz czynności dystrybucyjnych zakładu reasekuracji wydanego do ustawy o dystrybucji ubezpieczeń.

BROKERZY UBEZPIECZENIOWI I REASEKURACYJNI

Tabela 68. Stan rejestru brokerów na koniec lat 2016–2019

Brokerzy		2016	2017	2018	2019
Ubezpieczeniowi	osoby fizyczne	842	869	878	893
	osoby prawne	481	505	516	522
	Razem	1 323	1 374	1 394	1 415
Reasekuracyjni	osoby fizyczne	10	12	14	13
	osoby prawne	32	37	40	40
	Razem	42	49	54	53

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2019 r. w prowadzonym rejestrze brokerów ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych dokonano 2196 zmian danych objętych wpisem. Według stanu na 31 grudnia 2019 r. w rejestrze zarejestrowanych było 1468 brokerów ubezpieczeniowych, w tym 53 brokerów reasekuracyjnych.

W 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała łącznie 76 zezwoleń na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń i reasekuracji, w tym

46 zezwoleń osobom fizycznym (w tym 45 zezwoleń w zakresie ubezpieczeń, 1 w zakresie reasekuracji) oraz 30 zezwoleń osobom prawnym (w tym 28 zezwoleń w zakresie ubezpieczeń, 2 w zakresie reasekuracji).

W okresie objętym sprawozdaniem prowadzonych było 41 postępowań w sprawie cofnięcia zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń i reasekuracji.

Tabela 69. Liczba zezwoleń na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń wydanych przez KNF w latach 2016–2019

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Osoby fizyczne	36	32	33	45
Osoby prawne	50	44	46	28
Razem (bez reasekuracji)	86	76	79	73

Źródło: opracowanie własne UKNF

W okresie objętym sprawozdaniem odbyło się 6 egzaminów przeprowadzanych przez Komisję Egzaminacyjną powołaną przez Ministra Finansów, w tym 3 egzaminy dla brokerów ubezpieczeniowych i 3 eg-

zaminy dla brokerów reasekuracyjnych. Ogółem do egzaminów przystąpiło 697 osób. Wynik pozytywny uzyskały 242 osoby (w tym 21 na brokera reasekuracyjnego).

Tabela 70. Statystyka osób przystępujących do egzaminu dla brokerów ubezpieczeniowych w latach 2016–2019

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Ogółem osoby przystępujące do egzaminu	402	388	479	674
Osoby ze zdaniem egzaminem brokerskim	133	186	341	221

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 71. Statystyka osób przystępujących do egzaminu dla brokerów reasekuracyjnych w latach 2016–2019

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Ogółem osoby przystępujące do egzaminu	17	22	23	23
Osoby ze zdaniem egzaminem brokerskim	13	18	23	21

Źródło: opracowanie własne UKNF

NOTYFIKOWANI POŚREDNICY UBEZPIECZENIOWI

W 2019 r. notyfikowano 429 pośredników ubezpieczeniowych mających zamiar prowadzenia działalności na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, zgłoszonych przez organy rejestrowe lub organy nadzoru krajów członków Unii Europejskiej, natomiast wobec 2391 pośredników notyfikację wycofano.

5.1.2. DZIAŁALNOŚĆ NADZORCZA

BADANIE I OCENA NADZORCZA (BION) ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ

W 2019 r. przeprowadzono dziewiątą edycję Badania i Oceny Nadzorczej (BION) zakładów ubezpieczeń/reasekuracji. Oceny za 2018 r. w ramach BION zostały nadane 60 zakładom ubezpieczeń/reasekuracji, w tym 26 zakładom działu I i 34 zakładom działu II.

Metodyka BION podlega corocznym aktualizacjom. W bieżącej nowelizacji założono wprowadzenie wielu istotnych zmian odnoszących się zarówno do merytorycznych podstaw nadawania ocen, jak również do samego procesu przeprowadzania oceny i w związku z powyższym proces zmiany metodyki BION został rozłożony na 2 lata.

Jako główne zmiany w metodyce za 2018 r., w porównaniu do poprzedniej metodyki, należy wskazać

rozdzielenie końcowej oceny ryzyka BION na ocenę ryzyka mikroostrożnościowego oraz ocenę ryzyka ochrony klientów, które łącznie składają się na finalną ocenę BION. Kwestie związane z ochroną klienta zostały odpowiednio wydzielone ze wszystkich obszarów oceny, w szczególności z obszaru zarządzanie („relacje z klientem”). Ponadto ryzyko operacyjne zostało przeniesione z obszaru zagregowanego ryzyka do obszaru zarządzania ryzykiem mikroostrożnościowym, z uwagi na wysoką korelację pomiędzy ocenianymi zagadnieniami w obu obszarach.

Wraz z nową metodyką BION za 2018 r. wprowadzono podział zakładów na 4 kategorie, które określają zarówno istotność systemową zakładów (potencjalny wpływ, jaki upadłość danego zakładu miałaby na jego ubezpieczających, ubezpieczonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia oraz na rynek), jak również wskazują na charakterystykę prowadzonej przez zakłady działalności, wielkość ubezpieczanych ryzyk i ich znaczenia dla gospodarki RP.

Ponadto wyszczególniono 2 tryby przeprowadzania oceny BION, tj. BION pełny (analiza wskaźnikowa oraz pogłębiona analiza jakościowa) i BION uproszczony (analiza wskaźnikowa). Częstotliwość przeprowadzania pełnej oceny BION została uzależniona od ostatniej oceny ryzyka zakładu oraz od klasy, do której został zakwalifikowany zakład, przy czym pełna ocena BION dla każdego zakładu powinna zostać przeprowadzona co najmniej raz na 3 lata.

Zaprezentowane w metodyce BION za 2018 r. nowe podejście do oceny pozwala na większą elastyczność oraz dopasowanie ocen wskaźników do charakterystyki zakładu, m.in. poprzez korekty ocen wprowadzane przez UKNF oraz wprowadzenie zindywidualizowanego systemu wag. Ponadto dodane zostały automatyczne korekty wskaźników umożliwiające lepsze odwzorowanie sytuacji zakładu w ocenie, m.in. poprzez uwzględnienie wdrożonych przez zakład działań mitygujących zidentyfikowane ryzyko.

W wyniku przeprowadzonej oceny BION zakłady ubezpieczeń/reasekuracji uzyskały ocenę ryzyka, która wraz z przypisaniem zakładu do odpowiedniej klasy, zdeterminowała podjęcie przez organ nadzoru, przy zastosowaniu zasady proporcjonalności, odpowiednich działań nadzorczych, w tym działań – o charakterze inspekcyjnym.

17 grudnia 2019 r. na posiedzeniu KNF przedłożono wyniki Badania i Oceny Nadzorczej (BION) zakładów ubezpieczeń/reasekuracji za 2018 r.

TESTY WARUNKÓW SKRAJNYCH W SEKTORZE UBEZPIECZENIOWYM

Zakłady ubezpieczeń działu II posiadające istotny portfel ubezpieczeń OC posiadaczy pojazdów mechanicznych w dniu 14 stycznia 2019 r. zostały zobowiązane do uczestnictwa w badaniu dotyczącym wypłat z tytułu zadośćuczynień osobom najbliższym poszkodowanego, który na skutek czynu niedozwolonego doznał ciężkiego i trwałego uszczerbku na zdrowiu. Jego celem było m.in. pozyskanie danych niezbędnych do przygotowania metodyki testów warunków skrajnych zakładów ubezpieczeń i reasekuracji za rok 2018 odpowiedniej dla specyfiki krajowego rynku ubezpieczeń oraz oceny wpływu uchwały Sądu Najwyższego z 27 marca 2018 r. uznającej, iż sąd może przyznać zadośćuczynienie za krzywdę osobom najbliższym poszkodowanego, który na skutek czynu niedozwolonego doznał ciężkiego i trwałego uszczerbku na zdrowiu na liczbę i wielkość tych zadośćuczynień.

Z danych przekazanych przez zakłady ubezpieczeń do organu nadzoru wynika, że zakłady zawiązywały rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na wypłaty zadośćuczynień niezwłocznie po ogłoszeniu uchwały Sądu Najwyższego z 27 marca 2018 r., tak aby być przygotowanym do poniesienia jej ewentualnych skutków finansowych, do momentu ogłoszenia ww. uchwały nie wypłacały roszczeń z tytułu zadośćuczynienia. Po ogłoszeniu uchwały i jej uzasadnienia zadośćuczynienia zostały przyznane jedynie w przypadku kilku procent rozpatrzonych wniosków (3,3% w II kwartale 2018 r., 6,6% w III kwartale 2018 r. oraz 9,1% w IV kwartale 2018 r.).

Przeprowadzone badanie pokazało, że wpływ uchwały Sądu Najwyższego z 27 marca 2018 r. na sy-

tuację finansową zakładów ubezpieczeń nie był tak silny, jak się początkowo obawiano, tj. przed opublikowaniem 13 czerwca 2018 r. uzasadnienia do ww. uchwały Sądu Najwyższego wskazującego na zawężenie kręgu osób, które mogą być uprawnione do dodatkowych świadczeń.

Ze względu na brak wyraźnego postępu w negocjacjach między Wielką Brytanią a Unią Europejską i coraz wyższym prawdopodobieństwem tzw. „twardego Brexitu”, 18 stycznia 2019 r. zakłady ubezpieczeń zostały zobowiązane do przeprowadzenia testu warunków skrajnych dotyczących „twardego Brexitu” w zakresie reasekuracji, według stanu na 31 grudnia 2018 r. Wyniki testu warunków skrajnych wskazały, iż „twardy Brexit” będzie miał negatywne konsekwencje dla rynku ubezpieczeniowego wynikające m.in. ze sposobu implementacji zapisów prawa unijnego dotyczącego reasekuracji do prawa polskiego. Brak dostępności brytyjskiego rynku reasekuracyjnego wiąże się z ryzykiem utracenia możliwości zawierania przez krajowe zakłady ubezpieczeń umów reasekuracji dla wyspecjalizowanych produktów ubezpieczeniowych, takich jak m.in. ubezpieczenia kopalń i elektrowni. W związku z zaistniałą sytuacją oraz w odpowiedzi na zapytanie Polskiej Izby Ubezpieczeń (PIU) z dnia 28 października 2019 r. do Ministerstwa Finansów w sprawie możliwości współpracy zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji z siedzibą w Rzeczypospolitej Polskiej z reasekuratorami z państw spoza Europejskiego Okręgu Gospodarczego, których system wypłacalności nie został uznany za równoważny lub czasowo równoważny z systemem Wypłacalność II, Ministerstwo Finansów w dniu 3 grudnia 2019 r. odpowiedziało PIU, iż rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/35 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. dopuszcza, na warunkach w nim określonych, możliwość zawierania przez krajowe zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji umów reasekuracji i umów retrocesji z reasekuratorami, którzy nie mają siedziby w państwie posiadającym system wypłacalności uznany za równoważny lub tymczasowo równoważny z systemem Wypłacalność II. Przedmiotowe rozporządzenie obowiązuje bezpośrednio i nie wymaga implementacji do prawa krajowego. W związku z powyższym krajowe zakłady ubezpieczeń i reasekuracji w oparciu o zapisy z przedmiotowego rozporządzenia mogą również zawierać umowy reasekuracji i retrocesji z zakładami reasekuracji mającymi siedzibę w krajach trzecich.

W 2019 r. kontynuowano prace związane z wykorzystaniem testów warunków skrajnych (testów stresu) w procesie nadzoru nad zakładami ubezpieczeń i zakładami reasekuracji, w szczególności w zakresie zbadania wytrzymałości polskiego sektora ubezpieczeniowego na zdarzenia ekstremalne, lecz wciąż prawdopodobne, a także poprawy zarządzania ryzykiem w zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji.

Prace UKNF rozpoczęły się od weryfikacji, w I kwartale 2019 r., metodyki przeprowadzania testów warunków skrajnych w sektorze ubezpieczeniowym. W stosunku do roku poprzedniego dokonano zmian metodyki testów warunków skrajnych, uwzględniając ich wyniki za poprzedni rok, wnioski z Badania i Oceny Nadzorczej (BION), raportów dotyczących własnej oceny ryzyka i wypłacalności (ORSA), przeglądu formuły standardowej i planów finansowych oraz prace Komisji Europejskiej nad zrównoważonym wzrostem gospodarczym. Z uwagi na istotne zmiany w metodyce przeprowadzania testów warunków skrajnych, w porównaniu z poprzednią edycją, zwrócono się do zakładów ubezpieczeń z prośbą o przekazanie uwag i zapytań do ww. metodyki. Wyniki konsultacji metodyki testów warunków skrajnych zostały omówione na spotkaniu zorganizowanym z przedstawicielami zakładów ubezpieczeń 3 czerwca 2019 r. Ostatecznie zmianie uległy scenariusze testowe oraz poddano rekaliibracji szoki dla ryzyka rynkowego. Część scenariuszy testowych, w porównaniu do roku poprzedniego, została usunięta: ryzyko katastrof spowodowanych przez człowieka wyznaczone na bazie największej ekspozycji netto, ryzyko obniżenia oceny kredytowej największego emitenta/kontrahenta, ryzyko „twardego Brexitu”. Zmianie uległ test warunków skrajnych dla ryzyka zwrotu pobranych opłat w dziale I oraz parametry dla ryzyka rezerw w dziale II. Ponadto zostały dodane nowe scenariusze: 2 testy prospektywne w dziale II – dla scenariusza jednoczesnego zajścia ryzyka katastroficznego (powodzi) wraz z ryzykiem płynności oraz scenariusz dla ryzyka braku reasekuracji, jak również odwrotny test warunków skrajnych dotyczący scenariusza ryzyka płynności w dziale I.

W dniu 6 czerwca 2019 r. opublikowano na stronie internetowej KNF zweryfikowaną metodykę przeprowadzania testów warunków skrajnych w zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji za 2018 r. W dniu 5 czerwca 2019 r. zwrócono się do zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji o przeprowadzenie testów warunków skrajnych wg stanu na 31 grudnia 2018 r. w terminie do 5 lipca 2019 r.

Wyniki testów warunków skrajnych posłużyły UKNF m.in. do identyfikacji zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji o podwyższonym ryzyku, czyli takich, które nie przeszły pozytywnie testów stresu, i uzyskane od nich wyjaśnienia nie były wystarczające. Ponadto na podstawie wyników testów warunków skrajnych wskazano zakłady ubezpieczeń, w których należy przeprowadzić kontrolę.

Dodatkowo w ramach działającej przy Polskiej Izbie Ubezpieczeń Podkomisji ds. Solwency II we współpracy przedstawicieli UKNF z przedstawicielami PIU oraz zakładów ubezpieczeń powstała grupa ekspertów ds. ryzyka suszy i blackoutu oraz grupa ekspertów ds. oczekiwanych zysków z przyszłych składek.

W wyniku prac wyżej wymienionych grup ekspertów wypracowano sposób wyznaczania oczekiwanych zysków z przyszłych składek (EPIFP) oraz założenia do scenariusza blackoutu w dziale II. Zostały one uwzględnione w metodyce dodatkowych testów warunków skrajnych dla ww. ryzyk. O ich przeprowadzenie według stanu na 30 września 2019 r., zwrócono się do zakładów ubezpieczeń pismem z dnia 13 grudnia 2019 r. (w terminie do 7 lutego 2020 r.).

REASEKURACJA BIERNA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ

W 2019 r. UKNF opracował raport poświęcony reasekuracji krajowych zakładów ubezpieczeń, w tym reasekuracji zdarzeń katastroficznym. W raporcie skupiono się głównie na reasekuracji biernej, ponieważ krajowe zakłady ubezpieczeń nie prowadzą reasekuracji czynnej w istotnym zakresie. Natomiast reasekuracja bierna to dla wielu zakładów ubezpieczeń istotny obszar działalności, a jak pokazują wyniki testów warunków skrajnych stanowi ona podstawową technikę ograniczania ryzyka, w szczególności ryzyka katastroficznego. Raport powstał na bazie rocznych sprawozdań finansowych (za 2018 r.) zakładów ubezpieczeń oraz dodatkowej ankiety UKNF dotyczącej zdarzeń katastroficznym oraz wykazu reasekuratorów.

Wyniki badania UKNF dotyczące reasekuracji wykazały, iż zakłady ubezpieczeń działu I korzystają z reasekuracji w bardzo ograniczonym zakresie, co wynika z charakterystyki (np. długi horyzont zawieranych umów) prowadzonych przez nie ubezpieczeń. W dziale II wskaźnik poziomu reasekuracji całego działu wyniósł ok. 17,2%, jednak dla niektórych zakładów ubezpieczeń nie przekroczył 10%. Przez ostatnie 3 lata, w związku z wejściem w życie od 2016 r. systemu Wypłacalność II, większość zakładów ubezpieczeń działu II notowała wyższe wskaźniki poziomu reasekuracji. Jednakże w 2018 r. nastąpił nieznaczny spadek wskaźnika poziomu reasekuracji (z 19,9% w 2016 r. do 17,2% w 2018 r.). Może to świadczyć o ustabilizowaniu się poziomu wykorzystywania reasekuracji do zabezpieczenia działalności ubezpieczeniowej zakładów ubezpieczeń i zapewnienia odpowiedniego poziomu wypłacalności.

Z analizy ankiet 34 zakładów działu II wynika, że wartość szkód brutto ze zdarzeń katastroficznym w roku 2018 wyniosła 530,8 mln zł, z czego 36% było szkodami spowodowanymi przez katastrofy wywołane przez siły natury. Około 46% wartości szkód brutto ze zdarzeń katastroficznym, tj. 243,2 mln zł, było na udziale zakładów ubezpieczeń, a 54%, tj. 287,6 mln zł – na udziale reasekuratorów. Szkody z tytułu zdarzeń katastroficznym w 2018 r. stanowiły 2,4% kwoty odszkodowań i świadczeń brutto z działalności bezpośredniej³⁰ w zakładach ubezpieczeń działu II. Największe pod względem wartości szkody brutto znalazły się w kategorii zdarzeń obejmują-

³⁰ Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto powiększone o zmianę stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto.

cych pożary. Wartość szkód brutto dla tej kategorii wyniosła 208,5 mln zł, co stanowiło 39,3% wszystkich szkód brutto ze zdarzeń katastroficznych, które miały miejsce w 2018 r., z czego 45,4 mln zł pozostawało na udziale zakładów ubezpieczeń. Warto zauważyć, że wśród szkód katastroficznych bardzo niski udział miały zdarzenia związane z występowaniem powodzi, suszy czy wiosennych przymrozków.

TRÓJKĄTY SZKODOWE

W dniu 2 kwietnia 2019 r. na stronie internetowej KNF zostały opublikowane trójkąty szkodowe, które prezentują skumulowane płatności szkód z podziałem na rok zajścia szkody i rok wypłaty odszkodowania dla poszczególnych linii biznesowych oraz współczynniki rozwoju szkód (inaczej: współczynniki przejścia) przedstawiające przeciętne relacje zachodzące pomiędzy wypłatami dokonywanymi w latach sąsiednich.

Analizę współczynników rozwoju szkód przeprowadzono na podstawie formularza S.19.01 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/2450 według stanu na 31 grudnia 2017 r. dla linii biznesowych od 1. do 12. (bez reasekuracji proporcjonalnej)³¹.

W badaniu wykorzystano trójkąty szkodowe zawierające dane dotyczące odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto (nieskumulowanych). Domyślna długość okresu, jaki obejmował trójkąt szkodowy, wyniosła 15+1 lat dla wszystkich linii biznesowych. Trójkąty zawierające dane dotyczące najlepszego oszacowania dla rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia oraz rezerw na zgłoszone, ale nierozliczone odszkodowania i świadczenia brutto (Reported But Not Settled – RBNS) nie zostały podane analizie. Zakłady ubezpieczeń były zobowiązane przedstawić dane w oparciu o rok zajścia szkody zgodnie z wymogiem nałożonym przez krajowy organ nadzoru.

Udostępnione zakładom trójkąty szkodowe oraz współczynniki rozwoju szkód powinny być wykorzystywane przez zakłady ubezpieczeń jedynie w celach porównawczych.

SZKODY ŻYWIOŁOWE

Z uwagi na wystąpienie silnych opadów deszczu i burz w południowej Polsce, które miały miejsce w okresie 21–25 maja 2019 r., organ nadzoru monitorował jakość likwidacji szkód przez poszczególne zakłady ubezpieczeń prowadzące działalność w grupie 8 i 9 działu II, poprzez zwrócenie się do zakładów ubezpieczeń o przekazanie informacji dotyczących podjętych, jak i planowanych działań, które powinny przyczynić się do szybszej likwidacji szkód wynikających z ww. zdarzeń atmosferycznych. Z przekazanych odpowiedzi wynikało m.in. że większość za-

kładów ubezpieczeń podjęła działania mające na celu przyspieszenie likwidacji szkód, poprzez:

- działania informacyjne dla poszkodowanych (informacje w mediach społecznościowych, SMS, Internet),
- aktywne docieranie do poszkodowanych,
- ułatwienia w kontakcie dla poszkodowanych (w tym ułatwienia w zgłoszeniu szkody),
- zwiększenie dostępności likwidatorów,
- wypłaty zaliczkowe,
- przyspieszone oględziny,
- wdrożenie szybkiej ścieżki wypłaty odszkodowań.

PRZEGLĄD 2020 SYSTEMU WYPŁACALNOŚĆ II

Przeгляд i nowelizacja systemu Wypłacalność II były jednym z działań priorytetowych Pionu Nadzoru Ubezpieczeniowego w planie działalności UKNF w 2019 r., które będzie kontynuowane w 2020 r. W 2019 r. najistotniejszym dla sektora ubezpieczeń zagadnieniem w unijnych pracach był przeгляд metodyki (w tym parametrów) obliczania wymogu SCR za pomocą formuły standardowej oraz funkcjonowanie nadzoru nad zakładami w grupach. UKNF działał w tym zakresie na forum grup roboczych EIOPA oraz prowadził ciągłą współpracę z krajowymi zakładami, poprzez Polską Izbę Ubezpieczeń, tak aby jak największa ich liczba wypowiedziała się na temat adekwatności wymogów finansowych Wypłacalność II oraz funkcjonowania przepisów w praktyce. Jako najistotniejsze problemy rynek wskazał: brak spójnej metodyki wyznaczania EPIFP, potrzebę wprowadzenia uproszczenia dla wyznaczania wymogu kapitałowego dla ryzyka pożaru oraz uwzględniania efektu ograniczania ryzyka aktuarialnego w ryzyku niewykonania zobowiązania przez kontrahenta. W IV kwartale 2019 r. krajowe zakłady ubezpieczeń uczestniczyły w badaniu EIOPA dotyczącym m.in. ryzyka stopy procentowej, ryzyka katastroficznego, rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i rozwiązań dla produktów długoterminowych z gwarancjami. W jego wyniku przekazano do EIOPA dane, które zostały wykorzystane do oceny wpływu proponowanych przez EIOPA zmian do Wypłacalności II. W 2020 r. priorytetem dla UKNF będzie, aby zaproponowane przez EIOPA zmiany systemu Wypłacalność II były odpowiednie dla specyfiki nie tylko ogólnoeuropejskiego, ale także krajowego rynku ubezpieczeń. Działania w 2020 r. dotyczyć będą m.in. obszarów do tej pory nieuwzględnionych w systemie Wypłacalność II, np. ryzyk trudnomierzalnych lub innych nie ujętych w wymogu kapitałowym, takich jak ryzyka klimatyczne i informatyczne.

Istotnym tematem dla nadzoru ubezpieczeniowego w 2020 r., będzie także zrównoważony rozwój (sustainable finance). W 2019 r. UKNF uczestniczył w przygotowaniu w ramach EIOPA dokumentów dotyczących uwzględnienia tych zagadnień w syste-

³¹ Podział na linie biznesowe według załącznika I rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35.

mie Wyłączalność II. Porada Techniczna EIOPA dla Komisji Europejskiej z kwietnia 2019 r.³² zawiera propozycje zmian do konkretnych przepisów aktów delegowanych do dyrektywy Wyłączalność II oraz do dyrektywy ws. dystrybucji ubezpieczeń m.in. w zakresie zasady ostrożnego inwestora, funkcji aktuarialnej, zarządzania ryzykiem, oceny ogólnych potrzeb w zakresie wyłączalności w ramach ORSA. Opinia EIOPA dla Komisji Europejskiej z września 2019 r.³³ zawiera ogólnie sformułowane postulaty dotyczące wyceny aktywów i zobowiązań, rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oraz wymogów kapitałowych, w tym uwzględniania przez zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji ryzyk dla rozwoju zrównoważonego pod względem środowiskowym w ORSA i testach stresu lub w analizach scenariuszowych. Nie rekomenduje się zmiany formuły standardowej SCR, ale temat zostanie podjęty w dalszych pracach, w które UKNF już się włączył. Prace te zostaną zintensyfikowane ze względu na to, że w dniu 29 grudnia 2019 r. weszło w życie rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2019/2088 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych (Dz. Urz. UE L 317 z 9.12.2019 r., str. 1–16).

WŁASNA OCENA RYZYKA I WYŁĄCZALNOŚCI (ORSA)

W 2019 r. organ nadzoru odbywał indywidualne spotkania z wybranymi zakładami ubezpieczeń na temat ich sprawozdań ORSA, przede wszystkim w celu wyjaśnienia i omówienia zastrzeżeń organu nadzoru do otrzymanych raportów ORSA. Na spotkaniach organ nadzoru przekazywał i omawiał z zakładami ubezpieczeń swoje postulaty na temat uwag do przekazanych raportów, możliwych zmian w sprawozdaniach, dzięki którym w większym stopniu spełniałyby one oczekiwania organu nadzoru.

Jakość sprawozdań ORSA ulega poprawie z roku na rok, szczególnie w zakresie szerszej identyfikacji ryzyk, lepszego doboru testów warunków skrajnych i scenariuszy oraz zaangażowania Zarządów zakładów ubezpieczeń w proces ORSA. W sprawozdaniach ORSA wszystkie zakłady szacują, że w horyzoncie planowania biznesowego będą spełniać regulacyjne wymogi kapitałowe.

UBEZPIECZENIA OC POSIADACZY POJAZDÓW MECHANICZNYCH

Jednym z istotnych obszarów zainteresowań UKNF w 2019 r. była także sytuacja na rynku ubezpieczeń komunikacyjnych. Organ nadzoru analizował m.in. kwestie świadczeń wypłacanych z tytułu zadośćuczynień oraz planowanych działań w zakresie polityki cenowej w ubezpieczeniach OC posiadaczy pojaz-

dów mechanicznych. Na podstawie wniosków z dokonanych analiz w dniu 6 maja 2019 r. do zakładów ubezpieczeń prowadzących działalność w grupie 3 i 10 działu II wystosowane zostało stanowisko Urzędu KNF w sprawie konieczności zapewnienia ciągłości działań mających na celu prawidłową kalkulację wysokości składek w ubezpieczeniach komunikacyjnych. Organ nadzoru pismem z dnia 1 października 2019 r. zwrócił się do zakładów ubezpieczeń o przekazanie informacji, jakie działania zostały podjęte lub kiedy zostaną podjęte w związku ze stanowiskiem organu nadzoru z dnia 6 maja 2019 r.

Jednocześnie w celu potwierdzenia adekwatności składki w ubezpieczeniach OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, w dniu 10 grudnia 2019 r. wystosowano do zakładów ankietę obejmującą lata polisowe 2016–2019, dotyczącą tego zagadnienia.

MONITOROWANIE SYTUACJI FINANSOWEJ ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ/REASEKURACJI

Głównym zadaniem w obszarze nadzoru analitycznego jest stałe monitorowanie sytuacji finansowej oraz ochrona stabilności rynku, a w sytuacji zagrożenia podejmowanie odpowiednich działań nadzorczych. Podstawowym celem tych czynności jest zapewnienie zdolności zakładów ubezpieczeń/reasekuracji do wypłaty należnych świadczeń ubezpieczającym, ubezpieczonym, uposażonym lub uprawnionym z umów ubezpieczenia.

Ocena sytuacji finansowej zakładów ubezpieczeń/reasekuracji, a w szczególności ocena ich wyłączalności, dokonywana jest przede wszystkim na podstawie kwartalnych i rocznych sprawozdań finansowych, jak również danych i informacji ilościowych przekazywanych przez zakłady ubezpieczeń/reasekuracji.

Każde z przekazanych przez zakłady ubezpieczeń/reasekuracji dodatkowych sprawozdań finansowych i statystycznych, jak również dane i informacje ilościowe, są przedmiotem odrębnej analizy, której wyniki zamieszczane są w odpowiednich raportach będących podstawą podejmowania dalszych indywidualnych decyzji nadzorczych.

Sytuacja finansowa zakładów ubezpieczeń/reasekuracji była monitorowana także na podstawie nałożonego w 2019 r. obowiązku comiesięcznego przekazywania danych w zakresie wybranych pozycji sprawozdania finansowego sporządzonego dla celów rachunkowości, jak również innych informacji przekazywanych przez zakłady ad hoc na specjalne żądanie organu nadzoru, które są wykorzystywane do identyfikacji podwyższonego i wysokiego ryzyka braku adekwatności kapitałowej w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania.

³² https://www.eiopa.europa.eu/content/technical-advice-integration-sustainability-risks-and-factors-solvency-ii-and-insurance_en

³³ https://www.eiopa.europa.eu/content/opinion-sustainability-within-solvency-ii_en

Z przeprowadzonych analiz wynika, iż sytuacja finansowa większości zakładów ubezpieczeń w 2019 r., podobnie jak w latach ubiegłych, była stabilna. Jedynie w przypadku jednego zakładu ubezpieczeń organ nadzoru podjął decyzję o cofnięciu zezwolenia na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej.

W ramach wielu działań realizowanych w 2019 r., których celem było monitorowanie ryzyka w działalności zakładów ubezpieczeń/reasekuracji, wskazać należy na następujące, najistotniejsze czynności:

- analizę zgodności planowanych i realizowanych w 2019 r. wypłat dywidend ze stanowiskiem organu nadzoru w sprawie założeń polityki dywidendowej banków komercyjnych, banków spółdzielczych i zrzeszających, zakładów ubezpieczeń i reasekuracji, domów maklerskich, towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz powszechnych towarzystw emerytalnych w 2019 r., oraz ich wpływu na wyniki zakładów ubezpieczeń/reasekuracji, jak również przygotowanie rekomendacji w zakresie założeń dotyczących stanowiska organu nadzoru w sprawie polityki dywidendowej zakładów ubezpieczeń/reasekuracji w 2020 r.,
- ocenę realizacji przez zakłady ubezpieczeń obowiązków wynikających z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji (EMIR). W wyniku podjętych przez organ nadzoru działań zakłady ubezpieczeń objęte przedmiotową oceną zobowiązały się do podjęcia w 2019 r. stosownych działań dostosowawczych w zakresie wdrożenia odpowiednich procedur, w szczególności o których mowa w art. 11 ust. 1 i ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji (EMIR),
- analizę informacji przekazanych przez Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny (UFG) w zakresie prawidłowości i terminowości wypełniania przez zakłady ubezpieczeń obowiązku przekazywania danych do ogólnopolskiej bazy danych Ośrodka Informacji UFG (przeanalizowano łącznie 4 informacje w tym zakresie). Zgodnie z przekazanymi przez UFG informacjami w przypadku 4 zakładów ubezpieczeń wskaźnik końcowy odnoszący się m.in. do terminowości, kompletności i jednoznaczności przesyłanych danych o umowach ubezpieczenia i szkodach, ale też odsetek błędnych (unieważnianych) rekordów, był na poziomie niesatysfakcjonującym. W odniesieniu do ww. 4 zakładów ubezpieczeń organ nadzoru podjął stosowne działania wyjaśniające, w tym odnoszące się do działań zakładów mających na celu poprawę jakości i terminowości przekazywanych danych. W przypadku większości z przedmiotowych zakładów jakość i terminowość przekazywanych danych uległa poprawie,
- analizę wskaźników wypłacalności w oparciu o 719 informacji miesięcznych przekazywanych w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania,
- analizę wysokości środków własnych oraz wymogów wypłacalności na podstawie danych i informacji do celów nadzoru przekazywanych w okresach kwartalnych (240 informacji w tym zakresie) oraz rocznych (60 informacji w tym zakresie),
- analizę informacji przekazanych w trybie dodatkowej sprawozdawczości dziennej, tygodniowej i miesięcznej dla wybranych zakładów ubezpieczeń w zakresie wybranych ubezpieczeń grupy 3 działu I związanych z UFK (przeanalizowano łącznie 313 informacji przekazanych przez zakłady ubezpieczeń). Przedmiotowe informacje wykorzystane zostały w bieżącym nadzorze w stosunku do zakładów ubezpieczeń objętych ww. sprawozdawczością,
- analizę informacji przekazanych w ramach dodatkowej sprawozdawczości związanej z ubezpieczeniami z grupy 3 działu I, tj. ubezpieczeń na życie związanych z UFK, przekazywanej miesięcznie i kwartalnie (przeanalizowano łącznie 476 informacji przekazanych przez zakłady ubezpieczeń). Przedmiotowe informacje były wykorzystywane w analizach kanałów dystrybucji pod względem wielkości sprzedaży oraz prawidłowości zawierania umów ubezpieczenia z UFK (tzw. umowy zawierane „na żądanie” i umowy zawierane pomimo odmowy wypełnienia ankiet), jak również do opracowania założeń tzw. interwencji produktowej,
- analizę informacji przekazywanych w trybie dodatkowej sprawozdawczości miesięcznej w zakresie sytuacji finansowej zakładów ubezpieczeń oraz działalności w grupie 15, tj. gwarancji ubezpieczeniowych (przeanalizowano łącznie 36 informacji w tym zakresie). Przedmiotowe informacje wykorzystane zostały w bieżącym nadzorze w stosunku do zakładów ubezpieczeń objętych ww. sprawozdawczością,
- analizę informacji przekazywanych w trybie dodatkowej sprawozdawczości miesięcznej i doraźnej (tj. powyżej ustalonego limitu) w zakresie transakcji wewnątrzgrupowych (przeanalizowano łącznie 58 informacji w tym zakresie). Przedmiotowe informacje wykorzystane zostały w bieżącym nadzorze w stosunku do zakładów ubezpieczeń objętych ww. sprawozdawczością,
- analizę dotyczącą praktyk rynkowych odnośnie do zachęt finansowych i wynagrodzeń (tzw. świadczenia dodatkowe „kick-back”) przekazywanych pomiędzy dostawcami usług w zakresie zarządzania aktywami oraz zakładami ubezpieczeń (analizie podlegało 20 zakładów). Analiza przekazanych informacji wskazała m.in. na ryzyko potencjalnego konfliktu interesów w związku z otrzymywaniem przedmiotowych świadczeń

- dotychczasowych oraz na przypadki nieprawidłowości w procesie selekcji i monitorowania TFI oraz funduszy. Wnioski z przedmiotowej analizy uwzględnione zostały w ocenie BION poszczególnych zakładów ubezpieczeń,
- analizę działalności wybranych zakładów ubezpieczeń w zakresie lokat środków pochodzących ze składek na ubezpieczenia z UFK w certyfikaty inwestycyjne funduszy zamkniętych (analizie podlegało 5 zakładów). Wyniki z przeprowadzonych analiz wskazały m.in., że większość z identyfikowanych przez organ nadzoru problemów z płynnością UFK spowodowana była brakiem lub niedostateczną dywersyfikacją aktywów UFK lub aktywów funduszy inwestycyjnych, w które lokowane były środki UFK, oraz ograniczoną wiedzą zakładów ubezpieczeń o ryzykach związanych z danym portfelem aktywów UFK. Wnioski z przeprowadzonej analizy posłużyły do opracowania przez organ nadzoru niżej wymienionego stanowiska Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącego ubezpieczeń z grupy 3 działu I,
 - przygotowanie Stanowiska Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącego ubezpieczeń z grupy 3 działu I załącznika do ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (stanowisko z dnia 17 lipca 2019 r.). Stanowisko dotyczyło obszarów związanych z dystrybucją ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym oraz ubezpieczeń na życie, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe (dalej: „ubezpieczenia typu index-linked”), w tym: dokonywania analizy potrzeb klientów oraz działalności lokacyjnej, poruszając w szczególności kwestie doboru aktywów i przestrzegania zasady ostrożnego inwestora,
 - analizę podjętych działań przez zakłady ubezpieczeń celem dostosowania działalności do Stanowiska Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 lipca 2019 r. dotyczącego ubezpieczeń z grupy 3 działu I. Z analizy przekazanych przez zakłady ubezpieczeń informacji wynikało, iż w przypadku niektórych zakładów ubezpieczeń zaistniała konieczność podjęcia przez zakład działań w zakresie przeglądu istniejących regulacji wewnętrznych oraz dostosowujących prowadzoną działalność do ww. stanowiska organu nadzoru, w tym w szczególności aktualizacji oraz opracowania wewnętrznych regulacji wewnętrznych odnoszących się do procesów inwestycyjnych. Ponadto informacje przekazane przez zakłady ubezpieczeń wzięte zostały pod uwagę w przygotowanym i zaprezentowanym na spotkaniu z zakładami ubezpieczeń w październiku 2019 r. stanowisku dotyczącym stosowania art. 21 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej,
 - odbycie spotkań z biegłymi rewidentami celem omówienia sytuacji majątkowej i finansowej za-

kładów, a także sytuacji w zakresie wypłacalności wybranych zakładów ubezpieczeń.

NADZÓR UZUPEŁNIAJĄCY NAD PODMIOTAMI REGULOWANYMI WCHODZĄCYMI W SKŁAD KONGLOMERATÓW FINANSOWYCH

Zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 15 kwietnia 2005 r. o nadzorze uzupełniającym nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń, zakładami reasekuracji i firmami inwestycyjnymi wchodzącymi w skład konglomeratu finansowego, Komisja Nadzoru Finansowego dokonuje nie rzadziej niż raz w roku kalendarzowym przeglądu sektora finansowego w celu zidentyfikowania grup spełniających kryteria właściwe dla konglomeratów finansowych.

Przeprowadzony w 2019 r. przegląd krajowych grup kapitałowych obejmujący okres od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2018 r., wykazał, iż Grupa Kapitałowa PZU SA nadal spełnia kryteria identyfikujące ją jako konglomerat finansowy, a KNF jest organem właściwym do pełnienia roli koordynatora dla zidentyfikowanego konglomeratu finansowego. W związku z pełnieniem tej roli KNF wydała w 2019 r. 3 decyzje administracyjne dotyczące: wyboru metody przeprowadzania rachunku adekwatności kapitałowej konglomeratu, rodzajów transakcji wewnątrzgrupowych zawieranych przez podmioty wchodzące w skład konglomeratu finansowego objętych obowiązkiem sprawozdawczym i prognozy uznania transakcji wewnątrzgrupowej za znaczącą oraz rodzajów ryzyka, którego znacząca koncentracja jest objęta obowiązkiem sprawozdawczym oraz kryteria uznawania koncentracji za znaczącą.

UKNF zaangażował się również w prowadzone na poziomie europejskim w ramach grupy zadaniowej Wspólnego Komitetu Europejskich Urzędów Nadzoru (Joint Committee) prace, mające na celu ujednoczenie formularzy sprawozdawczych dla rachunku adekwatności kapitałowej, transakcji wewnątrzgrupowych i koncentracji ryzyka. Jako członek zespołu zdaniowego w ramach Wspólnego Komitetu, UKNF analizował uwagi przekazane przez uczestników publicznych konsultacji (w tym przez Grupę Kapitałową PZU), w wyniku czego formularze i instrukcje objaśniające zostały zmodyfikowane. UKNF przygotował również znaczącą część odpowiedzi na uwagi podmiotów, zgłaszane w procesie publicznych konsultacji.

NADZÓR NAD REALIZACJĄ OBOWIĄZKÓW INFORMACYJNYCH I SPRAWOZDAWCZYCH ORAZ NAD ZGODNOŚCIĄ DZIAŁALNOŚCI ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ Z PRZEPISAMI PRAWA

Przepisy regulujące działalność ubezpieczeniową nakładają na zakłady ubezpieczeń/reasekuracji szereg obowiązków informacyjnych zarówno wobec organu nadzoru, jak i ubezpieczających. Zadaniem organu nadzoru w tym zakresie jest weryfikacja za-

również fakt publikacji określonych informacji, jak też ich treści. Terminowe i kompletne wykonywanie obowiązków informacyjnych jest jednym z podstawowych zadań zakładów ubezpieczeń/reasekuracji i umożliwia uzyskanie powszechnego dostępu do części danych związanych z działalnością zakładów ubezpieczeń/reasekuracji nie tylko organowi nadzoru, ale również nabywcom usług ubezpieczeniowych.

W związku z wypełnianiem przez zakłady ustawowych obowiązków informacyjnych w 2019 r. poddano analizie:

- sprawozdania finansowe, w tym 240 dodatkowych kwartalnych sprawozdań finansowych i statystycznych, 60 dodatkowych sprawozdań finansowych rocznych jednostkowych i 7 sprawozdań rocznych skonsolidowanych,
- informacje ilościowe, w tym 240 kwartalnych danych i informacji do celów nadzoru, 60 rocznych danych i informacji do celów nadzoru i 1 sprawozdanie grupy,
- sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej (pod względem spełniania warunków określonych w przepisach prawa i wytycznych EIOPA dotyczących ujawnień), w tym 60 sprawozdań jednostkowych oraz 1 sprawozdanie grupowe,
- regularne sprawozdania do celów nadzoru (60 sprawozdań jednostkowych oraz 1 sprawozdanie grupowe),
- informacje o transakcjach wewnątrz grupowych/koncentracji ryzyk (17 informacji w tym zakresie),
- plany finansowe zakładów ubezpieczeń na 2019 r. (60 informacji w tym zakresie),
- informacje dotyczące zmiany na stanowiskach osób nadzorujących funkcje kluczowe (40 przypadków). Informacje te zostały poddane analizie, w kilku przypadkach konieczne było uzupełnienie części brakujących dokumentów. Ponadto w pojedynczych przypadkach UKNF podjął działania zmierzające do wyjaśnienia braku zgłoszenia zaistniałej zmiany lub uzyskania bardziej szczegółowych wyjaśnień dotyczących rozwiązań organizacyjnych przyjętych w obrębie danej funkcji lub zadań wykonywanych przez daną osobę,
- informacje o wdrożeniu/zmianie outsourcingu funkcji należących do systemu zarządzania oraz podstawowych lub ważnych czynności – w 189 przypadkach. W części przypadków konieczne było uzyskanie dodatkowych wyjaśnień i dokumentacji,
- informacje o zmianie osoby, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych – w 3 przypadkach,
- informacje o wyborze podmiotów badających sprawozdania finansowe zakładów ubezpieczeń za 2018 r.,
- informacje o zmianach taryf składek w obowiązkowych ubezpieczeniach komunikacyjnych (ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych) – w 141 przypadkach,
- publikację na stronach internetowych zakładów ubezpieczeń rocznych sprawozdań UFK według stanu na 31 grudnia 2018 r. (20 zakładów ubez-

pieczeń, 2796 UFK) oraz półrocznych sprawozdań UFK według stanu na 30 czerwca 2019 r. (20 zakładów ubezpieczeń, 2565 UFK) oraz według stanu na 31 grudnia 2018 r. (21 zakładów ubezpieczeń, 2797 UFK),

- informacje o indywidualnych kontaktach emerytalnych oraz indywidualnych kontaktach zabezpieczenia emerytalnego według stanu na 31 grudnia 2018 r. (25 zakładów działu I) oraz według stanu na 30 czerwca 2019 r. (25 zakładów ubezpieczeń działu I),
- działalność i organizację funkcji zgodności z przepisami – w ramach tego działania skierowano ankietę do wybranych zakładów ubezpieczeń.

Wyniki przeprowadzonych analiz wskazują, iż zakłady ubezpieczeń, poza sporadycznymi przypadkami, wypełniają powyższe obowiązki informacyjne zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

W toku sprawowania bieżącego nadzoru nad działalnością ubezpieczeniową, zgodność działalności zakładów ubezpieczeń z przepisami prawa monitorowana jest również poprzez badanie sposobu wykonania zaleceń. W 2019 r. badano wykonanie zaleceń wydanych w wyniku kontroli przeprowadzonej przez organ nadzoru (23 przypadki).

ROZPATRYWANIE WNIOSKÓW ZŁOŻONYCH PRZEZ ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ I ZAKŁADY REASEKURACJI

Oprócz czynności związanych z nadzorowaniem działalności zakładów, Komisja Nadzoru Finansowego rozpatrywała również wystąpienia podmiotów nadzorowanych o przyznanie im określonych uprawnień lub o wyrażenie zgody na określone czynności pozostające w gestii nadzoru finansowego.

W 2019 r. rozpatrywane były wnioski zakładów ubezpieczeń w sprawie:

- nieobejmowania podmiotu nadzorem nad grupą (na podstawie art. 374 ust. 5 pkt 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej)
 - 1 postępowanie zakończone wydaniem decyzji,
- postępowania administracyjnego na podstawie art. 403 ust. 8 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej – 1 postępowanie zakończone wydaniem decyzji,
- postępowania w sprawie wydania zgody na spłatę pożyczki podporządkowanej – 1 postępowanie zakończone wydaniem decyzji,
- zwolnienia transakcji wewnątrzgrupowej na instrumentach pochodnych z wymiany zabezpieczeń, tj. wymogu, o którym mowa w art. 11 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji
 - 1 postępowanie zakończone wydaniem decyzji.

Ponadto w 2019 r. wydano, na żądanie zakładów ubezpieczeń, 23 opinie na temat sytuacji finansowej zakładów ubezpieczeń.

NADZÓR NAD DYSTRYBUCJĄ UBEZPIECZEŃ

KNF prowadzi aktywny nadzór nad dystrybucją ubezpieczeń. Założenia sprawowanego nadzoru obejmują w szczególności:

- zbadanie stopnia wdrożenia i stosowania wymogów dotyczących dystrybucji ubezpieczeń przez dystrybutorów ubezpieczeń, zarówno w ramach prowadzonego nadzoru analitycznego (analiza „zza biurka”), jak i kontroli (inspekcji),
- zbadanie stopnia wdrożenia i stosowania wymogów dotyczących dystrybucji ubezpieczeń w kanale bancassurance,
- sprawowanie efektywnego nadzoru następczego – podejmowanie działań wobec podmiotów nadzorowanych w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w zakresie wypełniania wymogów dystrybucji ubezpieczeń.

W ramach zadań związanych ze sprawowaniem nadzoru w obszarze dystrybucji ubezpieczeń UKNF w 2019 r. skierował do wybranych zakładów ubezpieczeń Ankiętę dotyczącą dystrybucji ubezpieczeń. Ankieta służyła pozyskaniu informacji pozwalających na:

- weryfikację spełniania wymogów z zakresu dystrybucji ubezpieczeń, w szczególności określonych w przepisach prawa związanych z wejściem w życie w 2018 r. nowego reżimu w obszarze dystrybucji ubezpieczeń,
- zbadanie modelu współpracy zakładu ubezpieczeń z pośrednikami ubezpieczeniowymi,
- dokonanie analizy o charakterze systemowym, dotyczącej zaangażowania na poziomie organów zakładu ubezpieczeń oraz w obszarze systemu zarządzania.

Ponadto w 2019 r. Ankieta dotycząca dystrybucji ubezpieczeń została skierowana również do wybranych agentów ubezpieczeniowych. Celem tej ankiety było zbadanie stopnia wdrożenia i stosowania przez agentów ubezpieczeniowych wymogów oraz obowiązków w zakresie dystrybucji ubezpieczeń adresowanych do tej kategorii pośredników ubezpieczeniowych. Kompetencje KNF w zakresie sprawowania nadzoru nad agentami ubezpieczeniowymi zostały przyznane na podstawie ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o dystrybucji ubezpieczeń, która weszła w życie 1 października 2018 r. Zakończenie prac nad ww. analizami zaplanowano na 2020 r. Wnioski z nich płynące stanowiąc będą bazę do zaplanowania dalszych działań nadzorczych.

W związku z wprowadzeniem przepisów ustawy o dystrybucji ubezpieczeń oraz opublikowanym przez Rzecznika Finansowego w grudniu 2016 r. raportem

„Ubezpieczenie sprzętu elektronicznego” oraz opublikowanym w styczniu 2019 r. „Aneksem do Raportu Rzecznika Finansowego o ubezpieczeniach sprzętu elektronicznego”, w których zostały wskazane problemy związane ze stosowaniem przez ubezpieczycieli i sieci handlowe praktyk w obszarze sprzedaży umów ubezpieczeń tego rodzaju, głównie w zakresie metod sprzedaży, UKNF przeanalizował obszar dystrybucji tego rodzaju ubezpieczeń. Do krajowych oraz wybranych zagranicznych zakładów ubezpieczeń oferujących ubezpieczenia z grupy 9 działu II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej wystosowano ankietę dotyczącą stosowania nowych przepisów w związku z oferowaniem ubezpieczeń sprzętu elektronicznego. Na podstawie dokonanych ustaleń UKNF przeprowadzi w 2020 r. dalsze działania nadzorcze, obejmujące m.in. weryfikację sposobu realizacji wymogów zarządzania i nadzoru nad tymi produktami ubezpieczeniowymi, w tym dokonywania ich przeglądów, a także sposobu nadzoru nad realizacją obowiązków informacyjnych przez pośredników zakładów ubezpieczeń oferujących tego rodzaju ubezpieczenia.

Ponadto UKNF analizował także sygnały spływające do Urzędu, dotyczące możliwych nieprawidłowości w działalności pośredników ubezpieczeniowych związanych z obowiązkami przewidzianymi przez ustawę o dystrybucji ubezpieczeń. Sygnały takie były poddawane analizie, na podstawie której w stosownych przypadkach UKNF zwracał się o przedstawienie wyjaśnień lub dokumentacji do podmiotów nadzorowanych. W niektórych przypadkach na podstawie sygnału przekazanego do UKNF uzupełnionego o inne dane podjęta została decyzja o umieszczeniu danego podmiotu w planie kontroli lub o przeprowadzeniu kontroli doraźnej.

UKNF przygotowywał również odpowiedzi na zapytania dotyczące sposobu realizacji obowiązków wynikających z ustawy o dystrybucji ubezpieczeń, w tym na zapytania dotyczące sposobu realizacji obowiązku doskonalenia zawodowego osób wykonujących czynności agencyjne, osób wykonujących czynności brokerskie w zakresie ubezpieczeń i osób wykonujących czynności dystrybucyjne zakładu ubezpieczeń.

Na podstawie kierowanych zapytań UKNF przygotował stanowisko dotyczące realizacji obowiązku doskonalenia umiejętności zawodowych, o którym mowa w art. 12 ust. 1 ustawy o dystrybucji ubezpieczeń. Stanowisko to zostało przekazane zakładom ubezpieczeń oraz stowarzyszeniom pośredników ubezpieczeniowych.

INTERWENCJA PRODUKTOWA

W dniu 29 października 2019 r. KNF przyjęła założenia interwencji produktowej w sprawie ograniczenia wprowadzania do obrotu, dystrybucji oraz sprzedaży ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowym

funduszem kapitałowym. W odniesieniu do umów ubezpieczenia na życie z UFK, z uwagi na poważne obawy dotyczące ochrony inwestorów, UKNF zarekomendował, aby interwencja produktowa polegała na ograniczeniu wprowadzania do obrotu, dystrybucji lub sprzedaży umów ubezpieczenia z UFK charakteryzujących się następującymi cechami:

- brakiem realnych korzyści dla inwestorów (tu: ubezpieczających, ubezpieczonych i uprawnionych z umów ubezpieczenia) z zakupu produktu z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym mierzonych stopą zwrotu,
- lokowaniem środków pochodzących ze składek w aktywa charakteryzujące się wysokim ryzykiem, niską płynnością oraz ograniczoną zbywalnością,
- przekazywaniem inwestorowi niejednoznacznej i nieprzejrzystej informacji o opłatach, w tym zasadach ich ponoszenia i wysokości.

Kolejnymi krokami dotyczącymi procesu wydawania decyzji w sprawie interwencji produktowej będą m.in. konsultacje z wybranymi organami nadzoru państw członkowskich, EIOPA oraz samym sektorem ubezpieczeń. Przyjęty przez KNF Harmonogram prac w sprawie interwencji produktowej zakłada wydanie decyzji w tej sprawie do końca 2020 r.

PROCESY PRZEDAPLIKACYJNE DOTYCZĄCE MODELII WEWNĘTRZNYCH

System Wypłacalność II poza wyznaczaniem kapitałowego wymogu wypłacalności w sposób standardowy daje zakładom ubezpieczeń i zakładom reasekuracji możliwość jego wyznaczenia w sposób bardziej adekwatny do ich profilu ryzyka oraz skali działalności. Zestaw narzędzi, systemów oraz procedur, które miałyby temu służyć, stanowią tzw. model wewnętrzny. Model ten powinien spełniać szereg rygorystycznych wymogów określonych w ustawie z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 381, z późn. zm.) i innych przepisach systemu Wypłacalność II, a jego wykorzystanie w powyższym celu musi być zatwierdzone przez właściwe organy nadzoru. Weryfikacja oraz opiniowanie rozwiązań przyjętych w modelu jest procesem złożonym, wymagającym wysoce wyspecjalizowanej wiedzy z zakresu wielu dziedzin. Przepisy ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej dają stosunkowo krótki czas (6 miesięcy) na podjęcie przez właściwy organ nadzoru decyzji o zatwierdzeniu stosowania modelu wewnętrznego do wyznaczenia kapitałowego wymogu wypłacalności, w przypadku złożenia przez zakład ubezpieczeń lub zakład reasekuracji do tego organu nadzoru wniosku w tej sprawie. Proces przedaplikacyjny wychodzi naprzeciw wyżej wymienionym wyzwaniom i stanowi dobrowolną współpracę zakładów ubezpieczeń z organem nadzoru w zakresie modelu wewnętrznego jeszcze przed złożeniem ww. wniosku. Jego celem jest lepsze przygotowanie się krajowych

zakładów ubezpieczeń do złożenia wniosku o stosowanie modelu wewnętrznego do wyznaczania kapitałowego wymogu wypłacalności. Działania prowadzone przez UKNF w 2019 r. stanowiły kontynuację procesów przedaplikacyjnych prowadzonych od 2011 r. i polegały na roboczych kontaktach z zakładami, co przełożyło się na dalsze ich działania mające na celu wyeliminowanie błędów w modelach wewnętrznych i ich poprawę w świetle zgodności z przepisami systemu Wypłacalność II.

W 2019 r. UKNF prowadził prace w ramach procesów przedaplikacyjnych dla 7 krajowych zakładów ubezpieczeń (2 działu I i 5 działu II, co stanowiło łącznie 53,4% polskiego rynku ubezpieczeniowego – według kryterium wysokości składki przypisanej brutto na podstawie danych z kwartalnych sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń za III kwartał 2019 r.).

Dodatkowo w 2019 r. przeprowadzono w ramach projektu CEDUR spotkanie z krajowymi zakładami ubezpieczeń i zakładami reasekuracji, którego głównym celem było nakreślenie oczekiwań UKNF w kwestii współpracy z zakładami ubezpieczeń i zakładami reasekuracji przy wnioskowaniu o stosowanie modeli wewnętrznych do ustalania SCR oraz w odniesieniu do rozwiązań stosowanych w modelach wewnętrznych.

Prace UKNF nad oceną modeli wewnętrznych na poziomie europejskim w 2019 r. miały formę procesu przedaplikacyjnego albo procesu weryfikacji ciągłej odpowiedniości modelu. Przedstawiciele UKNF uczestniczyli w spotkaniach i konsultacjach na szczeblu międzynarodowym, w tym z przedstawicielami jednego z zagranicznych organów nadzoru w ramach współpracy przy ocenie wniosku o zmianę główną w grupowym modelu wewnętrznym oraz pracach zespołów eksperckich powoływanych przez EIOPA. Dodatkowo pracownicy UKNF brali udział w przygotowywaniu opinii na temat propozycji EIOPA dotyczącej działań mających na celu konwergencję praktyk nadzorczych w zakresie dotyczącym modeli wewnętrznych oraz byli zaangażowani w przygotowywanie stanowisk na posiedzenia Rady Organów Nadzoru EIOPA (BoS) w kwestiach związanych z modelami wewnętrznymi.

Prace w zakresie oceny modeli wewnętrznych (zarówno krajowe, jak i międzynarodowe) będą kontynuowane w 2020 r.

OPRACOWANIA DOTYCZĄCE RYNKU UBEZPIECZEŃ PRZEDŁOŻONE NA POSIEDZENIA KNF

Na posiedzenia KNF przedłożono następujące opracowania dotyczące rynku ubezpieczeń:

- Testy warunków skrajnych zakładów ubezpieczeń/reasekuracji za rok 2018,
- Wyniki testu warunków skrajnych dot. „Brexit” dla sektora ubezpieczeń,

- Reasekuracja krajowych zakładów ubezpieczeń oraz zdarzenia katastroficzne w 2018 r.,
- Raport o stanie sektora ubezpieczeń po III kwartale 2018 r.,
- Działalność zagranicznych zakładów ubezpieczeń w Polsce oraz krajowych zakładów ubezpieczeń za granicą w 2018 r.,
- Raport o stanie sektora ubezpieczeń po IV kwartale 2018 r.,
- Plany finansowe zakładów ubezpieczeń/reasekuracji na 2019 r.,
- Raport o stanie sektora ubezpieczeń po I kwartale 2019 r.,
- Sprawozdanie z działalności Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w 2018 r.,
- Raport o stanie sektora ubezpieczeń po II kwartale 2019 r.,
- Informację w zakresie założeń dotyczących stanowiska organu nadzoru w sprawie polityki dywidendowej zakładów ubezpieczeń/reasekuracji w 2020 r.,
- Wyniki badania i oceny nadzorczej (BION) zakładów ubezpieczeń/reasekuracji za 2018 r.

5.1.3. DZIAŁALNOŚĆ INSPEKCYJNA

KONTROLE W ZAKŁADACH UBEZPIECZEŃ

W 2019 r. przeprowadzono czynności kontrolne w 23 zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji, w ramach których przeprowadzono 14 kontroli oraz 9 wizyt nadzorczych, przy czym w jednym podmiocie przeprowadzono zarówno kontrolę, jak i wizytę nadzorczą. Łącznie przeprowadzono czynności kontrolne w 11 zakładach ubezpieczeń na życie (7 kontroli i 4 wizyty nadzorcze) oraz 12 w zakładach ubezpie-

czeń i reasekuracji osobowych i majątkowych (7 kontroli i 5 wizyt nadzorczych).

Wszystkie postępowania kontrolne miały charakter problemowy i obejmowały swym zakresem od 1 do 2 zagadnień.

W 2019 r. przeprowadzono czynności kontrolne w zakresie:

- oceny ryzyka przyjmowanego do ubezpieczenia (art. 21 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej),
- procesów likwidacji szkód/spełniania świadczeń,
- sporządzania danych i informacji dla celów nadzoru,
- wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności,
- spełnienia wymogów dotyczących kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) w zakresie wybranych modułów formuły standardowej,
- wyceny lokat do celów wypłacalności,
- polityki lokacyjnej,
- wykonania zaleceń przekazanych zakładowi ubezpieczeń w latach ubiegłych,
- spełnienia wymagań dotyczących funkcjonowania systemu zarządzania.

W związku z ustaleniami poczynionymi w toku czynności kontrolnych wobec zakładów ubezpieczeń wydano 66 zaleceń w celu zapewnienia zgodności działalności zakładu z przepisami prawa, statutu lub planem działalności; zapobieżenia naruszeniu interesów ubezpieczających, ubezpieczonych i uprawnionych z umów ubezpieczenia oraz usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych w procesie nadzoru.

Tabela 72. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji w 2019 r.

1.	Nieprawidłowe wykonywanie czynności w procesie likwidacji szkód (dokonywanie wypłaty/odmowy wypłaty odszkodowań z opóźnieniem, naruszenie obowiązków informacyjnych w szczególności: brak informowania ubezpieczonych o faktycznych podstawach uzasadniających odmowę wypłaty świadczenia, brak informowania o przypuszczalnym terminie zajęcia ostatecznego stanowiska względem roszczeń poszkodowanego).
2.	Nieprawidłowości polegające na nieudostępnianiu ubezpieczonemu informacji i dokumentów gromadzonych w toku postępowania likwidacyjnego.
3.	Naruszenie interesów uprawnionych z umów ubezpieczenia poprzez brak informowania uprawnionego o przyczynie uniemożliwiającej zaspokojenie jego roszczeń i wypłatę odszkodowania w wymaganym terminie.
4.	Naruszenie interesów uprawnionych z umów ubezpieczenia poprzez brak informowania poszkodowanego niezwłocznie po zgłoszeniu roszczenia o zasadach uznawania kosztów najmu pojazdu zastępczego w zakresie możliwości najmu pojazdu zastępczego o zasadniczo podobnej klasie oraz na czas naprawy lub na czas zakupu innego pojazdu, według cen obowiązujących na danym rynku lokalnym.
5.	Nieprawidłowości polegające na przedstawianiu propozycji ubezpieczenia nieodpowiedniego do potrzeb ubezpieczających ze względu na ujęcie w wykazie oferowanych w ramach umowy ubezpieczenia ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych, funduszy o profilu ryzyka zgodnym z poziomem ryzyka określonym w ankietach dotyczących potrzeb i możliwości klienta.
6.	Nieprawidłowości polegające na przedstawianiu propozycji ubezpieczenia nieodpowiedniego do potrzeb ubezpieczających w zakresie okresu inwestowania środków.
7.	Nieprawidłowości polegające na braku przekazywania ubezpieczającym/ubezpieczonym uzasadnienia propozycji bądź rekomendacji ubezpieczenia, obejmującego w szczególności zidentyfikowanie potrzeb oraz wyjaśnienie, w jaki sposób przedstawiona propozycja ubezpieczenia bądź ochrona ubezpieczeniowa udzielana na podstawie umowy ubezpieczenia zaspokaja te potrzeby.
9.	Nieprawidłowości związane ze stosowaniem niewłaściwych lub niepopartych właściwym uzasadnieniem założeń do wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności.
10.	Nieprawidłowości związane z błędnym ustaleniem parametrów stosowanych w wycenie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności.
11.	Nieprawidłowości związane ze stosowaniem niewłaściwych założeń przy ustalaniu kapitałowego wymogu wypłacalności.
12.	Błędy w implementacji formuł obliczeniowych służących do wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności i do ustalania kapitałowego wymogu wypłacalności.
13.	Brak wyceny aktywów i zobowiązań według wartości godziwej i inne nieprawidłowości związane z wyceną aktywów i zobowiązań według wartości godziwej.
14.	Nieprawidłowości związane z dokumentacją opisującą sposób wyceny aktywów i zobowiązań dla celów wypłacalności w zakresie opisu stosowanych do ustalania wartości metod.
15.	Brak skutecznego zarządzania aktywami i pasywami oraz lokowanie środków finansowych w aktywa, których ryzyka zakład ubezpieczeń nie mógł właściwie określić, mierzyć oraz którym nie mógł właściwie zarządzać.

Źródło: opracowanie własne UKNF

KONTROLE PODMIOTÓW PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ BROKERSKĄ

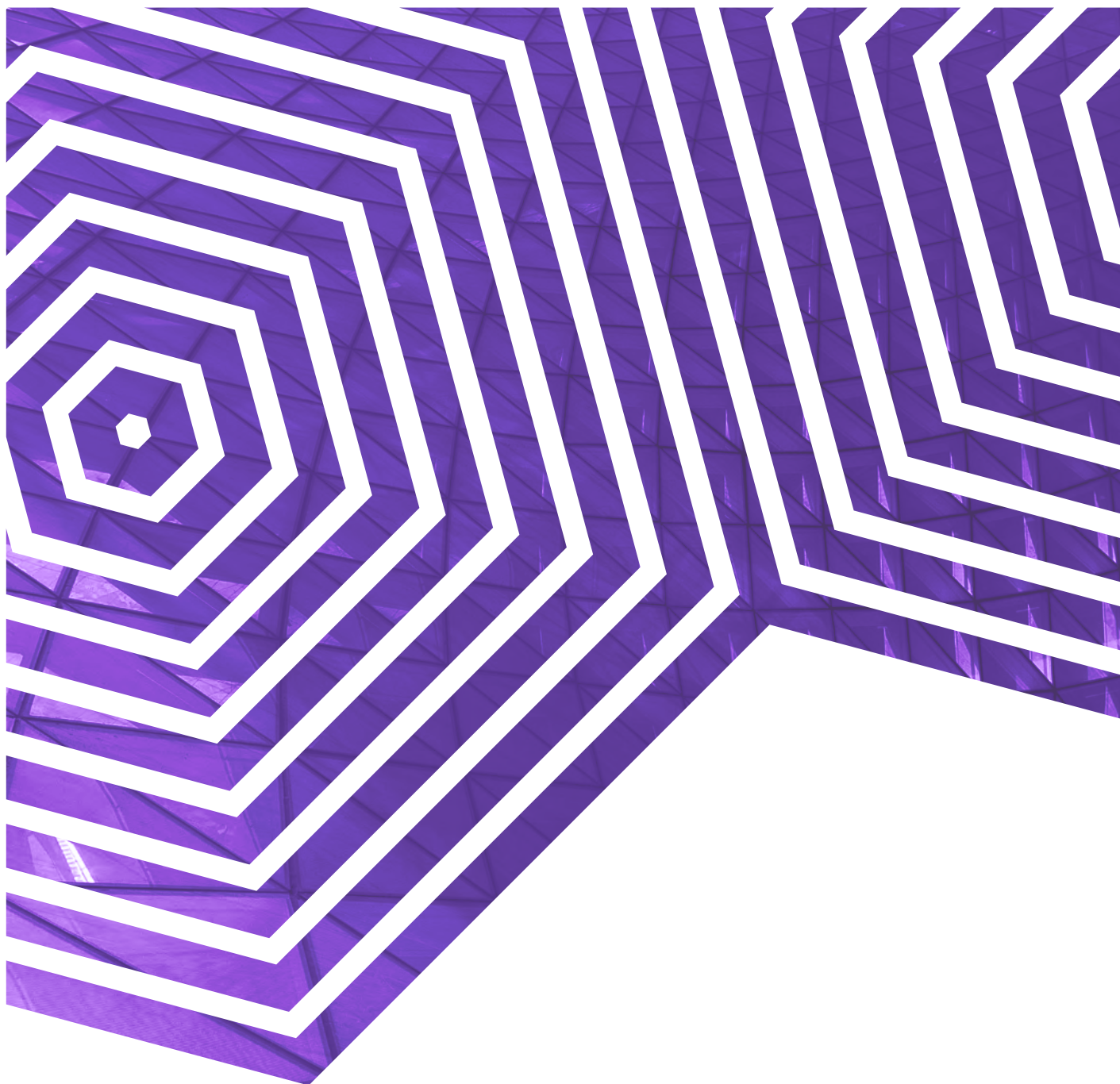
W 2019 r. przeprowadzono czynności kontrolne u 16 brokerów ubezpieczeniowych. Wszystkie postępowania kontrolne miały charakter kompleksowy i obejmowały swym zakresem działalność brokera w zakresie jej zgodności z przepisami prawa.

Tabela 73. Najczęstsze nieprawidłowości w działalności brokerów ubezpieczeniowych stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2019 r.

1.	Nieudzielanie klientom porady wraz z rekomendacją najwłaściwszej umowy lub udzielanie klientom rekomendacji najwłaściwszej umowy bez oparcia jej o rzetelną analizę dostępnych na rynku produktów ubezpieczeniowych, a także bez wyjaśnienia podstaw, na których oparta została rekomendacja.
2.	Udzielanie klientom porady wraz z rekomendacją najwłaściwszej umowy w formie innej niż pisemna.
3.	Nieprzekazanie klientom dokumentów zawierających informacje o produkcie przed zawarciem umowy ubezpieczenia.
4.	Brak dokonania zmiany w rejestrze pośredników danych dotyczących osób fizycznych wykonujących czynności brokerskie, niezwłocznie, jednak nie później niż w terminie 7 dni do zaistnienia tych zmian.
5.	Wykonywanie czynności brokerskich w zakresie ubezpieczeń, w tym czynności polegających na udzielaniu pomocy w sprawach o odszkodowanie lub świadczenie, za pomocą osób niewpisanych do rejestru brokerów.
6.	Nieudzielanie klientom przy pierwszej czynności informacji o numerze wpisu do rejestru brokerów, adresie strony, na której dostępny jest rejestr oraz sposobie sprawdzenia wpisu do ww. rejestru, o charakterze wynagrodzenia otrzymywanego w związku z proponowanym zawarciem umowy ubezpieczenia, o możliwości złożenia reklamacji, wniesienia skargi oraz pozasądowego rozwiązywania sporów lub przekazywanie powyższych informacji w formie innej niż papierowa.
7.	Posiadanie przez członków zarządu brokera udziałów w spółce agenta ubezpieczeniowego.
8.	Brak przekazania do organu nadzoru dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej brokera.
9.	Brak przekazania do organu nadzoru sprawozdania z działalności brokerskiej lub przekazanie sprawozdania zawierającego dane niezgodnie ze stanem faktycznym.

Źródło: opracowanie własne UKNF

W związku z ustaleniami kontrolnymi wobec brokerów wydano 7 zaleceń dostosowania działalności brokerskiej do obowiązujących przepisów prawa.

6

PION STRATEGII I WSPÓŁPRACY
MIĘDZYNARODOWEJ

6.1. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Zaangażowanie UKNF na forum międzynarodowym jest niezbędnym elementem procesu budowy stabilnego otoczenia regulacyjnego dla uczestników rynku finansowego w Polsce. Współpraca z organami nadzoru finansowego z innych państw w formie dwustronnej i na forach wielostronnych, w tym w ramach kolegiów nadzorczych, stanowi istotny element wsparcia realizacji celów nadzorczych KNF.

Szczególnie istotnym polem działalności międzynarodowej jest Europejski System Nadzoru Finansowego, co wynika z faktu, iż kluczowe akty prawne (np. dyrektywy CRD IV³⁴, Wyłącalność II³⁵ i MiFID II³⁶, rozporządzenia CRR³⁷ i MiFIR³⁸ oraz rozporządzenie PRIIPS³⁹) wyznaczające ramy dla funkcjonowania instytucji finansowych są przyjmowane na forum UE.

Działania UKNF w obszarze międzynarodowym przybierają też formę pogłębiania współpracy w ramach regionu Europy Środkowo-Wschodniej, którego organy nadzoru, z uwagi na charakterystykę rynków wschodzących, dość często identyfikują zbieżne interesy i w związku z tym prezentują podobne stanowiska.

UKNF współpracuje na bieżąco z urzędami centralnymi (Ministerstwem Finansów, Ministerstwem Spraw Zagranicznych, Ministerstwem Rozwoju) i europejskimi organami nadzoru finansowego w kontekście wydarzeń międzynarodowych mogących wpłynąć na stabilność polskiego rynku finansowego. Przez cały 2019 r., tak na forum Europejskich Organów Nadzoru, jak i na płaszczyźnie krajowej, kontynuowana była współpraca związana z planowanym wyjściem Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej (brexit)

i wynikającymi z tego konsekwencjami dla polskiego i unijnego rynku finansowego. W efekcie ww. współpracy powstała m.in. ustawa z dnia 15 marca 2019 r. o zasadach prowadzenia działalności przez niektóre podmioty rynku finansowego w związku z wystąpieniem Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej bez zawarcia umowy, o której mowa w art. 50 ust. 2 Traktatu o Unii Europejskiej – przewidująca rozwiązania tymczasowe na wypadek bezumownego brexitu.

Ponadto UKNF współpracował z Ministerstwem Finansów w zakresie prac nad nowelizacją dyrektywy w sprawie ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych i egzekwowania obowiązku ubezpieczenia od takiej odpowiedzialności. W ramach współpracy z Ministerstwem Finansów, UKNF uczestniczył również w pracach nad pakietami regulacji dotyczącymi: zrównoważonego finansowania (m.in. przyjęte już rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych) oraz ułatwiania transgranicznej dystrybucji przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania (rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1156 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie ułatwienia transgranicznej dystrybucji przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 345/2013, (UE) nr 346/2013 i (UE) nr 1286/2014 oraz dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1160 z dnia 20 czerwca 2019 r. zmieniająca dyrektywy 2009/65/WE i 2011/61/UE w od-

³⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę nr 2002/87/WE i uchylająca dyrektywę nr 2006/48/WE oraz nr 2006/49/WE.

³⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

³⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniająca dyrektywę nr 2002/92/WE i dyrektywę nr 2011/61/UE.

³⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012.

³⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 600/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012.

³⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1286/2014 z dnia 26 listopada 2014 r. w sprawie dokumentów zawierających kluczowe informacje, dotyczących detalicznych produktów zbiorowego inwestowania i ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych (PRIIP).

niesieniu do transgranicznej dystrybucji prowadzonej przez przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania).

WSPÓŁPRACA Z ORGANAMI NADZORU Z INNYCH PAŃSTW

Kolegia nadzorcze oraz kolegia przymusowej restrukturyzacji

Podstawową płaszczyzną współpracy KNF z organami nadzoru z innych państw są kolegia nadzorcze. W 2019 r. pracownicy UKNF uczestniczyli w 68 posiedzeniach (włącznie z telekonferencjami) 42 kolegiów nadzorczych.

Od listopada 2014 r. Europejski Bank Centralny (EBC) sprawuje bezpośredni nadzór nad największymi bankami w strefie euro. Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2019 r. przedstawiciele UKNF uczestniczyli w 26 posiedzeniach 11 kolegiów organów nadzoru organizowanych przez EBC dla międzynarodowych grup bankowych, których spółki zależne są obecne na polskim rynku. Wspomniane kolegia mają na celu koordynację działań nadzorczych w odniesieniu do grup bankowych, włączając w to przygotowania do ewentualnych działań antykrzysowych. W ramach ww. posiedzeń prowadzone były uzgodnienia w zakresie wspólnych ocen ryzyka i adekwatności kapitałowej (ang. *Joint Risk Assessment and Decision Process*) czy stosowania metod zaawansowanych dla celów wyliczania wymogów kapitałowych. Omawiano i uzgadniano również projekty decyzji w zakresie oceny planów naprawy przygotowywanych przez podmioty dominujące w grupie.

Ponadto odbywała się również intensywna wymiana informacji na temat wypracowanych praktyk nadzorczych oraz stosowanych narzędzi i metodologii, mająca na celu harmonizację podejść nadzorczych.

Zgodnie z Dyrektywą BRRD⁴⁰ i przepisami ją implementującymi KNF jest członkiem (bez prawa głosu) kolegiów przymusowej restrukturyzacji ustanowionych dla grup bankowych, których podmioty zależne funkcjonują na polskim rynku. Rok 2019 był kolejnym rokiem funkcjonowania ww. kolegiów, których zasadniczym zadaniem jest opracowanie zasad współpracy organów przymusowej restrukturyzacji i organów nadzoru w sytuacji kryzysowej. Przedstawiciele KNF brali udział w 11 posiedzeniach 10 kolegiów razem z przedstawicielami Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, Narodowego Banku Polskiego i Ministerstwa Finansów, uczestnicząc w dyskusjach nad planami przymusowej restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji przygotowanymi przez właściwe organy przymusowej restrukturyzacji.

W okresie objętym sprawozdaniem przedstawiciele UKNF uczestniczyli jako członkowie w 19 ubezpie-

zeniowych kolegiach nadzorczych oraz brali udział w 28 posiedzeniach tych kolegiów, w tym w 13 telekonferencjach. Celem współpracy w kolegiach jest wymiana informacji i doświadczeń pomiędzy organami nadzoru odpowiedzialnymi za nadzór nad zakładami ubezpieczeń należącymi do międzynarodowych grup ubezpieczeniowych, w tym ocena sytuacji finansowej i ryzyk identyfikowanych na poziomie grup i poszczególnych zakładów ubezpieczeń, jak również podjętych i planowanych działań nadzorczych, w tym inspekcji nadzorczych. Na poziomie europejskim przedstawiciele UKNF są również zaangażowani w procesy przedaplikacyjne i procesy weryfikacji ciągłej odpowiedniości modeli wewnętrznych międzynarodowych grup ubezpieczeniowych.

KNF realizowała również zadania związane z pełnieniem roli grupowego organu nadzoru dla Grupy PZU. KNF, jako organ nadzoru odpowiedzialny za nadzór nad grupą, koordynowała w trybie ciągłym współpracę z członkami Kolegium Grupy PZU. Ponadto KNF przygotowała oraz monitorowała wykonanie planu pracy Kolegium. W dniach 11–12 grudnia 2019 r. zorganizowano coroczne posiedzenie Kolegium organów nadzoru Grupy PZU. Dodatkowo, KNF ponownie, tak jak w przypadku przeglądu przeprowadzonego w 2018 r., przyjęła informację o dalszym wypełnianiu przez Grupę PZU kryteriów pozwalających uznawać ją za konglomerat finansowy i kontynuowaniu wobec niej nadzoru uzupełniającego oraz podjęła działania w ramach ww. nadzoru, w tym przeprowadziła z członkami Kolegium Grupy PZU konsultacje w przedmiocie decyzji wdrażających narzędzia nadzorcze w stosunku do tego konglomeratu.

Ponadto w 2019 r. przedstawiciele KNF uczestniczyli w pracach kolegiów ds. wskaźników referencyjnych EURIBOR (*Euro Interbank Offer Rate*) i EONIA (*Euro Overnight Index Average*). Łączna liczba posiedzeń wraz z telekonferencjami wyniosła 3. KNF jest również członkiem kolegium ds. LIBOR (*London Interbank Offer Rate*). Głównym celem ww. kolegiów jest wymiana informacji nadzorczych między właściwymi organami oraz koordynacja ich działań i środków prowadzących do harmonizacji praktyk nadzorczych w zakresie wskaźników referencyjnych.

Współpraca dwustronna

KNF pozostaje w bieżącym kontakcie z innymi organami nadzoru. Relacje dwustronne obejmują wymianę informacji nadzorczych, opinii oraz doświadczeń i przebiegają przede wszystkim na poziomie roboczym.

Współpracę dwustronną ułatwiają porozumienia o współpracy i wymianie informacji, które KNF zawarła z 62 zagranicznymi instytucjami (nie licząc wielostronnych porozumień w ramach ESMA, IOSCO

⁴⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiająca ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych.

i IAIS). W bieżącym okresie sprawozdawczym podpisano porozumienie o współpracy z Astana Financial Services Authority (AFSA) – organem nadzoru finansowego z Republiki Kazachstanu, właściwym dla Astana International Financial Centre (AIFC). Ponadto w styczniu 2019 r. doszło do podpisania wielostronnego Porozumienia o współpracy w sprawie praktycznych zasad wymiany informacji pomiędzy właściwymi organami nadzorującymi instytucje kredytowe i finansowe oraz Europejskim Bankiem Centralnym. Sygnatariuszem umowy ze strony Polski został Generalny Inspektor Informacji Finansowej, natomiast KNF poinformowała sekretariat EBA o możliwości podpisania porozumienia z chwilą zaimplementowania do prawa krajowego V dyrektywy AML.

UCZESTNICTWO W EUROPEJSKIM SYSTEMIE NADZORU FINANSOWEGO

Na mocy przepisów unijnych KNF jest członkiem Europejskiego Systemu Nadzoru Finansowego. System ten tworzą – obok organów nadzoru ze wszystkich państw Unii Europejskiej oraz Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego (ESRB) – trzy instytucje odpowiedzialne za poszczególne sektory rynku, tj.: Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EBA), Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA) oraz Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA) oraz ich Wspólny Komitet (Joint Committee). EBA, EIOPA i ESMA opracowują projekty standardów technicznych oraz wytyczne uzupełniające unijne akty prawne, a także mają ułatwiać sprawowanie nadzoru nad transgranicznymi grupami finansowymi.

W tym zakresie jednym z kluczowych tematów w 2019 r. była reforma Europejskich Urzędów Nadzoru, obejmująca m.in. rozszerzenie ich kompetencji w różnych obszarach. Prezydencje rumuńska i fińska podjęły wzmożone prace nad uzgodnieniem ostatecznego, kompromisowego pakietu stosownych regulacji. KNF uczestniczyła w całym procesie negocjowania pakietu, w tym w przygotowaniu ostatecznej, kompromisowej wersji poprzez przekazywanie stanowisk wykorzystywanych przez przedstawicieli Ministerstwa Finansów biorących bezpośredni udział w negocjacjach. Pakiet reformujący Europejskie Urzędy Nadzoru został przyjęty w dniu 18 grudnia 2019 r. (przepisy weszły w życie w dniu 1 stycznia 2020 r.).

Kontynuowano dyskusje o skutkach wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej oraz o sposobach przygotowania organów nadzoru z UE27 na wyzwania z tym związane, w szczególności skupiono się na analizie sposobów harmonizacji polityki nadzorczej w stosunku do podmiotów z Wielkiej Brytanii. W ramach uregulowania procesu nadzorczego KNF przystąpiła do porozumień z organami nadzoru fi-

nansowego z Wielkiej Brytanii, których treść została wypracowana na forum poszczególnych Europejskich Organów Nadzoru (w przypadku EIOPA i ESMA zastosowano formułę porozumienia wielostronnego, a w przypadku EBA – dwustronnego). Celem podpisanych porozumień jest uregulowanie współpracy nadzorczej pomiędzy nadzorcami UE i Wielkiej Brytanii i kontynuowanie jej bez zakłóceń.

W ostatnich latach Europejskie Organy Nadzoru przy wsparciu krajowych organów nadzoru rozwijały zagadnienie konwergencji nadzorczej, czyli zbieżności praktyk nadzorczych w poszczególnych krajach członkowskich. Zważywszy na otoczenie regulacyjne rynku finansowego w Unii Europejskiej, działania EBA, ESMA i EIOPA zmierzają do wyeliminowania zjawiska arbitrażu regulacyjnego polegającego na odmiennym interpretowaniu i egzekwowaniu przepisów prawa przez nadzory krajowe. Konwergencja nadzorcza ma zatem na celu identyfikowanie oraz rozpowszechnianie dobrych praktyk stanowiących wzorzec postępowania dla krajowych organów nadzoru. Wskutek rewizji rozporządzeń ustanawiających ESAs wprowadzono zmiany i proces zarządzania obszarem pogłębiania konwergencji nadzorczej został przejęty bezpośrednio przez ESAs. W ramach EIOPA przewodniczącym Panelu Przeglądowego realizującego działania związane z pogłębianiem konwergencji nadzorczej do 31 grudnia 2019 r. był Damian Jaworski, Dyrektor Departamentu Współpracy Międzynarodowej UKNF.

Działając aktywnie na forum EBA, EIOPA, ESMA i ESRB, przedstawiciele KNF zabiegają o to, by instytucje te stały się użytecznym uzupełnieniem organów krajowych, koordynującymi współpracę nadzorczą z perspektywy jednolitego rynku UE, pamiętając jednocześnie o tym, że poszczególne kraje europejskie cechuje duża różnorodność.

Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EBA)

Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EBA) wykonuje szeroki zakres zadań dotyczących przede wszystkim sektora bankowego, ale także instytucji płatniczych i instytucji pieniądza elektronicznego. Pracownicy UKNF uczestniczyli w pracach 50 komitetów, zespołów i grup roboczych EBA, zajmujących się zagadnieniami m.in. oceny ryzyka i zagrożeń sektora bankowego w UE, oceny jakości modeli działalności banków, transgranicznej działalności instytucji pieniądza elektronicznego i instytucji płatniczych, rejestru instytucji kredytowych, ochrony klienta, przeciwdziałania praniu pieniędzy, monitorowania płynności, wymogów kapitałowych, audytu, sprawozdawczości oraz stosowanych praktyk w zakresie oceny nadzorczej, jak również w zakresie tematyki zarządzania kryzysowego.

W 2019 r. opracowano szereg dokumentów: zalecenia, regulacyjne standardy techniczne oraz wytyczne EBA, m.in. z zakresu ładu wewnętrznego (ang. internal governance) i wynagrodzeń, outsourcingu, zarządzania ekspozycjami nieobsługiwanyymi i restrukturyzowanymi, szacowania LGD (ang. Loss Given Default) właściwego dla okresu pogorszenia koniunktury gospodarczej, jak również w sprawie równowagi zasad poufności. Ponadto opracowano regulacyjne standardy techniczne w ramach gruntownego przeglądu księgi handlowej (FRTB – Fundamental Review of the Trading Book) oraz w ramach standardowego podejścia do pomiaru ryzyka kredytowego kontrahenta (SA-CCR – Standardised Approach for Measuring Counterparty Credit Risk), dla których delegacje zostały zawarte w rozporządzeniu CRR II.

W maju 2019 r. zakończono prace nad raportem dotyczącym CRM framework, mającym na celu dostarczenie informacji ilościowych w zakresie bieżącego wykorzystywania ram CRM przez instytucje UE oraz zaleceń ukierunkowanych na rozwiązywanie zidentyfikowanych problematycznych kwestii w obszarze regulacji. Ponadto w 2019 r. EBA podejmowała szereg działań związanych z realizacją planu „EBA Roadmap on FinTech” w zakresie promowania najlepszych praktyk nadzorczych w zakresie oceny i monitorowania zagrożeń dla cyberbezpieczeństwa, wynikających z wykorzystywania technologii FinTech. Istotną kwestią było również identyfikowanie i ocena ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu przy wykorzystywaniu rozwiązań FinTech. Przeprowadzono także przegląd podejścia poszczególnych organów nadzoru w zakresie ww. kwestii, w wyniku czego został opracowany raport „EBA report on competent authorities’ approaches to the anti-money laundering and countering the financing of terrorism supervision of banks”. Ponadto w oparciu o działania podejmowane przez Komisję Europejską na rzecz finansowania zrównoważonego wzrostu w dniu 6 grudnia 2019 r. EBA opublikowała dokument „EBA action plan on sustainable finance”, w którym zostały zawarte priorytety oraz kierunki działania mające na celu włączenie kryteriów środowiskowych, społecznych i zarządczych, m.in. do nadzorczych uregulowań prawnych.

Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA)

W zakresie realizowanych zadań został położony nacisk na promowanie wspólnej kultury nadzorczej, wdrożenie pakietu zmian legislacyjnych dotyczących EIOPA (w ramach przeglądu Europejskich Urzędów Nadzoru), prace dotyczące zmian legislacyjnych w ramach Przeglądu 2020 Dyrektywy Wypłacalność II oraz kwestie związane z konsekwencjami wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej. Istotnym elementem współpracy nadzorczej w kontekście EIOPA są także platformy współpracy, powoływane w przypadkach zidentyfikowanych problemów związanych

z prowadzeniem przez zakłady ubezpieczeń działalności transgranicznej w oparciu o swobodę świadczenia usług.

Przedstawiciele UKNF uczestniczyli w pracach Rady Organów Nadzoru EIOPA oraz w ponad 40 komitetach, zespołach i grupach roboczych zajmujących się zagadnieniami dotyczącymi m.in. polityki ubezpieczeniowej, stabilności finansowej, wymogów kapitałowych, modeli wewnętrznych, rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, własnej oceny ryzyka i wypłacalności, systemu zarządzania ryzykiem, uporządkowanej upadłości, pośrednictwa ubezpieczeniowego, ochrony konsumenta, innowacji finansowych, funduszy emerytalnych, ogólnoeuropejskiego indywidualnego produktu emerytalnego, zrównoważonych finansów w sektorze ubezpieczeniowym, nadmiernej presji krótkoterminowej, a także strategii EIOPA w zakresie rynku ubezpieczeń od ryzyka z obszaru cyberbezpieczeństwa. W obszarze zadań mających na celu zapewnienie stabilności sektora finansowego przedstawiciele UKNF wzięli udział w pracach nad metodyką europejskich testów warunków skrajnych dla sektora ubezpieczeń oraz nad raportem i rekomendacjami z tych testów. Przedstawiciele UKNF kontynuowali prace zmierzające do stworzenia ram prawnych dla europejskich zasad naprawy, restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji zakładów ubezpieczeń. Dodatkowo duży nakład pracy został wniesiony w tworzenie kolejnych rozdziałów "Podręcznika nadzoru" oraz zmianie organizacji przeprowadzania procesów przeglądów wzajemnych. W kontekście aktów poziomu pierwszego przedstawiciele UKNF byli aktywnie zaangażowani w prace nad rewizją dyrektywy Wypłacalność II, jak i rozporządzenia delegowanego Komisji w sprawie dokumentów zawierających kluczowe informacje, dotyczących detalicznych produktów zbiorowego inwestowania i ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych (rozporządzenie PRIIP). Ponadto przedstawiciele UKNF uczestniczyli w pracach mających na celu wzmocnienie zdolności nadzorczych w dziedzinie dobrowolnych form zabezpieczenia emerytalnego (pracowniczych programów emerytalnych), w zakresie stosowania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2341/EU z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie działalności instytucji pracowniczych programów emerytalnych oraz nadzoru nad takimi instytucjami (dyrektywa IORP II).

Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA)

Przedstawiciele UKNF uczestniczyli w pracach Rady Organów Nadzoru ESMA, 10 stałych komitetów oraz kilkunastu grup roboczych i zadaniowych.

Przygotowano projekty standardów technicznych, wytycznych, dokumentów konsultacyjnych oraz pytań i odpowiedzi dotyczących regulacji MiFID II i MiFIR, MAR, EMIR, UCITS, AIFMD, CSDR, BMR, SSR, SFTR, rozporządzenia prospektowego, rozporządzenia w spra-

wie sekurytyzacji oraz rozporządzenia o CRA (ang. *credit rating agencies*). Zatwierdzono i opublikowano szereg opinii ESMA dotyczących indywidualnych limitów pozycji ustanowionych przez poszczególne krajowe organy nadzoru w stosunku do towarowych instrumentów pochodnych na podstawie przepisów MiFID II/MiFIR. Przedstawiciele UKNF uczestniczyli w pracach nad rewizją rozporządzenia w sprawie nadużyć na rynku (MAR), a także w przygotowaniu raportów na prośbę Komisji Europejskiej w związku z przygotowaniem do rewizji MiFID II/MiFIR. Przygotowano i opublikowano raport ESMA na temat stosowania alternatywnych pomiarów wyników oraz raport dotyczący symulacji napięć w sektorze funduszy inwestycyjnych mających znaczenie dla płynności w tym sektorze. Opublikowano podręcznik sprawozdawczości zgodnej z formatem ESEF oraz pytania i odpowiedzi dotyczące ESEF. Dyskutowano również na temat implementacji zmian wynikających z EMIR 2.2 oraz reformy Europejskich Urzędów Nadzoru.

ESMA wydała kolejne decyzje przedłużające okres obowiązywania środków interwencji produktowej na podstawie art. 40 MiFIR (pierwsze decyzje ESMA dotyczące zakazu – w przypadku opcji binarnych oraz ograniczenia – w przypadku kontraktów na różnicę (CFDs) wprowadzania do obrotu, dystrybucji lub sprzedaży klientom detalicznym zaczęły obowiązywać odpowiednio 2 lipca 2018 r. oraz 1 sierpnia 2018 r.). Po wygaśnięciu tymczasowych środków interwencji produktowej wprowadzonych przez ESMA (odpowiednio 1 oraz 31 lipca 2019 r.) organy nadzoru z UE, po uzyskaniu opinii ESMA, wprowadziły krajowe środki interwencji produktowej na podstawie art. 42 MiFIR.

Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego (ESRB)

W 2019 r. przedstawiciele KNF uczestniczyli w posiedzeniach Rady Generalnej (najważniejszego organu decyzyjnego), Doradczego Komitetu Technicznego (ATC) oraz wybranych grup roboczych ESRB. Grupy te prowadziły analizy i dyskusje nt. kluczowych zagrożeń dla stabilności systemu finansowego w Unii Europejskiej – m.in. udzieliły wsparcia Europejskim Urzędowi Nadzoru poprzez opracowanie scenariusza szokowego (ang. *adverse scenario*) dla testów warunków skrajnych wybranych podmiotów rynku finansowego.

Rada prowadziła działania ukierunkowane na ograniczenie ryzyka na rynku nieruchomości mieszkaniowych, co skutkowało m.in. wydaniem we wrześniu 2019 r.: (i) zaleceń (*recommendations*) kierowanych do sześciu państw UE (BE, DK, FI, LU, NL, SE) w sprawie średnioterminowych zagrożeń występujących na rynku nieruchomości mieszkaniowych, oraz (ii) ostrzeżeń (*warnings*) w tej sprawie, dotyczących pięciu państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego (CZ, DE, FR, ISL, NOR).

Również we wrześniu 2019 r., Rada wydała zalecenie (opublikowane w Dzienniku Urzędowym UE w grudniu 2019 r.) w sprawie wymiany i gromadzenia informacji do celów makroostrożnościowych w odniesieniu do oddziałów instytucji kredytowych mających siedzibę w innym państwie członkowskim UE lub w państwie trzecim. Zalecenie to ustanawia ramy, w oparciu o które właściwe organy będą dokonywały wymiany informacji o oddziałach instytucji kredytowych – na podstawie dobrowolnie zawieranych porozumień o współpracy (Memoranda of Understanding).

Do istotnych działań Rady należy zaliczyć także cykliczną publikację raportu nt. stosowania w państwach Unii Europejskiej instrumentów nadzoru makroostrożnościowego (ang. *A Review of Macroprudential Policy in the EU in 2018*) – dokument opublikowano w kwietniu 2019 r. Ponadto w 2019 r. został opublikowany raport zawierający analizę zagadnienia procykliczności i makroekonomicznego zastosowania depozytów zabezpieczających i stóp redukcji zabezpieczeń (ang. *Mitigating procyclicality of margins and haircuts in derivatives markets and securities financing transactions*).

ZAANGAŻOWANIE W PROCESY REGULACYJNE W UNII EUROPEJSKIEJ

Kluczowym zagadnieniem regulacyjnym w 2019 r. angażującym ekspertów UKNF były prace dotyczące zmian legislacyjnych w ramach przeglądu Dyrektywy Wypłacalność II w 2020 r. oraz wypracowanie jednolitego podejścia przez organy nadzoru państw UE w tym zakresie, których fundamentalnym przesłaniem było założenie, iż przedmiotowa inicjatywa nie jest rewolucją a ewolucją. Konsultacje publiczne w sprawie przeglądu Dyrektywy Wypłacalność II zakończyły się w połowie grudnia 2019 r.

W 2019 r. kontynuowano także prace w zakresie tzw. „pakietu bankowego”, stanowiącego propozycje kolejnych zmian do podstawowych regulacji rynku bankowego (w dniu 7 czerwca 2019 r. w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej został opublikowany ostateczny tekst tzw. pakietu CRD V/CRR II). Propozycje Komisji, zgodnie z jej deklaracją, mają służyć wyeliminowaniu słabych punktów zidentyfikowanych w obecnych ramach ostrożnościowych, umożliwiając dalsze postępy w realizacji projektu unii bankowej. W praktyce najnowsze zmiany dotyczą szerokiej gamy obszarów, koncentrując się na wprowadzeniu zasady proporcjonalności, wymogów stabilnego finansowania (ang. *sustainable finance*), nowych zasad ryzyka kredytowego kontrahenta, zmiany wymogów z tytułu ryzyka rynkowego, dalszego rozwoju unijnej gospodarki poprzez zwiększenie dostępności kredytu dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz na finansowanie projektów infrastrukturalnych. Do pakietu reformowanych regulacji bankowych włączono

również elementy wspierające środowisko, społeczną odpowiedzialność i ład korporacyjny (tzw. kryteria ESG - Environment, Social, Governance). W odniesieniu do zmian w BRRD najistotniejsza polegała na wprowadzeniu wymogu TLAC (ang. *Total Loss-Absorbing Capacity*) w odniesieniu do banków uznanych za istotne systemowo w skali globalnej G-SIIs (ang. *Global Systematically Important Institutions*). Zmiany obejmują również kryteria kwalifikowalności dla niektórych instrumentów i pozycji w ramach MREL (ang. *Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities*). Wprowadzone będą również przepisy mające na celu ochronę inwestorów detalicznych przed konwersją na kapitał (w celu absorpcji strat) zakupionych przez nich bankowych instrumentów dłużnych.

W odpowiedzi na kontynuację procesu wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej zaproponowano nowelizację do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji (EMIR), która obowiązuje od 1 stycznia 2020 r. Przedstawiciele UKNF uczestniczyli również w unijnych procesach regulacyjnych, bezpośrednio lub za pośrednictwem Ministerstwa Finansów. KNF zabiegała o kształt zapisów jak najkorzystniejszy z punktu widzenia stabilności sektora i bezpieczeństwa uczestników rynku finansowego w Polsce. Należy przede wszystkim wymienić zaangażowanie przedstawicieli UKNF w prace nad treścią rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych (Dz. Urz. UE L nr 317 z 2019 r., str. 1–16), regulacyjnych standardów technicznych będących aktami wykonawczymi do tego rozporządzenia (w tym zakresie według stanu na 30 grudnia 2019 r. prace nadal trwały), zmian rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniające dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014 (Dz. U. UE L z 2016 r. poz. 171, str. 1) oraz projektem rozporządzenia w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje (tzw. taksonomii), w zakresie którego według stanu na 31 grudnia 2019 r., prace nie zostały zakończone.

WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI MIĘDZYNARODOWYMI

Międzynarodowe Stowarzyszenie Nadzorów Ubezpieczeniowych (IAIS)

W 2019 r. przedstawiciele UKNF byli zaangażowani w prace Komitetu ds. Rozwoju Standardów, Komitetu ds. Implementacji oraz przeprowadzania ocen. Kon-

tynuowano także zaangażowanie w prace dotyczące standardów nadzoru nad transgranicznymi grupami ubezpieczeniowymi (ang. *Common Framework*), w prace nad ubezpieczeniowym standardem kapitałowym (ang. *ICS – Insurance Capital Standard*) oraz zasad sprawowania nadzoru nad grupami ubezpieczeniowymi istotnymi systemowo w skali globalnej (ang. *G-SII – Global Systematically Important Insurers*). Zaangażowanie przedstawicieli UKNF związane było także z pracami mającymi na celu identyfikację potrzeb organów nadzoru reprezentujących rynki rozwijające się, a także z opracowywaniem dokumentów wspomagających właściwe wdrożenie standardów przyjętych przez Stowarzyszenie.

Międzynarodowa Organizacja Komisji Papierów Wartościowych (IOSCO)

W 2019 r. przedstawiciele UKNF uczestniczyli w pracach 12 stałych komitetów oraz grup roboczych IOSCO.

W ramach uczestnictwa w pracach stałych komitetów oraz grup roboczych pracownicy UKNF angażowali się w prace i mandaty dotyczące szeregu wytycznych dotyczących, m.in.: uregulowania i nadzoru nad rynkami towarowych instrumentów pochodnych, agencji raportujących ceny ropy naftowej, outsourcingu, stosowania technologii opartych na sztucznej inteligencji lub nauczaniu maszynowym oraz konfliktu interesów związanego z pozyskiwaniem finansowania poprzez emisję instrumentów dłużnych. Aktywny udział przedstawicieli Urzędu we wskazanych wyżej pracach przyczynił się do wypracowania treści dokumentów ustalających międzynarodowe standardy spójne z zasadami obowiązującymi w UE.

Mając na uwadze zasadę rotacji w procesie organizacji posiedzeń komitetów oraz grup roboczych IOSCO, jak również chcąc umożliwić promocję Polski i polskiego rynku finansowego, w dniach 27–30 maja 2019 r. w Warszawie zorganizowano posiedzenie stałego komitetu IOSCO ds. rachunkowości emitentów, audytu i ujawnień (IOSCO Committee 1 on Issuer Accounting, Audit and Disclosure), zajmującego się wymianą doświadczeń dotyczących sporządzania i zapewniania jakości informacji przekazywanych inwestorom przez emitentów, których papiery wartościowe są notowane na rynkach regulowanych, w zakresie związanym z rachunkowością (w tym ze standardami MSR/MSSF) i kwestiami dotyczącymi ujawnień oraz usług biegłych rewidentów.

Ponadto w dniu 19 grudnia 2019 r. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego został sygnatariuszem uzgodnienia administracyjnego spełniającego kryteria art. 46 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych

– RODO). Uzgodnienie administracyjne w sprawie przekazywania danych osobowych pomiędzy Europejskim Urzędem Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA) i krajowymi organami ds. regulacji papierów wartościowych i rynków z Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) z jednej strony, a organami ds. regulacji papierów wartościowych i rynków z państw trzecich z drugiej strony, określa zabezpieczenia danych oraz dostosowane do indywidualnych potrzeb mechanizmy nadzorcze umożliwiające ciągłą wymianę danych osobowych do celów nadzorczych i kontrolnych do EOG i z EOG w przypadku, gdy dane kraje trzecie nie są objęte wydaną przez Komisję Europejską decyzją stwierdzającą odpowiedni stopień ochrony.

Współpraca w ramach pozostałych organizacji międzynarodowych

W 2019 r. UKNF był zaangażowany w działalność Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), uczestnicząc w pracach Komitetu Rynków Finansowych, Komitetu Ładu Korporacyjnego, Komitetu ds. Ubezpieczeń i Prywatnych Funduszy Emerytalnych, Grupy Roboczej ds. Prywatnych Funduszy Emerytalnych oraz Grupy Ekspertkiej ds. Finansów i Digitalizacji.

W 2019 r. przedstawiciele UKNF uczestniczyli w pracach Międzynarodowej Organizacji Nadzorów Emerytalnych (IOPS). W ramach Komitetu Technicznego IOPS zaangażowanie obejmowało m.in. tworzenie przeglądu zaangażowania funduszy emerytalnych w inwestycje infrastrukturalne, tworzenie zestawu dobrych praktyk w zakresie projektowania, prezentowania i nadzoru nad projekcjami wysokości przyszłych emerytur, analizę stosowanych w różnych krajach metod wyceny aktywów oraz pasywów, kalkulacji zobowiązań emerytalnych, a także przyjmowanych założeń aktuarialnych w zakresie współczynników śmiertelności itp. w ramach planów opartych na zdefiniowanym świadczeniu.

W 2019 r. przedstawiciele KNF brali udział w konsultacjach publicznych Bazylejskiego Komitetu Nadzoru Bankowego, a także uczestniczyli w kilku jego grupach roboczych. Reprezentant KNF kontynuował udział w posiedzeniach tzw. Regionalnej Grupy Konsultacyjnej Rady Stabilności Finansowej (FSB) dla Europy, na których omawiana była część kwestii podejmowanych przez Komitet. Od 2006 r. KNF prowadzi Sekretariat Grupy BSCEE – organizacji zrzeszającej organy nadzoru bankowego z 24 państw Europy Środkowej i Wschodniej współpracującej z Komitetem Bazylejskim.

Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW) oraz Bank Światowy regularnie przysyłają do Polski misje eksperckie (misje tzw. Art. IV Statutu MFW). Spotkania takie organizowane były w UKNF również w 2019 r. Zakończono wówczas realizowany przez MFW oraz

Bank Światowy Program Oceny Sektora Finansowego (ang. *Financial Sector Assessment Program, FSAP*). Przegląd FSAP, prowadzony w Polsce od końca 2017 r. wymagał zaangażowania bardzo istotnych zasobów po stronie UKNF. Jego wymiernym rezultatem jest opracowanie przez MFW i Bank Światowy szeregu raportów dotyczących kwestii regulacyjnych, nadzorczych oraz sytuacji rynków finansowych w Polsce. Publikacja wybranych raportów podsumowujących misję FSAP nastąpiła w 2019 r.

W 2019 r. KNF była zaangażowana w działalność Regulacyjnego Komitetu Nadzorczego ds. Identyfikatorów Podmiotów Prawnych (LEI ROC) nadzorującego globalny system identyfikowania stron transakcji na rynkach finansowych.

PROJEKTY POMOCOWE I EDUKACYJNE

Pomoc techniczna w ramach TAIEX

Na prośbę Dyrekcji Generalnej ds. Rozszerzenia Komisji Europejskiej oraz instytucji nadzorczych krajów objętych instrumentem pomocy technicznej TAIEX, eksperci UKNF aktywnie uczestniczyli w misjach szkoleniowych i doradczych dla Ukrainy, Macedonii Północnej, Białorusi, Azerbejdżanu oraz społeczności tzw. Tureckiej Republiki Cypru Północnego. Ponadto pracownicy Urzędu byli zaangażowani w udzielenie wsparcia eksperckiego ad hoc w ramach unijnych projektów współpracy bliźniaczej realizowanych odpowiednio przez Narodowy Bank Polski na rzecz Narodowego Banku Republiki Białorusi oraz przez Ministerstwo Finansów na rzecz Narodowego Banku Mołdawii.

Projekt współpracy bliźniaczej (twinning) na rzecz Narodowego Banku Gruzji

Decyzją Delegatury Unii Europejskiej w Gruzji, UKNF został wybrany na wykonawcę projektu współpracy bliźniaczej (ang. *twinning*) na rzecz Narodowego Banku Gruzji (NBG) w ramach instrumentu pomocowego ENI (ang. *European Neighbourhood Instrument*). Stosowna umowa twinningowa została zawarta pomiędzy Delegaturą Unii Europejskiej i UKNF w 2019 r. Realizacja projektu o budżecie w wysokości 1,75 mln euro została przewidziana na okres marzec 2019 r. – luty 2021 r. w ramach dwóch komponentów obejmujących wspólne działania polskiego i gruzińskiego nadzoru, skoncentrowane wokół dostosowania przepisów prawa gruzińskiego do prawodawstwa Unii w obszarze sektora bankowego zgodnie z pakietem CRD IV/CRR oraz w zakresie usług płatniczych zgodnie z wymogami stosownych dyrektyw i rozporządzeń, wraz ze wsparciem w ich wdrożeniu. Działania projektowe ukierunkowane są na stopniowe dostosowanie zasad regulacyjnych, nadzorczych i sankcyjnych do prawodawstwa UE, wzmocnienie funkcji i możliwości nadzorczych NBG w zakresie regulacji rynku usług bankowych i płatni-

czych zgodnie z dorobkiem prawnym i najlepszymi praktykami Unii wraz z przeszkoleniem pracowników NBG i przygotowaniem ich do stosowania nowych zasad i przepisów.

W 2019 r. eksperci UKNF we współpracy, w przypadku właściwych kompetencyjnie działań, z ekspertami Narodowego Banku Polskiego, Banku Litwy i Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, pomyślnie zrealizowali 21 specjalistycznych misji eksperckich w Tbilisi. Zakres działań projektowych obejmował m.in.: przeprowadzenie przeglądu regulacji, analizy, warsztaty szkoleniowe, konsultacje eksperckie wraz z opracowaniem raportów z zaleceniami dotyczącymi propozycji nowelizacji przepisów, wytycznych, materiałów warsztatowych i podręcznika do wykorzystania w działaniach nadzorczych NBG.

W uzupełnieniu do powyższych działań projektowych w dniu 30 lipca 2019 r. w Tbilisi odbyła się konferencja promująca rozpoczęty projekt z udziałem Przewodniczącego KNF, Gubernatora i Zastępców Gubernatora NBG oraz przedstawicieli Delegatury UE w Gruzji, administracji publicznej Polski i Gruzji, kluczowych ekspertów zaangażowanych w projekt z ramienia NBG, UKNF i NBP, a także przedstawicieli gruzińskich banków komercyjnych, instytucji płatniczych i mediów.

[Inicjatywy pomocowe na rzecz wsparcia zdolności i kompetencji nadzoru nad rynkiem finansowym w Polsce](#)

W ramach pozyskanego przez UKNF wsparcia ze środków unijnego Programu Wspierania Reform Strukturalnych na wzmocnienie potencjału instytu-

cjonalnego i administracyjnego Urzędu w celu sprostanania nowym zadaniom nadzorczym wynikającym z wdrożenia prawa UE (zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej w ramach pierwszego naboru wniosków), zostały zrealizowane 3 bloki szkoleniowe dla pracowników UKNF w zakresie nowych regulacji unijnych (w obszarze ochrony konsumentów, sprawozdawczości finansowej i postępowań naprawczych względem banków). Powyższe specjalistyczne działania szkoleniowe zostały przeprowadzone przez ekspertów zakontraktowanych przez służby KE i miały na celu wymianę najlepszych doświadczeń, wiedzy eksperckiej i praktyk nadzorczych dla podwyższenia kwalifikacji zawodowych pracowników polskiego nadzoru.

Ponadto w ramach trzeciego naboru wniosków z Programu Wspierania Reform Strukturalnych Urząd Komisji Nadzoru Finansowego wspólnie z Ministerstwem Finansów otrzymał wsparcie Komisji Europejskiej dla szerszego rozwoju FinTech w Polsce. Celem projektu "Feasibility study on innovative technological solutions in the Polish financial market and identification of any legal, regulatory and supervisory impediments to its use, especially regarding DLT and RegTech (#FinTech) & sandbox" jest ustanowienie ram prawnych oraz technologicznych dla rozwoju sektora FinTech w Polsce poprzez wprowadzenie odpowiednich zmian regulacyjnych i nadzorczych. Projekt jest wdrażany przez Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju i wykonywany przez doradców konsorcjum firm sektora prywatnego.

6.2. DZIAŁANIA REGULACYJNO-NADZORCZE

INTERWENCJE PRODUKTOWE WDROŻONE PRZEZ KNF

W 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego, mając na uwadze poważne obawy dotyczące ochrony inwestorów detalicznych, na podstawie art. 42 MiFIR podjęła bezterminowe interwencje produktowe na rynku kapitałowym dotyczące opcji binarnych oraz kontraktów na różnicę. Zakres interwencji KNF nawiązuje do tymczasowych środków w zakresie interwencji produktowej podjętych przez ESMA w 2018 r. na podstawie art. 40 MiFIR, które obowiązywały przez okres 12 miesięcy poprzedzających interwencje KNF.

W odniesieniu do opcji binarnych decyzją z dnia 25 czerwca 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego zakazała wprowadzania do obrotu, dystrybucji oraz sprzedaży klientom detalicznym tych instrumentów finansowych. Przez opcje binarne należy rozumieć każdy instrument pochodny rozliczany w środkach pieniężnych, w przypadku którego płatność określonej kwoty pieniężnej zależy od tego, czy jedno lub kilka określonych zdarzeń w odniesieniu do ceny, poziomu lub wartości instrumentu bazowego wystąpiło z chwilą wygaśnięcia instrumentu pochodnego lub przed tą chwilą. Podjęty środek nadzoru wynikał z przeprowadzonych analiz, które wykazały, że klien-

ci detaliczni ponoszą istotne straty na dokonywaniu inwestycji w tego rodzaju instrumenty finansowe, jak również z uwagi na fakt, że tego rodzaju inwestycje oraz ich skutki mają efekt oraz wpływ zbliżony do gier hazardowych. Zakaz wprowadzony przez KNF nie objął opcji binarnych, w przypadku których okres od dnia emisji do terminu wymagalności wynosi co najmniej 90 dni kalendarzowych, dla których sporządzony jest prospekt emisyjny oraz, które są w pełni zabezpieczane przez dostawcę lub inny podmiot z grupy dostawcy.

W odniesieniu do kontraktów na różnicę decyzją z dnia 1 sierpnia 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego zakazała wprowadzania do obrotu, dystrybucji oraz sprzedaży klientom detalicznym tych instrumentów finansowych – za wyjątkiem przypadku, gdy łącznie spełnione będą przez dostawcę takiego instrumentu finansowego następujące warunki:

- a) dostawca CFD wymagać będzie od klienta detalicznego wniesienia odpowiedniego początkowego depozytu zabezpieczającego,
- b) dostawca CFD będzie zapewniać klientowi detalicznemu ochronę przez zamknięcie pozycji,
- c) dostawca CFD będzie zapewniać klientowi detalicznemu ochronę przed ujemnym saldem,
- d) dostawca CFD nie będzie przekazywać klientowi detalicznemu żadnej płatności, korzyści pieniężnej lub jakiegokolwiek wykluczonej korzyści niepieniężnej w związku z wprowadzaniem do obrotu, dystrybucją lub sprzedażą CFD, poza zrealizowanymi zyskami z dostarczonych CFD,
- e) informacje reklamowe lub promocyjne upowszechniane lub kierowane do klienta detalicznego lub potencjalnego klienta detalicznego przez dostawcę CFD, w związku z wprowadzaniem do obrotu, dystrybucją lub sprzedażą CFD, będą zawierać odpowiednie ostrzeżenie o ryzyku.

Przez kontrakty na różnicę należy rozumieć pochodne instrumenty finansowe, w przypadku których rozliczenie pieniężne jest uzależnione od zmiany ceny, poziomu lub wartości wybranego instrumentu bazowego (np. waluty, akcji, indeksu) w trakcie trwania kontraktu. Inwestujący w CFD wykorzystuje przede wszystkim dźwignię finansową, co pozwala na otrzymanie znacznych zysków, ale grozi też poniesieniem bardzo wysokich strat, które mogą znacznie przewyższać wysokość zainwestowanych środków.

Na podstawie wyników analiz dotyczących inwestorów dokonujących inwestycji w CFD, które poprzedziły wydanie przez KNF tego zakazu, Komisja Nadzoru Finansowego w grupie klientów detalicznych wprowadziła dodatkową kategorię klientów, tj. klientów doświadczonych, którzy uprawnieni zostali do dokonywania inwestycji w CFD przy zastosowaniu niższego poziomu początkowego depozytu zabezpieczającego. Kryterium decydującym o wyodrębnieniu

tej grupy klientów była niezbędna wiedza i doświadczenie dotyczące inwestowania w CFD, które tacy klienci zobligowani są wykazać, aby móc dokonywać inwestycji w tego rodzaju instrumenty finansowe.

WSKAŹNIKI REFERENCYJNE

Rok 2019 miał szczególne znaczenie w obszarze przygotowania polskiego rynku finansowego do implementacji wymogów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych (Dz. Urz. UE L 171/1 z 29.06.2016) (dalej: BMR). Wynika to z faktu, iż dnia 1 stycznia 2020 r. upływają najważniejsze, wynikające z BMR okresy przejściowe. Kluczowymi wyzwaniami dla rynku i organu nadzoru było zapewnienie ciągłości możliwości stosowania wskaźników referencyjnych WIBOR i WIBID, rodziny wskaźników referencyjnych WIG oraz pozostałych wskaźników opracowywanych przez grupę kapitałową Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA.

W dniu 27 listopada 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała decyzję administracyjną zezwalającą GPW Benchmark SA na prowadzenie działalności jako administrator wybranych wskaźników referencyjnych. Decyzja KNF dotyczyła przede wszystkim zamiaru opracowywania przez GPW Benchmark SA wskaźników referencyjnych, które były dotąd opracowywane przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie SA oraz wskaźnika referencyjnego TBSP.Index.

Niezależnie od powyższego procesu w 2019 r. na polskim rynku finansowym toczyły się intensywne prace nad dostosowaniem do wymogów BMR wskaźników referencyjnych stopy procentowej WIBOR oraz WIBID. Wyrazem strategicznego charakteru prac było zaangażowanie w monitorowanie całego procesu Komitetu Stabilności Finansowej, który w styczniu 2019 r. zidentyfikował proces dostosowania krajowych wskaźników referencyjnych stopy procentowej jako potencjalne źródło ryzyka systemowego. Obok zaangażowania Komitetu, istotne działania nadzorcze zostały również podjęte bezpośrednio przez KNF. Z inicjatywy Komisji w dniu 26 marca 2019 r. wskaźnik referencyjny WIBOR został wpisany na listę kluczowych wskaźników referencyjnych prowadzoną przez Komisję Europejską. Ten fakt, z mocy przepisów BMR, zapewnił organowi nadzoru dodatkowe instrumentarium nadzorcze w postaci możliwości zapewnienia obowiązkowego administrowania procesem wyznaczania WIBOR, jak również nałożenia obowiązku przekazywania danych wejściowych na potrzeby jego opracowywania przez banki. W praktyce powyższe wymogi BMR pozwalają organowi nadzoru na zachowanie stabilności panelu WIBOR w sytuacji, kiedy zagrożona byłaby jego reprezentatywność.

Pierwszy etap prac nad dostosowaniem WIBOR oraz WIBID do wymogów BMR zakończył się w grudniu 2019 r., kiedy to do Komisji Nadzoru Finansowego wpłynął wniosek GPW Benchmark SA o udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności jako administrator wskaźników referencyjnych stopy procentowej, w tym kluczowego wskaźnika stopy procentowej. Złożenie wniosku przed końcem 2019 r. oznacza, że – zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami BMR – wydłużony został okres przejściowy, w trakcie którego podmioty nadzorowane mogą nadal stosować wskaźniki referencyjne WIBOR oraz WIBID. Obecnie okres ten trwa do momentu zakończenia postępowania administracyjnego w sprawie udzielenia ww.

zezwoleń. Warto jednocześnie podkreślić, że złożenie wniosku przez GPW Benchmark SA nie kończy procesu dostosowania krajowego rynku finansowego do wymogów BMR. Zgodnie z oczekiwaniami organu nadzoru dalsze intensywne prace będą również kontynuowane w 2020 r. Jednym z kluczowych wyzwań będzie dostosowanie się banków panelowych WIBOR do pełnego wdrożenia dostosowanej metody przekazywania danych wejściowych. Ponadto KNF zamierza również dokładnie monitorować kwestię wdrożenia przez wszystkie podmioty nadzorowane na polskim rynku wymaganych przez BMR tzw. klauzul awaryjnych na wypadek istotnej zmiany lub zaprzestania publikacji danego wskaźnika referencyjnego.

NADZÓR NAD SPÓŁKAMI PROWADZĄCYMI RYNEK REGULOWANY, RYNEK TOWARÓW GIEŁDOWYCH ORAZ DEPOZYT PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

6.3.

W ramach nadzoru nad spółkami prowadzącymi rynek regulowany, rynek towarów giełdowych oraz depozyt papierów wartościowych Komisja Nadzoru Finansowego podejmuje decyzje co do świadczenia usług oraz zatwierdza lub udziela zgody, w szczególności na:

- dokonanie zmian w regulaminach: Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA, Towarowej Giełdy Energii SA, BondSpot SA i Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych SA, a także zatwierdza:
- dokonanie zmian w statucie Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA, Towarowej Giełdy Energii SA i BondSpot SA,

- dokonanie zmian w składzie zarządu Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA, Towarowej Giełdy Energii SA oraz BondSpot SA,
- nabycie akcji spółki prowadzącej giełdę i spółki prowadzącej rynek pozagiełdowy przez inne niż wskazane w ustawie krajowe i zagraniczne osoby prawne,
- dopuszczenie instrumentów finansowych niebędących papierami wartościowymi do obrotu na rynku regulowanym.

Tabela 74. Liczba decyzji wydanych w ww. zakresie w latach 2016–2019

Podmiot będący stroną decyzji	2016	2017	2018	2019
Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie SA	5	6	5	8
BondSpot SA	2	2	4	1
KDPW SA	3	4	2	6
KDPW_CCP SA	5	4	3	5
Towarowa Giełda Energii SA	6	2	5	7
Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych	-	-	1	1
Razem	21	18	20	28

Źródło: opracowanie własne UKNF

Liczba i przedmiot decyzji ujętych w Tabeli 74 zostały przedstawione w Tabeli 1.2. w Aneksie 1.

Przedstawiciele Komisji Nadzoru Finansowego wzięli udział w 43 posiedzeniach Rad Nadzorczych i 8 Walnych Zgromadzeniach Akcjonariuszy:

- 7 posiedzeniach Rady Nadzorczej GPW w Warszawie SA,
- 2 posiedzeniach Walnego Zgromadzenia GPW w Warszawie SA,
- 6 posiedzeniach Rady Nadzorczej KDPW SA,
- 4 posiedzeniach Walnego Zgromadzenia KDPW SA,
- 7 posiedzeniach Rady Nadzorczej KDPW_CCP SA,
- 11 posiedzeniach Rady Nadzorczej BondSpot SA,
- 7 posiedzeniach Rady Nadzorczej TGE SA,
- 1 posiedzeniu Walnego Zgromadzenia TGE SA,
- 5 posiedzeniach Rady Nadzorczej IRGiT SA,
- 1 posiedzeniu Walnego Zgromadzenia IRGiT SA.

Ponadto do zadań Komisji Nadzoru Finansowego w zakresie nadzoru nad spółkami prowadzącymi rynek regulowany, rynkiem towarów giełdowych oraz depozytem papierów wartościowych, w oparciu o ustawę o nadzorze nad rynkiem kapitałowym, należy przeprowadzanie działań inspekcyjnych, do których zalicza się:

- przeprowadzanie czynności kontrolnych w siedzibach nadzorowanych instytucji takich jak Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie SA, BondSpot SA, Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA, Towarowa Giełda Energii SA,
- sporządzanie protokołów z przeprowadzonych kontroli.

7

PION INNOWACJI
I TECHNOLOGII

7.1. ROZWÓJ TECHNOLOGII INFORMATYCZNYCH

W ramach rozwoju technologii informatycznych w roku 2019 zrealizowano działania opisane poniżej w podziale na poszczególne obszary. W obszarze nadzoru ubezpieczeniowego:

- w ramach projektu Rejestr Pośredników Ubezpieczeniowych (N-RPU) wdrożono system N-RPU zgodny z ustawą z dnia 15 grudnia 2017 r. o dystrybucji ubezpieczeń (Dz. U. z 2018 r. poz. 2210, z późn. zm.), wdrażającą dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2016/97 z dnia 20 stycznia 2016 r. w sprawie dystrybucji ubezpieczeń oraz rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 27 grudnia 2018 r. w sprawie prowadzenia rejestru pośredników ubezpieczeniowych oraz udostępniania informacji z tego rejestru (Dz. U. z 2018 r. poz. 2467), rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2018 r. w sprawie wniosków o wpis do rejestru agentów ubezpieczeniowych i agentów oferujących ubezpieczenia uzupełniające (Dz. U. poz. 2417), rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2018 r. w sprawie wniosków o zmianę wpisu do rejestru brokerów (Dz. U. poz. 2371),
- dostosowano system SNU do obsługi sprawozdań zgodnych z dyrektywą EIOPA Wypłacalność II, w tym do obsługi nowych pakietów sprawozdawczych Solvency II wersji 2.3.0. (kwartalne dane i informacje do celów nadzoru – zakłady ubezpieczeń i reasekuracji, kwartalne dane i informacje do celów nadzoru dot. SCR – zakłady ubezpieczeń, kwartalne dane na potrzeby stabilności finansowej przekazywane przez grupy, roczne dane na potrzeby stabilności finansowej przekazywane przez grupy, kwartalne dane i informacje do celów nadzoru – grupy, roczne dane i informacje do celów nadzoru – zakłady ubezpieczeń i reasekuracji, roczne dane i informacje do celów nadzoru – grupy) oraz 2.4.0. (kwartalne dane i informacje do celów nadzoru – zakłady ubezpieczeń i reasekuracji), zgodnie z tym dostosowano raportowanie na platformie SAP BO.

W obszarze nadzoru kapitałowego:

- zaprojektowano i wdrożono system do obsługi przekazywanych do UKNF powiadomień o transakcjach, o których mowa w art.19 ust. 1 rozporządzenia MAR,

- na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie zakresu, trybu i formy oraz terminów przekazywania informacji przez firmy inwestycyjne, banki, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, i banki powiernicze opracowano „Raport sprzedażowy w formie zarządczej” na platformie SAP BO, agregujący sprawozdawane dane. Na podstawie analizy danych z Pionu Nadzoru Kapitałowego oraz Pionu Nadzoru Bankowego zbudowano analityczne rozwiązanie bazujące na danych z całego rynku,
- dostosowano systemy ESPI, ESNaR i ATD do realizacji zadań wynikających z ustawy o pracowni- czych planach kapitałowych,
- w ramach projektu FIRDS/TREM:
 - uruchomiono moduł przekazywania (routingu) transakcji na obcych instrumentach na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie SA do zagranicznych nadzorów,
 - uruchomiono moduł przekazujący zagranicznym nadzorom archiwalne dane transakcyjne za 2018 r.,
 - przygotowano mechanizm walidujący dane transakcyjne pozyskiwane przez UKNF w ramach modułu TREM, służącego polepszeniu jakości danych,
 - dostosowano systemy do nowych struktur plików,
- stworzono bazę danych zawierającą informacje udostępniane przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA (KDPW) w komunikacie „Raport zarejestrowanego zadłużenia i realizacji zobowiązań Dane z KDPW”,
- wdrożono system CSDR9 do obsługi obowiązków wynikających z art. 9 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 909/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie usprawnienia rozrachunku papierów wartościowych w Unii Europejskiej i w sprawie centralnych depozytów papierów wartościowych, zmieniającego dyrektywę 98/26/WE i 2014/65/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 236/2012,
- przygotowano system SEA do prowadzenia ewidencji akcji, zgodnego z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2019 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez Komisję Nadzoru Finansowego ewidencji akcji, opublikowanym 31 grudnia 2019 r.

W obszarze nadzoru bankowego:

- dostosowano system informatyczny BIONB wspierający proces badania i nadawania oceny nadzorczej do aktualnej metodyki, który umożliwił przeprowadzenie oceny w 2019 r.,
- wdrożono system do porównywania opłat pobieranych przez dostawców usług płatniczych prowadzących rachunki płatnicze,
- zrealizowano kolejny etap projektu PSD2, polegający na cyklicznym eksporcie danych do EBA,
- zrealizowano kolejny etap projektu EUCLID, polegający na wyeksportowaniu danych do EBA,
- dostosowano systemy ESPI/ESNaR do przekazywania raportów na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie zakresu, trybu i formy oraz terminów przekazywania informacji przez firmy inwestycyjne, banki, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, i banki powiernicze.

W obszarze prawno-regulacyjnym:

- zaprojektowano i wdrożono system do obsługi Sądu Polubownego przy KNF.

W obszarze modernizacji infrastruktury:

- w ramach rozbudowy infrastruktury IT i podniesienia jej bezpieczeństwa został wdrożony system Data Leak Prevention (DLP) – dzięki nowo wdrożonemu systemowi uzyskano kolejny wyższy poziom bezpieczeństwa danych przetwarzanych w infrastrukturze IT, zabezpieczający przed zamierzonymi lub niezamierzonymi próbami wyrowadzania danych wrażliwych znajdujących się w systemach IT poza UKNF,

- zostało uruchomione nowe środowisko macierzy dyskowych zapewniające mechanizmy Disaster Recovery pomiędzy ośrodkami przetwarzania danych w UKNF – środowisko to zastąpiło dotychczas używany sprzęt, który zestarzał się technologicznie,
- modernizacji poddana została infrastruktura środowiska serwerowego – wymienione zostały wszystkie serwery środowiska wirtualizacji dzięki czemu UKNF zyskał nowoczesną infrastrukturę, zapewniającą wysoką moc przetwarzania dla systemów nadzorujących rynek finansowy w Polsce,
- rozpoczęto prace nad modernizacją środowiska baz danych w UKNF poprzez uruchomienie serwerów na potrzeby nowej infrastruktury oraz rozpoczęto procedury migracji danych do nowego środowiska – dzięki temu Urząd KNF zyska większą moc obliczeniową na potrzeby przetwarzania danych gromadzonych z rynku finansowego.

DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z NADZOREM NAD CYBERBEZPIECZEŃSTWEM RYNKU FINANSOWEGO I URZĘDU KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

7.2.

Zarządzeniem Przewodniczącego KNF z dnia 29 marca 2019 r. w strukturach organizacyjnych UKNF z dniem 1 kwietnia 2019 r. wyodrębniony został Departament Cyberbezpieczeństwa, do którego zadań należy:

- sprawowanie nadzoru nad podmiotami rynku finansowego w obszarze ryzyka teleinformatycznego oraz cyberbezpieczeństwa w zakresie nadzoru nad rynkiem finansowym,

- realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa (Dz. U. poz. 1560), zwanej dalej: u.k.s.c (KNF – zgodnie z u.k.s.c. jest organem właściwym do spraw cyberbezpieczeństwa dla sektora bankowego i infrastruktury rynków finansowych),
- podejmowanie działań mających na celu zapewnienie wysokiego poziomu cyberbezpieczeństwa Urzędu KNF.

7.2.1. DZIAŁALNOŚĆ INSPEKCYJNA

INSPEKcje W PODMIOTACH NADZOROWANYCH

Czynności kontrolne w podmiotach nadzorowanych w 2019 r. realizowano na podstawie przepi-

sów prawa i rekomendacji ostrożnościowych KNF, z uwzględnieniem m.in. wytycznych Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (EBA) i Bazylejskiego Komitetu ds. Nadzoru Bankowego (BCBS), w oparciu o jednolite standardy i procedury badania zawarte w Podręczniku inspekcji.

Tabela 75. Czynności kontrolne przeprowadzone w podmiotach nadzorowanych w 2019 r. w zakresie ryzyka teleinformatycznego

Sektor	Czynności kontrolne	Liczba
Bankowy – banki komercyjne	Inspekcja kompleksowa	2
	Inspekcja problemowa	2
Bankowy – banki spółdzielcze	Inspekcja problemowa	2
Ubezpieczeniowy	Wizyta nadzorcza	4
Krajowe instytucje płatnicze, biura usług płatniczych i krajowe instytucje pieniądza elektronicznego	Inspekcja problemowa	1
Spółki prowadzące rynek regulowany, rynek towarów giełdowych oraz depozyt papierów wartościowych	Inspekcja problemowa	1
Razem		12

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 76. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach nadzorowanych w 2019 r. w zakresie ryzyka teleinformatycznego

Ryzyko teleinformatyczne

1.	Niska efektywność procesu zarządzania podatnościami środowiska teleinformatycznego związanego m.in. z poziomem otwartych podatności krytycznych, dla których czas realizacji zaleceń przekroczył 50 dni od momentu ich zidentyfikowania.
2.	Słabość procesu zarządzania narzędziami uwierzytelniającymi w aplikacji mobilnej, jaką był brak dodatkowego wymuszenia potwierdzenia kodem PIN zmiany metody uwierzytelnienia na biometryczną.
3.	Słabość procesu zarządzania cyklem życia komponentów środowiska teleinformatycznego, który nie prowadził skutecznie do wymiany przestarzałych lub niewspieranych technologii, co wpływało również negatywnie na proces zarządzania podatnościami.
4.	Brak egzekwowania od dostawcy bankowości internetowej obowiązków wynikających z umowy, tj. przedstawiania miesięcznych raportów opisujących ewentualne problemy lub podatności po stronie dostawcy, które mogłyby mieć wpływ na jakość lub bezpieczeństwo realizowanych usług.
5.	Brak przeprowadzenia testów penetracyjnych kluczowych elementów infrastruktury środowiska teleinformatycznego.
6.	Słabość procesu zarządzania aktualizacjami poprzez niewdrożenie systemowych rozwiązań, które umożliwiłaby scentralizowane zarządzanie poprawkami.
7.	Wykorzystywanie pozbawionych wsparcia producenta komponentów środowiska teleinformatycznego.
8.	Brak zapewnienia funkcjonowania skutecznego systemu zarządzania ryzykiem w obszarze bezpieczeństwa teleinformatycznego.
9.	Brak właściwej mapy ryzyka wraz z oceną jego poziomów, jak również listy/matrycy funkcji/mechanizmów kontrolnych środowiska teleinformatycznego oraz bieżącego rejestru zasobów informacyjnych, infrastruktury i ich konfiguracji.
10.	Brak dostosowanych do profilu ryzyka środowiska teleinformatycznego planów ciągłości działania.

Ryzyko teleinformatyczne

11.	Brak prowadzenia właściwego programu testowania i oceny technologicznych środków bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego.
12.	Brak zapewnienia ciągłości dostępu do bankowości elektronicznej w ośrodku zapasowym w przypadku niedostępności lokalizacji podstawowej.
13.	Brak przeprowadzonej oceny ryzyka w zakresie bezpieczeństwa płatności internetowych i usług związanych z tymi płatnościami.
14.	Brak przeprowadzenia przeglądów uprawnień nadanych do systemów wykorzystywanych w elektronicznych kanałach dostępu, obejmujących zgodność uprawnień faktycznie nadanych w systemach informatycznych m.in. z merytorycznym zakresem obowiązków i uprawnień poszczególnych użytkowników.
15.	Brak prowadzenia rejestru incydentów naruszenia bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego.

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2019 r. przygotowano zalecenia pokontrolne dla 6 podmiotów nadzorowanych.

7.2.2. DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ OBOWIĄZKÓW WYNIKAJĄCYCH Z USTAWY O KRAJOWYM SYSTEMIE CYBERBEZPIECZEŃSTWA

Komisja Nadzoru Finansowego, będąc organem właściwym do spraw cyberbezpieczeństwa dla sektora bankowego i infrastruktury rynków finansowych, na podstawie art. 42 oraz 53–54 u.k.s.c., zrealizowała następujący zakres działań.

W 2019 r. uznała 2 podmioty za operatora usługi kluczowej (dalej: OUK) oraz w odniesieniu do 1 podmiotu stwierdziła wygaśnięcie decyzji o uznaniu go za operatora usługi kluczowej. Według stanu na 31 grudnia 2019 r. funkcjonowało 20 podmiotów uznanych przez KNF za operatorów usług kluczowych.

Tabela 77. Liczba operatorów usługi kluczowej w sektorze bankowym, sektorze SKOK i infrastruktury rynków finansowych w latach 2018–2019

Rodzaj podmiotu	2018	2019
Podmioty sektora bankowego oraz sektora SKOK	15	16
Podmioty infrastruktury rynków finansowych	4	4
Razem	19	20

Źródło: opracowanie własne UKNF

KNF jako organ właściwy do spraw cyberbezpieczeństwa dla sektora bankowego i infrastruktury rynków finansowych przygotowała i przekazała do OUK ankiety dotyczące realizacji przez nie obowiązków wynikających z u.k.s.c. Zgodnie z art. 16 u.k.s.c. część obowiązków spoczywających na OUK zrealizowana winna być w terminie 6 miesięcy od dnia doręczenia decyzji o uznaniu za operatora usługi kluczowej, zaś obowiązek wynikający z art. 15 u.k.s.c., tj. zapewnienie przez OUK przeprowadzenia audytu bezpieczeństwa systemu informacyjnego wykorzystywanego do świadczenia usługi kluczowej, winien być zrealizowany w terminie roku od dnia doręczenia decyzji o uznaniu za operatora usługi kluczowej. Analiza

informacji zadeklarowanych przez OUK w ankietach wskazuje na wypełnienie nałożonych na podmioty obowiązków, jednakże ich pełna weryfikacja możliwa będzie dopiero podczas kontroli na miejscu przeprowadzonej przez upoważnionych pracowników UKNF.

Równocześnie w 2019 r. KNF podejmowała i realizowała szeroko pojętą współpracę m.in. z Ministerstwem Cyfryzacji oraz z CSIRT NASK. Wynikiem tejże współpracy było spotkanie z przedstawicielami Komisji Europejskiej oceniającymi stan wdrożenia dyrektywy NIS w prawodawstwie polskim, określenie zasad komunikacji pomiędzy UKNF a CSIRT NASK dotyczących współpracy w ramach ustawy

o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa, których założenia stanowią odpowiednio dostosowany i niezawodny kanał komunikacji na potrzeby wsparcia realizacji zadań szczegółowych, wynikających z zapisów u.k.s.c. oraz podjęto współpracę z NASK w zakresie opracowania poradnika dla OUK oraz organów właściwych, umożliwiającą prawidłową realizację zadań wynikających z u.k.s.c.

Dodatkowo KNF współpracowała z Ministerstwem Cyfryzacji, biorąc czynny udział w procesie konsultacyjnym dotyczącym rozporządzenia Ministra Cyfryzacji z dnia 4 grudnia 2019 r. – w sprawie warunków organizacyjnych i technicznych dla podmiotów świadczących usługi z zakresu cyberbezpieczeństwa oraz wewnętrznych struktur organizacyjnych operatorów usług kluczowych odpowiedzialnych za cyberbezpieczeństwo (Dz. U. poz. 2479).

DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE ROZWÓJ 7.3. INNOWACJI FINANSOWYCH (FINTECH)

Realizując zadania Komisji wynikające z art. 4 ust. 1 pkt 3a ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego w roku 2019 r. podjął oraz kontynuował szereg inicjatyw mających na celu wspieranie rozwoju innowacyjności w polskim sektorze finansowym.

Kontynuacją przedsięwzięć rozpoczętych w poprzednich latach było odnowienie współpracy w ramach Zespołu roboczego ds. rozwoju innowacji finansowych (FinTech). Na spotkaniu w dniu 10 grudnia 2019 r. przedstawiono listę barier w sektorze FinTech z informacją na temat postępów w ich usuwaniu. Wśród barier wskazano między innymi ustanowienie nowych kanałów komunikacji z Urzędem. Opublikowanie stanowisk odnoszących się do wybranych barier, których zniesienie pozostawało we właściwości Urzędu, pozwoliło jednocześnie na realizację celów przedstawionych w „Sprawozdaniu z działalności Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego oraz Komisji Nadzoru Finansowego w 2018 roku” poprzez zaadresowanie problemów niepewności regulacyjnej i niejednoznaczności stosowania regulacji w odniesieniu do innowacyjnych rozwiązań.

Komitet Sterujący do spraw FinTech, koordynowany przez UKNF, w skład którego wchodzi przedstawiciele administracji państwowej, w tym między innymi: Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Narodowego Banku Polskiego, Ministerstwa Finansów i Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej oraz Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, kontynuował realizację celów określonych w momencie powołania. W trakcie spotkań, które odbyły się w dniach 10 stycznia 2019 r., 15 lutego 2019 r., 18 kwietnia 2019 r. oraz 7 listopada 2019 r. przedstawiciele instytucji publicznych omawiali kluczowe wydarzenia z sektora

FinTech oraz wyzwania stojące przed organami administracji w kontekście budowy przyjaznej infrastruktury. Organizacja szeregu spotkań pozwoliła wykształcić efektywne kanały komunikacji między poszczególnymi jednostkami administracji publicznej w celu dalszej rozbudowy ekosystemu FinTech w Polsce.

W dniu 1 marca 2019 r. UKNF wraz z Ministerstwem Finansów otrzymał potwierdzenie wsparcia projektu „Feasibility study on innovative technological solutions in the Polish financial market and identification of any legal, regulatory and supervisory impediments to its use, especially regarding DLT and RegTech (#FinTech) & sandbox”. W lipcu 2019 r. Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju – instytucja implementująca środki Komisji Europejskiej w ramach PWRS – zakończył nabór ofert konsorcjów dla realizacji projektu piaskownicy regulacyjnej w ramach PWRS. Projekt został rozpoczęty w IV kwartale 2019 r. Prace nad piaskownicą regulacyjną zostały zawieszono do czasu zakończenia realizacji projektu PWRS i przekazania rekomendacji. Urząd KNF pod koniec 2019 r. podjął działania zmierzające do zaadresowania potrzeb FinTechów, szczególnie start-upów, w zakresie przetestowania technicznie swoich rozwiązań, w wybranych technologiach w środowisku testowym w infrastrukturze UKNF, w formule piaskownicy wirtualnej.

Urząd KNF był również zaangażowany w rozwój technologii i sieci blockchain w Polsce, którego efektem było podpisanie przez przedstawicieli UKNF szeregu porozumień na rzecz promocji blockchain. W dniu 3 czerwca 2019 r. podpisano Porozumienie o współpracy z Centrum Badań nad Prawnymi Aspektami Technologii Blockchain przy Uniwersytecie Warszawskim, natomiast w dniu 29 sierpnia 2019 r. zawarto wraz z Krajową Izbą Rozliczeniową „Porozumienie KIR i UKNF o strategicznej współpracy

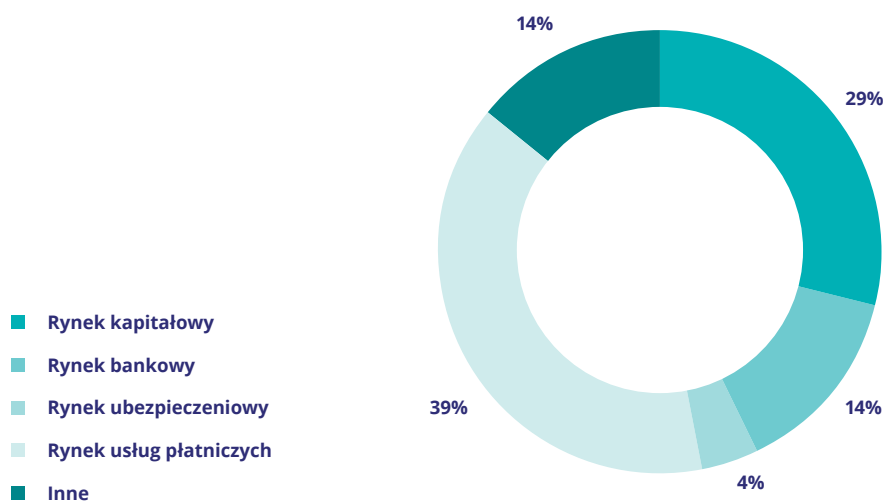
w zakresie wspierania innowacji oraz wykorzystania technologii rejestrów rozproszonych”. Kontynuując działania na rzecz promocji blockchain w Polsce, UKNF zawarł w dniu 12 sierpnia 2019 r. porozumienie o współpracy w sprawie wspierania rozwoju innowacji finansowych. Zarówno przedstawiciele KDPW, jak i Przewodniczący KNF wskazywali na istotność technologii blockchain, jako technologii pozwalającej na pełną implementację procesów zgodności regulacyjnej.

W ślad za działaniami podjętymi już w 2018 r., również w 2019 r. UKNF aktywnie uczestniczył w wydarzeniach mających na celu promocję tematyki FinTech w Polsce i na świecie. Przedstawiciele UKNF wzięli udział m.in. w Impact'19 (3–4 czerwca 2019 r.), Impact FinTech'19 (27–28 października 2019 r.) w Katowicach, w Singapore FinTech Festival 2018 (11–13 listopada 2019 r.) oraz w FinTech Taipei (7–8 grudnia 2019 r.). Ponadto przedstawiciele Urzędu uczestniczyli w pracach wielu grup roboczych dedykowanych tematyce rozwoju FinTech przy ciążach organów jak ESMA, EBA czy EIOPA.

Jednym z kluczowych obszarów działalności Urzędu w obszarze FinTech w 2019 r. były działania związane z kontynuacją Programu Innovation Hub. W drugim roku działalności Programu do UKNF wpłynęło 55 zgłoszeń, z czego 31 dotyczyło sektora bankowego, a 17 sektora kapitałowego. Zgłoszenia dotyczyły zagadnień związanych m.in. z wykorzystaniem sztucznej inteligencji w finansach czy handlu algorytmicznego. W tematach poruszanych przez uczestników Programu dominowały zagadnienia związane z open banking, tj. Polish API (17 zgłoszeń) oraz crowdfunding (9 zgłoszeń).

W dniu 6 listopada 2019 r., uwzględniając potrzeby w zakresie komunikacji informacji o zmianach w Programie, w siedzibie UKNF zorganizowane zostało spotkanie z rynkiem. W celu bieżącej wymiany informacji o statusie Programu spotkania podsumowujące Innovation Hub zostały zaplanowane na 2020 r. cyklicznie, w odstępach półrocznych.

Wykres 27. Udział rynków, których dotyczył wniosek o interpretację na podstawie art. 11b ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym

Źródło: opracowanie własne UKNF

Istotnym aspektem funkcjonowania Urzędu jest również obsługa wniosków o wydanie interpretacji w trybie art. 11b ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym. W roku 2019 do UKNF wpłynęło 20 wniosków, które zakończyły się wydaniem 9 interpretacji.

W dniu 19 grudnia 2019 r. została zaprezentowana publicznie Cyfrowa Agenda Nadzoru (CAN). Dokument CAN stanowi plan skonkretyzowanych działań i inicjatyw Urzędu w krótkim i średnim okresie. Ich podjęcie jest w opinii UKNF niezbędne w obliczu wyzwań determinowanych przez nowe zjawiska technologiczne i biznesowe na rynku finansowym oraz potrzeby cyfrowej transformacji.

Planowana aktywność w ramach CAN została podzielona na cztery bloki tematyczne. W zakresie działań wspierających rozwój innowacji finansowych na uwagę zasługują w pierwszej kolejności dwa segmenty: „Wspieranie FinTech” oraz „Nowe zjawiska na rynku finansowym”. Obszar „Wspieranie FinTech” polegać ma na zintensyfikowanej realizacji wielowymiarowych projektów, jak np. wspomniany Program Innovation Hub, czy piaskownica wirtualna. Co istotne, działania Urzędu zostaną odpowiednio sprofilowane w zależności od tego, czy będą odnosiły się do podmiotów nadzorowanych, czy też niepodlegających nadzorowi KNF. Istotnym elementem tego segmentu ma być również przygotowanie rozwiązań

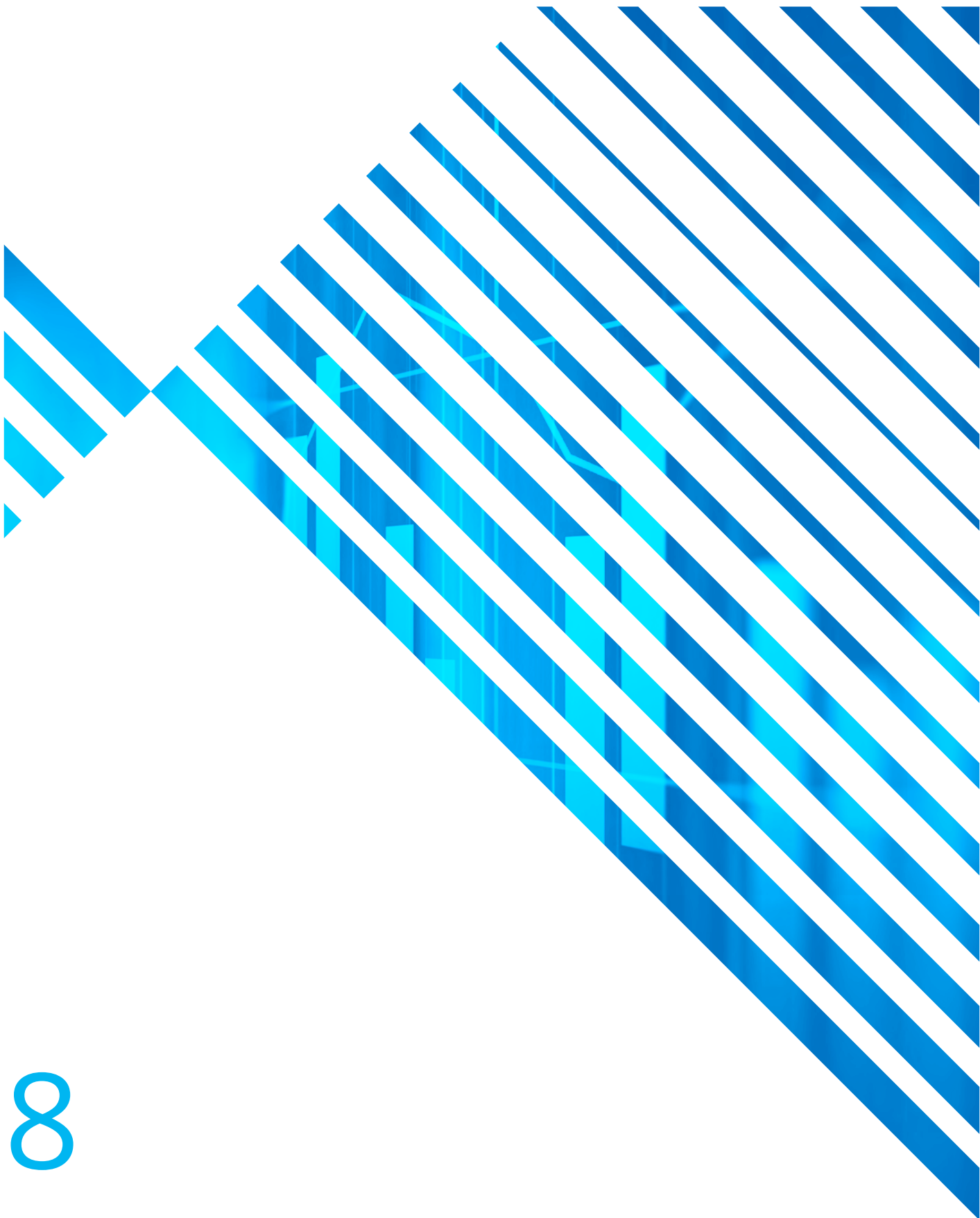
prawnych normujących funkcjonowanie piaskownicy regulacyjnej. Piaskownica regulacyjna ma być naturalnym uzupełnieniem programu wsparcia podmiotów nienadzorowanych we wdrażaniu innowacyjnych pomysłów technologicznych w sferze usług finansowych.

W ramach „Nowych zjawisk na rynku finansowym” nadzorca dokonał natomiast identyfikacji nowych zjawisk dla polskiego rynku finansowego, w tym wykorzystujących innowacyjne technologie, które wymagają wsparcia nadzorca lub regulatora, m.in.: poprzez zaangażowanie w zmiany legislacyjne czy wydanie stosownych stanowisk lub komunikatów. Do takich zjawisk zaliczyć należy aktywa cyfrowe, crowdfunding, robo-doradztwo czy funkcjonowanie podmiotów nadzorowanych w mediach społecznościowych. Każdy z wspomnianych obszarów rynku zdaniem nadzoru wymaga szczególnego zaadresowania w celu wzmocnienia stabilności polskiego rynku finansowego, ochrony nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego oraz zapewnienia przejrzystej sytuacji prawnej podmiotów świadczących usługi na tym rynku.

Niezależnie od ściśle dedykowanych działań wspomagających rozwój sfery FinTech, należy wspomnieć również o pozostałych segmentach CAN, które w szeroki sposób będą realizowały ten cel. Przykładowo, w ramach filaru oznaczonego jako „Cyberbezpieczeństwo” nastąpiło określenie jednolitych wymogów związanych, z co raz popularniejszym wśród

podmiotów nadzorowanych, przetwarzaniem informacji w chmurze obliczeniowej. W niniejszy trend wpisuje się planowane wydanie przez Urząd KNF „Komunikatu w sprawie przetwarzania informacji przez podmioty nadzorowane w chmurze obliczeniowej”. Wykorzystywanie przez podmioty rynku finansowego tego, relatywnie nowego, rozwiązania technologicznego ma następować w sposób jednolity, z zachowaniem adekwatnych wymogów bezpieczeństwa i protekcji danych prawnie chronionych. Po opublikowaniu, przedmiotowy Komunikat powinien w znaczący sposób podnieść poziom ogólnego bezpieczeństwa technologicznego w polskim sektorze finansowym. Podkreślenia wymaga również nowatorskie podejście Urzędu do konsultacji rynkowych prowadzonych w ramach prac nad Komunikatem, co pozwoliło na wykształcenie rozwiązań spełniających zarówno oczekiwania nadzorcze, np. w zakresie bezpieczeństwa informacji, jak i rozwiązań jak najmniej uciążliwych w implementacji dla podmiotów nadzorowanych.

Ostatni filar określony mianem „Elektronicznego Urzędu” zawiera plany zwiększenia skali digitalizacji korespondencji w obustronnej wymianie informacji, wprowadzenia nowych form komunikacji i interaktywności z Urzędem, a także rozszerzenia automatyzacji procesów realizowanych w Urzędzie. Będzie to więc przejaw wykorzystywania rozwiązań fintechowych zarówno na płaszczyźnie kreowania ułatwień dla podmiotów nadzorowanych, jak i funkcjonowania samego organu nadzoru.

8

PION PRAWNO-REGULACYJNY

8.1. UDZIAŁ W PRACACH LEGISLACYJNYCH

Do ustawowych zadań KNF należy udział w przygotowywaniu projektów aktów prawnych w zakresie nadzoru nad rynkiem finansowym. Zadanie to realizowane jest przede wszystkim przez współdziałanie z ministrem właściwym do spraw instytucji finansowych w ramach rządowego procesu legislacyjnego, a często także na etapach poprzedzających formalne zainicjowanie rządowego procesu legislacyjnego. W 2019 r. współpraca obejmowała jednak także innych ministrów – w szczególności Ministra Inwestycji i Rozwoju, który był organem wnioskującym projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z przeniesieniem środków z otwartych funduszy emerytalnych na indywidualne konta emerytalne.

W roku 2019, podobnie jak w latach poprzednich, przedstawiciele UKNF brali udział również w pracach legislacyjnych na dalszych etapach rządowego procesu legislacyjnego, uczestnicząc w konferencjach uzgodnieniowych i w pracach komisji prawniczych, a w przypadku projektów ustawodawczych także na etapie parlamentarnym, w szczególności poprzez udział w pracach sejmowej Komisji Finansów Publicznych i Podkomisji stałej do spraw instytucji finansowych oraz senackiej Komisji Budżetu i Finansów Publicznych.

Wskazując najważniejsze projekty ustawodawcze, w których UKNF brał udział w 2019 r. i które zakończyły się uchwaleniem ustawy w 2019 r., wymienić należy:

- **ustawę z dnia 17 stycznia 2019 r. o zmianie ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji oraz niektórych innych ustaw** (Dz. U. poz. 326). Ustawa ma na celu usprawnienie rozwiązań związanych z funkcjonowaniem przepisów dotyczących przymusowej restrukturyzacji oraz systemu gwarantowania depozytów zawartych w ustawie z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz. U. poz. 1937, z późn. zm.), w której wprowadzono szereg zmian dotyczących systemowego wyłączenia banków hipotecznych z niektórych regulacji tej ustawy, usprawnienia restrukturyzacji banku zrzeszającego w postaci utworzenia instytucji pomostowej, funkcjonowania systemu gwarantowania depozytów, rozszerzenia wariantów zarządzania środkami finansowymi BFG, zapewnienia możliwości krzyżowego wykorzystywania funduszy gwarancyjnych banków

i kas, skorygowania przepisów w zakresie restrukturyzacji kas, rozszerzenia zakresu obejmowanych informacji o podmiocie przejmowanym, uregulowania kwestii dotyczących klauzul umownych, podziału obciążeń w ramach pomocy publicznej oraz zbycia wierzytelności bankowej z zachowaniem tajemnicy bankowej,

- **ustawę z dnia 15 marca 2019 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw** (Dz. U. poz. 875). Ustawa ma na celu zapewnienie skutecznego wykonywania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2402 z dnia 12 grudnia 2017 r. w sprawie ustanowienia ogólnych ram dla sekurytyzacji oraz utworzenia szczególnych ram dla prostych, przejrzystych i standardowych sekurytyzacji, a także zmieniające dyrektywy 2009/65/WE, 2009/138/WE i 2011/61/UE oraz rozporządzenia (WE) nr 1060/2009 i (UE) nr 648/2012 (Dz. Urz. UE L 347 z 28.12.2017, str. 35), zwanego dalej: „Rozporządzenie”. Rozporządzenie weszło w życie w dniu 17 stycznia 2018 r., a jego przepisy powinny być stosowane od 1 stycznia 2019 r. Rozporządzenie ustanawia ogólne ramy prawne dla wszystkich rodzajów sekurytyzacji, w tym definiuje samo pojęcie sekurytyzacji oznaczającej transakcję lub program, w wyniku których ryzyko kredytowe związane z ekspozycją lub pulą ekspozycji ulega podziałowi na transze. Rozporządzenie przede wszystkim określa wymogi wobec podmiotów uczestniczących w procesach sekurytyzacji, m.in. dotyczące obowiązku należytej staranności, zatrzymania ryzyka i transparentności czy dopuszczalne limity inwestycji w pozycje sekurytyzacyjne dla klientów detalicznych,
- **ustawę z dnia 15 marca 2019 r. o uregulowaniu niektórych spraw w związku z wystąpieniem Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej na podstawie umowy, o której mowa w art. 50 ust. 2 Traktatu o Unii Europejskiej** (Dz. U. poz. 1516). W dniu 29 marca 2017 r. Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej notyfikowało Radzie Europejskiej zamiar wystąpienia z Unii Europejskiej i tym samym oficjalnie wszczęło procedurę określoną w artykule 50 Traktatu o Unii Europejskiej. Umowa o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (dalej: „Umowa o wystąpieniu”) przewiduje w art. 126 następujący po tej dacie okres przejściowy trwający do dnia 31 grudnia 2020 r., w którym Zjednoczone Królestwo w myśl

prawa unijnego i w myśl krajowych przepisów wdrażających prawo Unii Europejskiej zasadniczo traktowane jest dalej jak państwo członkowskie. Celem niniejszej ustawy jest potwierdzenie tego skutku w okresie przejściowym w celu wyeliminowania ewentualnych wątpliwości w tym zakresie. Przepisy ustawy odnoszą się zatem wyłącznie do okresu przejściowego, o którym mowa w art. 126 Umowy o wystąpieniu, czyli okresu rozpoczynającego się w dniu wystąpienia Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej i kończącego się 31 grudnia 2020 r. (por. art. 1 i art. 4 ustawy). Ustawa nie weszła w życie z uwagi na wystąpienie Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej z zawarciem umowy, o której mowa w art. 50 ust. 2 zdanie drugie Traktatu o Unii Europejskiej,

– **ustawę z dnia 15 marca 2019 r. o zasadach prowadzenia działalności przez niektóre podmioty rynku finansowego w związku z wystąpieniem Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej bez zawarcia umowy, o której mowa w art. 50 ust. 2 Traktatu o Unii Europejskiej** (Dz. U. poz. 620). W przypadku wystąpienia Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej bez zawarcia umowy, o której mowa w art. 50 ust. 2 zdanie drugie Traktatu o Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. poz. 864), oraz braku innego sposobu uregulowania stosunków w zakresie prowadzenia działalności przez instytucje finansowe z siedzibą w Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej lub Gibraltarze i wykonujących działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zachodziła potrzeba wprowadzenia na poziomie krajowym mechanizmów chroniących interesy klientów takich instytucji. W przypadku „twardego Brexitu” instytucje te mogły utracić bowiem możliwość wykonywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalności w oparciu o jednolity paszport europejski. Ustawa miała objąć swym zakresem działalność niektórych instytucji finansowych ze Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej oraz Gibraltaru, realizując w tym zakresie niezbędne zabezpieczenie interesów polskich klientów, którzy zawarli umowy z takimi instytucjami. Ustawa nie weszła w życie z uwagi na wystąpienie Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej z zawarciem umowy, o której mowa w art. 50 ust. 2 zdanie drugie Traktatu o Unii Europejskiej,

– **ustawę z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy oraz niektórych innych ustaw** (Dz. U. poz. 1358). Celem ustawy jest zmiana mechanizmu zapewnienia wsparcia finansowego osobom, które na skutek obiektywnych okoliczności znalazły się w trudnej sytuacji finansowej, a jednocześnie są zobowiązane do spłaty rat

kredytu mieszkaniowego stanowiącego znaczne obciążenie dla ich budżetów domowych, oraz wprowadzenie nowego instrumentu wspierającego dobrowolną restrukturyzację kredytów denominowanych lub indeksowanych do walut innych niż te, w których kredytobiorcy uzyskują dochody,

– **ustawę z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw** (Dz. U. poz. 1667).

Ustawa ma na celu:

- dostosowanie prawa krajowego do przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 2018/302 w sprawie nieuzasadnionego blokowania geograficznego oraz innych form dyskryminacji klientów ze względu na przynależność państwową, miejsce zamieszkania lub miejsce prowadzenia działalności na rynku wewnętrznym oraz w sprawie zmiany rozporządzeń (WE) nr 2006/2004 oraz (UE) 2017/2394 i dyrektywy 2009/22/WE (Dz. Urz. UE L 60 I z 02.03.2018, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 66 z 08.03.2018, str. 1),
- umożliwienie Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwanego dalej „UOKiK”, bardziej elastycznego, w stosunku do stanu obecnego, kształtowania struktury wewnętrznej UOKiK – w szczególności w odniesieniu do delegatur UOKiK,
- poprawę skuteczności wykrywania naruszeń przepisów ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2019 r. poz. 369) przez dostęp do tajemnic prawnie chronionych, takich jak tajemnica skarbowa i tajemnica bankowa,

– **ustawę z dnia 19 lipca 2019 r. o szczególnych uprawnieniach osób poszkodowanych w przypadku wyczerpania sumy gwarancyjnej ustalonej na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem 1 stycznia 2006 r.** (Dz. U. poz. 1631).

Celem nowelizacji jest nałożenie na Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny obowiązku zaspokajania roszczeń o naprawienie szkody na osobie z tytułu umów obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów oraz odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego, w przypadku wyczerpania ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej, określonej na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, do wysokości sumy gwarancyjnej określonej w tej ustawie,

– **ustawę z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw** (Dz. U. poz. 1655), dalej: KSH. Ustawa ma na celu wprowadzenie podstawy do obligatoryjnej dematerializacji akcji spółek akcyj-

nych oraz spółek komandytowo-akcyjnych, poza zakresem unormowanym w art. 5 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Proponowane rozwiązania przewidują w szczególności:

- wprowadzenie obligatoryjnej dematerializacji (zmiana formy akcji z papieru wartościowego na zapis w systemie teleinformatycznym) akcji spółek akcyjnych i spółek komandytowo-akcyjnych, które nie podlegają obowiązkowej dematerializacji w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 512 i 685) i ustawy o obrocie instrumentami finansowymi,
- wprowadzenie obowiązku rejestracji akcji zde-materializowanych w tzw. rejestrze akcjonariuszy, którego prowadzenie powierzone zostanie podmiotom kwalifikowanym, tj. uprawnionym do prowadzenia rachunków papierów wartościowych zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi,
- wprowadzenie do KSH pojęcia świadectwa rejestrowego oraz – poprzez dodanie nowego § 5 w art. 5 KSH – rozszerzenie katalogu środków komunikacji spółki niepublicznej z jej akcjonariuszami wobec wprowadzenia obowiązku prowadzenia strony internetowej, także przez spółki akcyjne niepubliczne,
- wprowadzenie odpowiednich zmian, w tym również terminologicznych (zmiana definicji spółki publicznej), m.in. w ustawie o ofercie publicznej i ustawie o obrocie instrumentami finansowymi; ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 r., z wyjątkiem niektórych przepisów, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2020 r.,

– **ustawę z dnia 11 września 2019 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw** (Dz. U. poz. 2070). Głównym celem podjęcia prac legislacyjnych zmierzających do nowelizacji ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji było uproszczenie procedur administracyjnych obowiązujących w egzekucji administracyjnej mających pozytywne znaczenie nie tylko dla wierzycieli i organów egzekucyjnych, lecz również dla zobowiązanych. Przy ustalaniu zakresu zmian proponowanych projektem położono główny nacisk na ułatwienia „działania” w ramach postępowania egzekucyjnego zobowiązanemu. Ustawa obejmuje głównie zmiany w zakresie przepisów regulujących środki zaskarżenia, egzekucję z majątku wspólnego małżonków, egzekucję z majątku dłużnika rzeczowego, zbieg egzekucji, egzekucję z pieniędzy, egzekucję z ruchomości, egzekucję z rachunków bankowych oraz wykonywanie przez naczelników urzędów skarbowych postanowień o zabezpie-

czeniu majątkowym wydanych przez prokuratora lub sąd w postępowaniu karnym lub karnym skarbowym. W toku prac legislacyjnych zgłoszono propozycję objęcia elektroniczną egzekucją z praw z instrumentów finansowych zapisanych na rachunkach papierów wartościowych lub innych rachunkach również firm inwestycyjnych, w rozumieniu art. 3 pkt 33 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2018 r. poz. 2286, z późn. zm.), jak również banków powierniczych (art. 3 pkt 36 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) oraz banków prowadzących działalność, o której mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (które prowadzą te rachunki) – tej propozycji projektodawca jednak nie uwzględnił,

– **ustawę z dnia 16 października 2019 r. o zmianie ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych oraz niektórych innych ustaw** (Dz. U. poz. 2217). Ustawa dokonuje niezbędnych zmian w krajowym porządku prawnym w związku z wejściem w życie regulacji prawnych Unii Europejskiej dotyczących zasad publikowania prospektów w związku z emisją papierów wartościowych oraz zachęcania akcjonariuszy spółek publicznych do długoterminowego zaangażowania, tj.:

- zapewnienie stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1129 z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie prospektu, który ma być publikowany w związku z ofertą publiczną papierów wartościowych lub dopuszczeniem ich do obrotu na rynku regulowanym oraz uchylecia dyrektywy 2003/71/WE (Dz. Urz. UE L 168 z 30.06.2017, str. 12),
- wdrożenie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/828 z dnia 17 maja 2017 r. zmieniającej dyrektywę 2007/36/WE w zakresie zachęcania akcjonariuszy do długoterminowego zaangażowania (Dz. Urz. UE L 132 z 20.05.2017, str. 1).

Ustawa dokonała także zmiany przepisów ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym polegającej na poszerzeniu składu KNF o trzeciego Zastępcę Przewodniczącego KNF.

W zakresie projektów ustawodawczych, w których UKNF brał udział w 2019 r., a w stosunku do których proces ustawodawczy nie zakończył się w 2019 r. lub nie doszedł do skutku w związku z zakończeniem VIII kadencji Sejmu, wymienić należy:

– **rządowy projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z przeniesieniem środków z otwartych funduszy emerytalnych na indywidualne konta emerytalne** (druk sejmowy nr 114, IX kadencja). Projekt zakłada zmianę polskiego systemu emerytalnego, w którym drugi filar

(kapitałowy) tego systemu będzie opierał się m.in. na instrumentach indywidualnych, jakimi będą powszechne indywidualne konta emerytalne, dostępne dla każdego i zasilone środkami pozostającymi aktualnie w OFE. Projektowana ustawa zakłada przekształcenie otwartych funduszy emerytalnych w specjalistyczne fundusze inwestycyjne otwarte z wydzielonymi subfunduszami. Dotychczasowi członkowie OFE w zależności od okresu, jaki pozostał im do osiągnięcia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z dniem przekształcenia OFE w specjalistyczny fundusz inwestycyjny otwarty, staną się uczestnikami subfunduszu emerytalnego lub subfunduszu przedemerytalnego, wydzielonych w tym funduszu. Aktywa i zobowiązania OFE staną się odpowiednio aktywami i zobowiązaniami subfunduszu emerytalnego lub subfunduszu przedemerytalnego. Każdy członek OFE będzie miał prawo wyboru przejścia do I filaru albo przeniesienia środków z OFE na IKE, z możliwością jego dalszego zasilania na podstawie umowy o dokonywaniu dodatkowych wpłat na IKE, przy czym opcją domyślną przewidzianą w projekcie jest przeniesienie środków z OFE na IKE. Jednocześnie w przypadku osób, które zdecydują o przejściu do I filaru, środki przez te osoby zgromadzone w OFE zostaną zapisane na indywidualnym koncie prowadzonym w ZUS, a odpowiadające im aktywa OFE zostaną wniesione do Funduszu Rezerwy Demograficznej. Dodatkowo projekt zakłada przekształcenie dobrowolnych funduszy emerytalnych w SFIO. Dotychczasowi członkowie DFE staną się z dniem przekształcenia DFE w SFIO uczestnikami tego funduszu. Zmieni się także przedmiot działalności PTE. W dniu przekształcenia OFE oraz DFE w SFIO, dotychczasowe PTE staną się towarzystwami funduszy inwestycyjnych. Podstawą funkcjonowania dotychczasowych OFE, DFE i PTE będzie znowelizowana ustawa o indywidualnych kontaktach emerytalnych, przy czym projekt przewiduje zmiany w kilkudziesięciu ustawach bezpośrednio związanych z funkcjonowaniem OFE, funduszy inwestycyjnych i z systemem ubezpieczeń społecznych. W projekcie ustawy przewidziano wejście w życie ustawy z dniem 1 czerwca 2020 r., z wyjątkiem przepisów, których został przewidziany inny termin ich wejścia w życie. W szczególności przepisy o przekształceniu OFE i DFE w specjalistyczne fundusze inwestycyjne oraz o przekształceniu PTE w TFI wejdą w życie z dniem 27 listopada 2020 r. Według stanu na 31 grudnia 2019 r. projekt był po I czytaniu Sejmu, skierowany do Komisji Finansów Publicznych oraz Komisji Polityki Społecznej i Rodziny (druk nr 114),

- **projekt ustawy o Centralnej Informacji Emerytalnej.** Projekt określa zasady utworzenia i funkcjonowania nowego systemu informatycznego, który służyłby gromadzeniu i udostępnianiu in-

formacji emerytalnych (określonego jako Centralna Informacja Emerytalna – CIE). Proponuje się powierzenie jej budowy i prowadzenia Polskiemu Funduszowi Rozwoju SA. CIE zapewniałaby dostarczanie informacji poglądowej o stanie kont emerytalnych i wysokości przyszłego świadczenia, a także możliwość zmiany podstawowych danych osobowych w jednym miejscu, a także możliwość otrzymywania informacji o stanie kont w wersji elektronicznej. Według stanu na 31 grudnia 2019 r. projekt znajdował się na etapie konsultacji publicznych,

- **projekt ustawy o doręczeniach elektronicznych.** Celem projektu jest zdefiniowanie zasad korzystania z usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego i usługi pocztowej przesyłki hybrydowej wraz z umocowaniem jej w przepisach prawa, tak by móc wykorzystać ją w komunikacji pomiędzy stronami jako metodę skuteczną prawnie na równi z wysłaniem tradycyjnego listu poleconego za potwierdzeniem odbioru lub doręczenia osobistego. Według stanu na 31 grudnia 2019 r. projekt został przyjęty przez Radę Ministrów i skierowany do Sejmu,

- **projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych (UD 565).** Projektowana zmiana ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych ma na celu wprowadzenie zwolnienia od podatku umów sprzedaży i zamiany walut wirtualnych w rozumieniu art. 2 ust. 2 pkt 26 ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2019 r. poz. 1115). W toku prac legislacyjnych zgłoszono zastrzeżenie, że projektowane zwolnienie może przyczynić się do wzrostu zainteresowania kryptowalutami, które z perspektywy nadzoru ostrożnościowego generują określone ryzyka. Według stanu na 31 grudnia 2019 r. projekt znajdował się na etapie prac rządowych,

- **projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania lichwie (druk sejmowy nr 3600/VIII kad.)** – projekt objęty został dyskontynuacją w związku z upływem VIII kadencji Sejmu. Miał na celu podjęcie kompleksowych i skoordynowanych działań, zarówno na gruncie prawa karnego, jak i przez ingerencję w stosunki cywilnoprawne, ukierunkowanych na zlikwidowanie patologii udzielania pożyczek o charakterze lichwiarskim. Aktem normatywnym, w którym wprowadzone miały być zmiany w celu ograniczenia działań lichwiarskich instytucji pożyczkowych, jest ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (art. 7 projektu). W zakresie ww. ustawy projekt przewiduje, przede wszystkim, obniżenie górnego limitu poza odsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego oraz wprowadzenie nadzoru Komisji Nadzoru Finansowego nad instytucjami pożyczkowymi (art. 7 pkt 7 projektu). Obszarem normatywnym objętym projektowanymi zmianami mającymi na celu ograniczenie działań noszących znamiona wyzysku jest również ustawa

z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (art. 4 projektu) oraz ustawa z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 2386, z późn. zm., art. 6 projektu). W pierwszej z tych ustaw wprowadza się art. 78b (art. 4 pkt 2 projektu) stanowiący – analogicznie do wyżej omówionego dodawanego przepisu art. 7202 § 1 k.c. – określenie maksymalnego dopuszczalnego limitu kosztów poza odsetkowych, z tą jednak różnicą, że z uwagi na charakter pożyczek i kredytów udzielanych w trybie ustawy Prawo bankowe, projektodawca nie ogranicza czasowo możliwości naliczania tych kosztów. Jednocześnie należy zaznaczyć, że zgodnie z projektowanymi przepisami (art. 4 pkt 2 projektu, dodawany art. 78c), przepisów art. 7203 § 3 k.c. nie stosuje się do umowy kredytu i pożyczki pieniężnej udzielanej przez bank. W projekcie przewidziano odpowiednie stosowanie dodawanych w Prawie bankowym przepisów art. 78b i art. 78c do umów pożyczek i umów kredytowych zawieranych przez spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe (art. 6 projektu). Projekt przewiduje, że w przypadku gdy rekomendacje KNF dotyczą udzielania kredytu konsumenckiego, Komisja Nadzoru Finansowego dokonuje przeglądu wydanych rekomendacji nie rzadziej niż raz w roku, w tym w szczególności w zakresie postanowień odnoszących się do zaleceń dotyczących podejmowania przez banki decyzji o zaangażowaniu się w detaliczną ekspozycję kredytową z tytułu kredytu konsumenckiego. Komisja Nadzoru Finansowego przekazuje wyniki przeglądu Komitetowi Stabilności Finansowej. Ponadto projekt przewiduje, iż w przypadku zmiany treści rekomendacji w zakresie dotyczącym udzielania kredytu konsumenckiego, Komisja Nadzoru Finansowego uwzględnia wyniki przeglądu, mając na uwadze zarówno dostępność kredytu konsumenckiego, jak i konieczność zapewnienia ostrożnego i stabilnego zarządzania oraz bezpieczeństwo klientów banków,

– **projekt ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej** (UC154). Nowelizacja ma na celu zapewnienie Komisji Nadzoru Finansowego, jako polskiemu organowi nadzoru, skutecznych i szybkich mechanizmów nadzoru nad zagranicznymi zakładami ubezpieczeń oraz zagranicznymi zakładami reasekuracji z innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej wykonujących na terytorium RP działalność przez oddział lub w inny sposób niż przez oddział, w ramach swobody świadczenia usług. Projekt zawiera także propozycje modyfikacji zadań i funkcji Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w zakresie udzielania przez Fundusz zwrotnej pomocy finansowej oraz propozycje

zmian w zakresie łączenia uczestnictwa w informatycznej bazie danych prowadzonej przez UFG z członkostwem w Funduszu. Według stanu na 31 grudnia 2019 r. projekt został przyjęty przez Komitet ds. Europejskich,

– **projekt ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych** (UD569). Nowelizacja ma na celu wprowadzenie odrębnej, kompleksowej regulacji dotyczącej Funduszu Pomocowego, który będzie obsługiwany przez Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny. Regulacje te docelowo będą miały wpływ na ochronę osób zawierających umowy ubezpieczenia, w przypadku zagrożenia wypłacalności zakładu, w szczególności w sytuacji, w której zakład ubezpieczeń nie będzie w stanie wypłacać należnych odszkodowań i świadczeń. Projektowane regulacje zawierają propozycje modyfikacji zadań i funkcji Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w zakresie udzielania przez Fundusz zwrotnej pomocy finansowej oraz propozycje zmian w zakresie łączenia uczestnictwa w informatycznej bazie danych prowadzonej przez UFG z członkostwem w Funduszu. Według stanu na 31 grudnia 2019 r. projekt został skierowany na komisję prawniczą.

UKNF był także zaangażowany w prace legislacyjne aktów prawa UE, wskazać tu należy:

– projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) w sprawie prawa właściwego dla skutków przelewu wierzytelności wobec osób trzecich, według stanu na 31 grudnia 2019 r. projekt znajdował się na etapie prac w Radzie UE,

– projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) zmieniający dyrektywę 2014/65/UE oraz rozporządzenia (UE) nr 596/2014 i (UE) 2017/1129 w odniesieniu do promowania korzystania z rynków rozwoju MŚP.

W 2019 r. UKNF brał również udział w pracach legislacyjnych dotyczących kilkudziesięciu aktów wykonawczych. Przegląd rozporządzeń wydanych w 2019 r., których projekty były procedowane w 2019 r. oraz projektów procedowanych w 2019 r., ale nie wydanych przed końcem 2019 r. zawiera Aneks nr 4.

Odnosić należy także przygotowanie materiału do projektu Informacji Rady Ministrów dla Sejmu RP z dnia 30 października 2019 r. o skutkach obowiązywania ustawy z dnia 25 marca 2011 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem systemu ubezpieczeń społecznych (Dz. U. poz. 398, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 6 grudnia 2013 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z określeniem zasad wypłaty emerytur ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (Dz. U. poz. 1717).

DZIAŁANIA ZWIĄZANE ZE ZWALCZANIEM NADUŻYĆ NA RYNKU FINANSOWYM

8.2.

POSTĘPOWANIA WYJAŚNIAJĄCE I ADMINISTRACYJNE⁴¹

W 2019 r. KNF prowadziła 26 postępowań wyjaśniających w celu ustalenia, czy istniały podstawy do złożenia zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, określonego w ustawach regulujących funkcjonowanie rynku finansowego w Polsce, oraz 3 postępowania wyjaśniające w celu ustalenia, czy istniały podstawy wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie naruszenia przepisów prawa w zakresie podlegającym nadzorowi Komisji.

W 2019 r. KNF prowadziła 200 postępowań administracyjnych (I instancja) w zakresie następujących aktów prawnych:

- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku (MAR) C – 9,
- ustawy o obrocie instrumentami finansowymi – 11,
- ustawy o ofercie publicznej – 35,
- ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi – 14,
- ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej – 1,
- ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych – 11,
- ustawy o usługach płatniczych – 109,
- ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym – 2,
- ustawy Kodeks postępowania administracyjnego – 1,
- innych ustaw – 7.

Prowadzone postępowania administracyjne dotyczyły:

- niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków związanych z niezwłocznym podawaniem do wiadomości publicznej informacji poufnych (art. 17 ust. 1 MAR) – 3,
- manipulacji instrumentem finansowym (art. 39 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,
- niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych przez emitenta (art. 56 ustawy o ofercie publicznej) – 11,
- naruszenia prawa w związku z ofertą publiczną (art. 16 ustawy o ofercie publicznej) – 1,
- nałożenia kar na członków zarządu emitenta w związku z rażącym naruszeniem przez emitenta art. 56 ustawy o ofercie publicznej (art. 96 ust. 6 ustawy o ofercie publicznej) – 5,

- niewywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji (art. 69 ustawy o ofercie publicznej) – 6,
- niewywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji (art. 69 w zw. z art. 87 ustawy o ofercie publicznej) – 9,
- niewywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji (art. 69 i art. 74 ustawy o ofercie publicznej) – 1,
- niewywiązywania się z obowiązku ogłoszenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamiar akcji emitenta w liczbie zapewniającej osiągnięcie 66% ogólnej liczby głosów (art. 73 i art. 88a ustawy o ofercie publicznej) – 2,
- niewywiązania się z obowiązku zawiadomienia o dokonaniu transakcji przez osobę pełniącą obowiązki zarządcze lub osobę blisko z nią związaną (art. 19 ust. 1 i 8 MAR) – 3,
- naruszenia zakazu dokonywania transakcji przez osobę pełniącą obowiązki zarządcze u emitenta w trakcie okresów zamkniętych (art. 19 ust. 11 MAR) – 3,
- przestrzegania przepisów dotyczących powołania, składu i funkcjonowania komitetu audytu w jednostce zainteresowania publicznego – 2,
- udzielenia ulgi w spłacie kary pieniężnej (rozłożenie na raty – 189k k.p.a.) – 4,
- naruszenia przepisów prawa lub regulaminów i innych przepisów wewnętrznych w związku z wykonywaniem zawodu doradcy inwestycyjnego oraz maklera papierów wartościowych – 1,
- nieprawidłowości związanych z wykonywaniem działalności maklerskiej przez firmy inwestycyjne, stanowiących naruszenie przepisów prawa, zasad uczciwego obrotu, interesów zlecającego (art. 167 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, przepisy rozporządzeń wykonawczych do ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 5,
- nałożenia kary pieniężnej i cofnięcia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej w związku z prowadzeniem usługi oferowania w sposób naruszający przepisy prawa – 1,
- niezawiadomienia Komisji o zamiarze stania się podmiotem dominującym wobec domu maklerskiego (art. 106 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 2,
- niezawiadomienia Komisji o zamiarze nabycia albo objęcia akcji domu maklerskiego (art. 106 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,

⁴¹ Rozdział obejmuje postępowania wyjaśniające i administracyjne prowadzone również przez komórki organizacyjne UKNF niebędące w strukturze Pionu Prawno-Regulacyjnego UKNF.

- nieprawidłowości związanych z wykonywaniem działalności przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych i fundusze inwestycyjne (zarządzanie funduszami inwestycyjnymi przez towarzystwo w sposób nierzetelny i nieprofesjonalny, niezapewniający zachowania należytej staranności i nieuwzględniający najlepiej pojętego interesu zarządzanych funduszy oraz ich uczestników, nieprawidłowe wykonywanie bieżącego nadzoru nad podmiotem, któremu towarzystwo powierzyło zarządzanie portfelem inwestycyjnym funduszy inwestycyjnych, przekraczanie ograniczeń inwestycyjnych, nieprawidłowa wycena aktywów, nieprawidłowości w związku z wykonywaniem funkcji likwidatora funduszy inwestycyjnych, udział funduszy inwestycyjnych w walnych zgromadzeniach emitentów) - 11,
- pozostawiania jedynym uczestnikiem funduszy inwestycyjnych przez okres ponad 6 m-cy oraz braku podjęcia czynności w zakresie likwidacji funduszy inwestycyjnych (art. 65 ust. 3a, art. 246 ust. 1 pkt 7 ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi) - 1,
- nieprawidłowości w wykonywaniu obowiązków wynikających z umowy o zarządzanie aktywami funduszu inwestycyjnego - 1,
- nieprawidłowości w zakresie zapobiegania powstawaniu konfliktów interesów oraz lokowania aktywów funduszu w papiery wartościowe towarzystwa będącego organem tego funduszu pomimo wystąpienia konfliktu interesów; inwestowanie ponad 20% wartości aktywów funduszu w papiery wartościowe wyemitowane przez jeden podmiot - 1,
- niedotrzymania terminów w zakresie likwidacji szkód (art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych) - 11,
- nieprzekazania przez biura usług płatniczych w terminie informacji o łącznej wartości i liczbie wykonanych transakcji płatniczych oraz nieprzekazania bądź nie zawarcia w terminie umowy ubezpieczenia, umowy gwarancji bankowej lub gwarancji ubezpieczeniowej - 108,
- naruszenia statutu emitenta, przepisów ustawy oraz stworzenie zagrożenia dla uczestników obrotu instrumentami finansowymi - 1,
- przedstawienia ubezpieczającym propozycji ubezpieczenia nieodpowiedniej do potrzeb ubezpieczających - 1,
- naruszeń innych ustaw - 4.

W 2019 r. KNF prowadziła 64 postępowania administracyjne, w związku ze złożeniem wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, w zakresie następujących ustaw i rozporządzeń:

- ustawy o ofercie publicznej - 24,
- ustawy o obrocie instrumentami finansowymi i rozporządzenia wykonawczego do tej ustawy - 10,
- ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej - 4,
- ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych - 8,
- ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi - 7,
- rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad rachunkowości funduszy inwestycyjnych - 1,
- ustawy kodeks postępowania administracyjnego - 1,
- ustawy o usługach płatniczych - 4,
- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 596/2014 w sprawie nadużyć na rynku (MAR) - 5.

Prowadzone postępowania administracyjne dotyczyły:

- niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych przez emitenta (art. 56 ustawy o ofercie publicznej) - 6,
- niewywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji (art. 69 ustawy o ofercie publicznej, art. 69 w związku z art. 87 ustawy o ofercie publicznej, art. 73 ustawy o ofercie publicznej) - 13,
- nałożenia kar na członków zarządu emitenta w związku z rażącem naruszeniem obowiązków przez emitenta określonych w ustawie o ofercie publicznej (art. 96 ust. 6 ustawy o ofercie publicznej) - 5,
- nałożenia kary pieniężnej i cofnięcia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej w związku z prowadzeniem usługi oferowania w sposób naruszający przepisy prawa - 1,
- naruszenia przepisów prawa i regulaminu przez maklera (art. 130 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) - 1,
- naruszenia przepisów prawa związanych z dystrybucją certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych (art. 73, art. 74b, art. 76, art. 83a ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) - 1,
- naruszenia zakazu manipulacji instrumentami finansowymi (art. 39 ust. 1 w zw. z ust. 2 pkt 4 lit. b ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) - 3,
- powierzenia podmiotowi zagranicznemu czynności przekazania zleceń klientów w celu ich wykonania bez zawarcia stosownej umowy oraz pobierania świadczenia pieniężnego tzw. „rebate” w sposób niezgodny z przepisami prawa (art. 81a ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz § 8 ust. 2 rozporządzenia w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz banków powierniczych) - 1,
- ustalenia składki ubezpieczeniowej w wysokości, która nie zapewniała co najmniej wykonania wszystkich zobowiązań z umów ubezpieczenia i pokrycia kosztów wykonywania działalności ubezpieczeniowej zakładu ubezpieczeń (art. 18 ust. 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej) - 4,
- niedotrzymania terminów w zakresie likwidacji szkód (art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych) - 8,

- braku zachowania limitów inwestycyjnych przez fundusze (art. 95 ust. 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi) – 1,
- ulokowania aktywów funduszu w warunkach konfliktu interesów i naruszenia limitów inwestycyjnych (art. 107 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 145 ust. 9 i ust. 3 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi) – 1,
- niezapewnienia, aby zbywanie jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych odbywało się zgodnie z przepisami prawa oraz niezapewnienia, aby wartość netto aktywów i wartość jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych była obliczana zgodnie z przepisami prawa (art. 72 ust. 1 pkt 2 i 4 w zw. z art. 72 ust. 4 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi) – 1,
- niezgodnego z prawem pozostawiania jedynym uczestnikiem funduszy inwestycyjnych zamkniętych aktywów niepublicznych dłużej niż przez okres 6 miesięcy oraz braku likwidacji funduszy inwestycyjnych zamkniętych aktywów niepublicznych w związku z upływem 6-miesięcznego okresu (art. 65 ust. 3a i art. 246 ust. 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi) – 1,
- naruszenia limitów inwestycyjnych, lokowania aktywów w spółkę publiczną bez przeprowadzenia rzetelnej analizy jej sytuacji, niesporządzenia sprawozdania finansowego na dzień otwarcia likwidacji funduszy inwestycyjnych, nieogłoszenia informacji półrocznych o stanie likwidacji funduszu inwestycyjnego oraz utrzymywania aktywów płynnych funduszu inwestycyjnego w dniu wyceny poniżej wymaganego progu (art. 145, art. 196 i art. 10 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi) – 1,
- przeprowadzenia likwidacji funduszu inwestycyjnego w sposób niezgodny z przepisami prawa oraz wprowadzenia do statutu funduszu inwestycyjnego postanowienia niezgodnego z przepisami prawa (art. 249 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi) – 2,
- dokonania błędnej wyceny akcji spółki publicznej (§ 23 i § 24 rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad rachunkowości funduszy inwestycyjnych) – 1,
- udzielenia ulgi w wykonaniu administracyjnej kary pieniężnej (art. 189k k.p.a.) – 1,
- nieprzekazania przez biura usług płatniczych bądź nie zawarcia w terminie umowy ubezpieczenia, umowy gwarancji bankowej lub gwarancji ubezpieczeniowej (art. 125 ust. 6 ustawy o usługach płatniczych) – 2,
- nieprzekazania przez biura usług płatniczych w terminie informacji o łącznej wartości i liczbie wykonanych transakcji płatniczych (art. 128 ust. 1 ustawy o usługach płatniczych) – 2,
- dokonywania transakcji w okresie zamkniętym (art. 19 ust. 11 MAR) – 2,
- braku zawiadomienia o transakcjach wykonywanych w okresie zamkniętym przez osobę pełniącą obowiązki zarządcze w emitencie lub osobę blisko z nią związaną (art. 19 ust. 1 i ust. 8 MAR) – 3,
- odmowy udzielenia zezwolenia Komisji na prowadzenie działalności maklerskiej ze względu na niespełnienie przez podmiot ustawowych wymogów uzyskania takiego zezwolenia – 1,
- naruszenia przepisów dotyczących oferowania instrumentów finansowych (art. 72 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi w związku z § 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 września 2012 r. w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz banków powierniczych oraz zasad uczciwego obrotu) – 1,
- skreślenia osoby z rejestru agentów firm inwestycyjnych, w związku z naruszeniem przepisów ustawy o obrocie instrumentami finansowymi – 1.

Tabela 78. Liczba postępowań wyjaśniających i administracyjnych (I instancja) wszczętych oraz zakończonych w latach 2016–2019

Wyszczególnienie	2016		2017		2018		2019	
	Liczba wszczętych postępowań	Liczba zakończonych postępowań	Liczba wszczętych postępowań	Liczba zakończonych postępowań	Liczba wszczętych postępowań	Liczba zakończonych postępowań	Liczba wszczętych postępowań	Liczba zakończonych postępowań
Wyjaśniające	10	18	10	10	5	1	13	13
Administracyjne	379	527	385	205	56	68	45	112
Razem	389	545	395	215	61	69	58	125

Źródło: opracowanie własne UKNF

W roku 2019 wydano 112 decyzji administracyjnych (I instancja), w tym:

- 45 decyzji o nałożeniu kary pieniężnej,
- 1 decyzję o cofnięciu zezwolenia na wykonywanie działalności przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych i nałożeniu kar pieniężnych,
- 2 decyzje o cofnięciu zezwolenia na wykonywanie działalności przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych, nałożeniu kar pieniężnych i umorzeniu postępowania administracyjnego w części,
- 2 decyzje o nałożeniu kary pieniężnej i wykluczeniu akcji emitenta z obrotu na rynku regulowanym,
- 1 decyzję o nałożeniu kary pieniężnej i cofnięciu zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej,
- 7 decyzji o nałożeniu kary pieniężnej i umorzeniu postępowania administracyjnego w części,
- 1 decyzję o nałożeniu kary pieniężnej i odstąpieniu od nałożenia kary pieniężnej w części,
- 1 decyzję o zakazie dalszego prowadzenia oferty publicznej,
- 1 decyzję o odstąpieniu od nałożenia kary pieniężnej oraz o umorzeniu postępowania administracyjnego w części,
- 33 decyzje o umorzeniu postępowania administracyjnego,
- 17 decyzji o odstąpieniu od nałożenia kary pieniężnej na podstawie art. 189f k.p.a.,
- 1 decyzję o odmowie udzielenia ulgi w spłacie kary pieniężnej.

W roku 2019, po rozpoznaniu wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy, wydano 36 decyzji administracyjnych, w tym:

- 22 decyzje o utrzymaniu w mocy zaskarżonej decyzji,
- 1 decyzję o uchyleniu zaskarżonej decyzji i nałożeniu kary w tej samej wysokości,

- 8 decyzji o uchyleniu zaskarżonej decyzji i nałożeniu kary w niższej wysokości,
- 1 decyzję o uchyleniu zaskarżonej decyzji, umorzeniu postępowania pierwszej instancji w części i nałożeniu kary w tej samej wysokości,
- 2 decyzje o uchyleniu zaskarżonej decyzji, umorzeniu postępowania pierwszej instancji w części i nałożeniu kary w niższej wysokości,
- 1 decyzję o uchyleniu zaskarżonej decyzji i umorzeniu postępowania pierwszej instancji,
- 1 decyzję o uchyleniu zaskarżonej decyzji i wydaniu decyzji podtrzymującej brak zgody na udzielenie zezwolenia.

Łączna wysokość kar pieniężnych nałożonych w 2019 r. wyniosła 85 618 800 zł (I instancja), w tym kary nałożone na:

- emitentów – 3 700 000 zł,
- akcjonariuszy lub inne osoby fizyczne – 34 080 000 zł,
- członków zarządów spółek publicznych – 90 000 zł,
- firmy inwestycyjne – 17 800 000 zł,
- towarzystwa funduszy inwestycyjnych – 28 050 000 zł,
- zakłady ubezpieczeń – 1 708 000 zł,
- biura usług płatniczych – 20 800 zł,
- inne podmioty 170 000 zł.

ZAWIADOMIENIA O PODEJRZENIU POPEŁNIENIA PRZESTĘPSTWA

W 2019 r. UKNF skierował do Prokuratury Okręgowej w Warszawie oraz do Prokuratur Rejonowych 71 zawiadomień o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa, m.in. w zakresie następujących aktów prawnych:

- ustawy o obrocie instrumentami finansowymi – 38,
- ustawy o ofercie publicznej – 3,

- ustawy Prawo bankowe – 3,
- ustawy Kodeks karny – 11,
- ustawy o rachunkowości – 10,
- ustawy o usługach płatniczych – 12,
- ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi – 2,
- ustawy o kredycie konsumenckim – 1.

W niektórych przypadkach zawiadomienia dotyczyły kilku norm, dlatego suma naruszonych norm prawnych jest większa od ogólnej liczby skierowanych w 2019 r. zawiadomień.

Tabela 79. Zawiadomienia sporządzone w latach 2016–2019 z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej

Rodzaj naruszonej normy prawnej	Liczba zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa			
	2016	2017	2018	2019
Art. 183 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (manipulacja instrumentem finansowym)	9	14	5	15
Art. 180 i 181 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (ujawnienie i wykorzystanie informacji poufnej)	9	9	7	11
Art. 100 ustawy o ofercie publicznej (podawanie nieprawdziwych lub zatajanie prawdziwych danych w prospekcie i raportach)	0	2	5	3
Art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (prowadzenie działalności w zakresie obrotu maklerskimi instrumentami finansowymi bez zezwolenia)	6	12	10	9
Art. 171 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe (podanie nieprawdziwych danych lub zatajanie prawdziwych danych)	3	9	7	6
Inne*	27	27	19	19
Razem**	54	73	60	63

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Naruszone normy prawne:

- art. 171 ust. 2 ustawy Prawo bankowe (nieuprawnione używanie określeń wskazujących na wykonywanie czynności bankowych w nazwie, reklamie lub do oznaczenia własnej działalności gospodarczej),
- art. 171 ust. 4 ustawy Prawo bankowe (prowadzenie działalności bez zezwolenia),
- art. 150 ust. 1 ustawy o usługach płatniczych (prowadzenie bez uprawnienia działalności w zakresie świadczenia usług płatniczych),
- art. 289 ust. 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych (ujawnienie lub wykorzystanie tajemnicy zawodowej niezgodnie z jej przeznaczeniem),
- art. 77 ustawy o rachunkowości (prowadzenie ksiąg rachunkowych niezgodnie z zasadami określonymi w ustawie),
- art. 59h ustawy o kredycie konsumenckim (prowadzenie działalności bez wymaganego wpisu do rejestru instytucji pożyczkowych),
- art. 296 § 1a ustawy Kodeks karny (działanie na niekorzyść jednostki organizacyjnej).

** Liczba zawiadomień złożonych do prokuratury wynosiła w 2019 r. 71, natomiast zawarto w nich 63 naruszenia ze wskazanych ustaw. Liczba zawiadomień nie obejmuje zawiadomień uzupełniających.

Spośród zawiadomień złożonych w 2019 r. do Prokuratur, wszczęto 63 postępowania przygotowawcze (3 spośród nich następnie umorzono, w 1 przypadku złożono zażalenie; wg stanu na 31 grudnia 2019 r. zażalenie oczekiwało na rozpoznanie przez sąd), odmówiono wszczęcia dochodzenia w 2 sprawach (w 1 przypadku złożono zażalenie UKNF, zażalenie zostało uwzględnione przez sąd). Pozostałe zawiadomienia według stanu na 31 grudnia 2019 r. oczekiwały na decyzję prokuratora, co do dalszego toku postępowania.

AKTY OSKARŻENIA

W 2019 r. UKNF otrzymał informację o skierowaniu przez Prokuraturę do sądów powszechnych 17 aktów oskarżenia w następstwie zgłoszonych przez Urząd KNF zawiadomień o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Tabela 80. Akty oskarżenia skierowane przez prokuraturę do sądów w 2019 r. z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej

Rodzaj naruszonej normy prawnej	Akty oskarżenia
Art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (prowadzenie działalności maklerskiej bez zezwolenia)	6
Art. 183 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (manipulacja instrumentem finansowym)	3
Art. 171 ust. 1 i 3 ustawy Prawo bankowe (prowadzenie działalności bankowej bez zezwolenia)	1
Art. 100 ustawy o ofercie publicznej (naruszenie warunków publicznej oferty papierów wartościowych)	2
Inne*	5
Razem	17

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Naruszone normy prawne:

- art. 296 ustawy Kodeks karny (nadużycie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków),
- art. 77 ustawy o rachunkowości (naruszenie obowiązków w zakresie prowadzenia ksiąg rachunkowych i sporządzania sprawozdań finansowych),
- art. 46 ust. 1 ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym (zakłócanie postępowań kontrolnych),
- art. 284 ustawy Kodeks karny (przywłaszczenie).

WYROKI SKAZUJĄCE I WARUNKOWE UMORZENIA

W 2019 r. sądy powszechne wydały 25 wyroków skazujących oraz warunkowo umarzających postępowania karne w następstwie zgłoszonych przez Urząd KNF zawiadomień o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa oraz podjętych przez prokuraturę z urzędu w zakresie następujących ustaw:

- o obrocie instrumentami finansowymi
 - 17 wyroków,
- Prawo bankowe – 3 wyroki,
- o obligacjach – 1 wyrok,
- o usługach płatniczych – 1 wyrok,
- o rachunkowości – 1 wyrok,
- Kodeks karny – 2 wyroki.

Wyroki wydane w 2019 r.:

- wyrok Sądu Rejonowego w Chełmie z dnia 4 stycznia 2019 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd warunkowo umorzył postępowanie wobec dwóch oskarżonych na okres 2 lat próby oraz orzekł świadczenie pieniężne w kwocie 5000 zł i 3000 zł, a także wymierzył dziesięciu oskarżonym kary grzywny w kwotach od 8000 zł do 20 000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 30 grudnia 2008 r.,
- wyrok Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie z dnia 31 stycznia 2019 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu grzywnę w wysokości 28 000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 5 kwietnia 2017 r.,
- wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie z art. 171 ust. 1 i 3 usta-

wy Prawo bankowe i art. 286 § k.k. Sąd wymierzył oskarżonemu karę 10 lat pozbawienia wolności i obowiązek naprawienia szkody (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 6 października 2009 r.,

- wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 15 marca 2019 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wobec dwóch oskarżonych utrzymał w mocy wyrok skazujący z dnia 6 lipca 2018 r., orzekając dodatkowo obowiązek naprawienia szkody w wysokości 3 829 390 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 5 lutego 2004 r.,
- wyrok Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 23 kwietnia 2019 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd zmienił wyrok skazujący z dnia 31 stycznia 2019 r. i wymierzył oskarżonemu grzywnę w wysokości 12 000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 5 kwietnia 2017 r.,
- wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia z dnia 7 maja 2019 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd skazał oskarżonego na karę grzywny w wysokości 10 000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 25 sierpnia 2015 r.,
- wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 21 maja 2019 r. w sprawie z art. 171 ust. 1 i 3 ustawy Prawo bankowe. Sąd utrzymał w mocy wyrok z dnia 7 sierpnia 2017 r. skazujący oskarżonego na 1 rok pozbawienia wolności i 10 000 zł grzywny (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 15 stycznia 2013 r.,
- wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia z dnia 28 maja 2019 r. w sprawie z art. 181 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd

- wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 40 000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 3 kwietnia 2017 r.,
- wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli z dnia 8 czerwca 2019 r. w sprawie z art. 184 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd skazał dwóch oskarżonych na karę grzywny po 1000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 16 stycznia 2019 r.,
 - wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12 czerwca 2019 r. w sprawie z art. 171 ust. 1 ustawy Prawo bankowe. Sąd zmienił wyrok skazujący z dnia 10 maja 2018 r. i wymierzył dwóm oskarżonym kary: 6 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 5 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, a także obowiązek naprawienia szkody (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 15 lutego 2012 r.,
 - wyrok Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 26 czerwca 2019 r. w sprawie z art. 38 ust. 1 i 2 ustawy o obligacjach. Sąd wymierzył oskarżonemu karę 2 lat pozbawienia wolności, zawieszając wykonanie kary na okres 4 lat oraz karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 20 złotych (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 1 lutego 2013 r.,
 - wyrok Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 19 lipca 2019 r. w sprawie z art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 6000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 13 września 2013 r.,
 - wyrok Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia z dnia 10 września 2019 r. w sprawie z art. 181 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd skazał oskarżonego na karę grzywny w wysokości 50 000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 15 grudnia 2014 r.,
 - wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli z dnia 17 września 2019 r. w sprawie z art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd skazał oskarżonego na karę grzywny w wysokości 100 000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 31 stycznia 2017 r.,
 - wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli z dnia 23 września 2019 r. w sprawie z art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd warunkowo umorzył wobec oskarżonej postępowanie karne, ustalając okres próby na 3 lata oraz orzekł świadczenie pieniężne w wysokości 10 000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 16 czerwca 2015 r.,
 - wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z dnia 4 października 2019 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd warunkowo umorzył wobec oskarżonego postępowanie karne, ustalając okres próby na 1 rok oraz orzekając świadczenie pieniężne w wysokości 5000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 5 kwietnia 2017 r.,
 - wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 8 października 2019 r. w sprawie z art. 181 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd utrzymał w mocy wyrok z dnia 28 maja 2019 r. skazujący oskarżonego na karę grzywny w wysokości 40 000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 3 kwietnia 2017 r.,
 - wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 7 listopada 2019 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd utrzymał w mocy wyrok z dnia 4 stycznia 2019 r. warunkowo umarzający postępowanie wobec dwóch oskarżonych na okres 2 lat próby oraz świadczenie pieniężne w kwocie 5000 zł i 3000 zł, a także wobec dziesięciu oskarżonych kary grzywny w kwotach od 8000 zł do 20 000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 30 grudnia 2008 r.,
 - wyrok Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Krzyków z dnia 29 listopada 2019 r. w sprawie z art. 77 pkt 1 ustawy o rachunkowości. Sąd warunkowo umorzył wobec dwóch oskarżonych postępowanie karne ustalając okres próby na 1 rok (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 26 listopada 2015 r.,
 - wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia z dnia 6 grudnia 2019 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd warunkowo umorzył wobec oskarżonego postępowanie karne ustalając okres próby na 2 lata oraz orzekając świadczenie pieniężne w wysokości 5000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 20 stycznia 2015 r.,
 - wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 9 grudnia 2019 r. w sprawie z art. 296 § 1 k.k. i inne. Sąd skazał pięciu oskarżonych na kary: 10 lat pozbawienia wolności, 7 lat pozbawienia wolności, 4 lat pozbawienia wolności, 1 rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 2 lata pozbawienia wolności zawieszając wykonanie tej ostatniej kary na 5 lat (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 4 lutego 2016 r.,
 - wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 12 grudnia 2019 r. w sprawie z art. 286 § 1 k.k., art. 270 § 1 k.k. i art. 150 ustawy o usługach płatniczych. Sąd skazał jednego oskarżonego na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz orzekł obowiązek naprawienia szkody, a drugiego oskarżonego skazał na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności zawieszając wykonanie tej kary na okres 2 lat próby (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 27 lutego 2017 r.,
 - wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd skazał oskarżoną na karę grzywny w wysokości 150 stawek dziennych po 20 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 6 kwietnia 2017 r.,

– wyrok Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w Poznaniu z dnia 20 grudnia 2019 r. w sprawie z art. 284 § 2 k.k. Sąd skazał oskarżonego na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, zawieszając wykonanie kary na okres 2 lat próby, karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 50 zł oraz orzekł obowiązek naprawienia szkody (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 30 stycznia 2013 r.,

– wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia z dnia 23 grudnia 2019 r. w sprawie z art. 181 ust. 1 i art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd skazał oskarżonego na grzywnę w wysokości 50 000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 8 lipca 2014 r.

Informacje o prawomocności wyroków lub jej braku podano według stanu na 31 grudnia 2019 r.

Tabela 81. Wyroki skazujące i warunkowe umorzenia w 2019 r. z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej

Podstawa skazania	Liczba wyroków
Art.183 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (manipulacja instrumentem finansowym)	9
Art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (prowadzenie działalności w zakresie obrotu instrumentami finansowymi bez zezwolenia)	4
Art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (prowadzenie działalności w zakresie obrotu instrumentami finansowymi bez zezwolenia)	3
Art. 171 ust. 1 i 3 ustawy Prawo bankowe (prowadzenie działalności bankowej bez zezwolenia)	3
Inne*	6
Razem	25

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Podstawa skazania:

- art. 184 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (utrudnianie czynności kontrolnych),
- art. 150 ustawy o usługach płatniczych (nielegalne prowadzenie działalności),
- art. 77 pkt 1 ustawy o rachunkowości (naruszenie obowiązków w zakresie prowadzenia ksiąg rachunkowych),
- art. 38 ust. 1 i 2 ustawy o obligacjach (emisja obligacji wbrew przepisom ustawy),
- art. 296 § 1 ustawy Kodeks karny (wyrządzenie szkody w obrocie gospodarczym),
- art. 284 § 2 ustawy Kodeks karny (przywłaszczenie).

UPRAWNIENIA REALIZOWANE W POSTĘPOWANIU KARNYM

W ramach uprawnień realizowanych w postępowaniu karnym, radcowie prawni umocowani przez Przewodniczącego KNF działają w charakterze pełnomocników pokrzywdzonych oraz pełnomocników oskarżycieli posiłkowych.

Tabela 82. Liczba spraw, w których w latach 2017–2019 radcowie prawni zostali umocowani przez Przewodniczącego KNF w postępowaniach karnych

Rodzaj wystąpienia	Liczba spraw		
	2017	2018	2019
Wystąpienia w charakterze pełnomocników pokrzywdzonego	150	218	241
Wystąpienia w charakterze pełnomocników oskarżyciela posiłkowego	36	60	60
Razem	186	278	301

Źródło: opracowanie własne UKNF

Ponadto radcowie prawni złożyli 19 zażeń na postanowienia Prokuratury o odmowie wszczęcia lub umorzenia postępowania przygotowawczego.

UPRAWNIENIA REALIZOWANE W POSTĘPOWANIU CYWILNYM

W sprawach cywilnych, wynikających ze stosunków związanych z uczestnictwem w obrocie na rynku finansowym albo dotyczących podmiotów wykonujących działalność na tym rynku, Przewodniczącemu KNF przysługują uprawnienia prokuratora wynikające, m.in. z art. 60 Kodeksu postępowania cywilnego.

Z zakresu rynku bankowego w 2019 r. Przewodniczący KNF korzystał z uprawnień prokuratora w postępowaniu cywilnym w sprawach o:

- stwierdzenie nieważności, ewentualnie uchylenie uchwały walnego zgromadzenia podmiotu nadzorowanego; według stanu na 31 grudnia 2019 r. postępowanie apelacyjne było w toku,
- uchylenie uchwały zebrania przedstawicieli członków podmiotu nadzorowanego; postępowanie zostało umorzone w dniu 14 maja 2019 r.

Z zakresu rynku kapitałowego w 2019 r. Przewodniczący KNF korzystał z uprawnień prokuratora w postępowaniu cywilnym w sprawach o:

- stwierdzenie nieważności, ewentualnie uchylenie uchwały walnego zgromadzenia spółki publicznej; według stanu na 31 grudnia 2019 r. postępowanie było w toku przed sądem pierwszej instancji,
- naruszenie uprawnień korporacyjnych akcjonariusza mniejszościowego – 2 sprawy, według stanu na 31 grudnia 2019 r. oba postępowania były w toku przed sądem pierwszej instancji,
- zapłatę opłaty za transfer środków, o których mowa w art. 79 ust. 2 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi; w dniu 26 lutego 2019 r. postępowanie zostało zakończone poprzez oddalenie powództwa (zgodnie z wyrażonym w toku procesu stanowiskiem Przewodniczącego KNF); według stanu na 31 grudnia 2019 r. postępowanie apelacyjne było w toku.

PRZECIWDZIAŁANIE PRANIU PIENIĘDZY ORAZ FINANSOWANIU TERRORYZMU

8.3.

W 2019 r. przeprowadzono kontrole w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dalej: ppp lub AML/CFT) zgodnie z ustawą z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2019 r. poz. 1115, z późn. zm., dalej: ustawa o ppp) w instytucjach obowiązanych nadzorowanych przez KNF. Kontrole przestrzegania przepisów ustawy o ppp przeprowadzono w formule badań kompleksowych (badanie wszystkich przepisów ustawy o ppp), przekrojowych (badanie wskazanych zagadnień w podmiotach wytypowanych do badania) oraz problemowych (m.in. realizacja zaleceń po poprzednich kontrolach). Z uwagi na fakt, iż ustawa o ppp nałożyła na instytucje obowiązane nowe i bardziej restrykcyjne obowiązki, czynnościami kontrolnymi objęte zostały podmioty, które w największym stopniu narażone były na ryzyko wykorzystania ich działalności w procesie ppp. Kontrole w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (AML/CFT) zostały przeprowadzone

z uwzględnieniem sprawozdania Komisji Europejskiej z oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu w Unii Europejskiej (COM2017 340 final), opublikowanego w dniu 26 czerwca 2017 r. i zawartych w nim zaleceń w sprawie podjęcia stosownych działań w celu minimalizacji zidentyfikowanego ryzyka.

Wspomniane wyżej sprawozdanie, w odniesieniu do działalności inspekcyjnej organów nadzoru zalecało, aby nadzorcy nad rynkiem finansowym, w ciągu 2 lat od dnia publikacji sprawozdania, przeprowadzili „inspekcje tematyczne” w odniesieniu do między innymi:

- segmentu *private banking*,
- działalności instytucji płatniczych.

Ponadto, z uwagi na zidentyfikowane w wyniku czynności analitycznych obszary ryzyka, przedmiotem kontroli były relacje instytucji płatniczych oraz podmiotów sektora bankowego z podmiotami, których działalność związana jest z obrotem walutami wirtualnymi.

W związku z wprowadzeniem nowego obowiązku ustawowego dotyczącego identyfikacji i oceny ryzyka związanego z praniem pieniędzy oraz finansowaniem terroryzmu odnoszącego się do działalności instytucji obowiązyanych (dalej: ocena ryzyka instytucji

obowiązyanej), UKNF w trakcie kontroli weryfikował metodykę przeprowadzenia oceny ryzyka oraz sposób jej dokumentowania. W uzasadnionych przypadkach przeprowadzano również weryfikację oceny ryzyka w trakcie procesu analitycznego „zza biurka”.

Tabela 83. Liczba kontroli przeprowadzonych przez UKNF w podmiotach nadzorowanych w 2019 r. w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu

Czynności kontrolne w poszczególnych podmiotach	Liczba
Banki komercyjne	9
Banki spółdzielcze	7
Oddziały instytucji kredytowych	4
Domy maklerskie	1
Towarzystwa funduszy inwestycyjnych	1
Krajowe instytucje płatnicze	6
Małe instytucje płatnicze	2
SKOK	3
Zakłady ubezpieczeń na życie	2
Instytucje pieniądza elektronicznego	1
Razem	36

Źródło: opracowanie własne UKNF

W toku przeprowadzonych 36 inspekcji z zakresu ppp zidentyfikowano 322 nieprawidłowości zebrane

w 13 grupach naruszeń odpowiadających badanym w trakcie inspekcji obszarom, co przedstawia Tabela 84.

Tabela 84. Nieprawidłowości zidentyfikowane w 2019 r. w instytucjach obowiązyanych wg obszarów, w których stwierdzono naruszenia

Lp.	Obszary naruszeń	Liczba	Udział (%)
1.	Ocena ryzyka i stosowanie środków bezpieczeństwa finansowego	75	23,29%
2.	Analiza transakcji	49	15,22%
3.	Wewnętrzne procedury	44	13,66%
4.	Przekazywanie informacji do Generalnego Inspektora Informacji Finansowej	39	12,12%
5.	Organizacja procesu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu	36	11,18%
6.	Ocena ryzyka instytucji	32	9,94%
7.	System kontroli wewnętrznej	24	7,45%
8.	Szkolenia pracowników	6	1,86%
9.	Wstrzymanie transakcji i blokada rachunku oraz zamrażanie wartości majątkowych	6	1,86%
10.	Informacje towarzyszące transferom pieniężnym	5	1,55%
11.	Inne zagadnienia	3	0,93%
12.	Realizacja zaleceń KNF	2	0,62%
13.	Przechowywanie i archiwizacja dokumentów	1	0,31%
	Razem	322	100%

Źródło: opracowanie własne UKNF

Analiza nieprawidłowości według struktury sektorowej wykazała, iż najwięcej naruszeń zidentyfikowano w sektorze instytucji płatniczych. Najlichniesze nieprawidłowości stwierdzono w zakresie oceny ryzyka i stosowania środków bezpieczeństwa finansowego wobec klienta, analizy transakcji oraz wewnętrznych procedur.

Błędy zidentyfikowane w trakcie przeprowadzonych w 2019 r. czynności kontrolnych we wszystkich objętych badaniem sektorach rynku finansowego przedstawiają się następująco:

- brak dokonania oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu oraz stosowania środków bezpieczeństwa finansowego wobec klientów,
- brak aktualizacji danych o klientach i ich beneficjentach rzeczywistych mogących mieć wpływ na przyznaną im wcześniej ocenę ryzyka,
- nieprawidłowe ustalenie beneficjenta rzeczywistego,
- brak dokumentacji o posiadaniu/braku posiadania statusu osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne,
- brak aktualizacji oceny ryzyka klienta w ustalonych terminach,
- brak weryfikacji źródeł pochodzenia wartości majątkowych, szczególnie w odniesieniu do klientów segmentu private banking,
- niewłaściwe sparometryzowanie matrycy oceny ryzyka klienta w systemie informatycznym,
- niedostateczna jakość prowadzonych analiz transakcji oraz zakres dokumentowania ich wyników,
- proces analityczny nie identyfikował transakcji mogących mieć związek z praniem pieniędzy pomimo występowania ww. operacji,
- brak wypełnienia obowiązków związanych z bieżącą analizą transakcji i obowiązków związanych z analizą transakcji przeprowadzaną, jako bieżący monitoring stosunków gospodarczych klienta oraz dokumentowaniem wyników analiz transakcji,
- przyjęcie zbyt odległych terminów określonych na przeprowadzanie analiz transakcji i zamykanie alertów,
- niezgodność regulacji wewnętrznych z obowiązującymi przepisami prawa,
- brak uwzględnienia w zapisach regulacji wewnętrznej wszystkich wymaganych ustawą o ppp zagadnień,
- brak w procedurach wewnętrznych zapisów odnoszących się wprost w swojej treści do zgłaszania przez pracowników rzeczywistych lub potencjalnych naruszeń w zakresie ppp,
- opóźnienia w dostosowaniu zapisów regulacji wewnętrznych do przepisów określonych w ustawie o ppp,
- niewystarczający zakres, jakość lub/i częstotliwość informacji zarządczej,
- brak formalnego przydzielenia zadań i odpowiedzialności osób realizujących obowiązki określone w ustawie o ppp,
- naruszenie zasady rozdzielności funkcji operacyjnych od nadzorczych w zakresie problematyki ppp,
- brak dokonania oceny ryzyka instytucji obowiązanej w ustawowym terminie,
- określenie poziomu ryzyka związanego z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu instytucji obowiązanej na zbyt niskim poziomie w odniesieniu do specyfiki podmiotu oraz ustaleń kontrolnych,
- nieuwzględnienie w ocenie poziomu ryzyka instytucji obowiązanej istotnych czynników związanych z działalnością podmiotu,
- brak określenia poziomu ryzyka inherentnego, skutecznych mitygantów oraz ryzyka rezydualnego w ocenie ryzyka instytucji obowiązanej,
- nieprawidłowa metodyka oceny ryzyka związanego z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu odnosząca się do działalności instytucji obowiązanej,
- brak powiadomienia GIIF o transakcjach mogących mieć związek z praniem pieniędzy,
- błędy związane z nieprawidłowym wypełnianiem pola „tytuł transakcji” w przekazanych informacjach do GIIF,
- opóźnienia w przekazywaniu informacji o transakcjach do GIIF,
- niezadowalająca jakość kontroli w obszarze ppp z uwagi na nieprawidłowości stwierdzone przez UKNF,
- system kontroli wewnętrznej nie obejmował swoim zakresem kluczowych elementów procesu ppp,
- mimo zidentyfikowania nieprawidłowości w ramach systemu kontroli wewnętrznej, działania podejmowane celem ich wyeliminowania nie były wystarczająco skuteczne,
- brak lub opóźnienie w wypełnianiu obowiązku zapewnienia udziału osób wykonujących obowiązki AML/CFT w programach szkoleniowych dotyczących tych obowiązków,
- brak weryfikacji bazy klientów bezpośrednio po aktualizacji list sankcyjnych,
- brak zamieszczania danych o faktycznym płatniku i odbiorcy w przypadku realizacji transakcji płatniczej,
- brak realizacji zaleceń KNF lub ich częściowa realizacja,
- ujawnienie osobom nieupoważnionym faktu złożenia zawiadomienia do GIIF o podejrzeniu przeprowadzania przez klienta transakcji mogących mieć związek z praniem pieniędzy,
- ujawnienie osobom nieupoważnionym informacji o prowadzonych analizach dotyczących prania pieniędzy.

Monitorowanie procesu usuwania nieprawidłowości zidentyfikowanych w trakcie kontroli UKNF odbywało się w oparciu o okresowe sprawozdania składane przez skontrolowane podmioty, w których opisywały szczegółowo podejmowane przez siebie działania na prawcze, eliminujące stwierdzone nieprawidłowości.

W związku ze stwierdzonymi w trakcie kontroli naruszeniami przepisów ustawy o ppp:

- KNF udzieliła upomnienia Prezesom Zarządu 3 banków komercyjnych jako osobom odpowiedzialnym za wdrażanie obowiązków określonych w ustawie o ppp oraz bankowi spółdzielczemu i oddziałowi instytucji kredytowej za wykonywanie działalności z naruszeniem przepisów prawa regulujących zagadnienia związane z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu,
- UKNF wszczął postępowania administracyjne w sprawie nałożenia kar administracyjnych na instytucje obowiązane,
- w stosunku do 2 podmiotów sektora usług płatniczych UKNF podjął działania mające na celu odebranie zezwolenia na prowadzenie działalności.

W 2019 r. kontynuowano współpracę z Generalnym Inspektorem Informacji Finansowej (GIIF), w szczególności w zakresie:

- powiadamiania o transakcjach, których okoliczności wskazują na związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu,
- sygnalizacji o stwierdzonych w toku nadzoru analitycznego nieprawidłowościach występujących w instytucjach obowiązanych,
- wzajemnego przekazywania informacji o planach i wynikach przeprowadzonych kontroli w instytucjach obowiązanych,
- aktywnego uczestnictwa w pracach działającego przy GIIF Komitetu Bezpieczeństwa Finansowego,
- uczestnictwa w spotkaniach roboczych oraz szkoleniach i warsztatach,
- udziału w pracach mających na celu opracowanie krajowej oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, w tym zapewnienie merytorycznego wkładu dla GIIF,
- przygotowania według właściwości zestawu informacji dotyczących zgodności technicznej polskiego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu z Rekomendacjami Grupy Specjalnej ds. przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (FATF) oraz wykazanie jego efektywności w związku z planowaną ewaluacją polskiego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu w ramach 5 rundy ewaluacji Polski przez Komitet Ekspertów Rady Europy MONEYVAL.

W 2019 r. opublikowano:

- stanowisko UKNF dotyczące identyfikacji klienta i weryfikacji jego tożsamości w bankach oraz oddziałach instytucji kredytowych w oparciu o metodę wideoweryfikacji, w związku z obejmowaniem stosunkami gospodarczymi lub transakcjami nowych produktów oraz oferowania produktów i usług przy wykorzystaniu nowych kanałów dystrybucji,

- komunikat UKNF w sprawie publikacji "Krajowej Oceny Ryzyka Prania Pieniędzy oraz Finansowania Terroryzmu", zalecający instytucjom obowiązującym przeanalizowanie własnych ocen ryzyka i dokonanie ich aktualizacji pod kątem obowiązującej krajowej oceny ryzyka.

Ponadto do banków spółdzielczych zostało skierowane pismo podnoszące kwestie wysokiego ryzyka związanego z nawiązaniem relacji z podmiotami, których działalność związana jest z obrotem walutami wirtualnymi i ich obsługą oraz konieczności mitygacji przedmiotowego ryzyka.

W związku ze wskazaniem Komisji Europejskiej na istotne ryzyko związane z sektorem usług płatniczych podjęto działania mające na celu pozyskanie od przedstawicieli sektora bankowego informacji dotyczących ich relacji z instytucjami płatniczymi. Na podstawie przekazanych odpowiedzi została opracowana propozycja kwestionariusza ankietowego dotycząca stosowania przez sektor bankowy środków bezpieczeństwa finansowego oraz oceny ryzyka w odniesieniu do instytucji płatniczych.

Dodatkowo KNF prowadziła następujące działania w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu:

- kontrolę tzw. off-site (zza biurka) poprzedzonych pogłębionymi analizami, w szczególności w odniesieniu do podmiotów generujących wysokie ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu,
- opiniowanie projektów regulacji wewnętrznych, dotyczących AML/CFT, przekazywanych do UKNF przez nadzorowane podmioty,
- analizę kwartalną raportów statystycznych, dotyczących, m.in. przekazywanych do GIIF informacji o realizacji postanowień ustawy o ppp; celem ww. prac analitycznych jest wskazanie porównań, relacji i trendów, jakie występują w nadzorowanych podmiotach, oraz identyfikacja zagadnień, które wymagają pogłębionej weryfikacji w ramach wymiany korespondencji z podmiotem lub/oraz podjęcia czynności inspekcyjnych,
- ocenę środków bezpieczeństwa finansowego zastosowanych przez nadzorowane podmioty, wykazanych na żądanie KNF,
- współpracę z Krajową Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową w zakresie podjęcia działań mających na celu wypracowanie rozwiązań systemowych dotyczących sposobu klasyfikacji do odpowiedniej grupy ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu nieaktywnych członków sektora SKOK.

Ponadto, w związku ze zmianą obowiązujących przepisów prawa, KNF podjęła współpracę z Krajową Izbą Rozliczeniową (KIR) w zakresie korzystania z zasobów KIR.

OCHRONA INTERESÓW NIEPROFESJONALNYCH UCZESTNIKÓW RYNKU FINANSOWEGO

8.4.

PODSTAWOWE OBSZARY DZIAŁAŃ

Jednym z ustawowych celów nadzoru nad rynkiem finansowym jest zapewnienie ochrony interesów uczestników tego rynku. Działania nadzorcze KNF w tym zakresie polegają na stałym monitorowaniu praktyk rynkowych, jak i na działaniach interwencyjnych, szczególnie w tych obszarach działalności nadzorowanych podmiotów, w których mogą występować naruszenia prawa lub interesów nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego.

KNF monitoruje praktyki rynkowe, wykorzystując uprawnienia nadzorcze, pozwalające na żądanie informacji i wyjaśnień bezpośrednio od podmiotów podlegających nadzorowi Komisji, jak i samodzielnie gromadząc dane. Działania nadzorcze podejmowane są w odpowiedzi na problemy występujące aktualnie na rynku, zidentyfikowane między innymi w oparciu o informacje od nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego.

Wystąpienia te stanowią bardzo cenne źródło informacji na temat funkcjonowania rynku finansowego. Służą one do badania i oceny poprawności działania podmiotów nadzorowanych. Jednakże należy podkreślić, iż do zadań KNF nie należy rozpatrywanie zgłaszanych zarzutów i zajmowanie stanowiska w indywidualnych sprawach przedstawionych w korespondencji kierowanej do organu nadzoru.

W przypadku potwierdzenia nieprawidłowości w działalności podmiotu nadzorowanego, gromadzone informacje stanowią podstawę do podejmowania odpowiednich systemowych działań nadzorczych, mających na celu wyeliminowanie tych praktyk oraz odpowiednie kształtowanie rynku w przyszłości. Niższe działania nadzorcze podejmowane są w zakresie przyznanych KNF kompetencji w ramach obowiązujących przepisów prawa.

Zakres zadań realizowanych przez organ nadzoru, w obszarze ochrony nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego, obejmuje w szczególności:

- prowadzenie działań analitycznych i wyjaśniających w zakresie sygnałów otrzymywanych, w szczególności od odbiorców usług finansowych oraz organów państwa lub organizacji społecz-

- nych działających na rzecz ochrony uczestników rynku finansowego, dotyczących działalności podmiotów podlegających nadzorowi Komisji, pod kątem naruszeń prawa lub prawnie chronionych interesów odbiorców usług finansowych oraz zagrożeń dla przejrzystości i zaufania do rynku finansowego z tym związanych,
- podejmowanie na podstawie otrzymanych sygnałów działań nadzorczych w zakresie praktyk rynkowych podmiotów rynku finansowego,
- prowadzenie w zakresie otrzymanych sygnałów działań o charakterze analitycznym dotyczących wzorców umownych oraz konstrukcji produktów.

INFORMACJE OGÓLEM

W 2019 r. do UKNF wpłynęło ogółem 4812 sygnałów, skierowanych przez nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego, dotyczących nieprawidłowości związanych z działalnością podmiotów sektora ubezpieczeniowego, kapitałowego, bankowego, emerytalnego, usług płatniczych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. Wystąpienia te związane były z działalnością podlegającą nadzorowi KNF lub nadzorowi organu nadzoru państwa członkowskiego EOG, które wydało podmiotowi zezwolenie (licencję) na prowadzenie danego rodzaju działalności, podejmowanej przez ten podmiot na terytorium RP w ramach wspólnotowej swobody przedsiębiorczości przy wykorzystaniu zasady jednego paszportu europejskiego.

W porównaniu do 2018 r. (w którym wpłynęło 5709 wystąpień o nieprawidłowościach) w okresie objętym sprawozdaniem odnotowano spadek liczby wystąpień o 15,6%.

W 2019 r. UKNF odnotował ponadto wpływ 1084 innych wystąpień związanych z działalnością podmiotów podlegających nadzorowi Komisji lub funkcjonowaniem rynku finansowego.

Informacje dotyczące podmiotów sektora bankowego

W okresie objętym sprawozdaniem do UKNF wpłynęło 2281 sygnałów dotyczących nieprawidłowego funkcjonowania podmiotów sektora bankowego. W stosunku do 2018 r. liczba wystąpień dotyczących sektora bankowego spadła o 22%.

Najczęściej poruszane problemy odnosiły się do kwestii związanych z:

- prowadzeniem rachunków bankowych (w tym obsługi rachunku, nieprawidłowości związanych z blokadą rachunku na skutek egzekucji komorniczej, wysokości pobieranych opłat i prowizji),
- obsługą kredytów i pożyczek (sygnalizowano przede wszystkim nieprawidłowości wynikające z obsługi umowy, wysokości pobieranych przez banki opłat i prowizji, a także kwestii prowadzonych przez banki działań windykacyjnych),
- inną działalnością wykonywaną przez banki (w tym oferowanych przez banki obligacji, dys-

trybucji funduszy, a także oferowania produktów ubezpieczeniowo-inwestycyjnych),

- jakością obsługi (sygnalizowano przede wszystkim problemy dotyczące niewłaściwej bądź niekompetentnej obsługi świadczonej przez pracowników banków),
- obsługą kredytów hipotecznych (sygnalizowano przede wszystkim nieprawidłowości wynikające z obsługi umowy),
- obsługą instrumentów płatniczych (w tym nieprawidłowości w zakresie sposobu i/lub terminu rozliczania transakcji dokonanych kartami, a także wysokości pobieranych przez banki opłat i prowizji).

Tabela 85. Podział wpływających do UKNF wystąpień dotyczących działalności podmiotów sektora bankowego w latach 2018–2019

Typ podmiotu	2018	%	2019	%
Banki komercyjne	2699	92,46%	2078	91,10%
Banki spółdzielcze	120	4,11%	119	5,22%
Oddziały unijnych instytucji kredytowych	84	2,88%	76	3,33%
Unijne instytucje kredytowe działające transgranicznie	15	0,51%	6	0,26%
Oddziały zagraniczne instytucji finansowych	1	0,03%	0	0,00%
Pośrednicy kredytu hipotecznego i agenci	0	0,00%	2	0,09%
Ogółem	2919	100,00%	2281	100,00%

Źródło: opracowanie własne UKNF

Przedmiotowy podział wpływających do UKNF w latach 2018–2019 wystąpień dotyczących działalności banków komercyjnych i spółdzielczych został przedstawiony w Tabelach 6.1. i 6.2. w Aneksie 6.

Informacje dotyczące podmiotów świadczących usługi płatnicze, innych niż podmioty sektora bankowego i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych

W 2019 r. wpłynęły 83 wystąpienia dotyczące nieprawidłowości w działaniu podmiotów świadczących usługi płatnicze, innych niż podmioty sektora bankowego i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. Problemy poruszane w tych wystąpieniach dotyczyły przede wszystkim braku realizacji lub nieterminowej realizacji transakcji, a w dalszej kolejności niewłaściwej bądź niekompetentnej obsługi klientów. W stosunku do 2018 r. liczba wystąpień dotyczących realizacji usług płatniczych, świadczonych przez podmioty inne niż podmioty sektora bankowego i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, wzrosła o 33,9%.

Informacje dotyczące podmiotów sektora spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych

W okresie objętym sprawozdaniem wpłynęło 50 wystąpień dotyczących spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. W porównaniu do 2018 r. liczba wystąpień spadła o prawie 12,3%.

Poruszane w tych wystąpieniach zagadnienia dotyczyły takich kwestii jak m.in.:

- obsługa kredytów i pożyczek (w tym przede wszystkim problemy związane z obsługą umowy, wysokością pobieranych opłat i prowizji oraz z windykacją wierzytelności),
- prowadzenie rachunków (w tym kwestie obsługi rachunku, a także wysokości pobieranych opłat i prowizji).

Przedmiotowy podział wpływających do UKNF w latach 2018–2019 wystąpień, dotyczących działalności spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, przedstawiony został w Tabeli 6.3. w Aneksie 6.

Informacje dotyczące podmiotów sektora ubezpieczeniowego

W okresie objętym sprawozdaniem wpłynęło łącznie 1848 wystąpień dotyczących działalności podmiotów sektora ubezpieczeniowego, w tym 158 wystąpień dotyczących zakładów ubezpieczeń z siedzibą w Polsce oferujących ubezpieczenia na życie (stanowiło to 8,57% wszystkich zgłoszonych w tym sektorze sygnałów) oraz 1498 wystąpień dotyczących zakładów ubezpieczeń oferujących pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe (stanowiło to 81,08% wszystkich zgłoszonych w tym sektorze sygnałów), a ponadto 31 wystąpień dotyczą-

cych działalności pośredników ubezpieczeniowych (7 dotyczących działalności brokera oraz 24 wystąpienia dotyczące działalności agentów ubezpieczeniowych), a także 22 wystąpienia dotyczące działalności oddziałów zakładów ubezpieczeń państw członkowskich UE (wszystkie wystąpienia dotyczyły pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych) oraz 139 wystąpień dotyczących działalności notyfikowanych zakładów ubezpieczeń państw członkowskich UE (dotyczących pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych). Liczba wystąpień dotyczących działalności podmiotów sektora ubezpieczeniowego, w stosunku do ich liczby w roku 2018, spadła o 10,2%.

Tabela 86. Podział wpływających do UKNF wystąpień dotyczących działalności podmiotów sektora ubezpieczeniowego w latach 2018–2019

Typ podmiotu	Dział	2018	%	2019	%
Zakłady ubezpieczeń z siedzibą w Polsce	I	209	10,12%	158	8,55 %
Zakłady ubezpieczeń z siedzibą w Polsce	II	1604	77,68%	1498	81,06 %
Oddziały zakładów ubezpieczeń państw członkowskich UE	I	4	0,19%	4	0,22 %
Oddziały zakładów ubezpieczeń państw członkowskich UE	II	18	0,87%	18	0,97%
Notyfikowane zakłady ubezpieczeń państw członkowskich UE	I	2	0,10%	0	0,00 %
Notyfikowane zakłady ubezpieczeń państw członkowskich UE	II	198	9,59%	139	7,52 %
Agenci ubezpieczeniowi	-	29	1,40%	24	1,30 %
Brokerzy ubezpieczeniowi	-	1	0,05%	7	0,38 %
Ogółem	-	2065	100,00%	1848	100,00%

Źródło: opracowanie własne UKNF

W zakresie ubezpieczeń na życie do najczęściej zgłaszanych przez klientów problemów należały kwestie dotyczące odmowy wypłaty świadczenia, a w mniejszym stopniu zagadnienia związane ze sposobem wykonywania umowy przez zakład ubezpieczeń, a także kwestie związane z opieszałością w wypłacie świadczenia. W przypadku odmowy wypłaty świadczenia kwestionowano sposób uzasadnienia przez ubezpieczyciela odmowy przyjęcia odpowiedzialności.

W zakresie ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych do najczęściej sygnalizowanych problemów należały kwestie związane z:

- nieprawidłowościami w zakresie udostępniania przez zakład ubezpieczeń akt szkodowych,
- nieprawidłowościami w procesie likwidacji szkody,

- opieszałością w likwidacji szkód, głównie ubezpieczeń komunikacyjnych, przede wszystkim OC posiadaczy pojazdów mechanicznych,
- wysokością wypłaconych odszkodowań,
- odmową wypłaty odszkodowania.

Przedmiotowy podział wpływających do UKNF w latach 2018–2019 wystąpień dotyczących zakładów ubezpieczeń na życie został przedstawiony w Tabeli 6.4. w Aneksie 6, natomiast podział wystąpień dotyczących zakładów ubezpieczeń majątkowych w Tabeli 6.5. w Aneksie 6.

W Tabeli 6.6. i 6.7. w Aneksie 6 zaprezentowany został ponadto przedmiotowy podział wystąpień dotyczących działalności zakładów ubezpieczeń państw członkowskich Unii Europejskiej, które wpłynęły do UKNF w okresie objętym sprawozdaniem.

Informacje dotyczące podmiotów rynku emerytalnego

W 2019 r. wpłynęło 12 wystąpień dotyczących nieprawidłowego funkcjonowania podmiotów sektora emerytalnego. Odnotowano 10 wystąpień dotyczących działania otwartych funduszy emerytalnych (OFE) oraz 2 dotyczące powszechnego towarzystwa emerytalnego. W stosunku do 2018 r. zanotowano spadek liczby wystąpień dotyczących działania podmiotów sektora emerytalnego o 7,7%, natomiast w odniesieniu do funkcjonowania otwartych funduszy emerytalnych liczba wystąpień nie uległa zmianie.

Informacje dotyczące działalności OFE, które wpłynęły do UKNF w 2019 r., odnosiły się w największym stopniu do problemów z uzyskaniem wypłaty środków z rachunku zmarłych członków OFE przez osoby uprawnione.

Przedmiotowy podział informacji w tym zakresie został przedstawiony w Tabeli 6.8. w Aneksie 6.

Informacje dotyczące podmiotów rynku kapitałowego

W okresie objętym sprawozdaniem wpłynęło 538 wystąpień dotyczących funkcjonowania podmiotów rynku kapitałowego. W porównaniu do 2018 r. liczba wystąpień w tym sektorze spadła o 8,9%.

W przypadku spółek publicznych zgłaszane problemy odnosiły się najczęściej do ewentualnych manipulacji kursem instrumentów finansowych, a w mniejszym stopniu do zagadnień związanych z przestrzeganiem przez spółki praw korporacyjnych akcjonariuszy.

W odniesieniu do towarzystw funduszy inwestycyjnych zgłaszane zastrzeżenia dotyczyły najczęściej kwestii zarządzania funduszem oraz terminu realizacji zleceń.

Uwagi zgłaszane w odniesieniu do działalności firm inwestycyjnych, w tym również zagranicznych firm inwestycyjnych, dotyczyły przede wszystkim kwestii jakości świadczonych usług.

Odnotowano ponadto sygnały przedstawiające zastrzeżenia wobec sposobu prowadzenia działań windykacyjnych przez podmioty zarządzające sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszu sekurytyzacyjnego.

Tabela 87. Podział wpływających do UKNF wystąpień dotyczących działalności podmiotów rynku kapitałowego w latach 2018–2019

Typ podmiotu	2018	%	2019	%
Spółki publiczne i inni uczestnicy rynku kapitałowego	286	48,31%	206	38,29%
Towarzystwa funduszy inwestycyjnych	123	20,78%	141	26,21%
Firmy inwestycyjne	80	13,51%	82	15,24%
Zagraniczne firmy inwestycyjne	21	3,55%	9	1,67%
Zarządzający aktywami funduszu sekurytyzacyjnego	80	13,51%	98	18,22%
Spółki prowadzące giełdę/rynek giełdowy	2	0,34%	2	0,37%
Dystrybutorzy jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych lub tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych	1	0,17%	0	0,00%
Ogółem	593	100,00%	538	100,00%

Źródło: opracowanie własne UKNF

Przedmiotowy podział wpływających do UKNF w latach 2018–2019 wystąpień dotyczących działalności podmiotów rynku kapitałowego z podziałem na poszczególne segmenty rynku został przedstawiony odpowiednio w Tabelach: 6.9., 6.10., 6.11. oraz 6.12. w Aneksie 6.

CZYNNOŚCI WYJAŚNIAJĄCE W SPRAWIE INFORMACJI NIEPROFESJONALNYCH UCZESTNIKÓW RYNKU FINANSOWEGO, ANALIZY I PODEJMOWANE INTERWENCJE

Informacje dotyczące działania podmiotów podlegających nadzorowi Komisji, wpływające do UKNF od nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego, stanowią istotne źródło informacji na temat pojawiających się zjawisk w zakresie praktyk stosowanych przez instytucje finansowe. Przedmiotem analizy informacji zawartych w tych wystąpieniach jest w szczególności ocena działań podejmowanych przez podmioty podlegające nadzorowi Komisji w kontekście zgodności tych działań z przepisami prawa. Wyniki ustaleń dokonanych na podstawie przeprowadzonych wobec podmiotów podlegających nadzorowi Komisji czynności analityczno-wyjaśniających mogą stać się podstawą do zastosowania środków o charakterze nadzorczym celem eliminacji budzących zastrzeżenia praktyk rynkowych.

Szczegółowe zestawienie czynności wyjaśniających zostało przedstawione w Aneksie 5. Natomiast w dalszej części sprawozdania przedstawiona została syntetyczna informacja zawierająca najważniejsze analizy przeprowadzone w 2019 r.

Analiza praktyki wybranych banków w zakresie angażowania się w segment rynku tzw. condohoteli i apartoteli. Analiza została przeprowadzona na próbie 13 banków na podstawie sygnałów otrzymanych na przełomie lat 2018 i 2019, dotyczących zaangażowania się banków w promowanie i pośredniczenie w sprzedaży nieruchomości. Badanie miało na celu wyjaśnienie, czy banki lub podmioty z nimi powiązane były/są zaangażowane w jakiegokolwiek formie w pośrednictwo w zbywaniu nieruchomości lub doradztwo w dziedzinie nieruchomości. Większość banków udzieliła negatywnej odpowiedzi na tak postawione pytanie. Kilka banków wykazało jednak umowy z podmiotami powiązаныmi kapitałowo z bankiem w zakresie przekazywania baz danych klientów zainteresowanych ofertą nieruchomości. Wyniki analizy były podstawą do wystosowania do prezesów zarządów podmiotów z rynku kapitałowego oraz banków stanowiska Urzędu KNF dotyczącego angażowania się podmiotów podlegających nadzorowi Komisji w szeroko pojęty rynek nieruchomości oraz komunikatu Urzędu w przedmiotowej sprawie wydanego 26 września 2019 r.

Analiza dotycząca zakładania rachunków bankowych za pomocą dowodów tożsamości (dowód osobisty, paszport) ze szczególnym uwzględnieniem obywateli polskich zamieszkałych zagranicą – wybrane zagadnienia. Analiza została zainicjowana w 2018 r. Urząd KNF pismem z dnia 27 marca 2019 r. przekazał do banków wyniki analizy wraz ze stanowiskiem, że jeżeli konsument posługujący się polskim dokumentem paszportowym, polską kartą

pobytu, zagranicznym dokumentem paszportowym wydanym przez państwo członkowskie UE ma prawo założyć podstawowy rachunek płatniczy, to ww. dokumenty powinny być także akceptowane przez podmioty w procesie zakładania innych rachunków płatniczych, w zakresie w jakim zgodnie z polskim prawem są wystarczające do identyfikacji klienta oraz weryfikacji tożsamości. Urząd KNF zaznaczył, że oczekuje, iż dostawcy usług płatniczych dokonają oceny stosowanych praktyk związanych z identyfikowaniem klienta oraz weryfikowaniem jego tożsamości przy otwieraniu rachunków płatniczych, w tym podstawowych rachunków płatniczych oraz podejmą działania w celu wyeliminowania ewentualnych nieprawidłowości.

Analiza praktyki wybranych banków w zakresie realizowania rozporządzenia majątkiem na wypadek śmierci w postaci dyspozycji wkładem posiadacza rachunku bankowego. Analiza została przeprowadzona w 2018 r. i stanowi działanie o charakterze cyklicznym w ramach przewidzianych dla Urzędu KNF czynności nadzorczych. Wobec zidentyfikowania niejednorodnej praktyki w zakresie realizowania dyspozycji wkładem na wypadek śmierci, w przypadku gdy posiadacz indywidualnego rachunku bankowego (zapisodawca) pozostawał w związku małżeńskim objętym ustawową wspólnością majątkową, w dniu 4 marca 2019 r., Urząd KNF skierował do wszystkich zobowiązanych podmiotów stanowisko w przedmiotowej sprawie. W obecnym stanie prawnym brak jest podstawy prawnej do przyjęcia, iż to na banku ciąży obowiązek badania istniejącego pomiędzy małżonkami ustroju majątkowego dla celów realizacji dyspozycji na wypadek śmierci na etapie jej przyjmowania, czy też uzależniania wysokości wypłaty przy realizacji dyspozycji od istnienia między małżonkami określonego ustroju majątkowego w chwili śmierci zapisodawcy. Odmienna praktyka banków w powyższym zakresie narusza treść norm wyrażonych w treści art. 56 i 56a ustawy Prawo bankowe, skutkując brakiem realizacji dyspozycji wkładem na wypadek śmierci posiadacza rachunku bankowego.

Analiza realizacji obowiązków banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych wynikających z tzw. ustawy o „rachunkach uspioonych”. Analiza została przeprowadzona w 2018 r. i stanowi działanie o charakterze cyklicznym w ramach przewidzianych dla UKNF czynności nadzorczych. Wobec zidentyfikowania różnego podejścia przez podmioty do kwestii obsługi zapytań otrzymywanych w ramach Centralnej Informacji do wszystkich zobowiązanych podmiotów 4 marca 2019 r. został wysłany list przypominający o nowych obowiązkach. Zwrócono uwagę na konieczność zapewnienia prawidłowego funkcjonowania Centralnej Informacji, m.in. na stworzenie mechanizmów kontrolnych polegających na prowadzeniu przez podmioty statystyk ilościowych z uwzględnieniem kwestii udzielonych lub braku udzielonych odpowiedzi.

Analiza realizacji obowiązków wynikających z tzw. ustawy o „rachunkach uśpionych” przez podmioty zobowiązane – weryfikacja informacji przekazanych w ramach nadzoru bieżącego. Analiza została przeprowadzona w związku z obowiązkami nałożonymi na Komisję Nadzoru Finansowego określonymi w art. 133 ust. 1 pkt 8 oraz art. 138 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe oraz analogicznymi rozwiązaniami przyjętymi w art. 67 pkt 8 i art. 71 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych. Analizę skierowano do 21 banków komercyjnych, 544 banków spółdzielczych oraz do 26 kas w celu wyjaśnienia rozbieżności wokół danych podanych przez podmioty w związku z obsługą zapytań otrzymywanych za pośrednictwem Centralnej Informacji oraz kwestii związanych z uzyskaniem dostępu do rejestru PESEL. Podmiotom zostały udostępnione dane uzyskane z KIR SA w celu porównania informacji będących w ich posiadaniu, co w efekcie skutkowało podjęciem działań sprawdzających we wszystkich badanych podmiotach. W wyniku tych działań część podmiotów wprowadziła procedury naprawcze albo zmodyfikowała lub wdrożyła procesy wewnętrzne regulujące kwestie dotyczące obsługi zapytań z Centralnej Informacji.

Ustalono, że konstrukcja usługi weryfikacji zgonu w rejestrze PESEL za pomocą urządzeń teletransmisji nie umożliwia podmiotom otrzymania informacji o dacie śmierci posiadacza rachunku. Podmioty mogą napotykać trudności w pozyskaniu daty śmierci posiadacza rachunku, co bezpośrednio przekłada się na kwestie związane z brakiem lub opóźnieniami w realizacji obowiązków wynikających z art. 59a i art. 59b ustawy Prawo bankowe i analogicznych przepisów ustawy o SKOK. Mając na uwadze wyniki przedmiotowego badania, planowane są dodatkowe działania w sprawie.

Analiza praktyki wybranych banków w zakresie minimalizowania procedury wyłudzenia kredytów poprzez uczestnictwo w „Systemie Zastrzeżenie kredytowe” BIK SA. Analiza została przeprowadzona w związku z odnotowanymi sygnałami wyłudzeń kredytów/pożyczek w bankach w oparciu o nielegalnie pozyskane dane osobowe ich klientów, a także wobec informacji prezentowanej na stronie internetowej BIK SA (instytucji utworzonej na mocy art. 105 ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe) o „zamiarze sukcesywnego uzupełniania Systemu o kolejnych uczestników”, Urząd KNF zwrócił się do 13 banków o przekazanie informacji na temat uczestnictwa w „Systemie Zastrzeżenie kredytowe” BIK SA. Analiza wykazała, że w „Systemie Zastrzeżenie kredytowe” według stanu na 31 grudnia 2019 r. uczestniczyły tylko 2 banki (na 16 instytucji finansowych, które uczestniczą w „Systemie”). Ankietowane banki warunkują ewentualne przystąpienie do „Systemu Zastrzeżenie kredytowe” BIK SA, m.in. powszechnym uczestnictwem banków (oraz innych

instytucji finansowych) w ww. „Systemie”. Mając na uwadze poczynione ustalenia, Urząd KNF podejmie możliwe z punktu widzenia organu nadzoru działania zmierzające do objęcia klientów banków powszechną, ogólnodostępną oraz bezpłatną z ich punktu widzenia ochroną przed potencjalnymi wyłudzeniami kredytowymi.

Analiza stanu poinformowania klientów przez wybrane banki oraz innych dostawców usług płatniczych o planowanych zmianach w związku z obowiązkiem stosowania silnego uwierzytelniania klienta (SCA). Zgodnie z art. 22 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw, od dnia 14 września 2019 r. dostawcy usług płatniczych zobowiązani zostali spełniać wymogi, o których mowa w art. 32i ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych oraz wymogi wynikające z rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2018/389 z dnia 27 listopada 2017 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących silnego uwierzytelniania klienta i wspólnych i bezpiecznych otwartych standardów komunikacji. Wszyscy ankietowani dostawcy usług płatniczych, którzy zobowiązani zostali do stosowania silnego uwierzytelniania klienta, potwierdzili fakt poinformowania swoich klientów o planowanych zmianach w związku z wprowadzeniem stosowania ww. obowiązku.

Analiza praktyki wybranych podmiotów w zakresie terminów przekazywania decyzji w sprawie udzielenia kredytu hipotecznego. Analiza została przeprowadzona w związku z nałożonym na kredytodawców obowiązkiem przekazywania decyzji w sprawie udzielenia kredytu hipotecznego w 21 dniu od dnia otrzymania wniosku (art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami) oraz wpływem do Urzędu KNF pierwszych sygnałów wskazujących na stosowanie przez banki niewłaściwych praktyk w zakresie realizacji przedmiotowego obowiązku. Analiza dotyczyła okresu 2017–2019 i objęła 12 banków. Każdy z badanych banków wskazał, że odnotował przypadki opóźnień w realizacji obowiązku wydania decyzji kredytowej w 21 dniu od dnia otrzymania wniosku kredytowego. Niemal wszystkie z badanych banków wyjaśniły, że duża część opóźnień jest niezależna od nich i wynika z jakości dostarczonej przez klienta dokumentacji kredytowej, w tym rozbieżności między danymi oświadczonymi a danymi zweryfikowanymi z pozostałą dokumentacją kredytową lub jakością dokumentacji wystawionej przez pracodawcę lub dewelopera. Fakt ten wymusza złożenie dodatkowych wyjaśnień lub dokumentów przez klienta. Czas w jakim banki oczekują na uzupełnienie dokumentacji lub złożenie wyjaśnień przez klienta nie wstrzymuje terminu ustawowego, w którym powinna być wyda-

na decyzja kredytowa. Banki stoją na stanowisku, że korzystniejszym dla klientów rozwiązaniem jest umożliwienie dostarczenia dodatkowych dokumentów, czy udzielenia wyjaśnień, niż przekazanie klientowi decyzji o odmowie udzielenia kredytu w obawie o niedochowanie określonego ustawą terminu. Wszystkie banki wskazały, że czynią starania mające na celu zminimalizowanie przypadków opóźnień w wydawaniu decyzji kredytowych, których przyczyna znajduje się po ich stronie – zmodyfikowano procedury wewnętrzne w zakresie doprecyzowania wymogów formalnych dotyczących jakości dokumentacji kredytowej przekazywanej do decyzji, wprowadzone są działania usprawniające pracę osób zaangażowanych w proces, rozwiązania informatyczne, mechanizmy kontroli.

Analiza praktyki wybranych banków występowania o nakaz zapłaty w oparciu o wyciąg z ksiąg bankowych po 20 lipca 2013 r. W związku z odnotowanym sygnałem dotyczącym praktyki występowania przez banki o nakaz zapłaty w oparciu o wyciąg z ksiąg bankowych na podstawie art. 485 § 3 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego, tj. dochodzenia przez te podmioty wierzytelności pieniężnych po 20 lipca 2013 r., czyli po wejściu w życie zmian wprowadzonych art. 1 ustawy z 19 kwietnia 2013 r. o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz ustawy o funduszach inwestycyjnych, polegających na dodaniu art. 95 ust. 1a ustawy Prawo bankowe o treści: „Moc prawna dokumentów urzędowych, o której mowa w ust. 1, nie obowiązuje w odniesieniu do dokumentów wymienionych w tym przepisie w postępowaniu cywilnym”, a także kontynuowania tej praktyki po wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 września 2019 r. (w sprawie C-632/171) oraz postanowieniu Trybunału z dnia 28 listopada 2018 r. (w sprawie C-632/172), Urząd KNF zwrócił się do 12 banków oraz jednego oddziału instytucji kredytowej o przekazanie informacji w przedmiocie dochodzenia przez te podmioty wierzytelności w postępowaniu nakazowym. Jednocześnie, zgodnie z art. 1 pkt 176 lit. c w zw. z art. 17 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw – z dniem 7 listopada 2019 r. uchylono w art. 485 § 3 k.p.c. o treści: „Sąd może wydać nakaz zapłaty, jeżeli bank dochodzi roszczenia na podstawie wyciągu z ksiąg bankowych podpisanego przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych banku i opatrzonego pieczęcią banku oraz dowodu doręczenia dłużnikowi pisemnego wezwania do zapłaty”. Analiza wykazała, że do dnia 7 listopada 2019 r. banki korzystały z możliwości wydania przez sąd nakazu zapłaty w oparciu o art. 485 § 3 k.p.c. Ocena przedmiotowej praktyki była przedmiotem konsultacji Urzędu KNF, Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Biura Rzecznika Finansowego oraz Ministerstwa Sprawiedliwości.

Analiza praktyki wybranych banków w zakresie realizacji wierzytelności z rachunków bankowych.

Urząd KNF na podstawie sygnału wskazującego na praktykę blokowania, w przypadku realizacji wierzytelności z rachunku bankowego, wszystkich środków znajdujących się na rachunku/rachunkach klienta ponad kwotę wskazaną przez organ egzekucyjny, dokonał analizy przedmiotowego zagadnienia na próbie 16 banków. Zidentyfikowano przypadki ograniczania przez banki możliwości wypłat w zakresie kwoty nie objętej zajęciem jedynie do dyspozycji w oddziałach banku (blokada funkcjonalności karty i bankowości elektronicznej). W ramach badania zarejestrowano problemy banków w jednoznacznym identyfikowaniu wpływów zwolnionych spod egzekucji, szczególnie ze względu na niejednorodność opisów przelewów stosowanych przez organy przekazujące świadczenia oraz brak aktualizacji przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS) listy Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej, z których dokonywana jest część płatności świadczeń. Z uwagi na powyższe ustalenia zostaną przekazane do MRPiPS w wnioskiem o podjęcie ewentualnych prac mających na celu wprowadzenie wytycznych dla jednostek przekazujących świadczenia zwolnione spod egzekucji.

Analiza wypełniania przez wybrane banki obowiązków wynikających z art. 15a ust. 1–6 ustawy o usługach płatniczych w zakresie rozpatrywania reklamacji. Urząd KNF zwrócił się do 16 banków o przekazanie informacji na temat realizacji nowych obowiązków wynikających z nowelizacji ustawy o usługach płatniczych. Wszystkie objęte analizą banki poinformowały, że posiadają wdrożoną procedurę dotyczącą rozpatrywania reklamacji użytkowników oraz wskazały nazwy dokumentów, w których został sformalizowany ten proces. Podmioty te wskazały również jednostkę odpowiedzialną za koordynację rozpatrywania reklamacji użytkowników oraz za jakość i terminowość odpowiedzi do użytkownika. Zdecydowana większość banków udzieliła odpowiedzi na reklamacje użytkowników z przekroczeniem ustawowych terminów. Podmioty te wskazały przyczynę naruszenia ustawowych terminów oraz poinformowały o podjętych działaniach w celu ograniczenia ryzyka udzielenia odpowiedzi po terminie. Z uwagi na poczynione ustalenia, Urząd KNF przeprowadzi czynności nadzorcze w zakresie realizacji przez wszystkie ankietowane podmioty obowiązków wynikających z art. 15a ust. 2 i 3 ustawy o usługach płatniczych.

Analiza praktyki wybranych banków w zakresie zapewnienia dostępu do rachunków zarządcom sukcesyjnym. Urząd KNF zwrócił się do wybranej grupy banków w celu ustalenia praktyki w zakresie realizacji obowiązków wynikających z art. 59c ustawy Prawo bankowe. Ustalono, że większość z badanych banków zapewnia zarządcy sukcesyjnemu pełny dostęp do rachunku zmarłego przedsiębiorcy we wszystkich dostępnych kanałach obsługi na takich samych zasadach, jak uprzednio posiadał zmarły przedsiębiorca. Jeden z banków nie wydaje dla zarządcy sukcesyjnego instrumentów

płatniczych, jednak zapewnią dostęp do rachunku i realizację zleceń w swoich placówkach.

Analiza w zakresie dostosowania wybranych banków komercyjnych do art. 70a ustawy Prawo bankowe. Na podstawie art. 70a ustawy Prawo bankowe, klienci banków i innych instytucji ustawowo upoważnionych do udzielania kredytów, którzy ubiegają się o kredyt, zyskali prawo do żądania otrzymania pisemnych wyjaśnień dotyczących przeprowadzonej przez bank oceny zdolności kredytowej wnioskującego. Urząd KNF zwrócił się do 15 wybranych banków komercyjnych z prośbą o informacje dotyczące wdrożenia przewidzianych ustawą obowiązków. Z przeprowadzonych analiz wynika, że banki co do zasady dostosowały się do wymagań określonych w art. 70a ustawy Prawo bankowe. Badanie ukazało także pewne obszary problemowe, które wymagać będą dalszej, pogłębionej analizy.

Analiza w zakresie kopiowania przez banki dokumentów tożsamości klientów. W oparciu o sygnały wpływające do Urzędu KNF dotyczące wątpliwości klientów odnośnie kopiowania ich dokumentów tożsamości przez banki, wezwano banki, których dotyczyły skargi, do przekazania wyjaśnień. Z przekazanych wyjaśnień wynika, że banki wykonywały kopie dokumentów w związku z brakiem kopii aktualnego dokumentu klienta w systemie banku. Ustalenie, czy w danym przypadku niezbędne jest pozyskanie kopii dokumentu tożsamości spoczywa każdorazowo na instytucji obowiązanej. Podstawą prawną wykonania kopii dokumentu była w badanych przypadkach ustawa o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

Analiza praktyki jednego z banków w zakresie wdrażania nowej strategii biznesowej. Urząd KNF w związku z decyzją jednego z banków dotyczącą wygaszania usług w segmencie detalicznym analizował zasady wdrożenia zmian oraz kwestie skutecznego poinformowania klientów o planowanych zmianach w celu zminimalizowania negatywnych skutków dla klientów podmiotu. Po wygaszeniu procesu bank przekazał do Urzędu KNF raport podsumowujący działania w tym zakresie.

Analiza przypadków braku dostępu pełnomocników do kont w jednym z banków. Do UKNF wpłynęła informacja pełnomocnika posiadacza rachunku, dotycząca braku dostępu do konta i możliwości dysponowania środkami na nim zgromadzonymi. W wyniku podjętych działań nadzorczych bank poinformował, że problem ten wystąpił u 1528 klientów. Opisana nieprawidłowość była związana z pracami przygotowawczymi dotyczącymi procesu migracji danych pomiędzy bankami w związku z fuzją. Po zidentyfikowaniu bezpośredniej przyczyny błędu bank wdrożył odpowiednie działania naprawcze. Ponadto bank poinformował, że od tego momentu nie odnotował już sygnałów w zakresie braku dostępu do kont.

Analiza praktyki banku dotycząca zawierania umów za pośrednictwem kuriera. Na podstawie sygnału została zidentyfikowana nieprawidłowość polegająca na niedokonywaniu przez grupę kurierów prawidłowej identyfikacji osób, które zadeklarowały chęć zawarcia umowy z bankiem, co w efekcie skutkowało przekazywaniem do banku fikcyjnych danych. Bank po wykryciu luki w przedmiotowym procesie wprowadził zasadę sprawdzania danych w bazie Rejestr Dowodów Osobistych przed utworzeniem kartoteki danego klienta i zawarciem umowy. Do końca 2019 r. nie została zakończona przez UKNF analiza przebiegu procesu zawierania umów za pośrednictwem kuriera w innych bankach.

Analiza praktyki banku w zakresie realizacji spadku przez cudzoziemca. W wyniku błędnej oceny dokumentów potwierdzających prawa spadkowe bank nie udzielił informacji spadkobiercy, który w tym celu przyjechał do Polski. Bank po ponownym przeanalizowaniu sprawy stwierdził, że dokumenty dostarczone pierwotnie do oddziału banku były kompletne i wystarczające do zakończenia sprawy. Z uwagi na fakt, że tematyka dziedziczenia praw majątkowych przez cudzoziemców może być zagadnieniem skomplikowanym, bank wprowadził proces obsługi tego typu spraw w specjalnie przeznaczonych jednostkach na poziomie centrali banku.

Analiza praktyki podmiotu nienadzorowanego informowania na swojej stronie internetowej potencjalnych odbiorców usług finansowych o pozytywnym zweryfikowaniu przez KNF jego działalności. W związku z prowadzoną analizą regulacyjnego oraz rynkowego otoczenia podmiotów oferujących, m.in. inwestycje oparte na rynku nieruchomości, Urząd KNF odnotował praktykę podmiotu nienadzorowanego polegającą na prezentowaniu na swojej stronie internetowej nieprawdziwych informacji, sugerujących, że jego działalność została pozytywnie zweryfikowana przez Komisję Nadzoru Finansowego. Mając na uwadze ochronę interesów ekonomicznych potencjalnych odbiorców usług finansowych przedmiotowego podmiotu, a także w trosce o dobro reputacyjne oraz wizerunkowe KNF, Urząd KNF podjął działania skutkujące usunięciem przedmiotowych informacji.

Analiza praktyki oferowania instrumentów finansowych zarządzanych przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych za pośrednictwem banku, który w okresie oferowania nie posiadał uprawnienia do wykonywania czynności, o których mowa w art. 69 ust. 2 pkt 5 i 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi. Analiza została przeprowadzona w związku z sygnałami wskazującymi na możliwość oferowania/sprzedazy przez bank nieposiadający w okresie tego oferowania uprawnienia do wykonywania czynności doradztwa inwestycyjnego oraz oferowania instrumentów finansowych. Analiza potwierdziła podno-

szone w sygnałach nieprawidłowości. Z uzyskanych od banku wyjaśnień wynika, że pracownicy tego banku, za pośrednictwem swojej sieci dystrybucji, w oparciu o bazę swoich klientów, a także informacje o stanie środków dostępnych na rachunkach klientów – przedstawiali potencjalnym inwestorom (wybrany klientom) propozycję nabycia instrumentów finansowych, tj. warunki inwestycji stanowiące dostateczną podstawę do podjęcia przez klienta decyzji inwestycyjnej, tym samym pośredniczyli w ich zbywaniu. We wskazanym okresie bank nie posiadał uprawnienia do wykonywania czynności, o których mowa w art. 69 ust. 2 pkt 5 i 6 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Pozyskane przez Urząd KNF informacje stanowiły podstawę do uzupełnienia przez Komisję Nadzoru Finansowego zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 178 w zw. z art. 69 ust. 2 pkt 5 i 6 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi przez osoby reprezentujące przedmiotowy bank.

Analiza praktyki oferowania przez pracowników banku instrumentów finansowych niebędących w jego ofercie. Analiza została przeprowadzona w związku z sygnałami wskazującymi na możliwość oferowania/sprzedaży przez bank nieposiadający w okresie tego oferowania uprawnienia do wykonywania czynności doradztwa inwestycyjnego oraz oferowania instrumentów finansowych w zakresie instrumentów finansowych. Bank potwierdził, że nie posiadał w swojej ofercie produktowej, ani nie stawiał swoim pracownikom celów sprzedażowych w zakresie oferowania oraz sprzedaży instrumentów finansowych, o których mowa w skierowanym do Urzędu KNF sygnale. Czynności pracowników banku, wykonywane w miejscu zatrudnienia w trakcie godzin świadczenia pracy dla banku, stanowiły naruszenie zapisów umowy o zakazie konkurencji poprzez wykonywanie czynności w zakresie usług finansowych na rzecz innych podmiotów oferujących instrumenty finansowe, czym wprowadzono klientów banku w błąd co do tożsamości podmiotu oferującego. Bank poinformował o złożeniu zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przez wskazanych w zawiadomieniu byłych pracowników banku przestępstwa z art. 286 § 1 oraz z art. 270 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny.

Analiza braku włączenia przez banki do swojej oferty produktowej odwróconego kredytu hipotecznego. Urząd KNF skierował do wybranej grupy 9 banków komercyjnych ankietę w związku z sygnalizowanym brakiem włączenia przez nie do oferty kredytu zdefiniowanego w ustawie z dnia 23 października 2014 r. o odwróconym kredycie hipotecznym. Pozyskany przez Urząd materiał potwierdził, że żaden z ankietowanych banków nie posiadał w swojej ofercie przedmiotowego produktu. Banki poinformowały, że jednym z głównych powodów braku wprowadzenia do oferty odwróconego kredytu hipotecznego było ryzyko reputacyjne oraz wi-

zerunkowe związane z ewentualnym negatywnym odbiorem społecznym tego typu działalności kredytowej, kierowanej przez banki (uchodzące za instytucje zaufania publicznego) do specyficznej grupy odbiorców (osób starszych). W ocenie banków, poza badaniem faktycznego zapotrzebowania klientów na ten rodzaj produktu (które zdaniem banków jest znikome), ewentualne wprowadzenie do oferty odwróconego kredytu hipotecznego poprzedzić powinna szeroko zakrojona kampania informacyjna („odczarowanie produktu”). Jak wskazano, działania prowadzone przez tylko i wyłącznie banki klienci mogliby odebrać za działania podyktowane przede wszystkim kryterium zysku. Urząd KNF przekazał Ministerstwu Finansów wyniki przeprowadzonej analizy, deklarując wolę współpracy w wypracowaniu ewentualnych rozwiązań w przedmiotowym zakresie.

Analiza otoczenia regulacyjnego oraz zagrożeń związanych z funkcjonowaniem na rynku finansowym usługi renty za mieszkanie w obecnym kształcie. W toku prowadzonej przez Urząd KNF analizy kwestii odnoszących się do potencjalnych nieprawidłowości i możliwości wdrożenia zmian systemowych w obszarach istotnych dla systemu bezpieczeństwa ekonomicznego państwa polskiego, w tym między innymi odnoszących się do usługi renty za mieszkanie, dostrzegając ryzyka związane z funkcjonowaniem na rynku usługi renty za mieszkanie w obecnym kształcie i otoczeniu regulacyjnym, a także mając na uwadze teraźniejsze oraz przyszłe dobro oraz interesy ekonomiczne odbiorców tej usługi, Urząd KNF zwrócił się do Ministerstwa Sprawiedliwości, Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii oraz Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej o zintensyfikowanie działań w ramach zaplanowanej na lata 2019–2022 analizy problemu w ramach przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 26 października 2018 r. „Polityki społecznej wobec osób starszych do roku 2030. Bezpieczeństwo. Uczestnictwo. Solidarność” – celem przedstawienia konkretnych rekomendacji i rozwiązań legislacyjnych.

Analiza praktyki jednego z banków w zakresie zawierania umów rachunków bankowych za pośrednictwem pośredników. Urząd KNF otrzymał 2 sygnały, z których wynikało, że w jednym z banków były zakładane rachunki bankowe za pośrednictwem pośredników, na nazwiska osób skarżących, ale bez ich wiedzy. Weryfikacja sygnałów wykazała, że nieprawidłowości dotyczyły 5 pośredników, za pośrednictwem których zawartych zostało łącznie 66 umów rachunków bankowych, a następnie za pośrednictwem tych rachunków zawarto 31 umów kredytów. Bank w ramach cyklicznego monitorowania i prewencji nadużyć w procesach sprzedażowych podjął biznesową decyzję o wycofaniu możliwości zakładania rachunków w kanale pośredniczym jako obarczonym zbyt wysokim ryzykiem oraz o powyższym procederze poinformował organy ścigania.

Wydanie zaleceń w stosunku do zagranicznego zakładu ubezpieczeń z innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej wykonującego działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w inny sposób niż przez oddział, w ramach swobody świadczenia usług, zobowiązujących ten zakład do usunięcia nieprawidłowości polegających na nieprzestrzeganiu art. 14 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. W związku z informacjami otrzymywanymi od nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego została przeprowadzona analiza rozpatrywania przez zagraniczny zakład ubezpieczeń roszczeń z tytułu umów ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, w tym wykonywanych przez przedsiębiorcę z siedzibą na terytorium RP czynności z zakresu likwidacji szkód na rzecz zagranicznego zakładu ubezpieczeń. W związku z powyższym zostały zidentyfikowane przypadki naruszeń przez zagraniczny zakład ubezpieczeń następujących ustawowych obowiązków: (1) wypłaty odszkodowania w terminie 30 dni, licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie; (2) w przypadkach, w których wyjaśnienie w terminie, o którym mowa w art. 14 ust. 1 ww. ustawy, okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, wypłaty odszkodowania w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, nie później jednak niż w terminie 90 dni od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie, chyba że ustalenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania zależy od toczącego się postępowania karnego lub cywilnego; (3) informowania na piśmie w terminie, o którym mowa w art. 14 ust. 1 albo 2 ww. ustawy, osobę występującą z roszczeniem, jeżeli odszkodowanie nie przysługuje lub przysługuje w innej wysokości niż określona w zgłoszonym roszczeniu, wskazując na okoliczności oraz podstawę prawną uzasadniającą całkowitą lub częściową odmowę wypłaty odszkodowania, jak również na przyczyny, dla których odmówił wiarygodności okolicznościom dowodowym podniesionym przez osobę zgłaszającą roszczenie. W odpowiedzi na wydane zalecenia zagraniczny zakład ubezpieczeń przedstawił zmiany dokonane w procedurze likwidacji szkód i wskazał na wprowadzenie kontroli wewnętrznej. Wykonanie ww. zaleceń jest monitorowane przez UKNF.

Wydanie zaleceń w stosunku do zakładu ubezpieczeń zobowiązujących ten zakład do dostosowania działalności ubezpieczeniowej do przepisu art. 29 ust. 6 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz do zapobieżenia naruszaniu interesów

ubezpieczających, ubezpieczonych i uprawnionych z umów ubezpieczenia, rozumianych jako prawo do niezwłocznego otrzymania informacji i dokumentów gromadzonych w celu ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń lub wysokości odszkodowania lub świadczenia. W związku z informacjami otrzymywanymi przez UKNF od nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego został zidentyfikowany szereg przypadków, w których zakład ubezpieczeń realizował z opieszałością obowiązek wynikający z art. 29 ust. 6 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej przewidujący udostępnianie ubezpieczającemu, ubezpieczonemu, osobie występującej z roszczeniem lub uprawnionemu z umowy ubezpieczenia informacji i dokumentów gromadzonych w celu ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń lub wysokości odszkodowania lub świadczenia oraz przypadek, w którym taki obowiązek nie został w ogóle zrealizowany. Zakład ubezpieczeń potwierdził ustalony przez organ nadzoru stan faktyczny, nie przedstawiając powodów takiego stanu rzeczy i nie wskazując żadnych okoliczności, które mogłyby usprawiedliwić przedmiotowe zaniechania. W związku z powyższym organ nadzoru zidentyfikował praktykę zakładu ubezpieczeń polegającą na nieuzasadnionej opieszałości w udostępnieniu akt szkody, co nie tylko nie znajdowało prawnego i faktycznego uzasadnienia, lecz także wpływało niekorzystnie na interesy ubezpieczonych i uprawnionych z umów ubezpieczenia. Opieszałe udostępnienie dokumentacji w sposób istotny narusza prawa uprawnionych do dostępu do akt szkody, bowiem bez uzyskania takiej dokumentacji dochodzenie przez uprawnionych przysługujących im wobec zakładów ubezpieczeń roszczeń może się okazać nadmiernie utrudnione lub wręcz niemożliwe. Zakład ubezpieczeń wskazał, iż w celu wykonania zaleceń podjął działania mające na celu uszczelnienie procesu, w tym między innymi wyeliminowanie zachowań dotyczących nieterminowego realizowania wniosków poszkodowanych/uprawnionych o udostępnienie dokumentacji zgromadzonej w aktach szkody oraz dokonał modyfikacji procedur weryfikując zarówno wykaz obowiązków i sposobów postępowania likwidatorów szkód w przypadku wpływu wniosku o udostępnienie materiału zgromadzonego w aktach szkody, jak i mechanizmy kontrolne mające na celu monitorowanie realizacji wniosków poszkodowanych/uprawnionych. Wprowadzone zmiany dotyczą, m.in. reorganizacji pracy likwidatorów merytorycznych, w wyniku czego problem nieterminowego udostępniania akt został usprawniony. Zmiany obowiązujących procedur wprowadzono zarówno na poziomie kontrolnym (w zakresie weryfikacji spełnienia żądanego obowiązku), jak i obsługowym (m.in. kierownicy odpowiedzialni za podległe zespoły zostali zobligowani do wzmożonego nadzoru nad procesem przekazywania akt szkodowych zgodnie z obowiązującymi terminami zapisanymi w procedurach).

Wydanie zaleceń w stosunku do zakładu ubezpieczeń zobowiązujących ten zakład do dostosowania działalności ubezpieczeniowej do przepisu art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej w związku ze sformułowaniem przez zakład ubezpieczeń postanowień ogólnych warunków ubezpieczenia w brzmieniu mającym umożliwić zakładowi jednostronne decydowanie o zastosowaniu danego systemu służącego do wyceny kosztów naprawy pojazdu oraz zasad dokonywania potrąceń kosztów części zamiennych i w efekcie do arbitralnego, nieuzasadnionego postanowieniami umowy ubezpieczenia autocasco zawartej na podstawie ogólnych warunków ubezpieczenia, ustalania wysokości odszkodowania. W związku z informacją od nieprofesjonalnego uczestnika rynku finansowego wobec zakładu ubezpieczeń została przeprowadzona analiza w zakresie sposobu ustalania przez zakład ubezpieczeń wysokości odszkodowania z tytułu uszkodzenia pojazdu na podstawie umowy ubezpieczenia casco pojazdów samochodowych. W związku z powyższym ustalono, iż zakład ubezpieczeń sformułował postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia w taki sposób, iż nie określają one jednoznacznie zasad dotyczących stosowania systemów służących do wyceny kosztów naprawy pojazdu oraz zasad dokonywania potrąceń kosztów części zamiennych, co skutkuje możliwością arbitralnego ustalania przez zakład ubezpieczeń kosztu naprawy pojazdu i w konsekwencji wysokości odszkodowania. Taki stan był niezgodny z art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, zgodnie z którym ogólne warunki ubezpieczenia są formułowane w sposób jednoznaczny. W odpowiedzi na wydane zalecenia zakład ubezpieczeń wskazał, iż w celu wykonania zaleceń: (1) zaprzestał stosowania procentowego pomniejszania wartości części zamiennych w wysokości uzależnionej od okresu eksploatacji pojazdu poprzez usunięcie określonych zapisów w ogólnych warunkach ubezpieczenia oraz wprowadzenie nowego brzmienia określonego postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia; (2) sporządza wycenę kosztów naprawy pojazdu w zakresie norm czasowych oraz części zamiennych na podstawie systemu AUDATEX i dokonał zmiany określonych postanowień ogólnych warunków ubezpieczenia skutkujących odstąpieniem od stosowania w tym zakresie systemu EUROTAX.

Wydanie zalecenia w stosunku do zakładu ubezpieczeń zobowiązującego zakład do zaniechania praktyki, naruszającej interesy ubezpieczonych, polegającej na braku odpowiedniej reakcji zakładu na sytuację, w której pośrednik ubezpieczeniowy współpracujący z zakładem formułuje i kieruje do ubezpieczającego oferty ubezpieczenia grupowego obejmujące warianty

ubezpieczenia, w ramach których ubezpieczający uzależniają objęcie przez zakład ubezpieczeń ochroną ubezpieczeniową osób fizycznych od wyrażenia przez te osoby zgody na sfinansowanie składki ubezpieczeniowej, której określona część nie służy finansowaniu ochrony ubezpieczeniowej, lecz zapewnieniu przyznania ubezpieczającemu lub osobie trzeciej wskazanej przez ubezpieczającego świadczenia z funduszu prewencyjnego utworzonego zgodnie z art. 278 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. Do UKNF wpłynęła informacja od nieprofesjonalnego uczestnika rynku finansowego, do którego została załączona kierowana do placówek oświatowych oferta ubezpieczenia grupowego przygotowana przy udziale pośrednika ubezpieczeniowego. W związku z przeprowadzoną analizą, uznano postępowanie zakładu ubezpieczeń za naruszające interes ubezpieczonych, gdyż wskutek bierności zakładu ubezpieczeń ubezpieczeni zostali narażeni na uszczerbek majątkowy w wyniku ponoszenia wyższego kosztu ochrony ubezpieczeniowej w wariantcie ubezpieczenia przewidującym świadczenie dla ubezpieczającego z funduszu prewencyjnego względem kosztu ponoszonego przy takim samym zakresie ochrony ubezpieczeniowej w wariantcie ubezpieczenia nieprzewidującym świadczenia dla ubezpieczającego z funduszu prewencyjnego. Dysponując informacjami o sposobie sprzedaży ubezpieczenia – w szczególności o oferowaniu ubezpieczającemu możliwości podwyższenia stawki składki ubezpieczeniowej w celu otrzymania przez ubezpieczającego świadczenia z funduszu prewencyjnego – zakład ubezpieczeń powinien mieć świadomość, iż w tych okolicznościach ubezpieczający będzie zachęcany do podejmowania działań sprzecznych z interesem ubezpieczonych. W związku z wydanym przez organ nadzoru zaleceniem zakład ubezpieczeń wskazał, iż w celu wykonania zalecenia dokonał zmian w procedurze zawierania umów, w wyniku których została wyeliminowana możliwość finansowania z funduszu prewencyjnego zakładu ubezpieczeń (utworzonego zgodnie z art. 278 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej) zadań prewencyjnych w odniesieniu do umów ubezpieczenia grupowego, w tym w zakresie ubezpieczeń szkolnych. Dodatkowo zakład ubezpieczeń wprowadził obowiązek, aby we wszelkich ofertach kierowanych do pośredników zamieszczać informację, zgodnie z którą oferta nie obejmuje możliwości przyznania przez zakład ubezpieczeń świadczeń z funduszu prewencyjnego na rzecz ubezpieczających (lub podmiotów trzecich wskazanych przez ubezpieczających) w związku z zawieraniem przez zakład ubezpieczeń umów ubezpieczenia grupowego.

Wydanie zaleceń w stosunku do zakładu ubezpieczeń, zobowiązujących zakład do dostosowa-

nia treści określonych postanowień ogólnych warunków grupowego ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków do art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej i ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny. UKNF dokonał analizy określonych ogólnych warunków ubezpieczenia, w oparciu o które została przygotowana oferta ubezpieczenia kierowana do dzieci i młodzieży uczęszczających do placówek oświatowych. W wyniku przeprowadzonej analizy ustalono: niespójność terminologiczną ogólnych warunków ubezpieczenia, niejasne sformułowanie szeregu postanowień i sprzeczność niektórych postanowień z przepisami prawa. W ocenie organu nadzoru część postanowień przedmiotowych ogólnych warunków nie odpowiadała wymogom art. 15 ust. 3 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej lub były sprzeczne z bezwzględnie obowiązującymi przepisami Kodeksu cywilnego regulującymi treść umowy ubezpieczenia. Zakład ubezpieczeń poinformował, iż w celu wykonania zaleceń zaprzestał oferowania i zawierania umów ubezpieczenia, w ramach oferty szkolnej, której integralną część stanowiły przedmiotowe ogólne warunki ubezpieczenia. Ponadto zakład ubezpieczeń dokonał zmiany w przedmiotowych ogólnych warunkach ubezpieczenia, usuwając lub modyfikując określone postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia.

Analiza przyjętych przez zakłady ubezpieczeń zasad postępowania w przypadku nabycia własności pojazdu przez podmiot, który zawarł umowę obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w momencie, w którym nie był jeszcze właścicielem pojazdu. Do UKNF wpłynęły informacje od nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego, w których podnoszono, że zakłady ubezpieczeń – w przypadku nabycia własności pojazdu przez podmiot, który zawarł umowę obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych zanim stał się jego właścicielem – uznają, że do takiej sytuacji nie stosuje się art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. W konsekwencji zakłady stwierdzają, że po upływie okresu ubezpieczenia do zawarcia umów ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych na kolejny 12 miesięcy. Natomiast nieprofesjonalni uczestnicy rynku finansowego twierdzili, że w ich sytuacji, skoro doszło do przeniesienia własności pojazdu, to należy stosować art. 31 ust. 1 ww. ustawy. W ocenie nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego nie powinno więc dochodzić do automatycznego zawarcia umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych na kolejny okres ubezpieczenia. Po analizie przepisów prawa UKNF przyjął stanowisko, iż art. 31 ust. 1 ww. ustawy znajduje zastosowa-

nie również do tych przypadków, w których przejściu prawa własności pojazdu nie towarzyszy przejście praw ubezpieczającego z umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. W konsekwencji w każdym przypadku, gdy dochodzi do przejścia prawa własności, zakład ubezpieczeń powinien uznać, iż zastosowanie znajdzie art. 31 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych. W związku z tym umowa ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, w ramach której pojazd był ubezpieczony w chwili przejścia własności, wygaśnie najpóźniej z upływem okresu, na jaki została zawarta, i nie dojdzie do automatycznego zawarcia umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych na kolejny okres 12 miesięcy. Następnie ustalono, w jaki sposób w takich przypadkach postępują wybrane krajowe zakłady ubezpieczeń oferujące ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. Zgromadzone informacje wskazały na brak jednolitej praktyki w tym zakresie. Część zakładów ubezpieczeń postępuje zgodnie z interpretacją art. 31 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych przyjętą przez UKNF, ale jest również grupa zakładów, która przyjęła odmienne zasady postępowania. W związku z powyższym w 2020 r. są planowane działania nadzorcze.

Analiza postanowień wzorców umów dotyczących ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, zamieszczonych na stronie internetowej jednego z zakładów ubezpieczeń – w zakresie dotyczącym postanowień określających uprawnienie zakładu ubezpieczeń do podwyższenia pobieranych opłat. UKNF dokonał analizy – w zakresie dotyczącym postanowień określających uprawnienie zakładu ubezpieczeń do podwyższenia pobieranych opłat – wzorców umów zamieszczonych na stronie internetowej jednego z zakładów ubezpieczeń w postaci ogólnych warunków ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, regulaminów lokowania środków ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych oraz wykazów opłat. Wyniki przeprowadzonej analizy wskazały na zasadność rozważenia przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznania za niedozwolone określonych postanowień przewidujących uprawnienie zakładu ubezpieczeń do podwyższenia opłat pobieranych przez zakład ubezpieczeń w związku z wykonywaniem umowy ubezpieczenia. W ocenie UKNF kwestionowane postanowienia umożliwiają zakładowi ubezpieczeń jednostronną i arbitralną możliwość podwyższenia opłat bez zapewnienia ubezpieczającemu lub ubezpieczonemu możliwości odstąpienia od umowy lub wystąpienia z umowy. Dokonane ustalenia, wraz z dokumentacją, zostały przekazane do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wraz ze wskazaniem na zasadność uznania przedmiotowych postanowień wzorców umów za niedozwolone.

Analiza prawidłowości zawierania przez zakład ubezpieczeń w 2018 r. umów ubezpieczenia

upraw rolnych, a następnie dokonywania przez zakład ubezpieczeń weryfikacji stanu tych upraw w zakresie spełniania warunków dla objęcia takich upraw ochroną ubezpieczeniową. W związku z dokonywaną przy wykorzystaniu metody teledetekcji weryfikacją stanu upraw rolnych objętych ubezpieczeniem, zakład ubezpieczeń zmniejszał sumy ubezpieczenia w przypadkach, w których wyniki oceny stanu upraw wykazywały brak spełniania przewidzianych postanowieniami ogólnych warunków ubezpieczenia, określonych warunków umożliwiających objęcie danych upraw ubezpieczeniem. Zakład ubezpieczeń opierał się na art. 824 § 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, który uprawnia ubezpieczyciela do dokonania jednostronnego zmniejszenia sumy ubezpieczenia (zawiadamiając o tym jednocześnie ubezpieczającego), jeżeli po zawarciu umowy wartość ubezpieczonego mienia uległa zmniejszeniu. W związku z przeprowadzoną analizą zostały zidentyfikowane przypadki obejmowania ubezpieczeniem powierzchni upraw, które w dacie zawierania umowy nie spełniały wymogu minimalnej obsady roślin, która zgodnie z ogólnymi warunkami ubezpieczenia umożliwia objęcie takich upraw ubezpieczeniem i przypadki braku dokumentowania przy zawieraniu umowy ubezpieczenia stanu ubezpieczanych upraw rzepaku zgodnie z wewnętrznymi regulacjami zakładu ubezpieczeń. Zidentyfikowano również przypadki zmniejszania sum ubezpieczenia przez zakład ubezpieczeń w przypadku umów ubezpieczenia zawartych dopiero po dniu weryfikacji stanu upraw, ale przekazane reklamacje ubezpieczających wraz z odpowiedziami zakładu ubezpieczeń wskazały, iż zakład pozytywnie rozpatrywał reklamacje dotyczące takich przypadków i ostatecznie nie dokonywał zmniejszenia sum ubezpieczenia. Dodatkowo zostało zidentyfikowanych 225 odpowiedzi zakładu ubezpieczeń na reklamacje, które to odpowiedzi nie spełniały wymogów przewidzianych w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym – w związku z tym odpowiedzi na reklamacje, wraz ze wskazaniem nieprawidłowości w nich występujących, zostały przekazane Rzecznikowi Finansowemu w związku z jego uprawnieniem przewidzianym w art. 32 ww. ustawy. Zakład ubezpieczeń wskazał, iż na podstawie przeprowadzonych weryfikacji/kontroli realizuje działania naprawcze w odniesieniu do umów ubezpieczenia niespełniających wymogu przyjęcia ich do ubezpieczenia lub zawierających błędy. W przypadku umów zawierających błędy, zakład ubezpieczeń podejmował działania wobec agentów ubezpieczeniowych, takie jak rozmowa dyscyplinująca, ponowne przeszkolenie z procedur zawierania

umów, a ponadto zakład ubezpieczeń wskazał na możliwość zastosowania sankcji wynikających z zawartych umów agencyjnych wobec agentów ubezpieczeniowych w krytycznych sytuacjach. Ponadto zakład ubezpieczeń zmodyfikował metodę i zasady wykorzystywania teledetekcji do oceny stanu upraw 2019 r. Zakład ubezpieczeń przedstawił również działania, jakie podejmie przed rozpoczęciem akcji sprzedażowej w 2019 r. w celu zmniejszenia ryzyka wystąpienia nieprawidłowości przy zawieraniu umów ubezpieczenia.

Analiza emisji ICO przez spółkę kapitałową na okoliczność naruszenia obowiązujących przepisów prawa. Urząd KNF wszedł w posiadanie informacji, z których wynikało, że aktywność spółki kapitałowej wkracza w zakres nieuregulowany obowiązującymi przepisami prawa – emisja kryptowalut. Przeanalizowano emisję ICO na okoliczność naruszenia obowiązujących przepisów prawa, w tym m.in. ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz ustawy o usługach płatniczych. Zidentyfikowano grupę docelową, do której kierowana była oferta, oraz charakter oferty, w tym ryzyka na jakie narażony został niedoświadczony inwestor, decydujący się na skorzystanie z ww. produktu.

Analiza praktyki jednego z biur maklerskich w zakresie błędnego prezentowania danych transakcyjnych – błędne kwotowania dla instrumentów finansowych. Na kanwie otrzymanego sygnału poddano analizie praktykę udostępniania inwestorom danych transakcyjnych dla kontraktów akcyjnych. Stwierdzono, iż dane prezentowane w systemie transakcyjnym w zakresie kursów zamknięcia kontraktów akcyjnych były błędnie prezentowane. Dane zawierały 2 zamiast 4 miejsc po przecinku, co wpływało na rozliczenia zysków/strat pozycji kontraktów akcyjnych zamykanych w ciągu sesji na rachunkach klientów.

Analiza działalności firmy inwestycyjnej, pośredniczącej w uplasowaniu prywatnej emisji obligacji na okoliczność naruszenia zasady działania w najlepiej pojętym interesie klienta. Dokonano przeglądu propozycji zakupu obligacji w trybie oferty prywatnej skierowanej do klientów firmy inwestycyjnej pod kątem działania w najlepiej pojętym interesie klienta. Analizie poddano materiały ofertowe przygotowane na zlecenie emitenta przez firmę inwestycyjną, umowę zawartą przez firmę inwestycyjną z emitentem. Określono faktyczną rolę firmy inwestycyjnej w procesie oferowania prywatnych instrumentów finansowych.

SĄD POLUBOWNY PRZY KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

8.5.

DZIAŁALNOŚĆ SĄDU

Komisja Nadzoru Finansowego zapewnia uczestnikom rynku finansowego możliwość pozasądowego rozstrzygnięcia sporów w Sądzie Polubownym przy Komisji Nadzoru Finansowego. Kognicja utworzonego przez ustawę o nadzorze nad rynkiem finansowym Sądu Polubownego przy KNF obejmuje rozpatrywanie sporów między uczestnikami rynku finansowego, w szczególności sporów wynikających ze stosunków umownych między podmiotami podlegającymi nadzorowi Komisji, a odbiorcami usług świadczonych przez te podmioty. Nie jest to zatem sąd wyłącznie konsumencki, choć jest jedną z instytucji systemu ADR w zakresie postępowania mediacyjnego i arbitrażu uproszczonego.

Postępowania prowadzone przed Sądem Polubownym przy KNF mają charakter dobrowolny. Oznacza to, że warunkiem wszczęcia postępowania jest zgoda obu stron na polubowne rozwiązanie sporu w ramach Sądu Polubownego przy KNF. Sąd Polubowny przy KNF oferuje dwie zasadniczo różne drogi postępowania: mediację i arbitraż. W ramach arbitrażu istnieje także możliwość prowadzenia postępowania zdalnego w formie elektronicznej, tzw. arbitraż uproszczony.

Szczególnym zainteresowaniem uczestników rynku finansowego cieszą się postępowania mediacyjne.

W 2019 r. do Sądu Polubownego przy KNF wpłynęło 2724 wnioski o przeprowadzenie mediacji, złożonych zarówno przez instytucje finansowe, jak i ich klientów. W 1569 przypadkach obie strony sporu wyraziły chęć podjęcia próby rozwiązania sporu w drodze mediacji, co oznacza, że w przypadku 57% wniosków przeprowadzane są postępowania mediacyjne. Wskazuje to na stale rosnącą popularność zarówno wśród konsumentów, jak i instytucji finansowych tej polubownej formy rozwiązywania sporów. Wśród przyczyn wzrostu popularności mediacji należy wskazać na bardzo wysoką skuteczność mediacji prowadzonych w ramach Sądu Polubownego przy KNF. W ponad 80% przypadków mediacje te zakończyły się zawarciem ugody. Wzrasta także liczba instytucji finansowych proponujących swoim klientom mediację przed Sądem Polubownym przy KNF jako sposób rozwiązania wynikłego sporu.

Największa liczba wniosków złożonych do Sądu Polubownego przy KNF według przedmiotu sporu dotyczyła:

- odmowy lub częściowej odmowy wypłaty odszkodowania lub świadczenia – 2226 wniosków,
- realizacji umowy ubezpieczenia – 210 wniosków.

W styczniu i marcu 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła uchwały w sprawie regulaminu Sądu Polubownego przy KNF. Pierwsza z uchwał wynikała z nowego stanu prawnego, jaki ukształtował się z dniem 1 stycznia 2019 r., a nowo ustalony regulamin Sądu Polubownego przy KNF powtórzył unormowania dotychczas obowiązującej uchwały. W marcu 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego ustaliła dla Sądu Polubownego przy KNF nowy regulamin, przewidujący m.in. rozpoznanie spraw przez jednego mediatora, możliwość pomocniczego posługiwania się drogą elektroniczną w postępowaniach, pomoc sądu dla konsumentów przy uzyskaniu wskazanych w regulaminie dokumentów.

Obydwie zmiany utrzymały zarówno ciągłość postępowania, jak i ciągłość kadencji arbitrów i mediatorów, a także ciągłość pełnienia funkcji przez Prezesa Sądu oraz Sekretarza Sądu.

DZIAŁANIA PROMOCYJNE NA RZECZ POLUBOWNEGO ROZWIĄZYWANIA SPORÓW NA RYNKU FINANSOWYM

W czerwcu 2019 r. po raz kolejny przyznano wyróżnienie *Instytucja finansowa przyjazna mediacji*, którego celem jest propagowanie polubownego rozwiązywania sporów pomiędzy instytucjami finansowymi a odbiorcami świadczonych przez nie usług, a także docenienie instytucji finansowych, które kontakty ze swoimi klientami opierają na otwartości, dialogu i dążeniu do porozumienia. Wyróżnionych zostało siedem instytucji finansowych: PZU SA, STU ERGO Hestia SA, Generali TU SA, TUiR Warta SA, Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny, InterRiskTU SA oraz TUZ TUW.

Po raz drugi przyznano także wyróżnienie *Ambasador mediacji na rynku finansowym*. Ma ono przyczynić się do propagowania polubownego rozwiązywania sporów na rynku finansowym poprzez

wyróżnianie osób fizycznych, osób prawnych, a także innych podmiotów, które podejmują działania na rzecz upowszechniania idei polubownego rozwiązywania sporów na rynku finansowym oraz wykazują szczególną wagę, zakres lub skuteczność. Wyróżnienie może być przyznane także pełnomocnikom stron w postępowaniach mediacyjnych prowadzonych w Centrum Mediacji Sądu Polubownego przy KNF, którzy swoją postawą i zaangażowaniem w spo-

sób istotny przyczyniają się do polubownego rozwiązywania sporów. W roku 2019 wyróżnieniem za działania podejmowane na rzecz propagowania idei polubownego rozwiązywania sporów na rynku finansowym zostały uhonorowane trzy osoby będące przedstawicielami instytucji dochodzących odszkodowań: Adriana Olszowy, Albert Demidowski i Lucjan Chreściak.

Tabela 88. Wnioski kierowane do Sądu Polubownego przy KNF w roku 2019 w porównaniu do roku 2018 i 2017

Wyszczególnienie	Łącznie			Arbitraż			Mediacja		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Lata	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Wnioski	2964	2361	2748	23	47	24	2941	2314	2724
Zgody	1020	1044	1571	4	4	2	1016	1040	1569
Sprawy pozytywnie załatwione na rzecz wnioskodawcy przed rozpoczęciem postępowania polubownego (zawarto ugodę lub złożono propozycję ugody)	43	28	43	0	0	1	43	28	42
Odmowy	1349	1170	1005	12	34	19	1337	1136	986
Pozostałe (m.in. wycofanie lub niezuzupełnienie wniosku przez wnioskodawcę, brak kontaktu ze stroną)	13	32	38	1	5	1	12	27	37
Sprawy będące w toku (brak odpowiedzi drugiej strony w przedmiocie zgody na mediację /arbitraż)	539	87	91	6	4	1	533	83	90

Źródło: opracowanie własne Sądu Polubownego przy KNF

Tabela 89. Wnioski kierowane do Sądu Polubownego przy KNF w roku 2019 w porównaniu do roku 2018 i 2017 w podziale na sektory rynku finansowego

Sektory rynku finansowego	2017	2018	2019
Sektor ubezpieczeniowy	2458	2103	2528
Rynek bankowy	497	249	152
Rynek kapitałowy	3	3	58
Sektor SKOK	2	1	2
Pozostałe	4	5	8
Razem	2964	2361	2748

Źródło: opracowanie własne Sądu Polubownego przy KNF

8.6. DZIAŁANIA REGULACYJNO-OSTROŻNOŚCIOWE

8.6.1. REKOMENDACJE KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

REKOMENDACJA A (ZAŁOŻENIA DO NOWELIZACJI)

W dniu 5 marca 2019 r. KNF przyjęła projekt założeń nowelizacji Rekomendacji A dotyczącej zarządzania ryzykiem towarzyszącym zawieraniu przez banki transakcji na rynku instrumentów pochodnych, której poprzednia wersja została wydana w 2010 r. Od tego czasu na rynku międzynarodowym zaszły zmiany związane z wprowadzeniem nowych regulacji w obszarze objętym postanowieniami Rekomendacji. Celem nowelizacji Rekomendacji A jest wskazanie dobrych praktyk w obszarze zarządzania ryzykiem związanym z transakcjami na rynku instrumentów pochodnych, zawieranymi przez banki, a także określenie zasad, jakie powinny być uwzględniane w kontaktach z klientami, którzy zawierają lub zawierali transakcje tego typu.

Proponowana znowelizowana Rekomendacja A ma zawierać postanowienia odnoszące się do transakcji na instrumentach pochodnych, wykonywanych przez bankowe departamenty skarbu z innymi podmiotami rynku międzybankowego oraz klientami niebankowymi. Stanowiąc będzie dopełnienie regulacji dotyczących zawierania transakcji na instrumentach pochodnych na rynku polskim, obok wydanych wcześniej „Wytycznych KNF dotyczących świadczenia usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych” oraz skierowanych głównie do domów i biur maklerskich, rozporządzenia EMIR i dyrektywy MiFID II wraz z towarzyszącymi standardami technicznymi oraz wytycznymi Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA) i Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (EBA).

REKOMENDACJA B (NOWELIZACJA)

Na posiedzeniu w dniu 26 marca 2019 r. KNF jednogłośnie podjęła uchwałę o wydaniu Rekomendacji B dotyczącej ograniczenia ryzyka inwestycji banków. Celem wydania znowelizowanej Rekomendacji B było wskazanie, dostosowanych do oczekiwań nadzorczych i obowiązujących rozwiązań regulacyjnych, dobrych praktyk w zakresie wybranych aspektów zarządzania przez banki ryzykiem inwestycji.

Nowelizacja Rekomendacji B dotyczy przede wszystkim doprecyzowania zakresu jej stosowania, w tym obejmowania zakresem nie tylko inwestycji finansowych, lecz także innych kategorii inwestycji, zawężenie zakresu stosowania Rekomendacji B poprzez wyłączenie z niej postanowień dotyczących instrumentów pochodnych, które ujęte są w Rekomendacji A oraz wykreślenie postanowień dotyczących outsourcingu, które regulowane są w ustawie Prawo bankowe. Ponadto zmiany w Rekomendacji B objęły uporządkowanie stosowanej terminologii oraz relacji pomiędzy pojęciami, w tym w szczególności pojęciami strategii inwestycyjnej i polityki inwestycyjnej oraz dostosowanie struktury Rekomendacji B do zasad aktualnie stosowanych w odniesieniu do rekomendacji przyjmowanych przez KNF.

Podkreślenia wymaga, że w treści Rekomendacji B zastosowano wprost zasadę proporcjonalności, kierując niektóre postanowienia wyłącznie do banków istotnych.

KNF oczekiwała, że zaktualizowana Rekomendacja B zostanie wdrożona przez banki do dnia 31 grudnia 2019 r.

REKOMENDACJA G (ZAŁOŻENIA DO NOWELIZACJI)

Na posiedzeniu w dniu 5 lutego 2019 r. KNF jednogłośnie przyjęła projekt założeń nowelizacji Rekomendacji G dotyczącej zarządzania ryzykiem stopy procentowej w bankach.

Projekt Rekomendacji G miał być skierowany do publicznych konsultacji w 2019 r. W 2019 r. odbyły się spotkania z komitetem ALM ZBP.

Projektowana nowelizacja Rekomendacji G ma na celu dostosowanie jej wymogów do zmieniających się regulacji w zakresie ryzyka rynkowego i ryzyka stopy procentowej na świecie, zwłaszcza Wytycznych Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (EBA).

Po wejściu w życie nowych Wytycznych EBA i nowelizacji pakietu CRD IV/CRR zostało zdefiniowane środowisko regulacyjne w obszarze ryzyka stopy procentowej, które obejmuje przede wszystkim rozporządzenie CRR wraz z towarzyszącymi standardami

mi technicznymi, Wytyczne EBA oraz rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach.

Zaktualizowana Rekomendacja G ma stanowić nie tylko uzupełnienie istniejących regulacji, ale także ma zawierać rekomendacje, które nie zostały ujęte w ww. regulacjach, w szczególności takie, które dotyczą specyfiki polskiego rynku finansowego i sektora bankowego oraz rekomendacje stanowiące uwypuklenie i rozwinięcie postanowień ww. regulacji.

Projekt Rekomendacji G zostanie przedstawiony do akceptacji KNF na posiedzeniu w czerwcu 2020 r.

REKOMENDACJA S (NOWELIZACJA)

W dniu 3 grudnia 2019 r. Komisja przyjęła, skierowaną do banków, znowelizowaną Rekomendację S dotyczącą dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie.

Najważniejsze nowe rozwiązania, jakie wprowadza znowelizowana Rekomendacja S, to zasady dotyczące zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie, oprocentowanymi stałą stopą procentową lub okresowo stałą stopą procentową. Banki powinny posiadać, w ramach oferty kredytów zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomościach mieszkalnych dla klientów detalicznych, także kredyty zabezpieczone hipotecznie oprocentowane stałą stopą procentową lub okresowo stałą stopą procentową, rozumianą tak, jak w Rekomendacji. Powinny także umożliwiać klientom zmianę formuły oprocentowania w ramach już zawartej umowy kredytu zabezpieczonego hipotecznie, ze zmiennej stopy procentowej na stałą stopę procentową lub okresowo stałą stopę procentową.

Zawarte w Rekomendacji postanowienia odnoszące się do kredytów z opcją zwolnienia z zobowiązania wobec banku, z tytułu ekspozycji kredytowej zabezpieczonej hipotecznie na nieruchomości mieszkalnej, w przypadku przeniesienia przez kredytobiorcę na bank własności do kredytowanej nieruchomości (tzw. kredyty z opcją „klucz za dług”), ustanawiają szczególne zasady oceny zdolności kredytowej i zabezpieczenia. Rekomendacja S nie nakłada na banki obowiązku oferowania kredytów z opcją „klucz za dług”. Celem odpowiednich postanowień Rekomendacji jest ustanowienie szczególnych, ostrożnościowych warunków ewentualnego oferowania tego typu produktów.

Rekomendacja S uwzględnia zasadę proporcjonalności w odniesieniu do banków spółdzielczych. Banki zrzeszające powinny udostępniać zrzeszonym bankom spółdzielczym możliwość oferowania, w imieniu i na rachunek banku zrzeszającego, swoim klientom

kredytów zabezpieczonych hipotecznie oprocentowanych stałą stopą procentową lub okresowo stałą stopą procentową.

Termin dostosowania się przez banki spółdzielcze do Rekomendacji S został ustalony na 31 grudnia 2022 r., a przez pozostałe banki i oddziały instytucji kredytowych – 31 grudnia 2020 r.

REKOMENDACJA Z (PROJEKT)

W 2019 r. trwały prace związane z opracowaniem projektu Rekomendacji Z dotyczącej zasad zarządzania wewnętrznego w bankach.

Po wejściu w życie w maju 2019 r. ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE, opracowana została kolejna wersja projektu, uwzględniająca analizę ww. zmian ustawowych, zmiany wprowadzone w wyniku rozpatrzenia uwag zgłoszonych podczas ostatnich konsultacji z sektorem bankowym, jak również spostrzeżenia wynikające z nowych doświadczeń nadzorczych.

W związku z powyższym dokonano weryfikacji uprzednio przygotowanego projektu Rekomendacji, uwzględniającego możliwości wynikające z rozwiązań zawartych w tej ustawie, w odniesieniu do badania odpowiedniości kandydatów na kluczowe stanowiska w banku. Prowadzony był też proces konsultacji zewnętrznych projektu Rekomendacji Z (z ZBP, KZBS, BFG, NBP i MF).

Projekt Rekomendacji Z stanowi uzupełnienie, uszczegółowienie i rozwinięcie zagadnień z zakresu ładu wewnętrznego w bankach, które zostały już uregulowane w ww. przepisach i dokumentach KNF.

W tekście projektu uwzględnione zostały też wnioski wynikające z obserwacji i doświadczeń związanych z prowadzonymi działaniami nadzorczymi, w tym ustaleniami inspekcji przeprowadzonych w bankach, oceną rozwiązań statutowych banków oraz innymi doświadczeniami i działaniami nadzorczymi.

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. w UKNF prowadzone były prace nad ostatecznym brzmieniem projektu.

8.6.2. WYBRANE STANOWISKA KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO I URZĘDU KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO ORAZ STANOWISKA W FORMIE KOMUNIKATÓW UKNF

STANOWISKO UKNF Z DNIA 19 KWIETNIA 2019 R. SKIEROWANE DO PREZESÓW ZARZĄDÓW BANKÓW HIPOTECZNYCH W SPRAWIE KALKULACJI WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH PRZY PRZENOSZENIU PORTFELA WIERZYTELNOŚCI ZABEZPIECZONYCH HIPOTEKĄ NA NIERUCHOMOŚCI MIESZKALNEJ

Stanowisko odnosi się do opinii Kancelarii Prawnej Sołtysiński Kawecki & Szlęzak dotyczącej możliwości traktowania przez bank nabywanych wierzytelności hipotecznych, jako ekspozycji w pełni i całkowicie zabezpieczonych hipoteką na nieruchomości mieszkalnej, również w okresie pomiędzy zawarciem umowy a wpisem w księdze wieczystej. Opinia została wydana w oparciu o przyjęte i opisane w jej treści założenia. Pierwsza grupa założeń dotyczy zawartej między cedentem i cesjonariuszem umowy przelewu wierzytelności, m.in.: wyłączenia możliwości dokonania cesji wierzytelności bez zabezpieczających ją hipotek, ścisłego określenia dnia przejścia na bank pożyczek i rodzajów ryzyka związanych z przenoszonymi wierzytelnościami, przyjęciu założenia, że wraz z przejściem pożyczek i ryzyka bank stanie się uprawniony do otrzymywania wpłacanych przez dłużnika środków. Druga grupa założeń dotyczy postępowania przed sądem wieczystoksięgowym.

W ocenie UKNF, w celu uznania ekspozycji jako w pełni i całkowicie zabezpieczonych hipoteką na nieruchomości mieszkalnej (tj. uznanie zabezpieczenia na nieruchomości, za skutecznie ustanowione, dla celów określenia wagi ryzyka kredytowego ekspozycji zabezpieczonych na nieruchomości mieszkalnej), również w okresie pomiędzy zawarciem umowy a wpisem w księdze wieczystej, należy stwierdzić, również w tym okresie, spełnienie określonych w art. 125 i poprzez odesłanie w art. 208 rozporządzenia CRR warunków, w tym opisanych w art. 208 ust. 2 wymogów w zakresie pewności prawa. W momencie samego złożenia wniosku o wpis hipoteki na rzecz banku nabywającego wierzytelność zabezpieczoną hipoteką nie mamy do czynienia ze spełnieniem wszystkich wymogów prawnych dotyczących ustanowienia danego zabezpieczenia, a tym samym nie jest spełniony warunek określony w art. 208 ust. 2b rozporządzenia CRR.

STANOWISKO UKNF Z DNIA 16 WRZEŚNIA 2019 R. DOTYCZĄCE WYBRANYCH ZAGADNIENÍ ZWIĄZANYCH Z WEJŚCIEM W ŻYCIE WYTYCZNYCH EBA W SPRAWIE OUTSOURCINGU I ICH UWZGLĘDNIANIEM W DZIAŁALNOŚCI BANKÓW

Stanowisko zostało wydane w związku z sygnalizowanymi przez sektor bankowy wątpliwościami doty-

czącymi stosowania wchodzących w życie z dniem 30 września 2019 r. Wytycznych EBA w sprawie outsourcingu (dalej: Wytyczne EBA), w kontekście dopuszczalnego zakresu powierzania wykonywania czynności w działalności bankowej w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe.

Celem stanowiska było zaprezentowanie podejścia, jakie powinno być przyjmowane przez banki w odniesieniu do outsourcingu w rozumieniu Wytycznych EBA w kontekście interakcji z przepisami krajowymi. Poruszane w tekście zagadnienia zostały omówione ze zróżnicowaną szczegółowością, wynikającą z doświadczeń praktyki nadzorczej. Stanowisko zostało wypracowane z wykorzystaniem dotychczasowych doświadczeń i działań nadzorczych podejmowanych przez organ nadzoru.

W stanowisku wskazano, że oczekiwaniem organu nadzoru jest, aby banki dostosowały się do Wytycznych EBA w terminie do 30 czerwca 2020 r. Termin ten został określony z uwzględnieniem konieczności dostosowania się banków do licznych wymogów zawartych w Wytycznych EBA.

STANOWISKO Z DNIA 3 CZERWCA 2019 R. W SPRAWIE TRYBU PRZEKAZYWANIA KWARTALNYCH OCEN POZIOMU RYZYKA DO BANKÓW SPÓŁDZIELCZYCH I BANKÓW ZRZESZAJĄCYCH

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego przekazał informację o zmianie trybu przekazywania kwartalnych ocen poziomu ryzyka do banków spółdzielczych i banków zrzeszających.

STANOWISKO Z DNIA 14 CZERWCA 2019 R. W SPRAWIE NIEPRAWIDŁOWOŚCI ZWIĄZANYCH Z ZARZĄDZANIEM RYZYKIEM KREDYTOWYM

W związku ze stwierdzonymi przez Urząd Komisji Nadzoru Finansowego w bankach nieprawidłowościami, związanymi z zarządzaniem ryzykiem kredytowym, w tym wynikającymi ze stosowanej polityki tworzenia rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących na należności związane z ekspozycjami kredytowymi oraz zasad ich pomniejszania o wartość przyjętych zabezpieczeń, KNF zwróciła uwagę na zagadnienia, wymagające rewizji stosowanej w tym zakresie praktyki, dokonania przeglądu stosowanych zasad, jak również sposobu monitorowania procesów związanych ze stosowaniem zabezpieczeń, a przede wszystkim ich rzetelną wyceną i uwzględnieniem w rachunku rezerw celowych.

STANOWISKO UKNF Z DNIA 5 CZERWCA 2019 R. DOTYCZĄCE IDENTYFIKACJI KLIENTA I WERYFIKACJI JEGO TOŻSAMOŚCI W BANKACH ORAZ ODDZIAŁACH INSTYTUCJI KREDYTOWYCH W OPARCIU O METODĘ WIDEOWERYFIKACJI, W ZWIĄZKU Z OBEJMOWANIEM STOSUNKAMI

GOSPODARCZYMI LUB TRANSAKcjAMI NOWYCH PRODUKTÓW ORAZ OFEROWANIA PRODUKTÓW I USŁUG PRZY WYKORZYSTANIU NOWYCH KANAŁÓW DYSTRYBUCJI

Niniejsze stanowisko przedstawia dobre praktyki w zakresie wypełniania obowiązków wynikających z ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, dotyczących identyfikacji i weryfikacji, w sytuacji braku fizycznej obecności klienta. Mając na uwadze istotę poruszanego zagadnienia, UKNF wskazuje na konieczność stosowania wskazanej praktyki w pozostałych nadzorowanych podmiotach.

KOMUNIKAT UKNF Z DNIA 24 LIPCA 2019 R. W SPRAWIE PUBLIKACJI KRAJOWEJ OCENY RYZYKA PRANIA PIENIĘDZY ORAZ FINANSOWANIA TERRORYZMU, ZALECAJĄCY INSTYTUCJOM OBOWIĄZANYM PRZEANALIZOWANIE WŁASNYCH OCEN RYZYKA I DOKONANIE ICH AKTUALIZACJI POD KĄTEM OBOWIĄZUJĄCEJ KRAJOWEJ OCENY RYZYKA

Powyższy dokument zwracał uwagę, iż uwzględniając zapisy *Krajowej Oceny Ryzyka Prania Pieniędzy oraz Finansowania Terroryzmu* instytucje obowiązane powinny przeprowadzić analizę własnych ocen ryzyka, o której mowa w art. 27 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

PISMO Z DNIA 12 LISTOPADA 2019 R. SKIEROWANE DO BANKÓW SPÓŁDZIELCZYCH I BANKÓW ZRZESZAJĄCYCH PODNOSZĄCE KWESTIE WYSOKIEGO RYZYKA ZWIĄZANEGO Z NAWIĄZANIEM I UTRZYMYWANIEM RELACJI Z PODMIOTAMI, KTÓRYCH DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA JEST Z OBROTEM WALUTAMI WIRTUALNYMI I ICH OBSŁUGĄ

Mając na uwadze obowiązki określone w ustawie o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, w ww. piśmie UKNF wskazała na swobodę kształtowania relacji z klientem w tym zakresie. Jednocześnie podkreślił, że w przypadku braku możliwości mitygacji ryzyka prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, istnieje obowiązek odstąpienia od nawiązywania współpracy z klientem lub rozwiązanie istniejących stosunków gospodarczych.

STANOWISKO Z DNIA 26 LIPCA 2019 R. W SPRAWIE INDEKSÓW STOSOWANYCH JAKO WSKAŹNIKI REFERENCYJNE W INSTRUMENTACH FINANSOWYCH I UMOWACH FINANSOWYCH

Komisja Nadzoru Finansowego zwróciła w piśmie uwagę na kwestię wypełniania wymogów określonych w art. 28 ust. 2 BMR. Zgodnie z nimi podmioty nadzorowane, które stosują wskaźnik referencyjny, są zobowiązane do sporządzenia rzetelnych planów, które określą działania, jakie zostaną podjęte na wy-

padek istotnych zmian lub zaprzestania opracowywania danego wskaźnika referencyjnego.

STANOWISKO Z DNIA 4 WRZEŚNIA 2019 R. W SPRAWIE TRYBU I FORMY ORAZ TERMINÓW PRZEKAZYWANIA KNF INFORMACJI PRZEZ FIRMY INWESTYCYJNE, BANKI, O KTÓRYCH MOWA W ART. 70 UST. 2 USTAWY O OBROcie INSTRUMENTAMI FINANSOWYMI

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie zakresu, trybu i formy oraz terminów przekazywania KNF informacji przez firmy inwestycyjne, banki, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, i banki powiernicze (UOIF) z dniem 4 kwietnia 2019 r. wprowadziło obowiązek przekazywania do Komisji Nadzoru Finansowego kwartalnych sprawozdań z działalności sprzedażowej przez banki, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Począwszy od danych/informacji za I kwartał 2019 r., banki z art. 70 ust. 2 UOIF zobowiązane są przekazywać sprawozdania w terminie do 15 dnia miesiąca następującego po kwartale objętym sprawozdaniem.

STANOWISKO Z DNIA 11 WRZEŚNIA 2019 R. W SPRAWIE BANKÓW INTERNALIZUJĄCYCH ROZRACHUNKI

W dniu 17 września 2014 r. weszło w życie rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 909/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie usprawnienia rozrachunku papierów wartościowych w Unii Europejskiej i w sprawie centralnych depozytów papierów wartościowych, zmieniające dyrektywy 98/26/WE i 2014/65/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 236/2012 (dalej: Rozporządzenie CDPW). Zgodnie z art. 9 ust. 1 Rozporządzenia CDPW podmioty internalizujące rozrachunki mają obowiązek zgłaszania co kwartał organom właściwym dla miejsca swojej siedziby, zagregowanej wielkości i wartości wszystkich transakcji na papierach wartościowych, które rozliczają poza systemami rozrachunku papierów wartościowych.

STANOWISKO UKNF Z DNIA 11 LIPCA 2019 R. W ZWIĄZKU Z RYZYKIEM NIEDOSTOSOWANIA DO DNIA 21 LIPCA 2019 R. POLSKIEGO PORZĄDKU PRAWNEGO DO PRZEPISÓW ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2017/1129 (W ŚLAD ZA PRZEDMIOTOWYM STANOWISKIEM WYDANO ZAKTUALIZOWANE STANOWISKO W TOŻSAMYM PRZEDMIOCIE W DNIU 2 SIERPNI 2019 R.)

W dniu 21 lipca 2019 r. weszło w życie rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1129 (dalej: rozporządzenie 2017/1129) z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie prospektu, który ma być publikowany w związku z ofertą publiczną papierów wartościowych lub dopuszczeniem ich do obrotu na rynku

regulowanym oraz uchylecia dyrektywy 2003/71/WE. UKNF przedstawił stanowisko w sprawie stosowania przepisów rozporządzenia 2017/1129 oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 623) w przypadku niedostosowania do dnia 21 lipca 2019 r. polskiego porządku prawnego do przepisów wyżej wskazanego rozporządzenia (okres przejściowy).

STANOWISKO UKNF W SPRAWIE ZASAD WYPEŁNIANIA PRZEZ OSOBY PEŁNIĄCE OBOWIĄZKI ZARZĄDCZE ORAZ OSOBY BLISKO Z NIMI ZWIĄZANE OBOWIĄZKÓW NOTYFIKACYJNYCH WYNIKAJĄCYCH Z ART. 19 ROZPORZĄDZENIA MAR W ZWIĄZKU Z USTANOWIENIEM ZASTAWU NA AKCJACH EMITENTA

UKNF opublikował w dniu 25 lipca 2019 r. stanowisko, w którym wyjaśniono, że obowiązkiem powiadomienia przez osoby pełniące obowiązki zarządcze u emitentów oraz osoby blisko z nimi związane na podstawie art. 19 ust. 1 w zw. z art. 19 ust. 7a rozporządzenia MAR powinny być objęte wszystkie rodzaje zastawów (w tym zastaw zwykły, zastaw rejestrowy, zastaw finansowy).

KOMUNIKAT UKNF Z 17 GRUDNIA 2019 R. W SPRAWIE REGULACYJNYCH STANDARDÓW TECHNICZNYCH RAPORTOWANIA ESEF

W komunikacie UKNF z 17 grudnia 2019 r. w sprawie regulacyjnych standardów technicznych raportowania ESEF wskazano, że emitenci, których papiery wartościowe zostały dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym na terytorium Unii Europejskiej, będą mieli obowiązek sporządzania raportów rocznych w jednolitym europejskim formacie raportowania (ESEF) za lata obrotowe rozpoczynające się 1 stycznia 2020 r. lub później. UKNF poinformował również o rozpoczęciu prac mających na celu przystosowanie dotychczasowego systemu ESPI do raportowania w formacie ESEF, a przed uruchomieniem możliwości przekazywania raportów rocznych w formacie ESEF odbędą się testy z udziałem podmiotów zobowiązanych do ich przekazania. Dostosowanie do wymogów ESEF to początek budowy nowej platformy sprawozdawczej służącej do wymiany informacji, której wdrożenie planowane jest na drugą połowę 2022 r.

KOMUNIKAT UKNF Z DNIA 6 MAJA 2019 R. W SPRAWIE PUBLICZNYCH OFERT PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH PRZEPROWADZANYCH BEZ OBOWIĄZKU SPORZĄDZANIA PROSPEKTU EMISYJNEGO KIEROWANYCH DO INWESTORÓW INDYWIDUALNYCH

W dniu 6 maja 2019 r. UKNF wydał komunikat, w którym zwrócił uwagę na oferty publiczne papierów wartościowych, które nie wymagają sporządzenia pro-

spektu emisyjnego. UKNF wskazał, że tego typu oferty publiczne coraz częściej dokonywane są przez spółki niedługo po ich rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym, spółki na wczesnym etapie rozwoju lub spółki, których sytuacja finansowa jest trudna. UKNF zwrócił uwagę potencjalnym inwestorom, że oferowane papiery wartościowe takich spółek są obciążone ponadprzeciętnym ryzykiem inwestycyjnym. UKNF zwrócił także uwagę, że tego typu oferty w większości są kierowane do inwestorów indywidualnych.

UZUPEŁNIENIE „STANOWISKA UKNF W SPRAWIE PRZYJMOWANIA I PRZEKAZYWANIA »ZACHĘT« W ZWIĄZKU ZE ŚWIADCZENIEM USŁUG PRZYJMOWANIA I PRZEKAZYWANIA ZLECEŃ (...)", Z DNIA 21 GRUDNIA 2018 R. W ZAKRESIE WYMOGÓW DOKUMENTOWANIA ZACHĘT

W dniu 17 września 2019 r. opublikowano uzupełnienie „Stanowiska UKNF w sprawie przyjmowania i przekazywania »zachęt« w związku ze świadczeniem usług przyjmowania i przekazywania zleceń (...)", z dnia 21 grudnia 2018 r., w którym określono zasady dotyczące dokumentowania zachęt.

W treści tego dokumentu podkreślono znaczenie umowy jako podstawowej formy dokonania uzgodnień pomiędzy TFI a dystrybutorem, wskazując jednocześnie na konieczność precyzyjnego określenia w jej postanowieniach: (I) poszczególnych usług, wraz z ich charakterystyką/opisem, które poprawiają jakość usług świadczonych na rzecz klientów przez dystrybutora; (II) sposobu ustalania wysokości wynagrodzenia, osobno w stosunku do każdej z usług; (III) dokumentów potwierdzających wykonanie usługi przez dystrybutora oraz trybu i terminów ich przekazywania TFI. Wskazano również, że umowa powinna jasno wskazywać wartość ekonomiczną usługi, tak aby w oparciu o zasady jej wyceny zarówno dystrybutor mógł uzasadnić wysokość należnego mu wynagrodzenia, jak i TFI mogło dokonać weryfikacji wysokości tego wynagrodzenia.

Dodatkowo zwrócono uwagę, że zasady dotyczące wypłaty zachęt nie mają zastosowania w przypadku, gdy podstawą wypłaty wynagrodzenia na rzecz tych podmiotów za świadczenie usług w zakresie pośrednictwa w zbywaniu certyfikatów inwestycyjnych jest umowa o oferowanie certyfikatów inwestycyjnych.

UZUPEŁNIENIE „STANOWISKA UKNF W SPRAWIE PRZYJMOWANIA I PRZEKAZYWANIA »ZACHĘT« W ZWIĄZKU ZE ŚWIADCZENIEM USŁUG PRZYJMOWANIA I PRZEKAZYWANIA ZLECEŃ (...)", Z DNIA 21 GRUDNIA 2018 R. W ZAKRESIE OKREŚLANIA WYNAGRODZENIA Z TYTUŁU ZACHĘT

W dniu 20 grudnia 2019 r. opublikowano uzupełnienie „Stanowiska UKNF w sprawie przyjmowania i przekazywania »zachęt« w związku ze świadczeniem usług przyjmowania i przekazywania zleceń (...)", z dnia 21 grudnia 2018 r., w którym określono zasady wy-

grodzenia z tytułu zachęt i doprecyzowano: (I) możliwość pobierania marży jako elementu zachęt; (II) typy kosztów uwzględnianych na potrzeby kalkulowania zachęt; (III) możliwość określania zachęt w ujęciu procentowym od wartości aktywów funduszu oraz (IV) określenie „szeroki zakres instrumentów finansowych”.

W szczególności podkreślono, że wysokość zachęt, może być wskazana jako określona wartość procentowa, pod warunkiem że jednocześnie jest ona ściśle powiązana z metodą wyceny usług, a ustalona w taki sposób wartość zachęt nie będzie wyższa niż wartość usług.

Wskazano również, że dystrybutor może za podstawę rozliczenia z tytułu zachęt przyjąć ceny rynkowe usługi lub inne obiektywne kryteria uzgodnione pomiędzy dystrybutorem a TFI w umowie.

Istotne z punktu widzenia uczestników rynku było dopuszczenie uzyskania przez dystrybutora benefitów z zachęt pod warunkiem, że usługa przynosi klientowi lub potencjalnemu klientowi wymierną korzyść. Jednocześnie zwrócono uwagę, że pobieranie zachęt, w tym naliczonej „marży”, musi być proporcjonalne do korzyści, którą świadczona usługa przynosi klientowi/potencjalnemu klientowi.

STANOWISKO UKNF DOTYCZĄCE DEFINICJI USŁUGI OFEROWANIA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH ZAWARTEJ W ART. 72 USTAWY Z DNIA 29 LIPCA 2005 R. O OBROTCIE INSTRUMENTAMI FINANSOWYMI

W dniu 29 marca 2019 r. opublikowano stanowisko, w którym zostały przedstawione obszerne wyjaśnienia w zakresie nowej definicji oferowania. Stanowisko wskazuje zarówno na kluczowe elementy tej definicji, jak i stany faktyczne ilustrujące praktyczne zagadnienia związane ze stosowaniem jej w praktyce.

Nowa definicja oferowania rozszerzyła oraz doprecyzowała katalog czynności, które mogą wypełniać przesłanki oferowania, co jest o tyle istotne, że na świadczenie usługi oferowania wymagane jest zezwolenie KNF. Celem tej regulacji była przede wszystkim eliminacja negatywnych zjawisk w obrocie instrumentami finansowymi, polegających na nakłanianiu potencjalnych inwestorów do nabycia instrumentów finansowych, w szczególności poprzez użycie kanałów indywidualnej komunikacji, które utrudnia detekcję naruszeń.

W stanowisku omówiono ponadto relację nowej definicji ww. działalności do innych usług maklerskich, jak też kwestie związane z praktycznym stosowaniem nowych instytucji prawnych wprowadzonych przez regulacje dyrektywy MiFID II (np. zarządzanie produktowe), w kontekście usługi oferowania instrumentów finansowych.

Stanowisko zostało skierowane zarówno do firm inwestycyjnych świadczących usługę oferowania instrumentów finansowych, ale również do platform crowdfundingowych, w celu wyjaśnienia wątpliwości w zakresie granic działalności dopuszczalnej bez posiadania zezwolenia na oferowanie instrumentów finansowych.

KOMUNIKAT UKNF W SPRAWIE PODMIOTÓW OFERUJĄCYCH USŁUGĘ ZARZĄDZANIA MAJĄTKIEM

W dniu 8 stycznia 2019 r. opublikowano komunikat w sprawie podmiotów oferujących usługę zarządzania majątkiem, w którym zwrócono uwagę na ryzyko, że podmioty świadczące tego rodzaju usługi wykonują działalność maklerską, której wykonywanie jest możliwe dopiero po uzyskaniu odpowiedniego zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego.

Podkreślono, że polskie prawo oraz regulacje Unii Europejskiej nakładają na nadzorowane podmioty świadczące usługi maklerskie określone obowiązki prawne, takie jak chociażby w zakresie: (I) dopasowania proponowanych rozwiązań inwestycyjnych do wiedzy, doświadczenia i sytuacji finansowej inwestora; (II) formy i zakresu informacji dotyczących danej usługi/inwestycji przekazywanej inwestorom; (III) zarządzania konfliktami interesów; (IV) posiadania oraz utrzymywania wiedzy, kompetencji i doświadczenia osób zaangażowanych w świadczenie usług na rzecz inwestora czy (V) uczestnictwa w systemie rekompensat dla inwestorów.

Zwrócono również uwagę, że wymogi prawa oraz nadzór KNF nad podmiotami prowadzącymi działalność maklerską służą zabezpieczeniu interesów inwestorów i ograniczeniu ryzyka ponoszenia przez nich strat.

KOMUNIKAT UKNF DOTYCZĄCY OBOWIĄZKÓW DEPOZYTARIUSZY FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH

W dniu 19 lipca 2019 r. na stronie internetowej KNF opublikowany został komunikat UKNF dotyczący obowiązków depozytariuszy funduszy inwestycyjnych. Mając na względzie zaobserwowane nieprawidłowości w funkcjonowaniu podmiotów świadczących usługi depozytariusza na rzecz funduszy inwestycyjnych, jak również wątpliwości interpretacyjne dotyczące realizacji obowiązków przypisanych depozytariuszom zostało przedstawione stanowisko organu nadzoru w tym zakresie. Stanowisko UKNF odnosi się do wybranych aspektów związanych z wykonywaniem obowiązków przez depozytariuszy funduszy inwestycyjnych. Przedmiotowe stanowisko wyjaśniające wątpliwości interpretacyjne oraz przedstawiające oczekiwania organu nadzoru w zakresie określonych standardów działania depozytariuszy powinno przyczynić się po stronie depozytariuszy do minimalizacji ryzyka działania niezgodnego z obowiązującymi przepisami prawa i standardami oczekiwanymi przez organ nadzoru.

KOMUNIKAT UKNF W SPRAWIE WYPEŁNIANIA OBOWIĄZKÓW INFORMACYJNYCH ORAZ SPRAWOZDAWCZYCH PRZEZ ZARZĄDZAJĄCYCH ASI WPISANYCH DO REJESTRU ZARZĄDZAJĄCYCH ASI

W dniu 29 stycznia 2019 r. na stronie internetowej KNF opublikowany został komunikat UKNF w sprawie wypełniania obowiązków informacyjnych oraz sprawozdawczych przez zarządzających ASI wpisanych do rejestru zarządzających ASI. Przedmiotowe stanowisko koncentrowało się na rozróżnieniu zasad wypełniania obowiązków informacyjnych oraz obowiązków sprawozdawczych przez zarządzających ASI. Tłumaczyło tryb informowania o zmianach danych ujawnionych w rejestrze zarządzających ASI oraz sformalizowany tryb składania sprawozdań rocznych zgodnie ze wzorem formularza sprawozdawczego zawartego w załączniku IV do rozporządzenia 231/2013.

KOMUNIKAT UKNF W SPRAWIE PRAKTYCZNYCH ASPEKTÓW WYPEŁNIANIA OBOWIĄZKÓW SPRAWOZDAWCZYCH PRZEZ ZARZĄDZAJĄCYCH ASI WPISANYCH DO REJESTRU ZARZĄDZAJĄCYCH ASI

W dniu 30 grudnia 2019 r. na stronie internetowej KNF opublikowany został komunikat UKNF w sprawie praktycznych aspektów wypełniania obowiązków sprawozdawczych przez zarządzających ASI wpisanych do rejestru zarządzających ASI. Komunikat ten skierowany został do tych zarządzających, na których ciąży obowiązek przesłania plików sprawozdawczych za 2019 r. Zawarte w nim informacje oraz załączone pliki miały na celu usystematyzowanie i ułatwienie wykonania obowiązku sprawozdawczego za 2019 r.

STANOWISKO KNF W SPRAWIE POLITYKI DYWIDENDOWEJ Powszechnych Towarzystw Emerytalnych w 2020 R.

W dniu 17 grudnia 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła stanowisko w sprawie rekomendacji dotyczącej wypłaty dywidendy w 2020 r. Komisja uznała, aby PTE, które będzie podejmować decyzję o wypłacie dywidendy w 2020 r., spełniało równocześnie wymagane poziomy współczynników kapitałowych oraz oceny nadzorczej BION, zaprezentowane w stanowisku KNF dotyczącym polityki dywidendowej w perspektywie średniookresowej (przyjęte przez KNF w dniu 22 maja 2018 r.).

KNF zarekomendowała, aby wypłacona w 2020 r. kwota dywidendy nie przekroczyła poziomu 100% zysku osiągniętego w 2019 r. przy zachowaniu przez PTE wartości kapitału własnego i wartości aktywów płynnych, powiększonych o wartość środków Funduszu Gwarancyjnego przypadającą na towarzystwo na poziomie nie niższym niż 1,25% aktywów netto OFE. Podejmując decyzję o wypłacie dywidendy, PTE powinny również uwzględnić dodatkowe potrzeby kapitałowe w perspektywie 12 miesięcy od momentu zatwierdzenia sprawozdania finansowego za 2019 r. Ponadto

decyzja o wypłacie dywidendy powinna uwzględniać dodatkowe potrzeby kapitałowe związane z zarządzaniem funduszami zdefiniowanej daty zgodnie z ustawą o pracowniczych planach kapitałowych oraz potrzeby kapitałowe związane z wdrożeniem rozwiązań wynikających z projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z przeniesieniem środków z otwartych funduszy emerytalnych na indywidualne konta emerytalne, której przepisy mają wejść w życie w 2020 r., w związku z przekształceniem powszechnego towarzystwa emerytalnego w towarzystwo funduszy inwestycyjnych, wynikające z ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi.

STANOWISKO KNF W SPRAWIE POLITYKI DYWIDENDOWEJ TOWARZYSTW FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH W 2020 R.

W dniu 17 grudnia 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła stanowisko w sprawie rekomendacji dotyczącej wypłaty dywidendy w 2020 r. dla towarzystw funduszy inwestycyjnych. Podstawowe założenia dotyczące kryteriów wypłaty dywidendy nie ulegają zmianie i pozostają spójne z dotychczasowymi kryteriami zaprezentowanymi w stanowisku KNF dotyczącym polityki dywidendowej w perspektywie średnioterminowej. Dodatkowo stanowisko uwzględnia kryterium odnoszące się do wymogu dotyczącego aktywów płynnych, które wynika z przepisów ustawy o pracowniczych planach kapitałowych. Przy podejmowaniu decyzji dotyczącej podziału zysku towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno uwzględnić następujące kwestie: dodatkowe potrzeby kapitałowe w perspektywie dwunastu miesięcy od momentu zatwierdzenia sprawozdania finansowego za 2019 r., tak aby sposób podziału zysku nie miał wpływu na możliwość spełniania wymogów kapitałowych w kolejnych miesiącach; wysokość wyniku finansowego z bieżącego roku; zgłoszone w okresie od dnia podjęcia ostatniej uchwały o podziale zysku rozszczenia uczestników funduszy inwestycyjnych wobec towarzystwa w związku z nienależytym zarządzaniem funduszami inwestycyjnymi.

KOMUNIKAT KNF W SPRAWIE ZASAD ZMIANY SPOSOBU OBSŁUGI OTRZYMYWANYCH OD NIEPROFESJONALNYCH UCZESTNIKÓW RYNKU FINANSOWEGO INFORMACJI O NIEPRAWIDŁOŚCIACH W FUNKCJONOWANIU PODMIOTÓW NADZOROWANYCH

Pismem z dnia 12 lipca 2019 r. KNF wydała komunikat w sprawie zmiany sposobu obsługi otrzymywanych od nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego informacji o nieprawidłowościach w funkcjonowaniu podmiotów nadzorowanych.

Celem niniejszego komunikatu było pokreślenie, iż kładąc większy nacisk na analizę otrzymywanych informacji oraz podejmowanie działań nadzorczych,

UKNF nie będzie prowadził korespondencji z osobami przesyłającymi informacje dotyczące nieprawidłowości w funkcjonowaniu podmiotów nadzorowanych, chyba że w toku prowadzonych działań nadzorczych konieczne będzie uzyskanie od tych osób dodatkowych informacji lub dokumentów. Podkreślono także, iż organ nadzoru każdorazowo dokonuje analizy i weryfikacji informacji dotyczących funkcjonowania rynku finansowego przekazywanych przez nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego. W przypadku potwierdzenia nieprawidłowości w działalności podmiotu nadzorowanego, gromadzone informacje stanowią podstawę do podejmowania odpowiednich systemowych działań nadzorczych, mających na celu wyeliminowanie tych praktyk oraz odpowiednie kształtowanie rynku w przyszłości. Jednakże informacje o podjętych przez KNF działaniach nie mogą zostać przekazane osobom zgłaszającym ze względu na obowiązki zachowania tajemnicy zawodowej określony w art. 16 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 298, z późn. zm.).

STANOWISKO W ZAKRESIE REALIZOWANIA PRZEZ BANKI ROZPORZĄDZENIA MAJĄTKIEM NA WYPADEK ŚMIERCI W POSTACI DYSPOZYCJI WKŁADEM POSIADACZA RACHUNKU BANKOWEGO, O KTÓREJ MOWA W ART. 56 USTAWY Z DNIA 29 SIERPNI 1997 R. PRAWO BANKOWE

Wobec zidentyfikowania przez UKNF niejednolitej praktyki w zakresie realizowania dyspozycji wkładem na wypadek śmierci w postaci dyspozycji wkładem posiadacza rachunku bankowego, o której mowa w art. 56 ustawy Prawo bankowe, w przypadku gdy posiadacz indywidualnego rachunku bankowego (zapisodawca) pozostawał w związku małżeńskim objętym ustawową wspólnością majątkową, UKNF w dniu 4 marca 2019 r. skierował do wszystkich podmiotów zobowiązanych stanowisko KNF w przedmiotowej sprawie.

UKNF wskazała na brak podstawy prawnej do przyjęcia, iż to na podmiocie zobowiązanym (banki komercyjne, banki spółdzielcze, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, oddziały instytucji kredytowych) ciąży obowiązek badania istniejącego pomiędzy małżonkami ustroju majątkowego dla celów realizacji dyspozycji na wypadek śmierci na etapie jej przyjmowania, czy też uzależniania wysokości wypłaty przy realizacji dyspozycji od istnienia między małżonkami określonego ustroju majątkowego w chwili śmierci zapisodawcy. UKNF przekazała, że odmienna praktyka w powyższym zakresie naruszała treść norm wyrażonych w treści art. 56 i 56a ustawy Prawo bankowe, skutkując brakiem realizacji dyspozycji wkładem na wypadek śmierci posiadacza rachunku bankowego.

UKNF wezwał podmioty zobowiązane do dokonania oceny stosowania przez siebie praktyk związanych z instytucją dyspozycji wkładem na wypadek śmierci, a także do podjęcia niezbędnych działań celem wyeliminowania ewentualnych nieprawidłowości.

STANOWISKO W ZAKRESIE REALIZACJI OBOWIĄZKÓW BANKÓW I SPÓŁDZIELCZYCH KAS OSZCZĘDNOŚCIOWO-KREDYTOWYCH WYNIKAJĄCYCH Z ART. 56A, ART. 59A UST. 6 I UST. 7, ART. 59B ORAZ ART. 111C USTAWY PRAWO BANKOWE I ART. 13A UST. 6 I UST. 7, ART. 13B, ART. 13C ORAZ ART. 14 UST. 2A USTAWY O SKOK ORAZ REALIZACJI OBOWIĄZKÓW BANKÓW I SPÓŁDZIELCZYCH KAS OSZCZĘDNOŚCIOWO-KREDYTOWYCH WYNIKAJĄCYCH Z ART. 92BA-92BD USTAWY PRAWO BANKOWE I ART. 13D-13F USTAWY O SKOK (CENTRALNA INFORMACJA)

W nawiązaniu do pisma z dnia 16 listopada 2016 r., w którym KNF informowała o wprowadzeniu nowych obowiązków informacyjnych dla banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, w tym dotyczących przekazywania informacji w ramach centralnej informacji (art. 92ba-92bd ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe i art. 13d-13f ustawy o SKOK), a także w oparciu o analizę porównawczą danych pozyskanych bezpośrednio od banków, kas i oddziałów instytucji kredytowych dotyczących realizacji przedmiotowych obowiązków z danymi otrzymanymi z KIR SA, organ nadzoru poczynił ustalenia, z których wynikało, że podmioty nadzorowane prowadzą różne praktyki w zakresie obsługi zapytań otrzymywanych w ramach *Centralnej informacji o rachunkach*, w tym w zakresie ewidencjonowania zapytań przekazywanych do podmiotów za pośrednictwem systemu *Ognivo*.

Mając na uwadze konieczność zapewnienia prawidłowego funkcjonowania działalności podmiotów w zakresie realizacji ww. obowiązków, których celem jest udzielenie uprawnionym żądającym w zbiorczej informacji pełnego i rzetelnego zestawienia informacji, organ nadzoru dostrzegł potrzebę ujednoczenia praktyki podmiotów w zakresie obsługi zapytań z *Centralnej informacji o rachunkach* i podjęcia działań mających na celu prowadzenie ewidencji zapytań i odpowiedzi udzielonych na zapytania w ramach *Centralnej informacji o rachunkach*.

KNF ponownie zwróciła uwagę na konieczność dołożenia należytej staranności przez banki i kasy w zakresie realizacji obowiązków wynikających z ww. ustaw: Prawo bankowe i ustawy o SKOK.

STANOWISKO DOTYCZĄCE NIEJEDNOLITEJ PRAKTYKI BANKÓW W ZAKRESIE ZAKŁADANIA RACHUNKÓW BANKOWYCH KONSUMENTOM POSŁUGUJĄCYM SIĘ DOKUMENTAMI TOŻSAMOŚCI INNYMI NIŻ DOWÓD OSOBISTY

W ramach przeprowadzonej analizy, UKNF ustalił, że część podmiotów uniemożliwia założenie rachunku bankowego, w tym podstawowego rachunku płatniczego, konsumentowi posługującemu się wyłącznie: polskim dokumentem paszportowym, polską kartą pobytu, zagranicznym dokumentem paszportowym.

UKNF zobligował podmioty nadzorowane do dokonania oceny stosowanych praktyk związanych z iden-

tyfikacją klienta oraz weryfikacją jego tożsamości, a także do podjęcia działań w celu wyeliminowania ewentualnych nieprawidłowości w tym zakresie.

STANOWISKO UKNF W SPRAWIE STÓP TECHNICZNYCH STOSOWANYCH DO WYCENY BILANSOWEJ REZERW TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWYCH DLA CELÓW RACHUNKOWOŚCI

Stanowisko UKNF dotyczy interpretacji przepisów rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 12 kwietnia 2016 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji, dotyczące stóp technicznych stosowanych do wyceny bilansowej rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów rachunkowości, o których mowa w § 46 ust. 1 ww. rozporządzenia.

STANOWISKO UKNF DOTYCZĄCE ADEKWATNOŚCI SKŁADKI W UBEZPIECZENIACH KOMUNIKACYJNYCH

Mając na uwadze konieczność zapewnienia prowadzenia przez zakłady ubezpieczeń działalności ubezpieczeniowej zgodnie z przepisami prawa, organ nadzoru ponownie zwrócił uwagę na kwestię adekwatności składki w ubezpieczeniach, o których mowa w grupach 3 i 10 działu II załącznika do ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. W przedmiotowym stanowisku organ nadzoru wskazał na konieczność dokładnego przeanalizowania przez zakłady ubezpieczeń procesu taryfikacji oraz dokonania przeglądu procesu likwidacji szkód i relacji z pośrednikami ubezpieczeniowymi, a także z klientami, jako element determinujący wiarygodne szacowanie przyszłego poziomu szkodowości oraz kosztów działalności, a w konsekwencji wymaganego poziomu składek. Organ nadzoru wskazał dodatkowo na konieczność uwzględnienia przedmiotowych wyników przeprowadzanych analiz w praktyce, m.in. przy ustalaniu taryf składek.

STANOWISKO UKNF DOTYCZĄCE UBEZPIECZEŃ Z GRUPY 3 DZIAŁU I ZAŁĄCZNIKA DO USTAWY Z DNIA 11 WRZEŚNIA 2015 R. O DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ I REASEKURACYJNEJ

Ubezpieczenia, o których mowa w grupie 3 działu I załącznika do ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej niejednokrotnie cechuje wysoka złożoność, znaczny stopień skomplikowania i wynikająca z tego trudność zrozumienia przez ubezpieczających lub ubezpieczonych konstrukcji tych ubezpieczeń, a przede wszystkim ryzyk z nimi związanych. Wspólną cechą tych ubezpieczeń jest ich inwestycyjny charakter oraz przeniesienie ryzyka inwestycyjnego na klienta. Szczególnie istotne jest zatem, aby wyżej wskazane ubezpieczenia były dostosowane do potrzeb i możliwości ubezpieczającego lub ubezpieczonego oraz aby aktywa pochodzące ze składek ubezpieczenio-

wych lokowane były zgodnie z zasadą ostrożnego inwestora.

Niniejsze stanowisko ma na celu zwrócenie uwagi na istotne zagadnienia dotyczące obszaru dystrybucji ubezpieczeń o charakterze inwestycyjnym, a także działalności inwestycyjnej, w szczególności w zakresie:

- dokonywania analizy potrzeb klientów i oferowania produktów adekwatnych do potrzeb klienta,
- doboru aktywów i przestrzegania zasady ostrożnego inwestora.

KOMUNIKAT KNF DOTYCZĄCY STANOWISKA ORGANU NADZORU W SPRAWIE ZAŁOŻEŃ POLITYKI DYWIDENDOWEJ BANKÓW KOMERCYJNYCH, BANKÓW SPÓŁDZIELCZYCH I ZRZESZAJĄCYCH ORAZ ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ I REASEKURACJI W 2020 R.

Zaleca się, aby dywidendę mogły wypłacić wyłącznie zakłady ubezpieczeń/reasekuracji, które spełniają wszystkie poniższe kryteria: otrzymały w ramach BION za 2018 r. ocenę ryzyka dobrą lub zadowalającą; w poszczególnych kwartałach 2019 r. nie wykazały niedoboru środków własnych na pokrycie wymogu kapitałowego, rozumianego jako maksimum z minimalnego wymogu kapitałowego (MCR) oraz kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR); w 2019 r. nie były objęte krótkoterminowym planem finansowym lub planem naprawczym, o których mowa w art. 312 i 313 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz według stanu na 31 grudnia 2019 r. wielkość środków własnych bez odliczenia przewidywanych dywidend kształtowała się na poziomie co najmniej 175% wysokości wymogów kapitałowych dla zakładów ubezpieczeń/reasekuracji prowadzących działalność w dziale I oraz co najmniej 150% wysokości wymogów kapitałowych dla zakładów ubezpieczeń/reasekuracji prowadzących działalność w dziale II. Zakłady ubezpieczeń/reasekuracji spełniające powyższe kryteria powinny ograniczyć wypłatę dywidendy do 75% wysokości zysku wypracowanego w 2019 r., przy czym pokrycie wymogów kapitałowych dla kwartału, w którym wypłacono dywidendę powinno utrzymywać się na poziomie co najmniej 110%.

Jednocześnie dopuszcza się wypłatę dywidendy równą całemu wypracowanemu w 2019 r. zyskowi (co oznacza, iż nie dopuszcza się wypłaty z pozostałych elementów kapitałów własnych), o ile pokrycie wymogów kapitałowych (po odliczeniu od środków własnych przewidywanych dywidend) na dzień 31 grudnia 2019 r. oraz dla kwartału, w którym wypłacono dywidendę, będzie na poziomie co najmniej 175% dla zakładów ubezpieczeń/reasekuracji prowadzących działalność w dziale I oraz co najmniej 150% dla zakładów ubezpieczeń/reasekuracji prowadzących działalność w dziale II.

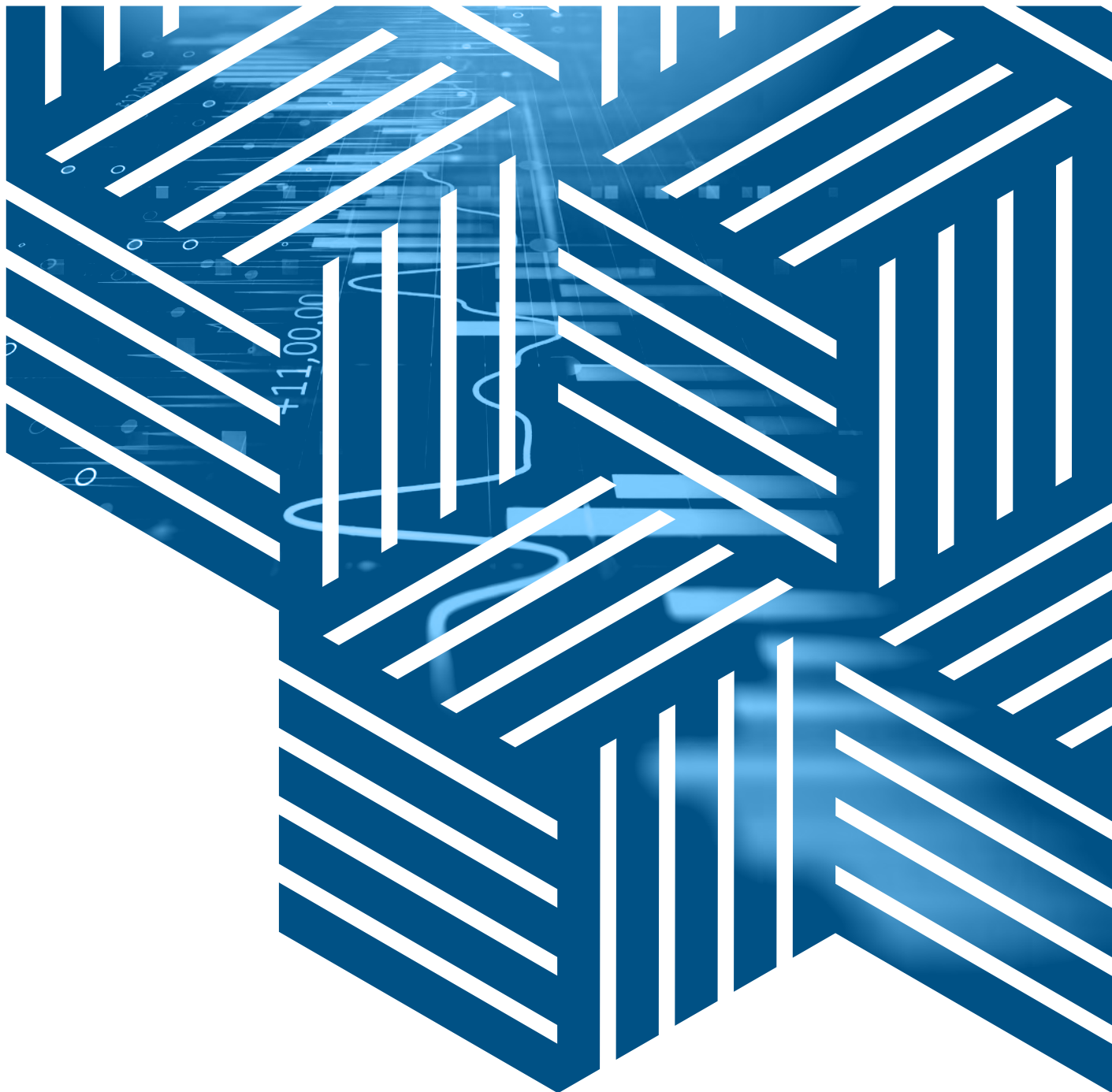
STANOWISKO UKNF DOTYCZĄCE REALIZACJI OBOWIĄZKU DOSKONALENIA UMIEJĘTNOŚCI

**ZAWODOWYCH, O KTÓRYM MOWA W ART. 12
UST. 1 USTAWY O DYSTRYBUCJI UBEZPIECZEŃ**

Artykuł 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o dystrybucji ubezpieczeń zobowiązuje osoby wykonujące czynności agencyjne, osoby wykonujące czynności brokerskie w zakresie ubezpieczeń, osoby wykonujące czynności brokerskie w zakresie reasekuracji, osoby wykonujące czynności dystrybucyjne zakładu ubezpieczeń oraz osoby wykonujące czynności dystrybucyjne zakładu reasekuracji do doskonalenia umiejętności zawodowych, m.in. przez odbywanie co najmniej 15 godzin rocznie szkolenia zawodowego z wybranych tematów. Stanowisko ma na celu zwrócenie uwagi na istotne zagadnienia dotyczące sposobu realizacji obowiązku z ww. artykułu w zakresie:

- wymiaru rocznego szkolenia zawodowego oraz zakresu tematycznego szkolenia,
- dokumentu poświadczającego odbycie szkolenia zawodowego,
- sposobu weryfikacji realizacji obowiązku odbycia szkolenia zawodowego,
- sankcji z tytułu niezrealizowania w części lub w całości obowiązku doskonalenia umiejętności zawodowych w postaci szkolenia zawodowego.

Szczegółowy wykaz stanowisk Komisji Nadzoru Finansowego i Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego oraz komunikatów UKNF znajduje się w Tabeli 8.2 w Aneksie 8.

9

POZOSTAŁE DZIAŁANIA

9.1. DZIAŁANIA EDUKACYJNE I INFORMACYJNE

UKNF, wypełniając ustawowe zadanie organu nadzoru w zakresie upowszechniania wiedzy z zakresu funkcjonowania rynku finansowego, prowadzi od 2009 r. projekt Centrum Edukacji dla Uczestników Rynku – CEDUR, w ramach którego w okresie objętym sprawozdaniem realizowana była głównie działalność szkoleniowa oraz wydawnicza.

W 2019 r. zorganizowano 80 seminariów szkoleniowych przeprowadzonych przez pracowników UKNF, skierowanych przede wszystkim do podmiotów podlegających nadzorowi KNF ze wszystkich sektorów rynku finansowego, przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości i organów ścigania, instytucji ochrony praw konsumentów, a także środowiska szkolnego, w których uczestniczyło łącznie ponad 6,3 tys. słuchaczy.

Zestawienie wydarzeń zorganizowanych w ramach projektu CEDUR w 2019 r. przedstawia Aneks 7.

Zorganizowano również udział przedstawicieli UKNF w charakterze prelegentów w prawie 150 wydarzeniach zewnętrznych, tj. panelach, kongresach i konferencjach.

W okresie objętym sprawozdaniem nakładem UKNF wydano następujące broszury o charakterze edukacyjnym: *Otwarta bankowość w świetle wymogów dyrektywy PSD2 – wyzwania i perspektywy rozwoju dla polskiego sektora FinTech*, *Alternatywne spółki inwestycyjne jako nowy rodzaj wehikułów inwestycyjnych w Polsce*, *Obowiązki banków wobec klientów przewidziane w ustawie o obrocie instrumentami finansowymi*, *Pierwsze kroki na rynku finansowym – Scenariusze lekcji*, *Scenariusze lekcji z zakresu ryzyka związanego z inwestowaniem na rynkach kapitałowych i terminowych*, a także pozycję pt. *Implikacje teorii rynku fraktalnego dla oceny ryzyka inwestycji finansowych* (monografię stanowiącą skróconą wersję rozprawy doktorskiej pt. *Implikacje teorii rynku fraktalnego dla oceny ryzyka inwestycji finansowych*, za którą autorowi przyznano nagrodę w VI edycji Konkursu o Nagrodę Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego za najlepszą pracę doktorską z zakresu rynku finansowego).

W ramach działań skierowanych do środowiska szkolnego Urząd KNF po raz piąty koordynował na

poziomie krajowym międzynarodową kampanię Global Money Week (GMW) – *Światowy Tydzień Pieniądza*. VIII edycja GMW przebiegała w dniach 25–31 marca 2019 r. pod hasłem: *Learn. Save. Earn – Zdobyj wiedzę. Oszczędzaj. Zarabiaj*. Kampania objęła blisko 13 tys. dzieci i młodzieży z całej Polski, w tym uczniów na wszystkich etapach edukacji, wychowanków przedszkoli, a także podopiecznych specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych. Urząd KNF realizował kampanię we współpracy z Ministerstwem Finansów. Inicjatorem i koordynatorem GMW w skali globalnej był *Child & Youth Finance International (CYFI)*, organizacja pożytku publicznego działająca we współpracy z OECD.

Urząd KNF zaangażował się ponadto w III edycję World Investor Week (WIW) – *Światowy Tydzień Inwestora* poprzez organizację seminarium szkoleniowego pt. *Cyberbezpieczeństwo z perspektywy klienta usług finansowych*, skierowanego do doradców metodycznych, nauczycieli przedmiotów ekonomicznych, nauczycieli kształcenia zawodowego oraz innych nauczycieli zainteresowanych zagadnieniami finansowymi, m.in. szkolnych koordynatorów kampanii GMW. Seminarium zostało zorganizowane we współpracy z Fundacją GPW, Biurem Rzecznika Finansowego oraz Ośrodkiem Rozwoju Edukacji. WIW jest inicjatywą z zakresu edukacji finansowej o zasięgu globalnym, powołaną do życia przez Międzynarodową Organizację Komisji Papierów Wartościowych (IOSCO) na rzecz zwiększenia świadomości społecznej na temat roli edukacji finansowej oraz ochrony inwestorów na rynku finansowym.

We współpracy ze środowiskiem akademickim Urząd KNF zorganizował w Warszawie 2 konferencje naukowe z udziałem uznanych światowych autorów w dziedzinie ekonomii i prawa. W dniu 30 października 2019 r. odbyła się konferencja naukowa organizowana wspólnie przez Urząd KNF oraz Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego pt. *Corporate governance and securities regulations*. W jej ramach wykład wygłosił prof. Steven Davidoff Solomon z Uniwersytetu Kalifornijskiego w Berkeley – wybitny autor w dziedzinie prawa spółek, rynku kapitałowego i transakcji M&A. Podczas Konferencji Przewodniczący KNF Jacek Jastrzębski wręczył nagrodę w wysokości

15 000 zł w VIII edycji Konkursu o Nagrodę Przewodniczącego KNF za najlepszą pracę doktorską z zakresu rynku finansowego. Celem konkursu jest inspirowanie rozwoju rynku finansowego i jego innowacyjności poprzez zwiększanie zainteresowania środowiska akademickiego zagadnieniami związanymi z organizacją i funkcjonowaniem rynku finansowego oraz nadzorem nad tym rynkiem. W dniu 14 listopada 2019 r. odbyła się międzynarodowa konferencja pt. *Instrumenty typu AT1 i RT1 Contingent Convertible – doświadczenia międzynarodowe oraz perspektywa polska*, organizowana wspólnie przez Urząd KNF oraz Szkołę Główną Handlową w Warszawie, poświęcona instrumentom zaliczanym do kategorii kapitałów bankowych warstwy AT1, zwanych contingent convertibles (tzw. CoCos). Gościem specjalnym konferencji był prof. Wim Schoutens z Uniwersytetu w Leuven w Belgii – uznany autorytet w dziedzinie wyceny i modeli ryzyka CoCos. W konferencji wzięli także udział przedstawiciele banków – emitentów posiadających doświadczenie w strukturyzacji i aranżacji emisji instrumentów typu CoCos.

Urząd KNF kontynuował udział w pracach Zespołu roboczego ds. działań edukacyjnych w zakresie funkcjonowania rynku finansowego RRRF koordynowanych przez Ministerstwo Finansów.

SERWIS INTERNETOWY

Głównym narzędziem prowadzenia przez UKNF działań informacyjnych jest serwis internetowy, w którym w 2019 r. odnotowano blisko 5,8 mln odsłon. Informacje prezentowane w serwisie internetowym dotyczące Komisji jako organu nadzoru nad rynkiem finansowym obejmują m.in. zadania i skład Komisji, komunikaty z posiedzeń, strukturę organizacyjną Urzędu Komisji, zadania departamentów, zamówienia publiczne, ogłoszenia o pracy oraz listę ostrzeżeń publicznych Komisji Nadzoru Finansowego. Ponadto serwis zawiera informacje na temat nadzorowanych rynków – aktualne zestawienia podmiotów działających na poszczególnych rynkach, dane finansowo-statyczne, publikacje (raporty i opracowania tematyczne), akty prawne, w tym także akty prawa wspólnotowego, informacje na temat aktywności w ramach instytucji UE i inne.

W 2019 r. w mediach ukazały się 94 803 materiały zawierające odniesienia do Komisji Nadzoru Finansowego, z czego: w Internecie – 88 303, prasie – 4049 oraz radiu i telewizji – 2451.

Współpracując z mediami, UKNF prowadzi otwartą politykę komunikacyjną. Zadania w tym zakresie obejmują m.in.:

- publiczne prezentowanie stanowisk oraz wyników prac Komisji oraz Urzędu,
- informowanie o działaniach, inicjatywach i programach podejmowanych przez Komisję i Urząd,

- komentowanie wydarzeń na rynku finansowym,
- odpowiadanie na pytania przedstawicieli mediów.

ROZPATRYWANIE WNIOSKÓW O DOSTĘP DO INFORMACJI PUBLICZNEJ

1 stycznia 2019 r. na podstawie art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku (Dz. U. z 2018 r. poz. 2243) nastąpiło utworzenie Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, zwanego dalej „Urzędem KNF”, jako państwowej osoby prawnej. W konsekwencji powyższego nastąpiła zmiana statusu Urzędu na gruncie przepisów ustawy o dostępie do informacji publicznej, dalej: udip. Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 4 udip do podmiotów obowiązanych do udostępniania informacji publicznej zaliczone są podmioty reprezentujące państwowe osoby prawne. Taki status zgodnie z art. 3 ust. 4 pkt 2 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym ma Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego i to jego należy uznać w obecnym porządku prawnym za podmiot obowiązany na gruncie przepisów udip. Przewodniczący KNF jest obowiązany do udostępniania informacji publicznej zarówno w trybie wnioskowym, jak i bezwnioskowym, a więc także w ramach strony podmiotowej BIP. Strona podmiotowa BIP jest jednakże stroną samej osoby prawnej, tj. stroną podmiotową BIP Urzędu. W ramach strony podmiotowej BIP Urzędu KNF udostępniana jest także informacja o Komisji jako organie Urzędu KNF właściwym w sprawie nadzoru nad rynkiem finansowym.

W 2019 r. do UKNF wpłynęło 229 wniosków o udostępnienie informacji publicznej.

KAMPANIA SPOŁECZNA – „OCZAROWANI”

W okresie listopad–grudzień 2019 r. UKNF przeprowadził ogólnopolską kampanię społeczną – „Oczarowani”. Partnerami kampanii był Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju.

Celem społecznej kampanii informacyjnej było zwrócenie uwagi na ryzyka związane z inwestowaniem w zakup tzw. condohoteli/aparthoteli. Nazwa kampanii „Oczarowani” określa szeroką grupę nieprofesjonalnych inwestorów, a także konsumentów – osoby poszukujące atrakcyjnych możliwości inwestycyjnych, nieposiadające jednocześnie niezbędnej wiedzy lub doświadczenia do właściwej oceny dostępnych ofert. Brak świadomości wielu ryzyk sprawia, że takie osoby mogą łatwo zostać „oczarowane” możliwościami uzyskania szybkich i wysokich zysków.

Kampanii towarzyszyły telewizyjne i radiowe spoty informacyjne, prezentowane w Telewizji Polskiej, na antenie Polsatu, w Polskim Radiu, RMF oraz Radiu Zet. Obecna była również w mediach społecznościowych

na profilach podmiotów zaangażowanych w przedmiotowy projekt.

Kampanię społeczno-informacyjną wspiera strona internetowa oczarowani.pl, zawierająca katalog najistotniejszych wytycznych, które pomogą nieprofesjonalnym uczestnikom obrotu uzyskać większą wiedzę o czynnikach, które należy wziąć pod uwagę w planowanej inwestycji. Strona internetowa oczarowani.pl zawiera bazę wskazówek i pytań, na które należy znaleźć odpowiedź przed finalizacją zakupu w sferze tzw. *condohoteli/aparthoteli*. Ich syntetyczny wyciąg przygotowano również w formie jednego pliku, który może stanowić przydatny materiał do rozmowy z osobą oferującą takie inwestycje.

KAMPANIA INFORMACYJNA DOTYCZĄCA FINANSOWANIA SPOŁECZNOŚCIOWEGO (CROWDFUNDINGU)

UKNF w 2019 r. rozpoczął kampanię informacyjną dotyczącą finansowania społecznościowego w Polsce, tj. crowdfundingu. Mając na uwadze tempo, w jakim rozwija się rynek finansowania społecznościowego w Polsce i ilość ryzyk, jakie są z nimi związane, w grudniu 2019 r. UKNF przygotował materiał edukacyjny dla inwestorów indywidualnych (nieprofesjonalnych) dokonujących inwestycji w spółki, które za pośrednictwem platform crowdfundingowych oferują swoje udziały i akcje.

Kolejne materiały będą publikowane w 2020 r. i będą dotyczyły m.in. stanowiska UKNF co do statusu prawnego platform crowdfundingowych oraz dopuszczalnych działań marketingowych emitentów.

WSPÓŁPRACA Z ORGANAMI PAŃSTWOWYMI ORAZ PODMIOTAMI ZEWNĘTRZNYMI

9.2.

WSPÓŁPRACA W RAMACH KOMITETU STABILNOŚCI FINANSOWEJ (KSF)

Ustawa z 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad rynkiem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym wyposażała Komitet Stabilności Finansowej w kompetencje w zakresie nadzoru makroostrożnościowego i zarządzania kryzysowego. W Komitecie Stabilności Finansowej są reprezentowane cztery najważniejsze instytucje wchodzące w skład sieci bezpieczeństwa finansowego w Polsce, tj. Narodowy Bank Polski, Komisja Nadzoru Finansowego, Ministerstwo Finansów oraz Bankowy Fundusz Gwarancyjny. W zakresie nadzoru makroostrożnościowego posiedzeniem Komitetu przewodniczył Prezes NBP, zaś w zakresie zarządzania kryzysowego Minister Finansów.

Przedmiotem posiedzenia 25 stycznia 2019 r. było omówienie stanu prac nad dostosowaniem stawek referencyjnych WIBOR do wymogów rozporządzenia BMR oraz barier rozwoju rynku listów zastawnych.

Na posiedzeniu 29 marca 2019 r. Komitet, wykonując obowiązki ustawowe, podjął uchwałę ws. rekomendacji skierowanej do Ministra Finansów dotyczącej utrzymania wskaźnika bufora antycyklicznego na poziomie 0%. Stwierdzono także, że główne źródło ryzyka stanowi w dalszym ciągu niepewność związana z portfelem walutowych kredytów mieszkaniowych. Pomimo że następuje systematyczny spadek wolu-

menu kredytów mieszkaniowych w walutach obcych, zobowiązania te nadal stanowią ważne źródło ryzyka dla systemu finansowego w Polsce z uwagi na niepewność co do możliwych rozwiązań regulacyjnych.

W czasie posiedzenia 7 czerwca 2019 r. członkowie Komitetu omówili m.in. wnioski z analiz dotyczących wysokokwotowych kredytów konsumpcyjnych. Obecnie kredyty konsumpcyjne o dużej wartości i długim terminie zapadalności stanowią niewielki odsetek całego portfela kredytowego sektora niefinansowego. Obserwowany jest jednak ich szybki wzrost w strumieniu nowo udzielanych kredytów, co może w przyszłości implikować wyższe ryzyko w sektorze bankowym. Komitet uznał, że wskazane jest, aby banki dokonywały ostrożnej oceny ryzyka związanego z tego rodzaju kredytami oraz weryfikowały cele, na jakie są one udzielane.

Na wniosek KNF 23 września 2019 r. Komitet przyjął jednomyślnie opinie w sprawie uchylecia decyzji o identyfikacji 2 podmiotów jako innej instytucji o znaczeniu systemowym (O-SII), w sprawie nałożenia na 2 podmioty bufora O-SII ze wskaźnikiem 0,75% oraz nałożenia na 2 podmioty bufora O-SII ze wskaźnikiem 0,1⁴². Łącznie przygotowano 6 opinii, będących podstawą do wydania decyzji przez KNF. Podjęto także decyzję o przeglądzie stosowanej dotychczas metodyki identyfikacji O-SII i jej ewentualnej modyfikacji w celu lepszego odzwierciedlenia specyfiki polskiego sektora bankowego.

⁴² Zob. więcej: Rozdział 3.1.2. Sprawozdania w części „Identyfikacja innych instytucji o znaczeniu systemowym (O-SII)”.

Na posiedzeniu 13 grudnia 2019 r., w efekcie przeprowadzonej analizy, Komitet zarekomendował Ministrowi Finansów utrzymanie wskaźnika bufora ryzyka systemowego na dotychczasowym poziomie 3% i na dotychczas obowiązujących zasadach.

WSPÓŁPRACA Z KOMISJĄ NADZORU AUDYTOWEGO (KNA) I MINISTERSTWEM FINANSÓW (MF) ORAZ ŚRODOWISKIEM BIEGŁYCH REWIDENTÓW

W dniu 7 lutego 2019 r. zarządzeniem Przewodniczącego KNF nr 26/2019 został zniesiony Komitet do spraw relacji z biegłymi rewidentami, natomiast zarządzeniem Przewodniczącego KNF nr 30/2019 z dnia 15 marca 2019 r. został powołany Koordynator do spraw współpracy z Komisją Nadzoru Auditowego. Głównym zadaniem Koordynatora do spraw współpracy z Komisją Nadzoru Auditowego było przygotowanie, we współpracy z właściwymi departamentami UKNF, porozumienia o współpracy oraz wymianie informacji pomiędzy KNF i KNA. Przedmiotowe porozumienie zostało zawarte w dniu 29 listopada 2019 r.

W 2019 r. przedstawiciele UKNF uczestniczyli w procesie legislacyjnym dotyczącym zmian do ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym, a także opiniowali projekty rozporządzeń Ministra Finansów implementujące zmiany w ww. ustawie.

WSPÓŁPRACA Z NARODOWYM BANKIEM POLSKIM

UKNF prowadzi stałą dwustronną współpracę w zakresie wymiany informacji niezbędnych do wykonywania ustawowych zadań banku centralnego i organu nadzoru nad rynkiem finansowym. Zasady współpracy określają obustronne umowy dotyczące współpracy oraz wymiany informacji pomiędzy KNF a NBP.

Na mocy umowy KNF przekazywała w 2019 r. do NBP szereg danych w obszarze:

- sektora bankowego: m.in. w zakresie stress testów, planów finansowych, pozyskiwania danych pozasprawozdawczych dotyczących kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych, kredytów na nieruchomości komercyjne oraz przekazywania ocen BION, a także informacji o wynikach inspekcji z zaleceniami nadzorczymi kierowanymi do banków systemowo ważnych oraz o wynikach czynności kontrolnych przeprowadzonych w zakresie prawidłowości naliczania i odprowadzania wymaganej wysokości rezerwy obowiązkowej,
- sektora usług płatniczych: współpraca obejmuje nadawanie numerów rozliczeniowych rachunkom płatniczym, wymianę danych dotyczących transakcji realizowanych przez agentów rozliczeniowych i wydawców instrumentów płatniczych, a w sferze pieniądza elektronicznego – wymianę danych dotyczących schematów płatniczych. NBP raportuje ponadto dane o oszustwach doko-

nywanych instrumentami płatniczymi.

Z drugiej strony, NBP przysyłał do KNF szereg materiałów analitycznych, które znajdują się w obszarze działania KNF. Jednocześnie odbywała się bieżąca współpraca pomiędzy obu instytucjami na poziomie operacyjnym (dotyczącym wymiany informacji, uzgadniania stanowisk czy też kwestii informatycznych), w tym w zakresie poszczególnych podmiotów nadzorowanych. Ponadto, podobnie jak w latach ubiegłych, przy okazji opracowania rocznego „Raportu o sytuacji banków” Przewodniczący KNF spotkał się z członkami Rady Polityki Pieniężnej celem omówienia najważniejszych zjawisk zachodzących w sektorze bankowym oraz systemie SKOK, jak też najważniejszych wyzwań oraz potencjalnych źródeł zagrożeń przed nimi stojących,

- sektora ubezpieczeniowego: informacje oparte zarówno na dodatkowych sprawozdaniach finansowych oraz statystycznych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji (statutowe), jak również sprawozdaniach zgodnych z systemem Wypłacalności II. Wyżej wymienione dane zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji oraz podjęte działania w ramach współpracy były prowadzone w celu realizacji zadań Narodowego Banku Polskiego oraz zadań wynikających z uczestnictwa Narodowego Banku Polskiego w Europejskim Systemie Banków Centralnych,
- sektora emerytalnego: dane o funduszach emerytalnych i towarzystwach emerytalnych, pracowniczych programach emerytalnych, indywidualnych kontaktach emerytalnych oraz indywidualnych kontaktach zabezpieczenia emerytalnego. Dane te są przekazywane lub udostępniane NBP przez UKNF w interwałach miesięcznych, kwartalnych i rocznych. W 2019 r. udostępniono NBP 72 zestawienia danych miesięcznych, 56 zestawień danych kwartalnych i 12 zestawień danych rocznych,
- sektora rynku funduszy inwestycyjnych, w szczególności dane dotyczące: akcjonariuszy towarzystw funduszy inwestycyjnych, wybranych danych finansowych towarzystw funduszy inwestycyjnych, podmiotów prowadzących obsługę funduszy inwestycyjnych (depozytariuszy i podmiotów prowadzących rejestry uczestników funduszy), wybrane dane finansowe funduszy inwestycyjnych i subfunduszy oraz danych identyfikujących towarzystwa funduszy inwestycyjnych, funduszy inwestycyjnych i subfunduszy,
- sektora rynku alternatywnych spółek inwestycyjnych, w szczególności dane sprawozdawcze dotyczące zarządzających ASI oraz ASI na dzień 31 grudnia 2017 r. i 31 grudnia 2018 r.,
- sektora domów maklerskich: dane statystyczne dotyczące podmiotów prowadzących działalność maklerską oraz banków powierniczych. Z częstotliwością roczną przekazywane są informacje o liczbie domów maklerskich, biur maklerskich i jednostek organizacyjnych banków oraz informacje o emisjach publicznych i prywatnych,

a także papierach udziałowych wprowadzonych do obrotu na rynku regulowanym. Z częstotliwością półroczną przekazywane są informacje o rachunkach papierów wartościowych i rachunkach pieniężnych prowadzonych przez podmioty prowadzące działalność maklerską i banki powiernicze, a także zagregowane dane z zakresu bilansu oraz rachunku zysków i strat domów maklerskich, – danych o pierwotnych i wtórnych ofertach publicznych i niepublicznych akcji przeprowadzanych za pośrednictwem firm inwestycyjnych.

Na podstawie przepisów ustawy o obrocie instrumentami finansowymi zatwierdzenie przez KNF regulaminów Krajowego Depozytu oraz regulaminów KDPW_CCP SA oraz ich zmian w zakresie wskazanym w przepisach ww. ustawy następuje po zasięgnięciu opinii Prezesa NBP. W związku z powyższym KNF przesyła do Prezesa NBP postanowienia w przedmiocie prośby o wyrażenie opinii w zakresie wniosków KDPW i KDPW_CCP o zatwierdzenie zmian w Regulaminie Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych, Regulaminie rozliczeń transakcji (obrotu zorganizowany), Regulaminie rozliczeń transakcji (obrotu niezorganizowany) oraz Regulaminie funduszu rozliczeniowego. Ponadto NBP jest członkiem Kolegium nadzorczego dla KDPW_CCP SA, który został powołany przez KNF w 2013 r. w celu bieżącego nadzoru nad KDPW_CCP SA w związku z wymogami rozporządzenia EMIR. Dodatkowo, na podstawie art. 12 rozporządzenia CSDR, NBP pełni funkcję organu odpowiedzialnego w zakresie nadzoru nad KDPW SA jako centralnym depozytem papierów wartościowych, w związku z czym jest organem, z którym KNF jest zobowiązany dokonać konsultacji m.in. w sprawie charakterystyki systemu rozrachunku papierów wartościowych prowadzonego przez KDPW SA, zgodnie z art. 17 ust. 4 rozporządzenia CSDR.

W 2019 r. Prezes NBP wydał 1 opinię dotyczącą wniosku o wydanie zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej, w związku z tym, że wniosek obejmował usługę płatniczą, o której mowa w art. 3 ust. 1 pkt 5 ustawy o usługach płatniczych (acquiring). Uzyskanie takiej opinii jest obligatoryjne w toku postępowania licencyjnego, z tym że nie jest ona wiążąca dla KNF.

W zależności od specyfiki poszczególnych spraw współpraca między NBP i UKNF odbywa się na zasadzie zarówno regularnej wymiany informacji (rocznie, kwartalnie, miesięcznie), jak i kontaktów ad hoc. W szczególności istotnych i aktualnych w danym okresie kwestiach kooperacja ta nabiera charakteru ciągłego.

WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI OCHRONY PRAW KLIENTÓW

Realizując zapisy porozumienia o współpracy, zawartego pomiędzy Komisją Nadzoru Finansowego

a Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, UKNF podejmował działania mające na celu zapewnienie ochrony interesów uczestników rynku finansowego oraz zapobieganie i przeciwdziałanie występowaniu na rynku finansowym zjawisk mających charakter praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Na bieżąco wymieniano informacje z UOKiK w zakresie nieprawidłowości występujących w działaniu podmiotów rynku finansowego, a także przekazywano informacje istotne dla postępowań prowadzonych przez Prezesa UOKiK. W ramach spotkań grup roboczych analizowano ryzyka dla odbiorców szeroko pojętego rynku condotelu i apartotelu, których wynikiem była m.in. wspólna akcja edukacyjno-informacyjna⁴³.

UKNF podejmował również współpracę z Rzecznikiem Finansowym przekazując do Biura Rzecznika informacje, które mogły wskazywać na występowanie w działaniu podmiotów rynku finansowego nieprawidłowości w zakresie nieprzebrzegania przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym (Dz. U. z 2018 r. poz. 2038 t.j., z późn. zm.), a także prowadził korespondencję w zakresie sygnałów dotyczących m.in. działalności podmiotów nadzorowanych przez KNF. UKNF współpracował z Rzecznikiem Finansowym (Biurem Rzecznika Finansowego) w ramach działań na rzecz edukacji finansowej, organizując seminarium szkoleniowe dla nauczycieli pt. „Cyberbezpieczeństwo z perspektywy klienta usług finansowych”, które odbyło się w siedzibie Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA 4 października 2019 r. podczas World Investor Week – Światowego Tygodnia Inwestora.

WSPÓŁPRACA Z INNYMI INSTYTUCJAMI

W okresie objętym sprawozdaniem UKNF współpracował w szczególności z:

- Bankowym Funduszem Gwarancyjnym (BFG, Fundusz) na podstawie przepisów ustawy Prawo bankowe oraz ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji, a także na podstawie Umowy o współpracy i wymianie informacji pomiędzy KNF a BFG z dnia 27 grudnia 2016 r. Na mocy wspomnianej umowy KNF oraz BFG przekazywały pomiędzy sobą informacje niezbędne do wykonywania ustawowo określonych zadań obydwu instytucji. W odniesieniu do banków UKNF przekazywał BFG m.in. informacje dotyczące ocen nadawanych bankom w procesie badania i oceny nadzorczej oraz kwartalnych ocen poziomu ryzyka występującego w ich działalności, a także informacje dotyczące sytuacji ekonomiczno-finansowej banków, w tym w zakresie ich pozycji płynnościowej i kapitałowej. Istotnym zagadnieniem w ramach współpracy KNF z BFG

⁴³ Zob. więcej: Rozdział 9.3. Sprawozdania, w części Kampania Społeczna – „Oczarowani”.

były plany naprawy opracowywane przez banki oraz plany przymusowej restrukturyzacji banków sporządzane przez Fundusz (krajowy organ przymusowej restrukturyzacji). UKNF przekazywał również informacje dotyczące ocen nadawanych domom maklerskim w procesie badania i oceny nadzorczej, informacje z zakresu sytuacji finansowej i adekwatności kapitałowej,

- Generalnym Inspektorem Informacji Finansowej, jako organ wykonawczy KNF będącej jednostką współpracującą z GIIF, w zakresie realizacji obowiązków wynikających z przepisów ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu⁴⁴,
- Głównym Urzędem Statystycznym (GUS): regularne przekazywanie do GUS danych na podstawie Programu Badań Statystycznych Statystyki Publicznej nt.: struktury własnościowej krajowego sektora bankowego, sektora ubezpieczeń i reasekuracji, sektora emerytalnego, sektora rynku funduszy inwestycyjnych oraz dane z zakresu sytuacji finansowej sektora domów maklerskich, UKNF brał również udział w pracach nad programami badań na lata 2020, 2021,
- Ubezpieczeniowym Funduszem Gwarancyjnym (UFG): KNF w dniu 27 czerwca 2019 r. podpisała umowę z UFG o współpracy oraz wymianie informacji. Na mocy umowy KNF oraz UFG wymieniają się informacjami dotyczącymi sektora ubezpieczeń, w szczególności informacjami dotyczącymi ubezpieczeń komunikacyjnych oraz pozostałych obowiązkowych. Współpraca z UFG dotyczyła również monitorowania realizacji zadań przez UFG, m.in. informatycznej bazy danych w zakresie niezbędnym do identyfikacji, weryfikacji i przeciwdziałania naruszeniu interesów uczestników rynku ubezpieczeniowego (Baza Danych Ubezpieczeniowych) oraz Turystycznego Funduszu Gwarancyjnego, jak również wypłat świadczeń z ubezpieczeń komunikacyjnych w formie rent. W ramach współpracy w 2019 r. KNF pozyskiwała od UFG w szczególności dane dotyczące wysokości średnich składek i odszkodowań z ubezpieczeń komunikacyjnych (w tym również danych dotyczących zagranicznych zakładów ubezpieczeń), świadczeń w postaci rent i zadośćuczynień w celu dokonywania analiz adekwatności składki oraz skutków potencjalnych zmian prawnych w zakresie świadczeń z OC posiadaczy pojazdów mechanicznych na sytuację finansową zakładów ubezpieczeń. KNF pozyskiwała także z UFG informacje dotyczące jakości danych przekazywanych do UFG przez poszczególne zakłady ubezpieczeń funkcjonujące na polskim rynku, na podstawie obowiązujących przepisów prawa,
- Polską Izbą Ubezpieczeń (PIU): w ramach współpracy przedstawicieli UKNF z przedstawicielami grupy ekspertów ds. ryzyka suszy i blackoutu oraz grupy ekspertów ds. oczekiwanych zysków i strat,

powołanych w ramach działającej przy Polskiej Izbie Ubezpieczeń Podkomisji ds. Solwency II, wypracowano sposób wyznaczania oczekiwanych zysków z przyszłych składek (EPIFP) oraz założenia do scenariusza blackoutu w dziale II. Ponadto, metodyka rocznych testów warunków skrajnych była konsultowana z PIU i ostateczny jej kształt jest efektem współpracy UKNF, PIU i przedstawicieli zakładów ubezpieczeń. UKNF współpracował z PIU również w zakresie zgłoszonego problemu dotyczącego nadzorowania osób wykonujących czynności agencyjne, reprezentujących wielu agentów ubezpieczeniowych,

- Związkiem Banków Polskich (ZBP): przedstawiciel KNF jest członkiem Rady Arbitra Bankowego, na której forum omawiane są uwagi dotyczące praktyk rynkowych stosowanych przez banki w relacjach z klientami,
- Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Ministerstwem Finansów w związku z wymogami ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. z 2018 r. poz. 2272, z późn. zm.),
- Senacką Komisją Praw Człowieka, Praworządności i Petycji: przekazanie danych i informacji mogących stanowić podstawę do stwierdzenia, czy zachodziła konieczność podjęcia inicjatywy ustawodawczej dotyczącej zmiany ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, w celu doprecyzowania możliwości rezygnacji z umów ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (UFK). Mając na uwadze analogiczne zapytanie Ministerstwa Finansów, informacje, które obejmowała wyżej wymieniona petycja, zostały również przekazane do Ministerstwa Finansów.

Ponadto przedstawiciel KNF jest członkiem Rady Edukacji Finansowej, której głównym zadaniem jest zwiększanie finansowej świadomości obywateli oraz wyznaczanie kierunku i sposobu realizacji zadań Funduszu Edukacji Finansowej.

⁴⁴ Zob. więcej: Rozdział 9.3. Sprawozdania.

NADZÓR PUBLICZNY REALIZOWANY PRZEZ KNF W ZWIĄZKU Z USTAWĄ O BIEGŁYCH REWIDENTACH, FIRMACH AUDYTORSKICH ORAZ NADZORZE PUBLICZNYM

9.3.

INFORMACJA O DZIAŁANIACH ZREALIZOWANYCH PRZEZ KNF W ODNIESIENIU DO DOKUMENTU „PLAN DZIAŁAŃ KNF NA 2019 ROK” W ZAKRESIE NADZORU PUBLICZNEGO WYNIKAJĄCEGO Z USTAWY O BIEGŁYCH REWIDENTACH, FIRMACH AUDYTORSKICH ORAZ NADZORZE PUBLICZNYM (REALIZACJA OBOWIĄZKU WYNIKAJĄCEGO Z ART. 89 UST. 3 PKT 2 WW. USTAWY).

Weryfikacja w odniesieniu do wybranych JZP, sposobu dokonania wyboru firmy audytorskiej

W 2019 r. poszczególne Departamenty UKNF dokonały w wybranych przypadkach weryfikacji sposobu dokonania wyboru firmy audytorskiej bądź uzyskania stosowne informacje od JZP, że wybór firmy audytorskiej odbywa się z uwzględnieniem stosownej procedury oraz polityki wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania.

W ramach przeprowadzonych inspekcji zweryfikowano posiadanie przez podmiot nadzorowany polityki wyboru firmy audytorskiej do badania sprawozdania finansowego, sposób dokonywania wyboru firmy audytorskiej oraz rekomendowania jej przez komitet audytu. W szczególności zweryfikowano sposób wprowadzenia przez bank zasady rotacji firm audytorskich i oceniano zgodność tych zasad z ustawą o biegłych rewidentach oraz rozporządzeniem UE nr 537/2014. W badanych bankach komercyjnych (10 banków) nie stwierdzono nieprawidłowości w przedmiotowych kwestiach.

Monitorowanie w odniesieniu do wybranych JZP, wypełnienia wymogów w zakresie rotacji firm audytorskich oraz kluczowych biegłych rewidentów

W 2019 r. monitorowano wypełnianie wymogów w zakresie rotacji firm audytorskich oraz kluczowych biegłych rewidentów przez wszystkich emitentów papierów wartościowych, 28 banków komercyjnych, 32 oddziały instytucji kredytowych, 547 banków spółdzielczych i zrzeszających, 2 spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, 4 krajowe instytucje płatnicze, 10 powszechnych towarzystw emerytalnych, 10 otwartych funduszy emerytalnych, 7 dobrowolnych funduszy emerytalnych, 10 towarzystw funduszy emerytalnych, 127 funduszy inwestycyjnych, 60 zakładów ubezpieczeń/reasekuracji oraz 1 dom maklerski.

Rozpatrywanie wniosków JZP, dotyczących przedłużenia zlecenia na badanie ustawowe, po upływie maksymalnego czasu trwania zlecenia określonego w ustawie

W 2019 r. KNF udzieliła w drodze decyzji dla 18 JZP zezwolenia na przedłużenie okresu trwania zlecenia na przeprowadzenie badań sprawozdań finansowych (w tym dla 5 zakładów ubezpieczeń, 1 oddziału zagranicznego zakładu ubezpieczeń, 1 emitenta papierów wartościowych, 1 banku komercyjnego, 3 powszechnych towarzystw emerytalnych, 3 otwartych funduszy emerytalnych, 1 dobrowolnego funduszu emerytalnego, 1 funduszu

inwestycyjnego otwartego, 1 towarzystwa funduszy inwestycyjnych), po upływie maksymalnego czasu trwania zlecenia określonego w ustawie o biegłych rewidentach. Decyzję umarzającą postępowanie podjęto dla 5 JZP (w tym dla 3 zakładów ubezpieczeń, 2 emitentów papierów wartościowych). Natomiast w przypadku 2 oddziałów instytucji kredytowych wydano decyzję negatywną.

Weryfikacja obowiązku powołania przez JZP komitetu audytu, zgodnie z wymogami określonymi w ustawie

W 2019 r. została przeprowadzona analiza informacji zawartych w arkuszach samooceny dotyczących wypełniania przez poszczególne JZP obowiązków w zakresie powołania komitetów audytu. W przypadkach, w których skład komitetów audytów bądź informacje przekazane przez JZP w tym zakresie budziły wątpliwości, zgodnie z właściwością poszczególne departamenty UKNF prowadziły czynności wyjaśniające w stosunku do JZP w celu ustalenia istniejącego stanu faktycznego oraz wyjaśnienia ww. wątpliwości.

Dodatkowo w 2019 r. przedstawiciele UKNF w ramach przeprowadzonych kontroli działalności JZP w zakresie wypełnienia wymogów wynikających z ustawy o biegłych rewidentach dokonali weryfikacji obowiązku powołania przez JZP komitetów audytów zgodnie z wymogami określonymi w ww. ustawie w przypadku 10 banków komercyjnych. W 1 z badanych banków komercyjnych stwierdzono naruszenie przepisów ustawy o biegłych, które polegało na upoważnieniu rady nadzorczej banku do wykonywania zadań komitetu audytu.

Weryfikacja, w odniesieniu do wybranych JZP, zgodności składu komitetu audytu lub rady nadzorczej pełniącej jego funkcję, z wymogami ustawy w zakresie niezależności oraz posiadania odpowiedniej wiedzy i umiejętności przez członków komitetu audytu/rady nadzorczej

W 2019 r. UKNF w ramach bieżącego nadzoru w odniesieniu do wybranych JZP dokonał weryfikacji zgodności składu komitetu audytu lub rady nadzorczej pełniącej jego funkcję, z wymogami ustawy w zakresie niezależności oraz posiadania odpowiedniej wiedzy i umiejętności przez członków komitetu audytu/rady nadzorczej, w tym w szczególności w przypadku zmiany składu komitetów audytu/rady nadzorczej oraz w ramach oceny BION poszczególnych JZP za 2018 r.

Przykładowo w przypadku emitentów papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym UKNF, w ramach prowadzonego działania nadzorczego dotyczącego składu i funkcjonowania komitetów audytu oraz w związku z powstałymi wątpliwościami co do prawidłowości składu komitetów audytu, wysłano 110 pism w sprawie dokonania stosownych zmian w składzie komitetu audytu lub z prośbą o przedstawienie wyjaśnień.

Ponadto w 2019 r. przedstawiciele UKNF w ramach przeprowadzonych kontroli działalności JZP w zakresie wypełnienia wymogów wynikających z ustawy o biegłych rewidentach dokonali weryfikacji, w odniesieniu do wybranych JZP, zgodności składu komitetów audytów lub rady nadzorczej z wymogami ustawy w zakresie niezależności oraz posiadania odpowiedniej wiedzy i umiejętności przez członków komitetów audytów/rady nadzorczej w przypadku 10 banków komercyjnych. W 1 z badanych banków komercyjnych stwierdzono naruszenie przepisów ustawy o biegłych, które polegało na zmniejszeniu składu komitetu audytu do 2 członków.

Weryfikacja, w odniesieniu do emitentów, sposobu wypełnienia w raportach rocznych za rok obrotowy 2018 wymogu informacyjnego, odnośnie do składu i funkcjonowania komitetu audytu albo rady nadzorczej pełniącej jego funkcję, zwartego w § 70 ust. 6 pkt 5 lit. I rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim

UKNF w 2019 r. w ramach realizacji przedmiotowego działania analizował sprawozdania zarządu emitentów w zakresie informacji dotyczących składu i funkcjonowania komitetu audytu albo rady nadzorczej pełniącej jego funkcję. Jednocześnie w przypadku zidentyfikowania braku tych informacji w tych sprawozdaniach zarządu kierowane były stosowne zalecenia w tym zakresie do emitentów.

Analiza, w odniesieniu do wybranych JZP, funkcjonowania komitetu audytu w zakresie wykonywania zadań wynikających z ustawy

W 2019 r. UKNF w ramach bieżącego nadzoru w odniesieniu do wybranych JZP dokonał analizy funkcjonowania komitetu audytu w zakresie wykonywania zadań wynikających z ustawy o biegłych rewidentach, w tym w szczególności zadań w zakresie monitorowania procesu sprawozdawczości finansowej i skuteczności systemów kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania ryzykiem oraz audytu wewnętrznego, w tym w zakresie sprawozdawczości finansowej.

Przedmiotowa analiza została przeprowadzona m.in. na podstawie ankiet i dodatkowych informacji przekazanych przez poszczególne JZP do UKNF.

Dodatkowo należy wskazać, iż pismem z dnia 13 czerwca 2019 r. zwrócono się do zakładów ubezpieczeń/reasekuracji (60 JZP) o przekazywanie informacji w zakresie planowanych na lata 2019 i 2020 posiedzeń Komitetów Audytów oraz, iż poprzez uczestnictwo przedstawicieli UKNF w wybranych posiedzeniach Komitetu Audytu mogli oni ocenić sposób ich funkcjonowania (dotyczy 5 JZP).

Ponadto w 2019 r. przedstawiciele UKNF w ramach przeprowadzonych kontroli działalności JZP dokonali analizy prawidłowości funkcjonowania komitetów audytów w zakresie wykonywania zadań wynikających z ustawy o biegłych rewidentach w przypadku 10 banków komercyjnych. W 1 z badanych banków komercyjnych stwierdzono naruszenie przepisów ustawy o biegłych, które polegało na upoważnieniu rady nadzorczej banku do wykonywania zadań komitetu audytu.

Weryfikacja, w odniesieniu do wybranych JZP, przygotowania i wdrożenia polityki wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzenia badania oraz polityki świadczenia przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie, przez podmioty powiązane z tą firmą audytorską oraz przez członka sieci firmy audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem

W ramach realizowanych przez KNF działań, w 2019 r. została przeprowadzona dla poszczególnych JZP weryfikacja posiadanych przez JZP polityk wyboru firm audytorskich do badania ich sprawozdań finansowych oraz przedstawienia radzie nadzorczej lub innemu organowi nadzorcemu lub kontrolnemu rekomendacji dotyczącej powołania biegłego rewidenta lub firmy audytorskiej do przeprowadzenia badania sprawozdania finansowego JZP.

Ponadto w 2019 r. przedstawiciele UKNF w ramach przeprowadzonych kontroli działalności JZP w zakresie wypełnienia wymogów wynikających z ustawy o biegłych rewidentach dokonali weryfikacji przygotowania i wdrożenia polityki wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzenia badania oraz polityki świadczenia przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie, przez podmioty powiązane z tą firmą audytorską oraz przez członka sieci firmy audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem w przypadku 10 banków komercyjnych. W badanych bankach komercyjnych nie stwierdzono nieprawidłowości w przedmiotowych kwestiach.

Prowadzenie postępowań w zakresie nakładania kar administracyjnych w przypadku stwierdzenia naruszeń, o których mowa w art. 192 ust. 1 ustawy o biegłych rewidentach

W 2019 r. wystąpiono z wnioskami o nałożenie kary pieniężnej z tytułu nieprzestrzegania obowiązków związanych z rotacją firmy audytorskiej wobec 1 emitenta papierów wartościowych, 7 banków spółdzielczych, a także wobec osób fizycznych – 3 członków komitetu audytu emitenta papierów wartościowych i 1 członka komitetu audytu banku spółdzielczego.

Współpraca z KNA w zakresie realizacji zadań dotyczących nadzoru publicznego

Na podstawie art. 90 ust. 7 ustawy o biegłych rewidentach organ nadzoru na potrzeby zadań związa-

nych z monitorowaniem rynku w zakresie przeprowadzania badań ustawowych na rzecz JZP, o którym mowa w art. 27 rozporządzenia 537/2014, jest zobowiązany do współpracy z KNA, w tym udzielania KNA informacji i wyjaśnień w przedmiotowym zakresie. KNA, realizując wymogi art. 27 rozporządzenia 537/2014, zwróciła się do KNF o przekazanie informacji nt. działalności komitetów audytu powołanych przez JZP. W związku z powyższym do wybranych JZP został przekazany kwestionariusz dotyczący Komitetu Audytu („Questionnaire for audit committees”), przygotowany przez Komitet Europejskich Organów Nadzoru Audytowego. Zgromadzone przez UKNF informacje, po odpowiednim zagregowaniu, zostały przekazane do KNA w marcu 2019 r. W ramach współpracy z KNA w zakresie realizacji zadań dotyczących nadzoru publicznego, w dniu 29 listopada 2019 r. zostało zawarte porozumienie o współpracy oraz wymianie informacji pomiędzy Komisją Nadzoru Finansowego i Komisją Nadzoru Audytowego. Ponadto w 2019 r. KNF przekazywała KNA m.in. informacje na podstawie art. 17b ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz informacje, o których mowa w art. 66 ust. 9 ustawy o rachunkowości.

Opiniowanie projektów aktów prawnych na poziomie krajowym i europejskim, które mają wpływ na nadzór publiczny realizowany przez KNF

W zakresie opiniowania projektów aktów prawnych na poziomie krajowym i europejskim, które mają wpływ na nadzór publiczny realizowany przez KNF, zgłoszono uwagi do rozporządzenia o informacjach bieżących i okresowych oraz ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym, rozporządzenia w sprawie wysokości wynagrodzenia członków Rady Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego, rozporządzenia w sprawie kwoty przekazywanej przez Polską Agencję Nadzoru Audytowego na pokrycie kosztów niektórych zadań realizowanych przez Polską Izbę Biegłych Rewidentów.

Przekazanie do publicznych konsultacji, a następnie publikację zaktualizowanej wersji „Rekomendacji dotyczących funkcjonowania komitetu audytu”

W dniu 7 listopada 2019 r. UKNF przygotował i przekazał do publicznych konsultacji projekt dokumentu pt. Dobre praktyki dotyczące zasad powołania, składu i funkcjonowania komitetu audytu. W grudniu 2019 r. zakończył się proces konsultacji publicznych, wszystkie zgłoszone uwagi zostały poddane analizie i weryfikacji w zakresie zasadności uwzględnienia w treści przygotowanego przez UKNF dokumentu.

W dniu 24 grudnia 2019 r. na stronie internetowej KNF zostały opublikowane Dobre praktyki dla jednostek zainteresowania publicznego dotyczące zasad powołania, składu i funkcjonowania komitetu audytu, które były wcześniej przedmiotem konsulta-

cji wewnętrznych i publicznych. Dokument ten prezentuje zarówno obowiązujące regulacje prawne, jak również stanowisko UKNF w zakresie zbioru dobrych praktyk dla jednostek zainteresowania publicznego dotyczących zasad powołania, składu oraz funkcjonowania komitetu audytu.

Prowadzenie dialogu z firmami audytorskimi badającymi JZP, w tym w formie cyklicznych spotkań

W ramach prowadzenia dialogu z firmami audytorskimi badającymi JZP w 2019 r. odbyły się spotkania Kierownictwa UKNF z biegłymi rewidentami badającymi sprawozdania finansowe:

- banków komercyjnych,
- banków spółdzielczych,
- SKOK,
- zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji.

Publikowanie stanowisk UKNF, dotyczących kwestii budzących wątpliwości interpretacyjne, w odniesieniu do zakresu zadań przypisanych KNF w ramach sprawowanego nadzoru publicznego

W lipcu 2019 r. UKNF przesłał pismo do banków spółdzielczych, w którym przekazał stanowisko dotyczące wymogów w zakresie rotacji oraz sposobu wyboru firmy audytorskiej w sytuacji, kiedy bank jest członkiem związku rewizyjnego i powierza mu przeprowadzenie badania ustawowego.

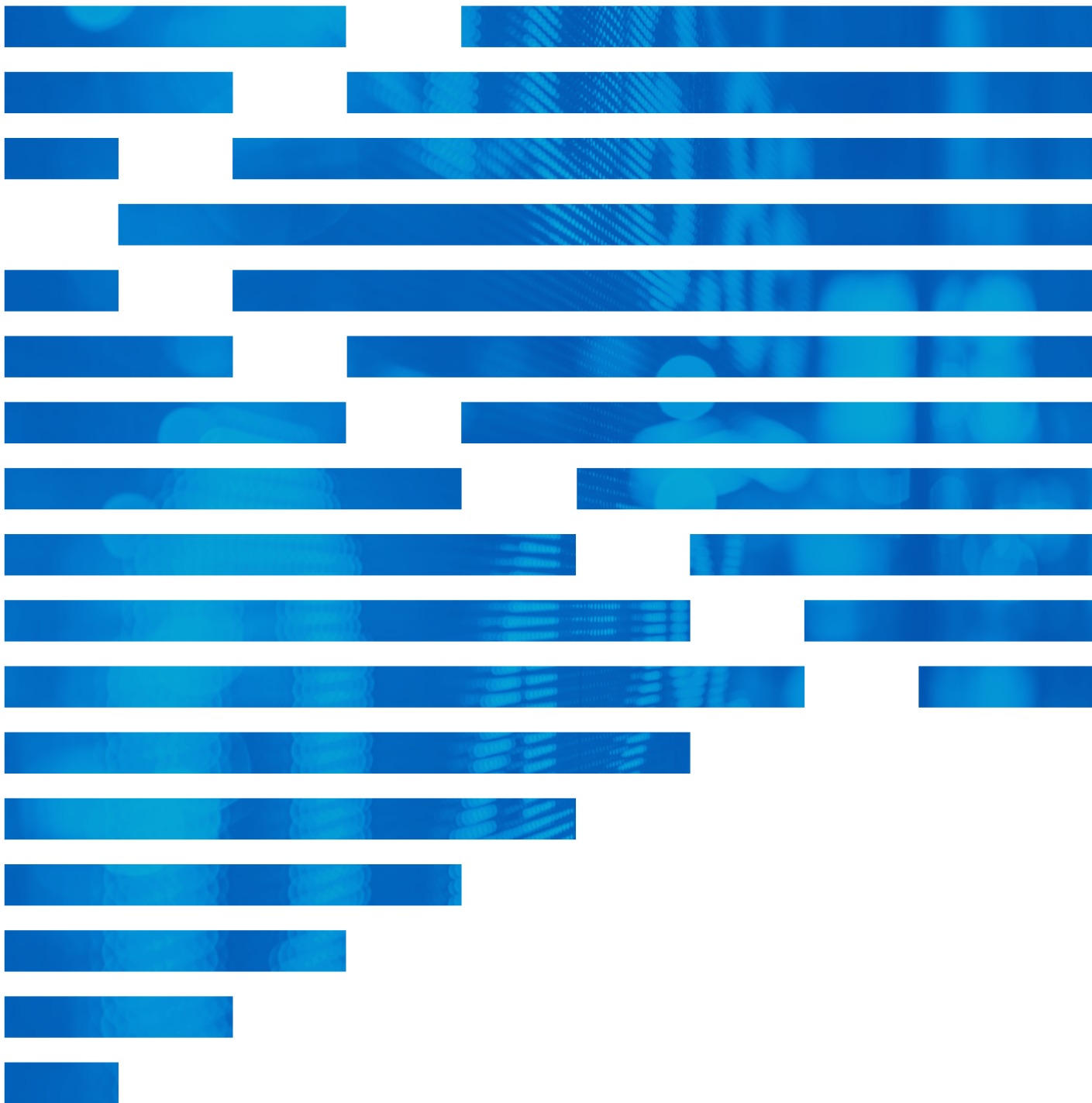
Prowadzenie działań edukacyjnych mających na celu promowanie wysokich standardów funkcjonowania komitetu audytu, w szczególności poprzez szkolenia w ramach Projektu CEDUR oraz udział przedstawicieli UKNF w konferencjach i debatach poświęconych tej tematyce

W 2019 r. UKNF prowadził działania edukacyjne mające na celu promowanie wysokich standardów funkcjonowania KA, w tym m.in.: cykl seminariów

w ramach projektu CEDUR pt. „Zmiany w organizacji i funkcjonowaniu banków spółdzielczych w związku z koniecznością dostosowania się do wymogów ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym”, „Obowiązki informacyjne emitentów wraz z problematyką komitetów audytu”, „Raportowanie okresowe emitentów – zgodność z obowiązującymi regulacjami (financial framework)”, „Niezależność firmy audytorskiej, kluczowego biegłego rewidenta oraz członków komitetu audytu”, „Odpowiedzialność zarządów i rad nadzorczych za rachunkowość banków spółdzielczych”, „Rachunkowość banków spółdzielczych – aspekty praktyczne dla biegłych rewidentów badających sprawozdania finansowe BS”, a także poprzez udział przedstawicieli UKNF w konferencjach i debatach poświęconych tej tematyce.

PLAN DZIAŁAŃ KNF NA 2020 R. W ZAKRESIE NADZORU PUBLICZNEGO, WYNIKAJĄCEGO Z USTAWY O BIEGŁYCH REWIDENTACH, FIRMACH AUDYTORSKICH ORAZ NADZORZE PUBLICZNYM.

Mając na uwadze wynikający z art. 89 ust. 3 ustawy o biegłych rewidentach obowiązek opublikowania na stronie internetowej KNF informacji dotyczących planowanych działań na rok następny, w dniu 17 grudnia 2019 r. został opublikowany na stronie internetowej KNF „Plan działania Komisji Nadzoru Finansowego na rok 2020 w zakresie nadzoru publicznego wynikającego z ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym”.

10

NOWY STATUS PRAWNY
I ORGANIZACJA URZĘDU KOMISJI

Z dniem 1 stycznia 2019 r. ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku, zlikwidowała dotychczas działający Urząd Komisji Nadzoru Finansowego i utworzyła Urząd Komisji Nadzoru Finansowego jako państwową osobę prawną, której zadaniem jest zapewnienie obsługi Komisji Nadzoru Finansowego i Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego. Jak już wzmiankowano w rozdziale 1, Komisja Nadzoru Finansowego i Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego uzyskali status organów nowo utworzonego Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego. Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego – niezależnie od kierowania pracami Komisji i reprezentowania jej na zewnątrz – równolegle kieruje działalnością Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego i reprezentuje Urząd na zewnątrz.

Nadzór nad działalnością Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego jako państwowej osoby prawnej sprawuje Prezes Rady Ministrów.

Nowy status Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego służyć ma przede wszystkim zapewnieniu większej niezależności finansowej. Wydatki stanowiące koszty funkcjonowania Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego nie będą już pokrywane z budżetu państwa i refundowane budżetowi państwa poprzez wpłaty na pokrycie kosztów nadzoru, ale będą pokrywane bezpośrednio z wpłat nadzorowanych podmiotów. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego prowadzi samodzielną gospodarkę finansową na podstawie rocznego planu finansowego uchwalanego przez Komisję Nadzoru Finansowego i zatwierdzanego przez Prezesa Rady Ministrów. Roczne sprawozdanie finansowe Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego podlega badaniu przez firmę audytorską, której wyboru dokonuje Prezes Rady Ministrów. Roczne sprawozdanie finansowe Urzędu Komisji będzie podlegało zatwierdzeniu przez Prezesa Rady Ministrów.

Organizację wewnętrzną Urzędu Komisji, zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym, określa statut nadawany w drodze zarządzenia przez Prezesa Rady Ministrów.

Nowy statut został nadany Urzędowi Komisji Nadzoru Finansowego w drodze zarządzenia nr 15 Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 lutego 2019 r., które weszło w życie z dniem 1 kwietnia 2019 r.⁴⁵ Do dnia 31 marca 2019 r. na podstawie przepisów przejściowych obowiązywał dotychczasowy statut wprowadzony zarządzeniem nr 111 Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 października 2017 r.⁴⁶

Nowy statut utrzymał zasadnicze rozwiązania organizacyjne, jednocześnie wprowadzając istotne zmiany w zakresie organizacji i funkcjonowania Urzędu. Statut wyodrębnia 31 komórek organizacyjnych, przede wszystkim o statusie departamentów. W strukturze organizacyjnej Urzędu po raz pierwszy zostały wyodrębnione takie komórki organizacyjne jak: Departament Compliance, Departament Cyberbezpieczeństwa czy Departament Audytu Wewnętrznego. Wyodrębniony został także Departament Zakupów. Takie rozwiązania organizacyjne miały na celu poprawę transparentności, zapewnienie skutecznego przeciwdziałania konfliktowi interesów oraz zapewnienie właściwego poziomu bezpieczeństwa teleinformatycznego Urzędu.

Zasady organizacji i funkcjonowania Urzędu Komisji oraz podział zadań pomiędzy komórki organizacyjne określa regulamin organizacyjny nadawany w drodze zarządzenia przez Przewodniczącego Komisji. Istotnym novum jest wprowadzenie rozwiązania, które pozwala Przewodniczącemu Komisji w regulaminie organizacyjnym określać pionów obejmujące co najmniej dwie komórki organizacyjne. Jest to rozwiązanie, które nawiązuje do rozwiązań poprzednio obowiązującego statutu, zapewnia jednak dalej idącą elastyczność. Regulamin organizacyjny Urzędu wydany na podstawie nowego statutu ustanowił siedem pionów: Pion Nadzoru Bankowego, Pion Nadzoru Ubezpieczeniowego, Pion Nadzoru nad Rynkiem Kapitałowym, Pionu Strategii i Współpracy Międzynarodowej, Pion Zarządzania i Organizacji, Pion Innowacji i Technologii oraz Pion Prawno-Regulacyjny. Poza strukturą pionów pozostawało pięć komórek organizacyjnych. Schemat organizacyjny Urzędu według stanu na 31 grudnia 2019 r. przedstawia Schemat 1.

⁴⁵ Zarządzenie nr 15 Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 lutego 2019 r. w sprawie nadania statutu Urzędowi Komisji Nadzoru Finansowego (M.P. poz. 142).

⁴⁶ Zarządzenie nr 111 Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 października 2017 r. w sprawie nadania statutu Urzędowi Komisji Nadzoru Finansowego (M.P. poz. 947 oraz z 2018 r. poz. 103 i 1006).

Zgodnie z § 2 statutu Urzędu Komisji, Urzędem Komisji kieruje Przewodniczący Komisji przy pomocy Zastępców Przewodniczącego Komisji, Dyrektora Generalnego, dyrektorów zarządzających, którzy kierują pionami oraz dyrektorów komórek organizacyjnych.

Stanowisko Dyrektora Generalnego wprowadził nowy statut. Dyrektor Generalny, podobnie jak Zastępcy Przewodniczącego, może bezpośrednio nadzorować pionów lub komórki organizacyjne niewchodzące w skład pionów. Zakres podległości określa w drodze zarządzenia Przewodniczący Komisji.

DZIAŁANIA PODEJMOWANE W CELU PRZECIWDZIAŁANIA RYZYKU KORUPCJI I KONFLIKTOWI INTERESÓW ORAZ WZMOCNIENIA ETYCZNYCH STANDARDÓW ZACHOWAŃ PRACOWNIKÓW URZĘDU KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

W Urzędzie Komisji Nadzoru Finansowego w 2019 r. obowiązywały regulacje wewnętrzne mające na celu przeciwdziałanie zjawiskom korupcyjnym i eliminowanie ryzyka wystąpienia konfliktu interesu. W tym zakresie obowiązywały 2 zarządzenia Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego. Były to odpowiednio: zarządzenie w sprawie przeciwdziałania ryzyku korupcji w Urzędzie Komisji Nadzoru Finansowego oraz zarządzenie w sprawie „Zasad postępowania w przypadku wystąpienia bądź podejrzenia wystąpienia w Urzędzie Komisji Nadzoru Finansowego korupcji, konfliktu interesów lub zachowań niepożądanych związanych z ryzykiem korupcji”.

Proces zarządzania konfliktami zawiera ogólne i szczegółowe zasady i środki zarządzania konfliktem interesów w UKNF, w tym w związku z realizowaniem przez pracowników UKNF czynności nadzorczych oraz zasady zarządzania konfliktem interesów w przypadku prowadzenia przez pracowników Urzędu aktywności poza UKNF.

UKNF utrzymuje i zarządza procesem, identyfikuje obszary, w których może wystąpić konflikt interesów oraz ryzyko korupcji, wydaje opinie, monitoruje przypadki konfliktów interesów oraz działań korupcyjnych, a także prowadzi stosowne rejestry zgłoszonych spraw.

W 2019 r. rozpoczęto pracę nad zmianą regulacji wewnętrznych, mających na celu przeciwdziałanie zjawiskom korupcyjnym i eliminowanie ryzyka wystąpienia konfliktu interesu, w zakresie doprecyzowania działań podejmowanych przez pracowników Urzędu w procesie zarządzania konfliktami interesów oraz przeciwdziałania korupcji. Zgodnie z wymogami opracowywanej w 2019 r. regulacji w sprawie zasad zarządzania konfliktem interesów w UKNF, pracownik będzie obowiązany do stałej oceny, czy nie znajduje się w sytuacji konfliktu interesów lub czy sytuacja, w której się znalazł nie wywołuje lub

nie może wywoływać u osób trzecich wrażenia istnienia konfliktu interesów, oraz każdorazowej oceny, czy nie znajdzie się w sytuacji konfliktu interesów w związku z zamiarem prowadzenia i prowadzeniem określonej działalności poza UKNF lub czy podjęcie tej działalności nie wywoła u osób trzecich istnienia konfliktu interesów.

Prowadzono prace nad uzupełnieniem regulacji wewnętrznej dotyczącej przeciwdziałania korupcji o obszary występowania ryzyk korupcyjnych ze wskazaniem na czynności nadzorcze, tj. działania kontrolne w podmiotach nadzorowanych. Doprecyzowanie procesu ma na celu dodatkowe wzmocnienie świadomości pracowników UKNF w obszarze wystąpienia ryzyka powstania konfliktu interesów oraz korupcji.

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego jest jednym z podmiotów współuczestniczących w realizacji Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji. Przeciwdziałanie korupcji jest jednym z kluczowych działań podejmowanych przez UKNF, a podnoszenie świadomości zagrożeń jest czynnikiem priorytetowym w codziennym funkcjonowaniu Urzędu.

W 2019 r. w Urzędzie Komisji, w oparciu o „Rządowy Program Przeciwdziałania Korupcji na lata 2018–2020”, przeprowadzone zostały szkolenia w zakresie przeciwdziałania korupcji pt. „Praktyczne aspekty przeciwdziałania korupcji” prowadzone przez Ekspertów Komendy Głównej Policji, Biura Kryminalnego, Wydziału do Walki z Korupcją oraz pracowników Departamentu Compliance UKNF.

W Urzędzie KNF obowiązuje Kodeks etyki pracownika Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, zgodnie z którym pracownicy Urzędu Komisji powinni postępować w sposób profesjonalny, bezstronny i niezależny, zgodnie z przepisami prawa, dbając przy tym o najwyższy poziom merytoryczny realizowanych zadań i o przestrzeganie procedur określonych dla poszczególnych działań, co w praktyce przekłada się na budowanie rzetelnego nadzoru. W 2019 r. została utrzymana funkcja Rzecznika Etyki i Komitetu Etyki. W 2019 r. rozpoczęły się również prace nad aktualizacją Kodeksu Etyki i stworzeniem Kodeksu Postępowania Pracownika Urzędu Komisji, który będzie odzwierciedlał fundamentalne wartości obowiązujące w Urzędzie Komisji oraz będzie zawierał ogólne zasady postępowania jego pracowników.

W Urzędzie KNF funkcjonuje system kontroli zarządczej, zdefiniowanej jako ogół działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny, skuteczny i terminowy. W związku ze zmianami organizacyjnymi w Urzędzie, za koordynację realizacji zadań związanych z funkcjonowaniem w Urzędzie kontroli zarządczej od września 2019 r. odpowiada Departament Compliance. Jej celem jest zapewnienie w szczególności: zgodności działania z przepisami

prawa oraz regulacjami wewnętrznymi, skuteczności i efektywności działania, wiarygodności sprawozdań, ochrony zasobów, przestrzegania i promowania zasad etycznego postępowania, efektywności i skuteczności przepływu informacji i zarządzania ryzykiem.

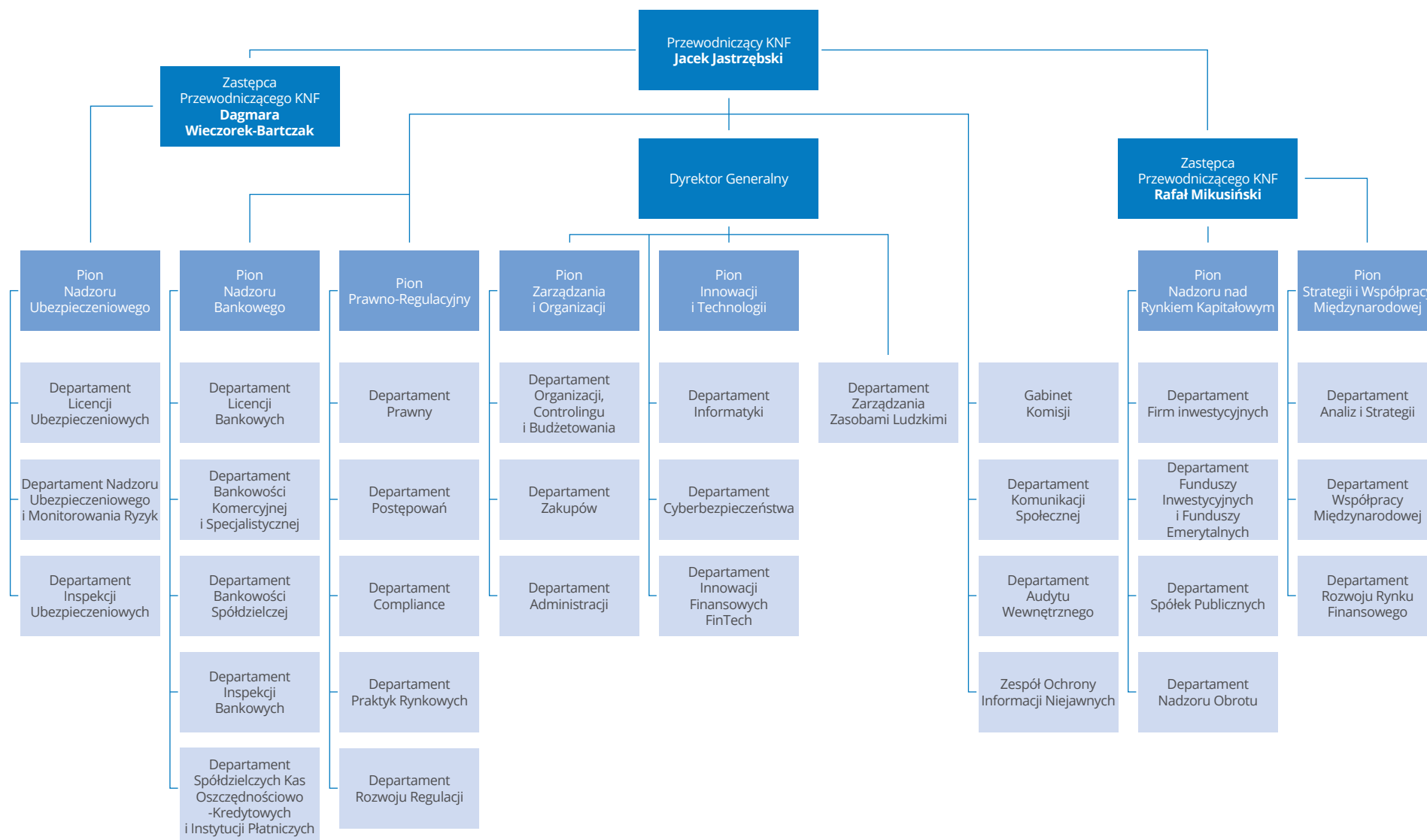
Ponadto, w celu zapewnienia adekwatności, skuteczności i efektywności kontroli zarządczej, zmodyfikowane zostały zasady zarządzania ryzykiem w UKNF. Ich celem jest zapewnienie mechanizmów identyfikowania ryzyk zagrażających zgodnej z prawem, efektywnej, oszczędnej i terminowej realizacji celów i zadań UKNF, określenie skutków i wag tych ryzyk oraz podejmowania adekwatnych środków zaradczych w celu ograniczenia zdefiniowanych ryzyk.

W IV kwartale 2019 r. Urząd KNF wdrożył narzędzie do monitorowania poziomu dostosowania UKNF do otoczenia prawnego, którego celem jest zapewnienie spójności działania komórek organizacyjnych z wymogami prawa, mającymi wpływ na funkcjonowanie KNF oraz UKNF, ocena ryzyka braku zgodności wraz z mechanizmami działań dostosowawczych w celu wyeliminowania/ograniczenia ryzyka.

AUDYT WEWNĘTRZNY

1 kwietnia 2019 r. w strukturze UKNF utworzono Departament Audytu Wewnętrznego (przejmujący działalność Wieloosobowego Stanowiska Kontroli Wewnętrznej i Samodzielnego stanowiska ds. Audytu Wewnętrznego), który realizuje zadania z zakresu systematycznej oceny systemu kontroli wewnętrznej, w tym kontroli zarządczej oraz przeprowadza czynności doradcze. Celem audytu wewnętrznego jest przysparzanie wartości oraz usprawnianie procesów w UKNF, poprzez wydawanie rekomendacji i udzielanie porad dotyczących kształtu, działania i ulepszenia istniejących mechanizmów kontrolnych. Audyt wewnętrzny jest działalnością niezależną (co zapewnia m.in. odpowiednia linia raportowania do Przewodniczącego KNF) i obiektywną, która poprzez swoje działania wspiera Przewodniczącego KNF w realizacji celów i zadań. Rolą audytu wewnętrznego jest systematyczne dostarczanie Przewodniczącemu KNF oraz Prezydium KNF zapewnienia o adekwatności, skuteczności i efektywności funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, w tym kontroli zarządczej, poprzez niezależne oraz obiektywne i ukierunkowane na ryzyko badanie i ocenę.

Schemat 1. Struktura organizacyjna Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego wg stanu na 31 grudnia 2019 r.

GOSPODARKA FINANSOWA URZĘDU KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego od 1 stycznia 2019 r. na mocy ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku jest państwową osobą prawną, o której mowa w art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Zadaniem UKNF jest zapewnienie obsługi Komisji Nadzoru Finansowego i Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego. Nadzór nad działalnością Urzędu Komisji sprawuje Prezes Rady Ministrów.

Gospodarka finansowa Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego opiera się na zasadzie finansowania kosztów funkcjonowania UKNF i Komisji Nadzoru Finansowego, co do zasady, z wpłat od podmiotów nadzorowanych. Oznacza to, że w założeniu występuje równowaga między planowanymi przychodami i planowanymi kosztami. W przypadku Planu Finansowego na 2019 r. zastosowanie miały szczególne przepisy mające zapewnić utrzymanie płynności finansowej UKNF w okresie przejściowym, do czasu dokonania wpłat na pokrycie kosztów nadzoru przez podmioty nadzorowane. Dlatego też w ustawie budżetowej na rok 2019 w cz. 83 Rezerwy celowe poz. 75 zaplanowano dotację podmiotową dla Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w wysokości 75 mln zł. Dotacja ta w całości została zwrócona budżetowi państwa zgodnie z porozumieniem zawartym z Ministrem Finansów.

UKNF realizuje gospodarkę finansową w oparciu o plan finansowy, który podlega dwustopniowej akceptacji. Komisja Nadzoru Finansowego uchwala plan finansowy UKNF, który jest przekazywany do Prezesa Rady Ministrów do zatwierdzenia. Plan

Finansowy UKNF na 2019 r. został przygotowany w wysokości uwzględniającej potrzeby wydatkowe wynikające z rozszerzenia zakresu podmiotowego i przedmiotowego sprawowanego przez KNF nadzoru w ostatnich latach.

Zgodnie z ustawą o wzmocnieniu nadzoru nad rynkiem finansowym kary pieniężne, nakładane przez KNF na podmioty nadzorowane, nie stanowią dochodów UKNF, a stanowią przychody Funduszu Edukacji Finansowej przy Rzeczniku Finansowym, na którego rachunek są systematycznie przekazywane. Z tej przyczyny nie zostały ujęte w Planie Finansowym UKNF na 2019 r.

W planie finansowym na 2019 r. koszty funkcjonowania oraz przychody służące finansowaniu tych kosztów zaplanowano w kwotach:

Przychody ogółem: 460 054 tys. zł

- z tego:
wpłaty podmiotów nadzorowanych: 369 604 tys. zł

Koszty ogółem: 369 604 tys. zł

Ze względu na fakt, że plan finansowy UKNF na rok 2019 jako państwowej osoby prawnej przygotowywany jest w ujęciu memoriałowym, czyli obejmuje kategorie przychodów i kosztów oraz w tych kategoriach prezentowane jest wykonanie planu finansowego, brak jest możliwości zachowania pełnej porównywalności prezentowanych danych do roku 2018, gdy UKNF był częścią budżetu państwa i plan finansowy oraz wykonanie sporządzane było w ujęciu kasowym, czyli w kategorii dochodów i wydatków.

W Tabelach 90 i 91 przedstawiono w układzie memoriałowym plan i wykonanie przychodów i kosztów zrealizowanych w 2019 r.

Tabela 90. Wykonanie planu dochodów/przychodów UKNF w 2018 r. i 2019 r.

Dochody budżetowe	Plan 2018	Wykonanie planu 2018 (memoriałowo)		Plan 2019	Wykonanie planu 2019 (memoriałowo)		Plan roku 2019 do 2018	Wykonanie roku 2019 do 2018
	(w tys. zł)	(w tys. zł)	(w %)	(w tys. zł)	(w tys. zł)	(w %)	(w %)	(w %)
Wpłaty zakładów ubezpieczeń na pokrycie kosztów nadzoru nad działalnością ubezpieczeniową i brokerską	37 930	40 645	107%	57 786	58 994	102%	152%	145%
Wpłaty PTE na pokrycie kosztów nadzoru nad działalnością OFE	14 031	12 680	90%	22 042	16 207	74%	157%	128%
Wpłaty podmiotów rynku kapitałowego na pokrycie kosztów nadzoru	43 821	51 202	117%	55 073	33 702	61%	153%	66%
Wpłaty podmiotów rynku bankowego (banki komercyjne, spółdzielcze, SKOK, BUP, KIP)	149 315	160 822	108%	234 702	227 873	97%	150%	142%
Dochody stanowiące wpłaty na pokrycie kosztów nadzoru	245 097	265 348	108%	369 604	336 776	91%	151%	127%
Oplaty pobrane z tytułu czynności związanych z egzaminami oraz z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych	1 000	696	70%	1 000	860	86%	100%	124%
Kary nałożone na nadzorowane podmioty	9 000	26 625	296%	0	0	nd	0%	0%
Pozostałe	50	3 457	6 914%	89 450	93 319	104%	178 900%	2 699%
Dochody niestanowiące wpłat na pokrycie kosztów nadzoru	10 050	30 777	306%	90 450	94 179	104%	900%	306%
Dochody ogółem	255 147	296 125	116%	460 054	430 955	94%	180%	146%

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 91. Wykonanie planu wydatków KNF w 2018 r./kosztów w 2019 r. UKNF

Wydatki budżetowe	Plan 2018		Wykonanie planu 2018		Plan 2019		Wykonanie planu 2019		Plan roku 2019 do 2018	Wykonanie roku 2019 do 2018
	(w tys. zł) po zmianach	(w tys. zł)	(w %)	(w tys. zł) po zmianach	(w tys. zł)	(w %)	(w %)	(w %)	(w %)	
Wydatki z tytułu wynagrodzeń łącznie z narzutami i pochodnymi na wynagrodzenie	139 230	138 617	100%	170 626	167 525	98%	123%	121%		
Wydatki pozapłacowe, w tym:	105 995	75 174	71%	198 978	202 027	102%	188%	269%		
– wydatki bieżące	81 180	62 912	77%	182 978	184 757	101%	225%	294%		
– wydatki obronne	15	12	80%	0	0	nd	0%	0%		
– wydatki majątkowe	24 800	12 250	49%	16 000	17 270	108%	65%	141%		
Ogółem	245 225	213 791	87%	369 604	369 552	100%	151%	173%		

Źródło: opracowanie własne UKNF

Podstawową część dochodów/przychodów z Tabeli 90 stanowiły dochody/przychody z tytułu wpłat nadzorowanych podmiotów na pokrycie kosztów nadzoru. Inne dochody niestanowiące kosztów nadzoru zrealizowano w wysokości 94 179 tys. zł. Natomiast kary nałożone na nadzorowane podmioty i zapłacone nie stanowią przychodów UKNF i są odprowa-

dzane na rachunek Funduszu Edukacji Finansowej utworzonego przy Rzeczniku Finansowym. Kary nie wchodzi do planu finansowego UKNF.

W Tabeli 92 przedstawiono podział kosztów nadzoru nad poszczególnymi rynkami na koszty bezpośrednie i pośrednie.

Tabela 92. Podział kosztów nadzoru na koszty bezpośrednie i pośrednie w latach 2018–2019 (w tys. zł) w ujęciu porównawczym

Nazwa rynku	2018				2019			
	plan po zmianach	wykonanie	w tym:		plan po zmianach	wykonanie	w tym:	
			bezpośrednie koszty nadzoru	pośrednie koszty nadzoru*			bezpośrednie koszty nadzoru	pośrednie koszty nadzoru*
Rynek kapitałowy	55 735	49 535	27 091	22 444	95 016	95 003	38 307	56 696
Rynek ubezpieczeniowy	38 309	32 768	19 110	13 658	59 282	59 273	23 900	35 373
Rynek emerytalny	13 235	11 341	6 912	4 429	13 929	13 926	5 615	8 311
Rynek bankowy**, w tym:	137 818	120 144	69 887	50 257	201 377	201 350	81 187	120 163
– Banki	nd**	109 979	63 974	46 005	nd**	188 738	76 102	112 636
– BUP	nd**	1 026	597	429	nd**	1 482	598	884
– KIP	nd**	3 541	2 060	1 481	nd**	4 995	2 014	2 981
– SKOK	nd**	3 889	2 262	1 627	nd**	3 542	1 428	2 114
– Pośrednicy kredytu hipotecznego	nd**	1 709	994	715	nd**	2 470	996	1 474
– Małe instytucje płatnicze	nd**	0	0	0	nd**	123	49	74
– Krajowe instytucje pieniądza elektronicznego	nd**	0	0	0	nd**	0	0	0
– Dostawcy świadczący wyłącznie usługę dostępu do informacji o rachunku	nd**	0	0	0	nd**	0	0	0
Razem	245 097	213 788	123 001	90 788	369 604	369 552	149 009	220 543

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Koszty administracyjne

** Planowanie kosztów nadzoru nad rynkiem bankowym dokonywane jest w sposób zagregowany.

Zestawienie kosztów działalności UKNF oraz KNF poniesionych w 2019 r., w podziale na obszary nadzoru określone w art. 1 ust. 2 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, oraz kosztów administracyjnych przedstawia Aneks 9.

Zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 13 czerwca 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania

materiałów do projektu ustawy budżetowej, UKNF opracował również projekt budżetu w układzie zadaniowym. Na realizację zadania 4.3. Nadzór nad rynkiem kapitałowym, ubezpieczeniowym, emerytalnym i bankowym w 2019 r., zgodnego z „Katalogiem funkcji, zadań, podzadań i działań na rok 2019” zaplanowano kwotę 369 604 tys. zł. Budżet UKNF w układzie zadaniowym przedstawiony został w Tabeli 93.

Tabela 93. Wykonanie planu finansowego w układzie zadaniowym w 2019 r. (w tys. zł)

Nr	Nazwa funkcji/zadania/pod zadania/działania	Plan na 2019 r. po zmianach	Wykonanie planu na 31.12.2019 r.
4.	Zarządzanie finansami państwa	369 604	369 552
4.3.	Nadzór nad rynkiem kapitałowym, ubezpieczeniowym, emerytalnym i bankowym	369 604	369 552
4.3.2.	Nadzór nad rynkiem kapitałowym, ubezpieczeniowym, emerytalnym i bankowym	369 604	369 552
4.3.2.1.	Nadzór nad podmiotami rynku kapitałowego	95 016	95 003
4.3.2.2.	Nadzór nad działalnością zakładów ubezpieczeń	59 282	59 273
4.3.2.3.	Nadzór nad działalnością rynku emerytalnego	13 929	13 926
4.3.2.4.	Nadzór bankowy	201 377	201 350

Źródło: opracowanie własne UKNF

Zadanie 4.3. Nadzór nad rynkiem kapitałowym, ubezpieczeniowym, emerytalnym i bankowym

Celem zadania było zapewnienie zgodności postępowań podmiotów nadzorowanych z regulacjami rynku finansowego oraz zapewnienie ochrony interesów uczestników rynku finansowego. Wspomniany cel został osiągnięty poprzez:

- prowadzenie postępowań kontrolnych (inspekcji kompleksowych i problemowych) w nadzorowanych podmiotach, których sposób prowadzenia zależał od wybranych w danym przypadku czynności inspekcyjnych, przepisów prawa w zakresie kontroli oraz od stopnia skomplikowania problemu, a przez to wpływał na ilość dedykowanych zasobów,
- przeprowadzenie postępowań administracyjnych polegających na rozpatrywaniu wniosków składanych przez podmioty nadzorowane i wydawaniu decyzji, procedowanie których uzależnione było od stopnia złożoności sprawy oraz jakości i kompletności dokumentacji złożonej przez stronę.

Do monitorowania realizacji zadania 4.3. zastosowano następujące mierniki:

- liczbę zakończonych postępowań administracyjnych dotyczących rynku finansowego w stosunku do liczby wniosków o przeprowadzenie tych postępowań złożonych przez nadzorowane podmioty. Miernik został zaplanowany na poziomie 89%,
- liczbę zakończonych postępowań inspekcyjnych w podmiotach nadzorowanych w stosunku do liczby postępowań inspekcyjnych planowanych. Wartość miernika została zaplanowana na poziomie 100%.

Przyjęte mierniki zostały zastosowane w układzie zadaniowym za 2019 r., a osiągnięte wartości wyniosły odpowiednio 109% i 101%.

Pozytywne odchylenie od planowanej wartości miernika wynika z zaangażowania i profesjonalizmu pracowników UKNF oraz dużej wydajności i wysokiej jakości prowadzonych postępowań administracyjnych i przeprowadzanych inspekcji w podmiotach nadzorowanych.

W Tabeli 94 przedstawiono planowane i osiągnięte wartości mierników na poziomie działań (odnoszących się do poszczególnych rynków) oraz podzadania.

Tabela 94. Klasyfikacja budżetu zadaniowego – wykonanie mierników w 2019 r.

Lp.	Nazwa funkcji/zadania/ podzadania/ działania	Cel	Miernik		
			Nazwa	2019	
				Plan	Wykonanie miernika 31.12.2019 r.
4.	Zarządzanie finansami państwa				
4.3.	Nadzór nad rynkiem finansowym	Zapewnienie zgodności postępowań podmiotów nadzorowanych z regulacjami rynku finansowego oraz ochrona interesów uczestników rynku finansowego	Liczba zakończonych postępowań administracyjnych dotyczących rynku finansowego w stosunku do liczby wniosków o przeprowadzenie tych postępowań złożonych przez nadzorowane podmioty	89%	109%
			Liczba zakończonych postępowań inspekcyjnych w stosunku do planowanych postępowań inspekcyjnych	100%	101%
4.3.2.	Nadzór nad rynkiem finansowym	Zapewnienie zgodności postępowań podmiotów nadzorowanych z regulacjami rynku finansowego oraz ochrona interesów uczestników rynku finansowego	Liczba zakończonych postępowań administracyjnych dotyczących rynku finansowego w stosunku do liczby wniosków o przeprowadzenie tych postępowań złożonych przez nadzorowane podmioty	89%	109%
			Liczba zakończonych postępowań inspekcyjnych w stosunku do planowanych postępowań inspekcyjnych	100%	101%
4.3.2.1.	Nadzór nad rynkiem kapitałowym	Zapewnienie zgodności postępowania z regulacjami rynku kapitałowego	Liczba zakończonych postępowań administracyjnych dotyczących rynku kapitałowego w stosunku do liczby wniosków o przeprowadzenie tych postępowań złożonych przez nadzorowane podmioty	84%	122%
			Liczba zakończonych postępowań inspekcyjnych w stosunku do planowanych postępowań inspekcyjnych	100%	88%
4.3.2.2.	Nadzór nad rynkiem ubezpieczeniowym	Zapewnienie zgodności postępowania z regulacjami rynku ubezpieczeniowego	Liczba zakończonych postępowań administracyjnych dotyczących rynku ubezpieczeniowego w stosunku do liczby wniosków o przeprowadzenie tych postępowań złożonych przez nadzorowane podmioty	90%	98%
			Liczba zakończonych postępowań inspekcyjnych w stosunku do planowanych postępowań inspekcyjnych	100%	110%
4.3.2.3.	Nadzór nad rynkiem emerytalnym	Zapewnienie zgodności postępowania z regulacjami rynku emerytalnego	Liczba zakończonych postępowań administracyjnych dotyczących rynku emerytalnego w stosunku do liczby wniosków o przeprowadzenie tych postępowań złożonych przez nadzorowane podmioty	91%	94%
			Liczba zakończonych postępowań inspekcyjnych w stosunku do planowanych postępowań inspekcyjnych	100%	100%
4.3.2.4.	Nadzór nad rynkiem bankowym	Zapewnienie zgodności postępowania z regulacjami rynku bankowego	Liczba zakończonych postępowań administracyjnych dotyczących rynku bankowego w stosunku do liczby wniosków o przeprowadzenie tych postępowań złożonych przez nadzorowane podmioty	90%	112%
			Liczba zakończonych postępowań inspekcyjnych w stosunku do planowanych postępowań inspekcyjnych	100%	100%

Wykonanie planu finansowego Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, będącego w załączniku nr 14 do ustawy budżetowej, jest corocznie kontrolowane przez Najwyższą Izbę Kontroli. Roczne sprawozdanie finansowe Urzędu Komisji podlega badaniu przez firmę audytorską, wyboru której dokonuje Prezes Rady Ministrów. Sporządzone przez Komisję roczne sprawozdanie finansowe Urzędu Komisji jest przekazywane wraz ze sprawozdaniem z badania Prezesowi Rady Ministrów w celu zatwierdzenia. Zatwierdzone sprawozdanie finansowe Urzędu Komisji jest następnie przekazywane ministrowi właściwemu do spraw instytucji finansowych.

ZAMÓWIENIA PUBLICZNE

Wszystkie wydatki bieżące i majątkowe w UKNF realizowane są w oparciu o Plan postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, na mocy przepisów ustawy Pzp (Dz. U. z 2019 r. poz. 1843) oraz zgodnie z regulacjami wewnętrznymi UKNF dotyczącymi udzielania zamówień publicznych. W 2019 r. w UKNF podpisano 66 umów o zamówienie publiczne w trybach przewidzianych ustawą Prawo zamówień publicznych, w tym: 22 umowy na dostawy, 43 umowy na usługi oraz 1 umowę na roboty budowlane.

Tabela 95. Liczba udzielonych zamówień publicznych w 2019 r. wg trybu postępowania

Tryb	Liczba udzielonych zamówień publicznych
Przetarg nieograniczony o wartości zamówienia przekraczającej kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy Pzp	29
Przetarg nieograniczony o wartości zamówienia mniejszej niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy Pzp	36
Zamówienia z wolnej ręki o wartości zamówienia mniejszej niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy Pzp	1
Łączna liczba udzielonych zamówień publicznych w trybach przewidzianych ustawą Prawo zamówień publicznych w 2019 r.	66

Źródło: opracowanie własne UKNF

ZARZĄDZANIE ZASOBAMI LUDZKIMI

W 2019 r. działania podejmowane przez Urząd KNF w obszarze zarządzania zasobami ludzkimi skupiały się na zapewnieniu zasobów właściwych do realizacji zadań nadzorczych, wzmacnianiu kompetencji menedżerskich i zawodowych oraz budowaniu pozytywnego wizerunku pracodawcy. Działania te obejmowały proces planowania, pozyskiwania i alokacji zasobów ludzkich w strukturze organizacyjnej Urzędu KNF, a także proces zarządzania środkami na wynagrodzenia pracowników, obsługę finansową Urzędu KNF w części dotyczącej funduszu wynagrodzeń, wypłat świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, rozliczeń z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, rozrachunków z Urzędem Skarbowym, sprawozdawczość w zakresie wynagrodzeń oraz obsługę finansową unijnych projektów twinningowych.

Plan zatrudnienia w Urzędzie KNF na 2019 r. wynosił 1181 etatów. Stan zatrudnienia na 31 grudnia 2019 r. wyniósł ogółem 1136,08 etatów. Wskaźnik fluktuacji w 2019 r. wyniósł 11,48%. Dla porównania w latach 2015–2018 wynosił on odpowiednio: 9,77%, 9,93%, 10,99%, 12,87%. Wdrożone zmiany organizacyjne i zmiany formy działalności Urzędu KNF w trybie art. 23¹ Kodeksu Pracy oraz duży popyt na specjalistów branży finansowej sprzyjający mobil-

ności pracowników, nie podwyższyły wskaźnika rotacji, co więcej uzyskany wskaźnik rotacji kadr jest niższy o ponad 1 p.p. w stosunku do roku poprzedniego, co stanowi pozytywną przesłankę do dalszego podnoszenia efektywności działań w sferze zasobów ludzkich.

W ciągu roku zatrudniono 262 osoby, odeszło z Urzędu KNF 128 osób. Realizowane procesy rekrutacyjne związane były przede wszystkim z przeprowadzonymi zmianami organizacyjnymi, w tym ze zwiększeniem liczby komórek organizacyjnych i obsady stanowisk menedżerskich i merytorycznych. Przełożyło się to w sposób bezpośredni na procesy szkoleniowo-rozwojowe, w tym niżej wymienione projekty dedykowane kadrze menedżerskiej Urzędu KNF:

- Development Center, w którym wzięło udział 57 osób,
- analiza motywacyjna z wykorzystaniem metodologii MAPP3, za pomocą której przeanalizowano potencjał menedżerski 170 osób,
- ocena metodą 360 stopni – pilotaż, przeprowadzona na grupie menedżerów w jednym z kluczowych departamentów Urzędu KNF.

Wiele działań w sferze HR wynikało z dostosowania aktów wewnętrznych i procedur do zmian w prawodawstwie i alokacji zadań w nowej strukturze Urzędu KNF. W ramach działań szkoleniowych zrealizowano

ogółem 77 szkoleń grupowych z 51 zakresów tematycznych. Spośród 77 zrealizowanych szkoleń, 69 to szkolenia specjalistyczne, głównie z obszarów:

- bankowość,
- rynek finansowy i kapitałowy,
- sprawozdawczość i rachunkowość,
- audyt i kontrola wewnętrzna,
- ubezpieczenia,
- usługi płatnicze,
- MiFID/MiFIR,
- zagadnienia prawne.

W wyniku prowadzonej na bieżąco analizy potrzeb szkoleniowych procesy szkoleń grupowych wspomagane były przez szkolenia indywidualne. W 2019 r. skorzystało z nich 637 pracowników, w tym w szkoleniach krajowych uczestniczyło 539, a w szkoleniach zagranicznych 98 osób.

W 2019 r. zrealizowano ogółem 2833,91 osobodni szkoleniowych. Dla porównania w latach 2017–2018 było to odpowiednio 5396,41 i 5441,03 osobodni szkoleniowych.

Intensywność udziału pracowników Urzędu KNF w szkoleniach w 2019 r. obrazuje wskaźnik 2,8 dnia szkoleniowego, co stanowi 22 godziny przypadające średnio na jednego pracownika.

Dla porównania w latach 2017–2018 wskaźnik ten wynosił odpowiednio: 44 i 45 godzin. Niższy wskaźnik jest związany z mniejszą liczbą szkoleń grupowych, co podyktowane było reorganizacją Urzędu KNF przeprowadzoną w 2019 r. i wynikającą z tego migracją zadań i pracowników pomiędzy poszczególnymi jednostkami wewnętrznymi Urzędu KNF.

W roku 2019 przeprowadzono Badanie Satysfakcji (Opinii) Pracowników UKNF. Celem badania było określenie stopnia zadowolenia pracowników z pracy w Urzędzie KNF. Na podstawie wyników badania przygotowany zostanie plan działań zmierzających do poprawy warunków pracy i zwiększenia satysfakcji z pracy w UKNF. Frekwencja w badaniu wyniosła 76,5%.

ZADANIA REALIZOWANE W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA I OCHRONY INFORMACJI PRZETWARZANYCH W UKNF

W 2019 r. realizowano zadania związane z bezpieczeństwem i ochroną informacji, ochroną fizyczną, ochroną przeciwpożarową oraz przygotowaniem obronnymi. Do najważniejszych z nich należały:

- realizacja obowiązków wynikających z przepisów ustawy o ochronie informacji niejawnych, ustawy o ochronie osób i mienia, ustawy o ochronie przeciwpożarowej oraz innych ustaw branżowych,
- realizacja zadań związanych z zadaniami obronnymi Urzędu,

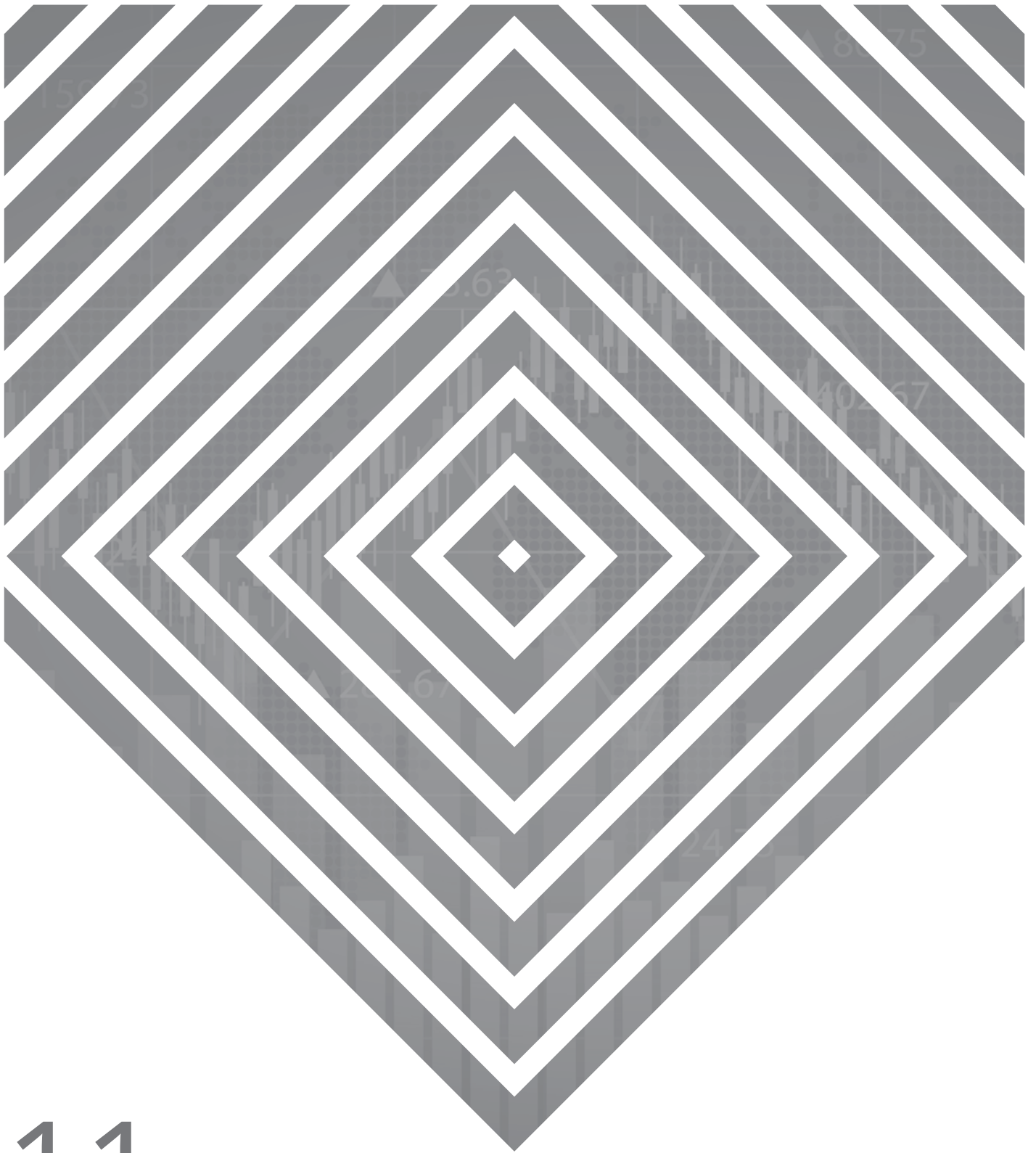
- zapewnienie bezpieczeństwa przetwarzania informacji chronionych ustawowo lub na podstawie regulacji wewnętrznych Urzędu,
- bieżąca współpraca z Krajowym Centrum Informacji Kryminalnych (KCIK),
- wypełnianie obowiązku wynikającego z art. 41a i 47 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych,
- współpraca z organami oraz instytucjami działającymi w obszarze bezpieczeństwa państwa w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom dla bezpieczeństwa systemu finansowego oraz bezpieczeństwa infrastruktury krytycznej w związku z ustawą o zarządzaniu kryzysowym oraz ustawą o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym,
- współpraca ze służbami mundurowymi (Policją, Państwową Strażą Pożarną, Strażą Miejską) w zakresie ochrony pracowników oraz obiektów UKNF,
- nadzorowanie, monitorowanie oraz obsługa incydentów w zakresie systemów bezpieczeństwa fizycznego,
- nadzorowanie i monitorowanie systemów ochrony fizycznej, nadzorowanie i monitorowanie zadań w obszarze zarządzania kryzysowego oraz planowania awaryjnego.

W zakresie powyższych zadań w okresie objętym sprawozdaniem m.in.:

- uaktualniono koncepcję zabezpieczenia fizycznego budynku Piękna 20,
- zaktualizowano plany ochrony obiektów UKNF,
- przeprowadzono szkolenia teoretyczne i praktyczne z zakresu ochrony ppoż. dla pracowników wyznaczonych do działań gaśniczych i ewakuacji w obiektach UKNF,
- rozpoczęto cykl szkoleń z zakresu bezpieczeństwa dla nowo zatrudnionych pracowników,
- opracowano nowy Plan Awaryjny UKNF,
- przeprowadzono podstawowe oraz specjalistyczne szkolenia z pierwszej pomocy przedmedycznej dla osób wyznaczonych do ww. działań w obiektach UKNF,
- opracowano nowy Plan Operacyjny Funkcjonowania UKNF.

SKARGI NA DZIAŁALNOŚĆ URZĘDU KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO ORAZ POSTĘPOWANIE PRACOWNIKÓW URZĘDU KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

W związku z powołaniem od 1 kwietnia 2019 r. Departamentu Compliance rozpatrywanie skarg dotyczących działalności Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego i pracowników Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego leży w kompetencji Departamentu Compliance. W 2019 r. realizowano czynności wyjaśniające w zakresie rozpatrywania skarg. W tym zakresie rozpatrzono 35 skarg.

11

ANEKSY

ANEKS 1.

INFORMACJE O UCHWAŁACH, DECYZJACH ADMINISTRACYJNYCH I POSTANOWIENIACH WYDANYCH PRZEZ KNF ORAZ NA PODSTAWIE UPOWAŻNIENIA UDZIELONEGO PRZEZ PRZEWODNICZĄCEGO KNF ORAZ POSTANOWIEŃ O WSZCZĘCIU POSTĘPOWANIA Z URZĘDU LUB O ROZSZERZENIU ZAKRESU PRZEDMIOTOWEGO POSTĘPOWANIA – Z ART. 13 USTAWY O NADZORZE NAD RYNKIEM KAPITAŁOWYM, WYDANYCH W 2019 R.

Tabela 1.1. Liczba uchwał podjętych przez KNF w 2019 r.

Przedmiot uchwały	Liczba podjętych uchwał
Sprawy dotyczące sektora bankowego	
wyrażenie zgody na powołanie prezesa zarządu banku w formie spółki akcyjnej	4
wyrażenie zgody na powołanie członka zarządu odpowiedzialnego za ryzyko istotne w banku w formie spółki akcyjnej	4
wyrażenie zgody na powołanie prezesa zarządu banku spółdzielczego	42
wyrażenie zgody na powołanie członka zarządu odpowiedzialnego za ryzyko istotne w banku spółdzielczym	4
odmowa wyrażenia zgody na powołanie prezesa zarządu banku spółdzielczego	3
wyrażenie zgody na powołanie prezesa zarządu spółdzielczego systemu ochrony	2
zezwoleń na połączenie banków	13
odmowa wydania zezwolenia na połączenie banków	1
stwierdzenie braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec planowanego nabycia akcji	1
zezwoleń na rozpoczęcie działalności przez bank	1
wskazanie warunków, które w interesie dobra ogólnego oddział instytucji kredytowej będzie zobowiązany spełniać przy prowadzeniu działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1
utrzymanie w mocy decyzji	1
umorzenie postępowania	17
zezwoleń na utworzenie instytucji pomostowej	3
decyzja w sprawie ustanowienia kuratora	3
zatwierdzenie planu naprawy banku	20
odmowa zatwierdzenia planu naprawy	2
zatwierdzenie grupowego planu naprawy banku	6
ograniczenie działalności banku	2
zawieszenie działalności banku	1
decyzja w sprawie ustalenia limitu zaangażowań	1

Przedmiot uchwały	Liczba podjętych uchwał
Sprawy dotyczące sektora bankowego	
uchylenie decyzji	5
zmiana decyzji KNF	5
inne	8
Razem	150
Sprawy dotyczące sektora spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych	
przejęcie kasy przez bank	1
zezwoleń na połączenie z inną kasą	3
uchylenie decyzji	2
umorzenie postępowania administracyjnego	5
utrzymanie postanowienia w mocy	2
inne	2
Razem	15
Sprawy dotyczące sektora usług płatniczych	
nałożenie kar pieniężnych na BUP	16
odstąpienie od nałożenia kary pieniężnej	18
uchylenie decyzji	1
umorzenie postępowania administracyjnego	9
zmiana decyzji KNF	4
zakaz wykonywania działalności	11
utrzymanie w mocy decyzji	1
zezwoleń na wydawanie pieniądza elektronicznego oraz świadczenie usług krajowej instytucji pieniądza elektronicznego	1
zezwoleń na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej	2
cofnięcie zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej	4
odmowa wydania zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej	1
stwierdzenie braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec nabycia akcji	6
uchwała w sprawie przekazania do publicznej wiadomości informacji	1
inne	1
Razem	76
Sprawy dotyczące rynku ubezpieczeń	
wyrażenie zgody na powołanie członka zarządu zakładu ubezpieczeń odpowiedzialnego za zarządzanie ryzykiem	12
wyrażenie zgody na powołanie prezesa zarządu zakładu ubezpieczeń	8
udzielenie zezwolenia na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej	1
nałożenie kary pieniężnej na zakład ubezpieczeń	7
umorzenie postępowania	1

Przedmiot uchwały	Liczba podjętych uchwał
Sprawy dotyczące rynku ubezpieczeń	
utrzymanie decyzji w mocy	7
uchylenie decyzji	3
cofnięcie zezwolenia na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej	1
brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec nabycia udziałów krajowego zakładu ubezpieczeń	5
brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec połączenia zakładów ubezpieczeń	1
zezwozenie na zmianę rzeczowego zakresu działalności towarzystwa	2
zatwierdzenie statutu towarzystwa	1
inne	3
Razem	52
Sprawy dotyczące rynku emerytalnego	
udzielenie zezwolenia na zmianę statutu powszechnego towarzystwa emerytalnego	2
udzielenie zezwolenia na zmianę statutu otwartego funduszu emerytalnego	1
udzielenie zezwolenia na skrócenie terminu wejścia w życie zmian statutu otwartego funduszu emerytalnego	1
udzielenie zezwolenia na powołanie członka zarządu powszechnego towarzystwa emerytalnego	5
udzielenie zezwolenia na zmianę statutu dobrowolnego funduszu emerytalnego	5
udzielenie zezwolenia na skrócenie terminu wejścia w życie zmian statutu dobrowolnego funduszu emerytalnego	4
cofnięcie zezwolenia na utworzenie pracowniczego towarzystwa emerytalnego	1
likwidacja pracowniczego funduszu emerytalnego	1
udzielenie zezwolenia na nabycie akcji pracowniczego towarzystwa emerytalnego	2
inne	2
Razem	24
Sprawy dotyczące rynku kapitałowego i towarowego	
udzielenie zezwolenia na przywrócenie akcjom formy dokumentu (zniesienie dematerializacji akcji)	16
przeniesienie instrumentów finansowych i środków pieniężnych oraz dokumentów związanych z prowadzeniem rachunków, o których mowa w art. 69 ust. 3 pkt 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi	2
udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej	3
cofnięcie zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej i nałożenie kary pieniężnej	1
odmowa udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej	1
nałożenie kar pieniężnych na TFI	7
cofnięcie zezwolenia na wykonywanie działalności przez TFI i nałożenie kar pieniężnych na TFI	1
cofnięcie zezwolenia na wykonywanie działalności przez TFI, nałożenie kar pieniężnych na TFI i umorzenie postępowania w części	2
nałożenie kar pieniężnych na podmioty (na emitentów, akcjonariuszy będących osobami prawnymi, firmy inwestycyjne)	22
nałożenie kar pieniężnych na osoby fizyczne	8
utrzymanie decyzji w mocy	13

Przedmiot uchwały	Liczba podjętych uchwał
Sprawy dotyczące rynku kapitałowego i towarowego	
uchylenie decyzji	11
odmowa wpisu spółce do rejestru zarządzających ASI	13
skreślenie z listy maklerów papierów wartościowych	1
brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec planowanego nabycia akcji TFI	2
uchwała w sprawie przekazania do publicznej wiadomości informacji	59
wyrażenie zgody na powołanie członka zarządu domu maklerskiego	6
wyrażenie zgody na powołanie prezesa zarządu domu maklerskiego	5
udzielenie zgody na zmianę depozytariusza	9
brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec planowanego nabycia akcji	1
przekazanie informacji właściwemu organowi nadzoru o zamiarze prowadzenia działalności maklerskiej bez otwierania oddziału	7
udzielenie zgody emitentowi na opóźnienie podania do wiadomości publicznej informacji poufnej	6
decyzja w sprawie zakazu wprowadzania do obrotu, dystrybucji lub sprzedaży klientom detalicznym opcji binarnych (interwencja produktowa)	1
decyzja w sprawie ustanowienia ograniczeń w zakresie wprowadzania do obrotu, dystrybucji lub sprzedaży klientom detalicznym kontraktów na różnicę (interwencja produktowa)	1
inne	3
Razem	201
Sprawy międzysektorowe i dotyczące wewnętrznej organizacji prac Komisji	
Sprawozdanie z działalności Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego oraz Komisji Nadzoru Finansowego w 2018 roku	1
Projekt planu finansowego UKNF	6
inne	15
Razem	22
OGÓŁEM	540

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 1.2. Liczba decyzji oraz postanowień wydanych w 2019 r. na podstawie upoważnienia udzielonego przez KNF oraz na podstawie upoważnienia udzielonego przez Przewodniczącego KNF

Przedmiot decyzji i postanowień	Liczba wydanych decyzji i postanowień
Sprawy dotyczące sektora bankowego	
zezwolenie na zaliczenie do kapitału podstawowego Tier I zysku za dany okres	30
zezwolenie do zaklasyfikowania wyemitowanych akcji do kapitału podstawowego Tier I	8
zezwolenie na obniżenie funduszy własnych	402
zezwolenie na obniżenie funduszy własnych – zgoda uprzednia	34
wyrażenie zgody na zaklasyfikowanie do kapitału Tier I zobowiązań wynikających z wyemitowanych przez bank instrumentów finansowych	113
zgoda na zakwalifikowanie środków pieniężnych banku pozyskanych z emisji obligacji długoterminowych i pożyczek podporządkowanych, jako instrumenty w kapitale Tier II	19
zezwolenie na wcześniejszy wykup obligacji podporządkowanych zaliczonych do kapitału Tier II	1
decyzja dotycząca IPS (w tym: odstąpienie od stosowania na zasadzie indywidualnej przez banki przepisów określonych w art. 412 oraz art. 414 rozporządzenia CRR (w części odnoszącej się do art. 412 rozporządzenia CRR), zezwalająca na niestosowanie przez banki wymogów art. 113 ust. 1 rozporządzenia CRR w odniesieniu do ekspozycji wobec banków, z którymi bank przystąpił do Systemu Ochrony, zezwalająca na nieodliczanie posiadanych przez bank udziałów kapitałowych w banku zrzeszającym, do celów obliczania funduszy własnych na zasadzie indywidualnej)	36
umorzenie postępowania	19
odmowa wszczęcia postępowania	6
zalecenie bankowi utrzymywania dodatkowego wymogu w zakresie funduszy własnych zgodnie z art. 138 ust. 1 pkt 2a ustawy Prawo bankowe	8
zezwolenie na wcześniejszy zwrot środków pieniężnych pochodzących z pożyczki podporządkowanej zaliczanych do kapitału Tier II	3
zgoda na zwolnienie z obowiązku przekazania tłumaczenia na język polski sprawozdania finansowego podmiotu dominującego	2
zgoda na ograniczenie zakresu tłumaczenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego	1
zezwolenie na powierzenie wykonywania przez wskazanych w decyzji przedsiębiorców w imieniu i na rzecz banku czynności innych, niż wymienione w art. 6a ust. 1 pkt 1 lit. a – l ustawy Prawo bankowe	9
zezwolenie na zawarcie umowy z przedsiębiorcą zagranicznym, który nie posiada siedziby na terytorium państwa członkowskiego lub umowy przewidującej wykonywanie czynności poza terytorium państwa członkowskiego	46
stwierdzenie wygaśnięcia decyzji w przedmiocie zalecenia utrzymywania funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z zabezpieczonych hipoteką walutowych kredytów i pożyczek dla gospodarstw domowych	2
wyrażenie zgody na niestosowanie wymogów określonych w art. 113 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012	1
zatwierdzenie regulaminu ustalania bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości	1
zezwolenie na dokonanie zmian w statucie banku w formie spółki akcyjnej	43
zezwolenie na dokonanie zmian w statucie banku spółdzielczego	188

Przedmiot decyzji i postanowień	Liczba wydanych decyzji i postanowień
Sprawy dotyczące sektora bankowego	
powołanie powiernika lub zastępcy powiernika przy banku hipotecznym	2
wskazanie warunków, które w interesie dobra ogólnego oddział instytucji kredytowej musi spełniać przy prowadzeniu działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	6
postanowienie w sprawie odmowy wznowienia postępowania w sprawie zgody na powołanie prezesa zarządu banku	1
umorzenie postępowania w sprawie powołania prezesa/członka zarządu/powierzenia funkcji członka zarządu nadzorującego zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności banku	9
umorzenie postępowania w sprawie zawiadomienia o zamiarze nabycia akcji banku	1
umorzenie postępowania w sprawie zezwolenia na utworzenie oddziału banku zagranicznego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz zgody na powołanie dyrektora i zastępcy dyrektora	1
stwierdzenie wygaśnięcia zezwolenia na otwarcie przedstawicielstwa instytucji kredytowej/banku zagranicznego w Rzeczypospolitej Polskiej	3
umorzenie postępowania w sprawie zezwolenia na zmianę w statucie banku	9
zezwolenie KNF na zmiany/rozszerzenia stosowania metody AMA oraz na obliczanie współczynników delta na podstawie własnego modelu wyceny opcji	7
wszczęcie postępowania administracyjnego z urzędu	5
decyzja na podstawie art. 17 ust. 6 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 537/2014	1
inne	137
Razem	1154
Sprawy dotyczące sektora spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych	
zatwierdzenie zmiany statutu SKOK	9
umorzenie postępowania w przedmiocie zatwierdzenia zmian statutu SKOK	2
postanowienie dotyczące odmowy dopuszczenia podmiotu do udziału na prawach strony w postępowaniu administracyjnym dotyczącym ustanowienia zarządcy komisarycznego w SKOK	3
postanowienie w sprawie podjęcia zawieszzonego postępowania	1
Razem	15
Sprawy dotyczące sektora usług płatniczych	
zawieszenie postępowania w sprawie wydania zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej	1
umorzenie w całości postępowania w sprawie wydania zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej	2
umorzenie postępowania	38
inne	4
Razem	45
Sprawy dotyczące rynku ubezpieczeniowego	
decyzja w sprawie spłaty pożyczki podporządkowanej	1
decyzja na podstawie art. 17 ust. 6 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 537/2014	6

Przedmiot decyzji i postanowień

Liczba
wydanych
decyzji
i postanowień**Sprawy dotyczące rynku ubezpieczeniowego**

decyzja w trybie art. 403 ust. 8 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej	1
decyzja na podstawie art. 374 ust. 5 pkt 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej	1
decyzja w sprawie zwolnienia w całości lub w części z wymogu określonego w art. 11 ust. 3 EMIR	1
decyzja o zmianie decyzji na podstawie art. 155 k.p.a.	1
zawieszenie postępowania	1
podjęcie zawieszzonego postępowania	1
umorzenie postępowania	17
zatwierdzenie zmian statutu zakładu ubezpieczeń	14
wpis do rejestru aktuariuszy	9
zezwoleń na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń	73
zezwoleń na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie reasekuracji	3
cofnięcie zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń	53
cofnięcie zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie reasekuracji	4
wyznaczenie nowego terminu do załatwienia sprawy	38
zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego	9
odmowa uwzględnienia wniosków dowodowych	2
inne	3
Razem	238

Sprawy dotyczące rynku emerytalnego

zezwoleń na powołanie członka rady nadzorczej powszechnego towarzystwa emerytalnego	8
zezwoleń na zmianę umowy o przechowywanie aktywów otwartego funduszu emerytalnego	1
wpis pracowniczego programu emerytalnego do rejestru	710
wpis pracodawcy do programu międzyzakładowego	68
wpis zmian pracowniczego programu emerytalnego do rejestru	324
wykreślenie pracowniczego programu emerytalnego z rejestru	30
podjęcie zawieszzonego postępowania	7
zawieszenie postępowania	3
umorzenie postępowania	13
przywrócenie terminu do usunięcia braków formalnych/nieprawidłowości	51
wyznaczenie nowego terminu do załatwienia sprawy	2
przewodzenie jednego postępowania w sprawie kilku wniosków	65
ustalenie średniej ważonej stopy zwrotu funduszy emerytalnych	2
powiadomienie o stwierdzonych nieprawidłowościach w działalności funduszu emerytalnego, towarzystwa emerytalnego lub banku depozytariusza	7

Przedmiot decyzji i postanowień

Liczba
wydanych
decyzji
i postanowień**Sprawy dotyczące rynku emerytalnego**

zatwierdzenie sprawozdania z działalności KDPW SA w zakresie administrowania Funduszem Gwarancyjnym za rok 2018	1
decyzja na podstawie art. 17 ust. 6 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 537/2014	7
inne	11
Razem	1310

Sprawy dotyczące rynku kapitałowego i towarowego

zatwierdzenie prospektu emisyjnego	
zatwierdzenie aneksu do prospektu emisyjnego	53
zakazanie dalszego prowadzenia oferty publicznej papierów wartościowych	1
zawieszenie postępowania administracyjnego	47
zawieszenie postępowania z urzędu	1
podjęcie postępowania administracyjnego	15
umorzenie postępowania administracyjnego	131
zezwolenie na prowadzenie rejestrów lub rachunków towarów giełdowych	3
zgoda na sprawowanie przez członka rady nadzorczej jednej dodatkowej funkcji	1
odmowa uwzględnienia wniosków dowodowych	12
odmowa wstrzymania wykonania decyzji	7
utrzymanie w mocy postanowienia o odmowie wznowienia postępowania	1
utrzymanie w mocy postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na zaliczenie niezatwierdzonego zysku	1
odmowa wszczęcia postępowania administracyjnego	4
odmowa udzielenia zgody	8
odmowa uwzględnienia wniosków dowodowych strony	1
żądanie zawieszenia obrotu instrumentami finansowymi, których emitentem jest spółka publiczna	17
uchylenie decyzji	14
odmowa zawieszenia postępowania administracyjnego	9
decyzja na podstawie art. 17 ust. 6 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 537/2014	3
przeniesienie instrumentów finansowych i środków pieniężnych oraz dokumentów związanych z prowadzeniem rachunków, o których mowa w art. 69 ust. 4 pkt 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi	1
stwierdzenie wygaśnięcia decyzji	8
zezwolenie na rozszerzenie przedmiotu działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych o zarządzanie portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych	1
zezwolenie na rozszerzenie przedmiotu działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych o doradztwo inwestycyjne	1
zgoda na połączenie wewnętrzne dwóch subfunduszy funduszu inwestycyjnego otwartego albo specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego	1

Przedmiot decyzji i postanowień

Liczba
wydanych
decyzji
i postanowień**Sprawy dotyczące rynku kapitałowego i towarowego**

zezwolenie na zarządzanie sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszu sekurytyzacyjnego przez inny podmiot niż towarzystwo	1
zezwolenie na zmianę statutu funduszu inwestycyjnego, w tym na skrócenie terminu wejścia w życie zmian statutu funduszu	96
zezwolenie na utworzenie publicznego funduszu inwestycyjnego zamkniętego, co jest równoznaczne z zatwierdzeniem prospektu emisyjnego certyfikatów inwestycyjnych	4
zezwolenie na utworzenie specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego	2
zatwierdzenie prospektu emisyjnego certyfikatów inwestycyjnych funduszu inwestycyjnego zamkniętego	2
zatwierdzenie aneksu do prospektu emisyjnego certyfikatów inwestycyjnych funduszu inwestycyjnego zamkniętego	10
zezwolenie na pośredniczenie w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych lub tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych	1
zgoda na zawarcie przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych umowy, o której mowa w art. 46 ust. 3a ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi	9
wykreślenie z rejestru zarządzających ASI na podstawie art. 70zf ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi	1
wpis na listę doradców inwestycyjnych	45
wpis na listę maklerów papierów wartościowych	73
wpis do rejestru agentów firm inwestycyjnych	29
skreślenie agenta firmy inwestycyjnej	41
zmiana decyzji	1
wygaśnięcie zezwolenia	1
decyzja w sprawie sprzeciwu wobec przejścia na inny podmiot zezwoleń na prowadzenie działalności maklerskiej	2
plan naprawy domu maklerskiego	10
zaliczanie akcji do kapitału podstawowego Tier I	6
zatwierdzenie Regulaminu Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych SA lub zatwierdzenie w nim zmian	6
zatwierdzenie zmian w Regulaminie rozliczeń transakcji KDPW_CCP SA lub Regulaminie funduszu rozliczeniowego	4
udzielenie zezwolenia na świadczenie usług jako CCP lub rozszerzenie zakresu zezwolenia	1
zatwierdzenie warunków obrotu dla programu kontraktów terminowych Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA	4
udzielenie zgody na dokonanie zmian w Statucie Towarowej Giełdy Energii SA	1
udzielenie zgody na zlecenie wykonywania najważniejszych funkcji operacyjnych Towarowej Giełdy Energii SA	2
udzielenie zgody na dokonanie zmian w Regulaminie obrotu Rynku Towarów Giełdowych Towarowej Giełdy Energii SA	6
udzielenie zgody na dokonanie zmian w statucie BondSpot SA	1
zatwierdzenie zmian w Regulaminie Funduszu Gwarancyjnego Izby Rozliczeniowej i Rozrachunkowej	1

Przedmiot decyzji i postanowień	Liczba wydanych decyzji i postanowień
Sprawy dotyczące rynku kapitałowego i towarowego	
udzielenie zgody na dokonanie zmian w Regulaminie Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA	1
dokonanie wpisu prowadzonego przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie SA alternatywnego systemu obrotu do rejestru ASO MSP	1
udzielenie zgody na dokonanie zmian w statucie Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA	1
zwolnienie z obowiązków związanych z przejrzystością dla systemów obrotu określoną w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady nr 600/2014	5
odmowa skierowania sprawy do mediacji	3
dopuszczenie organizacji społecznej do udziału w postępowaniu na prawach strony	1
odmowa wyłączenia pracownika UKNF	5
postanowienie o utrzymaniu w mocy postanowienia odmawiającego dopuszczenia organizacji społecznej do udziału w postępowaniu	1
zezwoleń na prowadzenie działalności jako administrator wskaźników referencyjnych na podstawie art. 34 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2016/1011	1
postanowienie o stwierdzeniu niedopuszczalności odwołania od decyzji KNF	1
Razem	721
Sprawy dotyczące pośredników kredytu hipotecznego	
zezwoleń na prowadzenie działalności w charakterze pośrednika kredytu hipotecznego i wpis do rejestru pośredników kredytowych (do działu I)	22
cofnięcie zezwolenia na prowadzenie działalności w charakterze pośredników kredytu hipotecznego i wykreślenie z rejestru pośredników kredytowych (z działu I)	86
umorzenie postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności w charakterze pośrednika kredytu hipotecznego	2
umorzenie postępowania w sprawie cofnięcia zezwolenia na prowadzenie działalności w charakterze pośrednika kredytu hipotecznego	14
odmowa udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie pośrednictwa kredytu hipotecznego	1
Razem	125
Sprawy dotyczące pośredników kredytu konsumenckiego	
odmowa wpisu pośrednika kredytowego do rejestru pośredników kredytowych (do działu II)	5
umorzenie postępowania o dokonanie wpisu pośrednika kredytowego do rejestru pośredników kredytowych (do działu II)	1
Razem	6
Sprawy dotyczące innych obszarów	
postanowienie na podstawie art. 49a ust. 11 i ust. 13 Prawo geologiczne i górnictwo	7
uznanie podmiotu za operatora usługi kluczowej na podstawie ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa	2
stwierdzenie wygaśnięcia decyzji o uznaniu podmiotu za operatora usługi kluczowej na podstawie ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa	1
inne	15

Przedmiot decyzji i postanowień	Liczba wydanych decyzji i postanowień
Sprawy dotyczące innych obszarów	
Razem	25
OGÓŁEM	3639

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 1.3. Liczba postanowień o wszczęciu postępowania z urzędu lub o rozszerzeniu zakresu przedmiotowego postępowania – z art. 13 ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym, wydanych w 2019 r.

Przedmiot postanowienia	Liczba postanowień
wszczęcie postępowania administracyjnego z urzędu	117

Źródło: opracowanie własne UKNF

ANEKS 2.

EMITENCI, KTÓRYCH PROSPEKTY EMISYJNE ZOSTAŁY ZATWIERDZONE PRZEZ KNF W 2019 R. ORAZ PUBLICZNE FUNDUSZE INWESTYCYJNE ZAMKNIĘTE, KTÓRYCH PROSPEKTY EMISYJNE ZOSTAŁY ZATWIERDZONE PRZEZ KNF W 2019 R.

Tabela 2.1. Emitenci, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez KNF w 2019 r.

Lp.	Emitent	Data
1.	XTPL SA	25.01.2019
2.	HM INWEST SA	28.01.2019
3.	Pharmena SA	19.03.2019
4.	BoomBit SA	05.04.2019
5.	Pekao Bank Hipoteczny SA	10.05.2019
6.	PKO Bank Hipoteczny SA	31.05.2019
7.	PCC Rokita SA	06.06.2019
8.	Pekao Bank Hipoteczny SA	03.07.2019
9.	Kruk SA	05.07.2019
10.	PCC Exol SA	19.07.2019
11.	Ultimate Games SA	19.07.2019
12.	Intersport Polska SA	19.07.2019
13.	Ferrum SA	19.07.2019
14.	Stalexport Autostrady SA	19.07.2019
15.	Braster SA	19.07.2019
16.	Selvita CRO SA	03.09.2019
17.	Sygnity SA	16.10.2019
18.	Grupa Azoty Zakłady Chemiczne Police SA	05.11.2019

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 2.2. Publiczne fundusze inwestycyjne zamknięte, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez KNF w 2019 r.

Lp.	Nazwa funduszu	Data zatwierdzenia prospektu
1.	PZU Akord FIZ	19.07.2019
2.	Beta ETF WIG20TR FIZ	24.10.2019
3.	Beta ETF mWIG40TR Portfelowego FIZ	26.06.2019
4.	Beta ETF WIG20short Portfelowego FIZ	12.07.2019
5.	Beta ETF WIG20lev Portfelowego FIZ	12.07.2019
6.	UniMulti Dochód FIZ	19.07.2019

Źródło: opracowanie własne UKNF

ANEKS 3.

WYKAZ POZYCJI DZIENNIKA URZĘDOWEGO KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO WYDANEGO W 2019 R.

Poz. Dz. Urz. KNF	Data ogłoszenia	Tytuł ogłoszonego aktu
1.	17.01.2019	Uchwała nr 5/2019 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 2 stycznia 2019 r. w sprawie „Regulaminu Sądu Polubownego przy Komisji Nadzoru Finansowego”
2.	17.01.2019	Uchwała nr 9/2019 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 15 stycznia 2019 r. w sprawie trybu wykonywania nadzoru nad działalnością bankową
3.	17.01.2019	Komunikat Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 16 stycznia 2019 r. w sprawie wysokości maksymalnej stopy technicznej
4.	17.01.2019	Komunikat nr 230 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie terminu oraz zasad punktacji i zaliczania zadań trzeciego etapu egzaminu na doradców inwestycyjnych
5.	23.01.2019	Ogłoszenie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego o sygn. DPS. WP.11.456.7.2018.AS w części dotyczącej nałożenia kary pieniężnej
6.	23.01.2019	Komunikat Przewodniczącego Komisji Egzaminacyjnej dla Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 23 stycznia 2019 r. w sprawie wyznaczenia terminu i miejsca testu umiejętności
7.	15.02.2019	Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 14 lutego 2019 r. w sprawie wysokości stawki obowiązującej w roku 2019 i planowanych kosztów nadzoru, o których mowa w § 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2019 r. w sprawie wpłat na pokrycie kosztów nadzoru bankowego, do pokrycia w roku 2019
8.	22.02.2019	Komunikat Przewodniczącego Komisji Egzaminacyjnej dla Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie przewidywanej liczby pytań i czasu trwania najbliższego testu umiejętności oraz wysokości opłaty wnoszonej na pokrycie kosztów jego przeprowadzenia
9.	15.03.2019	Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 14 marca 2019 r. w sprawie wysokości stawki obowiązującej w roku 2019 i planowanych kosztów nadzoru, o których mowa w § 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie wpłat na pokrycie kosztów nadzoru nad działalnością ubezpieczeniową, reasekuracyjną oraz w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego, do pokrycia w roku 2019
10.	29.03.2019	Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 28 marca 2019 r. w sprawie wysokości kosztów nadzoru nad biurami usług płatniczych w 2018 r. oraz maksymalnej kwoty należnej od wszystkich biur usług płatniczych w 2018 r.
11.	29.03.2019	Komunikat nr 233 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 29 marca 2019 r. w sprawie terminów sprawdzianów umiejętności

Poz. Dz. Urz. KNF	Data ogłoszenia	Tytuł ogłoszonego aktu
12.	29.03.2019	Komunikat nr 234 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 29 marca 2019 r. w sprawie zakresu tematycznego sprawdzianu umiejętności
13.	04.04.2019	Uchwała nr 106/2019 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie „Regulaminu Sądu Polubownego przy Komisji Nadzoru Finansowego”
14.	04.04.2019	Uchwała nr 107/2019 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie wydania Rekomendacji B dotyczącej ograniczenia ryzyka inwestycji banków
15.	11.04.2019	Komunikat nr 235 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 10 kwietnia 2019 r. w sprawie terminu, treści zadań problemowych, zasad punktacji i zaliczania zadań drugiego etapu egzaminu na doradcę inwestycyjnego
16.	11.04.2019	Komunikat Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 11 kwietnia 2019 r. w sprawie skreślenia doradcy inwestycyjnego z listy doradców inwestycyjnych
17.	31.05.2019	Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 31 maja 2019 r. w sprawie wartości kosztów nadzoru nad pośrednikami kredytu hipotecznego w 2018 r. oraz należnej sumy zaliczek od wszystkich pośredników kredytu hipotecznego za 2018 r.
18.	26.06.2019	Decyzja Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie zakazu wprowadzania do obrotu, dystrybucji lub sprzedaży klientom detalicznym opcji binarych (sygn. DAS.456.1.2019)
19.	04.07.2019	Komunikat nr 238 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 4 lipca 2019 r. w sprawie terminu oraz zasad punktacji i zaliczania zadań trzeciego etapu egzaminu na doradców inwestycyjnych
20.	19.07.2019	Komunikat nr 239 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 19 lipca 2019 r. w sprawie terminu pierwszego etapu egzaminu na doradcę inwestycyjnego
21.	19.07.2019	Komunikat nr 240 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 19 lipca 2019 r. w sprawie zakresu tematycznego egzaminu na doradcę inwestycyjnego
22.	26.07.2019	Komunikat nr 1/2019 Komisji Egzaminacyjnej dla Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 26 lipca 2019 r. w sprawie terminu egzaminu na maklera papierów wartościowych i egzaminu uzupełniającego
23.	26.07.2019	Komunikat nr 2/2019 Komisji Egzaminacyjnej dla Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 26 lipca 2019 r. w sprawie zakresu tematycznego egzaminu na maklera papierów wartościowych i egzaminu uzupełniającego
24.	31.07.2019	Ogłoszenie rozstrzygnięcia Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kary pieniężnej na Vistra Cee Holding Limited z siedzibą w Limassol w drodze decyzji o sygn. DPS-WPAII. 456.5.2018.AS
25.	31.07.2019	Ogłoszenie rozstrzygnięcia Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kary pieniężnej na Baring Private Equity Asia Gp VI Limited z siedzibą na Kajmanach w drodze decyzji o sygn. DPS-WPAII.456.6.2018.AS
26.	31.07.2019	Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 29 lipca 2019 r. w sprawie wartości sumy aktywów bilansowych wszystkich spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz wysokości kosztów nadzoru nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi i Krajową Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową w 2018 r.

Poz. Dz. Urz. KNF	Data ogłoszenia	Tytuł ogłoszonego aktu
27.	01.08.2019	Decyzja nr DAS.456.2.2019 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 1 sierpnia 2019 r. w sprawie ustanowienia ograniczeń w zakresie wprowadzania do obrotu, dystrybucji oraz sprzedaży klientom detalicznym kontraktów na różnicę (CFD)
28.	19.08.2019	Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 13 sierpnia 2019 r. w sprawie wysokości kosztów nadzoru nad instytucjami płatniczymi w 2018 r., sumy opłat uiszczonych przez wszystkie krajowe instytucje płatnicze w 2018 r. oraz sumy kwot, o których mowa w art. 76 ust. 4 pkt 2 ustawy, ustalonej dla wszystkich krajowych instytucji płatniczych za 2018 r.
29.	29.08.2019	Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 28 sierpnia 2019 r. w sprawie wysokości stawek i wartości współczynników korygujących dla każdej z grup, o których mowa w § 22 rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie opłat na pokrycie kosztów nadzoru nad rynkiem kapitałowym, oraz wartości współczynnika zmiany kosztów nadzoru nad rynkiem kapitałowym w 2019 r.
30.	30.08.2019	Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 30 sierpnia 2019 r. w sprawie wysokości stawki obowiązującej w roku 2019 oraz kosztów nadzoru nad biurami usług płatniczych do pokrycia w roku 2019
31.	11.09.2019	Ogłoszenie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kar pieniężnych na Saturn Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA z siedzibą w Warszawie (sygn. DPS.456.18.2019.JP)
32.	16.09.2019	Ogłoszenie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kary pieniężnej na Eques Investment Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA z siedzibą w Gdańsku (sygn. DPS-WPO.456.1.2019.MZ)
33.	31.10.2019	Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 31 października 2019 r. w sprawie wysokości stawki obowiązującej w roku 2019 oraz kosztów nadzoru sprawowanego przez Komisję Nadzoru Finansowego nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi i Krajową Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową do pokrycia w roku 2019
34.	06.11.2019	Komunikat nr 246 Przewodniczącego Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 6 listopada 2019 r. w sprawie terminu, treści zadań problemowych, zasad punktacji i zaliczania zadań drugiego etapu egzaminu na doradcę inwestycyjnego
35.	06.11.2019	Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 6 listopada 2019 r. w sprawie wysokości stawki obowiązującej w roku 2019 oraz kosztów nadzoru nad małymi instytucjami płatniczymi do pokrycia w roku 2019
36.	29.11.2019	Ogłoszenie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie udzielenia GPW Benchmark SA zezwolenia na prowadzenie działalności jako administrator istotnych i pozaistotnych wskaźników referencyjnych danych regulowanych oraz istotnych i pozaistotnych wskaźników referencyjnych nie będących wskaźnikami stopy procentowej (sygn. DAS.4000.1.2019)
37.	04.12.2019	Ogłoszenie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kary pieniężnej na Lartiq Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA z siedzibą w Warszawie (sygn. DPS-WPO.456.15.2019.MS)
38.	04.12.2019	Ogłoszenie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kary pieniężnej na Forum Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA

Poz. Dz. Urz. KNF	Data ogłoszenia	Tytuł ogłoszonego aktu
39.	10.12.2019	Uchwała nr 492/2019 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 3 grudnia 2019 r. w sprawie wydania Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie
40.	18.12.2019	Ogłoszenie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia kar pieniężnych na ALTUS Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA z siedzibą w Warszawie (sygn. DPS.456.22.2019.MZ)
41.	19.12.2019	Ogłoszenie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie nałożenia na GO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA z siedzibą w Warszawie kar pieniężnych oraz cofnięcia zezwolenia na wykonywanie działalności (sygn. DFF-FIZ.456.3.2018.MW)
42.	24.12.2019	Komunikat nr 248 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 23 grudnia 2019 r. w sprawie terminu pierwszego etapu egzaminu na doradcę inwestycyjnego
43.	24.12.2019	Komunikat nr 249 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 23 grudnia 2019 r. w sprawie zakresu tematycznego egzaminu na doradcę inwestycyjnego
44.	27.12.2019	Komunikat nr 3/2019 Komisji Egzaminacyjnej dla Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 27 grudnia 2019 r. w sprawie terminu egzaminu na maklera papierów wartościowych
45.	27.12.2019	Komunikat nr 4/2019 Komisji Egzaminacyjnej dla Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 27 grudnia 2019 r. w sprawie zakresu tematycznego egzaminu na maklera papierów wartościowych

Źródło: opracowanie własne UKNF

ANEKS 4.

PRZEGLĄD ROZPORZĄDZEŃ I PROJEKTÓW ROZPORZĄDZEŃ OPINIOWANYCH W TRAKCIE PRAC LEGISLACYJNYCH PROWADZONYCH W 2019 R.

Tabela 4.1. Przegląd rozporządzeń wydanych w 2019 r. opiniowanych w trakcie prac legislacyjnych prowadzonych w 2019 r.

Lp.	Rozporządzenie
1.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie wysokości opłaty za utworzenie i prowadzenie portalu PPK oraz wysokości stawki opłaty za udział w tym portalu (Dz. U. poz. 416)
2.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 5 marca 2019 r. w sprawie dokumentów dołączanych do oświadczenia o spełnieniu warunków koniecznych do umieszczenia w Ewidencji Pracowniczych Planów Kapitałowych (Dz. U. poz. 467)
3.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 21 marca 2019 r. w sprawie opłaty za prowadzenie Ewidencji Pracowniczych Planów Kapitałowych oraz realizację, obowiązków, o których mowa w art. 8 ust. 4 i 5 ustawy o pracowniczych planach kapitałowych (Dz. U. poz. 613)
4.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 kwietnia 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków, jakie musi spełniać rynek regulowany oraz platforma aukcyjna (Dz. U. poz. 726)
5.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 kwietnia 2019 r. w sprawie warunków, jakie muszą spełniać prowadzone przez firmę inwestycyjną alternatywny system obrotu lub zorganizowana platforma obrotu (Dz. U. poz. 734)
6.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 25 kwietnia 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków, jakie musi spełniać rynek oficjalnych notowań oraz emitenci papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na tym rynku (Dz. U. poz. 803)
7.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 25 kwietnia 2019 r. w sprawie szczegółowych kryteriów dla członków zarządu i rady nadzorczej spółki prowadzącej rynek regulowany (Dz. U. poz. 874)
8.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 26 kwietnia 2019 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zarządcy nieruchomości (Dz. U. poz. 802)
9.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 26 kwietnia 2019 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej pośrednika w obrocie nieruchomościami (Dz. U. poz. 804)
10.	Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 maja 2019 r. w sprawie określenia zakresu danych zawartych w dokumencie płatniczym przekazywanym przez instytucję finansową do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz sposobu i trybu przeliczania przekazanych kwot na podstawie wymiaru świadczenia (Dz. U. poz. 1034)
11.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 czerwca 2019 r. w sprawie deklaracji o rezygnacji z dokonywania wpłat do pracowniczych planów kapitałowych (Dz. U. poz. 1102)
12.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 13 czerwca 2019 r. w sprawie sposobu ustalania stopy referencyjnej i szczegółowego sposobu obliczania wynagrodzenia za osiągnięty wynik, pobieranego przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych, powszechne towarzystwa emerytalne, pracownicze towarzystwa emerytalne lub zakłady ubezpieczeń, umieszczone w Ewidencji Pracowniczych Planów Kapitałowych (Dz. U. poz. 1198)
13.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 lipca 2019 r. w sprawie sposobu, trybu oraz warunków prowadzenia działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych (Dz. U. poz. 1312)
14.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 9 lipca 2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu, trybu i terminów przekazywania Bankowemu Funduszowi Gwarancyjnemu informacji innych niż przekazywane do Narodowego Banku Polskiego i do Komisji Nadzoru Finansowego niezbędnych do wykonywania zadań Bankowego Funduszu Gwarancyjnego (Dz. U. poz. 1299)

Lp. Rozporządzenie

15.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 31 lipca 2019 r. w sprawie minimalnej sumy gwarancyjnej ubezpieczenia, sumy gwarancji bankowej, sumy gwarancji ubezpieczeniowej lub wartości innego zabezpieczenia roszczeń użytkownika, o których mowa w art. 117a ust. 3 ustawy o usługach płatniczych (Dz. U. poz. 1458)
16.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 31 lipca 2019 r. w sprawie minimalnej sumy gwarancyjnej ubezpieczenia, sumy gwarancji bankowej, sumy gwarancji ubezpieczeniowej lub wartości innego zabezpieczenia roszczeń użytkownika, o których mowa w art. 61b ust. 1 ustawy o usługach płatniczych (Dz. U. poz. 1459)
17.	Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 lipca 2019 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie rozliczeń z bankami z tytułu przejściowego wykupienia ze środków budżetu państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych (Dz. U. poz. 1706)
18.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 sierpnia 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz banków powierniczych (Dz. U. poz. 1548)
19.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 7 sierpnia 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad wyznaczania składek na finansowanie przymusowej restrukturyzacji kas w oparciu o ryzyko (Dz. U. poz. 1544)
20.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 21 sierpnia 2019 r. w sprawie sporządzenia i przekazywania przez wybraną instytucję finansową informacji dotyczącej uczestnika pracowniczego planu kapitałowego, z którego rachunku ma zostać dokonana wypłata transferowa (Dz. U. poz. 1742)
21.	Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 sierpnia 2019 r. w sprawie wpłat na pokrycie kosztów nadzoru nad biurami usług płatniczych (Dz. U. poz. 1646)
22.	Rozporządzenie Ministra Cyfryzacji z dnia 6 września 2019 r. w sprawie wysokości kwot odpowiedzialności podmiotu odpowiedzialnego za system identyfikacji elektronicznej (Dz. U. poz. 1710)
23.	Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 września 2019 r. w sprawie wpłat na pokrycie kosztów nadzoru nad dostawcami świadczącymi wyłącznie usługę dostępu do informacji o rachunku (Dz. U. poz. 1876)
24.	Rozporządzenie z dnia 26 września 2019 r. Prezesa Rady Ministrów w sprawie wpłat na finansowanie kosztów nadzoru nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi oraz Krajową Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową (Dz. U. poz. 1855)
25.	Rozporządzenie Ministra Finansów, Inwestycji i Rozwoju z dnia 3 października 2019 r. dotyczące poziomu istotności przeterminowanego zobowiązania kredytowego (Dz. U. poz. 1960)
26.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 3 października 2019 r. w sprawie sposobu postępowania podmiotów prowadzących działalność w zakresie pośrednictwa w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa oraz tytułów uczestnictwa, a także doradztwa inwestycyjnego w odniesieniu do takich instrumentów (Dz. U. poz. 2110)
27.	Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 października 2019 r. w sprawie wpłat na pokrycie kosztów nadzoru nad małymi instytucjami płatniczymi (Dz. U. poz. 2073)
28.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 6 listopada 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu, szczegółowego zakresu i terminów przekazywania do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej, okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz analiz ryzyka systemowego (Dz. U. poz. 2187)
29.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie opłat z tytułu nadzoru wnoszonych przez firmy audytorskie w związku z wykonywaniem usług atestacyjnych oraz usług pokrewnych zgodnie z krajowymi standardami wykonywania zawodu (Dz. U. poz. 2321)
30.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 grudnia 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie środków i warunków technicznych służących do przekazywania niektórych informacji przez podmioty nadzorowane przez Komisję Nadzoru Finansowego (Dz. U. poz. 2364)
31.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 grudnia 2019 r. w sprawie kwartalnych i dodatkowych rocznych sprawozdań finansowych i statystycznych krajowej instytucji płatniczej (Dz. U. poz. 2431)
32.	Rozporządzenie Ministra Cyfryzacji z dnia 4 grudnia 2019 r. w sprawie warunków organizacyjnych i technicznych dla podmiotów świadczących usługi z zakresu cyberbezpieczeństwa oraz wewnętrznych struktur organizacyjnych operatorów usług kluczowych odpowiedzialnych za cyberbezpieczeństwo (Dz. U. poz. 2479)

Lp. Rozporządzenie

33.	Rozporządzenie Ministra Finansów, Inwestycji i Rozwoju z dnia 16 grudnia 2019 r. w sprawie wysokości wynagrodzenia Rady Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego (Dz. U. poz. 2438)
34.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie opłat na pokrycie kosztów nadzoru nad rynkiem kapitałowym (Dz. U. poz. 2486)
35.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 grudnia 2019 r. w sprawie wzoru wniosku o udzielenie wsparcia, promesy lub pożyczki na spłatę zadłużenia kredytobiorcom, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy i znajdują się w trudnej sytuacji finansowej (Dz. U. poz. 2474)
36.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2019 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej osoby posiadającej licencję doradcy restrukturyzacyjnego oraz spółki handlowej, pełniących funkcję w postępowaniu restrukturyzacyjnym, upadłościowym lub egzekucyjnym (Dz. U. poz. 2527)
37.	Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2019 r. w sprawie wpłat na pokrycie kosztów nadzoru nad pośrednikami kredytu hipotecznego (Dz. U. poz. 2514)
38.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2019 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez Komisję Nadzoru Finansowego ewidencji akcji (Dz. U. poz. 2548)

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 4.2. Wykaz projektów rozporządzeń niewydanych przed końcem 2019 r. opiniowanych w trakcie prac legislacyjnych prowadzonych w 2019 r.

Lp. Projekt rozporządzenia

1.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczegółowego zakresu informacji oraz rodzaju i formy dokumentów dołączanych do wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności w charakterze krajowej instytucji płatniczej
2.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej domu maklerskiego
3.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów, Inwestycji i Rozwoju w sprawie szczegółowych warunków, jakim powinno odpowiadać memorandum informacyjne
4.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy inwestycyjnych
5.	Projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie kwoty przekazywanej przez Polską Agencję Nadzoru Audytowego na pokrycie kosztów niektórych zadań realizowanych przez Polską Izbę Biegłych Rewidentów

Źródło: opracowanie własne UKNF

ANEKS 5.

OCHRONA NIEPROFESJONALNYCH UCZESTNIKÓW RYNKU FINANSOWEGO – DZIAŁANIA ANALITYCZNE I WYJAŚNIAJĄCE, PODEJMOWANE PRZEZ UKNF W 2019 R. W ZAKRESIE NIEPRAWIDŁOWYCH PRAKTYK, STOSOWANYCH PRZEZ PODMIOTY PODLEGAJĄCE NADZOROWI KNF

Sektor bankowy

Analiza praktyki wybranych banków w zakresie angażowania się w segment rynku tzw. condohoteli i aparthoteli.

Analiza realizacji obowiązków banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych wynikających z tzw. ustawy o „rachunkach uśpionych”.

Analiza dotycząca zakładania rachunków bankowych za pomocą dowodów tożsamości (dowód osobisty, paszport) ze szczególnym uwzględnieniem obywateli polskich zamieszkałych zagranicą – wybrane zagadnienia.

Analiza praktyki wybranych banków w zakresie realizowania rozporządzenia majątkiem na wypadek śmierci w postaci dyspozycji wkładem posiadacza rachunku bankowego.

Analiza praktyki wybranych podmiotów w zakresie terminów przekazywania decyzji w sprawie udzielenia kredytu hipotecznego.

Analiza praktyki wybranych banków w zakresie realizacji wierzytelności z rachunków bankowych.

Analiza wypełniania przez wybrane banki obowiązków wynikających z art. 15a ust.1–6 ustawy o usługach płatniczych w zakresie rozpatrywania reklamacji.

Analiza praktyki wybranych banków w zakresie zapewnienia dostępu do rachunków zarządom sukcesyjnym.

Analiza w zakresie dostosowania wybranych banków komercyjnych do art. 70a ustawy Prawo bankowe.

Analiza w zakresie kopiowania przez banki dokumentów tożsamości klientów.

Analiza realizacji obowiązków wynikających z tzw. ustawy o „rachunkach uśpionych” przez podmioty zobowiązane – weryfikacja informacji przekazanych w ramach nadzoru bieżącego.

Analiza praktyki jednego z banków w zakresie wdrażania nowej strategii biznesowej.

Analiza przypadków braku dostępu pełnomocników do kont w jednym z banków.

Analiza praktyki jednego z banków dotycząca zawierania umów za pośrednictwem kuriera.

Analiza praktyki jednego z banków w zakresie realizacji spadku przez cudzoziemca.

Analiza praktyki wybranych banków w zakresie minimalizowania procedury wyłudzenia kredytów poprzez uczestnictwo w „Systemie Zastrzeżenie kredytowe” BIK SA.

Analiza praktyki wybranych banków występowania o nakaz zapłaty w oparciu o wyciąg z ksiąg bankowych po 20 lipca 2013 r.

Analiza praktyki podmiotu nienadzorowanego informowania na swojej stronie internetowej potencjalnych odbiorców.

Analiza praktyki oferowania instrumentów finansowych zarządzanych przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych za pośrednictwem podmiotu trzeciego (banku), nieposiadającego w okresie tego oferowania uprawnienia do wykonywania czynności, o których mowa w art. 69 ust. 2 pkt 5 i 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi.

Analiza praktyki oferowania przez pracowników banku instrumentów finansowych niebędących w jego ofercie.

Analiza braku włączenia przez banki do swojej oferty produktowej odwróconego kredytu hipotecznego.

Sektor bankowy

Analiza otoczenia regulacyjnego oraz zagrożeń związanych z funkcjonowaniem na rynku finansowym usługi renty za mieszkanie w obecnym kształcie.

Analiza przypadków uzyskania przez konsumenta przy udziale pośrednika kredytowego kredytu konsumenckiego nieodpowiadającego jego potrzebom.

Analiza praktyki jednego z banków w zakresie zawierania umów rachunków bankowych za pośrednictwem pośredników.

Analiza przypadków naliczania przez dwa banki opłat za prowadzenie rachunku płatniczego, pomimo spełnienia przez posiadaczy rachunków warunków uprawniających do zwolnienia z opłaty.

Analiza nieprawidłowości w zakresie realizowania przez banki dyspozycji, o której mowa w art. 56 ustawy Prawo bankowe (zapis na wypadek śmierci).

Analiza przypadków nieprawidłowego procedowania przez bank zajęcia wierzytelności z rachunku płatniczego.

Analiza praktyki czterech banków w zakresie realizacji i monitorowania realizacji dyspozycji klientów wypowiedzenia umowy rachunku bankowego.

Analiza przypadków nieprawidłowego wydania przez bank kart płatniczych do nowych rachunków bankowych zakładanych online przez osoby wcześniej korzystające z usług banku – powiązanie kart z nieaktywnymi rachunkami.

Analiza przypadków realizacji przez jeden z banków nieautoryzowanych, zdaniem klientów, transakcji płatniczych.

Analiza przypadków otwarcia przez bank rachunków płatniczych niezgodnie z procedurami wewnętrznymi – bez kompletu wymaganych dokumentów.

Analiza prawidłowości funkcjonowania nowego rozwiązania technicznego w ramach bankowości elektronicznej jednego z banków.

Analiza problemów występujących w czterech bankach po wdrożeniu obowiązku silnego uwierzytelniania klienta usług płatniczych.

Analiza praktyki dwóch banków w zakresie jakości danych przekazanych w ramach Centralnej Informacji.

Analiza nieprawidłowości polegających na kierowaniu przez bank wezwań do spłaty zadłużenia do osoby niebędącej kredytobiorcą.

Analiza przypadku nieuwzględnienia przez bank formy przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza i bezpodstawnego potrącenia środków z rachunku spadkobiercy.

Analiza dotycząca prawidłowości działania banków biorących udział w transakcji z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora.

Analiza praktyki banku w zakresie kierowania nieprawidłowych wezwań do kredytobiorców.

Analiza sygnału dotyczącego nieprecyzyjnego informowania klientów o kosztach wydania karty w trybie ekspresowym.

Analiza przypadku prowadzenia przez bank działań windykacyjnych wobec niewłaściwej osoby.

Analiza przypadku odmowy założenia przez bank rachunku dla upadłego konsumenta przez syndyka.

Analiza praktyki banku w zakresie prezentacji niewłaściwej wysokości składki ubezpieczeniowej.

Analiza praktyki pięciu banków w zakresie procedowania wniosków o zwrotną cesję wierzytelności w przypadku chęci dochodzenia przez poszkodowanych kredytobiorców spornej kwoty odszkodowania.

Analiza praktyki banku dotycząca usługi preferencyjnych przewalutowań środków pomiędzy rachunkami.

Analiza praktyki dwóch banków w zakresie kwalifikacji wierzytelności na potrzeby sekurytyzacji.

Analizy powtarzających się problemów w funkcjonowaniu aplikacji mobilnych oraz systemów transakcyjnych jednego z banków.

Analiza praktyki jednego z banków w zakresie braku realizacji uprawnienia do odstąpienia od umowy kredytu konsumenckiego w przypadku kredytu konsolidacyjnego.

Analiza praktyki czterech banków w zakresie poinformowania klientów o zmianach organizacyjnych oraz zapewnienia ciągłości obsługi w przypadku zmian właścicielskich w bankach.

Sektor bankowy

Analiza przypadków podejmowania przez bank czynności windykacyjnych w odniesieniu do wierzytelności przeznaczonych do sprzedaży.

Analiza praktyki jednego z banków raportowania do BIK informacji o zobowiązaniach upadłego kredytobiorcy.

Analiza dotycząca sposobu zaliczenia spłat wnoszonych przez kredytobiorcę posiadającego więcej niż jedno zobowiązanie w banku.

Analiza przypadku odmowy wymiany uszkodzonego banknotu złotowego przez jeden z banków.

Analiza przypadku zagubienia przez jeden z banków dokumentów umowy klienta.

Analiza praktyki banku w zakresie informowania klientów o podwyższeniu oprocentowania wynikającego z umowy kredytowej.

Analiza praktyki banku w zakresie sposobu informowania spadkobierców o kwotach środków zgromadzonych na rachunkach inwestycyjnych – dziedziczenie jednostek uczestnictwa.

Analiza nieprawidłowości w zakresie wystawienia i wysłania przez bank deklaracji PIT-11 klientowi celem rozliczenia w związku z umorzeniem wierzytelności przez kredytodawcę, w tym sposobu naliczania odsetek karnych w przypadku przedawnienia roszczenia.

Analiza praktyki banku w zakresie informowania klientów o zmianie oprocentowania wynikającego z umowy kredytowej w przypadku niespełnienia warunków promocji.

Analiza zidentyfikowanej nieprawidłowości w zakresie zawarcia za pośrednictwem pośrednika działającego w imieniu banku umowy rachunku bankowego przez osobę, która o to nie wnioskowała.

Analiza przypadku zastosowania przez bank zaniżonej stawki oprocentowania lokaty terminowej.

Analiza praktyki jednego z banków w zakresie wyłączenia możliwości decydowania przez klientów we wniosku kredytowym o rodzaju udzielonego im kredytu konsumenckiego (gotówkowy, odnawialny, konsolidacyjny, limit w rachunku karty kredytowej).

Analiza praktyki raportowania przez bank do BIK o zobowiązaniach powstałych w wyniku przestępstwa.

Analiza praktyki banku w procesie realizacji blokad na rachunkach bankowych w związku z zajęciem wierzytelności przez organ egzekucyjny.

Analiza nieprawidłowości przy identyfikacji klienta oraz zakładania rachunków osobistych i usług bankowości elektronicznych – kradzież tożsamości, wyłudzenie kredytu.

Analiza nieprawidłowości przy zawieraniu umów kredytowych przez bank przy udziale pośrednika kredytowego.

Analiza praktyki banku w zakresie parametryzacji reguł monitorujących zdarzenia w bankowości elektronicznej w związku z nieautoryzowanymi transakcjami płatniczymi.

Analiza nieprawidłowości w systemie księgowym banku skutkującym podwójnym obciążeniem rachunków płatniczych jego klientów.

Analiza nieprawidłowości w zakresie realizacji wysokokwotowej dyspozycji wypłaty gotówkowej w oddziale jednego z banków.

Analiza postępowania pracowników infolinii banku w przypadku zgłoszenia podejrzenia nieautoryzowanej transakcji.

Analiza wdrażania nowej strategii biznesowej banku polegającej na ograniczeniu świadczenia niektórych usług w walutach obcych.

Analiza nieprawidłowości dotyczących wypełniania obowiązków, o których mowa w art. 143a i 143b ustawy o usługach płatniczych – transakcje z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora.

Sektor ubezpieczeniowy

Analiza przyjętych przez zakłady ubezpieczeń zasad postępowania w przypadku nabycia własności pojazdu przez podmiot, który zawarł umowę obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w momencie, w którym nie był jeszcze właścicielem pojazdu.

Analiza postanowień wzorców umów dotyczących ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, zamieszczonych na stronie internetowej jednego z zakładów ubezpieczeń, w zakresie dotyczącym postanowień określających uprawnienie zakładu ubezpieczeń do podwyższenia pobieranych opłat.

Sektor ubezpieczeniowy

Analiza prawidłowości zawierania przez zakład ubezpieczeń w 2018 r. umów ubezpieczenia upraw rolnych, a następnie dokonywania przez zakład ubezpieczeń weryfikacji stanu tych upraw w zakresie spełnienia warunków dla objęcia takich upraw ochroną ubezpieczeniową.

Analiza, w oparciu o wystąpienia wpływające od nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego, realizowania przez zakłady ubezpieczeń obowiązków przewidzianych w art. 14 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

Analiza, w oparciu o wystąpienia wpływające od nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego, realizowania przez zakłady ubezpieczeń obowiązku udostępniania ubezpieczającemu, ubezpieczonemu, osobie występującej z roszczeniem lub uprawnionemu z umowy ubezpieczenia informacji i dokumentów gromadzonych w celu ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń lub wysokości odszkodowania lub świadczenia.

Sektor usług płatniczych

Analiza działalności dostawcy usług płatniczych w zakresie sposobu realizacji płatności zagraniczną kartą płatniczą.

Sektor kapitałowy

Analiza emisji ICO przez spółkę kapitałową na okoliczność naruszenia obowiązujących przepisów prawa.

Analiza praktyki jednego z biur maklerskich w zakresie błędnego prezentowania danych transakcyjnych – błędne kwotowania dla instrumentów finansowych.

Analiza działalności firmy inwestycyjnej, pośredniczącej w uplasowaniu prywatnej emisji obligacji na okoliczność naruszenia zasady działania w najlepiej pojętym interesie klienta.

Analiza dotycząca zidentyfikowanej nieprawidłowości w funkcjonowaniu udostępnionej przez dom maklerski aplikacji mobilnej.

Analiza działalności spółki z o.o. jako emitenta tokenów na okoliczność naruszenia m.in. art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi.

Analiza działalności spółki z o.o. świadczącej usługę doradztwa finansowego na rynku kapitałowym bez stosownego zezwolenia.

Analiza dotycząca błędnych kwotowań udostępnianych przez dom maklerski dla akcji spółki publicznej.

Analiza dotycząca sposobu naliczania przez TFI podatku od zysków kapitałowych dla funduszy walutowych.

Analiza dotycząca działalności zagranicznej firmy inwestycyjnej działającej na terenie RP transgranicznie i stosowanej przez nią praktyki dotyczącej bezzasadnego kwalifikowania klientów jako profesjonalnych – naruszenie przepisów MiFID II.

Analiza praktyki biura maklerskiego ograniczająca syndykowi dostęp do rachunku inwestycyjnego upadłego.

Analiza działalności domu maklerskiego wykonującego bezumownie usługi maklerskie oraz pośredniczenia we wprowadzeniu oferty obligacji w trybie oferty prywatnej z naruszeniem zasady działania w najlepiej pojętym interesie klientów.

Analiza praktyki zagranicznej firmy inwestycyjnej działającej na terenie RP transgranicznie w zakresie segmentacji klientów do grupy profesjonalnych.

Analiza działalności podmiotów (krajowych i zagranicznych) w zakresie możliwości prowadzenia przez te podmioty działalności bez wymaganego zezwolenia lub upoważnienia przewidzianego w przepisach prawa regulujących rynek kapitałowy.

ANEKS 6.

PRZEDMIOTOWY PODZIAŁ WYSTĄPIEŃ KIEROWANYCH DO UKNF

Tabela 6.1. Przedmiotowy podział wpływających do UKNF wystąpień dotyczących działalności banków komercyjnych w latach 2018–2019

Przedmiot wystąpienia	2018	%	2019	%
Prowadzenie rachunków	893	33,09%	863	41,53%
Kredyty konsumpcyjne i pożyczki	500	18,53%	407	19,59%
Inna działalność banku	636	23,56%	274	13,19%
Jakość obsługi	374	13,86%	263	12,66%
Kredyty hipoteczne	211	7,82%	192	9,24%
Instrumenty płatnicze	85	3,15%	77	3,70%
Inne	0	0,00%	2	0,09%
Ogółem	2699	100,00%	2078	100,00%

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.2. Przedmiotowy podział wpływających do UKNF wystąpień dotyczących działalności banków spółdzielczych w latach 2018–2019

Przedmiot wystąpienia	2018	%	2019	%
Prowadzenie rachunków	38	31,67%	54	45,38%
Kredyty konsumpcyjne i pożyczki	28	23,33%	23	19,33%
Inne	0	0,00%	19	15,97%
Jakość obsługi	11	9,17%	10	8,40%
Inna działalność banku	36	30,00%	9	7,56%
Kredyty hipoteczne	6	5,00%	4	3,36%
Instrumenty płatnicze	1	0,83%	0	0,00%
Ogółem	120	100,00%	119	100,00%

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.3. Przedmiotowy podział wpływających do UKNF wystąpień dotyczących działalności SKOK w latach 2018–2019

Przedmiot wystąpienia	2018	%	2019	%
Kredyty konsumpcyjne i pożyczki	32	56,14%	35	70,00%
Prowadzenie rachunków	12	21,05%	7	14,00%
Jakość obsługi	5	8,77%	4	8,00%
Inna działalność SKOK	7	12,28%	3	6,00%
Kredyty hipoteczne	1	1,75%	1	2,00%
Ogółem	57	100,00%	50	100,00%

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.4. Przedmiotowy podział wpływających do UKNF wystąpień dotyczących działalności zakładów ubezpieczeń na życie w latach 2018–2019

Przedmiot wystąpienia	2018	%	2019	%
Odmowa wypłaty	45	21,53%	31	19,62%
Sposób wykonywania umowy	26	12,44%	24	15,19%
Opieszałość	22	10,53%	21	13,29%
Wartość wykupu	25	11,96%	14	8,86%
Zastrzeżenia wobec procesu likwidacji szkody	17	8,13%	14	8,86%
Wysokości odszkodowania	11	5,26%	10	6,33%
Problemy z wypowiedzeniem umowy	7	3,35%	10	6,33%
Wycena jednostek UFK lub sposób inwestowania przez TU	25	11,96%	9	5,70%
Interpretacja zapisów OWU	3	1,44%	4	2,53%
Problemy z udostępnieniem akt szkodowych	4	1,91%	4	2,53%
Nierzetelność agenta	1	0,48%	3	1,90%
Odmowa przyjęcia do ubezpieczenia	0	0,00%	3	1,90%
Problemy z zawarciem umowy	2	0,96%	3	1,90%
Indeksacja składki	0	0,00%	1	0,63%
Polityka informacyjna zakładów ubezpieczeń	7	3,35%	1	0,63%
Transfer IKE	0	0,00%	1	0,63%
Zmiana warunków umowy	0	0,00%	1	0,63%
Zwrot składki	0	0,00%	1	0,63%
Działalność transgraniczna podmiotów krajowych	0	0,00%	1	0,63%
Odstąpienie od umowy	2	0,96%	1	0,63%
Wysokość składki	5	2,39%	1	0,63%
Kwestionowanie pełnomocnictwa przez zakład ubezpieczeń	2	0,96%	0	0,00%
Wysokość sumy ubezpieczenia	2	0,96%	0	0,00%
Naruszenie tajemnicy ubezpieczeniowej	1	0,48%	0	0,00%
Niesłusznie prowadzona windykacja	1	0,48%	0	0,00%
Ochrona danych osobowych	1	0,48%	0	0,00%
Ogółem	209	100,00%	158	100,00%

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.5. Przedmiotowy podział wpływających do UKNF wystąpień dotyczących działalności zakładów ubezpieczeń majątkowych w latach 2018–2019

Przedmiot wystąpienia	2018	%	2019	%
Problemy z udostępnieniem akt szkodowych	173	10,79%	398	26,57%
Zastrzeżenia wobec procesu likwidacji szkody	360	22,44%	268	17,89%
Opieszałość	323	20,14%	267	17,82%
Wysokość odszkodowania	312	19,45%	226	15,09%
Odmowa wypłaty	193	12,03%	159	10,61%
Sposób wykonywania umowy	63	3,93%	46	3,07%
Niesłusznie prowadzona windykacja	53	3,30%	39	2,60%
Problemy z wypowiedzeniem umowy	34	2,12%	31	2,07%
Wysokość składki	35	2,18%	21	1,40%
Zwrot składki	13	0,81%	6	0,40%
Wysokość sumy ubezpieczenia	8	0,50%	6	0,40%
Problemy z zawarciem umowy	6	0,37%	8	0,53%
Polityka informacyjna towarzystwa	19	1,18%	5	0,33%
Odstąpienie od umowy	4	0,25%	5	0,33%
Interpretacja zapisów OWU	2	0,12%	4	0,27%
Odmowa przyjęcia do ubezpieczenia	0	0,00%	3	0,20%
Ochrona danych osobowych	3	0,19%	2	0,13%
Zmiana warunków umowy	2	0,12%	2	0,13%
Nierzetelność agenta	0	0,00%	2	0,13%
Naruszenie tajemnicy ubezpieczeniowej	1	0,06%	0	0,00%
Ogółem	1604	100,00%	1498	100,00%

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.6. Przedmiotowy podział wpływających do UKNF wystąpień dotyczących działalności oddziałów zakładów ubezpieczeń państw członkowskich UE w latach 2018–2019

Przedmiot wystąpienia	2018	%	2019	%
Odmowa wypłaty	10	45,45%	6	27,27%
Opieszałość	4	18,18%	5	22,73%
Sposób wykonywania umowy	0	0,00%	4	18,18%
Niesłusznie prowadzona windykacja	0	0,00%	2	9,09%
Problem z udostępnieniem akt szkodowych	0	0,00%	2	9,09%
Wysokość odszkodowania	3	13,64%	1	4,55%
Ochrona danych osobowych	1	4,55%	1	4,55%
Nierzetelność agenta	0	0,00%	1	4,55%
Odstąpienie od umowy	1	4,55%	0	0,00%
Wysokość składki	1	4,55%	0	0,00%
Zwrot składki	1	4,55%	0	0,00%
Polityka informacyjna ZU	1	4,55%	0	0,00%
Problemy z wypowiedzeniem umowy	0	0,00%	0	0,00%
Ogółem	22	100,00%	22	100,00%

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.7. Przedmiotowy podział wpływających do UKNF wystąpień dotyczących działalności notyfikowanych zakładów ubezpieczeń państw członkowskich UE w latach 2018–2019

Przedmiot wystąpienia	2018	%	2019	%
Opieszałość	165	82,50%	80	57,55%
Wysokość odszkodowania	14	7,00%	20	14,39%
Zastrzeżenia wobec procesu likwidacji szkody	7	3,50%	18	12,95%
Problemy z udostępnieniem akt szkodowych	2	1,00%	13	9,35%
Odmowa wypłaty	7	3,50%	4	2,88%
Nierzetelność świadczonych usług	2	1,00%	1	0,72%
Sposób wykonywania umowy	2	1,00%	1	0,72%
Problemy z wypowiedzeniem umowy	1	0,50%	1	0,72%
Niesłusznie prowadzona windykacja	0	0,00%	1	0,72%
Ogółem	200	100,00%	139	100,00%

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.8. Przedmiotowy podział wpływających do UKNF wystąpień dotyczących działalności OFE w latach 2018–2019

Przedmiot wystąpienia	2018	%	2019	%
Nieprawidłowości dotyczące podziału i wypłat środków zgromadzonych na rachunku	3	30,00%	4	40,00%
Działalność informacyjna funduszu	2	20,00%	3	30,00%
Polityka inwestycyjna funduszu	2	20,00%	2	20,00%
Transfery do innych OFE	0	0,00%	1	10,00%
Skargi dotyczące danych w rejestrze członków OFE i ich zmiany	2	20,00%	0	0,00%
Nieprawidłowości w zakresie środków zgromadzonych na rachunku w OFE	1	10,00%	0	0,00%
Ogółem	10	100,00%	10	100,00%

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.9. Przedmiotowy podział wpływających do UKNF wystąpień dotyczących spółek publicznych i innych uczestników rynku finansowego w latach 2018–2019

Przedmiot wystąpienia	2018	%	2019	%
Kurs notowań instrumentu finansowego	91	31,82%	62	30,10%
Prawa korporacyjne akcjonariuszy	50	17,48%	53	25,73%
Inne	24	8,39%	35	16,99%
Obowiązki informacyjne spółek notowanych na rynku regulowanym	42	14,69%	30	14,56%
Obowiązki informacyjne spółek notowanych na NewConnect	31	10,84%	14	6,80%
Zarządzanie spółką publiczną	25	8,74%	5	2,43%
Emisja prywatna instrumentów finansowych	17	5,94%	5	2,43%
Spółki wycofane z publicznego obrotu	6	2,10%	2	0,97%
Ogółem	286	100,00%	206	100,00%

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.10. Przedmiotowy podział wpływających do UKNF wystąpień dotyczących działalności firm inwestycyjnych w latach 2018–2019

Przedmiot wystąpienia	2018	%	2019	%
Jakość świadczonych usług	22	27,50%	31	37,80%
Inne	18	22,50%	20	24,39%
Realizacja zleceń	12	15,00%	10	12,20%
Świadczenie usług przez Internet	2	2,50%	6	7,32%
Wysokość opłat i prowizji	15	18,75%	6	7,32%
Dystrybucja certyfikatów inwestycyjnych	3	3,75%	3	3,66%
Rekomendacje	2	2,50%	2	2,44%
Wynik zarządzania	3	3,75%	1	1,22%
Obsługa publicznej emisji	1	1,25%	1	1,22%
Pobranie podatku od dochodów kapitałowych	1	1,25%	1	1,22%
Prowadzenie IKE	1	1,25%	1	1,22%
Ogółem	80	100,00%	82	100,00%

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.11. Przedmiotowy podział wpływających do UKNF wystąpień dotyczących działalności zagranicznych firm inwestycyjnych w latach 2018–2019

Przedmiot wystąpienia	2018	%	2019	%
Jakość świadczonych usług	12	57,10%	5	55,56%
Inne	6	28,60%	2	22,22%
Realizacja zleceń	2	9,50%	1	11,11%
Świadczenie usług przez Internet	1	4,80%	1	11,11%
Ogółem	21	100,00%	9	100,00%

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.12. Przedmiotowy podział wpływających do UKNF wystąpień dotyczących działalności towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2018–2019

Przedmiot wystąpienia	2018	%	2019	%
Zarządzanie FI	0	0,00%	34	24,11%
Termin realizacji zleceń (dotyczy certyfikatów inwestycyjnych)	12	9,76%	28	19,86%
Inne	10	8,13%	13	9,22%
Jakość świadczenia usług	18	14,63%	12	8,51%
Prowadzenie polityki inwestycyjnej	21	17,07%	12	8,51%
Wycena certyfikatów inwestycyjnych	10	8,13%	12	8,51%
Prowadzenie IKE	2	1,63%	8	5,67%
Likwidacja funduszu	23	18,70%	6	4,26%
Wysokość opłat i prowizji	1	0,81%	5	3,55%
Przelew wiarytelności na fiz sekurytyzacyjny	11	8,94%	4	2,84%
Wycena jednostek uczestnictwa	3	2,44%	2	1,42%
Poinformowanie uczestnika o zmianie treści statutow	2	1,63%	1	0,71%
Termin realizacji zleceń (dotyczy jednostek uczestnictwa)	3	2,44%	1	0,71%
Świadczenie usług przez Internet	2	1,63%	1	0,71%
Łączenie funduszy inwestycyjnych	2	1,63%	1	0,71%
Prowadzenie IKZE	0	0,00%	1	0,71%
Zastaw na jednostkach uczestnictwa	1	0,81%	0	0,00%
Pobranie podatku od dochodów kapitałowych	2	1,63%	0	0,00%
Ogółem	123	100,00%	141	100,00%

Źródło: opracowanie własne UKNF

ANEKS 7.

ZESTAWIENIE WYDARZEŃ ZORGANIZOWANYCH PRZEZ UKNF, W RAMACH PROJEKTU CEDUR W 2019 R.

Tabela 7.1. Seminaria szkoleniowe skierowane do przedstawicieli podmiotów nadzorowanych przez KNF (w podziale na sektory)

Lp.	Temat	Termin
Sektor bankowy		
1.	Plany ciągłości działania – praktyczne aspekty tworzenia i testowania oraz ciągłość działania – plany awaryjne	31.01.2019
2.	Cykl seminariów: Zmiany w organizacji i funkcjonowaniu banków spółdzielczych w związku z koniecznością dostosowania się do wymogów ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym	22.02.2019 26.02.2019 05.03.2019 12.03.2019
3.	Wybrane obowiązki firm inwestycyjnych wynikające z wejścia w życie nowelizacji ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, implementującej przepisy dyrektywy MiFID II do polskiego porządku prawnego*	25.02.2019
4.	Niezależni członkowie rad nadzorczych banków w świetle przepisów oraz rekomendacji KNF i EBA	01.04.2019
5.	Bank jako strona postępowania administracyjnego prowadzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego	21.05.2019
6.	Kredyt konsumencki	28.05.2019
7.	Wykorzystywanie wskaźników referencyjnych w świetle BMR (rozporządzenie o benchmarkach) i konstruowania planów awaryjnych	25.06.2019
8.	Ocena odpowiedniości członków zarządu, rady nadzorczej i osób pełniących kluczowe funkcje	08.07.2019
9.	Zarządzanie ryzykiem płynności i ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej w banku spółdzielczym	31.07.2019
10.	Wymogi regulacyjne w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej (IRRBB)	05.09.2019
11.	Odpowiedzialność zarządów i rad nadzorczych za rachunkowość banków spółdzielczych**	24.09.2019
12.	Ustawa o kredycie hipotecznym – najważniejsze zmiany***	03.10.2019
13.	CRR II – wymóg stabilnego finansowania (NSFR)	09.10.2019
14.	Obowiązki publikowania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej – III filar Bazylei III (Ujawnienia)	22.10.2019
15.	Rachunkowość banków spółdzielczych – aspekty praktyczne dla biegłych rewidentów badających sprawozdania finansowe BS**	05.11.2019
16.	Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w bankach spółdzielczych w kontekście ustawy z 1 marca 2018 r. Wyniki inspekcji oraz praktyki rynkowe w tym zakresie	14.11.2019
17.	Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w bankach komercyjnych w kontekście ustawy z 1 marca 2018 r. Wyniki inspekcji oraz praktyki rynkowe w tym zakresie	21.11.2019
18.	Zadania KNF w związku z nową ustawą o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym	09.12.2019

Lp.	Temat	Termin
Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych		
1.	Rachunek podstawowy i przenoszenie rachunków (dyrektywa PAD)	20.02.2019
2.	Windykacja sądowa i polubowna. Zmiana ustawy spadkowej – wpływ na proces windykacji	27.02.2019
3.	Kalkulacja współczynnika wypłacalności w SKOK – aspekty praktyczne dla biegłych rewidentów**	28.08.2019
4.	Ustawa o kredycie hipotecznym – najważniejsze zmiany****	03.10.2019
5.	Przeciwdziałanie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu w SKOK w kontekście ustawy z 1 marca 2018 r. Wyniki inspekcji oraz praktyki rynkowe w tym zakresie	19.11.2019
Rynek kapitałowy		
1.	Wybrane obowiązki firm inwestycyjnych wynikające z wejścia w życie nowelizacji ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, implementującej przepisy dyrektywy MiFID II do polskiego porządku prawnego****	25.02.2019
2.	Rynki towarowe po wejściu w życie MiFID II/MiFIR	27.06.2019
3.	Bezpieczeństwo teleinformatyczne w podmiotach sektora funduszy inwestycyjnych. Podejście praktyczne	13.09.2019
4.	Zasady funkcjonowania agentów firm inwestycyjnych oraz nadzór nad ich działalnością	03.10.2019
5.	Obowiązki informacyjne emitentów wraz z problematyką komitetów audytu	08.11.2019
6.	Limity pozycji dla towarowych instrumentów pochodnych. Rynek energii elektrycznej	28.11.2019
7.	Zasady weryfikacji rzetelności oraz wiarygodności podmiotów oferujących usługi na rynku produktów finansowych oraz inwestycyjnych	04.12.2019
8.	Limity pozycji dla towarowych instrumentów pochodnych. Rynek gazu naturalnego	06.12.2019
9.	Raportowanie okresowe emitentów – zgodność z obowiązującymi regulacjami (financial framework), w szczególności MSR/MSSF**	12.12.2019
10.	Zasady przeprowadzania kontroli w podmiotach sektora funduszy inwestycyjnych nadzorowanych przez Komisję Nadzoru Finansowego	16.12.2019
Rynek ubezpieczeniowy		
1.	Status przeglądu formuły standardowej kapitałowego wymogu wypłacalności SCR	07.06.2019
2.	Cykl seminariów: Rejestr Agentów Ubezpieczeniowych i Agentów Oferujących Ubezpieczenia Uzupełniające w świetle nowej ustawy o dystrybucji ubezpieczeń	10.06.2019 18.06.2019 26.06.2019
3.	Modele wewnętrzne – podejście organu nadzoru w przedmiocie tworzenia modeli przez zakłady ubezpieczeń w świetle sytuacji rynkowej i prowadzonych przez organ nadzoru analiz	28.10.2019
Sektor usług płatniczych		
1.	Przeciwdziałanie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu w instytucjach płatniczych w kontekście ustawy z 1 marca 2018 r. Wyniki inspekcji oraz praktyki rynkowe w tym zakresie	12.11.2019
2.	System zarządzania ryzykiem w krajowej instytucji płatniczej – regulacje prawne oraz aspekty praktyczne z kontroli	11.12.2019
Międzysektorowe		
1.	Wymierzanie administracyjnych kar pieniężnych przez Komisję Nadzoru Finansowego w świetle nowelizacji Kodeksu postępowania administracyjnego	08.04.2019
2.	Zasady ogólne Kodeksu postępowania administracyjnego i ich praktyczne zastosowanie w postępowaniach administracyjnych prowadzonych przez Komisję Nadzoru Finansowego	21.10.2019

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Seminarium skierowane jednocześnie do podmiotów sektora kapitałowego

** Seminarium skierowane jednocześnie do biegłych rewidentów

*** Seminarium skierowane jednocześnie do podmiotów sektora spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych

**** Seminarium skierowane jednocześnie do podmiotów sektora bankowego

Tabela 7.2. Seminaria i wykłady skierowane do przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości oraz organów ścigania*

Lp.	Temat	Termin
1.	Cyberbezpieczeństwo sektora finansowego. Aspekty systemowe i praktyka przeciwdziałania cyberprzestępczości	20.03.2019
2.	Funkcjonowanie towarzystw funduszy inwestycyjnych i podmiotów współpracujących. Zasady działania i funkcjonowania funduszy inwestycyjnych. Praktyka nadzorcza i kontrolna UKNF	03.04.2019
3.	Przestępstwa na rynku kapitałowym oraz w obrocie giełdowym – mechanizmy i potencjalne zagrożenia	30.04.2019
4.	Zagrożenia związane z kryptowalutami**	16.05.2019
5.	Fundusze inwestycyjne oraz sekurytyzacyjne – identyfikowanie posiadaczy, obowiązki sprawozdawcze, nadzór państwa	29.05.2019
6.	Prowadzenie działalności w zakresie obrotu instrumentami finansowymi bez zezwolenia, rodzaje działalności maklerskiej oraz definicja „oferowania” instrumentu finansowego z uwzględnieniem różnicy pojęciowej z terminami „reklamowanie”, „informowanie”, „edukowanie” jako pojęciowo zbliżonych jednak niewypełniających dyspozycji przestępstwa polegającego na oferowaniu instrumentów finansowych bez zezwolenia KNF	06.06.2019
7.	Manipulacja instrumentami finansowymi, rodzaje instrumentów finansowych oraz odnotowane dotychczas sposoby/techniki manipulacji	13.06.2019
8.	Działalność sektora wierzycelności	26.06.2019
9.	Formy, metody i zakres sprawowania nadzoru nad rynkiem kapitałowym. Zasady działania i funkcjonowania biur maklerskich. Zagadnienia dotyczące funkcjonowania rynku kapitałowego, GPW oraz instytucji finansowych. Nadzór i kontrola nad domami maklerskimi, bankami prowadzącymi działalność maklerską, możliwość wykorzystania danych uzyskanych przez KNF na potrzeby postępowań prowadzonych przez organy ścigania	10.09.2019
10.	Bezprawne oferowanie i promowanie nabycia papierów wartościowych	16.10.2019
11.	Giełdy towarowe**	24.10.2019
12.	System przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w instytucjach finansowych – doświadczenia nadzoru finansowego. Omówienie działalności inspekcyjnej KNF w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu oraz wskazanie możliwości wykorzystania informacji zbieranych w ramach systemu AML/CFT na potrzeby spraw prowadzonych przez wymiar sprawiedliwości i organy ścigania	15.11.2019
13.	Proces weryfikacji prospektu i jego zatwierdzenia ze szczególnym uwzględnieniem weryfikacji informacji ekonomiczno-finansowych oraz prawnych zawartych w prospekcie emisyjnym oraz dokumentach załączonych do wniosku o zatwierdzenie prospektu**	20.11.2019
14.	Wykonywanie czynności ubezpieczeniowych bez zezwolenia, definicja czynności ubezpieczeniowych i ich rodzaje	21.11.2019

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Seminarium zorganizowane we współpracy z Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralnym Biurem Antykorupcyjnym, Centralnym Biurem Śledczym Policji, Komendą Główną Policji, Komendą Główną Straży Granicznej

** Seminarium zorganizowane dodatkowo we współpracy z Prokuraturą Krajową

Tabela 7.3. Seminaria skierowane do przedstawicieli instytucji ochrony praw konsumentów

Lp.	Temat	Termin
1.	Działalność funduszy inwestycyjnych otwartych i zamkniętych	09.04.2019
2.	Wdrożenie przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych	14.06.2019
3.	Manipulacje giełdowe – mechanizmy i wykrywanie	27.09.2019
4.	Zagadnienia cyberprzestępczości oraz przestępstw związanych z rynkiem finansowym	23.10.2019
5.	Przedsiębiorstwa niefinansowe – wycena instrumentów pochodnych oraz strategie zabezpieczania transakcji	28.11.2019

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 7.4. Seminaria skierowane do biegłych rewidentów

Lp.	Temat	Termin
1.	Kalkulacja współczynnika wypłacalności w SKOK – aspekty praktyczne dla biegłych rewidentów*	28.08.2019
2.	Odpowiedzialność zarządów i rad nadzorczych za rachunkowość banków spółdzielczych**	24.09.2019
3.	Rachunkowość banków spółdzielczych – aspekty praktyczne dla biegłych rewidentów badających sprawozdania finansowe BS**	05.11.2019
4.	Raportowanie okresowe emitentów – zgodność z obowiązującymi regulacjami (financial framework), w szczególności MSR/MSSF***	12.12.2019

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Seminarium skierowane jednocześnie do podmiotów sektora spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych

** Seminarium skierowane jednocześnie do przedstawicieli banków spółdzielczych

*** Seminarium skierowane jednocześnie do podmiotów sektora kapitałowego

Tabela 7.5. Seminaria, warsztaty, wykłady i konferencje skierowane do środowiska szkolnego i akademickiego

Lp.	Temat	Termin
1.	Cyberbezpieczeństwo z perspektywy klienta usług finansowych*	04.10.2019
2.	Jak czytać umowę kredytu/pożyczki?	06.12.2019

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Seminarium zorganizowane w ramach World Investor Week 2019 we współpracy z Fundacją GPW oraz Ośrodkiem Rozwoju Edukacji

ANEKS 8.

ZESTAWIENIE REKOMENDACJI, STANOWISK KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO I URZĘDU KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO, KOMUNIKATÓW UKNF ORAZ PISM OKÓLNYCH W 2019 R.

Tabela 8.1. Założenia do rekomendacji i rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego wydane w 2019 r.

Lp.	Przedmiot rekomendacji	Data
Sektor bankowy		
1.	Rekomendacja G dotycząca zarządzania ryzykiem stopy procentowej w bankach (założenia do nowelizacji)	05.02.2019
2.	Rekomendacja A dotycząca zarządzania ryzykiem towarzyszącym zawieraniu przez banki transakcji na rynku instrumentów pochodnych (założenia do nowelizacji)	05.03.2019
3.	Rekomendacja B dotycząca ograniczenia ryzyka inwestycji banków (nowelizacja)	26.03.2019
4.	Rekomendacja S dotycząca dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie (nowelizacja)	03.12.2019

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 8.2. Stanowiska Komisji Nadzoru Finansowego i Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, komunikaty UKNF oraz pisma okólne przedstawione w 2019 r.

Lp.	Przedmiot stanowiska/komunikatu/pisma okólnego	Data
Sektor bankowy		
1.	Stanowisko w zakresie realizacji obowiązków banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych wynikających z art. 56a, art. 59a ust. 6 i ust. 7, art. 59b oraz art. 111c ustawy Prawo bankowe i art. 13a ust. 6 i ust. 7, art. 13b, art. 13c oraz art. 14 ust. 2a ustawy o SKOK oraz realizacji obowiązków banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych wynikających z art. 92ba–92bd ustawy Prawo bankowe i art. 13d–13f ustawy o SKOK (Centralna Informacja)	04.03.2019
2.	Stanowisko dotyczące niejednolitej praktyki banków w zakresie zakładania rachunków bankowych konsumentom posługującym się dokumentami tożsamości innymi niż dowód osobisty	04.03.2019
3.	Stanowisko UKNF skierowane do prezesów zarządów banków hipotecznych w sprawie kalkulacji wymogów kapitałowych przy przenoszeniu portfela wierzytelności zabezpieczonych hipoteką na nieruchomości mieszkalnej	19.04.2019
4.	Stanowisko w sprawie trybu przekazywania kwartalnych ocen poziomu ryzyka do banków spółdzielczych i banków zrzeszających	03.06.2019
5.	Stanowisko UKNF dotyczące identyfikacji klienta i weryfikacji jego tożsamości w bankach oraz oddziałach instytucji kredytowych w oparciu o metodę wideoweryfikacji, w związku z obejmowaniem stosunkami gospodarczymi lub transakcjami nowych produktów oraz oferowania produktów i usług przy wykorzystaniu nowych kanałów dystrybucji	05.06.2019
6.	Stanowisko w sprawie nieprawidłowości związanych z zarządzaniem ryzykiem kredytowym	14.06.2019
7.	Stanowisko w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych	26.07.2019

Lp.	Przedmiot stanowiska/komunikatu/pisma okólnego	Data
Sektor bankowy		
8.	Stanowisko w zakresie realizowania przez banki rozporządzenia majątkiem na wypadek śmierci w postaci dyspozycji wkładem posiadacza rachunku bankowego, o której mowa w art. 56 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe	29.08.2019
9.	Stanowisko w sprawie banków internalizujących rozrachunki	11.09.2019
10.	Stanowisko UKNF dotyczące wybranych zagadnień związanych z wejściem w życie Wytycznych EBA w sprawie outsourcingu i ich uwzględnianiem w działalności banków	16.09.2019
11.	Pismo kierowane do sektora banków spółdzielczych dotyczące najczęściej identyfikowanych nieprawidłowości podczas czynności kontrolnych przeprowadzonych w bankach w okresie od 01.01.2017 r. do 30.06.2019 r.	30.10.2019
12.	Pismo skierowane do banków spółdzielczych i banków zrzeszających podnoszące kwestie wysokiego ryzyka związanego z nawiązaniem i utrzymywaniem relacji z podmiotami, których działalność związana jest z obrotem walutami wirtualnymi i ich obsługą	12.11.2019
Sektor SKOK		
1.	Stanowisko w zakresie realizacji obowiązków banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych wynikających z art. 56a, art. 59a ust. 6 i ust. 7, art. 59b oraz art. 111c ustawy Prawo bankowe i art. 13a ust. 6 i ust. 7, art. 13b, art. 13c oraz art. 14 ust. 2a ustawy o SKOK oraz realizacji obowiązków banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych wynikających z art. 92ba–92bd ustawy Prawo bankowe i art. 13d–13f ustawy o SKOK (Centralna Informacja)	04.03.2019
Rynek ubezpieczeniowy		
1.	Stanowisko UKNF w sprawie stóp technicznych stosowanych do wyceny bilansowej rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów rachunkowości	13.02.2019
2.	Stanowisko UKNF dotyczące adekwatności składki w ubezpieczeniach komunikacyjnych	06.05.2019
3.	Stanowisko UKNF dotyczące ubezpieczeń z grupy 3 działu I załącznika do ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej	17.07.2019
4.	Pismo okólnie w sprawie zaktualizowanych wytycznych dot. sposobu wykazywania przez zakłady ubezpieczeń/reasekuracji informacji dot. wypłaty dywidendy	02.08.2019
5.	Pismo okólnie w sprawie przekazywania regularnego sprawozdania dla organu nadzoru za rok 2019	24.10.2019
6.	Komunikat KNF dotyczący stanowiska organu nadzoru w sprawie założeń polityki dywidendowej banków komercyjnych, banków spółdzielczych i zrzeszających oraz zakładów ubezpieczeń i reasekuracji w 2020 r.	03.12.2019
7.	Pismo okólnie w sprawie informacji prezentowanych w regularnych sprawozdaniach dla celów nadzoru	16.12.2019
8.	Stanowisko UKNF w dotychczasowej realizacji obowiązku doskonalenia umiejętności zawodowych, o którym mowa w art. 12 ust. 1 ustawy o dystrybucji ubezpieczeń	27.12.2019
9.	Pismo okólnie w sprawie dokonywania bieżącej oceny sytuacji rynku ubezpieczeniowego	31.12.2019
10.	Pismo okólnie w sprawie stosowania MSSF 16 dla celów sporządzania rocznych i kwartalnych formularzy sprawozdawczych	31.12.2019
Rynek kapitałowy		
1.	Komunikat UKNF w sprawie podmiotów oferujących usługę zarządzania majątkiem	08.01.2019
2.	Komunikat UKNF w sprawie wypełniania obowiązków informacyjnych oraz sprawozdawczych przez zarządzających ASI wpisanych do rejestru zarządzających ASI	29.01.2019
3.	Stanowisko UKNF dotyczące definicji usługi oferowania instrumentów finansowych zawartej w art. 72 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi	29.03.2019

Lp.	Przedmiot stanowiska/komunikatu/pisma okólnego	Data
Rynek kapitałowy		
4.	Komunikat UKNF w sprawie publicznych ofert papierów wartościowych przeprowadzanych bez obowiązku sporządzania prospektu emisyjnego kierowanych do inwestorów indywidualnych	06.05.2019
5.	Stanowisko UKNF w związku z ryzykiem niedostosowania do dnia 21 lipca 2019 r. polskiego porządku prawnego do przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1129 (w ślad za przedmiotowym stanowiskiem wydano zaktualizowane stanowisko w tożsamym przedmiocie w dniu 2 sierpnia 2019 r.)	11.07.2019
6.	Komunikat UKNF dotyczący obowiązków depozytariuszy funduszy inwestycyjnych	19.07.2019
7.	Stanowisko UKNF w sprawie zasad wypełniania przez osoby pełniące obowiązki zarządcze oraz osoby blisko z nimi związane obowiązków notyfikacyjnych wynikających z art. 19 rozporządzenia MAR w związku z ustanowieniem zastawu na akcjach emitenta	25.07.2019
8.	Stanowisko w sprawie trybu i formy oraz terminów przekazywania KNF informacji przez firmy inwestycyjne, banki, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi	04.09.2019
9.	Uzupełnienie „Stanowiska UKNF w sprawie przyjmowania i przekazywania »zachęt« w związku ze świadczeniem usług przyjmowania i przekazywania zleceń (...)”, z dnia 21 grudnia 2018 r. w zakresie wymogów dokumentowania zachęt	17.09.2019
10.	Stanowisko KNF w sprawie polityki dywidendowej Towarzystw Funduszy Inwestycyjnych w 2020 r.	17.12.2019
11.	Komunikat UKNF w sprawie regulacyjnych standardów technicznych raportowania ESEF	17.12.2019
12.	Uzupełnienie „Stanowiska UKNF w sprawie przyjmowania i przekazywania »zachęt« w związku ze świadczeniem usług przyjmowania i przekazywania zleceń (...)”, z dnia 21 grudnia 2018 r. w zakresie określania wynagrodzenia z tytułu zachęt	20.12.2019
13.	Komunikat UKNF w sprawie praktycznych aspektów wypełniania obowiązków sprawozdawczych przez zarządzających ASI wpisanych do rejestru zarządzających ASI	30.12.2019
Rynek emerytalny		
1.	Stanowisko KNF w sprawie polityki dywidendowej powszechnych towarzystw emerytalnych w 2020 r.	17.12.2019
Charakter międzysektorowy		
1.	Komunikat KNF w sprawie zasad zmiany sposobu obsługi otrzymywanych od nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego informacji o nieprawidłowościach w funkcjonowaniu podmiotów nadzorowanych	12.07.2019
2.	Komunikat UKNF w sprawie publikacji <i>Krajowej Oceny Ryzyka Prania Pieniądzy oraz Finansowania Terroryzmu</i> , zalecający instytucjom obowiązującym przeanalizowanie własnych ocen ryzyka i dokonanie ich aktualizacji pod kątem obowiązującej krajowej oceny ryzyka	24.07.2019
3.	Dobre praktyki dla jednostek zainteresowania publicznego dotyczące zasad powołania, składu i funkcjonowania komitetu audytu	24.12.2019

Źródło: opracowanie własne UKNF

ANEKS 9.

ZESTAWIENIE KOSZTÓW DZIAŁALNOŚCI UKNF ORAZ KNF PONIESIONYCH W 2019 R., W PODZIALE NA OBSZARY NADZORU OKREŚLONE W ART. 1 UST. 2 USTAWY O NADZORZE NAD RYNKIEM FINANSOWYM, ORAZ KOSZTÓW ADMINISTRACYJNYCH

Obszar	Koszt nadzoru (w tys. zł)
nadzór bankowy	188 738 tys. zł, w tym koszty administracyjne* – 112 636 tys. zł
nadzór emerytalny	13 926 tys. zł, w tym koszty administracyjne* – 8 311 tys. zł
nadzór ubezpieczeniowy	59 273 tys. zł, w tym koszty administracyjne* – 35 373 tys. zł
nadzór nad rynkiem kapitałowym	95 003 tys. zł, w tym koszty administracyjne* – 56 696 tys. zł
nadzór nad instytucjami płatniczymi, małymi instytucjami płatniczymi, dostawcami świadczącymi wyłącznie usługę dostępu do informacji o rachunku, biurami usług płatniczych, instytucjami pieniądza elektronicznego, oddziałami zagranicznych instytucji pieniądza elektronicznego	6 600 tys. zł, w tym koszty administracyjne* – 3 939 tys. zł
nadzór nad agencjami ratingowymi	– **
nadzór uzupełniający	– **
nadzór nad SKOK-ami oraz Kasą krajową	3 542 tys. zł, w tym koszty administracyjne* – 2 114 tys. zł
nadzór nad pośrednikami kredytu hipotecznego oraz ich agentami	2 470 tys. zł, w tym koszty administracyjne* – 1 474 tys. zł

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Przepisy w zakresie systemu finansowania kosztów nad rynkiem finansowym nie wymagają wyodrębniania kosztów nadzoru uzupełniającego oraz kosztów nadzoru nad agencjami ratingowymi. Ze względu na przyjęte w UKNF rozwiązania organizacyjne koszt nadzoru uzupełniającego oraz koszty nadzoru nad agencjami ratingowymi są traktowane jako koszty nieprzypisywane bezpośrednio do wyodrębnionych sektorów (są traktowane jako koszty pośrednie).

** Przez koszty administracyjne rozumie się tzw. koszty pośrednie, a więc koszty funkcjonowania KNF i UKNF, których nie wiąże się bezpośrednio z poszczególnymi odrębnie przypisanymi kosztami. Koszty te są proporcjonalnie przypisane do poszczególnych, odrębnie rozliczonych sektorów, według kosztów bezpośrednich.

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba uchwał podjętych przez KNF w latach 2016–2019.....	12
Tabela 2. Liczba decyzji oraz postanowień wydanych w 2019 r. na podstawie upoważnienia udzielonego przez KNF oraz na podstawie upoważnienia udzielonego przez Przewodniczącego KNF, w latach 2016–2019.....	13
Tabela 3. Liczba podmiotów podlegających nadzorowi KNF według stanu na 31 grudnia 2019 r.....	16
Tabela 4. Liczba podmiotów, wobec których KNF nie sprawuje nadzoru, a zostały wpisane do stosownych rejestrów prowadzonych przez KNF według stanu na 31 grudnia 2019 r.....	18
Tabela 5. Liczba podmiotów, które notyfikowały działalność w Polsce w formie oddziału, według stanu na 31 grudnia 2019 r.....	18
Tabela 6. Podstawowe wielkości charakteryzujące działalność zakładów ubezpieczeń działu I w latach 2016–2019 (dane finansowe w mld zł).....	26
Tabela 7. Podstawowe wielkości charakteryzujące działalność zakładów ubezpieczeń działu II w latach 2016–2019 (dane finansowe w mld zł).....	26
Tabela 8. Wartość aktywów netto OFE w latach 2016–2019 (według stanu na 31 grudnia).....	27
Tabela 9. Liczba członków OFE w latach 2016–2019 (według stanu na 31 grudnia).....	29
Tabela 10. Stopy zwrotu OFE w latach 2016–2019 (w %).....	30
Tabela 11. Aktywa netto PFE w latach 2016–2019 (według stanu na 31 grudnia).....	31
Tabela 12. Stopy zwrotu PFE w latach 2016–2019 (w %).....	31
Tabela 13. Aktywa netto DFE w latach 2016–2019 (według stanu na 31 grudnia).....	32
Tabela 14. Stopy zwrotu DFE w latach 2016–2019 (w %).....	32
Tabela 15. Rozwój PPE w latach 2016–2019.....	33
Tabela 16. Liczba kont oraz aktywa IKE w latach 2016–2019 (według stanu na 31 grudnia).....	34
Tabela 17. Liczba kont oraz wartość aktywów IKZE w latach 2016–2019 (według stanu na 31 grudnia).....	35
Tabela 18. Liczba podmiotów prowadzących działalność maklerską i powierniczą w latach 2016–2019.....	36
Tabela 19. Dane dotyczące liczby rachunków klientów domów i biur maklerskich w latach 2016–2019.....	37
Tabela 20. Zagregowane koszty, przychody i wynik finansowy netto towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2016–2019 (w mln zł).....	39
Tabela 21. Stopy zwrotu indeksów GPW w latach 2016–2019 (w %).....	40
Tabela 22. Liczba instrumentów notowanych na GPW w latach 2016–2019.....	41
Tabela 23. Kapitalizacja GPW na koniec lat 2016–2019 (w mln zł).....	41
Tabela 24. Wartość obrotów na GPW w latach 2016–2019 (w mln zł).....	41
Tabela 25. Dane dotyczące alternatywnego systemu obrotu NewConnect w latach 2016–2019.....	42
Tabela 26. Dane dotyczące rynku pozagiełdowego oraz ASO w latach 2016–2019.....	43
Tabela 27. Charakterystyka ofert publicznych przeprowadzonych w 2019 r.....	45
Tabela 28. Wartość i liczba ofert publicznych o charakterze gotówkowym w latach 2016–2019.....	46
Tabela 29. Czynności kontrolne przeprowadzone przez UKNF w bankach komercyjnych w 2019 r.....	58
Tabela 30. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2019 r. w obszarze ryzyka kredytowego w zakresie wyceny aktywów wg MSSF 9.....	60

Tabela 31. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2019 r. w zakresie systemu kontroli wewnętrznej, z uwzględnieniem nowych wymogów regulacyjnych i standardów nadzorczych (w tym w szczególności rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach (Dz. U. z 2017 r. poz. 637) oraz Rekomendacji H KNF dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach).....	60
Tabela 32. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2019 r. w obszarze zarządzania ryzykiem płynności i finansowania, w aspekcie pomiaru i limitowania ryzyka, testów warunków skrajnych oraz poprawności obliczania wymogu pokrycia wpływów netto LCR.....	61
Tabela 33. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2019 r. w obszarze zarządzanie ryzykiem rynkowym i ryzykiem ogólnym stóp procentowych w portfelu bankowym.....	62
Tabela 34. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2019 r., w obszarze adekwatności kapitałowej dotyczące poprawności obliczania wymogów kapitałowych oraz kapitału wewnętrznego.....	64
Tabela 35. Pozostałe istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach komercyjnych w 2019 r.....	65
Tabela 36. Czynności kontrolne przeprowadzone przez UKNF w bankach spółdzielczych w 2019 r.....	66
Tabela 37. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach spółdzielczych w obszarze ryzyka kredytowego (badane w trakcie inspekcji problemowych i kompleksowych).....	67
Tabela 38. Pozostałe istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas inspekcji w bankach spółdzielczych.....	68
Tabela 39. Zestawienie funduszy własnych KIP (w tys. zł).....	73
Tabela 40. Liczba transakcji (w mln szt.) wykonanych przez krajowe instytucje płatnicze.....	73
Tabela 41. Wartość transakcji (w mln zł) wykonanych przez krajowe instytucje płatnicze.....	73
Tabela 42. Liczba notyfikowanych zagranicznych firm inwestycyjnych na koniec lat 2016–2019.....	80
Tabela 43. Liczba polskich firm inwestycyjnych, które notyfikowały zamiar prowadzenia działalności maklerskiej poza terytorium RP na koniec lat 2016–2019.....	80
Tabela 44. Średnia wartość funduszy własnych (w mln zł), łącznej kwoty ekspozycji (w mln zł) i łącznego współczynnika kapitałowego w domach maklerskich w latach 2016–2019.....	81
Tabela 45. Podstawowe dane z bilansu domów maklerskich (w mln zł) w latach 2016–2019.....	82
Tabela 46. Podstawowe dane z rachunku zysków i strat domów maklerskich (w mln zł) w latach 2016–2019.....	83
Tabela 47. Stan rejestru agentów firm inwestycyjnych na koniec lat 2016–2019.....	84
Tabela 48. Liczba osób wpisanych na listę maklerów papierów wartościowych w latach 2016–2019 oraz łączna liczba licencjonowanych maklerów papierów wartościowych wg stanu na koniec lat 2016–2019.....	84
Tabela 49. Liczba osób wpisanych na listę doradców inwestycyjnych w latach 2016–2019 oraz łączna liczba licencjonowanych doradców inwestycyjnych na koniec lat 2016–2019.....	85
Tabela 50. Główne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2019 r. w obszarze oferowania instrumentów finansowych.....	86
Tabela 51. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2019 r., w obszarze struktury organizacyjnej, funkcjonowania i warunków technicznych prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne.....	87
Tabela 52. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2019 r., w obszarze postępowania przez firmy inwestycyjne w kontaktach z klientem.....	88

Tabela 53. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2019 r., w obszarze świadczenia usług maklerskich przez firmy inwestycyjne.....	89
Tabela 54. Wybrane nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w powszechnych towarzystwach emerytalnych w 2019 r., w obszarze zarządzania przez nie otwartymi funduszami emerytalnymi.....	91
Tabela 55. Liczba towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyjnych w latach 2016–2019.....	92
Tabela 56. Wartość aktywów w zarządzaniu przez zarządzających ASI.....	95
Tabela 57. Liczba wniosków, które wpłynęły do KNF do 31 grudnia 2019 r.....	95
Tabela 58. Liczba przeanalizowanych raportów bieżących i okresowych funduszy inwestycyjnych i towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz informacji od depozytariuszy w latach 2016–2019.....	97
Tabela 59. Wybrane nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych u depozytariuszy dla funduszy inwestycyjnych, w obszarze wykonywania obowiązków zgodnie z prawem lub umową o wykonywanie funkcji depozytariusza w 2019 r.....	98
Tabela 60. Wybrane nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach zarządzających sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszy sekurytyzacyjnych w 2019 r.....	99
Tabela 61. Liczba zatwierdzonych prospektów emisyjnych, memorandumów informacyjnych oraz aneksów/suplementów do prospektów emisyjnych w latach 2016–2019.....	100
Tabela 62. Liczba decyzji udzielających zezwolenia na przywrócenie akcjom spółki publicznej formy dokumentu (zniesienie dematerializacji akcji – art. 91 ust. 1 ustawy o ofercie publicznej) w latach 2016–2019.....	100
Tabela 63. Metodologie wyceny przekazane przez fundusze emerytalne do akceptacji KNF w latach 2016–2019.....	105
Tabela 64. Ustawowe stopy zwrotu OFE wyliczone i opublikowane przez KNF w 2019 r. (w %).....	106
Tabela 65. Przepisy prawa w zakresie limitów inwestycyjnych naruszone przez fundusze emerytalne w 2019 r.....	107
Tabela 66. Raporty elektroniczne dotyczące działalności finansowej i operacyjnej wraz z korektami przesłane i zweryfikowane w ramach realizacji obowiązków informacyjnych funduszy i towarzystw emerytalnych otrzymane w 2019 r.....	108
Tabela 67. Liczba zarejestrowanych agentów ubezpieczeniowych w latach 2016–2019.....	112
Tabela 68. Stan rejestru brokerów na koniec lat 2016–2019.....	112
Tabela 69. Liczba zezwoleń na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń wydanych przez KNF w latach 2016–2019.....	112
Tabela 70. Statystyka osób przystępujących do egzaminu dla brokerów ubezpieczeniowych w latach 2016–2019.....	113
Tabela 71. Statystyka osób przystępujących do egzaminu dla brokerów reasekuracyjnych w latach 2016–2019.....	113
Tabela 72. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji w 2019 r.....	124
Tabela 73. Najczęstsze nieprawidłowości w działalności brokerów ubezpieczeniowych stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2019 r.....	125
Tabela 74. Liczba decyzji wydanych w ww. zakresie w latach 2016–2019.....	136
Tabela 75. Czynności kontrolne przeprowadzone w podmiotach nadzorowanych w 2019 r. w zakresie ryzyka teleinformatycznego.....	141
Tabela 76. Istotne nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach nadzorowanych w 2019 r. w zakresie ryzyka teleinformatycznego.....	141

Tabela 77. Liczba operatorów usługi kluczowej w sektorze bankowym, sektorze SKOK i infrastruktury rynków finansowych w latach 2018–2019.....	142
Tabela 78. Liczba postępowań wyjaśniających i administracyjnych (I instancja) wszczętych oraz zakończonych w latach 2016–2019.....	155
Tabela 79. Zawiadomienia sporządzone w latach 2016–2019 z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej.....	156
Tabela 80. Akty oskarżenia skierowane przez prokuraturę do sądów w 2019 r. z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej.....	157
Tabela 81. Wyroki skazujące i warunkowe umorzenia w 2019 r. z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej.....	159
Tabela 82. Liczba spraw, w których w latach 2017–2019 radcowie prawni zostali umocowani przez Przewodniczącego KNF w postępowaniach karnych.....	159
Tabela 83. Liczba kontroli przeprowadzonych przez UKNF w podmiotach nadzorowanych w 2019 r. w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.....	161
Tabela 84. Nieprawidłowości zidentyfikowane w 2019 r. w instytucjach obowiązanych wg obszarów, w których stwierdzono naruszenia.....	161
Tabela 85. Podział wpływających do UKNF wystąpień dotyczących działalności podmiotów sektora bankowego w latach 2018–2019.....	165
Tabela 86. Podział wpływających do UKNF wystąpień dotyczących działalności podmiotów sektora ubezpieczeniowego w latach 2018–2019.....	166
Tabela 87. Podział wpływających do UKNF wystąpień dotyczących działalności podmiotów rynku kapitałowego w latach 2018–2019.....	167
Tabela 88. Wnioski kierowane do Sądu Polubownego przy KNF w roku 2019 w porównaniu do roku 2018 i 2017.....	178
Tabela 89. Wnioski kierowane do Sądu Polubownego przy KNF w roku 2019 w porównaniu do roku 2018 i 2017 w podziale na sektory rynku finansowego.....	178
Tabela 90. Wykonanie planu dochodów/przychodów UKNF w 2018 r. i 2019 r.....	206
Tabela 91. Wykonanie planu wydatków KNF w 2018 r./kosztów w 2019 r. UKNF.....	206
Tabela 92. Podział kosztów nadzoru na koszty bezpośrednie i pośrednie w latach 2018–2019 (w tys. zł) w ujęciu porównawczym.....	207
Tabela 93. Wykonanie planu finansowego w układzie zadaniowym w 2019 r. (w tys. zł).....	208
Tabela 94. Klasyfikacja budżetu zadaniowego – wykonanie mierników w 2019 r.....	209
Tabela 95. Liczba udzielonych zamówień publicznych w 2019 r. wg trybu postępowania.....	210

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Struktura aktywów polskiego sektora finansowego według stanu na koniec 2019 r. (w mld zł).....	16
Wykres 2. Podstawowe dane sektora bankowego w Polsce w latach 2016–2019 (w mld zł).....	19
Wykres 3. Wynik finansowy netto sektora bankowego w latach 2016–2019 (w mln zł).....	20
Wykres 4. Koncentracja aktywów w latach 2016–2019.....	21
Wykres 5. Porównanie łącznej liczby i wartości transakcji płatniczych zrealizowanych przez BUP, MIP i KIP za okres od III kwartału 2018 r. do III kwartału 2019 r.....	22
Wykres 6. Suma bilansowa w latach 2016–2019 (w mld zł).....	23
Wykres 7. Struktura portfela ubezpieczeń działu I w latach 2016–2019.....	24
Wykres 8. Struktura portfela ubezpieczeń działu II w latach 2016–2019.....	25
Wykres 9. Koncentracja aktywów netto OFE w latach 2016–2019 (według stanu na 31 grudnia).....	28
Wykres 10. Struktura rynku PPE w 2019 r. (w %).....	33
Wykres 11. Wartość aktywów oraz liczba kont IKE i IKZE w latach 2016–2019 (według stanu na 31 grudnia).....	34
Wykres 12. Podstawowe dane sektora domów maklerskich w latach 2016–2019.....	36
Wykres 13. Łączna liczba nadzorowanych towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz funduszy inwestycyjnych i subfunduszy na koniec lat 2016–2019 (narastająco z podziałem na rodzaje).....	37
Wykres 14. Łączna liczba nadzorowanych zagranicznych funduszy inwestycyjnych (typu UCITS) i subfunduszy wchodzących w skład zagranicznych funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2016–2019 (narastająco z podziałem na rodzaje).....	38
Wykres 15. Aktywa funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2016–2018 oraz w 2019 r. (w mld zł).....	38
Wykres 16. Liczba podmiotów zarządzających ASI nadzorowanych przez KNF, w latach 2017–2019 (narastająco).....	40
Wykres 17. Liczba decyzji wydanych w formie uchwał, rozstrzygających co do istoty sprawy, w sprawie zgody na powołanie lub powierzenie funkcji członków zarządów, w tym prezesów, banków komercyjnych oraz banków spółdzielczych w latach 2016–2019.....	50
Wykres 18. Liczba wydanych decyzji rozstrzygających co do istoty sprawy, zezwalających na zmiany w statutach banków komercyjnych oraz banków spółdzielczych w latach 2016–2019.....	50
Wykres 19. Liczba nowych notyfikacji instytucji kredytowych i instytucji finansowych działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej poprzez oddział i w ramach działalności transgranicznej w latach 2016–2019.....	51
Wykres 20. Liczba banków komercyjnych i spółdzielczych objętych postępowaniem naprawczym w latach 2016–2019.....	53
Wykres 21. Udział aktywów banków komercyjnych i spółdzielczych objętych postępowaniem naprawczym w aktywach sektora bankowego (w %) w latach 2016–2019.....	53
Wykres 22. Fundusze własne i adekwatność kapitałowa krajowego sektora bankowego w latach 2016–2019.....	57
Wykres 23. Wartość pobranych opłat i prowizji (w mln zł) przez wszystkie krajowe instytucje płatnicze w okresie III kw. 2018 r. - III kw. 2019 r.....	74
Wykres 24. Średnia wysokość opłat i prowizji od transakcji pobranych przez KIP (w zł) w okresie III kw. 2018 r. - III kw. 2019 r.....	74

Wykres 25. Liczba podmiotów zarządzających ASI nadzorowanych przez KNF, w latach 2017–2019 (narastająco).....	94
Wykres 26. Średnia wartość współczynnika pokrycia kapitału towarzystw funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2016–2018 oraz w 2019 r. (kapitał własny/minimalny wymóg kapitałowy).....	97
Wykres 27. Udział rynków, których dotyczyły wnioski o interpretację na podstawie art. 11b ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym.....	144